

Damasceum libri 4 de orthodoxa fide

Sermones xx Efficem

Vita Johannis Chrysostomi

Apologia Pamphili pro Origine

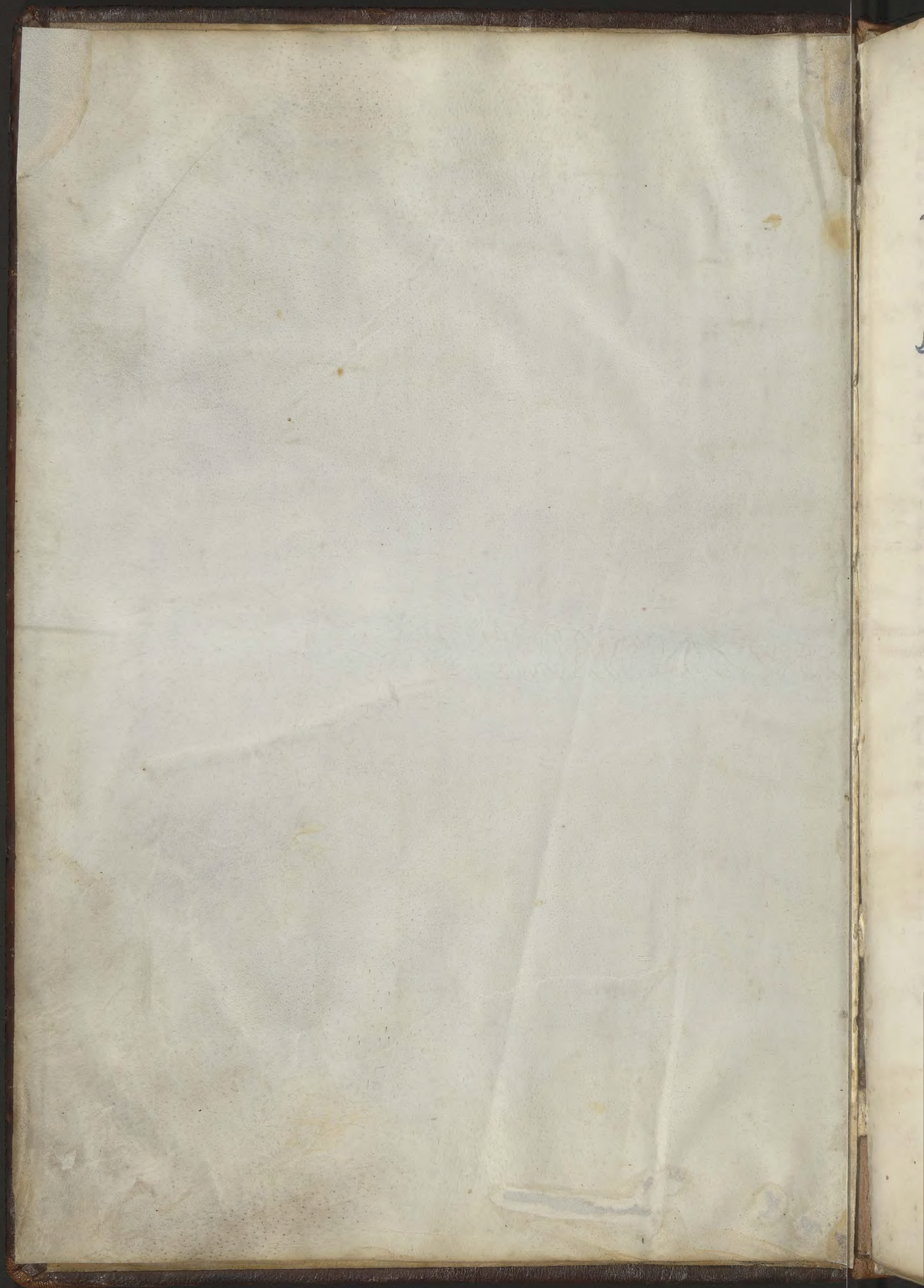
Tractatus Ruiffini pro eodem Origene

N. Inv. 1404.

Liber Bibliothecae Universitatis Cracoviensis.

Ad C. m. m.

AA 11
3

Incipit tabula iohannis presbiteri damasceni li-
brorum quatuor in quibus est traditio certa ortho-
doxe fidei. & primo tabula capitulorum libri pri-
mi incipit feliciter.

Quoniam incomprehensibilis est deus: et quoniam
niam non oportet querere et circumscribere
ea quae non sunt tradita nobis a sanctis prophetis
& apostolis & evangelistis.

De ineffabilibus et ineffabilibus et cognoscibilibus & incognis.

Demonstratio quoniam deus est.

De eo quod deus est quoniam est incomprehensibilis.

Demonstratio quoniam unus est deus et non multi.

De logo id est uerbo dei.

De spiritu sancto.

De sancta trinitate.

De convenientibus filio.

De convenientibus spiritui sancto.

De tribus personis simul indistantia earum et re & ratione.

De his quae in deo dicuntur.

De diuina unione et distinctione & separatione.

De his quae corporaliter in deo dicuntur.

De eisdem adhuc.

De loco dei et quoniam solus deus est incircumscriptibilis.

De angelis.

De animabus.

Proprietates diuinae naturae sanctae trinitatis.

Incipit tabula capitulorum libri secundi eius-
dem iohannis damasceni.

De seculo.

De conditione.

De angelis.

De diabolo & demone.

De creatione uisibili.

De celo.

De lumine ignis luminariū solis et lune & astroꝝ.

De aere et uentis.

De uento.

De aquis.

Incipiunt principia capi-
tulum libri primi.

Incipit numerus
foliorum.

Deum nemo uidit unquam. 1.

Oportet igitur eum qui de deo. 1.

Quoniam igitur est quidem. 1.

Quoniam igitur quidem ma. 2.

Quoniam igitur est quidem deo. 3.

Sic igitur unus et solus deus. 3.

Oportet autem uerbum et spiritum. 3.

Credendum ergo est in unum. 4.

Docet igitur sancta catholica. 4.

Similiter credimus et in unum. 6.

Oportet autem scire quod aliud est. 6.

Deus simplex est et incomposuit. 7.

Igitur omnia quidem haec co. 7.

Quia uero plura in deo corporaliter. 8.

Sic igitur ex sacris quidem edo. 8.

Locus est corporalis finis eius. 8.

Angelus autem corporaliter quidem. 9.

Anima uero colligata est corpori. 9.

Increabile sine principio im. 9.

Incipiunt principia capituli
libri secundi. Numerus
foliorum.

Ipsa secula fecit qui existebat. 10.

Quia igitur bonus est et super. 10.

Ipsa angelorum est factor. 10.

Ex his angelis uirtutibus. 11.

Ipsa quidem deus noster. 12.

Celum est circumtinentia uisibilis. 12.

Ignis unum quatuor elemen. 13.

Aer est elementum tenuissimum. 14.

Ventus est motus aeris. 14.

Sed et aqua unum quatuor ele. 14.

De terra.
De paradiso.
De homine.
De letitia.
De tristitia.
De timore.
De ira.
De imaginatione.
De sensu.
De cogitatio.
De memoria.
De interiori dispositio.
De passione & operatione.
De operatione uel actione.
De uoluntario & inuoluntario.
De eo quod in nobis est liberum arbitrium.
De his que fiunt.
Propter quam cum liberi arbitrij facti sumus.
De his que non sunt in nobis.
De prouidentia.
De precognitione uel predestinatione.

Incipit tabula capitulorum libri tertij eiusdem iohannis damasceni.

modo con.

De diuina dispensatione et de ea q ad nos cura.
De materia inceptionis uerbi dei et diuina egiat.
De duabus naturis.
De modo retributionis rei distinctionis uel remun.
De numero naturarum.
Quoniam omnis diuina nra in una sui ypostasi.
De una uerbi dei composita ypostasi.
Ad dicentes sub continua qutate reducit de nra.
Ad illum si non est natura anipostaseos obuiatio.
De trisagio.
De ea que in specie et indiuiduo & atomo considat.
Quoniam theotocos. i. dei genitrix que sancta ugo.
Capl'm xiiij.
De uoluntatibus antexuision. i. liberis arbitrij. d. n. i. x.
De actionibus que sunt in dno nro iesu xpo.
Ad uel dicentes si duarum naturarum et actionum &

Terra unum est elementorum. 16.
Quia uero ex uisibili et inuisibili. 16.
Ita igitur intelligibilem. 17.
Lentitium he quidem sunt. 18.
Tristitia uero species sunt qua. 19.
Diuiditur aut et timor. 19.
Ira uero est feruor eius q. 19.
Imaginatum est uirtus. 19.
Sensus est uirtus anime. 19.
Ex cogitatu uero sunt indi. 20.
Memoratum aut est meo. 20.
Rursus aut diuiditur roe. 20.
Passio equiuoce dicitur. 20.
Oportet scire quod omis pdicta. 22.
Quia uero inuoluntarium. 22.
Qui de libero arbitrio sermo. 23.
Corum que fiunt hec quid. 23.
In quibus igitur cum ratio. 24.
Corum aut que non in nob. 24.
Prouidentia igitur est. 24.
Oportet noscere quod oia. 24.

Incipiunt principia capitulorum libri tertij. Numerus foliorum.

Hac igitur immisione ar. 26.
Angelus enim dei misus est. 26.
Inconuictibiliter enim &. 27.
Igitur quoniam quidem. 28.
Quod admodum aut in deitate. 28.
Comunia et uniuersalia. 29.
Precesse quidem in temporalit. 30.
Si aut quis interrogans. 30.
Et si non est natura anipo. 31.
Hinc et eam que in trisagio. 31.
Natura uel nuda contem. 32.
Theotocon aut id est dei ge. 32.
Perfectum aut deum confi. 33.
Igitur quia quidem duas. 33.
Duas autem actiones aime. 36.
Singularis quidem homo. 38.

Quod deificata est natura domini & uoluta.

Amplius de uoluntatibus & autexuſion. &c.

De theandrica idest de uirtu actione.

De naturalibus et inderactabilibus passionibus.

De ignorantia & ſecuritate.

Periprocopis. i. dei pfectione.

De timore.

De domini oratione.

De yſcoſ idest familiaritate & proprietate.

De passione dñi nři et impassibilitate eius deitatis.

De eo quod iſepabilis pmanſit uerbi deitas & incor. &c.

Perydiaſcoras & ſtoras. i. de deſtructione & corrupte.

De deſcenſione in infernum.

De hiſ que poſt reſurrectionem.

De eo quod eſt a dextris dei ſedere.

Aduerſq̃ dicentis ſi duarū nărū xp̄s ul' creator uul' &c.

Ad interrogantes ypoſtaſis x̄ creabilis ē aut iſcreata.

De homine qñ uocatus eſt xp̄us.

Ad interrogantes uel duas nās genuit ſancta ugo &c.

Qualiter primogenitus dei et unigenitus.

Ad dicentes uel ſub continua quantitate reducit. &c.

Incipit tabula capitulorū libri quarti eiusdē iohannis damasceni.

De fide & baptiſmate.

De fide.

De ſancta cruce.

De adorando ſcdm orientem.

De ſanctis & coinquinatis dei myſterijs.

De genealogia dicuntur & omīſariam ſcē dei gr̄ &c.

De ſanctorū & reliquiarum honore.

De ſanctis imaginibus.

De ſancta ſcriptura.

De hiſ que de chriſto dicuntur.

Quoniam non eſt malorū deus cauſa.

Quoniam non duo principia ſunt.

Cuius gr̄a preuidens deus eoſ a peccante nō p̄niſ. &c.

De lege mentis & carnis.

Aduerſus iudeoſ de ſabbato.

De uirginitate.

Oportet ſcire q̄ non ſcdm ter. 39.

Deum p̄ſctum et hominem. 39.

Beatuſ dioniſiuſ nouam. 40.

Conſitemur aut qm̄ om̄ſ. 41.

Oportet cognoscere quoniā. 41.

Proficere autem dicitur ſa. 42.

Timoriſ nomen duplicem. 42.

Oratio eſt aſcenſuſ intellectū. 42.

Oportet ſcire quod due yriſc. 43.

Ipſum igitur dei uerbum. 43.

Impeccabilis enī dominuſ. 43.

Thoras idest corruptionuſ. 43.

Deſcendit in infernum. 44.

Poſt ea que ex mortuū. 44.

Adextris aut dei et patris. 44.

Filiuſ dei cum patre et ſpi. 44.

Ypoſtaſis uerbi dei ante in. 44.

Non ut quidam mentium. 44.

Nature quidem ē agenitō. 46.

Primogenituſ eſt qui pri. 46.

Domini nature neq̃ unū. 46.

Incipiunt principia capitulorum libri quarti. Numeruſ foliorum.

Conſitemur aut unū baptiſ. 47.

Fideſ nimirum duplex eſt. 48.

Sermo cruciſ p̄ditiſ quidem. 48.

Non ſimpliciter & non ut. 49.

Bonuſ & omnibonuſ & ſup. 49.

De ſancta et ſup̄laudabili. 41.

Honorandōſ ſanctoſ ut ai. 42.

Quoniam quidem aduſū. 43.

Vnuſ eſt deus & a ueteri & 44.

Corum que de xp̄o dicuntur. 44.

Oportet ſcire quoniā conſue. 47.

Quoniam non duo principi. 47.

Deus pp̄ bonitatem ex nō ē. 48.

Bona eſt igitur. i. diuinitaſ. 48.

Sabbatum ſeptima dieſ. 48.

Blaſphemant carnales uirg. 49.

De circūcisione.

De antichristo.

De resurrectione mortuorum.

Circumcisio ante legem da.

Decet scire quoniam oportet

Credimus aut et in resurrec

60.

61.

61.

Expliat tabula quatuor librorum sancti iohannis damasceni.

Incipit tabula sermonum sancti Ephrem.
traductorum ex greco in latinum.

Incipiunt principia ser-
monum sancti ephrem

Numerus
foliorum.

Sermo sancti ephrem de penitentia et de ho-
ra nouissima et iudicij die & retributione.

Sermo eiusdem de iudicio et resurrectione et cari-
tate et compunctione.

Sermo eiusdem de iudicio et resurrectione.

Sermo de uita et exercitatione monastica.

De eodem.

Quod non oporteat ridere sed flere ac lugere.

Sermo ad animam negligentem.

Ad monachos de sanctis quibusdam patribus qui tem-
pore illo requieuerant.

De armatura monachi quod oporteat monachum ue-
luti militem in acie semper adfistere.

Libellus sancti ephrem de penitentia.

Sermo de secundo domini aduentu.

Admonitio de timore dei.

De angustia qua premitur anima cum ex pugna
contra se hostis infirmior fit.

Sermo de compunctione.

De passione domini saluatoris.

Ad eos qui filij naturam scrutari uolunt.

Liber sancti ephrem de antichristo.

Sermo de uirginitate.

Sermo de laudibus martyrum.

Laudatio sancti ioseph patriarche.

Dilectissimi nihil sancte cari-
tati preferamus.

Venite fratres mei omnes au-
dite consilium.

Venite omnes fratres mei audi

Dolor me in uerba cōpellit.

Venite dilectissimi mei uenite

Initium persionis anime.

Anima queso ne concidas.

Cor meum doleo. compatimi-
ari mihi.

Talem armaturam sibi det ac
querere qui pro curare.

Dominus qui de alio patris sine.

Accedite filij lucis audite dul.

Atende tibi ipsi dilectissime.

Anima angustijs pressa acce-
dit ad te sancte domine.

Indultor bonorum oim.

Loqui timco et narratione.

Rex celestis immortalis dñus.

Quomodo peccator ego pleng.

De uirginitate et sanctificatioe.

Insipiens imperitus rudis pi

Deus abraam deus isaac deus.

64.

73.

76.

77.

89.

92.

94.

94.

94.

96.

103.

104.

107.

109.

111.

113.

114.

118.

122.

124.

127.

Expliat tabula sermonum sancti ephrem syri feliciter

Liber de uita iohannis chrisostomi.

Iohannis chrisostomi uita ex palladio per Am-
brosium monachum ex greco in latinum
translata.

Cum uenisset aliquando ro-
mam palladius elenopolitane.

Humerus
foliorum.

136.

Rufinus pro origine in libros per archon.

Prefatio ruffini presbiteri.

PAmphili martyris apologeticus pro ori-
gene a rufino aquilegensi ex greco in latinum
uersus.

Tractatus Rufini presbiteri.

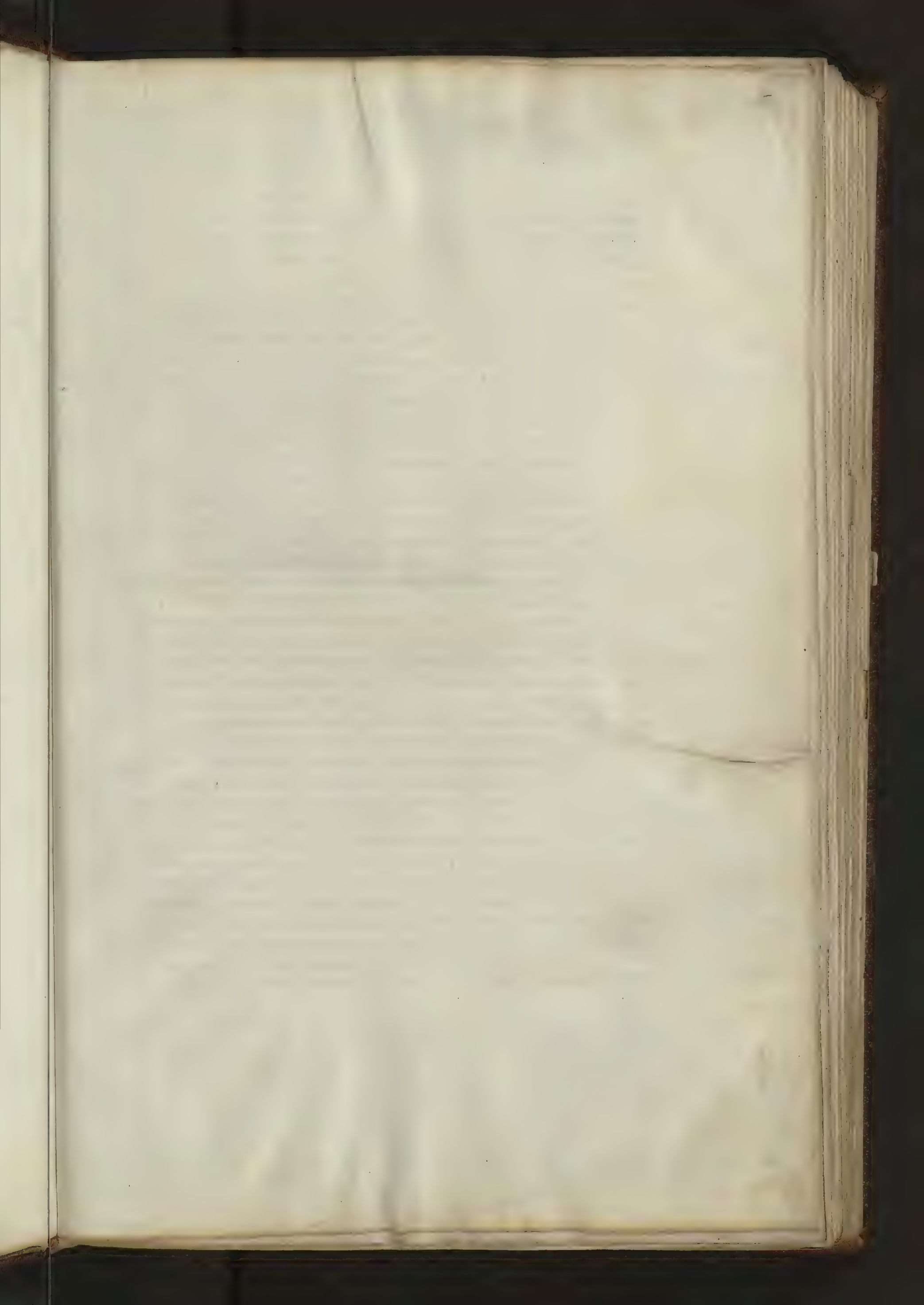
Cognoscende ueritatis amoe 178.

Nihil mirum fratres uide 179.
mini mihi esse percelli. &

In his que in superiore lib 200.

Finis tabularum

1. *Deus est spiritus*
2. *Deus est omnipotens*
3. *Deus est omniscient*
4. *Deus est immensus*
5. *Deus est eternus*
6. *Deus est immutabilis*
7. *Deus est simplex*
8. *Deus est perfectus*
9. *Deus est beatus*
10. *Deus est gloriosus*
11. *Deus est magnificus*
12. *Deus est sublimis*
13. *Deus est altissimus*
14. *Deus est summus*
15. *Deus est maximus*
16. *Deus est ultimus*
17. *Deus est primus*
18. *Deus est antiquus*
19. *Deus est modernus*
20. *Deus est futurus*
21. *Deus est presentis*
22. *Deus est absens*
23. *Deus est in se*
24. *Deus est in alio*
25. *Deus est in omnibus*
26. *Deus est in nullo*
27. *Deus est in rebus*
28. *Deus est in personis*
29. *Deus est in locis*
30. *Deus est in temporibus*
31. *Deus est in modis*
32. *Deus est in virtutibus*
33. *Deus est in scientiis*
34. *Deus est in artibus*
35. *Deus est in operibus*
36. *Deus est in effectibus*
37. *Deus est in causis*
38. *Deus est in finibus*
39. *Deus est in principibus*
40. *Deus est in mediis*
41. *Deus est in terminibus*
42. *Deus est in modis*
43. *Deus est in virtutibus*
44. *Deus est in scientiis*
45. *Deus est in artibus*
46. *Deus est in operibus*
47. *Deus est in effectibus*
48. *Deus est in causis*
49. *Deus est in finibus*
50. *Deus est in principibus*
51. *Deus est in mediis*
52. *Deus est in terminibus*
53. *Deus est in modis*
54. *Deus est in virtutibus*
55. *Deus est in scientiis*
56. *Deus est in artibus*
57. *Deus est in operibus*
58. *Deus est in effectibus*
59. *Deus est in causis*
60. *Deus est in finibus*
61. *Deus est in principibus*
62. *Deus est in mediis*
63. *Deus est in terminibus*
64. *Deus est in modis*
65. *Deus est in virtutibus*
66. *Deus est in scientiis*
67. *Deus est in artibus*
68. *Deus est in operibus*
69. *Deus est in effectibus*
70. *Deus est in causis*
71. *Deus est in finibus*
72. *Deus est in principibus*
73. *Deus est in mediis*
74. *Deus est in terminibus*
75. *Deus est in modis*
76. *Deus est in virtutibus*
77. *Deus est in scientiis*
78. *Deus est in artibus*
79. *Deus est in operibus*
80. *Deus est in effectibus*
81. *Deus est in causis*
82. *Deus est in finibus*
83. *Deus est in principibus*
84. *Deus est in mediis*
85. *Deus est in terminibus*
86. *Deus est in modis*
87. *Deus est in virtutibus*
88. *Deus est in scientiis*
89. *Deus est in artibus*
90. *Deus est in operibus*
91. *Deus est in effectibus*
92. *Deus est in causis*
93. *Deus est in finibus*
94. *Deus est in principibus*
95. *Deus est in mediis*
96. *Deus est in terminibus*
97. *Deus est in modis*
98. *Deus est in virtutibus*
99. *Deus est in scientiis*
100. *Deus est in artibus*

Liber hic Rencien p[re]s. domi Jacobi de Genuo Ep[iscop]i
wladyslawien. donatus est pro Collegio domus et
Burse Thelini in Cracovia anno d[omi]ni 1210

This image shows a close-up of a manuscript page, likely from a Book of Hours. It features a large, ornate initial 'C' in blue and red, surrounded by intricate floral and foliate patterns in gold, blue, and red. The background is a light cream color, and the entire page is framed by a decorative border.

Unigenitum dei filium qui est in si-
nu patris ipse enarrauit. Ineffabili-
ter genitur est deus & incomprehensibilis.
Nullus enim cognoscit filium nisi pater
qui seipsum genuit & cuius in sinu
habitauit. Nullus hominis nouit ea que sunt
in patre. Sed pater & filius in unum
naturam nullus nouit unum deum
nisi ipse deus ut non hominum
sed angelorum & sanctorum & uirginum
sanctarumque uirginum & sanctorum

Posset igitur cum qui de deo dicere uel audire uult, non se
sunt q' neq; omnia creabilia que sunt theologie d'p'ndentia
id est incarnationis: neq; enim omnia sunt incognoscibilia: neq;
omnia cognoscibilia. Aliud autem est cognoscibile et aliud
non cognoscibile: et aliud dicere posse et aliud non
obscure de deo intelliguntur non integre enuntiare posse.

ea que sunt uera secundum nos cogimur in his quesunt super nos dicere: sicut de deo dicimus somnum & iram & negligentiam manus & pedes et his similia. Quoniam igitur quidem est deus sine principio sine fine: eternus et sempiternus & increatus. imutabilis inalterabilis uerus simplex incompositus incorporeus inuisibilis inpalpabilis increatus scriptibilis infinitus incomprehensibilis bonus iustus omnipotens omni um creaturarum conditor: omnitenens omniterrens omnium prouisor potestatiuus iudex: & cognoscimus & confitemur. & quoniam unus est deus scilicet una substantia et quoniam in tribus ypostasibus et cognoscitur et est pater et filio et sancto spiritu. Et qm pater et filius et spiritus sanctus secundum omnia unum sunt preter generationem & generationem & processionem. Et quoniam unigenitus filius & uerbum dei et deus per uiscera misericordie sue pp nostram salutem bñplacito patris & cooperatione spūs sancti sine semine conceptus incorrupte ex sancta dei genitrice et semper uirgine maria genitus per spiritum sanctum et homo pfectus ex ipa factus est. Et qm deus ipse pfectus est simul & homo pfectus ex duabus naturis: diuinitate & humanitate. & in duabus naturis intellectualibus uoluntarijs opatiuis. & arbitrio liberis & simpliciter dicendum p se habentibus secundum unicuique earum decentem terminum. et rationem deitati & humanitati inquit. Vna uero composita ypostasi persona. & quoniam esuriuit & sitiuit & laborauit et crucifixus est et mortis & sepulchri experientiam suscepit: & surrexit tertia die et ad celos redijt unde ad nos deuenit et adueniet rursus postea. & diuina scriptura testis est & omnis sanctorum cetus. Quid aut dei est substantia: uel qualiter deus de deo genitus est uel procedit: uel qualiter seipm exinaniuit unigenitus filius. & manens deus homo factus est ex uirginalibus seminibus uel sanguinibus alio preter naturam ordine plasmatus. uel qualiter siccis pedibus super aquas ambulauit et ignoramus & dicere non possumus. Non possibile igitur ē preter ea que diuine a diuinis eloquijs ueteris & noui testamenti enarrata sunt et manifestata dicere de deo uelimus saltem intelligere.

Demonstratio quoniam deus est. Capitulum tertium

Quoniam igitur est quidem deus his qui diuinas scripturas suscipiunt uetus et nouum testamentum non uenit in dubiū neq; pluribus grecorum. Sicut enim diximus cognitio existēdi deum naturaliter nobis inserta. & quia uero in tantum preualuit perniciosē malitia hominum nature: ut quosdam irrationabilissimum et omnium malorum pessimum perditionis deducat baratque ut dicant non esse deum quorum insipientiam factorum enuntiator: ut dauid: Dixit insipiens in corde suo non est deus. Igitur domini quidam discipuli et apostoli omnifariam sancto illuminati spiritu: & eius uirtute

& gratia diuina signa et opantes miraculorum sagena ad lumen diuine cognitionis de profundo ignorantie eos piscantes reduxerunt. Similiter & horum gratie et dignitatis successores & pastores illuminatiuam spiritus gratiam suscipientes & miraculorum uirtute & sermonis gratia obtenebratos illuminauerunt & seductos conuerterunt. Nos autem qui neque miraculorum neque doctrine suscepimus carissima indignos enim nos met ipsos uoluptatum passionibus fecimus. Ergo pauca eorum que tradita sunt nobis a prophetis gratie de hoc disputemus: patrem & filium & spiritum sanctum inuocantes. Omnia que sunt aut creabilia aut increabilia. Creabilia quidem omnino sunt et uertibilia. quorum enim esse alterabili auisione incipit hęc uersioni subiecta sunt uel corrupta uel secundum electionem alterata. Si uero sunt increabilia consequenter & inuertibilia omnino quorum enim esse contrarium est equaliter proprietas existendi contraria est scilicet ratio. Quis ergo non concedit omnia essentia quecumque sunt sub uno sensu: quoniam & angelos ueri & alterari et multiformiter moueri & transmutari. Intellectualia igitur angelos inquit quidem & animas & demones secundum electionem & eam que in bono est imperfectionem & eam que in bono est abcessionem intensam & remissam. Reliqua uero secundum generationem & corruptionem & augmentationem & diminutionem & eam que est secundum qualitatem transmutationem et localem motum. uertibilia igitur uere omnino essentialiter & creabilia. Creabilia uero entia omnino ab aliquo condita sunt. Oportet autem conditorem increabilem esse. non enim ipse creatus est omnino ab aliquo. creatus est. quousque deueniamus ad aliquod increabile. Increabilis igitur existens conditor omnino & inuertibilis est. hoc autem quid utique aliud erit quam deus. Sed et ipsa creationis permanentia et conseruatio & gubernatio docet nos quoniam est deus: qui hanc uniuersitatem consistere facit & continet & conseruat. & semper ei prouidet. qualiter contrarie nature: ignis dico & aque & aeris & terre: in unius mundi confirmationem ad inuicem conuenissent et indissolubiles permansissent. nisi aliqua omnipotens uirtus ea conuenisset concordasset & semper indissolubilia conseruaret. Quid est quod statuit celestia & terrestria et quecumque per aerem et quecumque secundum aquam. magis autem ea que ante hoc celum & terram & aerem & naturam ignis et aque quis hoc miscuit & dispersiuit. Quid est quod mouet & agit inquelescibili & sine prohibitione motu: nonne artifex horum et qui rationem imposuit omnibus secundum quam hec machina fertur & deducitur. Quis autem est artifex horum. nonne qui fecit hec & ad esse deduxit. Non enim casui dabimus talem uirtutem. Sit enim generari omnia casus: cuius ordinaretur. Et hoc si uidetur demus. cuius erit obseruare et custodire secundum eas quibus primum substituta rationes. Alterius scilicet est et non

Reuerentia p^r dⁿⁱ Jacobus de Semo ex^{us} Voladislauen h^uc lib^ru
B^urgi Sel^m in Cracouia donauit Anno dⁿⁱ m^o cc^o lxxviii^o

casus. hoc autem quid aliud est nisi deus?

De eo quod est deus quoniam est incomprehensibilis. ^{q. deus} Capitulum quartum

Quoniam igitur quidem manifestum est: quid uero est secundum substantiam et naturam: incomprehensibile est hoc omnino & ignotum. quoniam enim incorporeum quidem est manifestum est. Qualiter enim corpus est quod infinitum et indeterminatum et informabile et impalpabile et inuisibile et simplex et incompositum. qualiter enim uenerabile est si circumscripibile est. et passibile. Et qualiter est impassibile quod ex elementis est compositum et in ipsa rursus resoluitur. Compositio enim principium est pugne. pugna distantie. distantia uero solutionis. solutio uero alienum est a deo omnino. Qualiter componetur cum per omnia incedat: et impleat omnia deus. sicut scriptum est. Nonne celum & terram ego impleo dicit dominus. Impossibile enim est corpus per corporea incedere: quin incidat et incidatur: et pliceat et reobineatur: sicut quaecumque humidorum miscentur et confunduntur. Si uero in platone aut et aristotele immateriale corpus est: ut id quod apud grecorum sapientes quantum dicitur corpus: mobile erit omnino sicut celum. hoc enim quantum corpus aiunt. Quid igitur est quod hoc mouet? Omne enim quod mouetur ab alio mouetur. & illud quidem et hoc in infinitum donec deueniamus in aliquod immobile. Quod enim primum mouet immobile est: quod est deus. qualiter autem non in loco est circumscripibile quod mouetur? Solus igitur deus est immobilis: et immobilitatem suam omnino mouens. Incorporeum igitur esse deum opinandum est. sed non hoc substantie eius demonstratiuum. Sicut neque ingenerabile et sine principio esse et inalterabile et incorruptibile: & quaecumque de deo uel circa deum esse dicuntur. hec autem non quid est significant: sed quid non est. Oportet autem eum qui uult substantiam alicuius dicere et quid est enuntiare: non quod non est. Verumtamen de deo quid est dicere impossibile est secundum substantiam. familiarius autem est magis ex omni ablatione facere rationem. Nihil enim eorum que sunt est. non ut non ens: sed super omnia ens: et super ipsum esse ens. Si enim eorum que sunt cognitiones nostrae sunt. Quod super cognitionem est. omnino & super substantiam erit. & conuerso. quod super substantiam & super cognitionem erit. Infinitus igitur est deus et incomprehensibilis. & hoc solum eius est comprehensibile infinitas et incomprehensibilitas eius.
 Quaecumque autem dicimus in deo affirmatiue non naturam ipsius: sed earum que sunt circa naturam eius ostendunt. Et si enim bonum et si iustum et si sapiens et si quodcumque dixeris non naturam dicis dei: sed ea que sunt circa naturam. Sunt & quaedam affirmatiue de deo dicta uirtutem superhabundantie negationis habentia: puta tenebras dicentes in deo: non tenebras intelligimus. sed quoniam non est lux: sed super lucem: et lux quoniam non

tendens est.

Demonstratio quoniam unus est deus et non multi. Capitulum quintum.

Quoniam igitur est quidem deus sufficienter demonstratum est: et quoniam est incomprehensibilis eius substantia. quoniam uero unus est deus et non multi his quidem qui diuine credunt scripturas non dubium est. Aut enim dominus in legislationis principio. Ego dominus deus: qui eduxi te de terra egypti. non erunt tibi dii alij preter me. & rursus. Audi israel dominus deus tuus deus unus est. Et per isaiam prophetam. Ego enim ait deus primus. et ego post hoc. & preter me non est deus. ante me non est genitus alius deus: et post me non erit et preter me non est. Sed et dominus in sacris euangelijis ita ait ad patrem. Hoc est uera eterna ut cognoscant te qui solus uerus es deus. His autem qui a diuina scriptura non persuadentur sic disputabimus. Deus perfectus est et indeficiens. et secundum bonitatem & secundum sapientiam: et secundum uirtutem sine principio: et infinitus eternus incompressibilis: & simpliciter dicendum per omnia perfectus. Si igitur multos diceremus deos: necesse est differentiam in multis considerare. Si ei nulla differentia est in eis: unus magis est non multi. Si uero et differentia est in eis: ubi est perfectio? Siue enim secundum bonitatem siue secundum uirtutem siue secundum sapientiam: siue secundum tempus siue secundum locum defecerit a perfectione nequaquam erit deus. Si uero per omnia est identitas unum magis ostendit et non multos. Quomodo autem & multis existentibus incompressibile seruabitur? Ubique enim fuerit unus: nequaquam ibi erit alter. Qualiter autem et a multis gubernabitur mundus et non dissoluetur & corrumpetur pugna in gubernantibus considerata? Differentia enim contrarietatem inducit. Si autem dixerit quis quoniam unusquisque partem principatur: quid est quod ordinat et permanentiam eius facit? Illud enim utique erit magis deus. Vnus igitur est deus perfectus incompressibilis totius factor et contentor et gubernator et super perfectus et perfectus.

De logo id est uerbo dei. Capitulum sextum.

Sic igitur unus et solus deus non inuerbalis. id est sine uerbo est. Verbum autem habens non anypostatatum id est insubstantiuum. habet non incipiens esse: neque quiescens. Non enim fuit unquam deus in uerbali id est sine uerbo. Semper enim habet siue ipsius uerbi ex se ipso genitum. non secundum nostrum uerbum anypostatatum: id est non subsistens: et in aeternum effusum: sed enypostatatum: id est subsistens uiuum perfectum. non extra eum deus: sed in ipso semper ens. Ibi enim non esset si extra eum fieret. Quia enim nostra natura temporanea est et facile dissolubilis: propea et uerbum nostrum est anypostatatum: id est non subsistens. Deus autem semper ens & perfectus ens perfectum & enypostatatum: id est subsistens habet suum uerbum et semper ens & uiuens & omnia habens quicquid genitor habet. Sicut enim nostrum

uerbum de intellectu procedens. neq; per omnia idem est cum intellectu: neq; omnifariam aliud. Nam ex intellectu ens aliud est preter ipm. ipsi aut intellectum in apertum ducens. non adhuc omnifariam aliud est preter intellectum. sed secundum naturam unum ens aliud est subiecto. ita et di uerbum in eo quidem quod subsistit secundum seipm separatur ab eo a quo existentiam habet. In eo uero q; eadem ostendit in se ipso que circa deum inspiciuntur. idem est secundum naturam cum illo. Sicut eni quod in omnib; perfectum in parte consideratur. ita et in eo quod ex eo genitum est uerbum consideratur.

De spiritu sancto. Capitulum septimum

Oporteret aut uerbum et spiritum habere. & enim et nrm uerbu non expers est. sed in nobis quidem noster spiritus alienus est a nra substantia. Aeris enim est attractio. & allatio intus attracti & effusi ad corporis consistentiam: qui in tempore pronuntiatio nis uox uerbi fit uerbi uirtutem in se ipsa manifestans. In diuina uero na tura simpliciter in composita esse quidem spiritum dei pie confitendu est. ppea quia non est deficientius dei uerbum nro uerbo. non est aut ptiu alie num quod exterius superingrediens deo spm est ex aere in aerem sicut et nobis compositis. sed sicut dei uerbum audientes non anipostatam id est non subsistens. neq; ex disciplina adueniens. neq; per uocem prolatum. ne q; in aerem effusum et solutum estimamus. sed substantialiter subsistens. & electum opatiuum et omnipotens. ita et spm dei edocti sequentem cu uerbo & manifestantem eius opationem non spuratione et anipostatati id est non subsistentem intelligimus. Id eni utiq; destruetur ad humilia tionem. magnitudo diuine nature si secundum similitudinem nri spi ritus et u qui in ipso est spiritus intelligatur. sed uirtutem substantiale ipsam in se ipsam in ppria ypostasi considerationem ex parte procedente & in uerbo requiescentem et eius existentie monstratiuam. neq; separa ri a deo in quo est et a uerbo. quod consequet potentem. neq; ad non existe tiam refusam. sed secundum similitudinem uerbi secundum ypostasim existentem. uiuentem electiuam per se mobilem. opatiuam semper bo num uolentem. & ad omnem appositionem concurrentem. habentem cum uoluntate uirtutem. neq; principium habentem neq; finem. neq; ei deficit unq; patri uerbum neq; uerbo spiritus. ita ppea quide quod est sedm naturam unitatem multitudinis deorum destruitur error. pp aut uerbi susceptionem et spiritus iudeorum destruitur dogma. alteri us uero hereseos permanet utilitas. Ex iudaica quidem suspensione na ture unitas. Ex gentilitate uero ea que secundum ypostaseos est discre tio sola. Si uero contradixerit iudeus ad uerbi susceptionem & spiritu a diuina scriptura redarguatur et obstruatur. de uerbo eni inquit dauid.

In eternum domine uerbum tuum permanet in celo. & rursus. Misit uerbum suū et sanauit eos. Verbum autē prolatum non mittitur neq; i eternum permanet. De spiritu uero idem dauid. Mitte spiritū tuū et creabuntur. et rursus. Verbo dñi celi firmati sunt et. s. o. e. o. u. e. o. z. Et iob. spiritus diuinus qui fecit me: spiratio uero omnipotentis qui continet me. Spūs autē qui mittitur: et facit et firmat et continet: non caducum est quod soluitur. quemadmodum neq; corporalis melodia est dei melodia. vtraq; enim deo conuenienter intelligenda sunt.

De sancta trinitate. Capitulum octauum

Credendum ergo est in unum deum. unū principium sine principio: increatum: ingenitum: non periclitabilem: immortalem: eternum: infinitum: incircūscriptum: indeterminatum: infinita potentem: simplicem: incompositum: inflexibilem: impassibilem: inuerteribilem: inalterabilem: inuisibilem: fontem bonitatis & iustitiae: lumen intellectuale: inaccessibilem uirtutem: nulla mensure cogitare: sola sua uero propria uoluntate mensuratam. omnia enim quaecunq; uiuit pot: oīm creaturatum uisibilem & inuisibilem facticem oīm contentiuam et conseruatiuam: oīm prouisuram: oīm dñantem et principantē & regnantem in infinito & immortalī regno: nullum contrariū habentem: omnia implentem: a nullo contentam: ipām magis circūtenentem: imitāsa & continentem & prehaventem incontaminatē uniuerſis substantiis eminentem et supra omnia existentem et omīs substantiis principium: et supra ea quae sunt existentem sup̄ diuinā super bonam sup̄ plenam: omnes principatus et ordines determinantem et super omnem principatū et ordinem collocatam: super substantiam et uitam & rōnem & intelligentiā: per se lucem per se bonitatem per se uitam per se substantiam: quare non ab alio esse habentem aliquo eorum quaecunq; sunt: ipsam autē fontem existentem essentis his quae sunt: his quae uiuunt uitae: his quae rōne participāt rōnis: omnibus oīm bonorum causam: omnia scientem ante generationem eoz: vnam substantiam unam deitatem unā uirtutem unā opationem unū principium unam potestatem unam dñationem unū regnum: in tribus p̄fectis ypoſtasis cognitam et adoratam una adoratione creditā & cultam ab omni rationabili creatura: inconfuse unitam et indistinctā diuisam: quod inopinabile est. credimus in patrem & filium & spūm sanctum: in quem & baptizamur. ita enī dñs apostolis baptizare mandauit: baptizantes eos inquit in nomine patris et filij & spiritus sancti. In unū patrem omnium principium & causam: non ex aliquo genitum anecion id est non causam habentem non creatum & ingnitum solū existentem omnium quidem factorem. vnius uero solius patris natura: vni geniti filij eius domini uero & dei et saluatoris nostri iesu christi: & pmā

datorem spiritus sancti: & in unū filium dei unigenitum dñm nrm
 xpm christum ex patre genitum ante omnia secula. lumen ex lumine:
 deum uetum ex deo uero: genitum non factum consubstantialem patri
 per quem omnia facta sunt: ante omnia secula dicentes: ostendimus qm
 sine tempore et sine principio eius est generatio. Non enī ex non ente ad es-
 se deductus est filius dei: qui est splendor glorie et character patris ypostatcos
 & uiua sapientia et uirtus et uerbum enypostatatum idest subsistens et
 substantialis et perfecta et uiuens imago inuisibilis dei: sed semper cū patre
 & in ipso eterne et sine principio ex ipso genitus. Non enim fuit unq̄ pater si
 quando non fuit filius: sed simul pater simul eius ex ipso genitus. Pater enim
 sine filio nequaquā uocabatur. Si autē esset non habens filium non esset pater.
 & si postea habuit filium postea factus est pater non existens ante hoc pater.
 et ita reuēsus est ex non esse patrem in fieri patrem: quod omni blasphemia
 est difficilius. Impossibile enī est deum dicere desolatum a naturali gnatio-
 ne ex se ipso: idest ex ppria substantia similem secundum naturam genera-
 re. In filij quidem gnatione impium dicere tempus mediare: uel post patre
 filij existentiam genitam esse. ex ipso enī ex patris substantia dicimus gnā-
 tionem filij. Et si non ex principio credimus filium existere patri ex ipso ge-
 nitum: uersionem patris ypostatcos inducimus: quoniam non enī pater
 qui est pater postea factus est pater. creatio enim et si postea genita est: sed
 non ex dei subā. ex non ente uero adesse uoluntate et uirtute eius deducta
 est: & non tangit uersio dei naturam. Nam gnatio quidem est ex substan-
 tia generantis produci quod gnatus secundum substantiam. Creatio uero
 & factio est exterius et non ex substantia creantis et fauentis generari quod
 creatur: & sit dissimile omnino. Igitur in deo quidem qui solus est impas-
 sibilis et inalterabilis et inuictibilis et semper similiter habens iē. et generare
 & creare est impassibile. Natura enī ens impassibilis et influxibilis ut simplex
 et non compositus: non aptus natus est sustinere passionem uel fluxū. neq;
 in generando neq; in creando neq; alia coopatione indiget. sed gnatio qui-
 dem sine principio est et eterna naturę opus existens et ex substantia eius
 procedens: ut uersionem qui generat non substineat. & non deus primus
 et deus posterior sit: et adiectionem suscipiat. Creatio uero indei uoluntate
 opus existens non coeterna est cum deo: quia non aptum natum est quod
 non ex ente ad esse deducitur coeternum est ei qui sine principio est et sem-
 per est. Sicut igitur non similiter facit homo & deus. Homo enī nihil quid
 ex non ente ad esse deducit: sed quod facit ex subiecta materia facit: non
 uolens solum: sed et precogitans et intellectus reformans quod generabitur.
 deinde et manibus opans et laborem sustinens et tangationem. Multotiens
 autē et non dirigens et eueniente sicut uult eo quod adinueniat. Deus autē
 uolens solum ex non ente ad esse deduxit uniuersa. ita neq; similiter gene-

1- 100
rat deus et homo. Deus enim sine tempore quidem ens & sine principio & impassibilis et non fluxibilis et inde corporeus et solus et infinitus et impassibiliter et sine tempore et sine principio et non fluxibiliter generat et sine coitu: & neq; principium habet incomprehensibilis eius generatio neq; finē. Et sine principio quidem pp inuictibilitatem non fluxibilitatem. pp impassibile et incorporeum sine coitu. nec pp incorporeum rursus quia unus solus est deus et non indigens altero. Infinite uero et inuictibiliter. quia sine principio est et sine tempore et sine infinitiue. & quia semper se similiter habet. Quod uero sine principio est et infinitum est. Quod aut gratia infiniti est non omnino sine principio est: ut angeli. Generat igit qui semper est deus suum uerbum perfectum ens sine principio et sine infinite ut nō in tempore generet deus. qui tempore superior est et naturam et existentiam habet. homo aut manifestum quod contrarie generat sub generatione existens et corruptione et fluxu et mutabilitate. & corpus circumdatus et matrem et feminam in natura habens. Indigens est enim masculus femine auxilio. Sed propitius sit huic sermoni in deo qui sup omne ens et omne intelligentiam et comprehensionem excedit.

De conuenientibus filio. Capitulum nonum.

DOcet igitur sancta catholica et apostolica ecclesia simul patrem simul unigenitum eius filium ex ipso genitum sine tempore & influxibiliter et impassibiliter et incomprehensibiliter ut solus uniuersorum nouit deus. Sicut simul ignis est et simul quod ex eo lumen: & prius non est ignis et post lumen: sed simul sunt. Et sicut lumen ex igne generatum semper in eo et nequaquam ab eo separatur: ita et filius ex patre generatur et nequaquam ab eo separatur: sed semper in eo est: & lumen quidem ex igne generatum inseparabiliter & in ipso semper manens nō habet propriam ypostasim id est substantiam preter ignem. qualitas autem naturalis ignis est lumen. Filius aut dei unigenitus ex patre genitus inseparabiliter et indistincte & in ipso manens semper habet ppam ypostasim preter eam que est patris. Igitur uerbum quidem & splendor dicitur: quia sui coitu impassibiliter et sine tempore & influxibiliter et inseparabiliter genitum est ex patre. Filius autem & character patris personę dicitur. non enī ypostaseos quia pfectus est: & enī ypostatus id est substantiuus et per omnia similis patri est preter non generationem. Unigenitus uero dicitur quoniam solus ex solo patre singulariter genitus est. Neq; enim assimilatur alia gnatio filij dei generationi. neq; enī est alius filius dei. Et si enī spiritus sanctus ex patre procedit: sed non generabiliter: sed processibiliter. Alius modus existentie est hic incomprehensibilis & ignotus: sicut filij generatio. Ideoq; quecumq; habet pater eius sunt: preter non generationem que non significat substantię differentiam neq; dignitatem: sed modum existentie: sicut et adam ingeni

tus enim: plasma enim est dei. & Seth genitus filius enim est ad. Et eua ex costa
 ad. procedens non enim genita est ipsa: non natura differunt ab inuicem: ho-
 mines enim sunt: sed existentie modo. oportet scire quoniam unigenitum per
 unum scriptum increatum scilicet quod non genitum significat. Ingenitum
 per duo: id est generatum enim scriptum ostendit quod non secundum pri-
 mum. Igitur significatum quidem differt substantia a substantia. Alia enim
 est substantia increata scilicet unigenita per unum enim: & alia scilicet crea-
 ta secundum uero quod significatum non differt substantia a substantia.
 Omnis enim speciei animalium prima ypostasis ingenita est: sed secundum
 grecos non ingenita. creata enim sunt quidem a conditore uerbo eius facti
 ram uel factionem in generatione non tamen genita sunt: non ex pre exi-
 stente altera eiusdem speciei ex quo gignentur. Secundum primum igitur si-
 gnificatum communicant tres sancte trinitatis deitatis super diuine yposta-
 ses: consubstantiales enim & increate existunt. Secundum uero secundum
 significatum nequaquam. Solus enim pater est ingenitus: non enim ex alterutra
 est ex ypostasi esse. & solus filius est genitus. Ex patris enim substantia sine prin-
 cipio & sine tempore genitus est. Et solus spiritus sanctus processibilis ex sub-
 stantia patris non genitus: sed procedens. Ita quidem diuina docente scrip-
 tura modo uero generationis & processionis incomprehensibili existente. Sed
 & hoc sciendum quod non ex nobis translatus est ad beatam deitatem patri-
 nitatis & filiationis & processionis nomen. Contrario autem inde nobis traditum
 est ut ait diuinus apostolus. Propterea flecto genua mea ad patrem ex quo
 omnis paternitas in celo et in terra. Si uero dicimus patrem principium esse
 filij et maiorem: non priorem eum esse filio tempore uel natura ostendimus.
 Per ipsum enim secula fecit: neque secundum aliud quidem nisi secundum causam.
 hoc est quoniam filius ex patre genitus est: et non pater ex filio: & quoniam pater
 causa est filij naturaliter: sicut non ex lumine ignem animus h. prouenire:
 sed lumen magis ex igne. Cum igitur audierimus principium & maiorem filio
 patrem causam intelligamus. Et sicut non dicimus alterius substantie ig-
 nem esse & alterius lumen: ita non possibile est dicere alterius substantie
 patrem et filium alterius: sed unius & eiusdem. Et quemadmodum animus
 per lumen id quod ex ipso prouenit lucem ignem: & non dicimus organum
 ministeriale esse ignis quod ex ipso est lumen: potentiam uero magis natu-
 ralem: ita dicimus patrem omnia quaecumque facit per unigenitum filium suum
 facere: non quod per organum ministeriale: sed per ministerie et enipostatam
 id est uel substantialem uirtutem personalem indiuidualem. Et sicut dicimus
 ignem illuminare: & rursus animus lumen ignis illuminare: ita omnia quod
 eumque facit. Sed lumen quidem non propriam ypostasim preter ignem habet.
 filius autem preter ypostasim est a paterna inseparabilis ypostasi: ut superius
 exposuimus. Impossibile enim est inueniri in incarnatione imaginem intrinsecam

mutabiliter in seipsam modum sanctę trinitatis ostendentem. Creatum enim & compositum est et fluxibile et uertibile et circūscriptibile et formam habens & corruptibile qualiter manifeste ostendit omnib; his eminentem sup̄ substantiam diuinam substantiam. Omnis aut̄ creatio manifestū est quod a pluribus horum continetur. & omnis scđm suam naturam corruptioni subiacet.

De conuenientibus spiritui sancto. Capitulum decimum

Similiter credimus & in unum sp̄m sanctum dñi et uiuificantem ex patre procedentem cum patre et filio simul coadoratum et glorificatum ut et consubstantialem et coeternū dei spiritum rectum & principalem fontem et uitę et sanctificationis. deum cū patre existentem et nuncupatum increatum plenum conditorem oīm contentiuū omnium opatiuum omnipotentem infinite potentem dñatorem omnis creationis cuius nil dñatur. deificantem non deificatum implentem nō impletum participatum nō participatē sanctificatē non sanctificatum. id est deprecatum non interpellatorem paraclitum ut uniuersorum interpellationes suscipientem per omnia similem patri et filio ex patre procedentem & per filium traditum et susceptum ab omni creatura. & per se ipsum tempatum et in substantiam deducentem uniuersa & sanctificantem et continētē empositū id est in pp̄ia yp̄ostasi existentem inseparabilem & indiscēsiibilem a patre et filio. omnia habentem quęcūq; habet pater et filius preter non generationem & generationem. Nam pater quidem auctior id est sine causa et ingenuus. Non enim est ex aliquo. neq; ex se ip̄o esse habet. neq; quid eorum quęcūq; habet. Ipse aut̄ magis est principium et causa essendi. & qualiter essendi naturaliter omnib;. Filius aut̄ ex patre est generabilis. spiritus aut̄ sanctus et ipse quidem ex patre est. sed non generabiliter. sed processibiliter. Et quoniam quidem est differentia generationis & processionis didicimus. quis aut̄ est modus differentie nequaq;. Simul aut̄ et filij ex patre generatio. & spiritus sancti processio. Omnia igitur quęcūq; habet filius et spiritus ex patre habet. & ipsum esse. & si non pater est neq; filius est neq; spiritus. Et si non pater habet quidem neq; filius habet neq; spiritus. Et pp̄ patrem hoc est pp̄ esse patrem & filius est et spiritus. Et pp̄ patrem habet filius et spiritus omnia quęcūq; habent. hoc est quia pater habet ea preter ingenerationem & generationem et processionem. In his enī solis yp̄ostatus pp̄rietatibus ab inuicem differunt. hę tres sanctę p̄sonę non subā caracteristico uō pp̄rie yp̄ostases indiuisibiliter sunt diuise. Dicamus aut̄ unūquēq; triū horū p̄fectam habere yp̄ostasim. ut non ex tribus imperfectis unā compositam naturam naturam p̄fectam cognoscamus. sed in tribus p̄fectis yp̄ostasibus unā simplicem substantiam superp̄fectam & p̄fectam. Omne enim quod ex imperfectis conficitur compositum omnino est. Ex p̄fectis aut̄ yp̄ostasibus im

possibile est compositum genitum. Vnde neque dicimus speciem ex ypostasibus sed in ypostasibus. Et imperfectum autem dicimus ex his que non seruant speciem rei que ex ipsis perficitur. Lapis enim et lignum & ferrum singuli quidem secundum se ipsi perfectum est secundum suam propriam naturam. ad domum autem que ex ipsis conficitur imperfectum unumquodque eorum consistit: neque hoc est singulus eorum secundum se ipsum domus. Perfectas igitur ypostases dicimus: ut non compositionem in diuina intelligamus naturam. Compositio enim principium est distantie: & rursus has tres ypostases ut non multitudinem et plebem deorum inducamus. per tres quidem ypostases incompositum & inconfusum. per consubstantiale uero ut in se inuicem esse has ypostases & identitates uoluntatis et operationis et uirtutis & potestatis et motus: ut ita dicam indiuisibile et esse unum deum cognoscimus. Vnus enim uere deus eternaliter est deus et uerbum et spiritus eius.

De tribus personis simul indistantia earum et re et ratione. Cap. undecimum.

Oportet autem scire quod aliud est re considerari et aliud ratione et cogitatione. Igitur in omnibus creaturis ypostasum quidem diuisio re consideratur. Re enim petrus a paulo separatus consideratur. Communitas autem et copulatio ratione et cogitatione consideratur.

Intelligimus enim intellectui quoniam petrus et paulus eiusdem sunt nature et communem unam habent naturam. Vnusquisque enim eorum animal est rationale mortale et unusquisque caro est animata anima rationali et intellectuali. Hec igitur communis natura ratione est considerabilis. neque esse he ypostases in se inuicem sunt. Scorsum autem unaqueque et secundum partem secundum se ipsam separata est. plurima separantia eam ab altera habens. Et ea loco distant et tempore differunt et mente diuiduntur et uirtute et forma scilicet figura et habitu complexionem et dignitate et ad inuentionibus & omnibus caracteristicis proprietatibus. plus autem differunt omnibus eo quod non in se inuicem sed separatim sunt: unde et duo et tres homines dicuntur & multi. hoc autem et in omni uidere est creatura. In sancta uero et in super substantiali et incomprehensibili et supra omnia trinitate conuerso est. Illic enim comune quidem et unum re consideratur et per coeternum et idem id est identitatem substantie operationis & uoluntatis et mentis conspirationem: & propter potestatis et uirtutis et bonitatis identitatem. Non dixi similitudinem sed identitatem: & per unum insultum motus una enim substantia una bonitas una uirtus una uoluntas una operatio. una potestas una et eadem non tres sunt similes ad inuicem. sed unus et idem motus trium ypostaseon. unumquodque eorum habet se ipsum. hoc est quoniam secundum omnia unum sunt pater et filius et spiritus sanctus preter ingenerationem et generationem et processionem. Cogitatione uero est indiuisum. Vnum enim deum cognoscimus. In solis uero proprietatibus et paternitatis et filiationis et processionis & secundum causam et causabile. quia pater est causa et filius est ex hac causa et spi

dñi

ritus sancti pfectitudinem ypostasos scilicet existentie modum differenti
am intelligimus. neq; enim localem distantiam ut in nobis possumus et in
circūscriptibili dicere deitate. Inseuicem enī hę ypostases sunt non ut confunda
tur: sed ut hęc intelligantur secundum dei sermonem: Ego in patre et pater in me
est dicentis. neq; uoluntatis dicunt differentia uel mentis uel opationis uel uir
tutis uel alicuius alterius quę realem et per totum generant diuisionem. Ideo
neq; tres deos dicimus patrem & filium et spū sanctum. Vnū aut magis deum
sanctam trinitatem in unam causam patre filio et spū sancto relatis nō com
positis neq; secundum sabellij syncretism. Vniuntur enim ut diximus non ut
confundantur: sed ut inuicem et in eam quę inuicem circūincessionē. hec aut
sine omni congregatione et confusione. neq; extra se stantibus uel scđum
substantiam incisis scđm artij diuisionem. impartibilib; enī indiuisib; psonis
si oportet succincte dicere est diuinitas. & uelut in solis iunctis trib; habitis in
uicem et indistantib; existentibus una luminis concretio et copulatio. Igit
cum quidem ad deitatem respexerimus: et primam causam monarchiam
& unū et idem deitatis ut ita dicam motum et uoluntatem et substantie
& uirtutis et opationis et dominationis identitatem vnum nobis est quod
in deitate imaginamur. Cum aut ad ea in quibus est deitas. uel quod deū non
dicamus tria quę sunt deitas: et quę ex prima causa sine tempore cū eadem glā
tione et sine distantia sunt. hoc est ad tres ypostases tria sunt quę adorantur.
Vnus igitur pater est sine principio: hoc est sine causa: non enī est ex aliquo.
Vnus filius est qui est filius: & non sine principio: hoc est non sine causa: ex
patre enim est. Si uero ex tempore principium sumas: & sine principio. factū
est enim temporum non sub tempore. Vnus spiritus sanctus: qui spūs proce
dens quidem ex patre: non filialiter aut: sed processibiliter. neq; patre recedē
te ab ingeneratione ppea quia genuit. neq; filio a generatione qm̄ est ex in
genito. qualiter enim scēderet. neq; spiritu uel in patrem transcendente uel
in filium quoniam processit. uel qm̄ deus ppetas enī est immobilis. uel qua
liter ppetas utiq; maneret mora. uel transcendens. Si enī filius est qui pater nō
pater est ppetie. Vnus enī ppetie est pater. Et si pater est qui filius non ppetie est
filius. Vnus enī ppetie est filius et unus spiritus sanctus. Oportet scire qm̄ pa
trem non dicimus ex aliquo esse. dicimus aut eum filij patrem esse. filiū aut
non dicimus an omū id est sine causa esse neq; patrem. dicimus aut eum et ex
patre et filium patris. spū aut sanctum et ex patre dicimus: et spiritū patris
nominamus. Ex filio enim spiritum non dicimus. spū uero filij nominamq.
Si quis enim spiritum christi non habet aut diuini aplūs et per filium mani
festum & traditum esse nobis confitemur. Insufflauit enim et dixit discipv
lus suis: Accipite spiritum sanctum. Sicut ex sole quidem et radius & splendor.
item enī est fons radij et splendoris. per radium uero splendor nobis tradit.
& ipse est qui illuminat nos et participatur a nobis. Filium aut neq; spū.

dicimus: neq; ex spiritu.

De his que in deo dicuntur. Capitulum duodecimum.

Deus simplex est et incompositus. quod aut ex multis et differentibus compositum est. Si igitur increabile et sine principio & sine tempore et incorporeum et immortale et eternum et bonum et conditorum et alia talia substantiales differentias dixerimus in deo: ex tot non simplex erit sed compositum quod ultime impietatis est. Oportet igitur singulum eorum que in deo dicuntur non secundum substantiam esse signare estimare: sed quod non est ostendere. aut habitudinem quandam aliquid eorum a quibus distinguitur: aut aliquid eorum que assequitur naturam aut operationem. Igitur uidetur quidem omnibus principaliter eorum que in deo dicuntur nominibus esse quod est. quemadmodum ipse oraculo loquens moysi in monte ait. Dic filiis israel qui est misit me. Totum enim in se ipso comprehendens huic esse. hunc uelut quoddam pelagus substantie infinitum & indeterminatum: sicut aut sanctus dionysius. Bonus enim in deo ducere primum esse: et ita bonum. Secundum uero nomen theos id est deus quod dicitur uel ab eo quod est theos id est curare uel fouere uniuersa. uel ab ethin id est ardens. deus enim ignis consumens omne malitiam est. uel a thea scilicet id est a considerando omnia. nulla enim eum latent. immo omnis est contemplator. Considerauit enim omnia ante generationem eorum: intemporalia sine tempore excogitans: & singulum secundum uoluntatiuam suam in temporaneam id est sine tempore cogitationem que est predeterminatio tempore fit. Igitur primum quidem ipsius omne demonstratiuum est et nunquid est. Secundum uero operationis. Incorruptibile uero et sine principio et ingnitum id est increatum et incorporeum et sine tempore et inuisibile et quecumque talia. quid non est significant. hoc est quoniam non incepit esse neque corrumpatur: neque creatus est. neque est corpus. neque incepit esse. neque uidetur. Bonum aut et iustum et sanctum queque talia sequuntur naturam: non ipsam uero substantiam ostendunt. hoc aut et dominus & rex et quecumque talia habitudine ad ea a quibus distinguitur ostendunt. eorum enim que dominatio nisi subiiciuntur dicitur dominus: & eorum que reguntur rex: et eorum que condunt conditor: & eorum que pascuntur pastor.

De diuina unione et distinctione et separatione. Capitulum decimum tertium.

Igitur omnia quidem hec communiter in omni dei deitate sunt suscipienda & eodem modo et simpliciter et impartibiliter et unitate. uetus pater et filius et spiritus sanctus & sine causa et cum causa: & ingnitum & genitum et processibile que non substantie sunt significatiua: sed eius que ad inuicem habitudinis est et existentie modi. Hec igitur scientes et ex his ad diuinam substantiam manuducti non ipsam substantiam comprehendimus: sed ea que sunt circa substantiam. Sicut neque

si cognouerimus quia anima incorporea est et non quantitativa & informabilis: iam & substantiam eius comprehendimus: neque corporis cognouerimus quoniam album & nigrum: sed ea quae sunt circa substantiam. Verus autem sermo docet simplicem esse deum et unum. simplicem habere operationem: bona omnibus omnia operantem: secundum solis radium qui omnia fouet et in unoquoque secundum naturalem aptitudinem et susceptiuam uirtutem operatur: ab eo qui condidit deo: talem suscipiens operationem. distinguitur autem et quaecumque diuinae et misericordiae dei uerbi incarnationis. In his enim neque pater neque spiritus secundum ullam rationem communicant nisi secundum acceptionem & secundum ineffabilem miraculorum operationem: quia & secundum nos homo deus uerbum factus operatus est ut inalterabilis deus et dei filius.

De his quae corporaliter in deo dicuntur. Capitulum decimum quartum.

Quia uero plura in deo corporaliter in omnia scriptum symbolice dicta inueniuntur: scire oportet: ut homines existentes nos & grossam hanc carnem indutos diuinas & excelsas et immateriales deitatis operationes intelligere & dicere impossibile. nisi imaginibus et formis & notis quae sunt secundum nos uti fuerimus. Quaecumque de deo corporaliter dicuntur symbolice sunt dicta. habent autem quaedam excellentiorem intelligentiam. Simplex enim est deus et non figurabilis. Oculos igitur dei & palpebras & uisum quidem uniuersorum considerationem eius uirtutem: & quod nihil eius cognitionem lateat intelligimus ex eo quod quod apud nos per hunc sensum perfectus et cognitio et certitudo innascitur. Aures autem & auditum: propter uocem eius & naturae susceptionem deprecationis & enim nos his qui deprecationem faciunt: per hunc sensum mitis simus familiarius aures inclinantes. Os autem & loquelam demonstrationem uoluntatis eius: quia apud nos per os et loquelam significantur esse quae in corde sunt cogitationes. Cibum uero & potum nostrum ad eius uoluntatem concursum. Et enim nos per gustatum sensum naturae replentius necessarium appetitum. Odoratum uero acceptionem eius quae ad ipsum nostram intelligentiam et beniuolentiam: quia apud nos per hunc sensum boni odoris acceptio innascitur. Faciem autem eam quae per operationes eius demonstrationem: quia nostra manifestatio per faciem fit. Manus autem perfectionem operationis eius. & enim et nos utilia et maxime preciosiora dirigimus manibus. dexteram autem id quod in prosperis eius auxilium: quia et nos magis in potioribus & preciosioribus & plurima indigentibus uirtute dextera utimur. Palpationem uero certiore eius & valde subtilium & occultorum deuotionem & exquisitionem: quia apud nos non possunt hi qui palpanitur in se ipsis quod occultare. Pedes autem et incessum auxilium indigentium. uel inimicorum ultionem: uel animalium quendam actum et gressum & presentiam. ex eo quod apud nos per pedum usum accessus perficitur. Iuramentum autem

quod dicitur
dicitur de organo

in transmutabilitatem consilij uoluntatis eius. ex eo quod apud nos per iuramentum ea que ad inuicem sunt certificantur conuentiones. iram aut et furorem eam que ad maliciam inimicitiam et auersionem. Etenim nos contraria mentis nostre odio habentes irascimur & auertimur. Oblivionem aut et sompnum et dormitationem. dilationem eius que ad inimici consultationis & consueti ad familiares auxilij retardationem. Et simpliciter dicendum omnia que corporaliter dicuntur in deo occultam quandam habent intelligentiam. ex his apud nos ea que sunt super nos edocentem. nisi quid de corporali dei uerbi aduentu dictum est. Ipse enim uniuersum hominem propter nostram salutem suscepit animam intellectualem et corpus et humane nature proprietates et naturales et non detractibiles.

De eisdem adhuc. Capitulum decimum quintum

Scigitur ex sacris quidem edocti sumus eloquijs. ut diuinitas dixit de onisuis arcopagita. Quoniam deus omnium est causa et principium eorum que sunt est substantia uiuentium uita eorum que rationabiliter sunt ratio. eorum que intellectualiter sunt intellectus. et excidentium quidem ab eo reuocatio & resurrectio. Corruptentium uero quod secundum naturam. renouatio et formatio eorum que mouentur secundum crectabilem salutem firmamentum sacrum & stantium minimis & eorum qui ad ipsum reducuntur. uia et reordinatiua manu ductio. & eorum qui ab ipso facti sunt est pater. principaliter enim deus est pater qui de non entibus ad esse deduxit qui qui genuerunt. ex ipso et esse generare susceperunt. eorum que sequuntur. et qui ab ipso pascuntur pastor. illuminatorum splendor. perfectorum perfectio. deificatorum deificatio. distantium pax. simplicium simplicitas. & unitorum unio. principium uniuersi. super substantiale et super principale principium. & occultus scilicet sue cognitionis secundum quod factus est et possibile unicuique bona traditio.

De loco dei et quoniam solus deus est inextensibilis. Capitulum decimum sextum.

Locus est corporalis finis eius. secundum id quod continetur. ut puta aer continet corpus aut continetur. Non uniuersus aut continens aer locus est eius quod continetur corporis sed finis eius quod continet aeris. & tangens id quod continetur corpus. Omnino autem quodcunque est quod continet non est in eo quod continetur. est autem et intelligibilis et in corpore natura ubi nimirum est & operatur et non corporaliter continetur. sed intelligibiliter. Non enim habet figuram ut corporaliter comprehendatur. Igitur deus quidem immaterialis existens et inextensibilis. in loco non est. Ipse enim sui ipsius locus est. omnia implens et super uniuersa existens. & ipse continens omnia. Dicitur autem in loco esse et dicitur locus dei. ubi manifesta eius operatio fit. Nam ipse quidem per omnia inmiscibiliter pertransit et omnibus tradit suam operationem secundum unicuiusque aptitudinem et susceptiuam uirtutem. dico utique et naturalem et electiuam puritatem. puriora uero immaterialia sunt materialibus. &

uirtuosa malitie coniugatis. Dicitur igitur dei locus qui plus participat opatione et gratia eius. propterea celum eius tronus unus est. In ipso sunt enī qui faciunt uoluntatem eius angeli et qui semper glorificant deum. hoc enī est requies et terra scabellum est pedum eius. In ipsa enī per carnem cum hominibus conuersatus est. Res autē dei sancta eius caro diuersis in locis nominata dicitur. & ecclesia locus dei. hunc enim in glorificatione eius uelut quoddam templum determinauimus: in quo et eas que ad eum sunt intercessionēs facimus: similiter & loci in quibus manifesta nobis est eius opatio siue per carnem siue sine corpore facta est: loci dei dicuntur. Sciendum autē est quoniam deus impartibilis est. totus totaliter ubique ens et non est in parte corporaliter diuisus: sed totus in omnibus et totus super omne.

De angelis. Capitulum decimū septimū

Angelus autē corporaliter quidem in loco non continetur: ut typū accipiat et formetur. Verumtamen dicitur esse in loco quia adest intelligibiliter circūscribitur ubi et operatur. non enim potest secundum idem in diuersis locis opari. solus enim dei ubique est secundum idem opari. Nam angelus quidem uelocitate nature. & quia parte scilicet cito trāsit ut opatur in diuersis locis. Deus autē ubique ens et super omnia ubique: et secundum idem differenter opatur una et simplici opatione.

De animabus. Capitulum decimū octauū

Anima uero colligata est corpori tota toti et non parti toti. Sed non continetur ab ipso: sed continet ipsum sicut ignis ferrum: et in ipso existens proprias opationes opatur. Circūscriptibile quidem est quod loco et tempore uel comprehensione comprehenditur. Incircūscriptibile uero est quod nullo horum continetur. igitur incircūscriptibilis quidem solus est deus: sine principio et sine fine ens et omnia continens et nulla comprehensione contentus. Solus enim est incomprehensibilis et interminabilis a nullo cognitus. Ipse uero solus sui ipsius est contemplator. Angelus autē et tempore circūscribitur. Incipit enī esse et loco et si intelligibiliter ut prediximus: et comprehensione. Etenim ad inuicem natura sciunt qualiter et a conditore determinantur finaliter: id est perfecte. Corpora autē et principio & fine & loco corporali et comprehensione. Inuictibilis omnino deus et inalterabilis est. Omnia enim que sunt in nobis prescientia predeterminauit. Vniquodque secundum proprium et decentem locum & tempus. secundum hoc pater nullum iudicans. Iudicium autē omne dedit filio. Iudicauit enim pater. est et filius ut deus et spiritus sanctus. Ipse autē filius ut homo corporaliter descendit et sedebit in throno glorie. Corporis enim circūscriptibilis est et descensio et sedile. Iudicabit omnem orbem terrarum iudex iustitia. Omnia distant a deo non loco sed natura. In nobis scientia: sed sapientia et consilium: ut habitus accedit & secedit: non tam in deo. In ipso enī nihil fit et recedit. Inalterabilis enī est et in

uertibilis. et non oportet accidens in eo dicere. boni deus concurrens habet
 consubstantialis non loco sed natura. Qui concupiscit semper deum hic
 uidet uidet eum. In omnibus enim est deus. ab ente enim dependent entia.
 & non est esse quid nisi in ente esse habeat. quoniam in omnibus quidem
 concretus est deus ut continens naturam. Sanctus uero eius carni deus.
 uerbum secundum ypothesim unitus est et comixtus est inconfuse id quod e
 nrum. Nullus uidet patrem nisi filius & spiritus. voluntas et sapientia et
 uirtus filius est patris. Non oportet in deo dicere qualitatem: ut non compo
 situm eum dicamus ex substantia et qualitate. filius ex patre est: & omnia
 quaecumque habet ex ipso habet: ideo non potest facere a se ipso quicquam. Non enim
 habet propriam operationem preter patrem. quoniam natura inuisibilis eius
 deus uisibilis operationibus fit ex mundi constitutione & gubernatione co
 gnitus. Imago patris est filius et filij spiritus per quem christus et inhabitans
 in homine dat ei quod secundum imaginem. deus est spiritus sanctus medius
 unigeniti et per filium patri copulatus. Spiritus dei dicitur spiritus christi.
 intellectus christi spiritus domini. ipse dominus spiritus adoptionis uirtu
 tis libertatis et sapientie. Etenim facturus est horum uniuersorum: omnia sub
 stantia implens: omnia continens. Impletiuus mundi secundum subam.
 Deus enim est eterna substantia et immutabilis. conditua eorum que sunt.
 pia conscientia adoranda. deus et pater qui est semper ingenuus: ut non ex
 aliquo genitus. generans autem filium coeternum. deus et filius est qui semp
 cum patre est: sine tempore et eterne et non fluxibiliter et impassibiliter.
 & indistincte ex ipso genitus. Deus spiritus sanctus est uirtus sanctificatoria
 enipostates id est in ypothesi existens ex patre indistincte procedens & in filio
 requiescens: consubstantialis patri et filio. Verbum est quod substantialiter
 cum patre semper coexistit. Verbum rursus est et naturalis intellectus motus
 secundum quem mouetur & intelligit & cogitat. uelut lux eius est et splen
 dor. Verbum rursus est quod non uerbo profertur: sed in corde enuntiatur.
 Et rursus uerbum est angelus intelligentie. Igitur quidem deus uerbum est.
 & substantialis est: et enipostates id est in ypothesi est. Reliqua uero tria uerba
 uirtutes sunt anime: non in propria ypothesi considerata. quorum primum quidem
 intellectus naturale est ingenium ex ipso semper naturaliter irrigatum. Se
 cundum uero dicitur quod in corde est dispositum. Tertium est uero quod
 profertur. Spiritus intelligitur multipliciter. Spiritus sanctus. dicuntur autem
 & uirtutes spiritus sancti. Spiritus sanctus est et angelus bonus. Spiritus est et
 demon. Spiritus est & anima. est autem quando et intellectus spiritus dicitur.
 Spiritus est et uentus. spiritus est et aer.

I Proprietates diuine nature scilicet sancte trinitatis. Cap. 19.
 Increabile sine principio. immortale. increcūscriptibile. & infinitū
 & eternum. immateriale bonum condituum. iustum. illumina

tiui inuictibile impassibile incomprehensibile non captabile indetermina-
 tum incorporeum inuisibile non intelligibile non indigens per se dñans &
 per se potestatiuum & om̃i dominatiuum & om̃i contentiuium & uitę datiuū
 & omnipotens et infinita potens & sanctificatiuum & distributiui & posside-
 re & continere omnia et omnib; providere omnia hec et similia natura habet
 non altunde suscipiens sed ipsa tribuens tributis omnia bona p̃p̃rijs creatu-
 ris sedm̃ unius cuiusq; susceptiuam uirtutem hec quę inuicem ypostaseo
 p̃manencia & firmitas indistabiles enī hę et inseparabiles ab inuicem sūt
 non confusibiles habentes eam quę in inuicem est circuitionem nō ut
 cōmisceantur & confundantur sed ut habeantur ab inuicem filius enī in pa-
 tre est et spiritus et spiritus in patre et filio & pater in filio & spiritus & spiritus
 in patre nulla facta cōmixtione uel cōmassatione uel confusione secundum
 unitatem & identitatem motus unus harum trium ypostaseon quod in cre-
 aturarum natura considerari impossibile Et quoniam diuina luculentia
 & opatio una existens & simplex & impartibilis & optime impartibilibus va-
 riata & omnib; ea quę p̃p̃rie eorum nature constituunt distribuens manet sim-
 plex multiplicata quidem impartibilib; impartibilis & partibilia ad suam sim-
 plicitatem coniungens et conuertens omnia enim eam desiderant & in ipsa ha-
 bent existentiam & ipsa omnibus esse dat secundum p̃p̃rium esse & se ipsam
 omnibus tradit & ipsa est eorum quę sunt esse & eorum quę uiuunt uita et
 eorum quę intellectualiter sunt intelligentia ipsa sup̃ intellectum existens &
 super rationem et super uitam et super substantiam Amplius aut̃ et per omnia per-
 transire inuisibiliter & per ipsam aut̃ nihil amplius aut̃ et simplici cognitio-
 ne cognoscere omnia diuino & om̃i consideratiuo & immateriali suo oculo
 & simpliciter intueri & presentia et preterita et futura ante generationē eorū
 & sine peccato esse & dimittere peccata et saluare & quoniam omnia quid
 quęcumq; uult potest non quęcumq; aut̃ potest uult potest aut̃ perdere mun-
 dum non uult autem.

Iohannis presbyteri damasceni liber primus a burgundione ciue pisano de
 greco in latinum translatus explicit. Incipit liber secundus eiusdem dama-
 sceni p̃bri de seculo felicitate. Capitulum primum

Pse secula fecit qui existerat ante secula ad quem diuus ait dauid.
 A seculo tu es & diuus aplūs per quem & secula fecit. Oportet et
 go scire quoniam seculi nomen plura significat. Seculum enī di-
 citur & uniuscuiusq; eorum quę sunt uita dicitur rursus secu-
 lum & mille annorū tempus. Rursus dicitur seculum uniuersa
 presens uita & seculum futura uita quę post resurrectionem
 quę infinita est. Dicitur rursus seculum non tempus neq; a

lia temporis pars: a solis motu et cursu mensuratum scilicet per dies et noctes consistens: sed quod simul protenditur cum eternis uelut quedam temporalem motum & spacium. quod enim est his qui sub tempore sunt tempus. hoc eternis est seculum. Dicuntur igitur septem quidem secula mundi huius scilicet a celi et terre creatione usque ad communem hominum consummationem & resurrectionem. Et tunc quoque consummatio particularis que est uniuscuiusque mors. Est autem et communis et omni moda consummatio: cum communis hominum fiet resurrectio. Octauum autem seculum est quod futurum est uero ante mundi consistentiam: cum neque sol erat diuidens diem a nocte non erat seculum mensurabile: sed quod simul protenditur cum eternis uelut temporalis motus et spacium et secundum hoc quid conium eternum id est seculum est: secundum quod et dicitur deus conius id est secularis id est eternus: sed et preonius id est preeternus. Eterni ipsi seculum ipse secula fecit. Solus enim sine principio eius deus omni ipse est factor et seculorum et omni que sunt. Deum autem dicens manifestum est quoniam patrem duo & unigeniti cuius filium dominum nostrum iesum christum et spiritum eius omnifariam secundum unum deum uerum dicuntur ante secula seculorum secundum hoc quod et presentis mundi septem secula scilicet uitas continent hominum. & seculum quod unum omnium seculorum est contentiuum. & seculum seculi dicitur quod presentis & quod futurum. Eonia autem id est secularis id est eterna uita. & conius iseculare id est eternum: & seculum infinitum futurum significat. Erit autem magis uisibilis sine uespera sole iustitie splendida iustis supluente. peccatoribus autem nox profunda infinita. qualiter igitur quod mille annorum origeniastice restitutionis numerabitur tempus. Omnium igitur seculorum unus factor est deus qui uniuersa condidit qui exitebat ante secula.

De conditione. Capitulum tertium

Quia igitur bonus est et superbonus deus non contentus est sui ipsius contemplatione: sed superabundantia bonitatis accepit generari quedam quibus beneficeret: et participata sua bonitate ex non ente ad esse deducit. et condit uniuersa uisibilia et inuisibilia & etiam quod uisibili et inuisibili componitur. hominem autem creat ex cogitans & ex cogitatio opus existit uerbo completum & spiritu perfectum.

Item tertium

Ipsius angelorum est factor et conditor ex non ente ad esse eos deducens secundum propriam imaginem creans eos: & naturam incorpoream uelut quedam spiritum uel ignem immaterialem: ut ait diuus dauid. Qui facit angelos suos spiritus: et ministros suos in flamma ignis. leuitatem et ignitionem & calorem et incisionem & acutionem ea circa diuini desiderium et ministerium describens: & ad superiora allationem eorum et ab omni materiali intelligentia libertatem. Angelus igitur substantia intellectualis semper mobilis arbitrio libera incorporea ministrans secundum gratiam

non natura immortalitatem suscipiens. cuius substantie spem & terminum
solus qui creator noscit. Incorporeus aut & immaterialis dicitur quantum ad nos.
Omne enim comparatum ad deum qui solus incomparabilis et grossum & ma-
teriale inuenitur. Solus enim essentialiter immaterialis et incorporeus deus est.
Est igitur natura rationalis & intellectualis et arbitrio libera uertibilis secundum me-
tem suam uoluntatem. Omne enim creabile est uertibile: & omne rationale est arbi-
trio liberum. Igitur ut rationalis et intellectualis quidem arbitrio libera est. ut cre-
abilis uero uertibilis est: habens facultatem & manendi et proficiendi in bono et ad
malum uertendi. Insusceptibilis penitentiae quia incorporeus. homo enim propter cor-
poris infirmitatem penitentia fungitur. immortalis est non natura sed gratia.
Omne enim quod incipit et finitur secundum naturam. Solus aut deus semper
ens: magis aut et super semper: non sub tempore enim sed super tempus est qui
temporum est factor. lumina secundum intellectualia ex primo & sine principio
lumine illuminationem habentia: non lingua & auditu indigentia. sed sine
sermone uoce. plato tradentia sibi inuicem: et consilia et intelligentias. Per uer-
bum igitur dei creati sunt omnes angeli: & a sancto spiritu per sanctificationem per-
fecti sunt secundum proportionem dignitatis et ordinis illuminatione et gratia partici-
pantes: circumscribiles tamen. cum enim sunt in celo et non in terra sunt. et
cum ad terram a deo mittuntur non remanent in celo. circūterminantur aut
a parietibus et ianuis & claustris & signaculis. Indeterminabiles sunt. Indeter-
minabiles aut dico: non enim secundum quod sunt apparent dignis quibus deus appa-
rere eos uult: sed in transfiguratione sicut possunt qui uident uidere. Indeter-
minatum enim est natura et principaliter solum quod increatum est. Omne enim
creatum ab eo qui creauit deo terminatur. extra subam sanctificationem. a
spiritu scilicet habentes per diuinam gratiam prophetantes: non nuptiis indigen-
tes: quia non sunt mortales. Intellectuales uero existentes in intellectualibus lo-
cis non sunt corporaliter sed natura figurantur. neque tres habent dimensionem.
sed quia intellectualiter assunt et operantur ubicunque uisi fuerint. & quia non pos-
sunt secundum tempus hic & illic esse operari siue quales secundum substantiam. indis-
ferentes ab inuicem nescimus. Solus aut qui fratres deus nouit qui et omnia
scit. differunt aut ab inuicem illuminatione & statione: siue secundum illumina-
tionem stationem habentes: siue secundum stationem illuminationem participan-
tes. & se inuicem et illuminantes pro eminentiam ordinis uel nature. Mani-
festum aut est quod qui eminent in inferioribus tradunt illuminationem et co-
gnitionem. fortes sunt & parati ad dei uoluntatis expletionem. & ubique cōfes-
tim inueniuntur ubicunque diuinus iussus uel uelocitate nature. & cuius-
todientes partes terre & gentibus et locis persistentes. sicut a conditore preordi-
nati sunt. & ea quae sunt secundum nos dispensantes & auxiliantes nobis. Omnia
aut quoniam secundum diuinam uoluntatem et iussionem super nos entes semper qui
circa deum existentes. Difficile mobiles sunt ad malum sed non immobiles. Nec

aut et immobiles non natura sed gratia. & solius boni dei assensione uidentes deum: sedm quod possibile est eis. & hunc cibum habentes ut incorporei: & ab omni corporea passione eruti: non tamen impassibiles. Solus eni deus impassibilis est. Transfigurantur aut ad quodcumq; dominator iusserit deus: & ita hominib; semp apparent: & diuina eius reuelant mysteria. In celo conuersantur: & unū opus habent ymnis laudare eum et ministrare eius diuinę uoluntati. Sicut aut sanctissimus et sacratissimus et theologissimus aut dionisius areopagita. omnis theologia scilicet diuina scriptura celestes substantias noue edixit. has diuinus hic sacer minister in tres determinat trinos ornatus. Et primū quidem esse ait cum qui circa deum est semp & proxime & immediate et traditum. Est eni qui sex alas habentium seraphin & cherubin et sanctissimoz tronoꝝ est. Secundum uero cum qui dñationum & uirtutum & potestatum. Terriū uō & ultimū eum qui principatum & angelorum & archangelorum est. Quidā aut aiunt q̄ angeli ante omnem quidem gñationem geniti sunt: ut theologus dicit Gregorius. primum quidem excogitauit angelicas uirtutes & celestes. & excogitatio eius fuit. Alij uero quoniā postq̄ genitum geniti sunt angeli est p̄mū celum. qm̄ aut hominis creationem uel plasmationem omnes confitentur. Ego aut theologo gregorio consentio. dicebat enī primū intellectuāle substantiam creati: & ita sensibilem: & tunc ex utroq; scilicet hominem. Quicumq; uero angelos conductores esse cuiuscunq; sub̄: hi om̄s sunt patris sui diaboli. creatura enim existentes non sunt conductores. Omnium aut factor & prouisor & contentor deus est: qui solus increatus: qui in patre et filio & sancto spū ymnis laudatur & glorificatur. Oportet aut scire quoniam quod est hominibus mors: hoc est angelis casus. post casum non eis est penitentia: quemadmodum neq; hominib; post mortem.

De diabolo & demone. Capitulum quartum

EX his angelicis uirtutibus qui preerant terrestri ordini & cui terra custodia cōmissa a deo erat & in natura bonus factus si bonus existens et in bono genitus: & nequaq; in se ipso a conditore malitę semitam habens non ferens illuminationem & honorē quē quem ipse conditor largitus fuerit: liberi sui arbitrij electione uersus est ex eo quod sedm naturam in id quod preter naturam. & elcatus est aduersus eum qui fecit ipm̄ deum rebellare illi uolens. & primus desistens a bono in malum deuenit. Nihil enim aliud est malum nisi priuatio boni: sicut & tenebre luminis sunt uel discessio uel priuatio. Bonum enim lumen est intelligibile: simile & malum tenebre est intelligibiles. Lumen igit creatus a conditore & bonus factus. Et enim uidit deus omnia quaecunq; fecerat et ecce valde bona. Liberi arbitrij uoluntate tenebre factus est. Simul aut cum eo euulsa & consecuta ē eum et concidit multitudo infinita eorum qui sub eo ipso ordinati erant angelorum. eiusdem ergo nimirū nē cum angelis existens malus facti sunt ele

Et tunc uoluntarie ex bono ad malum declinantes. Non habent igitur potestatem neque uirtutem aduersus aliquem nisi a deo dispensatiue concedantur: sicut in iob. & in porcus in euangelio scriptum est pmissione uero dei facta. Et fortitudine habent & transmutantur & transfigurantur in quacumque uolunt figuram: sed imaginationem. Et futura quidem neque angeli neque demones nouerunt. Tamen predicunt angeli quidem deo eis reuelante et predicta iubente. Unde quicunque dicunt fiunt. predicunt autem & demones quicunque quidem ea que longe fiunt uidentes. quicunque uero conicientes: unde et multa mentiuntur: quibus non oportet credere. Et si multoties uera dixerint quod diximus. nouerunt autem et sacras scripturas. Omnis igitur malitia et immunditie passionis ex ipsis exogitate sunt. & mittere quidem homini concessi sunt. Violentiam autem inferre alicui non preualent: in nobis enim est suscipere eorum immisiones. Idcirco diabolo & demonibus eius paratus est ignis inextinguibilis: qui tormentatio eterna et his qui sequuntur eos. Oportet autem scire quoniam quod est hominibus mors: hoc est angelis casus. post casum enim non eis est penitentia quemadmodum neque hominibus post mortem.

De creatione uisibili. Capitulum quintum.

Ipsa quidem deus noster qui in trinitate & unitate glorificatur fecit celum & terram: & omnia que in eis ex non ente ad esse deducens: uniuersa hęc quidem non ex preexistenti hyle idest materia: puta celum terram aerem ignem aquam. illa uero ex his que genite erant ab ipso puta animalia plantas. semina enim ex terra & aqua & aere et igne conditoris precepto genite sunt.

De celo. Capitulum sextum

Celum est circūfinita uisibilium & inuisibilium creaturarū. Intra ipsam enim & intellectuales angelorum uirtutes & omnia sensibilia concluduntur & circūterminantur. Solus autem deus in circūscriptibilis est: omnia implens & omnia continens & omnia circumterminans & super omnia ens & omnia condens. quia igitur celum aut scriptura & celum celos celorum et usque ad tertium celum beatus paulus raptus est ait. dicimus quoniam in totius mundi generatione celi facturam suscepimus: quod qui foris sunt sapientes sine stellis speciei forme aiunt. ea que sunt moysi sua facientes dogmata. Deinde & firmamentum uocauit deus celum: quod in medio aque genitum esse iussit ordinans id separare per medium aque que erat subter firmamentum: cuius naturam diuus basiliscus subtilem esse ait uelut fumum: ex diuina edocuit scriptura. Alij uero aquosam: ut in medio aquarum genitum. Alij ex quatuor elementis. Alij quintum corpus. & aliud preter quatuor quidem. igitur opinati sunt in circuitu quidem hoc totum continere celum: & speciem forme existere & undique summam partem ipsam esse medianissimam eius qui ab ipso continetur loci esse infimam partem. Leuia uero corporum superiorem ordinem sortita esse a conditore. graua uero inferio-

rem regionem que est media. Est igitur leuius elementum ignis. Ideoque forsum
 pre omnibus fertur. quem utique post celum confestim ordinatum esse aiunt. hunc
 autem dicunt ethera. post hunc inferius aerem. terram autem & aquam ut grauiora
 & inferius habilitiora in media sititissimo. appensas esse ut ex aduerso. Inferius qui
 dem terra et aqua. Aqua uero leuius est terra. unde mobilior ea existit. desuper autem
 undique sicut in circuitu aerem & circa aerem undique per ethera. desuper autem omnem
 in circuitu celum. Circulariter autem aiunt moueri celum & constringere que infra
 infra se sunt. & ita manere omnia firma. & non excidentia. Septem uero zonas
 esse celi. aliam alia excelsiorem. Dicunt autem id subtilissime nature uelut fir-
 mum. & secundum unamquamque zonam esse unam planetarum. Septem enim plane-
 tas esse aiunt. Solem. lunam. iouem. mercurium. mars. uenerem & saturnum.
 Venerem autem aiunt enim qui quique: cos foris idest lucifer. quique: uero hesperus
 sit. planetas autem hos uocant. quia aduerso celo faciunt motum. Celo enim
 & reliquis stellis ab oriente ad occasum motus ipsi soli ab occasu ad orientem mo-
 tum habent. & hoc cognoscimus ex luna parum secundum uesperem repedante.
 Quicumque igitur dixerunt spericum esse celum equaliter dicunt distare illud
 & firmamentum esse a terra. et desuper ex lateribus et desubtus. desubtus autem et
 ex lateribus uero quantum ad nostrum sensum. quia secundum consequentem ratio-
 nem undique superiorem locum celum habet. & terra inferiorem. Et aiunt celum
 sperice circundare terram. & circumferre cum suo acutissimo motu solem & lu-
 nam ex reliquos planetas. & subito terram quidem existente sole. hic quidem
 noctem illic uero diem. Alij uero emispium idest semicirculum celum esse ima-
 ginati sunt. quia dinorum extendit celum. sicut pellem quod extendit taber-
 naculum. Et beatus ysaias. qui statuit celum uelut cameram idest archam.
 Et quoniam occidens sol et luna & astra circueunt terram ab occidentem in aglo-
 nem. et ita rursus in orientem deueniunt. Verum siue hoc fuit illo modo y-
 niuersa diuina iussione facta et firmata sunt. & diuinam uoluntatem
 & consilium fundamentum inconcussibile habent. ipse enim dixit & facta sunt.
 ipse mandauit & creata sunt. statuit ea in seculum & in seculum seculi pre
 posteritate et non prius. Igitur est quidem celum celi. quod primum est celi
 supra firmamentum existens. Ecce duo celi. Exeni firmamentum uocauit celum.
 Assuetum autem est diuine scripture & aerem. opra non idest celum uocare. quia
 oraano idest uidet. Rursum benedicite autem omnia uolatilia oranti idest celi soli
 usque aeris dicens. aer enim uolatilium est gressus. & non celum. Ecce tres celi quod
 diuus ait apostolus. si uero & septem zonas septem celos suscipere uolueris nil ratio-
 ni ueritatis nocetur. Assuetum est et hebraice lingue celum pluraliter uocare
 celos. Celum igitur celi uolens dicere celos celorum dixit. quod ostendunt celum
 celi quod est supra firmamentum. Sed et aque que sunt super celos et aer et fir-
 mamento uel septem zonis firmamenti uel firmamento consuetudine hebrai-
 ce lingue pluraliter celos nominat. Omnia igitur que sunt secundum generationem

subijciuntur corruptioni scdm naturę consequentiam. Sed et celi grā dei continentur & conseruantur. Solus autē deus sine principio est natura & sine fine. Ideoq; dictum est ei. ipsi peribunt. tu autē permanes. Verumptamē non omnino finaliter destruuntur celi. Nam inueterascunt quidem et uelut cētū amictum inuoluentur & alterabuntur. & erit celum nouū & terra noua. Multa autē mensura celum maius existit terra. Substantiam nimirum celi nō oportet querere ignoram nobis existentem. Nullus animatos celos uel luminaria existimet. Inanimati sunt enī et insensibiles. quare & si dicat diuina scriptura letentur celi et exultet terra. eos qui in celis sunt angelos. & qui in terra homines ad leticiam uocant. Nouit autem scriptura et prospera idest pōarū fictione ut ut de animatis et de inanimatis loqui sicut illud Mare uidit et fugit iordanis conuersus est ad quem retrorsum. & quid tibi mare quod fugisti et tu iordanis quia uersus es retrorsum. Et montes & colles interrogant sermones exaltationis. sicut et nobis consuetum est dicere. & congregata est ciuitas non edificata significare uolentibus. sed ciuitatis habitatores. & celi enarrat glām dñi. non uocem quę auribus sensibilib; auditur et emittentes. sed ex propria magnitudine conditoris uirtutem nobis ostendentes. quorū pulchritudinem excogitantes. factorem sicut optimum artificem ammirantur & glificamus.

De lumine ignis luminarium solis & lune & astrorum. Capitulu v.

Ignis unum quatuor elementorum est et leuiss et sursum ferri habilior reliquis et combustiuus et illuminatiuus. prima die a conditore creatus. At enī diuina scriptura dixit deus fiat lūmē et factum est lumen. Non aliud enī est ignis nisi lumen sicut quidam aiunt. Alij uero inmundanum hunc ignem sub acē aiunt quē uocātethe ra. Igitur in principio quidem fecit deus lumen scilicet prima die pulchritudinem et ornatum. omnis uisibilis creature. aufer enī lumen et omnia in tenebris ignorata manebunt. proprium cū possint demonstrare decorē. Vocauit autē deus lumen quidem diem. tenebras uocauit noctem. Tenebrę autē non substantia quędam sed accidens. luminis enim est priuatio. Aer enī non in subā sui habet lumen. ipm enī priuari aerem lumine. tenebras uocauit deus. & non substantia aeris est tenebrę. sed luminis priuatio quod accidens magis ostendit q̄ substantiam. non uocata est autē prima nox sed dies. quare prima est dies et ultima nox. Sequitur igitur nox diem. & a principio diei usq; ad aliam diem una cum nocte dies est. dixit enim scriptura et facta ē uespera et factum est mane dies unus. Igitur in tribus quidem diebus refuso & tracto lumine diuino pcepto dies et nox fiebat. quarta uero die fecit deus luminare maius scilicet solem in principatum et potestatem di ei. per ipsum enim dies consistit. dies enim est in essendo super terram solem. Et spacium diei est qui ab oriente usq; ad occidentem super terram est solis cursus. Et luminare minus scilicet lunam et planetas reliquos et stellas in principatum

& potestatem ut illuminent eam. Hoc autem est in essendo solem subter terram: & spacium noctis qui ab occidente usque ad orientem subter terram est solis cursus. Luna igitur & stelle ordinate sunt noctem luminare: non ut diessemper sub terram sint. Sunt enim et in die stelle in celo super terram: sed sol has simul & lunam uehementiori claritate occultans: non finit apparere. Luminaribus igitur his primum creatum lumen conditor imposuit: non ut approprians alio lumine: sed ut vacans illud remaneret lumen. Luminare enim est non ipsum lumen: sed luminis receptaculum. Ex his luminaribus septem planetas aiunt: & dicunt eos contratio celi moueri motu. Idcirco planetas id est errantios eos uocant. Nam celum quidem aiunt ex oriente in occidentem moueri: planetas autem ex occidente in orientem. Similiter autem circūferre celum sui ipsius motu ut acutiori septem planetas. Septem autem planetarum nomina sunt hec. Sol luna iupiter mercurius mars uenus saturnus. Esse autem secundum unamquamque zonam celi unum septem planetarum. In prima scilicet superiori saturnum. h. in secunda uero iouem. & in tertia uero marrem. d. in quarta uero solem esse. in quinta uero uenerem. e. in sexta uero mercurium. i. in septima uero inferiori lunam. c. Currunt autem cursum in cessabilem quem conditor statuit eis. & quemadmodum fundauit eos: ut ait diuus dauid. Lunam & stellas que tu fundasti. Quia enim dixit fundasti significauit stabilitatem & immutabilitatem a deo dati ei ordinis et constructionis. Statuit enim eos in tempora et dies & annos & signa. Nam per solem quidem quatuor uersiones consistunt: & primo quidem uernat. In ipsa enim fecit dens uniuersa. & ostendit hic quousque nunc in ipsa florum germinatio sit que et equinoctialis uersio. Duodecim enim horarum & diem & noctem constituit. Ipsa uero ex medio oriente solis consistit encrata id est bene concreta existens: sanguinis augmentatiua calida & humida existens. & per se medians hiemem et estatem. hieme quidem calidior & siccior est. estate uero frigidior et humidior. protendit autem horam scilicet tempus a martij uicesima prima usque iunij uicesimam quartam. deinde eleuatio solis ortu ad aquilonis proximiores partes. Estiuale uersio succedit medians uerem & autumnum. Ex uere quidem calidum habens eius. ex autumnno uero siccum. calida enim est & sicca: & rubeam habet colorem. Ipsa uero maximam habet diem horarum. xv. noctem uero valde paruissimam horarum nouem spacium habentem. Sed et ipsa protendit a iunij. xxiiij. usque septembris. xxv. Deinde rursus in medio orientem sole reuertente autumnalis uersio estiualem uersionem transmutat media quodammodo habens frigiditatis & caliditatis siccitatis & humiditatis: & medians estiualem et hiemalem uersionem. Ex estiuale quidem siccum ex hiemale uero frigidum habens frigida enim est & sicca et colore nigre existit. hic rursus equinoctialis uersio existit. xij. horarum diem et noctem habens. Extenditur autem hec a xxv. septembris usque decembris

xxv. sole aut paruiorem & humiliorem scilicet meridianum orientem de
scendente hiemalis suscipitur uersio frigida et humida existens & medians
autumnalem & uernalem. Ex autumnali quidem succum habens: ex uerna
li uero humidum possidens. Ipsa aut paruiissima quidem diem habet no
uem horarum existentem. Noctem uero maximam horarum existentem. xv.
flegmaticis aut ipsa existit augmentatiua. proteritur aut a xxv. decembris us
q; ad xxv. martij. Sapienter autem conditor prouidit ut non ex summa frigidi
tate uel caliditate uel humiditate uel siccitate in summam contrariam uertentes
qualitatem in difficilem moderemus egredientes. fallaces enim repentinas tras
mutationes nouit sermo. Ita igitur sol quidem uersiones & per eas annu opera
tur. sed & dies & noctes hos quidem orientis et super terram ueniens. alijs uero
sub terram occidens. & alijs luminaribus & lune & astris luculentiam cedens
constituit. Aiunt aut et xij. zodia idest animalia ex astris esse in celo contrarii
motum habentia soli et lune & alijs qnq; planetis. & per xij. hec zodia idest anima
lia ptransire vij. planetas. Nam sol quidem sedm uniuersos animal pfect men
sem unum: & per xij. menses xij. animalia pertransiunt. Duodecim aut nomia
animalium sunt hec et horum sunt menses. Ariet mense martij. xxi. suscipit so
lem. Taurus mense aprilis. xxij. Gemini mense maij. xxij. Cancer mense iunij. x.
xiiij. Leo mense iulij. xxv. Virgo mense augusti. xxv. Libra mense septembris. xxv.
scorpio mense octobris. xxv. Sagittarius mense nouembris. xxv. Capricornus me
se decembris. xxv. Aquarius mense ianuarij. xx. piscis mense febrj. xx. Luna uero
sedm uniuersos menses hec xij. animalia ptransit inferius existens et citius
hec ptransiens: sicut eni si feceris polum infra alium inferior polus minor inue
nitur. ita & cursus lune inferioris existens minor est & expletur citius. Igit
greci quidem per astrorum horum solis & lune ortum & occasum & concursu
aiunt omnia dispensari que sedm nos. circa hec eni astrologia uagatur. Nos au
tem dicimus quoniam signa quidem ex ipsis fiunt. & sunt causa frigiditatis &
caliditatis & humiditatis & siccitatis & uentorum & horum talium. no
strorum aut actuum nequaquam. Nos aut liberi arbitrij a conditore facti dnu
morum existimus actuum. Si enim ex astrorum allatione omnia agimus
quod agimus. quod aut sedm necessitatem fit neq; uirtus neq; malicia e
Si aut neq; uirtutem neq; maliciam habemus neq; laudibus & coronis ne
q; uituperationibus et tormentis existimus digni. Inuenietur aut et deo
iniustus his quidem bona illis uero mala tribulationes dant. sed neq; gub
nationem. neq; suarum creaturarum deus faciet prouidentiam. si sedm
necessitatem dicuntur omnia et feruntur. sed et rationale superfluum in nobis
erit. Nullius eni existentes actus domini superflue consiliamus. Rationale aut
omnino consilij gratia nobis datum est. unde et omne rationale et arbitrio
liberum est. Nos aut dicimus quoniam non ipsa causa sunt alicuius eoz q
fiunt. neq; corruptionis eorum que corrumpuntur. signa aut sunt ma

gis imbrum et aeris transmutationis. Fortasse aut utiq; quis dixerit et plurimorum non sunt causa sed signa sed et qualitates aeris facte a sole et luna et astris alijs et alijs diuersas complexiones et habitus et dispositiones constituit. habitus aut sunt eorum que in nobis agunt enim ratione et ducuntur in natura constituantur aut multoties coniungi et conuelli signa quedam mortis regum qui non sunt ex his que a principio genita sunt astra: sed diuina iussione secundum tempus constituuntur & rursus dissoluantur. quia et quod scd; deum pp nos scdm carnem clementem & saluatrem gratiam uisum est magis astris non eorum que in principio genita sunt astra fuit. Et manifestum est hoc ex eo quod qnq; quidem ex oriente in occidentem faciebat cursum. qnq; aut ex aquilone in austrum. & qnq; quidem occultabatur: qnq; aut apparebat. hoc aut non est astrorum ordinis uel nature. Oporteret autem scire q; ex sole illuminatur luna non ut aportante deo dare ei ppium lumen sed ut richmus et ordo imponatur creationi regentis et recti et erudiamur & nos communicare et tradere sibi inuicem et supponere quidem primu factori et conditori et dominatori deo. deinde et his qui ab ipso constituti sunt principes & non diiudicare pp quid hic principatur. ergo aut non suscipere a deo omnia cum gratiarum actione et bona mente. deficit aut sol et luna eorum qui creaturas adorant preter creatorem insipientiam corruptientia & erudientia quod uertibilia sunt et alterabilia sunt. omne eni uertibile non deus. secundum enim ppam naturam oē corruptibile uertibile. et deficit aut sol quid corpore lune uelut quida patetis sed et abumbrante et non sinente pretransire nobis lumen. In quantum igitur inuenitur corpus lune occultans solem intantū & eclipsis fit. si aut minus est lune corpus ne miremur. Et eni sol a quibusdam quidem dicitur multiplex terre. a patribus aut nostris equalis terre. et multotiens parua nubes uelat eum: aut etiam paruus collis uel patetis. Lunc uero eclipsis ex terre obumbratione fit: cum facta fuerit quaterdecima luna et inuenta fuerit ex aduerso scdm summum centrum. sol quidem sub terram luna uero super terram. obumbrationem eni facit terra: et non potest solare lumen illuminare lunam. et inde deficit. Oporteret aut scire qm pfecta est creata luna a conditore scilicet xv. decebat eni completam grati quarta aut die ut diximus creata est cum sole. Anticipauit igitur cu sole xi. diebus. a quarta eni usq; xv. dies undecim sunt. Ideoq; & scdm unū quodq; annū. xij. menses. lunc xi. diebus deficiunt a duodecim mensibus solis. qui eni sunt solis. ccc. lrv. dies habent. quarto uero adiecto scdm unū quēq; mensem nos unus diebus perficitur qui dicitur bissextus. & annus ille habet dies. ccc. lxxvi. lunc aut annus habet dies. ccc. liiij. luna enim ex quo genita scilicet renouata fuerit augetur usqueq; facta fuerit diem xiiij. et dimidium et qrtum et incipit deficere usq; dies. xxix. et dimidium et finaliter fit sine luce. & rursus copulata soli renouata et regeneratur. rememorationem ferens

nostre resurrectionis. Sed in unumquemque igitur annum hos .xi. dies tribuit soli. Sed in tres igitur annos embolismus mensis fit hebreis: & annus ille .xiiij. mensum inuenitur ex adiectione .xi. dierum. Manifestum est autem quod composita sunt sol et luna et astra et corruptioni secundum propriam naturam supposita sunt. horum autem naturam nescimus. Quidam igitur aiunt ignem sine aliqua materia inappaxabilem esse: et unde extinctum in aerem aiunt transmutari. Zodiacus circulus oblique mouetur diuisus in .xij. incisioes que uocantur zodia idest animalia. Zodiacum aut unumquodque habet decanos tres particulas uero minuta .lx. habet igitur in celum particulas .ccc. lx. quod enim super terram est hemispherium particulas .dccc. et quod super terram .dccc. Domus planetarum sunt scorpio et aries mercurij taurus et libra ueneris gemini et uirgo martis. cancer lune leo solis. sagittarius et piscis iouis capricornus et aquarius saturni. Altitudines aries solis taurus lune. cancer iouis uirgo martis libra saturni capricornus mercurij piscis ueneris. Figure lune sunt synodus idest consilium quando deuenit in particulam in qua est sol. & dicitur generatio cum defuerit a sole particulis .xv. orientis quando apparuerit menoides. secundo cum distat particulis .lx. dichotomi. secundo cum distat particulis nonaginta anisichuti. secundo cum distat particulis .cxx. plena est luna lumine. secundo cum distat particulis .clxxx. Secundo autem diximus primi augente & secundo deficientis. per duos et dimidium dies pertransit luna in singulum zodiaci animal.

De aere et uentis Capitulum primum

Aer est elementum tenuissimum humidum & calidum. igne quidem grauius: terra autem et aquis leuius. respirationis et uocis causa. incolatum scilicet ex natura. color est non habens lucidum transparentibile. luminis enim est susceptum: et tribus sensibus nostris ministrat. per id enim uidemus audimus olfacimus. susceptum caloris et frigiditatis sic cititatis et humiditatis. cuius omnes qui secundum locum sunt motus. sunt sursum deorsum intus extra dextrorsum sinistrorsum. & circularis motus ex se non habens lumen: sed a sole et luna et stellis et igne illuminatus. Et hoc est quod dixit scriptura quoniam tenebre super abissus. volens ostendere quod non ex se aer lumen habet: sed alia est quidam substantia luminis.

De uento Capitulum nonum

Ventus est motus aeris sed et locus aeris est. locus enim uniuscuiusque corporis est eius continentia. Quid autem continet corpora nisi aer? Sunt autem loci diuersi. unde hic aeris fit motus ex quibus & uenit. denominationes habent. .xij. autem omnes sunt. Aiunt autem sunt aerem uel extinctionem ignis uel vaporem aque calefacte. Est denique aer secundum propriam quidem naturam calidus. infrigidatur autem in uicinitate que est ad aquam & terram inferiores quidem partes frigide sunt: superioris uero calide. Ventus est fluxus

aeris a locorum permutatione unde fluit denominationes alterans.

De aquis. Caputulum decimum

Sed et aqua unum quatuor elementorum est factura dei optima. aqua est elementum humidum & frigidum graue et deorsum ductibile et effusibile. Huius uero meminit diuina scriptura dicens: & tenebre erant super abyssum et spiritus dei ferebatur super aquas. Abyssus autem nihil aliud nisi aqua multa: cuius finis incomprehensibilis est hominibus. In principio aqua super omnem terram redundabat. & p̄mū quidem fecit deus firmamentum separans per medium aquam que erat supra firmamentum et aquam que sub firmamentum: in medio enī abyssi aquatum firmatum est diuina iussione. Unde et firmamentum dixit deus fieri et factum est. Cuius autem gratia supra firmamentum aquam deus imposuit: propter solis & aeris calidissimum feruorem. Mox enī post firmamentū feruorem ether expansus est. sed et sol cum luna et stellis et infirmamento sunt. & nisi superiaceret aqua inflammatum iam utiq; esset a calore firmamentum. Deinde iussit deus congregari aquas in congregationem dicere non significat: in uno loco congregari eas. Ecce enim postea ait: & consilientias aquarum uocauit maria: sed simul & scdm se separatas a terra fieri aquas hic sermo significauit. Congregate igitur sunt aquae in congregationes suas. & uisa est sicca. hinc duo maria que egyptum confluunt. Media enī hec duorum iacet maritum. illinc rubrum hinc m̄rum. Constituti sunt diuersi pelagi et montes et portus et insulas. & sinus diuersos habentes & littora & actas. Littus enī arenosus dicitur. actē uō petrosus. & de propinquo profundus locus scilicet qui in principio mox profunditatem habet. Similiter autē & scdm orientem est mare quod dicitur iudicum & boreale: quod dicitur capsia: sed et stagna hic congregata sunt. & igitur oceanus quidem uelut fluminis quidam circueit omnē terram de q̄ dixisse uidetur mihi scriptura diuina. quoniam fluminis procedit de paradiso potabilem & dulcem aquam habens. hinc prebet aquam mari omni q̄ i mari diu morans & stans immobilis amara fit: sole semper & symphonibus quod in eis subtilissimum substringentib; unde et nubes consistunt et imbres fiunt p̄ rursolationem dulcorata aqua. hic oceanus & in quatuor principia scilicet quatuor flumina diuiditur. Nomen uni phison hoc est ganges indicus. & nomen scdō geon hoc est nilus ab ethiopia in egyptum descendens. & nomen tertio tigris. & nomen quarto eufrates. Sunt et alia plurima & maxima flumina quorū hoc quidem in mare euacuantur. alia uero in terra consumuntur. Verum & omnis terra p̄forabilis et cauernosa uelut quasdam uenas habens per quas ex mari suscipiens aquas fontes perficit. Secundum qualitatem igitur terre et fontium aqua fit. excolatur enim per terram marina aqua et ita dulcoratur. Si uero locus unde fons redditur contingat amarus uel salis ad terram & aqua reducitur. coartata autē multotiens aqua et inscissa calefit.

& hinc per se plantae calide reducuntur aquae diuina igitur iussione hinc
& montes facti sunt. Primo igitur aquae precepit deus educere animam uiuen-
tem aut per aquam & cum in principio fiebat super aqua spūm san-
ctum immouaturus erat hominem: Ita enim diuus ait basilius. Eduxit autē
animalia et parua et magna ut cetē dracones pisces in aquis reptantes et uola-
tilia pennata. per uolatilia igitur copulantur & aqua et terra et aer. ex aquis
enim haec facta sunt. In terra uero conuersantur et in aere uolant. Optimum
igitur elementum est aqua et plurimo usu utilissimum sordis purgatiuum
non solum corporis sed et animalis si assumpserit gratiam spiritus sancti.

De terra. Capitulum undecimum.

Terra unum est elementum siccum & frigidum et graue et imo-
bile adeo ex non erat ad esse prima die deductum. In principio
enim ait fecit deus celum & terram: cuius firmitatem & basem
nullus hominum dicere potuit. hī enī in aquis aiunt firmam
& fixam esse eam: ut ait diuus dauid. Qui firmauit terram in aquis. alij
uero super aerem. alius uero ait. qui firmauit terram super in nihilo. Et rur-
sus diuinorum enarrator dauid ut persona dei conditoris. Ego ait firmaui co-
lumnas eius. contentiuam eius uirtutem columnas nominans. Quod autē
ait super maria fundauit eam: ostendit undiq; circumfusam terrae aquae
naturam. Et si igitur in se ipsa et si in aere et si in aquis et si in nihilo dabim⁹
firmatam eē eam oportet non resistere pī intelligenti: sed omnia simul cō-
fiteri et contineri et copulari a uirtute creatis. In principio igitur sicut ait
scriptura ab aquis terra uelabatur et instructilis et inordinata erat. deinde a
quarum receptacula facta sunt: & tunc montes extiterunt. & diuina ius-
sione proprium suscepit ornatum: omnimodis herbis & plantis pulchra
effecta quibus diuina imposuit iussio uirtutem augmentatiuam & nutri-
tiuam & seminatiuam scilicet simul generatiuam. Eduxit uero condito-
re iubente omnia genera animalium et reptilium & ferarum & iumento-
rum. omnia quidem ad hominis optimum usum. Sed horum haec quidē
ad usum: puta ceruos oues dorcades & quae talia. Alia uero ad ministerium:
puta camelos boues equos asinos & quae talia. Alia uero ad iocunditatem:
puta simias & uolucrum & putatos et quae talia. Sed et plantarum et her-
barum. hae quidem fructiferae et comestibiles. hae uero odoriferae et floride ad
iocunditatem nobis tribunt: puta rosae et quae talia. aliae uero ad egritudinū
sanationem. non neq; animal neq; planta in qua opationem quamdam ho-
minū utilitati conferentem conditor etiā posuit. Et qui enim omnia ante
generationem eorum nouit sciens qd in libertate arbitrii transgressor homo es-
set et corruptioni tradētur omnia ad optimum usū eius quae in aere quae i
terra et quae in aquis creauit. ante transgressionem igitur omnia subiecta ho-
mini erant. principem enim cum constituit deus oīm quae in terra et in aq.

Sed et serpentis homini erat assuetus magis alijs ei adherens et delectabilibus
ei adiunctus motibus. unde per eum pessimam princeps malorum diabolus
suppositionem primis parentibus inseruit. Sed et terra sponte fructus ferebat
ad utilitatem subditorum ei animalium. Et neq; imber erat neq; hiems. post
transgressionem uero comparatus est iumentis et insipientibus et assimilatus
est ei. principi in se ipso irrationalem concupiscentiam rationalis intellectus
pparans. inobediens dominatoris mandati factus. insurrexit aut a conditore itro
negato principi subiecta creatura. Sed et neq; nunc inutilis est iterum usus terris
& ad cognitionem et inuocationem dei qui nos fecit. ferens. Sed et ipina post tñs
gressionem germinata est ex terra sedm dñi ammonitionem postq; coniugata ē
et uoluptati rose spina. In submemorationem transgressionis nos ducent. ppter
quam spinas et tribulos terra emittere nobis condemnata est. Quoniam igitur
hec ita se habent credendum ex hoc quod et usq; nunc horū pmanentiam opatur
dñi sermo. dixit enī augmentamini et multiplicamini et replete terram. Specie
aut specie quidā aiunt esse terram. Alij uero pines habere formam. Minor autē
et ualde breuior est celo uelut quidam punctus in medio huius celi dependens.
sed et ipsa transibit & alterabitur. beatus aut est qui initiū terram hereditabit.
que enim sanctos susceptura est terra immortalis est. Quis igitur digne infini
tam et incomprehensibilem conditoris sapientiam ammirabitur. vel quis in
decentem gratiarum actionem deueniet datoris tantorum.

De paradiso. Capitulum duodecimum

Quia uero et uisibili et inuisibili creatura conditurus erat deus ho
minem sedm ppam imaginem et similitudinem sicut quendā
regem et principem omnis terre et eorum que sunt in ipsa constituit
ante eum uelut quandam regiam in qua conuersans beatam et oi
um ducem habeat uitam. & hec est diuus paradisi dei manibus in eadem plan
tatus gaudij & exultationis uniuersę promptuarium. Eadem enī uoluptas no
minatur in oriente quidem omni terra excelsior positus. temperato uō
& tenuissimo et purissimo aere circumfulgens. plantis semper floridis comatus.
& bono odore plenus. lumine repletus pulchritudinis uniuersę et nē sensibilib;
superexcedens intelligentiam. diuina uero regio et digna eius qui sedm imagi
nem erat dei conuersatio: in quo nullum irrationaliū habitabat. solus uero ho
mo diuinarum manū plasma. In medio uero huius lignum uitę deus plan
tauit. et lignum cognitionis lignū quidem cognitionis experientiam quandā
et approbationem et exercitium omnis obedientie et inobedientie. Ideoq; lig
num cognitionis boni et mali uocatur. aut quia uirtutem dabat cognitiua
pprie nature accipientib;. quod bonum quidem erat perfectis. malum aut im
perfectioribus adhuc et concupiscentia auidiōribus sicut solidus cibus mollib;
adhuc & lacte indigentibus. Molebat enim qui creauit nos deus sollicitos esse
& circa multa curari et curiosos & prouisores proprie uitę fieri. quod utiq; et

adam passus est. cum gustasset enim cognouit quoniam nudus erat: et cingulum sibi ipsi confecit. folia enim fidei cum accepisset circumcinctus est. Ante gustum enim et nudi erant utique et adam et eua et non erubescabant. Tales enim impassibiles uoluit nos esse deus: impassibilitatis enim summe hoc est ad huc enim et non sollicitos: unum opus habentes quod angelorum est ymnis laudare incessabiliter et indeficienter creatorem et eius uoluptati contemplatione: et ei suas iactare sollicitudines. quod et propheta dauid ad nos enarrauit. iacta in deum sollicitudinem tuam et ipse te eruet. dicens. Et in sacris euangelij proprios discipulos docens ait. Ne solliciti sitis anime uestre quid manducetis et corpori modo quid induamini. & rursum. petite regnum dei et iustitiam eius: et hec omnia adicientur uobis. Et ad martham. martha martha sollicita es et turbata erga plurima: uno uero est opus: maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea. sedere scilicet secus pedes eius et audire sermones uite. Vite ergo lignum aut lignum operationem habens uite tributuam: uel his uita dignis et morti non subiectis solis. comestibile uite ergo lignum aut lignum. Quidam igitur sensibilem paradysum imaginati sunt. alij uero intelligibilem. Verumtamen mihi uidetur quoniam sicut homo sensibilis simul & intelligibilis conditus: sic quod huius sacratissimi templum sensibile simul & intelligibile et duplicem habens ostensionem. corpore enim indiuisissimas regiones et super pulchras sicut historice diximus ditatus. At uero in superiori et incorporaliter per pulchriori loco conuersabitur: dei habens domum inhabitantem: & ferens eum gloriam operatorum: et eius cunctis innotuit gratiam et solo dulcissimo fructu eius contemplationis lasciuientis uidetur quidam angelus alius et huc nutritus. quod utique et lignum uite digne nominatum est: uitam enim morte non incisam dulcedo diuine participationis assumentibus tradit. quod utique et omne lignum deus uocauit. de omni enim ligno aut quod est in paradiso escam comedite. Ipse enim est hoc omne in quo et per quem hic omne consistit. Lignum autem boni et mali cognitionis est multiplex contemplationis diuinitas. Ipsa autem est proprie nature superdiuinitas. & bona quidem est presentis et in diuina contemplatione ambulantis: ex se ipsa conditoris magnam operationem diuulgans his qui timent casum: propterea quia ex tempore in habitum quendam deueniunt talis contemplationis. Non bona autem est minoribus adhuc et concupiscentia auidiore: quos propter incertitudinem eius que uide est meliori permanentie. & propterea quia nondum firmiter sunt infixi in solius boni amore. proprii procuratio corporis ad se ipsam retrahere et euellere apta natura est. Ita duplicem ut estimo diuinum paradysum et uere sancti patres tradiderunt: et qui sic et qui illo modo tradiderunt. possibile autem est intelligere omne lignum eamque ex omnibus creaturis diuine uirtutis innascitur recognitionem: sicut ait diuus apostolus. Inuisibilia enim eius a creatione mundi his que facta sunt intellecta conspi-

ciuntur. omnium autem intelligentiarum et contemplationum harum quod secundum nos est quod nostre scilicet constitutionis excelsum est. Sicut ait diuus dauid Mirabilis facta est cognitio tua ex me: hoc est ex mea constructione. fallax autem hec ad extiterat nouiter plasmatio: propter has quas diximus causas. Aut lignum quidem uisum eam quod ex omnibus sensibilibus inuenerunt diuiniorum intelligentiam et eam quod per ipsam ad uniuersorum conditorem et causam et generationis operatorem fit anagogum id est reductionem. Quod et omne lignum nominauit quod plenum est et indiuisibile: solam boni ferens participationem. Lignum autem cognitionis boni et mali sensibilem et uoluptuosum cibum qui secundum quod apparet quidem dulcorat. in ueritate autem in participatione malorum per participantem constituit. Ait enim deus ab omni ligno quod est in paradiso escas comedas. per omnes ut estimo creaturas in me factorem anagogice reducaris. dicens. et unum fructum ex omnibus fructifica me id est factorem et uere uitam. omnia tibi uitam fructificent et mea participationem fac propter existentie permanentiam: ita enim etis immortalis. A ligno uero cognoscendi bonum et malum non comedetis ab eo: quacumque autem die comederitis ab eo morte moriemini. naturaliter enim sensibilis cibus eius: quod subeffluxit est repletio et in animum secedit et corruptionem. Et impossibile est incorruptibilem manere eum: qui in participatione cibi sensibilis fit.

De homine. Capitulum decimum tertium.

Ita igitur intelligibilem substantiam substituit deus: angelos in quo et eos qui secundum eorum ordines sunt. hoc enim manifeste intelligibilis et incorporealis sunt nature. Incorporeus autem in quo comparatur ad materie grossitudinem. Solus enim uero deus immaterialis et incorporeus. amplius autem et sensibile celum et terram et ea que horum sunt in medio et hanc quidem familiarem. familiaris enim deo est rationalis natura et solo intellectui comprehensibilis. nam uero olfariam a longe existenter: ut sub sensum scilicet cadentem. oportebat autem ex utroque mixtionem fieri maioris sapientie cognitionem. et circa naturas generationis: ut ait diuus gregorius uelut quandam copulam uisibilis et inuisibilis nature. hoc autem id est oportebat dixi conditoris ostendens consilium. hoc enim ius et lex est decentissima: et nullus diceret plasmatori figulo quid me fecisti. potestatem enim habet figulus ex eodem luto diuersa conferre uasa in ostensionem sue sapientie. quia uero habita habebant ex uisibili et inuisibili natura condit hominem propriis manibus secundum imaginem et similitudinem suam. Ex terra quidem corpus plasmans. animam autem rationalem et intelligibilem per familiarem insufflationem dantes ei: quod utique diuinam imaginem dicimus. Nam quod quidem secundum imaginem intellectualem significat et arbitrio liberum per se potestatiuum: quod autem secundum similitudinem uirtutis secundum quod homini possibile est similitudinem. Simul autem corpus et anima plasmata est: non quidem prius.

illa uero posterius secundum origenis delirationes. Fecit igitur deus hominem
 innocentem rectum uirtuosum sine tristitia sine sollicitudine omni uir-
 tute decoratum omnibus bonis comatum uelut quendam mundum secundum
 in magno paruum alium angelum adorationem mixtum considerationem uisibi-
 lis creationis contemplatorem intelligibilem regem eorumque sunt super terram
 rectum desuper terrestrem et celestem temporalem et immortalem uisibilem et
 intelligibilem medium magnitudinis et humilitatis eundem spiritum et carnem
 spiritum per gratiam carnem per elationem. hoc quidem ut maneat et glorifi-
 cer benefactorem illud uero ut patiat et patiens submemoretur et castige-
 tur magnitudine largitionis honoratum animalis hic dispensatum hoc
 est in presenti uita et alio transitorium in seculo futuro et quod finis est mis-
 terij ad deum intuitu deificatum deificatum aut participatione diuine illu-
 minationis et non in diuinam translatum substantiam. fecit autem eum nam
 impeccabilem et uoluntate per se potestatiuum. Impeccabilem autem inquit non
 ut non suscipientem peccatum. Solus enim deus peccati est insusceptibilis. sed non
 in natura peccare habentem. in electione uero magis scilicet potestatem habentem
 tamen manere et proficere in bono diuinam cooperantem habentem gratiam. simi-
 liter et uerti ex bono et in malo fieri deo permittente per liberum arbitrium. non
 uirtus enim fit quod ui fit. Quid est anima? Anima ergo est substantia uiuens sim-
 plex et incorporea corporalibus oculis secundum propriam naturam inuisibilis immor-
 talis rationalis et intellectualis infigurabilis organico utens corpore et huius ui-
 te et augmentationis et sensus et generationis tributiva. non aliud habens preter
 se ipsam intellectum sed et partem sui ipsius purissimam. Sicut enim oculus
 ita in anima est intellectus arbitrio libera et uoluntatiua et operatiua uerti-
 bilis id est uoluntate uertibilis quoniam et errabilis. omnia hec ex eius qui condi-
 dit eam in gratia suscipiens ex qua et omne et natura ita esse suscepit. Incor-
 poralia autem et inuisibilia et infigurabilia secundum duos modos intelligimus hoc
 quidem secundum substantiam hoc uero secundum gratiam et hoc quidem natura entia hoc
 uero ad materie grossitatem. Dicuntur ergo in deo natura in angelis autem et de-
 monibus et animabus gratia et ut ad materie grossitatem dicuntur corpus quod
 triplex est diuisiuium scilicet quod habet longitudinem et latitudinem et profun-
 dum scilicet grossitatem. Omne uero corpus ex quatuor elementis consistit. anima-
 lium uero corpora ex quatuor humoribus. Oportet scire quoniam quatuor ele-
 ta sunt terra sicca et frigida aqua frigida et humidum aer humidus et calidus
 ignis calidus et siccus. Similiter et humores quatuor proportionem habentes
 cum quatuor elementis. nigra colera que habet proportionem cum terra sicca enim
 est et frigida. flegma proportionem habet cum aqua frigidum enim est et humidum.
 sanguis proportionem habet cum aere humidus enim et calidus est. rubra uero
 proportionem habet cum igne calida enim est et sicca. Fructus igitur ex elemen-
 tis consistunt. humores uero ex fructibus animalium uero corpora ex humoribus

De letitia. Capitulum decimum quartum.

L Et utrumque hec quidem sunt animales hec uero corporales. Animales quidem sunt quęcumq; sunt solius anime ipsius secundum se ipsam quęcumq; sunt circa disciplinas et cōtemplationem. Corporales uero sunt quę cum cōmunionē anime

et corporis fiunt: et ppea corporales uocantur. quecumq; circa cibos et coitus et talia sunt solius autem corporis nequaquam inueniet quis letitias. Rursus letitiarum he quidem sunt uerę: he uero sunt mendaces: & que quidem mentis solius sedin doctrinam et contemplationem. que uero cum corpore sunt letitiarum: he quidem sunt naturales et necessarie sine quibus uiuere impossibile est: ut nutritiue indigentie repletive et indumenta necessaria. Alię uero naturales quidem sunt non necessariae uero ut que sedin naturam et sedin legem mixtionis. he uero in permanentiam totius generis conferunt. possibili aut est et sine eis in uirginitate uiuere. Alię uero neq; necessariae sunt neq; naturales ut ebrietas et luxuria et plenitudo utilitatem excedens. neq; enim inconstantiam uite nostre conferunt: neq; i successionis generis: sed et nocent. Cum igitur qui sedin deum uiuit oportet necessarias simul et naturales pertransire. In secundo uero ordine naturales et non necessarias ponere que cum decenti tempore et modo et mensura fient. alias aut omnino oportet retinere. bonas aut letitias oportet estimare eas que non complicate cum tristitia neq; plenitudinem inferunt: neq; alterius nocumet sunt generatiue: neq; ultra mensuram excedunt: neq; a studiosis opibus nos abstrahunt multum uel sedin nos constituunt.

De tristitia. Capitulum decimumquintum.

Tristitę uero species sunt quatuor. accidia achos inuidia misericordia. Accidia igitur est tristitia aggrauans. Achos uero est tristitia uocem auferens. Inuidia uero est tristitia in alienis bonis. Misericordia uero est tristitia in alienis malis.

De timore. Capitulum decimum sextum.

Duiditur aut et timor in sex. in segnitiam in erubescenciam in uerecundiam in ammirationem in stuporem in agoniam. Segnitie igitur est timor future operationis. Erubescencia uero est timor in expectatione conuitij. optima aut est hec passio. uerecundia uero est timor in turpi acto. neq; hoc uero inseparabile est turpi ad salutem. Ammiratio uero est timor ex magna imaginatione. Stupor uero est timor ex inassueta imaginatione. Agonia uero est timor per casum scilicet per infortunium timentes enim infortunari actioni agoniamur.

De ira. Capitulum decimumseptimum.

Ira uero est feruor eius qui circa cor est sanguinis ex uaporatione fellis uel retributione fient. ideoq; fel dei. & fellex est aut quando ira est desiderium reuincionis. iniustitiam enim passi uel estimantes pari irascimur: & fit tunc iusta hec passio ex concupiscencia et ira. Species igitur aut sunt tres. ira que uocatur fel. et mama et totus et furor. iracni principium & motum. ira et fel uocatur. mama uero est fel permanentis scilicet memoria mali. dicitur. uir a manendo et a me

morte crasendo. Totus autem id est furor est ira obseruans tempus in uindicta. dicitur autem totus a rysis abnuacendo. Est autem ira idem quod audax est mentis uindex concupiscentie. Cum enim concupiscimus quid et prohibemur ab aliquo irascimur aduersus eum ut iniusta passimenter scilicet in dicante dignum angustia quod factum est in custodiensibus secundum naturam ordinem. Eius autem quod suadetur rationi est augmentatiuum nutritiuum et generatiuum uitale quod pulsiale vocatur autem naturale augmentatiuum et nutritiuum quidem et generatiuum. Codicum autem pulsiale. Nutritiuus igitur uirtutes sunt quatuor. Attractiua que attrahit cibum & non permittit illum confestim expelli. Contentiua que continet. Alteratiua que alterat cibum in humores. Expulsiva que superfluitates per alium expellit et emittit. Oportet uero scire quoniam earum que secundum animal sunt uirtutum he quidem sunt alie uero naturales alie uero codiace. & animales quidem sunt que secundum electionem scilicet is qui secundum imperium est motus est sensus. Motus autem qui est secundum imperium est que secundum locum est mutatio et mobilitas totius corporis & uocis emissio et spiratio: in nobis ei est facere hoc et non facere. naturales et codiace sunt inuoluntarie: & naturales quidem sunt nutritiua et augmentatiua & spermatica. codica uero est que pulsialis est. he enim et uolentes & nolentes opantur.

De imaginatione. Capitulum decimum octauum.

Imaginatiuum est uirtus irrationalis anime per sensus opans que dicitur sensus. Imaginabile uero et sensibile est quod imaginationi et sensui subiacer. ut uisus quidem est ipsa uisibilis uirtus. uisibile uero quod subiacer uisui lapis forte uel quid talium. Imago uero est passio irrationalis anime que ab imaginabili aliquo fit. fantasma uero est passio inanis que in irrationalibus anime a nullo facta imaginabili. organum autem imaginatiui est anterior nerui ceteri.

De sensu. Capitulum decimum nonum

Sensus est uirtus anime susceptiua materialium scilicet cognitua sensus. & dicuntur organa id est membra per que sentimus. Sensibilia uero que sensui subiacent. Sensitiui uero animal quod habet sensus. Sunt autem sensus quinque similiter & organa quinque. Primus sensus est uisus. organa uero uisus sunt qui ex cerebro sunt nerui et oculi. Sentit autem uisus secundum primam quidem rationem colorem. dinoscit autem eum colorem & coloratum corpus & magnitudinem etiam et formam & locum ubi est et interualum quod est in medio & numerum & motum & stationem et asperum & lenem et equale et inequale et acutum et obtusum et consistentiam siue aquosa est siue terrestris scilicet humida uel secca. Secundus sensus est auditus uocum & sonituum existens sensibilis. dinoscit autem eorum acumen et grauitatem & leuitatem & asperitatem

& magnitudinem. organa uero sunt nerui qui ex cerebro qui molles & aurium constructio. Solus autem homo et simia non mouent aures. Tertius autem sensus est odoratus qui fit quidem per nates remittens vapores ad cerebrum. finitur autem ad fines anteriorum et lenium uentriculorum cerebri. est autem sensitua et susceptiua uaporum. vaporum autem generalissima differentia est bonus odor et malus odor: & quod medium horum quod neque bene neque male est olens. fit autem bonus odor ex humidis qui in stomachis corporibus certissime digestus. medium uero media dispositio. indigestus uero uel nequaquam digestus malus odor fit. Quartus sensus est gustus. Est autem saporum susceptiuis id est sensibilis organa autem eius lingua et eius plusquam sumum et palatum in quibus sunt hi qui a cerebro feruntur nerui dilatati et enutiantes duce ea que facta fit susceptionem scilicet sensui. que uero uocantur gustatiue qualitates. saporum sunt he. dulcedo acedo ponticra supicra amaritudo salitas unctuositas uiscositas. horum enim est gustus dinoscitiuis. aqua uero sine qualitate secundum has qualitates. nullam enim harum habet. ponticra uero intensior supabundantia austentatis. Quintus uero sensus est tactus qui & communis est omnium animalium: hic fit a cerebro missis neruis ad totum corpus sed et alia organa tactus habent sensum. Supponuntur autem tactui calidum et frigidum molle & durum uiscosum et aridum graue et leue. per solum enim tactum hec cognoscuntur. Communia uero tactus et uisus sunt asperum & lenit & siccum et humidum et grossum & subtile sursum & deorsum & locus et manitudo cum fuerit talis: ut secundum unam circumimmissionem tactus comprehendatur & densum & rarum & rotundum cum fuerit paruum & alie quedam figure. Similiter autem et propriis corpus sentit cum memoria autem et mente. similiter autem et numerum usque duo uel tria cum hec parua sint et facile comprehendantur hec autem magis tactu uisus suscipit. Oportet scire quoniam unumquemque se aliorum sensuum duplicem conditor construxit: ut uno lesio alius impleat usum. duos enim oculos & duas aures & duo foramina naris & duas linguas sed in quibusdam animalium diuisas: ut in serpentibus: in homine uero unitas. Tactum uero in toto corpore preter ossa et neruos et ungues & cornua et pilos et alia talia quedam. Oportet scire quoniam uisus quidem secundum rectas lineas uidet. odoratus uero et auditus non secundum rectam solum sed undique. tactus autem et gustus non secundum rectam undique cognoscunt: sed tunc solum cum ipsis appropinquauerint propriis sensibus.

De cogitatio. Capitulum uigesimum.

Ex cogitatio uero sunt iudicia compositiones et incesiones ad actus & occasionem fuge actionum. proprie uero intelligentie intelligibilium & uirtutes et doctrine & actuum rationes et consiliarium & electuum. hoc autem est id quod somni a nobis futura oraculo denuntiat: quam solam diuinationem pythagorici dicunt

esse hebreos sequentes. Instrumentum aut et huius medius uentriculus cerebri et animalis spiritus qui est in ipso

De memoria. Capitulum vigesimum primum.

Memoratiuum autem est memorie et rememorationis promptuarium et causa. Memoria enim est fantasia delecta ab aliquo sensu secundum actum apparente. vel coactuatio sensus et intelligentie. Anima enim sensibilia quidem per sensus suscipit id est sentit et fit opinio. intelligibilia uero per intellectum et fit intelligentia. Cum igitur typos eorum que opinatio est: et eorum que intellexit custodit memoriari dicitur. Oportet scire aut quoniam intelligibilium susceptio non fit nisi ex disciplina et naturali ingenio: non enim ex sensu. nam sensibilia quod secundum seipsa memorie commendantur: intelligibilia uero siquid quidem dicimus memorari subiecto uero earum memoriam non habemus. rememoratio uero dicitur memorie perditae ab obliuione restitutio. obliuio igitur fantastica quidem id est imaginatiuum per sensus suscipiens materias tradit exco gratiuo & discretiui. organum aut memoratiui est posterior uentriculus cerebri quem pariete falidia uocant: et animalis spiritus quidem est in eo.

De interius disposito et probato sermone. Capitulum uigesimu secundum.

Rursus aut diuiditur ratione interius dispositum sermone et prolatum. Est aut interius dispositus quidam sermo motus anime ex cogitatio fieri sine aliqua enuntiatione. Unde multotiens & silentes sermonem totum apud nos met ipsos pertransimus. Et enim qui a natiuitate sunt muti. uel qui propter aliquam egritudinem et passionem uocem amiserint: nihilominus rationales sunt. prolatus uero sermo in uoce et syllabis operationem habet scilicet qui per linguam & os profertur sermo. ideoque prolatus dicitur: est aut annunciatiuus intelligentie: secundum hunc et locutiui dicuntur.

De passione et operatione. Capitulum uigesimu tertium.

Passio equiuoce dicitur. dicitur enim passio & que corporalis est. corporalis est ut egritudines & ulcera. Rursus passio et que animalis est concupiscentia et ira. est aut communiter quidem et generaliter passio animalis quam sequitur uoluptas siue tristitia. Sequitur aut passionem tristitia: & non ipsa passio est tristitia. Insensibilia enim patientia non dolent. Non igitur passio est dolor: sed passionis sensus. Oportet aut hanc dignam rationem esse scilicet magnam ut sensui subiacet. Animalium aut passionum terminus est hic. Passio est motus appetitiue sensibilis uirtutis in imaginatione boni uel mali. Et aliter passio est motus irrationalis anime per suspensionem boni uel mali. Suspectio enim boni concupiscentiam mouet: suspectio uero mali iram. Generalem aut scilicet communem passionem ira determinant. passio aut motus et alio in aliud operatio.

1.
Sensibilibus.
i. motus effectiuus. affectiuum autem dicitur quod ex se ipso mouetur: ita et
ita opatio quidem est irascibilis partis anime. passio uero est duarum partium
anime et adhuc totius corporis cum ab ira uolenter ducatur ad operationes. ex
alio factus est motus qui dicitur passio. sed secundum alium modum opatio passio di
citur. Nam opatio quidem est qui secundum naturam motus. passio uero qui preter
naturam. Secundum hanc igitur rationem opatio passio dicitur cum non secundum
naturam mouetur. siue ex se ipso siue ab alio. Cordis igitur quidem secundum pulsus
est motus naturalis existens. opatio uero qui secundum saltus est immoderatus ex
istens et non secundum naturam. passio est et non opatio. Non omnis autem
motus passiuus passio uocatur. sed qui sunt uehementiores et in sensum pro
cedentes. qui enim parui sunt et insensibiles nondum passionem sunt. oportet
enim habere passionem et magnitudinem dignam ratione. ideo adiungitur ter
mino passionis motus sensibilis. parui enim motus latentes sensum non faci
unt passionem. Oportet autem scire quoniam natura anima duplices habet uir
tutes. has quidem cognitiuas. illas uero coticas. Et cognitiuas quidem sunt in
tellectus mens opinio imaginatio. Sensus cotice uero sunt scilicet appetitiue
consilium et electio. ut autem apertius fiat quod dicitur subtilius dicimus ea
que sunt de his. & primum quidem de cognitiuis dicimus. igitur de magni
tudine quidem in sensu sufficienter iam inferioribus dictum est. par igitur
anime constituitur passio que uocatur imaginatio. Ex magnitudine uero
fit opinio. deinde mens diiudicans opinionem siue uera est siue falsa. Audi
cat ueritatem. unde et mens dicitur a mentiendo et excogitando & diiudica
do. quid igitur iudicandum est et determinant uere intellectus dicitur. Alii
autem oportet cognoscere. quoniam primus quidem motus intelligentia dicitur.
Que uero circa aliquid est intelligentia intentio uocatur: que permanens
et figurans animam aliquid id quod id quem intelligitur. Excogitatio uero
in eodem manens et se ipsam examinans et diiudicans frenesis nominatur.
frenesis autem dilatata facit cogitationem endycentum interius id est dispo
situm sermonem nominatum quem determinantes dicimus motum. animi
plenissimum in excogitatione sicutem siue aliqua enuntiatione ex quo pro
latum sermonem aiunt provenire per linguam enarratum cum dixerimus.
igitur de cognitiuis uirtutibus dicimus et de coticis scilicet appetitiuis.
Oportet scire quoniam naturaliter est inserta uirtus appetitiua eius quod
secundum naturam est et omnium que sub natura uiuunt contentiua que uoca
tur uoluntas non sub quidem esse et uiuere et moueri. sed intellectum et
sensum appetit propriam concupiscens naturalem & plenam essentiam. Ideo
que et sic determinat hanc naturalem uoluntatem thelmia: id est uoluntas
est appetitus rationalis et uitalis ex solis dependens naturalibus. quare the
lisis id est uoluntas quidem est ipse naturalis et uitalis et rationalis appetitus oi
um nature constitutiuus. simplex uirtus: qui aliorum enim appetitus non

existens naturalis non dicitur uoluntas. voluntas autem est qualiscumque na-
 turalis thelipsis id est uoluntas scilicet naturalis et rationalis appetitus alicuius
 rei. Nam inhiacet quidem hominis anime uirtus naturalis appetendi.
 Cum igitur naturaliter motus fiunt ipse rationalis appetitus ad aliquam
 rem dicitur basilis id est uoluntas est appetitus et desiderium cuiusdam
 rei naturalis. dicitur basilis id est uoluntas et in his que sunt in nobis et in
 his que non in nobis sunt: hoc est in possibilibus & in impossibilibus. Volumus
 enim multoties fornicari uel sobrii esse & dormire uel quid talium. & hoc
 eorum que sunt in nobis &abilia. volumus autem & reges esse. hoc non est
 eorum que sunt in nobis. volumus autem fortassis & nunquam mori. hoc autem
 impossibile est. Est autem basilis id est uoluntas finis non eorum que ad fi-
 nem. igitur finis est quidem uoluntabile. ut regem esse. ut sanum esse.
 Ad finem autem est quod consiliabile est scilicet modus per quem debemus
 sani esse uel regnare. deinde post consultationem basilem id est uoluntatem
 inquisitio & scrutatio. et post hoc si ex his que in nobis sunt est fit consi-
 lium scilicet consiliatio. Consilium autem est appetitus inquisitus de his
 que in nobis sunt rebus fiunt. consiliatur enim si debet tractare rem uel non.
 deinde iudicat quod melius. & dicitur iudicium. deinde disponit et amat
 quod ex consilio iudicatum est. & uocatur sententia. Si enim iudicat et non dis-
 positus fuerit ad quod iudicatum est scilicet non diligat id non dicit
 sententia. deinde post dispositionem fit electio. Electio autem duobus piacen-
 tibus eligere hoc prealitero. deinde impetum facit ad operationem et dicit
 impetus. deinde utitur et dicitur usus. deinde cessat ab appetitu post u-
 sum. igitur in irrationabilibus quidem appetitus fit alicuius & confestim i-
 petus ad operationem. Irrationalis enim est appetitus irrationalium. et a-
 guntur a naturali appetitu. Ideoque neque uoluntas dicitur irrationalium
 appetitus neque consiliatio. voluntas enim est rationalis & liberi arbitrio natu-
 ralis appetitus quia ducit libere arbitrio enim et cum ratione mouetur.
 quia coniugate sunt & cognoscitiue et uirtutes in eodem libere
 arbitrio igitur appetit et libere arbitrio uult et libere arbitrio inquit et
 scrutatur et libere arbitrio iudicat et libere arbitrio disponit et libere ar-
 bitrio impetum facit et libere arbitrio agit. opatur semper in his que secundum
 naturam sunt. Oportet autem scire quoniam in deo uoluntatem quidem
 dicimus. electionem autem principaliter non dicimus. non enim consili-
 atur deus. Ignorantis quidem est consiliari. de eo enim quod cognosci-
 tur nullus consiliatur. Si autem est consilium ignorantis omnino et ele-
 ctio. deus autem omnia noscens simpliciter non consiliatur. neque enim in-
 diuina anima inquitimus consilium uel electionem. non ei ignorantiam
 non enim habuit ignorantiam. & si enim ignorantis nature future erat. sed
 tamen secundum ypostasim unita deo uerbo omnium cognitionem ha-

bebat non gratia: sed ut dictum est pp eam que sedm ypostasim unio-
nem. Idem enim erat et deus & homo. ideo neq; sententialem uolun-
tatem habebat. voluntatem enim habebat naturalem simplicem ea que
in omnib; ypostasibus hominum simpliciter consideratur. sententiam aut
scilicet quod thelicon idest uoluntabilem non habebat sancta anima contra-
rium diuine eius uoluntati. neq; aliud preter diuinam eius uoluntatem. Se-
rentia enim simul diuiditur cum ypostasibus preterq; in sancta et simplici
& incompota et indiuisibili trinitate et deitate. illic enim ypostasibus non
in totum diuisis et distantibus. neq; quod uoluntabile diuiditur. & illic
quidem quia una est natura una et naturalis uoluntas. quia uero et ypo-
stasces indistabiles sunt unū est et quod uoluntabile et unus est motus
trium ypostasium. In hominibus aut quia natura quidem una est et u-
na est naturalis uoluntas. quia uero ypostasces separate sunt et distāt ab
inuiem. et sedm locum et tempus et sedm eam que ad res est dispositione
& sedm alia plurima. Huius ergo differentes sunt uoluntates et sententie.
in domino aut nro iesu christo quia quia differentes sunt nature diffe-
rentes sunt et uoluntates naturales sue deitatis et sue humanitatis. id
est uoluntatiue uirtutes. quia uero una ypostasis et unus uolens unum
& quod uoluntabile scilicet gnomicon idest sententiaua uoluntas hu-
mana sua uoluntate sequente scilicet diuinam suam uoluntatem. et
hec uolente que diuina eius uoluntas uolebat uelle eam. Oportet autem
scire q; aliud quidem est thelisus aliud uero busilis. aliud uero thelicon
& aliud thelicon. voluntas dicitur duobus modis. Vno quidem modo uo-
luntas est ipsa simplex uirtus uolendi: sed dicitur apud grecos thelisus. Alio
uero modo est uoluntas que circa quid thelisus. et dicitur apud grecos the-
lisus idest busilis thelicon idest uoluntabile qui aut est que supposita est
primę uoluntati. res scilicet quod uolumus. puta mouetur appetitus ad q-
bum. quid simpliciter quidem appetitus motus uoluntatis rationalis the-
lisus uoluntas est appetitus aut qui ad cibum uoluntas est sedm signifi-
catuum. ipse aut cibis thelisus idest uoluntabile est thelicon idest uo-
luntatiuum aut est quod habet uoluntatiuam uirtutem. puta homo
thelon idest uolens aut ipse qui utitur uoluntate sedm primū signi-
ficatiuum. Sciendum aut est q; uoluntas cū sedm primum signifi-
catum est dicitur uirtute uoluntatiuam que dicitur uoluntas naturalis.
qñq; aut significat thelicon uoluntabile et dicitur thelima id est uo-
luntas sententialis.

O De operatione uel actione. Capitulum uigesimū quartū.
Oportet scire quod omnes predictę uirtutes et cognoscitiue
et uitales et naturales et artificiales operationes dicuntur. O-
peratio enim est naturalis uniuscuiusq; substantie uitę

et motus. et rursus opatio est naturalis omnis sube in natus motus. Vñ manifestum quoniam quorum suba eadem horu et opatio. eade: quoru nature differentes horum et opationes differentes aut possibile eni substantia ex parte ee naturali opatione. opatio rursus est naturalis manifestatiua uniuscuiusq; substantie uirtutis. Et rursus opatio est naturalis et prima semper mobilis uirtutis anime intellectualis: hoc est semper mobilis eius ratio. naturaliter ab ipa semper triggata. Et rursus opatio est naturalis uniuscuiusq; sube uirtutis et motus q sine solum quod est non ens. dicuntur aut opationes et gestiones actus: ut loqui ambulare comedere bibere et que talia. Sed et passionis naturales multotiens opationes dicuntur: puta famel sitis et queq; talia. Dicitur aut opatio et opus uirtutis. & greci apothecisina dicunt. dupliciter aut dicitur uirtute et opatione. dicimus pueru iactantem uirtute gramaticum aut eni aptitudinem per disciplinam fieri gramaticum. dicimus rursus gramaticum et uirtute gramaticu et opatione. opatione quidem quia habet scientiam gramatice. uirtute uo quoniam potest exponere. non opatur aut expositionem. dicimus rursus opatione gramaticum qm opatur. scilicet exponitur tunc. oportet igit scire quoniam sedus modus comunis est eius quod uirtute et eius quod opatione. secundus quidem eius quod uirtute. primus aut eius quod opatione. opatio nature est prima et sola uera que per se eligibilis scilicet rationalis et libera arbitrio uita: et eius que sedm nos spi constitutiua qua primates dñm nescio qualiter cum du humanatum dicunt. operatio nature est motus effectiuus. Effectiuum aut dicitur quod ex se ipso mouetur.

De uoluntario et inuoluntario. Capitulu uigesimu quintum

Quia uero inuoluntarium in actu aliquo est: sed et id quod non estimatur inuoluntarium in actu quodam est. Multi aut quide et quod uere est inuoluntarium non solum in patiundo sed etiam in agendo ponunt. Oportet scire quoniam actus opatio rationalis: actus aut sequitur laus uel uitupatio: & hi quid eorum cum delectatione: hi uero cum tristitia aguntur. Sed hi quidem eorum sunt intelligibiles agenti: hi aut fugibiles. & eligibilium hi quidem semper eligibiles: hi uero sedm quoddam tempus. similiter et fugibilium. & rursus hi quidem actu misericordiam consequuntur: hi aut indulgentia digni habentur: hi aut odio habentur et puniuntur. igitur uoluntarium sequitur omnino laus uel uitupatio et cum delectatione agi. & eligibiles esse actus uel semper uel tunc cum aguntur. Inuoluntarium aut uel indulgentia dignum estimari et cum tristitia agi et non esse eligibiles: nec p se ipsum perficere quod agitur: & si uim patiatur: inuoluntarium aut hoc quidem est sedm uiolentiam: hoc aut per ignorantiam sedm uiolentiam quide cum factum principium scilicet causa deforis est: sed et cum alio uim pati

tur nequaquam persuasi: neque committimus secundum proprium impetum: neque universaliter conficimus. uel per nos ipsos quod in uolentiam deducitur facimus & determinantes inquitur cuius principium de foris est. nil committente secundum proprium impetum uim passio. Principium autem animus factiuam causam: quod autem per ignorantiam inuoluntarium est: cum ipsi tribuamus causam ignorantie: sed ita contingat. Si enim ebrius qui homicidium facit. ignorans quidem occidit non tamen inuoluntarie cum enim ignorans. sed ebrietate ipse egit. Si autem qui assueti loco sagittans patrem transeuntem interficit per ignorantiam dicitur inuoluntarie hoc fuisse. Inuoluntario igitur dupliciter erit hoc quidem secundum uolentiam: hoc autem per ignorantiam. Voluntarium utriusque opponitur. Est enim uoluntarium quod neque secundum uolentiam neque per ignorantiam fit. Voluntarium igitur est illius principium: hoc est ea in se ipso sciente singularia per quae et in quibus est actus. Singularia autem sunt quae uocantur a rethore constitutius particulae. puta quis sit: quis fecit: quis est qui passus est. quid scilicet id quod actum est forte accidit: quo scilicet organo: nisi scilicet loco. quando scilicet in quali tempore. qualiter modus actus propter quid scilicet propter qualem causam. Sciendum quod sunt quaedam media inuoluntarij & uoluntarij quae in delectabilia et tristia etiam propter maius malum acceptamus: ut propter naufragium inuoluntarij quae in nauis scientes quod infantes et irrationabilia nolent quidem faciunt: non tamen & eligentiam et quicquid propter agimus non preconculati uoluntarie facimus non tamen et secundum electionem. & amicos repente supuenit uobis uoluntarie quidem non tamen & eligibilis. & qui thesaurus sine spe potitur uoluntarie potius est non tamen eligens. Omnia haec uoluntaria quidem propter quod in eis letamur non tamen & secundum electionem propter quia non a consilio. Oportet autem omnino consilium antecedere electionem sicut dictum est.

De eo quod in nobis est liberum arbitrium. Capitulum uiginti sextum
C Vi de libero arbitrio sermo est hoc quod in nobis est. primam quidem habet questionem si quid est in nobis. Multi enim sunt qui ad hoc obuiant. secundum autem quae sunt quae in nobis sunt: et quorum potestatem habemus tertiam causam scrutari. propter quod qui fecit nos deus liberos arbitrio fecit. Resumentes igitur de primo quod primum dicamus demonstrantes. quoniam sunt quaedam in nobis ex his quae ab illis in confessionem deducuntur & dicamus ita eorum quae sunt omnium aut deum autem causam esse uel necessitatem uel id est fortunam uel naturam uel euentum uel casum. Sed dei quidem opus substantia et prouidentia. necessitatis uero eorum quae semper similiter habent motus. fortunae uero ex necessitate quae propter eam perfici: etenim & haec necessitatis est. Naturae uero generatio augmentatio corruptio plantae & animalia. euentus autem quae rara et inopinabilia determinant enim euentum concisionem et concursum diuinarum causarum ab

electione principium habentium. aliud quidem preter id quod aptum natu est profuturum: ut sepulchrum fodientem thesaurum inuenire. Nam eni is qui posuit ut hic inueniret. neq; qui inuenit ita fodit ut thesauru inue niat: sed hic quidem ut quando uellet auferret: hic aut ut sepulchrum fo deret. concidit aut aliud quidem preter id quod eligitur uterq; casus in animatorum & irrationalium symptomata sine natura et atce ita ipsi aiunt. cui igitur horum subiicimus que per homines. si quidem homo no est causa et principium actuum non enim deo fas est inscribere qnq; actus & iniustos neq; necessitati. non enim eorum que semper similiter habent sunt. neq; fortune neq; eni contingentium: sed necessariorum que fortu ne debent. neq; natura. nature enim opa animalia sunt & plante. neq; cunctui. non enim rati et inopinabiles sunt hominum actus. neq; casui inanimatorum enim diuine uel irrationabilium symptomata. casus relin quitur. Vtiq; ipsum agentem et facientem hominem principium esse pp arum opationum et arbitrio liberum amplius est. si nullius principium actus homo superflue habet consiliarium. Ad quid enim ueretur consilio nul lius ens dñs actus? omne enim consilium actus gratia. quod aut optimu & preciosissimum eorum que in homine superfluum enuntiare in conuei entissimoz utiq; erit. Sugitur consiliatur actus gratia consiliatur. Omne enim consilium actus gratia et ppter actum.

De his que fiunt. Capitulum uigesimum septimum.

Corum que fiunt hec quidem sunt in nobis. hec aut non in nobis. Igitur in nobis quidem sunt que nos sumus liberi ar bitrio facere et non facere. hoc est hec omnia que per nos uo luntrare aguntur non enim uoluntarie dñentur. Agi actu non ente in nobis & simpliciter que sequitur laus uel uitupatio. et in qui bus est conuersio et lex principaliter autem in nobis sunt animalia omia & de quibus consiliamur. Consilium aut eorum que pariter contingunt est. pariter aut est. contingens est quod et ipsum possumus et oppositum ei facit aut huius electionem intellectus uidetur. & hic est principium actuum. Hec igitur sunt que in nobis pariter contingunt. puta moueri & non moueri. impetum facere & non facere. appetere necessaria et no appetere. mentiri et non mentiri. dare et non dare. letari in quib; oportet et non letari. similiter in quib; non oportet. & quecumq; talia in quib; sunt uirtutis & malicie opera. hoc eni sumus liberi arbitrio facere. foru aut que pariter contingunt sunt et atce. In nobis enim est pcepte quacun q; uolumus attem et non percipere. Oportet scire q; electio quidem actuum semper in nobis est. actus aut multotiens prohibetur secundum quendam modum prouidentie.

Propter quam cam liberi arbitrij facti sum9. Capitulum xxviii.

In quibus igitur cum rationali confestim committentur liberum arbitrium. omne enim generabile et uertibile est: quorum enim principium generationis a uersione inceptum: necesse hec uertibilia. Versio autem est non entia ad esse deducere: & ex subiecta materia aliud quid generari. Igitur inanimata quidem et irrationabilia uertuntur secundum predictas corporales alterationes. Rationabilia uero secundum electionem. rationalis enim quidem hoc quidem est contemplatiuum. hoc autem actiuum. contemplatiuum quidem quod excogitat ut hinc entia. Actiuum est autem quod consiliatiuum: quod determinat actibilibus rationem rectam et uocat ut contemplatiuum quidem intellectum. Actiuum autem rationem et contemplatiuum quidem sapientiam: actiuum autem prudentiam. Omnis igitur consiliarius ut in se ipso ente electione actibilibus consiliatur: ut quod preiudicatum est ex consilio eligat et eligens agat. Si uero hoc ex necessitate consistit existit rationali liberum arbitrium. aut enim non erit rationale aut rationale ens dominus erit actiuum et liberum arbitrio. unde et irrationabilia non sunt libera arbitrio. aguntur enim magis a natura quam agant. Ideo non contradicunt naturali appetitui: sed simul appetierint quod impetum faciunt ad actum. homo autem rationalis ens agit magis naturam quam agitur: ideoque appetens si quidem uelit & potestatem habet refrenare appetitum uel sequi eum. unde irrationabilia quidem neque laudantur neque uitupantur. homo autem & laudatur & uituperatur. Oportet scire quoniam angeli rationales entes arbitrio liberi existunt et sic creabiles & uertibiles & ostendit quod diabolus bonus a conditore factus: libertate uero arbitrij malitie inuentor effectus. & que cum ipso apostatice uirtutes scilicet demones. reliqui uero agmina angelorum quod in bono permanentes.

De his que non sunt in nobis. Caputulum uigesimum nonum.

Corum autem que non in nobis hec quidem ex his que in nobis habent principia scilicet causas. hoc est renuntiationes actuum nostrorum in presenti et in futuro seculo. reliqua uero omnia a diuina uoluntate dependent. Nam generatio quidem omnium ex deo. corruptio autem per nostram malitiam inducitur ad supplicium & utilitatem. Deus enim mortem non fecit: neque iocundatur in perditione uiuentium. per hominem autem magis mors: hoc est per ad peccatationem. similiter autem & reliqua supplicia. reliqua uero omnia deo reponendum. Etenim generatio nostra conditrix eius uirtutis est et permanentia contentrix eius est uirtutis & gubernatio et salus prouisor eius est uirtutis et bonorum. eterna lasciuia bonitatis eius est custodientibus ea que sunt secundum naturam in quo & creati sumus. quia uero quidam contradicunt prouidentie dicamus pauca et de prouidentia.

De prouidentia. caputulum trigessimum.

Prouidentia igitur est que ex deo est. ad existentia fit cura. Et
 rursus prouidentia est uoluntas dei propter quam omnia que
 sunt convenientem deuotionem suscipiunt. Si autem dei uo-
 luntas est prouidentia omnino necesse est omnia que proui-
 dentia sunt secundum rectam rationem et optima et deo decentissima fieri. et ut
 si est melius fieri. Necesse enim est eundem esse factorem que sunt et prouiso-
 rem. Neque enim decens neque consequens est alium quidem factorem esse uni-
 uersorum alium autem prouisorem. Ita enim in imbecillitate omnino sunt utique
 hic quidem faciendi hic autem prouidendi. Deus igitur est et factor et prouisor.
 Sed factiua eius uirtus et contentiua et prouisa bona eius uoluntas est. Omnia
 enim quecumque uoluit dominus fecit in celo et in terra: et uoluntati eius nul-
 lus resistit. Voluit generari omnia et generata sunt. uult consistere mundum
 & consistit: et omnia quecumque uult fiunt. Qui autem prouidet bene et rectissi-
 me intelliget utique quis itaque deus solus bonus est natura et sapiens. Ut autem
 igitur bonus prouidet: qui enim non prouidet non bonus. Et eam et ho-
 mines et irrationalia propriis filiis prouident naturaliter. & qui non prouidet
 exprobratur: ut autem sapiens optime eorum que sunt curam habet. Oportet
 igitur his attendentes omnia admirari omnia laudare omnia ei perscrutari ac-
 ceptare que prouidentie sunt opera. et si appareant multis iniusta. propea inco-
 gnoscibilis et incomprehensibilis est dei prouidentia et cogitationes nostre.
 Omnia autem dico que non in nobis: que enim in nobis non prouidentie sunt
 sed nostre liberi arbitrij. prouidentie hec quidem secundum acceptionem sunt. hec
 autem secundum concessionem. Secundum acceptionem quidem quecumque contra-
 dictorie sunt bona. Secundum concessionem autem concedit enim multum
 cui & unum incidere in calamitates ut eam que in ipso latet uirtutem alijs
 manifestam faciat. ut in iob. Aliquando concedit inconuenientium quod agi.
 ut per operationem estimatum inconuenientem magnum et mirabile ducatur:
 ut per crucem salutem omnium. Secundum alium modum concedit pati
 sanctum male: ut non ex recta conscientia excidat. uel ex data ei uirtute et
 gratia in superbiam excidat ut in paulo. Derelinquitur quis ad tempus in
 directionem aliorum: ut quod secundum ipsum intuentes alij erudiantur: ut in laza-
 ro et diuiti. Naturaliter enim uidentes quosdam patientes contra unum dereli-
 quitur quis in alterius gloriam. non proprium et parentum peccatum: ut qui
 a natiuitate cecus in gloriam filij hominis. Rursus conceditur quis pati in al-
 terius sedum: ut gloria eius qui passus est magnificata in pigra alijs passio fiat spe-
 futuri glorie et desiderio eternorum bonorum: ut in martiribus. conceditur quis
 ut in ineffabilem incidere operationem. quique in directionem alterius deteriore
 passionis: ut puta est qui clatus in uirtutibus et directionibus eius. concedit
 hunc deus in adulterium incidere: ut ex casu in sensum ueniens proprię infir-
 mitatis humilietur: et adiuuens confiteatur domino. Oportet scire quoniam

electio quidem operationum in nobis est. finis autem bonarum quidem cooperationis dependet iuste cooperantis preoptantibus elegantibus bonum recta conscientia secundum precognitionem eius. Malarum autem delectationis dei rursus secundum precognitionem eius iuste dereliquentis. Derelictionis sunt species duae. Est enim derelictio dispensatiua eruditiva: et est derelictio finalis desperatiua. Dispensatiua quidem et eruditiva quae ad directionem et salutem et gloriam patientis fit: et ad alterius celum et imitationem. uel et ad gloriam dei. Finalis autem derelictio quando deo omnia quae ad salutem faciente insensibilis et imedicalis magis autem incurabilis ex proprio proposito permanet homo: tunc traditur in finalem perditionem ut iudas. patet nobis deus ut eruat a tali derelictione. Oportet autem scire quod multi modi sunt dei providentiae: et neque sermone interpretari neque intellectu comprehendere potuerit. Oportet noscere quod omnes tristes superuentiones hi qui cum gratiarum actione suscipiunt ad salutem inducuntur & in omnibus utilitatis sunt. Oportet scire quod deus antecedenter uult omnes saluari et regni eius potiri et fortunari. Non enim in puniendo plasmauit nos sed ad participandum bonitatem eius ut bonus. Peccantes autem uult puniri ut iuste. Dicitur igitur prima quidem antecedens uoluntas et acceptatio ex ipso existens. Secunda autem sequens uoluntas et concessio ex nostra causa et ipsa dupliciter haec quidem dispensatiua et eruditiva ad salutem. haec autem desperatiua ad finalem punitionem ut diximus. haec autem in his quae non in nobis. eorum autem quae in nobis quae quidem bona antecedenter uult & acceptat. quae perniciosa autem et uere mala neque antecedenter neque consequenter uult. Concedit autem libero arbitrio. quod enim secundum uim fit non rationale neque uirtus. prouidet autem deus omni creature benefaciens et erudiens et per ipsos multotiens demonet ut in iob et in porcis

De precognitione uel predestinatione. Capitulum trigesimum primum.

Oportet noscere quod omnia quidem precognoscit deus: non autem omnia praedeterminat. precognoscit enim et quae in nobis. non praedeterminat autem ea. Non enim uult malitiam fieri: neque compellit uirtutem. quare diuinae precognitione iussionis opus est praedeterminationis. Praedeterminat autem quae in nobis secundum precognitionem eius. praedeterminat omnia deus secundum bonitatem et iustitiam eius. Oportet autem cognoscere quoniam uirtus quidem ex deo data est naturae. & ipse est omnis boni principium et causa. Et sine eius cooperatione et auxilio impossibile bonum uelle uel facere. In nobis autem est uel permanere in uirtute et sequi deum ad hanc uocantem. uel secedere a uirtute quod in malitia fieri et sequi diabolum ad hanc uocantem inuolenter. Malitia enim nihil aliud est nisi recessio boni: quemadmodum & tenebrae a lumine est recessio. Manentes igitur in eo quod secundum naturam et in uirtute sumus. declinantes autem ex eo quod secundum naturam scilicet ex uirtute ad id quod praeter naturam deuenimus et in malitia sumus. praenotandum est ex eo quod

preter naturam ad quod secundum naturam: & ex diabolo ad deum reuersio ad con-
 punctionem et labores. hunc igitur hominem conditor construxit. mascu-
 lum statuit & tribuit ei sui ipsius diuinam gratiam et communionem eius.
 per hanc ipsum fecit. unde et animalium nominationem prophetice ut ser-
 uorum ipsi datorum dominatiue fecit: secundum imaginem enim dei et rationa-
 lis & intellectualis et liberi arbitrio factus decen ter terrestrium principatu
 suscepit a comuni uniuersorum conditor. Sciens autem precognitor deus
 quod in transgressionem fieret et sub corruptionem cadet. fecit ex ipso feminam
 auxiliatricem sibi ipsi secundum ipsum. auxiliatricem autem ad eam que per ge-
 nuissimum id est per generationem post transgressionem generis ex successio-
 ne consistentiam. prima enim plasmatio generis id est generatio dicitur. &
 non genuissus id est genitura. generis quidem dicitur quod ex deo est prima
 plasmatio. genuissus autem quod ex condemnatione morti per transgressionem
 ex adinuitem successio. hunc posuit in paradiso et intelligibili et sensibili.
 insensibili enim super terram dabitur corporaliter. animaliter cum angelis
 conuersabatur et diuinas intelligentias & his nutrebat nudi simplici-
 tate. & in artificiali uita ad solum conditorem per creaturas inducebatur.
 & eius contemplatione uoluptabatur. Quoniam igitur ipsum per se po-
 testatiua arbitrij uoluntate naturaliter subornauit. dat legem ei non gu-
 stare de ligno cognitionis: de quo ligno sufficienter eo quod de paradiso sumo-
 ne secundum demum nostram diximus uirtutem. hoc mandatum ipsi dat annu-
 tians quod si custodiet dignitatem rationi uictoriam tribuens recognoscens
 eum qui creauit. & huius custodiens preceptum eterna participabit patri-
 te & uiuet in eternum melior fons morte. Si autem animam demum subici-
 et corpori et corporis prehonorabit delectabilia proprium honorem ignorans.
 & insipientibus assimilabitur iumentis eius qui sicut iugum excutens. &
 diuinum eius despiciens preceptum morti erit obnoxius et corruptioni et
 labori submitteretur miseram trahens uitam. Non erit uile in expertem existen-
 tem et improbatum incorruptione frui fortunati ut non in superbiam inci-
 dat et iudicium diaboli in quo ille. ille enim per incorruptibile post eum qui ex
 electione casum eam que in malo impenitibilem habuit et inuictibilem infi-
 xionem. sicut rursus et angeli post eam que ex eligentia uirtutis electionem
 eam que in bono per gratiam intransmutabilem confirmationem. opor-
 tet igitur primum probatum hominem et experientia per observationem
 mandati perfectum: ita incorruptionem uirtutis ferre brauium. Medius enim
 dei et hyles factus per observationem quidem mandati. post exceptionem eius
 que ad entia naturalis habitudinis unitus deo secundum habitum. eam que circa bo-
 num intuxionem suscipere intransmutabilem futurus erat. per transgressio-
 nem autem ad ylem magis motus. & eius cause in quo dei euellens intelle-
 ctum: corruptioni familiaris existere: et passibilis pro impassibili et mortal-

pro immortalis fieri: et concubitus et fluxibilis generis eos id est genitum indige-
re: & desiderio uite a uoluptuosis quidem quasi hanc constituentibus posside-
ri: ad eos aut quicorum pedetenti sunt priuationi intrepide nimium imita-
ri: & desiderium quidem ex deo ad ylem. furorem aut ex salutis uere inimico
transfere ad id quod eiusdem est homo tribus syon. Inuidia igitur diaboli
uictus est homo. non enim ferebat inuidiosus et odiosus honorum ipse demon
per elationem inferius factus non superioribus fortunari. unde et deitatis spe
mendax decipit miserum hominem: & ad propriam altitudinem elationis re-
ducens ad simile infert casus barathrum.

Iohannis presbyteri damasceni liber secundus a burgundione ciue pi-
sano de greco in latinum traductus explicat. Incipit liber tertius eius-
dem damasceni presbyteri feliciter. Capitulum primum.
De diuina dispensatione et de ea que ad nos cura et nostra salute.

Ac igitur inmissione archetaci id est principis mali
demonis deceptum hominem et conditoris manda-
tum non custodientem & denudatum gratia & ea q
ad deum presentia exutum et reorum malitiose uite
aspettat. hoc enim monstrant folia fici & circumar-
mictum mortuinitate scilicet mortalitate et grossitate
carnis: hoc enim mortuinarum pellium circudatio
& a paradiso sedm iustum dei iudicium factum exi-
lem & morte condemnatum & corruptioni suppositum non despectu com-
parans deus qui esse dedit et bene esse largitus est. sed multis prius pedagogice
erudiuit: & ad conuersionem uocauit timore et tremore aque diluuii et toti-
us generis paulominus omnimoda destructione et confusione et diuisione lin-
guarum angelorum presidati sacra ciuitatum incendio typicus dei appari-
tionibus preliis uictorijs unctionibus signis & prodigijs et uarijs uirtutibus
lege et prophetis & que quod in studium ducebatur scilicet hoc erat peccati destru-
ctio multipliciter effusi: & in seruitutem redigenti hominem: & omne speci-
em malicie congecentis uite. et ad bene non esse hominis reuersio. quoniam
per peccatum mors introiuit in mundum: uelut quedam fera siluestris et in-
mansueta humanam deuastans uitam. oportebat aut redimere futurum
inpeccabilem esse et non morti per peccatum obnoxium. amplius aut inuari
& renouari naturam et opere pedagogice erudiri et doceri uirtutis usum a cor-
ruptione quidem seducenem ad uitam autem introducenem eternam.
finis magnum circa ipm phylantropie id est amoris hominum clementie de-
monstrat pelagus. ipse enim & conditor et dnus eam que pprio plasmate re-
cepit luctationem et corpore magister doctor fit. Et quoniam deitatis spe in-
imicus decipit hominem carnis problemate id est premanfione decipitur.

et monstratur simul bonitas et sapientia et iustitia et potentia dei. Nam bonitas quidem quoniam non deiecit proprii plasmati infirmitatem: sed viscera eius commota sunt in ipso cadente et manum porrexit. Iustitia quoniam hominem uictum non alio facit uincere tyrannum: neque eripit ex morte hominem: sed quondam per peccatum in seruitutem redegit mors: hunc bonus et iustus uictorem rursus fecit: simili simile resalauit. quia apertum id est difficile erat. Sapientia quoniam inuenit apertum id est difficilem solutionem ualde decentissimam. acceptatione enim dei et patris unigenitus filius et uerbum dei et deus qui erat in sinu patris qui hominibus id est est consubstantialis patri et sancto spiritui qui per incommensurabilem id est ante secula: qui anachos id est sine principio qui in principio est et qui apud deum et patrem est et deus est inclinans celos descendit id est non humiliatam eius altitudinem. humilians non humiliante condescendit sui ipsius seruis condescensione et inenarrabili et incomprehensibili. hoc enim monstrat descensio. et deus enim perfectus homo perfectus fit. et perficitur quod omnium nouorum nouissimum quod solum nouum sub sole: per quod infinita dei ostenditur uirtus. Quid enim maius quam deum fieri hominem: et uerbum caro factum est ex spiritu sancto et maria sancta semper uirgine et dei genitrice. et mediator dei et hominum existit: quod solus clemens philanthropos id est amator hominum non ex uoluntate uel ex concupiscentia uel contactu uiri uel generatione uoluptuosa incontaminata matrice uirginis conceptus. sed ex spiritu sancto et prima ad generationem. et sit obediens patri et ea que secundum nos et ex nobis assumptione nostram inobedientiam sanans et hypograminos id est subscriptos nobis obediens faciens: quia sine non est salute fortunari.

De modo inceptionis uerbi dei et diuina eius incarnatione. Cap. secundum.

Angelus enim dei missus est ad sanctam uirginem ex dauitica tribu deductam. Manifestum enim quod ex tribu iuda ortus est dominus: ex qua tribu nullus accedebat alter: ut et diuus dixit apostolus de quo post duemus diligentius et certius: cui euangelicans dixit: Aue gratia plena dominus tecum. hoc autem in sermone turbata est. et inquit ad ipsam angelus. Ne timeas maria inuenisti enim gratiam apud deum et paries filium et uocabis nomen eius iesus: ipse enim saluabit populum eius a peccatis suis. Unde hoc nomen iesus et saluator interpretatur. Ipsa uero dei apolus id est ammirante. qualiter mihi erit hoc. quia uirginem non cognosco. Rursus inquit ad ipsam angelus. Spiritus sanctus superueniet in te et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ideo et quod nascetur sanctum uocabitur filius dei. Hec ad ipsum. Ecce ancilla domini fiat mihi secundum uerbum tuum. post assensum igitur semper uirginis spiritus sanctus superuenit super ipsam secundum domini finem quem dixit angelus purgans ipsam et uirtutem susceptiuam uerbi dei tribuens simul autem et generatiuam et superobumbravit super ipsam dei al

tissimi eni postates idest hypostasim habens sapientia et uirtus quod filius dei quod patri homonios idest consubstantialis uelut saporis. semen et confixit uel construxit sibi ipsi ex castis et purissimis sanguinibus carnem natam rationali anima et intellectuali primitias nostre masse. non spinaticos non seminaliter sed conditiue per spiritum sanctum: non his que sedum additamentis expleta forma: sed nec subitum pfecta ipsum di quod uerbum erat existens carne sedum hypostasis idest preexistente sedum se ipsam carni unitus est deus uerbum: sed inhabitis in utero sancte uirginis inartumscripte in eius hypostasi ex castis semper uirginis sanguinibus carnem animatam anima rationali et intellectuali substituit: primitias as sumens masse nostre. ipsum uerbum factum carni hypostasis. Quare simul caro simul dei uerbi caro simul caro animata rationalis et intellectualis. idō non hominem intellectualem dictimus deificatum: sed deum humanatum. Ens enim natura deus perfectus. factus est natura perfectus homo idem tpe non uertens naturam neq; fantasias idest imaginans dispensationem: s; ex semper uirgine et rationaliter & intellectualiter animate carni et in ipso esse sortite unitas sedum hypostasim inconfuse et inalterate et inditise non transmutans eius deitatis naturam in carnis eius puritatem et substantiā. Neq; nimirum subam eius carnis in naturam eius deitatis. neq; ex diuina eius natura eāquam assumpsit humana natura unam naturam perficiens compositam.

De duabus naturis. Capitulum tertium.

Inconuertibiliter enim & inalterabiliter unitę sunt adinuicē nature due. neq; diuina natura excedente a propria simplicitate. neq; utiq; uersa humana in deitatis naturam non existenti am incedente. neq; utiq; ex duabus una facta composita natura. composita natura. nouit eam ex quibus composita est nature homonios idest consubstantialis existere potest ex alijs pficiens aliud. puta corpus quod ex quatuor elementis compositum est. neq; igni dicitur homonios idest consubstantialis neq; ignis dicitur neq; aer nominatur. neq; aqua neq; terra: neq; autem alicui horum est homonios idest consubstantialis. Si igitur sedum hereticos unius compositę nature christus post unionem consistit ex simplici natura uersus est in compositam. & neq; patris simplicis existens nature est homonios idest consubstantialis neq; mater. non enim ex deitate et humanitate est ipsa composita. neq; utiq; in deitate est et humanitate. neq; deus nominabitur neq; homo: sed christus solum: & erit hoc nomen christus non hypostaseos idest personę eius nomen: sed unius secundum ipsos nature. Nos autē neq; unius nature compositę christum nominamus: neq; ex alijs aliud: quemadmodū ex anima & corpore hominem uelut ex quatuor elementis corpus: sed ex alijs eadem. Nam ex deitate quidem

et humanitate: deum perfectum & hominem perfectum eundem esse et
 dici ex duabus et in duabus naturis confitemur. Hoc autem nomen xpus ypo-
 staseos idest per omne dicimus non monothopos unimode dictum scilicet et
 duarum naturarum existens significativum. Ipse enim se ipsum unxit.
 ungens quidem ut deus corpus deitate eius. Vinctus autem est ut homo. ipse ei
 est hoc et illud. Vinctio autem deitas humanitatis. Si enim unius nature com-
 positus esset xpus: homofios idest consubstantialis esset patri. Erat igitur et pater
 compositus et carni homofios idest consubstantialis: quod inconueniens
 & omni blasphemia repletum. Qualiter autem et in una natura contrariarum
 substantialium differentiarum susceptiva fuerit qualiter enim possibile eandem
 naturam secundum idem creabilem esse et increabilem. mortalem & immortalem.
 circumscriptibilem & incircumscriptibilem. Si autem et unius dicentes christum na-
 ture simplicem hanc dicunt. aut nudum deum ipsum confitebuntur et fantasi-
 am inducunt humanitatem. aut nudum hominem secundum nestorium. Et
 ubi quod perfectum in deitate et humanitate perfectum. quando autem et du-
 arum susceptivum christum dicunt naturarum unius compositae nature ipsum
 post unionem dicentes. quando enim unius christus nature ante unionem omni-
 ubique est manifestum. Sed hoc est quod facit hereticus errorem quod idem dicunt
 naturam & hypostasim. qui autem unam hominum naturam inquitimus sciendum
 quod non insipientes in eam que in anime et corporis rationem hoc dicimus.
 impossibile enim unius nature dicere animam et corpus ad invicem compa-
 rata: sed quia plures hypostases idest persone hominum sunt: omnes autem
 eandem suscipiunt rationem nature. omnes enim ex anima sunt compositi et
 corpore. et omnes naturam anime participant: et substantiam corporis possident com-
 munem spiritum plurimarum et diversarum hypostases idest personarum unam na-
 turam. Inquitimus unamquamque scilicet hypostases idest personam duas naturas
 habentes et in duabus perfectis naturis anime dico & corporis. In domino autem
 nostro iesu christo non est communem speciem suscipere. neque enim generatus est
 neque unquam generabitur alius christus ex deitate et humanitate in deitate et hu-
 manitate deus perfectus idem & homo perfectus. hinc non est dicere unam na-
 turam in domino nostro iesu christo. Ideo utique et duabus naturis perfectis et divina
 & humana inquitimus genitam esse unionem non secundum firmitatem idest commassati-
 onem vel confusionem. vel anacrasim idest repletionem concretionem: ut they-
 latos idest a deo remotus. dixit dyoscorus et seuerus & horum contaminatus. ne-
 que secundum prosopicam idest personalem. vel sebeticam idest habitudinalem. vel ka-
 teruastiam idest secundum dignitatem. vel pantobuliam idest eandem voluntatem
 vel conciliationem. vel homotermiam idest equalitatem honoris. vel homonimiam
 idest equiuocationem. & eudokiam idest acceptionem ut dei inimicus dixit
 nestorius & diodorus & hypofuesias theodorus et eorum demoniaca. sed secundum
 compositionem et scilicet secundum ypostasim inuictibiliter et inconfusibiliter

et inalterabiliter et indiuisibiliter et inuulsibiliter. et in duabus naturis p
fecte se habentibus unam ypostasim continentur filij et incarnatam eandem
ypostasim dicentes diuinitatis & humanitatis eius & has duas naturas con
tinentes seruari in ipso post unionem non segregatim et sedm partes ponē
tes unāquāq; sed unitas inuicem in una composita ypostasi. Substantialē
enī inquirimus unionem scilicet utram et non sedm fantasiam idest imagina
tionem. Substantialē aut non ut duabus naturis pficientib; unā compo
sitam naturam: scilicet unā sed unitis inuicem sedm ueritatem in unā ypo
stasim compositam filij dei et sedm earum subalem differentiam determinam;
creabile mansit creabile et quod increabile increabile: & mortale mansit mor
tale et immortale immortale: & circūscriptibile circūscriptibile et increcum
scriptibile increcūscriptibile: uisibile uisibile inuisibile inuisibile. hoc quidem
refulget miraculis hoc autem conuictis. Suscepit aut propria familiaria si
bi facit humana uerbum. ipsius enim sunt que sancte eius incarnationis
sunt: et tradit carni sua propria sedm retributionis modum pp eam que ad
inuicem partium circūincessionem: et eam que sedm ypostasim unionem.
Et quoniam unus erat et idem qui ex diuina et humana agebat opabatur i
alterutra forma cum in alterius cōmunionem. Ideo utiq; & dominus glo
rie crucifixus esse dicitur: et nimirum diuina eius non patiente natura. Et
filius hominis ante passionem in celo esse in confessione ductus est: ut ipse
dominus dicit. Unus enim erat et idem dñs glorie qui natura et ueritate
filius hominis idest homo genitus et eius et miraculo et passionis cognos
cimus. & si sedm aliud mirificabat: et sedm aliud passionis & ipse sustinebat.
Scimus enī quemadmodum unā eius ypostasim: ita et naturarum suba
lem differentiam saluari. Qualiter aut seruat saluabitur differentia nō
seruatis his que differentia habentibus de inuicem: differentia enī est dif
ferentiarum differentia. Igitur ratione quidem que differunt ab inuicem
nature xpi idest ratione substantie inquirimus copulari ipm extremis secu
dum quidem deitatem & patri et spiritui: secundum aut humanitatem &
matri et omnib; hominibus. qua aut ratione copulantur nature eius.
differre ipsum inquirimus & a patre et spiritu et matre et reliquis hominib;
copulantur enim eius ypostasis idest psona unā ypostasim compositam ha
bentes secundum quam differunt et a patre & spiritu & mēe & nobis.

De modo retributionis rei distinctionis ul remunerationis. Capitulum qrtū.

Igitur quoniam quidem aliud est substantia aliud hypostasis
multoties diximus. & qui quidem cōmunem et circūspectiuam
speciem omōdeon idest earum que unum sunt specie hypostase
on idest personarum ut puta deus homo. Hypostasis aut indiui
duum demonstrat scilicet patrem filium & spiritum sanctum peritum patri
lum. Sciendum igitur quod deitatis quidem et humanitatis nomen subaz

scilicet aut naturarum est representatiuum. deus aut & homo nomen & de una natura ordinatur. quando dicimus deus est incomprehensibilis suba. et quoniam unus est dominus. accipitur aut de ypostasibus: ut particulariori suscipiente uilius nomen. Ut quando inquit scriptura. propterea uixit te deus deus tuus. Ecce enim patrem et filium manifesta uit. Et ut quando dicit. homo quidem erat in terra ansitide. iob enim solum manifestauit. In domino igitur nro iesu christo quia duas quidem naturas cognoscimus. unam aut ypostasim ex utroque compositam. quando quod naturas recipimus diuinitatem et humanitatem uocamus. quando aut eam que ex naturis compositiua ypostasim. quandoque quidem ex utroque christum nominamus et deum & hominem simul. secundum idem et deum simul incarnatum. quoniamque aut ex una partium deum solum & filium. et deum hominem solum et solum hominis. & quoniamque aut ex humilibus solis. Unde enim est quid et illud et hoc similiter existit. hoc quidem enim semper anetios idest incausaliter ex patre. hic aut factus postea pro phylanturpian idest amore hominum. igitur diuinitatem quidem dicentes non nominamus de ea que humanitatis ydiomata. Non enim dicimus diuinitatem passibilem uel creabilem: neque que de carne scilicet humanitate predicamus deitatis ydiomata. Non enim dicimus carnem scilicet humanitatem increabilem. in ypostasim aut et si ex utroque: et si ex una partium hanc nominamus utrarumque ydiomata ipsi imponimus. Et enim christus qui est quod utroque et deus et homo dicitur. et creabilis et increabilis partibilis et impartibilis. Et quando ex una partium deus nominatur: et filius dei suscipit ea que coexistenti nature ydiomata scilicet carnis. deus passibilis nominatur et deus glorie crucifixus: non secundum quod deus sed secundum quod deus homo idem ipse. Et quando homo et filius hominis nominatur: suscipit ea que diuine substantie ydiomata et glorificationes perpermos idest ante secula et homo anarchos idest sine principio. non secundum quod puer & homo. sed secundum quod deus existens promos idest ante secula factus est in ultimis puer. Et hic est modus retributionis altera natura retribuente alteri. quod propria hypostasios idest persone identitatem et eam que ad inuicem circumsessionem. Sim hoc possumus dicere de christo. hic deus noster & in terris uisus est: et homo hic incausaliter est et impassibilis et increabilis.

De numero naturarum. Capitulum quintum.

Quemadmodum aut in deitate unam naturam confitemur tres aut ypostasios idest personas secundum ueritatem entis infimus et omnia quidem naturalia et subalia simplicia infimus. Differentia aut ypostasios idest personarum in solis tribus proprietatibus anetio idest incausali et paternali. & enati idest causabili & filiali. et causa et processibili recognoscimus. Insecessibiles aut ipsas et indi-

stabilis inuicem et unitas et inuicem inconfusibiliter circūcedentes
percipimus. & unitas quidem inconfusibiliter. Tres enim sunt et si uni
et sunt. diuisas aut indistincte. Et si enī unaqueque secundum se ipsam
sistit. sed perfecta est ypostasis et propriam proprietatem scilicet existentie
modum diuersam possidet. sed unite sunt et substantia et naturalibus
ydiomatibus. et in non distando. neque in succedendo a paterna ypostasi &
unus deus et sunt et dicuntur. Eodem modo et in diuina et ineffabili &
omnem intellectum et comprehensionem superexcedente dispensatione
unius sancte trinitatis dei uerbi & dñi nostri iesu christi. Duas quidem
naturas confitemur et diuinam & humanam conuenientes inuicem.
& secundum ypostasim unitas. vnam aut ypostasim ex duabus naturis perfe
ctam compositam. Sicut aut dicimus duas naturas et post unionem in u
na composita ypostasi scilicet in uno xpo. et secundum ueritatem ipsas esse. et ea
que harum sunt naturalia ydiomata id est proprietates unitas nimirum
inconfusibiliter et indiuisibiliter & differenter. et naturas. quemadmodum tres
ypostases sancte trinitatis et indistincte inconfusibiliter unite sunt di
uise et numerantur. & numerus diuisionem et distantiam uel aliena
tionem uel incisionem in ipsis non operatur. Vnum enim deum cognoscimus
patrem et filium et spiritum sanctum. Eodem modo et ipse nature et si uni
te sunt. sed et si inconfusibiliter unite sunt et si inuicem circūcedunt. se
cundum eam que ad inuicem et uersionem et transmutationem non sus
cipiunt. custodit enim alterutra natura simpliciter naturalem propieta
tem intransmutabilem. Ideoque et numeratur. et numerus non inducit
diuisionem. Vnus enim est christus in deitate et humanitate perfectus.
Numerus enim non diuisionis uel unionis causa aptus naturis est esse. sed
qualitatis numerorum significatiuus. seu unitatem siue diuisionem. unitatem
quidem quoniam quinquaginta lapides habet murus. diuisionem autem
quoniam quinquaginta lapides iacent in campo. hoc et unitatem quidem ga
dus nature sunt in carbone. ignis dico et ligni. diuisionem autem quoniam na
tura ignis alia est et ligni alia. alio modo uniente et diuidente et non nume
ro. Quemadmodum igitur impossibile est tres ypostases deitatis et si unite si
inuicem unam ypostasim dicere propter ut non confusionem differre operetur.
ita et duas naturas christi que secundum ypostasim unite sunt impossibile unam
naturam dicere. ut non destructionem et confusionem & existentiam eorum
differre operemur.

Quoniam omnis diuina natura in una sui ypostasi. Cap. sextum.

Communia et uniuersalia predicantur de subiectis ipsis parti
cularibus. Comune igitur est substantia. particulare autem non
quoniam perfectam naturam habet. sed particulare numero
rationum. numero enim et non natura differre dicuntur ypos

tales producantur aut substantia de ypostasos idest persona quia unaqueque
 homydeon ypostaseon idest earumque sub eadem specie sunt personarum
 perfecta substantia est. Ideoque neque differunt ab invicem ypostases secundum sub
 stantiam sed secundum accidentia que sunt caracteristica idest designa
 tiua ydiomata. caracteristica uero ypostasos et non natura. Etenim ypo
 stasim determinant substantiam cum accidentibus quare quod comu
 ne cum proprietatibus habet ypostasis idest persona. Substantia autem secun
 dum se ipsam non subsistit sed in ypostasibus contemplatur. patiente
 ex una ypostasi omnis substantia passibilis existens secundum quam qui
 dem hec ypostasis dicitur passa in una suarum ypostaseon non tamen de
 mum nec esse & omnes homydees ypostases compati patienti ypostasi. Ita i
 giture confitemur deitatis naturam omnem perfectam esse in unaquaque suarum
 ypostaseon idest personarum omnem in patre omnem in filio omnem in spi
 ritu sancto. Ideoque perfectus deus pater perfectus deus filius perfectus deus
 spiritus sanctus ita et humanationem unius sancte trinitatis uerbi dei
 animus omnem et perfectam naturam deitatis in una eius ypostaseon id
 est personarum unitam esse humane nature et non partem partem. Aut de
 niq; diuus apostolus quoniam in ipso habitat omnis plenitudo deitatis cor
 poraliter hoc autem in carne eius et in eius discipulus et deiferens et in di
 uinis magnus dionysius ait quoniam totaliter in una sui ipsius comuni
 cavit ypostaseon idest personarum non tamen dicere cogemur omnes ypo
 stases sancte deitatis scilicet tres omnibus humanitatis ypostasibus secundum
 ypostasim unitas secundum nullam enim communicauit rationem pater et
 sanctus spiritus incarnationem uerbi dei aut humane nature animus uni
 tam esse omnem deitatis substantiam. In nullo enim eorum que plantauit
 in nostra natura deus uerbum aut principio plasmas nos defecit sed omnia
 assumpsit corpus animam intellectualem rationabilem & horum ydiomata.
 Quod enim unius horum imparticeps animal non habet totum enim totus
 assumpsit me & totus toto unitus est ut toti mihi salutem gratificet qd
 enim inassumptum non curabile est. Unitum est igitur carni per medium
 intellectum uerbum dei mediante dei puritate et carnis grossitate hyge
 mon enim idest dux principale quidem et anime & carnis intellectus est
 intellectus autem quod anime purissimum sed et intellectus deus & quoniam quod
 conceditur a meliori ipsam intellectus christi hygemoniam idest principalita
 tem demonstrat vincitur autem a meliori & sequitur hic et hoc agit que diu
 na uult uoluntas regio intellectus factus est deitatis imitator ipsi secundum ypo
 stasim sicut uidelicet et caro non cohabitator ut hereticorum scelerosa errat
 opinio dicens non utique enim medimneon idest modum capiet dimedim
 neo idest duo modia corporaliter alia idest materialia indicans. Qualiter au
 tem deus perfectus et homo perfectus et homosios et patri et nobis christus di

cetur. Si pars diuine nature patri humane nature in ipso unita est. Dicimus autem naturam nostram resurrexisse a mortuis & ascendisse ad celos & sedere a dextris. non quod secundum omnes ypothasos resurrexit et sedet a dextris: sed omnis natura in xpo ypothasi. Aut denique diuus apostolus consurrexisse et consedisse nos fecit in xristo. Et hoc autem aimus: quoniam ex comunibus substantijs unio generata est. Omnis eni substantia comunis est omnium que ab ipsa continentur ypothaseon. & non est inuenire particularem & ppriam naturam scilicet substantiam: quia necesse easdem ypothasos et homiosos idest consubstantiales & heterosios idest alterius substantie dicere et sanctam trinitatem ex honsion et heterosion idest consubstantialem et alterius substantie secundum deitatem dicere. Eadem igitur natura in unaquaq; ypothaseon id est psonatum consideretur. & quoniam dicimus naturam uerbi incarnatam esse secundum beatos & Athanasium & cyrilum deitatem dicimus unitam esse carni. Ideo non possumus dicere natura uerbi passa est. non eni passus est deus in ipso. dicimus enim humanam naturam passam esse. no tamen omnes ypothasos idest personas hominu ostendentes: & in humana natura passum esse xpm confitemur. quare naturam uerbi dicentes ipm ubum significamus uerbi animam et quod comune substantie possider habet & quod pprius eni ypothasos idest persone.

De una uerbi dei composita ypothasi. Caputulum septimum.

Pecesse quidem intemporaliter & eternaliter aimus diuinam uerbi ypothasim: simplicem & incompositam increabilem incorpoream inuisibilem intractabilem inextensibilem omnia habentem que habet pater ut eius honsion idest consubstantialitatem natiuitatis modo & habitudine a paterna ypothasi differentem perfecte habentem: nunq; a paterna secedentem ypothasi. In ultimis autem diebus a paternalibus finibus non desistens uerbum inextensibiliter in habitare in utero sancte uirginis asporos idest infeminaliter et incomprehensibiliter: ut sciuit ipse. & in ipsa proenior idest preeterna eius ypothasi substitutus sibi ipsi carnem ex sancta uirgine. In omnibus igitur & super omnia erat & in utero existens sancte dei genitrus: set in ipo actu incarnationis. In carnalis igitur est ex ipsa assumens primitias nostre massę carnem animam anima rationali et intellectuali: ut ipsa existeret carne ypothasis. et composita uerbi erat ypothasis. composita uero ex duabus perfectis naturis & deitate & humanitate. & fuerat ipsa diuine dei uerbi filia comunis. caracteristicum & determinatiuum ydioma. secundum quod diuisa sunt a patre & spiritu carnis caracteristica et determinata ydiomata: secundum q; differt a matre et reliquis hominibus. fuerat aut et diuine nature ydiomata secundum quod unitus est patri & spiritui sancto. & humane nature cognitionis: secundum que unitus est matri et nobis. Amplius aut differt & a

patre et spiritu et matre et nobis existendo et deum simul & hominem eundem hoc enim christi ypostascos idest persone maxime proprium ydionia cognoscimus. Quapropter confitemur ipsum unum filium dei et post inhumanationem et filium hominis eundem unum christum unum deum solum unigenitum filium et uerbum dei iesum christum dominum nostrum. duas eius naturas uenientes. unam que ex patre proeomoni idest preeternam super causam et rationem et tempus et naturam. & unam que in ultimis propter nos & secundum nos et super nos. propter nos quoniam propter nostram salutem. Secundum nos quoniam natus homo ex muliere. & tempore conceptionis super nos quoniam non ex semine sed ex sancto spiritu et sancta uirgine supra legem conceptionis. non deum solum ipsum predicantes nudum ab ea que secundum nos humanitate. neque utique hominem solum denudantes ipsum deitate. non alium & alium sed unum & eundem. simul et deum perfectum & hominem perfectum. totum deum & totum hominem. eundem totum deum cum carne eius et totum hominem et cum super diuina eius deitate. Per hoc autem quod dicimus perfectum deum et perfectum hominem. plenitudinem et indeficientiam manifestantes naturarum. Per hoc autem quod dicimus totum deum et totum hominem monaditum idest singularitatem & inescabilitatem monstrantes ypostascos idest persone et unam naturam dei uerbi incarnatam confitemur. Per hoc quod dicimus incarnatam carnis substantiam significantes. secundum beatum cyrilum. Et incarnatum igitur est uerbum et a propria imaterialitate non excessit. et totum incarnatum est. & tamen circumscriptum. non coactensa carne eius cum in circumscriptione eius diuinitate. Ideo totius quidem est deus perfectus. non totum autem deus. Non enim solum est deus sed et homo et totus homo et totus homo perfectus. non totum autem homo. non solum enim homo sed et deus. Nam totum quidem nature est representativum. totus autem ypostascos. quemadmodum autem quid nature et alius aut ypostascos. Sciendum autem quod et si circū incidere inuicem domini nature animus. sed scimus quod ex diuina natura circū incessio generata est. Nam ipsa quidem per omnia pertransit quemadmodum uult & circū incedit. per ipsam autem nihil. & ipsa quidem ex propriis generationes carni tradit. manens autem ipsa impassibilis & carnis passionum imparticeps. Si enim sol nobis proprias actiones tradens manens nostrorum ex parte quantum magis solis & factor & dominus.

Ad dicentes sub continua quantitate reducuntur d' nature uel sub discreta. Cap. 8^m.

Sed autem quis interrogans domini nature sub continua quantitate reducuntur: uel sub discreta. dicimus quod domini nature neque unum corpus sunt. neque una superficies. neque una linea. non locus. non tempus. ut sub continua quantitate reducuntur. hec enim sunt que continue numerantur. Sciendum autem quod numerus eorum que

differunt. et impossibile numerari ea que sedum nihil differunt. secundum id aut quod differunt. secundum hoc et numerantur: ut petrus puta et paulus. Secundum id quidem quod imita sunt non numerantur. Ratione enim substantie unite. due nature non possunt dici. secundum ypostasim aut differentes. due ypostases. idest persone dicuntur. quare numerus eorum que differunt hoc modo et numerantur. Unite sunt quidem christi nature incōfuse. secundum ypostasim. diuise aut indiuisibiliter ratione et modo differentie. Unite sunt aut secundum ypostasim. & quo quidem modo unite sunt non numerantur. Non enim secundum ypostasim duas animas naturas christi. Quo aut modo indiuisibiliter diuise sunt numerantur. Due enim sunt nature xpi. ratione & modo differre. Unite aut secundum ypostasim et ea que inuicem circūincessionem habentes. incōfuse unite sunt ppam unaqueque naturali differentiam custodiens. modo igitur differre ex solo numerate sub discreta quantitate reducuntur. Vnus igitur christus deus pfectus et homo pfectus: quem adoramus cum patre et spiritu una adoratione cum incōtaminata carne eius. non in adorabilem carnem dicentes. Adorantes ei in una uerbi ypostasi: que eius ypostasis gñata est creature ueneratione prebeant. non enim ut nudam carnem adoramus: sed unitam deitatis. & in unam psonam et in unam ypostasim dei uerbi duabus ipsius reductis naturis. Timco carbonem tangere pp ligno copulatum ignem. adoro xpi. nostri quod est sinam fore non. idest simul utrumque pp carni unitam deitatem. Non enim quartam inuicem pono personam in trinitate. absit: sed unam psonam confiteor dei uerbi et carnis eius. Trinitas enim mansit: et post uerbi incarnationem. Ad illum si non est natura anipostatos obuiatio **Cap. nonum.**

Et si non est natura anipostatos. idest non indiuiduo. uel suba ipso: idest impersonalis. in ypostatibus enim et personis et suba & natura considerantur. sed non necesse eas que adinuicem firmi naturas secundum ypostasim unam quamque ppriam possidere habere ypostasim. possunt enim in unam concurrentes ypostasim neque anipostati idest non indiuiduo esse. neque ppriam unamquamque habere ypostasim: sed unam et eandem utramque. Eadem enim uerbi ypostasis utrarumque naturarum ypostasis existens. neque anipostaton. idest in non indiuiduo earum unam esse cōcedit. neque utique ex ypostatibus. idest alterius ypostatos ab inuicem esse pruit. neque quandoque quidem huius quandoque aut illius separabiliter: sed semper utrarum existit ypostasis non secta et diuisa. et parte quidem sui ipsius huic adimit distribuit: sed omnis huius & omnis illius impartibiliter & holostreos. idest totaliter existens. Si enim yduositaros. idest separabiliter substituta est dei uerbi caro. neque altera ypostasis generata est et dei uerbi ypostasim. s; in ipsa subsistens enipostatos. idest indiuisas magis et secundum se ipsam ositatos. idest separate subsistens ypostasis generata est. Ideo in anipostatos

id est indiuidua est: neq; alteram in trinitate infert ypothesim.

De trisagio.

Capitulum decimum.

Hinc & eam que in trisagio est ab insano petro generata, factus est adiectionem blasphemiam determinamus: ut quartam induc-
tem personam: & in parte ponentem dei filium patris eniposta-
tio uirtutem. & in parte cum qui crucifixus est ut alium exi-
stentem preter fortem uel passibilem sedum trinitatem glorificantem et cru-
cifigentem cum filio patrem et spiritum sanctum. arisaniam hanc blas-
phemiam et interscriptam fabulam. Nos eni sanctus deus de patre assumi-
mus: non ipsi soli deitatis determinantes nomen: sed et filium deum scietes
& spiritum sanctum: & sancti fortis de filio ponimus non exponentes uir-
tute patrem & spiritum sanctum. & sanctus immortalis de sancto spiri-
tu ordinamus non extra immortalitatem ponentes patrem et filium: s; in
in unaquaq; ypothesi. id est personarum omis has theominias id est dei
nominaciones simpliciter & absolute excipientes et diuinu aplm imitantes
monem. Nobis aut unus deus pater ex quo omnia et nos ex ipso unus domi-
nus iesus christus per quem omnia & nos per ipm. Sed et theologus grego-
rium ita ante ui dicentem. nobis aut unus deus pater ex quo omnia. & u-
nus dnus iesus christus per quem omnia. et unus spiritus sanctus in quo
omnia. hoc id est ex quo et per quem et in quo non natural incidentibus. ne-
q; enim crepatione id est transfortarent prepositiones he uel ordines no-
minum sed caracterantibus unius & confusis nature proprietates. Et hoc
manifestum est ex hoc quod in unum coniunguntur. Rursus si ab aliquo no
profuntorie illa leguntur apud aplm hic scilicet ex se ipso et per ipsum
omnia ipsi gloria in secula seculorum amen. Quoniam eni non ad filiu
solum dictum est hoc trisagion sed ad sanctam trinitatem. testis est diuus
& sacer anastasiu & basilii & gregorius & omnis sanctorum patru cho-
rus. quia et per trinam sanctitatem tres supersubstantialis deitatis ypos-
taseos sancta cherubin seraphin nobis demonstrant. per unam uero do-
minationem unam thearchice trinitatis subam & impium notam faci-
unt. Aut igitur theologus gregorius igitur ita quidem sancta sanctorum
que seraphin cum uelantur & glorificantur tribus sanctificationibus in
unam coexistunt dominationem et deitatem. quod et ab alio quodam eoz
qui ante nos philosophie dictum est & optime & altissime. Aiunt igitur qui
ecclesiasticam hystoriam construxerint. quod letanias faciente eo qui i
constantinopoli pplo pp quasdam thelatus id est diuinas minas sub odop-
do archiepiscopo factas doctum esse ab angelico quodam magisterio trisa-
gion ymnium sanctus deus sanctus fortis sanctus immortalis miserere
nobis. & rursus reuerso puero & doctum annuntiante cantasse ymnium
ante omnem multitudinem & ita confestim quiesuisse minas. sed in sa

sta & magna & uniuersali quarta synodo eam que in calcedonia aio ita
cantatus esse trisagios. ymnus traditus est: Sic enim in actis eiusdem sancte
synodi refertur. Ausus igitur uere et ludibrium est per angelos edoctam & in
ductionis cessationem creditam: & sanctorum sanctorum patrum synodo fir
matam & coloratam & prius a seraphin cantatam ter sanctum trisagi
oda id est canticum ut tres ypostases deitatis demonstratiua uelut concu
lcati irrationabili opinione & quasi emundari ut seraphin superexcedentis.
sed o de proacritate ut non dicam de amentia. nos autem ita aimus. & si demo
nes resciduntur Sanctus deus sanctus fortis sanctus immortalis misere
re nobis.

De ea que specie et individuo & atomo consideratur natura et diffe
rentia & uniones id est incarnatione. & qualiter suscipiendum una
uerbum dei naturam incarnatam. *Capitulum undecimum.*

Natura uel nuda contemplatione cogitur secundum se ipsam
enim non subsistit uel communiter in omnibus hominibus id
est eiusdem speciei ypostasibus has copulans & dicitur in specie co
siderata natura uel totaliter in eadem assumptione acciden
tium in una ypostasi & dicitur in atomo considerata natura. Deus igitur
uerbum incarnatus: neque eam que nuda contemplatione considerat natu
ram assumpsit. non enim incarnatio hoc sed deceptio & fictio incarnatio
nis. neque eam que in specie consideratur. non enim ypostases assumpsit. sed
eam que in atomo que eadem est in specie. primitias enim assumpsit no
stre massę. & que non secundum se ipsam subsisterat & atomus extite
rat prius & ita sub ipso assumpta est. sed que in ipsa sui ypostasi extitit no
secundum se ipsam iam subsistentem et atomum existentem prius & ita
ab ipso assumptam: sed in ipsa sui ipsius ypostasi existentem. ipsa enim
que ypostasis dei uerbi generata est ypostasis carni. & secundum hoc uerbum
caro generatum est inuertibiliter scilicet. & caro uerbum intransmutabi
liter & deus homo. deus enim uerbum. & homo deus. propter eam que secundum ypo
stasim unionem. Idem igitur est dicere naturam uerbi & eam que in
atomo naturam. Neque enim atomum scilicet ypostasim principaliter
& solum demonstrat. neque quod ratione ypostaseon si communem naturam que
in una ypostaseon consideratur et inuestigatur. Igitur quidem aliud est unio
aliud incarnatio. Nam unio quidem solum demonstrat copulationem ad quam
autem facta est copulatio. incarnatio autem idem dicere et inhumanatio eam
que ad carnem scilicet ad hominem copulationem demonstrat: quemad
modum & ignitio eam que ad ignem unionem. Igitur ipse quidem beatus
cyrillus in secunda epistola ad secundum interpretans unam naturam di
uerbi incarnatam ita ait. Si enim unam dicentes dei uerbi naturam tace
remus non inferentes incarnatum: sed uelut extra ponentes dispensatio

nem esset eis fortassis ibi non insuasibilis sermo fingentibus interrogare: si una natura est totum ubi perfectum in humanitate. uel qualiter subsistat ea secundum nos substantia: quia uero et ea quae in humanitate perfectio: et eis quae secundum nos substantie manifestatio illata est in dicendo incarnatam. quae essent ea _____ sibi ipsi substituunt. Igitur hoc quidem natura ubi dei de natura ordinauit. Si enim pro ypostasi naturam assumpsisset non in conueniens et siue incarnatam hoc dicere. Vnam enim ypostasim dei uerbi absolute dicentes non fallimur. Similiter autem et leontius byzantius de natura hoc uerbum intellexit non pro ypostasi. In ea uero quae ad theodoricum quoniam monias secundum anathematismum apologia ita ait beatus cyrilus. Natura ubi scilicet ypostasis quod est ipsum uerbum. quare dicere naturam uerbi neque ypostasim solam significat. neque commune ypostasicon: sed commune naturam in uerbi ypostasi totaliter consideratam. Igitur quoniam natura uerbi incarnata est scilicet unita est carni dictum est. Naturam autem uerbi passam carne: neque unquam et nunc audiuius. Christum autem passibilem carne edocti sumus. Quare non ypostasim manifestat dicere naturam uerbi. Relinquitur igitur dicere quoniam incarnatum quidem est unitum esse carni: carnem esse autem generatum esse uerbum. ipsam uel uerbi ypostasim inuicibiliter generatam esse carnis ypostasim. Et quoniam quidem deus homo generatus est et homo deus dictum est deus enim uerbum generatus est intransmutabiliter homo. Quoniam autem deitas homo generata est uel incarnata est. uel humanata est nequaquam audiuius. quoniam autem deitas est unita humanitati in una eius ypostasicon didicimus. Et quoniam deus figuratur scilicet quod secundum nos dictum est. In unaquaque enim ypostasicon deus nomen ordinatur. de ypostasi autem deitatem dicere non possumus. deitatem enim patrem esse solum uel filium solum uel solum spiritum sanctum non audiuius. Nam deitas quidem naturam manifestat. pater autem ypostasi quemadmodum et humanitas naturam. pater ypostasim. deus autem et totae naturae significat et in unaquaque ypostasicon id est personatum ordinatur de nominatiue. quemadmodum et homo. Deus est enim qui habet diuinam naturam et homo qui humanam. In omnibus his sciendum quod pater et spiritus sanctus secundum nullam rationem incarnationi uerbi communi cauit nisi secundum theosimias id est diuina signa et secundum accepti onem et uoluntatem.

Quoniam theotocos id est dei genitrix quae sancta uirgo. Capitulum xij. Theotokon autem id est dei genitricem principaliter et uirgine sanctam mariam uirginem predicamus. Sicut enim uere deus est qui ex ipsa natus est: ita uirgo theotocos id est dei genitrix est quae uerum deum ex ipsa incarnatum genuit. Deum enim ex ipsa animus natum esse. non ut deitate uerbi principium accipiente existe

di ex ipsa: sed ut dei uerbo ipso quod ante secula intemporaliter ex patre
genitum est & anarchoi idest sine principio et eterne existit cum patre et
spiritu: in ultimis diebus pp nostram salutem in utero eius inhabitante &
ex ipsa intransmutabiliter incarnato et nato. Non enim hominem nudum
genuit sancta uirgo. sed deum uerum: non nudum sed incarnatum. non ce-
lestis corpus subducentem et ut per solima idest canalem per ipsam transcurrentem:
sed ex ipsa hōnsion idest consubstantialē nobis carnem assumentem et in
se ipso substituētem. Si enī celitus corpus deductum est: et non ex ipsa que
secundum nos natura assumptum est: que utilitas humana: comunis hūa-
natio enim dei uerbi pp hoc facta est: ut ipsa que peccauit et cecidit et corru-
pta est natura uincat eum qui decipit et tyrannum: et ita de corruptione
liberetur. quemadmodum ait apostolus. quoniam per hominem mors per
hominem et resurrectio mortuorum. Si primum uerum et quod secundum
fieri dicit primus homo ex terra terrenus. secundus adam ex celo celestis. Sed
manifestum quod non nudus homo est. Ecce enim et adam ipm nominauit
et deum: id quod synagoteron idest utriusq significans. Adam enī interpretat
terra. terrigena aut manifestum est: quod est hominis natura ex terra plati-
ta. dominus aut diuine nature est representatiuū. Rursus aut ait aplūs. Mi-
sit deus filium suum unigenitum natum ex muliere: non dicit per muliere:
sed ex muliere. Significauit igitur diuus aplūs: quod ipse est unigenitus filius
dei et deus qui ex uirgine natus est homo. et ipse est qui ex uirgine natus est fili-
us dei et deus. Natus aut corporaliter secundum quod factus est homo: non
pplasmatō homini inhabitans ut in ppheta: sed ipse substantialiter et uere
generatus homo scilicet in ypostasi eius animatam carnem anima rationali
& intellectuali substituens ipse factus est ipsa ypostasis. hoc enim significat na-
tus ex muliere. Qualiter enim utiq ipsum dei uerbum sub lege factum est
si non homo nobis hōnsios factum est. Vnde iuste et uere theotocoen idest di-
genitricem sanctam mariam nominamus. hoc enim nomen uniuersū mys-
terium dispensationis consistit. Sicut theotocoē idest dei genitrix que genuit
omnino deum: qui ex ipsa natus est omnino aut et homo. qualiter aut utiq
ex muliere qui ante secula extitit et habet existentiam: si non homo genera-
tus est? filius enim hominis manifestum est quoniam unus est. Si aut ipse
qui natus est ex muliere est deus. unus est. manifestum est: quoniam qui ex
deo patre genitus est: secundum diuinam & anarthon scilicet sine principio
subām. & in ultimis temporibus ex uirgine natus est sedm inceptam et sub
tempore substantiam. scilicet humanam. hec enim unam ypostasim et duas
naturas et duas generationes significat domini nri iesu christi. Christotocoē
autem idest christi genitricem non dicimus uirginem. quoniam in destrui-
ctione theotocoē idest dei genitricis neq et inquinatus et in deo fronsrariū
qui uas dehonorationis. inde honorationem solius uere honorare sup omne

creaturam theotocof idest dei genitricis & supersciscindatur cum patre eius
 diabolo inuenit. Ies. xpus enim & dauid rex & aaron archires idest prince
 ps sacerdotum hec eni que ethuonto idest ungebantur regum & sacerdotu
 & omis theoforos idest deum ferens homo christus dici potest: sed non deus
 natura. ut et nestorius dei inimicus cum qui ex uirgine natus est theoforo
 idest deum ferentem hominem ducere impiissimus infremuit. nos autem
 theoforon ipsum ducere uel intelligere absit: sed deum incarnatum. Ipsi
 enim uerbum caro factum est: conceptum quidem ex uirgine proueniens
 aut deus cum assumptione. Nam & ipsa ab ipso deificata simul est huius
 adesse: ut simul facta fuerint hec tria: assumptio: existentia: deificatio eius
 a uerbo. et ita intelligi et dici theotocon idest dei genitricem sanctam uir
 ginem. non solum propter naturam uerbi: sed et pp deificationem huma
 ne masse: quoz simul conceptio et existentia mirabiliter facte sunt. Conce
 ptio quidem uerbi. existentia uero carnis in ipso uerbo per dei genitricem
 super naturam prebentem plasmati plasmatori & humanari deo et fa
 ctori totius deificanti quod assumpsit seruante unione. Vnita talia q^a
 lia et unita sunt: non quod diuinum dico sed et quod humanum xpi qd
 super nos et secundum nos. Neq; enim generatus est prius secundum nos.
 postea factus est super nos: sed ex prima existentia ambo extitit p^pea quia
 ex summa conceptione in ipso uerbo existentiam habuit. Igitur humanum
 quidem est sedm p^priam naturam. amplius aut et diuinum sup naturam.
 amplius autem & animat^e carnis ydiomata habuit. Suscepit eni ea uer
 bum dispensationis ratione naturalis ordinis motu secundum ueritatem
 naturaliter facta.

Cap. xliij.

Perfectum aut deum confitentes eundem dñm nr̄m iesum
 christum et perfectum hominem amimus eundem: & omnia ha
 bere quicunq; habet pater preter ingenerationem. & omnia ha
 bere quicunq; adam primus excepto solo peccato: que sunt cor
 pus & anima rationalis & intellectualis. habere aut eum similiter cu duab;
 naturis duplicia ea sunt que duarum naturarum naturalia. duas uolun
 tates naturales & diuinam & humanam. & antexusia idest libera arbi
 tria duo naturalia diuinum & humanum. hōnsios eni idest consubstan
 tialis existens deo & patri antexusios eni idest libere uult et agit ut deus.
 Consubstantialis aut existens et nobis. libere uult et agit etiam homo idem.
 ipsius enim miracula sunt ipsius & passionis.

De uoluntatib; antexusion. i. liberis arbitrijs dñi. n. i. x. Cap. xliij

Igitur quidem quia duas naturas christi duas eius et natura
 les uoluntates et naturales actus amimus. quoniam aut una
 duarum naturarum eius ypostasis unū & unū amimus & uo

lenitem & agentem naturaliter secundum ambas naturas ex quibus
& in quibus et que est christus deus noster. velle aut et agere non diuise s;
unite. vult enim & agit alterutra forma cum alterius comunione. quo
rum enim substantia eadem horum est et voluntas eadem & actio eade
quorum autem diuersa substantia horum diuersa et actio similiter et
econuerso. quorum diuersa et voluntas et actio horum et diuersa suba.
ideo utq; in patre quidem et filio & spiritu sancto ex idempnitate actionis
& voluntatis idemnitatem nature intelligimus uel cognoscimus. In di
uina uero dispensatione ex differentia actionum & uoluntatum et na
turarum cognoscimus et naturarum differentiam scientes confitemur.
& uoluntatum & actionum differentiam. Quemadmodum eni eundem
unius xpi naturarum numerus pie intellectus et dictus et non diuidit
unum christum sed seruatiuam et in unitione representat naturarum
differentiam: ita et numerus earu que substantialiter eius naturis uo
luntatum & actionum secundum ambas enim naturas uoluntatiuus
& actiuus nostre salutis non diuisionem inducit: absit. sed earu dem
demonstrat et magis et in unione custodiam et salutem. Naturales eni
& non ypostaticas idest psonales animus uoluntates et actiones. dico aut
ipsam uoluntatiuam et actiuam uirtutem secundum quam uult et
agit uolentia et agentia. Si eni ypostaticas idest personales dabimus eas
ethero theicas idest aliud uolentes & ethero enticas idest aliud operantes
tres ypostases sancte trinitatis dicere cogemur. Sciendum aut quod no
idem est uelle et qualiter uelle. Nam uelle quidem nature queadmodu
& uidere omnibus enim hominibus adest. qualiter aut uelle non nature
sed nostre ignomis idest ingenuis sententie. quemadmodum et qua ha
bet uidere bene et male. Non enim omnes homines similiter uolunt: ne
q; similiter uident. hoc et in actionibus dabimus. qualiter eni uelle: qua
lite uidere: qualiter agere modus est usus. qualiter uolendi et uidendi. age
di soli uso addens. & ab alijs enim sedm eam que comuniter dicitur dif
ferentiam ostendens dicitur. Igitur simpliciter quidem uelle thelisis idest
uoluntas. thelicas idest uoluntatiua uirtus rationalis existens. concupis
centia & uoluntas naturaliter. hoc aut idest qualiter aut uelle scilicet q
uoluntati subiectum est thelicon idest uoluntabile et uoluntas gnomi
ca idest sententia. thelicon aut idest uoluntatiuu est et quod potens est
uelle ut puta thelica idest uoluntatiua est diuina natura: similiter &
humana. volens aut est quod titur uoluntate scilicet ypostasis ut pu
ta petrus. Quia igitur unus quidem est christus & una eius ypostasis
unus & idem est qui uult et agit diuine et humane. quia uero duas ha
bet naturas thelicas idest uoluntatiua: ut logicus idest rationalis ome
rationale. thelicon idest uoluntatiuum. & antecursion idest duas uolun

tates scilicet thelimata naturales in ipso dicemus. thelimicos idest uoluntatiuus enim est idem ipse secundum ambas eius naturas: eam enī que naturaliter inest nobis thelimicam idest uoluntatiuam uirtutem assumpsit. & quia unus est christus et idem qui uult secundum alterutram naturam. id est thelimicon idest uoluntabile dicemus in ipso non ut sola uolente que naturaliter ut deus uolebat. Non enim dixit uelle manducare et bibere et que q̄ talia sed et constitutiva humane nature: non in contrarietate sententie mentis sed in proprietate naturarum. Tunc enim hoc naturaliter uolebat quando diuina eius uoluntas uolebat et permittebat carni pati et agere propria. Quoniam autem naturaliter adest homini uoluntas hinc manifestū est excepta diuina. Tres species uirtutis sunt: plantatiua sensibilis intellectualis. Igitur plantatiue est proprium nutritiuus augmentatiuus et generatiuus motus. Sensibilis autem qui secundum impetum motus. Rationalis autem et intellectualis antexusiosis idest liberum arbitrium. Si igitur secundum naturam adest plantatiue nutritiuus et sensibili secundum impetum motus. Secundum naturam adest et rationali et intellectualiter antexusiosis idest liberum arbitrium nihil aliud est nisi uoluntas. Factum igitur uerbum caro animata intellectualis et antexusios idest liberi arbitrij. factū est & thelimicon idest uoluntatiuum. Amplius autem et indisciplinabilia que naturabilia. Nullus enim cogitare uel uiuere uel esurire uel sitire uel dormire desit. neq̄ uelle autem adiscimus. quare naturale uelle. Et rursus si in irrationabilibus ducit quidem natura. ducitur autem in homine exusios. ducto ergo natura thelimicos idest uoluntatiuus homo. Et rursus si secundum imaginem beate et supersubstantialis deitatis homo factus antexusios idest liberū arbitrio natura. et thelimica idest uoluntatiua. Diuina natura ergo et homo ut eius imago antexusios idest liberū arbitrio natura & thelimicos idest uoluntatiuus. antexusiosis enī idest liberum arbitrium uoluntatem determinauerunt. Amplius autem si omnibus hominibus inest uelle et non his quidem inest. his autem non inest. Quod autem commune in omnibus inspicitur naturam caracterizat in his que sub ipso atomis. Ergo natura thelimicos idest uoluntatiuus homo. Et rursus si magis et minus natura non suscipit. patet autem omnibus inest uelle et non: his quidem plus his autem minus. Ergo natura et homo thelimicos idest uoluntatiuus. Quare si natura thelimicos idest uoluntatiuus homo. & diuinus non secundum quod deus. sed secundum quod homo factus est natura thelimicos idest uoluntatiuus est. quemadmodum enim nostram naturam assumpsit. ita et nostrum thelima idest uoluntatem nostram assumpsit. & secundum hoc patres etiam in nostram in ipso dixerunt esse uoluntatem. Sed naturalis non ē uoluntas. uel ypostatica idest personalis erit. uel preter naturam. Sed si quidem ypostatica idest personalis heterobulos idest alia uolens. ita erit et filius

a patre. Solum enim ypostasios idest persone caracteristicum idest ypostaticon idest personale. Si autem preter naturam eptosis idest excisio: nature erit uoluntas corruptiua enim horum que preter naturam uniuersorum deus & pater: secundum quod deus uult & secundum quod pater. Sed si quid secundum quod pater alia eius erit preter eam que filij uoluntatem. Non enim pater qui filius. si autem secundum quod deus est deus autem est: et qui filius deus autem et qui spiritus sanctus. Ergo uoluntas natura scilicet naturalis. Amplius si secundum patres: quorum uoluntas una eorum et suba una una autem est uoluntas deitatis christi & humanitatis eius. Ergo una quod non est eadem horum erit et substantia. Et rursus si secundum patres nature differentia una uoluntate non apparet necesse. uel humanam uoluntate dicentes naturalem in xpo non dicere differentiam uel naturalem dicentes differentiam unam uoluntatem non dicere. Et rursus si quemadmodum ait diuum euangelium: cum uenisset dominus ad partes tyri et sydonis et ingressus domum nullum uoluit se cognoscere et non potuit latere. Si diuina uoluntas eius omnipotens uolens autem latere non potuit. ergo secundum quod homo uolens non potuit: & theliticos idest uoluntatiuus ergo erat. secundum quod homo. Et rursus cum uenisset ad locum dixit sitio: et dederunt ei uinum cum felle mixtum: & cum gustasset noluit bibere. Empatis passibilis ergo est idest passionibus subiectus. secundum quod deus passio enim et sitis et gustus. Si autem non secundum quod deus est omnino secundum quod homo. & theliticos idest uoluntatiuus erat. & secundum quod homo sitiuus. Sed et beatus paulus apostolus. factus autem obediens usque ad mortem mortem autem crucis. obedientia eius quod est uoluntatis est subiectio et non eius que non est. Non enim quod irrationale obediens dicimus uel inobediens. obediens autem factus est patri dominus non secundum quod deus factus est sed secundum quod homo. secundum enim quod deus. neque obediens neque inobediens. subiectorum enim est hoc: quemadmodum ait diuinorum enarrator gregorius. theliticos ergo idest uoluntatiuus et quod secundum homo christus & cetera. Sed naturalem quidem uoluntatem dicentes non coactam hanc dicimus sed antexusion idest liberum arbitrio. Si enim rationalis omnino & antexusios idest libera arbitrio: non solum enim diuina et increabilis natura nihil coactum habet: sed neque intellectualis et creabilis. Hoc autem manifestum. Natura enim ens bonus deus et natura conditio et natura deus non necessitat hoc est. Quis enim est qui necessitatem inducit: oportet autem scire quod antexusio idest liberum arbitrium equiuoce dicitur. Aliter quidem in deo aliter autem in angelis et aliter in hominibus. Nam in deo super substantialiter. In angelis autem ut concurrente habitu heuchiticos idest inceptionem operationis et interpositionem uniuersaliter temporis non assumit. habens enim naturaliter antexusios idest liberum arbitrium angelus in

habet hoc uirtut. neq; eam que ex corpore anticipatam idest reuerentiam habens: neq; immitentem. In homine aut ut temporaliter habitu peccogitante euehensim idest inceptiorem opationis. Nam antexusios quidem id est libero arbitrio est homo et naturaliter habet antexusion idest liberum arbitrium. habet aut et ex diabolo immissionem & corporis motum. per immissionem igitur et grauedinem uel motum corporis. posterior est enchinsis idest inceptio opationis habitu. Si igitur uolens adam obediuit et cu uoluisse comedit: ergo prothomatis idest primitus patiens in nobis uoluntas. si aut prothopatis hanc. uoluntas aut cum natura incarnatum uerbum no suscepit: non ergo extra peccatum facti sumus. Amplius aut si opus est antexusios idest libera nature existit uirtut. hanc aut non suscepit: uel quia odisset ppam creationem ut non bonam: uel quia inuidisset nobis eius que secundum ipsam curationis. nos quidem omnimoda priuat curatione. Seipsum aut sub passione existentem demonstrat pfecte saluate. Impossibile autem unum quidem compositum ex duabus uoluntatibus dicere. quemadmodum ex duabus naturis compositam ypostasim. prius aut quidem quod compositiones eorum que in ypostasi sunt et non eorum que in alia ratione et no propriam contemplantur sedm aut quoniam si uoluntatum & actionum compositionem dicere cogemur: increabilis & creabilis uisibilis & inuisibilis: & eorum que talium. qualiter autem et ea que ex uoluntatibus composita uoluntas appellabatur. Impossibile enim compositum componentium noia ri appellatione. quoniam et quod ex naturis compositum est naturam appellabimus et non ypostasim. Amplius aut et si unam compositam uoluntatem in christo dicemus a uoluntate patris ipm sepabimus. Non enim composita patris uoluntas. Relinquitur igitur dicere solam ypostasim xpi compositam. & communem naturatum et naturalium eius gnominia idest sententia & prophetis in dno dicere impossibile: si proprie loqui uolumus gnominia idest snia enim post eam que de ignoro est inquisitionem et uoluntatem uel consilium & iudicium ad id quod iudicatum est. dispositio postq prophetis idest electio electa aut eligens dominus aut non nudus ens homo: sed et deus et omnia sciens non indigens seruatione et inquisitione et iudicio et naturaliter & eam que ad bonum habet familiaritatem & eam que ad malum alienationem. ita deniq; & helias ait qn anteq sciat puer eligere mala eligat bonu quia ante q sciat puer bonum uel malum. hoc eni idest ante ei significat quod non sedm nos inquirens et consilians erat: sed deus ens et diuine: & quod sedm carnem erat substituens. hoc est sedm ypostasim uni carni ex ipso ee et in omnia sciendo qd ex natura habuit bonum. Naturales enim sunt uirtutes et naturaliter et equaliter omnibus insunt. & si non equaliter agimur ea que nature sunt. ex eo est quod sedm naturam ad id quod preter naturam per transgressionem abacti sumus. Dnus aut ex eo quod preter naturam ad id quod sedm natura nos

reduxit. hoc enim est quod secundum imaginem et similitudinem scilicet excuratio
 nes et huius labores non ad possidendam animi virtutem exterius introductibi
 lem entem excogitati sunt: sed ad superductam et preter naturam malitiam ex
 pellendum: quemadmodum & facti eruginem non naturalem existentem
 sed et negligentiam superuenientem per laborem expellentes. naturalem ferti
 lantatem manifestamus. Sciendum autem quod gnomis idest nunc nomen
 multimodum et multorum significativum est. Nam quoniam quidem manife
 stat parentem idest ammonitionem suasionem: ut ait diuus apostolus. De vir
 ginibus autem preceptum non habeo. aut gnomi idest ammonitione suasio
 nem quoniam consilium: ut quoniam ait. propheta dauid. Super populum meum machina
 ti sunt gnomi idest consilium. quoniam aut calculum. ut dauid. A quo exiit gno
 mi idest calculus in uerecunda. quoniam hic de fide uel opinione uel sententia. &
 simpliciter dicendum secundum multa significata accipitur gnomis idest senten
 tie nomen.

De actionibus que sunt in domino iesu christo. Capitulum xv.

Duas autem actiones atimus in domino nostro iesu christo. habet enim
 ut deus quidem & pater hominifios idest consubstantialis diui
 nam actionem: & ut homo factus est nobis et hominifios huma
 ne nature actionem. Sciendum quod aliud est euergia idest a
 ctio. & aliud euergatio idest actuum: et aliud euerginia idest actus: et aliud
 euergon idest agens. igitur euergia idest actio est operarius et substantialis
 nature motus. euergon autem actuum natura ex qua actio procedit. euergi
 nia autem est actionis apotelesma idest operis perfectio. euergon autem idest a
 gens qui uocatur actione scilicet ypothesis. dicitur autem et euergia et euerginia
 & euergina: ut baptisma baptisatio & cretus idest creatio. ita quidem dicimus
 omnis creatio creaturas ostendentes. Sciendum quod actio motus est et agi
 tur magis quam agitur. Quemadmodum ait diuus gregorius in sermone de spiri
 tu sancto. Si autem actio est manifestum est quoniam agitur & non ager: &
 simul cum acta fuerit quiescet. oportet autem nosse quoniam ipsa uita. actio
 est et conuerso. prima animalis actio. et qui nutritiuas et augmentatias
 & plantatuias. & qui secundum promotionem motus uel sensibilis et in
 tellectualis & antextusios idest libera arbitrio uirtus. uirtus autem apotelesi
 na idest perfectio actio. Non igitur hec omnia contemplantur in christo et huma
 nam actionem in ipso dicimus. Actio autem dicitur prima in nobis consistens
 intelligentia: & est simplex & aschetos idest in habitudinalis actio. intelle
 ctus secundum se ipsum inapparabiliter proprias intelligentias emittente: sine
 quibus neque intellectus utique uocabitur iuste. Dicitur autem rursus actio &
 que per prolationem sermonis manifestatio et explanatio intellectuum.
 ipsa autem non adhuc arhetos et simpliciter sed habitudine consideratur
 et intelligentia & sermone composita. sed et ipsa autem habitudo quam habet

qui facit ad id quod fit actio est: & ipsum quod perficitur actio dicitur: et hoc quidem est anime solius. hoc anime aut corporis intellectualiter animati. hoc aut apotelesma id est corporis perfectio. Intellectus enim precontemplatus est: quod futurum est. ita per corpus operatur. Anime igitur est igemonia id est ducatus utitur enim ut instrumento corpore ducentis. hoc et dirigentis. alia uero est corporis actio ducta ab alia et moti. apotelesma uero id est operis perfectio. corporis quidem est tactus et detentio et eius quod fit uelut pertinetis id est circumuentionatio. Anime aut eius quod fit uelut formatio & figuratio. Ita in domino nostro iesu christo miraculorum quidem uirtus deitatis eius exitebat actio. Manductio uero et uelle dicere uolom dare: humanitatis eius exitebat actio. Apotelesma aut id est operis perfectio Humanum quidem panem fractio. et audire leprosum uolo. diuine aut panis multiplicatio et leprosi mundatio. per utrasque enim et per anime actionem et corporis unam et tandem cognitam et equalem demonstrabat euis diuinam. Quemadmodum enim naturas unitas cognoscimus. et eam que inuicem habentes circumincessionem et hanc differentiam non negamus: sed et numeramus et indiuisibiles cognoscimus eas: ita et uolum tatum et actionum et copulationem cognoscimus et differentiam noscimus & numeramus et diuisionem non inducimus. Quo enim modo caro et difficata est: et transmutationem proprie non passa est nature: eodem modo et uoluntas et actio et deificata sunt et a propriis non secesserunt terminis. Unus enim est qui hoc et illud est: et hoc modo et illo modo scilicet diuine & humane uult & agit. Duas igitur actiones in christo dicere necessarium propter duplex quorum non enim natura transmutata. horum natura eadem horum & actio eadem. & quorum actio et substantia una secundum diuina enarrantes patres. Necessse igitur duorum alterum et unam actionem in christo dicentes. unum dicere et substantiam. Vel si utique ueritati adheremus et duas substantias euangelice et paternaliter confitemur. duas et actiones similiter illos sequentes confitemur. honestos enim id est consubstantialis existens deo & patri secundum deitatem equaliter erit & secundum actionem. equalis aut erit et nobis idem ipse secundum humanitatem equalis erit et secundum actionem. Aut denique & beatus gregorius iussanctorum episcopis. quorum aut actio una. horum omnino et uirtus eadem. Omnis enim actio uirtutis est apotelesma id est perfectio. Impossibile aut creabilis et increabilis nature unam naturam uel uirtutem uel actionem esse. Si aut unam christi actionem dicimus uerbi deitati adaptabimus intellectualis anime passionem. timorem aui & tristitiam et agoniam. Si aut dicitur ut de sancta trinitate disputantes sancti patres dixerunt quorum substantia una horum et actio una. & quorum diuersa suba horum et diuersa actio. & quod non oportet que theologie ad dispensationem transferre. dicemus si de theologia dictum est solum a

patribus & non adhuc et post incarnationem eiusdem actionis filius cū
 patre neq; eiusdem erit substantię. Cui autē attribuimus hoc. pater meo
 usq; modo opatur et ego optor. & quęcumq; uidet patrem facientem hęc
 & similiter filius facit. & si mihi non creditis opibus meis credit. & opa que
 ego facio testantur de me. & sicut pater suscitāt mortuos et uiuificat. ita
 filius quos uult uiuificat. Hęc enim omnia non solum hōisōis idest
 consubstantialē. & post incarnationem pri monstrant ipsum. sed eius
 dem actionis. Et rursus si circa existentia prouidentia non solum patris &
 sancti spiritus. sed et filij est et post incarnationem. Accipio autē hoc et post
 incarnationem eiusdem est actionis cum patre. Si uero ex miraculis ei9
 substantię entem cum patre christum cognouimus. actio autē existere
 dei miracula: ergo et post incarnationem eiusdem actionis cum patre
 Si autē una actio deitatis eius et carnis composita. uel erit alterius actionis
 extra patrem. uel et patet compositę actionis erit. Si autē compositę actionis
 manifestum quoniam et naturę. Si autē diceret qm cum actione psona in
 ducitur. dicemus qm si actione psona inducitur scdm rationem conuer
 sionem: & cum psona actio inducitur. et erit ut quęadmodum tres per
 sone uel ypostases sanctę trinitatis ita et tres actiones. uel quęadmodum
 una actio ita et una psona et una ypostasis. Sancti autē patres conuenerunt
 dixerunt eiusdem substantię et eiusdem actionis esse. Amplius autē si cum
 actione psona inducitur. qui neq; unam neq; xpi duas actiones dicere cen
 fuerunt. neq; unam personam eius dicere neq; duas iusserunt. Sed et igneo
 nimirū gladio quemadmodum naturę custodiuntur et igni et ferri: ita
 et actiones. & quod harum apotelesmata idest opis perfectiones. habet enim
 ferrum quidem incisuum. ignis autem combustiuum. & incisio quide9
 ferri actionis est apotelesma idest opis pfectio: combustio autē ignis. & ser
 uatur horum differentia incombusta incisione. & incisa combustione. &
 si neq; combustio sine incisione fiet post unionem. neq; incisio sine combu
 stione. & neq; pp duplicitem naturalis actionis duos ignes gignemus
 mus. neq; pp monaditio. idest singularitatem ignis gladij confusionem
 substantialis eorum differentię operemur. Ita et in xpristo deitatis quide
 eius diuina et omnipotens actio. humanitatis autē secundum nos. apoteles
 ma uero idest opis perfectio. humane quidem tactam esse manum puellę
 & tractam esse: diuine autē uiuificatio. aliud enī hoc et illud alterum. Et si ab
 inuicem existunt inseparabilis intheandica idest in diuina uirili actione:
 aut ppea quia una est dñi ypostasis. una erit et actio: ppea quia una est yposta
 sis una erit et substantia. Et rursus si unam actionem in domino dicemus.
 uel diuinam hanc dicemus uel humanam uel neutram. Sed si quidem diui
 nam deum ipsum nudum ea que scdm nos humanitate dicemus. Si autē
 humanam nudum ipsum hominem blasphemabimus. Si autē neq; diuinā

neq; humanam: neq; deum neq; hominem: neq; patri neq; nobis consubstantialem. ex unione ea quę secundum ypostasim identitatis generata est. non tamen et differentia naturarum destructa est. differentia autē structa naturarum et harum actiones seruabuntur enim natura auctūgos idē inopabilis sed una dīationis christiactio uel creabilis. media enim harum nō est actio: quemadmodum neq; natura. Si igitur creabilis/creabilem solam manifestabit naturam. Si autē increabilis/increabilem solam caracterigabit substantiam. oportet enim omnino altera naturis esse natura. Impossibile enim defectiue nature substantiam esse. Si autē eorum quę scdm naturam actio: non eorum quę exteriū existunt. Manifestum quoniam neq; cognosci naturam possibile si non eque ea quę scdm naturam actione. per ea enim quę agit singlū propriam naturam credere facit: quod utiq; est inuisum: sed una actio eadem diuinorum & humanorum factiua. Nihil autem entium in his quę scdm naturam manens contraria facere pōt. Non enī ignis infrigidat & calefacit. neq; siccāt & humectat aqua. Qualit igitur qui natura est deus et natura genitus homo & miracula & passionē una actione pfectit. Si igitur assumpsit xpūs intellectum humanū scdm animam & intellectualem & rationalem intelliget omnino et semper intelliget. Actio autē intellectus intelligentia. Itaq; & secundū qd est homo opatiuus est christus et semper agens actiuus. Sanctus autē iohannes chrysostomus in interpretatione actuum secundi sermonis sic ait. Nequaquā autē quis peccabit & passionem actum uocans. In patiendo enī omnia fecit. magnum & admirabile illud opus mortem dissoluens & alia omnia opatus. Si omnis actio nature alicuius substantialis determinatur motus ut qui circa hoc sapientes acceperunt ubi naturam quidem uidit immobilem/uel omnino inactibilem. uel actionem inuenit. non naturalis uirtutis existentem motum. Vnam autē naturalem actionem dei et facture nequaquā quis sapiens dabit scdm beatum cyrillum. Neq; enī uiuificat lazarum humana natura: neq; lacrimatur diuina potestas. Nam lacrima quidem humanitatis ppā. uita enim enypostatum idēst personalis uite sed tamen cōmuniter utroq; alterutra pp identitatem ypostaseos. Nam unus qdē est christus et eius persona uel ypostasis. sūm habet duas naturas deitatis & humanitatis eius. igitur ex deitate quidem gloria naturaliter proueniens alter utrius communis pp ypostaseos identitatem facta est. Ex carne autē humilia alterutroq; cōmunia. Vnus enim est et idē qui hoc et illud est. & scilicet deus & homo & eiusdē & quę deitatis & quę humanitatis. Nam diuina quidem signa deitatis opabatur: sed non sine carne. humilia uero caro. sed nō sine deitate. & enim patienti carni copulata erat deitas impassibilis pmanens: & passionē perficiens saluare. Et agens uerbi deitati copulatus erat sanctus intellectus: intelligens et sciens quę perficiebantur. igitur pprias quid

glorificationes deitas corpori tradit. Ipsa autem carnis passionum permanet
expers. Non enim quemadmodum per carnem deitas uerbi agebat. ita et per deitatem
caro eius passa est. Instrumentum enim caro eius deitatis eius existit existit
& signi & summa conceptione. nihil diuisum fuit alterutrius forme: sed ope
omnis unius temporis actus alterutrius forme facti sunt. tñ ipa quę indiuisi
biliter facta sunt scđm nullum modum confundimus: sed quidem cuius
fuit forme ex opum qualitate sentimus. Agit igitur dominator christus
scđm alterutra eius naturarum. & agit alterutra natura in ipso cum alter
utrius cōmunionē. Verbo quidem operante quę sunt uerbi pp̄ auctoritatem
& potestatem deitatis quęcumq; sunt principalia et regalia. Corpore autem
perficiente quę sunt corporis ad uoluntatem uniti ipsam uerbi cuius et fa
ctum est proprium. Non enim ex se ipso ad naturales passionē promotionē
faciebat. Neq; rursum eam quę ex tribus occasionem et refutationem. uel ea
quę exterius accidebant passus est: sed mouebatur scđm consequentiam natu
rę uerbo uolente & p̄mittente dispensatiue pati id et operari quęq; propria ut
per opa naturę credatur ueritas. Quemadmodum super subaliter subatus
de uirgine natus: ita et super hoc hominem quę hominum agebat in insta
bili aqua terrenis pedibus ambulans non terrestri facta aqua: sed deitatis su
per naturali uirtute consistentē ad indissolubile & grauedini materialium
pedum non cedente. non humane enim agebat humana. Non enī homo erat
solum: sed et deus. Vnde et huius passionē uiuificate et salutare. neq; age
bat diuine diuina. Non enī deus solum sed et homo. Vnde per tactum & ser
monem et per talia diuina signa operatur. Si autē dicit quis quod non indisti
ctione humane actionis unam actionem in xp̄o dicimus: sed quia distincta
ā diuina actione passio dicitur humana actio: Secundum hoc unam actioq;
in xp̄o dicimus. dicimus secundum hanc rationemq; & qui unam naturam
dicunt non indistinctione humane hanc dicunt: sed quia distincta huma
na natura ad diuinam naturam passua dicitur. Hos autē absit ea quę ad
diuinam naturam uel actionem indistinctione passionem humanum appella
re motum. Nullius enī uniuersaliter dicendum existentia ex collatione uel
ex comparatione cognoscitur uel determinatur. Ita enī in alio loco id est al
ternatim cause inueniuntur. he quę existunt res. si enī p̄ea quia actio est
diuinus motus humanus passio est omnino. & p̄ea quia bona est diuina
natura mala erit humana. & scđm eam quę in contrapositionem p̄ea quia
passio dicitur humanus motus: diuinus motus actio dicitur. & p̄ea quia
mala est humana natura bona erit diuina. sed et om̄s creationes ita e
runt male et mentietur qui dixit. & uidit deus cuncta quęcumq; fecit &
ecce bona valde. Hos autē dicimus quoniam sancti patres multimode hu
manum appellauerunt motum ad subiectas materias. Appellauerunt
enim ipsum et ueritatem & actionem & differentiam & motionem et p

prietatem et qualitatem et passionem non secundum distinctionem diuinam
 sed ut contentiuum quidem et inalterabilem uirtutem. Actionem autem ut
 caracteristicum: ut eam quae in omnibus hominibus id est quae eiusdem speciei in
 permutacionem demonstrante. Differentiam autem ut determinatiuum
 Motionem autem ut demonstratiuum. proprietatem autem ut motum. Omnia
 enim quae ex deo et post deum patiuntur: hoc enim moueri ut non existens per se
 motus uel per se uirtus. Non secundum distinctionem igitur ut dictum est: sed se-
 cundum rationem conditae eis impositam ab ea quae omnia constituit causa.
 Unde et cum diuino consonantes eum actionem appellauerunt. Qui enim dixit
 Agit enim alterutra forma cum alterius comunione quid aliud fecit quam qui dixit
 & enim cum quadraginta diebus ieiunius mansisset postea cecidit. dabat enim na-
 turae quae uoluit quae propria agere. uel quae qui diuisam in ipso dixerunt actionem.
 uel qui duplicem uel quae aliam. hi enim per pronomen duas actiones significant.
 & per pronomen enim numerus multoties demonstratur et inducendo diuinum
 & humanum. differentia enim differentium est differentia ab his enim quae non
 sunt qualiter different.

Aduersus dicentes si duarum naturarum & actionum habet necesse in
 christo tres naturas et totidem esse actiones. Capitulum xvi.

Singularis quidem homo ex duabus compositus naturis. anima et
 corpore et has intransmutabiles habens in ipso duarum naturarum
 decenter dicitur. Seruat enim et alterutrum et post unionem na-
 turalem proprietatem. Neque enim corpus immortale sed corruptibile
 neque anima mortalis sed immortalis. Neque corpus inuisibile: neque anima corpo-
 ralibus oculis uisibilis. Sed haec quidem rationalis et intellectualis et incorporea.
 hoc autem grossum et uisibile et irrationale. Non autem unius naturae quae secundum
 substantiam diuisa sunt. non unius ergo substantiae anima et corpus. & rursus si ay-
 tem animal rationale mortale homo. Omnis autem terminus subiectarum natura-
 rum autem est demonstratiuus. non idem autem secundum secundum naturae
 rationem rationale cum mortali. Non ergo unius naturae erit homo secundum ipse
 determinationis regulam. Si autem dicitur unum unius naturae homo pro specie na-
 turae assumitur nomen dicentibus nobis quod non differt homo ab homine
 secundum aliquam naturae differentiam. sed eandem consistentiam habentes homi-
 nes. et ex anima compositi et corpore. et duas unusquisque naturas perficientes
 sub una omnes definitione reducuntur. & non irrationale hoc cum et omnium
 creabilem et generabilem unam naturam. sicut athanasius dixit in sermone
 aduersus blasphemantes spiritum sanctum. ita dicens. Quoniam autem supra
 creationem est spiritus sanctus. & aliud quidem preter generabilem. naturam
 propriam autem deitatis potest rursus conspici. Omne enim quod commune et in
 multis consideratur: non cuiusdam quidem plus cuiusdam aut minus existens
 substantia nominatur. Quia igitur omnis homo est ex anima compositus et cor-

pote. secundum hoc una natura hominum dicitur. In ypostasi autem deum non
 ducere possumus unam naturam sicut athenasius. Etenim nature seruant &
 post unionem singularem naturalem proprietatem & spem xpi et xpm non
 inuenire. Non enim genitus est alius xpristius ex deitate & humanitate. deus
 & homo idem. Et rursus non idem est quid sedm speciem hominis unum et quod
 sedm substantiam anime & corporis unum quod quidem sedm spem hominis unum
 eamque in omnibus hominibus permutationem demonstrat. quod quidem se-
 cundum substantiam anime & corporis unum ipm esse eorum essentiam. ledit in non
 existentiam ipsa omnimoda ducens. Aut enim unum in alterius transibit substantiam
 aut ex alijs aliud generabitur et utraq; utentur. Aut in proprijs terminis ma-
 nentia duę nature erunt. non enim idem sedm substantie rationem. corpus in
 corporeo idem. Non necesse igitur unam naturam in homine dicentes non pp
 identitatem substantialis quantitatis anime & corporis. sed pp non permutatio-
 nem eorū que sub specie reducuntur ad hominum unam in xpo naturam dicē
 ubi species contraria multarum ypostaseon non est. amplius autem omnis com-
 positio ex his que proxime composuerunt composita dicitur esse. Non enim dicim⁹
 domum ex terra et aqua compositam esse sed ex lateribus et lignis. quia necesse ē
 & hominem dicere ex quinq; ad minus compositum esse naturis id est ex quatu-
 or elementis et anima. ita et in domino nro iesu xpo non partes partium intue-
 mur. sed que proxime componunt id est et deitatem & humanitatem. Ampli-
 us autem si homines dicentes tres in xpo dicere cogemur. et non ex duabus natu-
 ris hominem dicentes ex tribus xpm dogmatizatis naturis. similiter et de
 actionibus alternam enim necesse nature actionem esse. Quoniam autem duarū
 naturarum dicitur homo. et est testis theologus et magnus gregorius. Nam natu-
 re quidem due aut deus et homo qui aeterna anima et corpus. Sed in sermone de baptis-
 mate talia ait. Duplicibus autem existentibus nobis et anima et corpore. & hac quid
 visibili. hac autem invisibili natura duplex et purgatio per aquam & spm.
 Quod deificata est natura domini et uoluntas. Capitulum xvij.

Oportet scire quod non sedm terminationem nature uel contri-
 sionem uel alterationem uel confusionem caro dñi deificata esse
 dicitur et homotheos id est consubstantialis deo uel condititua-
 et deus generata esse ut ait theologus gregorius. qm hoc quidem deifi-
 cavit. hoc autem deificatum est. & audeo dicere homotheon id est deo consubstan-
 & hominem factum esse qui unxit et dñi quod unctum est. hoc enim non sedm
 transmutationem nature. sed secundam dispensatam unionem. eam que se-
 cundum ypostasim dico secundum quam indivisibiliter deo uerbo unita est.
 & eam que inuicem naturarum circumincessionem ut aimus et ferri ignitio-
 nem. quemadmodum enim humanationem sine transmutatione & uersione
 confitemur. ita et deificationem factam esse carnis glorificamus. Neq; enim qd
 uerbum caro factum est a terminis destituit proprię deitatis. neq; ab entibus et deo

decibilibus gloriationibus. neque unquam caro deificata ex propria uersa est natura uel eius naturalibus ydiomatibus. permanserunt enim et post unionem nature incomassare et proprietates illece. domini autem caro diuinis actionibus ditata est per sincerissimam ad uerbum unionem scilicet eam que secundum ypostasim. nequaquam eorum que secundum naturam propriam ypostasem casum. non enim secundum propriam actionem sed per unitum ei uerbum diuina agebat. uerbo per eam propriam demonstrante actionem. Nam comburit quidem ignitum ferum. non naturali ratione combustiuam possidentem actionem. sed ex ea que ad ignem unionem hoc habens. Eadem igitur & mortalis erat per se ipsam et uiuificatiua per eam que ad uerbum secundum ypostasim unionem. Similiter autem uoluntatis deificationem non ut transmutato naturali motu dicimus. sed ut unita diuine eius & omnipotenti uoluntati & facta dei humanati et uoluntati. unde uolens quidem latere non potuit. per se ipsum cum acceptasset deus uerbum monstrari. in se ipso uere existere infirmitatem humane uoluntatis. uolens igitur leprosi purgationem. per eam que ad diuinam uoluntatem unionem. Sciendum autem quod deificatio nature et uoluntatis manifestatiuum & demonstratiuum duarum naturarum et duarum uoluntatum. Quomodo enim ignitio non transmutat igniti naturam in eam que ignis sed monstrat ignitum & quod igniuit. & non tenuis sed duorum est demonstratiuum. ita et deificatio non unam naturam perficit compositam sed duas. & eam que secundum ypostasim unionem. Aut nempe theologus gregorius. quorum hoc quidem deificauit hoc autem deificatum est. quorum enim dicens & hoc quidem. & hoc autem duo monstrauit. *Amplius de uoluntatibus et autem fusion id est de liberis arbitriis intellectibus et cognitionibus et sapientijs. Capitulum xviij.*

D Eum perfectum et hominem perfectum dicentes christum omnino omnia dabimus et que patris naturalia et que matris. Factus enim est homo ut quod uictum est uinceret. Non impossibile enim erat qui omnia poterat & omnipotenti eius potestate & uirtute eripere mentem de hominem sed erat tyrannidem in ypostasi id est causa materia qui hominem deuicerat et adeo uiolentiam pareretur. Ipsum igitur qui cecidit uictorem monstrare uolens compatiens deus & philantropos quasi amator hominum homo fit simili simile reuocans. Quoniam autem rationale et intellectuale animal homo nullus contradicit. qualiter igitur hoc factus est. si carnem inanimatam & animam ancum id est sine intellectu assumpsit. non hoc enim homo. quid autem et ab humanatione utilitatis haberemus prothopasianos id est principaliter passum est. passo non saluato neque copulatione deitatis renouato & reueruato. quod inassumptibile est incurabile. Assumit igitur totum hominem & quod huius optimum quod ab infirmitate ceciderat. ut totam salutem gratificet. Intellectus autem insipiens

& priuatus cognitione non utiq; erit unq;. Si enim inopabilis et immobilis
 & inexustibilis om̃io est quod scdm̃ imaginem renouare uolens deus cibum
 factum est homo. Quid autem quod secundum imaginem nisi intellectus.
 Quod melius igitur delinquens: quod deterius assumpsit. Intellectus ei est
 in medio dei et carnis: huius quidem ut cohabitator: dei aut ut imago. Intelle-
 ctus igitur intellectui miscetur. & mediatux intellectus dei purificati & carnis
 grossitudini. Si aut amentem dñs assumpsit: irrationalis animalis anima
 assumpsit. Si aut qm̃ carnem uerbum factum esse docet euangelista. Sciendū
 quod in sacra scriptura qnq; quidem anima dicitur homo: ut illud in *h̃oxy*.
 Animabus ingressus est iacob in egyptum. qnq; aut caro: ut illud: videbit
 omnis caro salutare dei. Non caro igitur inanimata neq; amens: sed homo
 factus est dñs. Aut nimirum ipse: quid me cedis hominem: qui ueritatem
 uobis locutus sum. Assumpsit igitur carnem animatam anima & rōnali &
 intellectuali. Rectius quidem carnis: recta aut a uerbi deitate. Igitur hūc
 quidem naturaliter & ut deus & homo uelle. Sequebatur aut et subijce-
 batur eius uoluntati: non nomō gnōm̃i idest sententialis ppria: sed hoc pp
 hoc uolens que diuina eius uolebat uoluntas. permittente enim diuina
 uoluntate patiebatur que ppria naturaliter. Nam qñ quidem renuebat
 mortem naturaliter: diuina eius uolente uoluntate & pmittente renuit
 mortem: & in agonia factus est & timuit. & qñ uoluit diuina eius uolun-
 tas eligere scdm̃ humanam eius uoluntatem mortem: uoluntaria ipsi passio
 facta est. Non enim secundum quod deus solum uoluntarie seipsum tradi-
 dit in mortem: sed et secundum quod homo. vnde et eam que aduersus mor-
 tem audaciam et nobis gratificauit. Ita deniq; ante salutarem passionem ait
 pater si possibile est transeat a me calix iste. Manifestum quoniam ut homo
 calicem bibiturus erat: non enim ut deus. ut homo igitur uolens carnē tras-
 ferre. hec naturalis timoris dixit uerba. verum non mea fiat uoluntas. scilicet
 secundum quod tui heteronios idest alterius substantie sum: sed tua scilicet
 mea et tua. secundum quod tibi exui hōnsios idest consubstantialis. hec bo-
 ne audacie uerba. prius enim a naturali infirmitate temptata secundū sen-
 sim eam que in separatione corporis naturalem compassionem passa domini
 anima: ut uere hominis facta. secundum beneplacitum eius rursus diuina
 seruata uoluntate aduersus mortem est. qui enim idem totus erat deus cū
 humanitate eius & totus homo cum deitate eius. ipse ut homo in seipso &
 per se ipsum supposuit quod humanū deo patri. typum idest formam nobis
 seipsum optimam & subscriptibilem tribuens. & obediens patri factus est
 antexuosus aut idest libere uolebat & diuina & humana uoluntate. Omni-
 eni naturali rationali creature omnino innata est antexuosus idest libera
 arbitrio uoluntas. Ad quid enim habebit rationale non antexuosus idest libe-
 re ratione utens. Nam naturalem quidem concupiscentiam et irrationabi-

libus animalibus conditor disseminauit ad consistentiam pprie nature co-
acte ipsa ducentem. Ratione enim carentia non possunt ducere sed ducuntur
a naturali concupiscentia. Vnde simulatq; concupiscentia generatur conse-
stim et qui ad opationem impetus non enim bone uel consilio uel iudicio ui-
tuntur. Vnde neq; et uirtute uentia laudantur uel beatificantur: neq; ut ma-
litiam agentia puniuntur. Rationalis aut natura habet quidem naturale
concupiscentiam motam a ratione inductam et tenerem suscipientem a cu-
stodientibus quod scdm naturam. Rationis enim primatus hic est antexu-
sios idest liberi arbitrij uoluntas: quam naturalem in homine rationali animo
motum. Ideoq; ut uirtutem tractans laudatur et beatificatur: & ut malici-
am tractans punitur. Quare uolebat quidem antexusios idest libere mota
domini anima. sed illa antexusios idest libere uolebat que diuina eius uolun-
tas uelle ipsam. Non enim nutu uerbi cato mouebatur. Etenim moyses et omis
sancti nutu diuino mouebantur. sed idem unus eius et deus et homo scdm
humanam & diuinam uolebat uoluntatem. Ideo uero gnomo idest mente
uel sententia naturali aut magis uirtute dux domini uoluntates differe-
bant ab inuicem. Nam diuina quidem eius uoluntas et anarchos idest
sine principio erat: et panurgos idest omnia opans sequentem habens uir-
tutem et impassibilis. humana aut uoluntas et a tempore inceptit. et ipsa
naturales et indetractabiles passionis sustinuit: & naturaliter no omnipo-
tens fuit. ut autem dei uerbi uere et scdm naturam facta et omnipotens.

De theandrica idest dei uirili actione. Capitulum xviij.

BEATI dyonysius nouam quandam aciem et theandricam idest
dei uirilem actionem christi scdm nos facti. non deservens
naturales actiones. vniam actionem ex humana et diuina factam
esse ait. Ita enim utiq; et naturam unam dicimus nouam ex
diuina et humana natura factam esse. Quorum enim actio una: hominum et
substantia una scdm sanctos patres. Sed uolens monstrare nouum et inef-
fabilem modum naturalium christi actionum manifestationis ineffabili
modo eius que inuicem christi naturarum in circū incessionis consuetudinis
et eam que scdm hominem eius ciuitatem conuersationem extraneam
et paradoxon idest inopinabilem et nature entium incognoscibilem et modum
eius quem scdm ineffabilem unionem retributionis. Non diuinas em animo
actiones: neq; diuise agentes naturas: sed unite unamquamq; cū alterius co-
munionem agentem hoc quod pprium habuit. Neq; enim humana egit scdm
hominem solum: non enim nudus erat homo. neq; diuina scdm deū solū.
non enī erat nudus deus: sed deus simul existens & homo. Quemadmodum
enim naturarum unionem et naturalem differentiam cognoscimus: ita
& naturalium uoluntatum et actionum. Sciendum itaq; quod in dño no
suo uerbo christo qñq; quidem ut de duabus naturis sermonem facimus. qñq;

autem ut de una persona. & hoc autē & illud ad unam refertur intelligē-
tiam. duę enim nature unū sunt xpo. duę nature est. Idem igitur est dicere
agere christus secundum alterutram eius duarum naturarum: et agere alterutra na-
tura in christo cum alterius communione. Comunicat ergo diuina quidem
natura carni agenti. propterea quia beneplacito diuine uoluntatis permittitur
pati et operari que propria. & propterea quia actio carnis erat omnino salutaria. quod
non humane actionis est sed diuine. Caro autē deitati uerbi agenti: & propterea quia
per organum. per corpus diuine perficiebantur actiones. & propterea quia erat u-
num qui agebat simul diuine & humane. Scire autē oportet quod sanctus
eius intellectus et natura eius agebat actiones intelligens & cognoscens quoniam
est dei intellectus. & quoniam ab omni adoratur creatione et memoratur ea-
rum que in terra conuersationum et passionum. Comunicat autē agenti uer-
bi deitati et dirigenti et gubernanti omnia. intelligens et cognoscens et diri-
gens non ut nudi hominis intellectus: sed ut deo secundum ypothesin unitus.
& dei intellectus existens. Hoc igitur monstrat & theandrica actio quoniam mi-
rificati dei scilicet humanati. & humana eius diuina erat scilicet deificata.
& non imparticeps diuine actionis. & diuina eius actio non imparticeps
humane eius actionis: sed alterutra cum altera considerata. Dicitur autē
tropus hic perfrasis: quando quis duo quedam per unā circū assumit di-
ctionem. Quemadmodum enim unam incisionem combustione deus &
combustam incisionem igni gladii. Aliam autē actionem animus incisionem
& aliam combustionem. & alterius nature ignis quidem combustionem fer-
ri autē incisionem: ita unam christi theandricam actionem dicentes. duas
actiones intelligimus duarum naturarum eius. deitatis quidem eius di-
uinam: & humanitatis eius humanam actionem.

De naturalibus & indetractabilibus passionibus. Capitulum xx.

Confitemur autem quoniam omnes naturales & indetractā-
biles passiones hominis assumpsit. Totum enim hominem et
omnia que hominis assumpsit preter peccatum. hoc enim imma-
turale est. neque a conditore in nobis ieminatum. sed ex diaboli
superseminatione cum nostra antecessio proheresi id est libera arbitrio electioe
uoluntarie consistens. non uolente nostri dominans. Naturales enim et inde-
tractabiles passiones sunt que non in nobis quecumque ex ea que transgressionis
condemnatione in humanam deuenire naturam: puta famis sitis labor do-
lor somnus lachrymę corruptio mortis refutatio timor agonia ex qua sudores
gutta sanguinis: & quod propter infirmitatem nature ab angelis auxilium: &
que talia. & omnibus hominibus naturaliter insunt. Omnia itaque assumpsit
ut omnia sanctificet. Temptatus est et uicit: ut nobis uictoriam negotietur
& de uirtutem uincendi aduersarium: ut uirtute quondam uicta. per quas
inmissiones uicta est: per has uincat cum qui olim uicit. Igitur peritiosus quod

exteriorum immittebat: non per intelligentias sed per serpentem quemadmodum & ad e. & enim illi non per intelligentias. dominus autem immisionem reprecussit: et ut fumum dissoluit: et immittebat et passiones dei: et nobis facile expugnabiles fiant: et ita nouus adam ueterem resaluet. Quia naturalis nostris passiones secundum naturam: et super naturam fuerunt in christo. Secundum naturam enim mouebantur apud ipsum quando permittebat carni pati que propria. Super naturam autem non enim precedebant in domino uoluntatem naturalia. Nihil enim coactum in christo consideratur: sed omnia naturalia uoluntaria. uolens enim esuriuit. uolens sitiuit. uolens timuit. uolens mortuus est.

De ignorantia & seruitute. Capitulum. xxj.

Oportet cognoscere quoniam ignorantem quidem et seruilem assumpsit naturam. Nam serua est hominis natura & cuius qui fecit ipsam dei: & non habet futurorum cognitionem. Si igitur secundum theologum gregorium separabilis quod uidetur ab eo quod intelligitur: & serua diceretur & ignorans caro. propter hypostaseos autem id est personarum identitatem & indiuisibilem ditata est unionem anima domini futurorum cognitione ut et reliquis diuinis signis. Quemadmodum enim caro hominum secundum propriam naturam non est uiuificata: domini autem caro unita secundum hypostasim ipso deo uerbo ab ea que secundum naturam mortalitate non destituit. uiuificata autem facta est propter eam que ad uerbum secundum hypostasim unionem & non possumus dicere quoniam non fuit & est sepe per uiuificatiua: ita et humana quidem natura substantialiter non possidet futurorum cognitionem. domini autem anima propter eam que ad deum uerbum unionem et hypostasim id est personalem identitatem ditata ut dixi cum reliquis signis diuinis et futurorum cognitionem. Sciendum autem quod neque seruam ipsam dicere possumus. Statutus enim & dominationis nomen non nature sed cognitionis: sed eorum que ad aliquid quemadmodum paternitatis et filiationis. hec enim non substantie secundum scholas id est habitudinis sunt significatiua. Quemadmodum igitur de ignorantia diximus quoniam si tenuibus intelligentiis scilicet intellectus subtilibus fantasiis id est imaginationibus diuidetur: quod creabile ab increabili. Serua est caro si non unita esset deo uerbo. Semel autem unita secundum hypostasim: qualiter erit ancilla. Unus enim enim christus non potest seruus esse sui ipsius & dominus. hoc enim non eorum que simpliciter sunt dicuntur sunt: sed eorum que ad aliquid. Cuius igitur erit seruus: patris. Non igitur quicumque habet pater et filii sunt: si nimirum patris est seruus sui ipsius autem minime. Qualiter autem de nobis dicit apostolus. quare adhuc non es seruus sed filius per ipsum adoptatus: si nimirum ipse seruus est. Appellatiue dicitur seruus: non ipse enim hoc. propter nos autem formam serui accipiens & seruus nobiscum uocatus. impassibilis enim existens

propter nos seruauit passionibus: & minister nostre salutis factus est. Qui autem dicunt ipsum seruum distare faciunt unum christum in domino. quemadmodum dominatorem ipsum amant & dominum omnis creationis. Vnum christum dominum eundem et deum simul et hominem et omnia scientem. In ipso enim sunt omnes thesauri sapientie et cognitionis absconditi.

Per yprocopis. de perfectione. Capitulum xxxij.

Proficere autem dicitur sapientia et gratia. Etate quidem augens. per augmentationem autem quantitatis eam que incipit ei sapientiam in manifestationem ducens. Amplius autem eam quam homini in sapientia et gratia proficiuntiam et perfectionem ipsius eius que patris acceptionis scilicet hominum theognosiam idest dei cognitionem et salutem propriam proficiuntiam faciens & utrumque nostrum. familiare proprium faciens ubique quod nostrum. Qui autem proficere ipsum dicunt sapientia ut additamentum suscipientem: ipsum non ex summa mera substantia carnis factam fuisse unionem dicunt. neque eam que secundum hypostaticam unionem uenerantur. A nestore autem inania sapientie suasi sceticam idest habitudinalem unionem & nudam inhabitationem presagantur: confitentur non cognoscentes dicunt: neque de quibus certificant. Si enim uere unita est deo uerbo caro ex summa mera idest esse existentia: magis in ipso exiuit & hypostaticam idest personalem ad ipsum habuit identitatem. Quatuor ergo non perfecte ditata est omni sapientia et gratia: non ipsa gratia communicans particulatim ut nos: neque secundum gratiam his que uerbi participas. sed magis propter eam que secundum hypostaticam unionem humanorum & diuinorum unius christi factum quod idem erat & deus simul & homo. & gratiam & sapientiam & omnium bonorum plenitudinem mundo irrigans.

De timore. Capitulum uigesimum tertium.

Timoris nomen duplicem habet intelligentiam. Est enim timor naturalis nolente anima diuidi a corpore propter ea que ex principio a conditore imposita est ei ei naturalem compassionem et familiaritatem: propter quam naturaliter timet et agoniam patitur & rennuit mortem cuius terminus secundum naturam timor est uirtus secundum aristotem idest contractionem essentie desideratiua. Si enim ex non ente ad esse deducta sunt a conditore omnia existendi et non existendi desiderium habent naturaliter horum autem secundum naturam proprium que ad substantiam idest ad constituta promotio facit uel impetus. & deus uerbum igitur homo factum habuit hoc desiderium insistentis quidem idest bene constitutionis nature promotionem monstrans escam et potum et somnia desiderans: & naturaliter in experientia horum factus. In corruptiuis autem amotionem ut tempore passionis uoluntarie eam que ad mortem sistit idest contractionem fecerit. & si enim lege nature fiebant. sed natu

ra secundum nos coacte. voluntarie enim naturalia uolens suscipere dignatus est: quare ipse timor et pavor et agonia naturalium est et in terra et ibilium passionum et non subiectarum peccato. Et rursus timor qui ex produtione et cogitationum intelligentiarum consistit coedulitate: & in ignorando mortis horam unde ut quando nocte timemus sonitu aliquo fiente qui preter naturam est: quam determinantes et dicimus preter naturam. timor est irrationalis sistole id est contractio: hunc dominus non ignorante assumpsit. Ideoque neque timuit unquam nisi in passionis tempore et si dispensatiue se ipsum contraxit multotiens non enim ignorabat tempus. quoniam autem uere timuit ait sacer Athanasius in sermone aduersus apollinarianum. propter hoc dominus dixit. nunc anima mea turbata est. nunc autem hoc est scilicet hoc est quando uoluit tamen nimirum solum quod erat demonstrat. non enim quod non erat ut presens nominabat ut opinione fictibus que dicebantur. natura enim & ueritate omnino fiebant. et post aliam uel postea ait. Nequaquam autem deitas passionem assumit circa patientis corpus: nec turbationem et tristitiam demonstrat circa animam contristatam et turbatam. neque in se est et orat circa intelligentiam in se et orantem. non enim et unionem suam unionem nature contingebant que dicuntur: sed in manifestatione existentie agebantur que fiebant: sed unionem nature non contingere que fiebant: non inuoluntarie hec sustinere ostendit.

De domini oratione. Capitulum uigesimum quartum.

Oratio est ascensus intellectus ad deum. uel petitio decenti a deo. Qualiter igitur dominus in lacero et tempore passionis orabat: neque enim ascensione que ad deum indigebat sanctus eius intellectus semel secundum ypostratum deo uerbo unitus. sed neque ea que a deo petitione. unus cui christus est: sed nostram personam faciens personam et formam in seipso quod uerum et subscriptio nobiscum fuit & docens nos a deo patre petere et ad ipsum extendi uel respicere et perfectius intellectum dirigens nobiscum que ad deum ascensionem. quemadmodum enim passionem sustinuit nobiscum que aduersus ipsam uictoriam. autem tribuens triumphans: Ita et orat nobiscum uiam faciens: dirigens ut dixi ad eam que ad deum ascensionem: et pro nobis omnem iustitiam implet ut dixit ad iohannem. & reconcilians nobis sui ipsius patrem: & ut principium et causam sui ipsius. hunc non ignorans & monstrans quod non est ante hos id est deo carnis. Nam quando dixit quidem in lacero. pater gratias ago tibi quia audisti me: ego autem sciebam quia semper me audis sed propter astantem turbam dixi ut cognosceant quoniam tu me misisti. Non omnibus manifestissimum extitit. quoniam ut principium sui ipsius: et causa honorans sui ipsius patrem. & monstrans quod non ante hos id est deo carnis. contractus autem quando dixit pater si possibile est transeat a me calix

iste. uerumtamen non sicut ego uolo sed ut tu. non omnib; manife-
stum est. quod docens nos in temptationibus a solo deo petere auxilium.
& diuinam pponere nostre uoluntati. & monstrans quod uere quod nre
et propria fecit nature. quoniam aut secundum ueritatem duas uolun-
tates naturales quidem et similes naturarū eius: sed non sub contrariis
possedit pater ait: ut hōsios idest consubstantialis. pater si possibile nō
ignorans. quid enim deo impossibile: sed erudicens nos: et diuinam nre
proponere uoluntati. hoc enim solum impossibile quod deus nō uult ne
q; permittit. uerumtamen non ut ego uolo sed ut tu. ut deus quidem ca-
nothelis idest eadem uolens et pater. ut ait homo existens eam que hu-
manitatis naturaliter demonstrat uoluntatem. hic enī naturaliter re-
nuit mortem. hic aut idest deus meus deus meus ut quid me dereliquit.
nrām ppriam faciens dixit personam. Neq; enim deus eius qui pater: nisi
demū diuisio subtribus intellectus imaginationib;. eo quod uidetur ab eo
quod intelligitur nobiscum ordinatur. neq; derelictus est unq; a ppā deita-
te: sed nos sumus qui derelicti et qui despecti quare nostram tamen nos id
est ppā faciens personam hec adorauit.

De uisceris idest familiaritate & pprialitate. Capitulum. xxv.

Oportet scire quod due uisceris sunt: idest pprialitates. familiari-
tatem. vna naturalis & substantialis. & altera pionalis & habi-
tudinalis. Igitur naturalis quidem et subalis sed quam pppter
phylantropiam idest amorem hominum clementia dñis &
naturam et naturalia omnia assumpsit. natura et ueritate factus homo
& naturalium in experientia factus. Personalis aut quando quis alterius sub
inducit personam pp habitudinem ppriationem misericordiam aro: uel a-
morem et pro ipso eos qui ipso facit sermones nihil ei pertinentes. sedm qua
& maledictionem et derelictionem nrām et que talia non entra naturalia o-
riosato idest proptia non ipse deus uel factus: sed nrām assumens psonam
& nobiscum ordinatus tale aut est factus pro nobis maledictio.

De passione domini nrī & impassibilitate eius deitatis. Cap. xxvi.

Ipsū igitur dei uerbum omnia sustinuit cāne diuina et so-
la eius natura impassibili pmanente. vno enī xpo qui ex di-
tate et humanitate compositus est et deitate et humanitate
exiit. uere patiente quod passibile quidem ut inaptū nati
pati passum est. non compassum est aut quod impassibile. Nam anima
quidem passibilis existens corpore inciso ipa non incisa condoleat et compa-
titur corpori. deitas autem et impassibilis eius non compassa est corpori.
Sciendum autem quod deum quidem carne passum aimus deitatem. aut
carne passam: sed deum per carnem passum nequaq;. Quemadmodum enī
sole in ligno superlatente sic secutus quedam incidit lignum: incisibilis et in-

passibilis permanet sol. Multo magis impassibilis uerbi deitas scdm
ypostasim unita carni: id est carne patiente permanet impassibilis. Et que
admodum si quis ignito ferro superinfunderet aquam: quod eadem ap
tum natum enim est pati ab aqua ignem dico extinguitur: incorruptum
aut permanet ferrum. non aptum natum enim est ab aqua corrumpi.
Multo plus carne passa sola impassibilis deitas passionem non suscepit. &
inseparabilis ab anima pmanens. Non necesse est aut omnis fatiam et ind
fectiue assimilari exemplum. necesse aut in exemplis & simile conside
rari et dissimile. quod non exemplum. quod enim in omnibus simile id est
utiq; et non exemplum & maxime in diuinis. Impossibile enim in omnibus
simile inuenire exemplum & in theologia & in dispensatione.
De eo quod inseparabilis permanet uerbi deitas & in corpore et i mor
te domini. & quod una permansit ypostasis. Capitulum. xxvij.

Impeccabilis enim dominus noster iesus christus. peccatum
enim non fecit qui tollit peccata mundi: neq; inuentus est
dolus in ore eius. non subiacebatur morti: sed nimirum pp
peccatum introiuit mors. Moritur itaq; eam que pro nobis
mortem assumens ut et se ipsum patri offerens hostiam asseret peccati
pro nobis. Si enim deliquimus & ipsum pro nobis oportet redemptionem
suscipere pro nobis & ira solui nos a condemnatione. Absit enim tyran
natoris oblatum esse sanguinem. Aduenit itaq; mors & transgluties
corporis musculam delectat id est escam deitatis homo transfigitur &
impeccabile et uiuificabile gustans corpus corrumpitur. & omnes reducit
quos quondam transglutiuu. Quomodo enim tenebre luminis
introductione destruantur. uel corruptio uitae immisione expellatur: & fit
omnibus uita. corruptio aut ei qui corrumpit. et si mortuus. itaq; est ut
homo et sancta eius anima ab incontaminato diuisa est corpore aio. et
neq; ira una ypostasis in duas ypostases diuisa. & corpus enim & anima se
cundum idem ex principio in uerbi ypostasi habuerunt existentiam et in
morte a se inuicem diuisa. singula eorum manserunt unam ypostasim ubi
habentia. quare una uerbi ypostasis: uerbi et anime et corporis existit yposta
sis. Nunq; enim neq; anima neq; corpus ppriam habuerunt ypostasim ex p
ter uerbi ypostasim. Vna enim semper uerbi ypostasis & nunq; duae. quare
una semper christi ypostasis. & si enim localiter anima a corpore separata est
sed ypostasos id est psonaliter per uerbum unita fuit.

Peridiascoras & scoras id est de destructione & corruptione. Cap. xxviii.
Ethoras id est corruptionis nomen duo significat. Significat ei
humanas has passiones famem sitim laborem clauorum pforatio
nem mortem scilicet separationem anime a corpore et queq;
talra. Secundum significatum ethoris id est corruptibile do

mini corpus ammus. omnia enim hec uoluntarie assumpsit. Significat aut ehora idest corruptio et perfectam corporis in ea ex quibus compositum est elementa dissolutionem & destructionem que magis a multis diastora & dicitur & nominatur. Huius experimentum corpus domini non habuit ut ait propheta dauid. quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctum tuum uidere diastoram idest destructionem. corruptionem igitur incorruptibile quidam dicunt secundum insipientem iulianum & galanum corpus domini dicere secundum primum modum corruptionis significatum ante resurrectionem impium. Si enim incorruptibile non hominon idest consubstantialia nobis sed et opinione et non ueritate facta sunt que facta esse ait euangelium. famem sitim clauos costę pforationem punctionem uel lateris apitionem mortem aut si opinione facta sunt deceptio & scia dispensationis misterium: & opinione et non ueritate factus est homo: & opinione & non ueritate saluati sumus. Sed absit. & qui hec dicunt salutis expertes fiant. nos aut uera sortiti sumus. Secundum aut secundum significatum incorruptibile confitemur domini corpus quemadmodum nobis theodori idest deum fecentes patres tradiderunt. post nimirum a mortuis resurrectionem saluatoris. & secundum primum significatum incorruptibile domini corpus ammus. & nostro corpori & resurrectionem etiam que post hec incorruptionem dominus proprium donauit corpus. item primis et resurrectionis et incorruptionis & impassibilitatis factus nobis. oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem ait diuus apostolus.

De descensione in infernum Capitulum .xxviii.

Descendit in infernum anima defuncta: ut quemadmodum his qui in terra iustus ortus est sol: ita et his qui sub terram in tenebris & in umbra mortis sedent superlucescat lumen. Ut quemadmodum his qui in terra euangelizauit pacem capitulis remissionem cęcis uisum: & his qui crediderunt factus est causa salutis eterne: his aut qui non crediderunt redargutio incredulitatis. ita et his qui in inferno ut ei omne genu flectatur celestium terrestrium & infernorum: & ita eos qui a seculo soluens compeditos. tursus ex mortuis redijt dirigens nobis resurrectionem.

De his que post resurrectionem. Capitulum .xx.

Postea q ex mortuis uero resurrectionem omnes quidem passionis deposuit. corruptionem duo & famem & sitim et somnum fatigationem et laborem & quęq; talia. Et si enim gustauit bene post resurrectionem: sed non lege nature. Non enim esciuit. dispensationis aut modo ueritatem credere faciens resurrectionis: quia hec eadem est caro que passa est et resurrexit. nullu

enim partium nature deposuit. non corpus. non animam. sed et corpus & animam et rationalem et intellectualem et uoluntatiuam et actiuam possideret. Extra ad celos rediit. et in dextra patris sedet uolens et diuine et humane nostre salutem. et agens diuine quidem uniuersorum prouidentiam et conseruationem et gubernationem. humane autem reminiscens corporis in terra conuersationum. et uidentis & cognoscentis quod ab omni adoratur creatura rationali. cognosuit enim sancta eius anima quam secundum ypostasi unita est deo uerbo. et coadoratur ut dei anima. et non ut simpliciter anima et hec ascendere autem ex terra ad celos et descendere rursus actiones sunt conscripti corporis. Ita enim uenit ait ad uos quomodo uidistis cum eum in celis.

A Dextris autem dei et patris et sedere aimus deum corporaliter non localem aut dextram patris dicimus. qualiter enim qui in circumscripibilis localem adipiscitur dextram. Dextra enim et sinistra eorum que circumscribuntur sunt. dextram autem patris dicimus gloriam et honorem deitatis. in qua dei filius existens ante secula ut deus & patri honoris. id est consubstantialis. & in ultimis incarnatus & corporaliter sedet cum glorificata ei carne adoratus enim una ypostasi. uel adoratione cum carne eius ab omni creatura rationali.

Aduersus dicentes si duarum naturarum christus pro cationi cultum facit naturam creabilem adorantes. vel unam naturam adorabilem dicunt et alteram inadorabilem. Capitulum xxxij.

Filius dei cum patre et spiritu sancto adoramus. incorporeum quidem ante inhumanatione. Hunc autem eundem incarnatum & factum hominem tamen existendo deum. Caro itaque eius secundum eius quidem naturas si diuidas subtilibus intelligentijs quod uidetur ab eo quod intelligitur inadorabilis est aut creatura. unita autem deo uerbo per ipsum et in ipso adoratur. quo enim modo rex et nudus adoratur & indutus et purpura. & nuda quidem purpura et conculcatur & proicitur. Regale autem facta indumentum adoratur honoratur & glorificatur. & si quis hanc perforauerit morte quam multotiens condemnatur. Sicut autem & lignum nudum non est tactui inaccessibile. igni autem connexum et carbo factum. non per se ipsum sed per copulatum. ignem inaccessibile fit. & non ligni natura existit inaccessibilis. sed carbo secundum lignum ignitum. ita secundum sui ipsius quidem naturam non est adorabilis. Adoratur autem in incarnato uerbo deo non per se ipsam sed per unitum ei secundum ypostasim domini uerbum. Non aimus. quoniam carnem adoramus putam sed carnem dei scilicet incarnatum deum. propter quid filius inhumanatus est et non pater neque spiritus. & quidem humanatus dixit pater qui pater et non filius. filius qui filius & non pater. spiritus sanctus qui spiritus & non pater neque filius. proprietates enim immo

bilis. vel utiq; qualiter proprietat si mouetur & transcendit adeo filius dei filius
hominis sit ut maneat proprietat immobilis. filius enim ens dei et filius homi
nis sit incarnatus ex sancta uirgine et non deitatur a propria proprietate. Humana
natus est enim filius dei: ut in quo fecit hominem rursum ipsi id gratificet, se
cit enim ipsum secundum imaginem eius intellectualem et liberum arbitrio: & se
cundum similitudinem scilicet in uirtutibus perfectum ut possibile hominis
nature. he enim uelut characteres diuine existunt nature sine sollicitudine esse
& perfectio bonitas sapientia iustitia omni malicia liber. igitur in comunione
quidem sui ipsius constituit hominem. In corruptione enim hunc fecit inimi
cus. per suam uero comunione ipsum reduxit in incorruptionem. quia
uero per transgressionem mandati diuine imaginis characteres obfuscamus &
confundimus: et in malitia facti diuina comunione denudati sumus. Que par
ticipatio luminis ad tenebras: & extra uitam facti sub mortis corruptionem ce
cidimus. quia uero tradidit quod melius. et non custodimus. assumit quod de
terius: nostram dico naturam: ut per se ipsam et in se ipso renouet quidem. &
quod secundum imaginem & quod secundum similitudinem. doceat aut
nos uirtuosam ciuitatem: et hanc per se ipsum faciat nobis pertransibilem.
& uite comunione liberet a corruptione. primitie factus nostre resurrectionis.
& inutile factum et contritum uas renouet: ut a tyrannide diaboli redi
mat: ad dei cognitionem nos uocans. & reueniet & erudiet per obedientiam &
humilitatem lucrari aduersus tyrannum. quiescit deniq; demoniorum certimo
nia. creatio diuino sanctificatur corpore. delubra et templa ydolorum destrui
tur: dei cognitio plantatur. trinitas que hominibus idest consubstantialis & incre
abilis deitas ueneratur unus deus uetus conditor uniuersorum & dominus. virtu
tes construuntur. resurrectionis spes per christi resurrectionem donata est. hor
rent quondam subiectos homines demones. & quod demum mirabile: quonia
hec omnia per crucem & passionem et mortem directa sunt. in uniuersam ter
ram euangelium dei cognitionis predicatum est. non bellis & armis & exerci
tibus aduersarium deuincens: sed pauci nudi pauperes et illiterati persecuti uer
berati mortificati crucifixum in carne & mortuum & deum entem predican
tes sapientibus et potentibus preualuerunt. Sequebatur enim eos crucifixi omi
potens uirtus. mors quondam terribilissima uincitur: & anteq; uita horribi
lis eligitur quondam & odibilis. Hec christi presentis directiones sunt. he eius
uirtutis cognitiones. non enim ut per moysen unde populum ex egypto et phara
onis seruitute mare diuidens saluauit. omnem enim magis humanitatem ex
corruptione mortis & amaro tyranno peccato eruit. non uiolenta ducens ad
uirtutem. non terre subfodiens et igni comburens et lapidari iubens peccan
tes: sed mansuetudine et longanimitate hominibus suadens eligere uirtutem.
laboribusq; pro ea exercitari et delectari. Nam quidem olim peccantes uerbera
bantur: et adhuc peccato adherabant: & deus ipsis peccatum putabatur. Hunc

aut pro pietate & uirtute uerba digunt & correctiones & mortem. euge
o xpe dei uerbum & sapientia et uirtus & deus omnipotens: quid tibi p his
omnibus apory uopes nos tribuimus. Tua enim uniuerſa et petis a nobis ni
hil quam saluari. Ipse & hoc tribuens & accipientibus gratiam sciens. prope
ineffabilem bonitatem tibi gratia qui esse dedisti & bene esse gratificasti: et eos
qui ex hoc ceciderant rursus reduens ad id pp ineffabilem condescensionem.

Ad interrogantes ypostasis christi creabilis est aut increata. Cap. xxxiiij.

Ypostasis uerbi dei ante incarnationem simplex erat et incom
posita et incorporea et increata. Incarnata aut ipsa facta est et
carne ypostasis et facta est composita ex deitate quam semper
habuit: et ex ea quam semper habuit assumpsit carnem & fecit
duarum naturarum ydiomata in duabus cognita uel cum duabus cogno
scaturis naturis. quare ipsa una ypostasis increata est deitate et creata hu
manitate uisibilis et inuisibilis quia cogemur uel diuidere unū xpū
duas ypostases dicentes uel naturarum negare differentiam. & uersio
nem inducere et confusionem.

De homine uocatus est et christus. Caputulum xxxiiij.

Non ut quidam mentuntur ante eam que ex uirgine incar
nationem. Intellectus & unitus deo uerbo et ex tunc uocatus
est christus. hec aut origenis deliratio non est inconueniens:
preexistentiam animarum dogmatizans. Nos aut xpū et
genitum esse & uocatum esse aiimus filium & uerbum dei ex quo in uen
tre sancte uirginis habitauit: & caro inuictibiliter factum est: & iuncta
est caro deitate. ynnitio enim ut ait theologus gregorius. Sed et factus
simus alexandrinorum cyrilus ad imperatorem theodosium scribens
hec ait oportet enim ego denum aio. neq; quod ex deo uerbum sine huma
nitate. neq; utiq; quod ex muliere natum est templum non unitum uer
bo christum iesum nominari. humanitati enim sedum unionem dis
pensatiuam ineffabiliter cōmunit. quod ex deo uerbum intelligitur xps
& ad reginas ita quidam auiit. qm hoc nomen xps conuenit soli ppe scū
dum se ipm intellecto existenti et quod ex deo patre genitum est uerbo. Nos
aut non ita edocti sumus sapere uel dicere. qm enim factum est caro quod
uerbum tunc cum et christum iesum nominatum esse dicimus. quia eni
rechristo id est unctus est oleo exultationis scilicet sancto spiritu a deo pa
tre et ideo christus nominatur. qm aut circa humanitatem chrisus id est
unctio nequaquam dubitauit quis eorum qui recta sentire assueti sunt. Sed
athanasius uenerabilis in sermone de salutari epiphania ita dicit. pre
existens deus ante eam que in carne ep̄dimiam id est aduentionem
non erat homo sed deus erat apud deum uisibilis & impassibilis ens. Ne
q; igitur nomen circa carnem induatur: quia sequitur nomen passio &

mors. diuina autem scriptura ait pp hoc cherisen: idest unxit te deus tuus. Sciendum quod multoties diuina scriptura utitur preterito tempore pro futuro: ut post hoc in terra uisus est. et cum hominibus conuersatus est. Non dum enim uisus est neq; conuersatus ut deus cum hominibus quando hec dicebantur. Et super firmina babilonis illic sedimus et fleuimus. nondum autem hec facta erant.

Ad interrogantes uel duas naturas genuit. *intra uirgo dei genitrix uel due nature pendebant in cruce. Capitulum xxxv.*

Nature quidem est agnition & geniton per unum enim scriptum idest ingenitum et genitum: quod significat increatum et creatum. agnition & geniton quod per duo n/ profertur scilicet quod genitum est et non natum non nature sed ypostasios. Est igitur quidem diuina natura agnitos idest ingenita scilicet increata. Omnia aut que post diuinam naturam genita idest creata. consideratur igitur in diuina quidem & increabili natura agnition quidem idest ingenitum in patre. Non enim genitus est. geniton autem idest genitum in filio. Ex patre enim sempiternus genitus est. processibile aut in spiritu sancto. unus cuiusq; aut spei animalium. que prima quidem est agnita idest nata. sed non agnita idest ingenita. generata enim sunt a conditore. non nata enim sunt ex similibus generis quid enim idest naturalis creabilis est. generis aut in deo quidem ex solo patre. non sim idest consubstantialis filij progressio. In creaturis aut ex copulatione masculi & femine hominum ypostasios idest consubstantialis personarum progressio. Unde cognoscimus quod non est nature nasci sed ypostasios. si enim nature esset: non utiq; in eadem natura geniton consideraretur & a geniton. ypostasios igitur genuit sancta dei genitrix in duabus cognitis naturis. deitate quidem ex patre genitam intemporaliter: in ultimis autem in tempore ex se ipsam incarnatam & carne partam. Si autem interrogantes enigmatice dicent. quoniam qui genitus est ex sancta dei genitrice due nature est animusq; due nature est. deus enim est idem & ipse homo. similiter & crucifixione & assumptione non nature hec sunt sed ypostasios. Passus igitur christus in duabus naturis ens passibili natura et crucifixus est carne enim est in cruce pendebat et non deitate. quare dicunt nobis interrogantibus due nature mortue sunt: nequaquam dicent. Non igitur due nature crucifixae sunt: sed genitus est christus: scilicet deus uerbum humana naturae genitus est carne: mortuus est carne: impassibili manente eius deitate.

PQualiter primogenitus dei et unigenitus. Cap. xxxvi. Primogenitus est qui primus genitus est. siue unigenitus. siue et ante alios fratres. igitur si quidem diceretur filius dei primogenitus. unigenitus autem non diceretur suspicaretur uti

¶ creaturatum ipsum esse primogenitum ut creaturam existentem. quoni-
am aut primogenitus et unigenitus dei oportet aut et utraq; observare in ipso.
Primogenitum quidem ipsum dicimus omnis creationis: quoniam et ipse ex deo: sed
ipse quidem ex substantia dei patris solus in temporaliter genitus decenter fili-
us unigenitus et non propter quod istos id est primo creabilis diceretur creatio ei
non ex substantia patris sed voluntate eius ex non ente ad esse deducta est. primoge-
nitus aut in multis fratribus. Unigenitus enim ens et ex matre quia participa-
vit sanguine et carne. Similiter nobis et homo factus est. facti aut sumus et
nos filij dei per ipsum adoptati per baptismum. Ipse igitur natura filius dei pri-
mogenitus qui adoptione et gratia filij dei facti sumus et fratres eius existimo
factus est. Unde dixit ascendendo ad patrem meum & ad patrem vestrum et deum
meum & deum vestrum. non dixit patrem nostrum: sed patrem meum natu-
ra manifestum est quoniam et gratia patrem vestrum et deum meum et deum
vestrum et non dixit deum nostrum sed deum meum. si diuidas subtiliter intel-
ligentis quod videtur ab eo quod intelligitur et deum unum conditorem et dominum.
Ad dicentes uel sub continua quantitate reducuntur sub discreta
hæc due nature. *Capitulum xxxvij.*

Domini nature neque unum corpus sunt neque superficies neque li-
nea non locus non tempus ut sub continua quantitate redu-
cantur. hæc enim sunt que continue numerantur. Vnde aut
sunt domini nature inconfusibiliter secundum ypostasim et
diuise sunt indiuisibiliter ratione et modo differentie. & quo quidem mo-
do unite sunt non numerantur. non enim dicimus duas ypostases esse na-
turas christi: uel duas secundum ypostasim. quo aut modo indiuisibiliter
diuiduntur numerantur. due enim sunt nature ratione et modo differe-
tie. Vnde enim secundum ypostasim et inuicem circumincedentes inconfusi-
biliter unite sunt. eam que inuicem transmutationem non suscipientes
propriam unamque naturalem differentiam. et post unionem conseruans. quod
creabile enim permansit creabile. et quod increatum increatum modo igitur differe-
tie et solo numerate sub discreta quantitate reducuntur. Impossibile enim que
secundum nihil differunt numerari. secundum aut quod differunt secundum
hoc et numerantur: puta petrus et paulus. secundum quod quidem unite
sunt non numerantur. ratione enim substantie unite due nature neque sunt
neque dicuntur. secundum ypostasim aut differentes due ypostases dicuntur
quare differentia causa numeri.

Iohannis presbyteri damasceni liber tertius a burgundione ciue pi-
sano de greco in latinum traductus explicit. Incipit liber quartus
eiusdem damasceni feliciter. *Capitulum primum de fide et ba-
ptismate.*

Confirmatur autem unum baptisma in remissio-
nem peccatorum et in uitam eternam. baptisma
enim domini mortem monstrat. consepelimur do-
mino igitur per baptisma: ut ait diuus apostolus,
quemadmodum igitur semel oportet baptizari secū-
dum domini sermonem. In nomine patris & filij &
spiritus sancti. edoctos aut eam que in patrem & filium
& spiritum sanctum confessionem. Quicumq; igit in
patrem & filium & spiritum sanctum baptizati et unam naturam in tribus
deitatis ypostasis edocti rursus rebaptizantur hi retrucifigunt christum
ut ait diuus apostolus. Impossibile enim semel illuminatos & que rursus
inceps rursus renouare in penitentiam retrucifigentes sibi ipsis filium dei.
& exemplificantes. Quicumq; aut non in sanctam trinitatem baptizati sunt
omnes oportet rebaptizari. & si enī aplūs. qm in xpūm & in mortem eius ba-
ptizati sumus non ita oportet fieri aut inuocationem baptizatis: sed quoniam
typus mortis christi est baptisma: per tres enī immersiones tres dies sepulture
significat baptisma. In christum baptizati significat credere in ipsū baptiza-
ri. Impossibile aut in christum credere non edoctos eam que in patrem et
filium et spiritum sanctum confessionem. Christus enī est filius dei uiuentis
quem unxit pater spiritu sancto. ut ait diuus dauid. pp hoc unxit te deus
deus tuus oleo exultationis pre participantibus tuis. Et ysaas ex psona dñi.
Spiritus sanctus super me cuius gratia unxit me inuocationem nimirū ppos-
discipulos dominus docens dixit baptizantes eos in nomine patris et filij et spi-
ritus sancti. Quoniam enī incorruptionem fecit nos deus. transgredientes au-
tem salutare eius mandatum corruptione mortis condemnauit. ut non im-
mortale esset malum condescendens seruus ut misericors. et sedm nos factus
a corruptione per ppriam passionem rediit. & trigauit nobis ex sancta
& inquinata eius costa fontem remissionis aquam quidem regenerationem
& abluitionem peccati et corruptionis. sanguinem aut potum uitę etęne
datorem. & mandatum dedit nobis per aquam regenerari. & spiritum per
orationem & inuocationem aquis superueniente spiritu. quoniam enim
duplex homo ex anima et corpore duplicem nobis dedit et purgationem
& per aquam et spiritum sanctum quidem quod secundum imaginem &
similitudinem renouante. aqua aut per spiritus gratiam corpus a peccato
purgante & corruptione liberante et mortis quidem imaginem expellente
aqua uitę est artem tribuente spiritu. A principio enī spiritus domini fere-
batur super aquas. & desuper scriptura testatur aque quod est purgatio
In noe autem per aquam deus mundi peccatum aboleuit. per aquam omnis
immundus secundum legem purgatur. & ipsis indumentis lotis aqua

monstrauit helyas gratiam spiritus comixtam aquis aqua comburens ho-
locaustomata. & fecit omnia secundum legem purgantur aqua. Visibilia
enim symbola idest notae eorum quae intelliguntur sunt. Regeneratio de-
niq; secundum animam fit. fides enim filios facere nouit. & si sint creatu-
re per spiritum et in pristinam reducere beatitudinem. Igitur preteritoꝝ
peccatorum quidem remissio omnibus similiter per baptismum datur. Gra-
tia autem spiritus secundum proportionem fidei & prepurgationis. Igitur ne
quidem per baptismum primicias sancti spiritus accipimus. et principium alte-
rius uitae fit nobis regeneratio & sigillum & custodia & illuminatio. Opor-
tet autem omni ueritate infallanter obseruare nos ipsos pueros a sordibus
opum. & non rursus uelut canis ad proprium uomitum reuerti. seruos
rursus nos ipsos peccati faciamus. fides enim sine opibus mortua est.
& opa sine fide. Vera enim fides per opa probatur. Baptizamus autem in san-
ctam trinitatem: quoniam ea quae baptizantur indigent sancta trinita-
te: in eorum consuetudinem & permanentiam: & impossibile non coadesse ad
inuicem tres ypostases. Inseparabiles enim sancta trinitas. primum bap-
tisma quod diluuij ad incisionem peccati. Secundo autem quod mare & nube
symbolum enim idest nota nubula quidem est spiritus. mare autem aquae.
Tertium quod legale. Omne enim immundum abluebatur aqua: lauiabat
uestimenta et uia ingrediebatur castra. Quartum quod iohannis introdu-
ctum exiens: et in penitentiam ductus baptizatos: ut in christum crede-
bant. Ego enim uos aut baptizo in aqua: qui autem post me uenit ipse uos ba-
ptizabit in spiritu sancto et igni. ppurgat igitur iohannes ad spiritum per
aquam. Quintum quod domini baptismum quo ipse baptizatus est. baptizans au-
tem non ut ipse indigeret purgatione: sed meam propriam faciens purga-
tionem ut conterat capita draconum in aqua: ut diluat peccatum & omne
ueterem hominem sepeliat aqua: ut sanctificet baptismum ut impleat legem:
ut trinitas reuelat mysterium: ut typus & subscriptio nobis ad baptizand-
fiat. baptizamus autem nos profecto domini baptismate ipsi quod per aquam &
spiritum. Igitur autem baptizare dicitur christus: quoniam in specie ignearum
linguarum super sanctos apostolos spiritus gratiam effudit: ut ait ipse dominus.
quoniam iohannes qui baptizauit excelsa. uel propter futuri ignis puni-
tuum baptismum. Sextum quod per penitentiam & lacrimas ueraciter labo-
riosum. Septimum quod per sanguinem & martyrium quo et ipse christus
pro nobis baptizatus est: ut valde reuertendo & beato in quantum sceleris
non inquinatur sordibus. Octauum quod ultimum & salubre: sed desitu-
ctuum. non amplius enim malitia et peccatum dominatur puniens autem
infinite corporali specie. uelut columbaq; descendit spiritus sanctus super
dominum: primicias nostri submonstrans baptismatis & honorans corpus.
quia & hoc scilicet corpus deificatione deus. & simul quoniam superius assuetum

est columbam saluationem diluuij euangelicare. Super sanctos aut apo-
stolos ignis specie descendit. deus enim est. deus aut ignis consumens est. Ole-
um autem in baptismo assumitur. crismum id est unctionem assumen an-
nuncians. & christos nos opans per spiritum sanctum misericordiam. quia
& festucam oliu. hi qui ex diluuiio saluati sunt columba attulit. Baptiza-
tus est et iohannes manu supponens super diuinam dominatoris uerticem.
& proprio sanguine. Non oportet tardare baptisma qñ fides eorum qui ad-
ueniunt per opera testimonium accipiat. qui dolo aduenit baptizari con-
demnabitur magis q̄ emolumentum accipiet.

De fide. Capitulum secundum.

Fides nimirum duplex est. Est enim fides ex auditu. Audientes
enim diuinas scripturas credimus doctrine spiritus. Ipsa aut
perficitur omnibus his que legis latione statuta sunt a xpo op-
credens pie agens. & mandata perficiens eius qui renouauit
nos. Qui enim non secundum traditionem catholice ecclesie credit aut co-
municat per inconuenientia opa diabolo infidelis est. Est aut rursus fides
eorum que sperantur. ypothesis id est substantia rerum redargutio. que non ui-
dentur indistabilis & indiudicabilis spes eorum que a deo nobis annuntiata
sunt. & petitionum nostrarum functionis. Igitur prima quidem menti nre
est. secunda aut carismatum spiritus. Sciendum quod per baptisma circumci-
dimus omne quod a generatione uelamen scilicet peccatum et ista clare spiri-
tuale & dei populus existimus.

De sancta cruce. Capitulum .iij.

Sermo crucis per diuinitatem quidem stultitia est. saluatus aut nobis uir-
tus dei est. Nam spiritualis quidem omnia diiudicat. Animalis au-
tem homo non suscipit que spiritus sunt. Stultitia enim est his q̄
non fide suscipiunt. & bonitatem & omnipotentiam dei repudi-
ant. sed humanis et naturalibus excogitationibus scrutantur diuina. Omnia
enim dei super naturam sunt et rationem & intelligentiam. Si enī quis
reputabit qualiter ex non ente ad esse. & cuius gratia deus deduxit omnia
& naturalibus excogitationibus inuenire uoluerit non accipiet. Animalis
enim cogitatio est hæc et demoniaca. Si aut quis fide mansuetus bonū & omni-
potens & uerum & sapiens & iustum quod diuinum reputabit. inueniet
omnia leuia et plana & uiam rectam. Sine fide enī impossibile saluari. fi-
de enim omnia humana & spiritualia consistunt. Neq; enim agricola sine
fide incidit tellurem. Non negociator paruo ligno sui ipsius animam fuita
maris pelago tradit. non matrimonium consistit. non aliud quid eorum q̄
inuit. fide intelligimus ex non ente ad esse omnia deducta esse dei uirtu-
te. omnia & diuina & humana fide dirigimus. fides enim est inquisitus non
consensus. Igitur omnis quidem actio et iustificatio christi maxima et diuina

et mirabilis est. sed omnibus est mirabilior preciosa eius crux. per nullum enim aliud mors euacuata est. peccatorum id est primi parentis peccatum solutum est. infernus depredatus est. resurrectio donata est. virtus nobis ad contemnendum preterita. et ipsam mortem tributa est. id est ad pristinam beatitudinem reuersio directa est. porte paradisi aperte sunt. natura nostra in dextra dei sedet. filij dei & heredes facti sumus nisi per crucem domini nostri iesu christi. per ipsam enim omnia hec directa sunt. Quicumque enim apostoli aut baptizati sumus in morte ipsius baptizati sumus. quicumque in christum baptizati sumus christum induci sumus. Christus autem est virtus dei et dei sapientia. Ecce mors christi scilicet crux eius postatio id est personam habentem id est consubstantialem dei sapientiam & virtutem nos circuminduit. dei autem virtus est sermo qui crucis vel quoniam potentia dei. scilicet aduersus mortem victoria. per ipsam nobis manifesta est. vel quoniam quem ad modum quatuor centonitates crucis per medium centrum tenentur et constringuntur. ita per dei virtutem et altitudo et profundum et longitudo et latitudo. sed omnis visibilis et invisibilis creatura continetur. hec nobis signum data est super frontem quomodo israeli circumcisio. per ipsam enim fideles ab infidelibus distamus & cognoscimur. Hec galea est et scutum & trophaeum adiutum diabolum. hoc signum ne approximet nobis omnium vastator ut ait scriptura. hoc dormientium resurrectio. infirmorum baculus. pastorum virga conuertentium auxilium vel manu ductio perfectorum perfectio anime salutis et corporis. omnium malorum auctio. omnium bonorum datrix. causa peccati destructio. arbor resurrectionis. lignum vite eterne. Igitur quidem preciosum lignum et vere venerabile. in quo se ipsum in hostiam pro nobis christus obtulit. ut sanctificatum tactu sancti corporis et sanguinis. decenter adorandum clauos lanceam indumenta & sacra eius tabernacula quae sunt praesepe spelunca golgathae. salutare et viuificantium sepulchrum syon ecclesiarum atropolis id est auge & quaeque similia. ut ait tropaeum id est diuus pater dauid. Ingrediamur in tabernacula eius adoremus in loco ubi steterunt pedes eius. quoniam autem crucem dicit manifestat quod sequitur. Exurge domine in requiem tuam. Sequitur enim crucem resurrectio. Si enim amatorum diligibile domus et lectulum & ortus. quanto magis quae dei et saluatoris. per quae et saluati sumus. Adoramus autem & typum preciose crucis. & si ex alia materia facta est. non naturam honorantes absque. sed typum ut christi symbolum id est nota dixit. sicut sui ipsius discipulis disponens. Tunc apparebit signum filij hominis in celo. Ideo quoniam mulieribus dixit resurrectionis angelus. Iesum quem tu nesciebat crucifixum. Et apostoli. Nos autem predicamus christum crucifixum. Multi quidem christi et iesu. sed unus qui crucifixus. Adorandum igitur signum christi. Vbi enim utique fuerit signum illic et ipse erit. Materia autem ex qua typus crucis consistit et si aurum vel lapides preciosi fuerit post typum contingat dissolutionem non adorandum. Omnia igitur quae deo adiacent adoramus ipsi reuerentiam afferentes. Hanc precio

11
sam crucem prefigurauit uitę lignum: quod in paradiso a deo plantatū est.
quia enim per lignum mors oportebat per lignum dari uitam & resurrectionē.
iacob adorans extremum uirge et transmutatis manibus filios ioseph benedi-
cens et signum crucem describens manifeste. uirga moysaica crucis typo mare
percutiens et saluans quidam israel. pharaonem autem submergens. & ma-
nus crucis specie figurate et extēsis. & amalech uidentis. ligno amara aqua dul-
corata est et petra scissa et preeffundens aquas. Virga aaron ierarchie idest pon-
tificatus dignitas existens. Spēs super lignum triumphatus et mortuus est.
ligno mortuum uidentis inimicum saluante credentes christo in carne pec-
cata peccatum non cognoscens affixit moysen magnus uidebitis boni sui
tam nrām pendentem coram oculis nrīs. ysaias. tota die expandi manus
meas ad populum non occidentem inobedientem et contradicentem. qui
hanc adoramus per te fruamur christi crucifixi amen.

De adorando secundum orientem. Capitulum quartum.

Non simpliciter et non contingit secundum orientem adoramus
sed quia utq; ex sensibili scilicet intellectuali et sensibili corpora su-
mus natura duplicem et adorationem conditori. offerimus. que
admodum et intellectu psallimus et labijs corporalibus et baptiza-
mur et aqua et spiritu et dupliciter domino unimur et mysticijs partiapan-
tes et spiritus gratia. Quia igitur deus est lumen intelligibile et sol iustitie et
orientis in scripturis nominatur christus. reponendum ei orientis in adoratione.
omne enim in diuis deo reponendum. ex quo omne bonum sit. Aut autē & di-
uus dauid. Regna terre cantat domino psalmum dicit qui asc. et a. do. In su-
per autem aut scriptura. plantauit deus paradysum in edem secundum orien-
tem ubi hominem quem plasmauit posuit: quem transgressum a para di-
soluoluptatis exilem fecit: et ante paradysum habitare fecit ex occidente scilz.
Antiquam igitur patriam exquirentes et ad ipsam aspicientes deum ado-
ramus. Sed et tabernaculum moysaicum secundum orientem habebat uelum
uelut et propitiatorium et tribus iude ut honorabilior ex oriente immitti-
batur. Sed circumfamoso nominato salomonis templo domini porta secun-
dum orientem iacebat. Sed et dnus crucifixus ad occidentem respiciebat: &
ita adoramus ad ipsum respicientes. & assumptus ad orientem sursum
ferebatur: & ita apostoli adorauerunt: & ita ueniet quomodo uiderunt
ipsum euntem in celum. ut ipse dominus dixit. quem admodum corus-
catio egreditur ab oriente et occupat usq; occidentem: ita erit presentia fi-
lij hominis. Ipsum igitur expectantes ad orientem expectamus ad orientē
expectamus. non scripta autem est hec traditio aplōrum. multa eni nō scri-
pta nobis tradiderunt.

De sanctis & coinquinatis dei mysterijs. Capitulum quintum.

Bonus & omnibonus et superbonus deus totus eius bonitas per
abundantes diuitias eius bonitatis non sustinuit solum esse
quod bonum sed et sui ipsius naturam a nullo participatum.
huius gratia fecit primum quidem intellectuales & celestes
uitutes. deinde uisibilem & sensibilem mundum deinde ex intellectu
ali et sensibili. Igitur omnia quidem que ab ipso facta sunt comunicat eius
bonitatem secundum esse. ipse enim omnibus quidem esse. quia in ipso sunt
que sunt soli quia ipse ex non ente ad esse ipsa deduxit. Sed quoniam eius
actio que ab ipso facta sunt conseruat & continet quod superabundantiam.
& animalia etenim et secundum esse et uita participando comunicant
bono. Rationalia autem et secundum predicta quidem et insuper & secun-
dum rationale et hoc magis magis propria enim qualiter sunt ad ipsum. Et
si in omnibus superaret incomparabiliter. homo denique rationalis et
propriij arbitrij factus potestatem assumpsit indeficienter semper per pro-
priam electionem uniri deo si tamen et permanet in deo bono id est in crea-
tis obedientia. quia in transgressionem mandati eius qui fecit ipsum factus est.
& morti et corruptioni subiecit. factor et conditor generis nostri per uis-
cera misericordie eius assimilatus est nobis secundum omnia. factus est
homo sine peccato et unitus est nostre nature. quia enim tradidit nobis pro-
priam imaginem et proprium spiritum et non custodimus. Assumpsit
ipse pauperem et imbecilem matrem naturam ut et nos purget et incorru-
ptibiles faciat & participes rursus constituat eius deitatis. oportebat autem
non solum primitias nostre nature in participatione fieri melioris. sed
& omnem uolentem hominem secunda generatione generari & nutri-
ri cibo extraneo et naturati conueniente & ita occupare mensuram per-
fectionis. Igitur per eius quidem natiuitatem sed et incarnationem et
baptisma & passionem & resurrectionem liberauit naturam a peccato pro-
mi parentis & morte et corruptione & resurrectionis primitie factus est
& uita & typum se ipsum & subscriptionem posuit. ut et nos eius sequen-
tes semitas faciamus adoptione quod ipse est natura filij et heredes dei
& eius coheredes. Dedit igitur nobis ut dixi natiuitatem secundam: ut qui
admodum nati ex adam assimilati sumus ipsi hereditantes maledicti-
onem & corruptionem. ita et ex ipso nati assimillemur ei et hereditemur
incorruptionem & benedictionem eius & gloriam eius. quia enim spiritu-
alis est adam oportebat et generationem spirituales esse similiter et
escam. Sed quoniam duplices quidem sumus & compositi oportebat
natiuitatem duplicem esse similiter & escam compositam. Igitur nati-
uitas quidem per aquam nobis & spiritum data est a deo. Itaque per spiritum
sanctum baptisma. esca autem ipse panis uitae id est dominus noster
iesus christus qui de celo descendit. debens enim pro nobis uoluntaria

suscipere mortem in morte qualem ipsum tradebat. cenaculo testa-
mentum nouum disposuit sanctis eius discipulis & aplis & p ipos
omnibus qui in eum crediderunt. In cenaculo igitur sancte et glo-
riose syon uetus pascha cum discipulis eius comedens. complens &
uetus testamentum. lauit discipulorum pedes. symbolum idest notam
sancti baptismatis tribuens. deinde frangens panem. comedite hoc meū
est corpus quod pro uobis frangitur in remissionem peccatorum. Similiter
autem accipiens calicem ex uino & aqua tradidit eis dicens. bibite ex hoc
omnes: hic meus est sanguis noui testamenti qui pro uobis effunditur in
remissionem peccatorum: hoc facite in meam commemorationem. quotiens
enim utiq; comeditis panem hunc mortem filij hominis annuntiabitis
& resurrectionem eius confitemini donec ueniat. Si igitur uerbum dei
uiuens est & actiuus. & omnia quaecunq; uoluit dominus fecit. Si dixit
fiat lumen et factum est: si uerbo domini celi summati sunt et spū oris eius
o. u. e. si celum et terra et aqua et ignis et aer et omnis decor eorum uerbo
domini confirmata sunt. & hoc utiq; famosum omni homini. Si uo-
lens utiq; ipsum deus uerbum factum est & sancte uirginis puros et
immaculatos sanguines sibi ipsi inseminatiter carnem substituit. nō
potest panem sui ipsius corpus facere et uinum & aquam sanguinem:
Dixit in principio. Educat terra herbam feni. & usq; nunc pluuia fie-
te educit ppria germina diuino coacta & sanctificata precepto. Dixit de-
us hoc meum est corpus & hic meus sanguis & hoc facite & omnipoten-
ti eius precepto donec ueniat fit. Ita enī dixit donec ueniat: & sit pluuia
noue huic agriculturę per inuocationem uirtus spiritus sancti obum-
brans. Quemadmodum enim omnia quaecunq; fecit deus spiritus sã-
cti actione fecit ita et nunc fit actio quę super naturam opatur: quę nō
potest capere nisi sola fides. Qualiter enim erit mihi hoc ait sancta uirgo
quoniam uirum non cognosco. Respondit gabriel archangelus. Spiritus san-
ctus superueniet in te et uirtus altissimi supobumbrabit tibi. & nunc
interrogas qualiter panis corpus fit christi & uinū & aqua sanguis christi.
Dico tibi et ego spiritus sanctus superuenit & hic facit quę sup rationē & in-
telligentiam. panis aut & uinum assumetur. Nouit enim deus humanā
infirmiorem. ad sepe multum enī et ad que non sepe multum sedm cō-
suetudinem frequentata sunt auertit anxietate. Assueta igitur condesce-
sione utris per assuetantem facit quę super naturam. & quemadmodū
in baptismo quia consuetudo hominibus aqua lauari et oleo ungi: cō-
iugauit et aquam & gratiam spiritus & fecit id lauacrum regenerationis.
ita quia consuetudo hominibus panem comedere & aquam & uinū bi-
bere: coniugauit eis eius deitatem & fecit ea corpus & sanguinem eius. ut
per assueta et secundum naturam sunt. fiat corpus eius uere unitū

deitati: quod ex sancta uirgine corpus: non quoniam autem ipsum corpus quod assumptum ex celis descendit: sed quoniam ipse panis et uinum transit in corpus et sanguinem dei. Si autem modum inquit qualiter fit: Sufficit tibi audire quoniam per ipsum semen. quemadmodum ex sancta diogenitricae per spiritum sanctum sibi ipsi et in se ipso dominus carnem substituit: et plus nihil cognouimus. sed quoniam uerbum dei uerum et actuum est et omnipotens. modus autem inscrutabilis. Non malum autem et hoc dicere. quoniam quem quemadmodum naturaliter per comestitionem panis: & uinum & aqua per potum: in corpus & sanguinem comedentis et bibentis transmutatur: et non fit aliud corpus preter prius eius corpus: Ita et propositionis et uinum & aqua per inuocationem & super aduentum sancti spiritus supernaturaliter transit in corpus domini et sanguinem: & non sunt duo sed unum et idem. Fit igitur his qui fidedigne assumunt in remissionem peccatorum et uitam eternam et in custodiam anime & corporis. his autem qui in infidelitate indigne participant in penam & in supplicium. Quemadmodum et christi mors credentibus quidem facta est uita et incorruptio et in assumptionem eterne beatitudinis. non credentibus autem et dei occisoribus in penam & supplicium. Non est typus et panis et uinum corporis et sanguinis christi: absit: sed ipsum corpus domini deificatum ipsius domini dicentis. hoc meum est. non typus corporis sed corpus. & non typus sanguinis sed sanguis. & ante hoc iudeis. quoniam nisi manducaueritis carnem filii hominis non habetis uitam eternam. Caro enim mea uerus est cibus: & sanguis meus uerus est potus. & rursus qui comedit me uiuet. Ideo cum omni timore et conscientia pura et inhesitabili fide adueniamus. Et ideo erit nobis quemadmodum credimus non hesitantes. Honoremus autem ipsum omni puritate anime et corporis. duplex ei est. Adueniamus enim ei desiderio diuino & ardenti: & crucis specie palmas formantes. crucifixi corpus suscipiamus. & supponentes oculos labia & frontes diuinum carbonem assumamus: ut ignis eius quod in nobis desiderij assumens eam que ex carbone ignitionem inflamment pectora nostra: & illuminet corda nostra. & participatione diuini ignis igniamur & deificemur. Carbonem uidit ysaias. carbo autem lignum simplex non est. sed unitus igni Corpus autem unitum deitati non una natura est: sed una quidem corporis unitate aut deitatis ei altera. quare quod utrumque non una natura sed duce pane et uino suscepit melchisedech. Abraam ex allophilorum cede reuerente sacerdos dei altissimi. Illa mensa hanc mysticam preimaginata est mensa. Quomodo ille sacerdos ueri principis sacerdotum typus erat et imago. Tu enim aut sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. hunc panem panes imaginabantur propositionis. Ipsa est pura hostia scilicet & sine sanguine quam ab ortu solis usque ad occasum ipsi offerri per prophetam dominus dixit.

corpus scilicet et sanguis christi in constitutionem nostre anime et corporis procedens non consumptum non corruptum non ad annum id est secessum incedens absit: sed ad nr̄am substantiam et conseruantiam lesionis omni moda illatio. sordis enim purgatio. Si quidem ignis aurum assumat sordidū per indicatuiam ignitionem purgat: ut non in futuro cum mundo damnemur. Purgat enim per egritudines et omnimodas illationes. quemadmodum ait apostolus. Si nos ipsos iudicaremur non utiq; iudicaremur. Cum autē iudicamur erudimur. a domino corripimur. ut non cum hoc mundo dānemur. & hoc est quod dicit. quare qui participat corpore et sanguine domini indigne iudicium sibi ipsi comedit et bibit. per ip̄m purgati unimur corpori domini & spiritui eius. & efficiamur corpus christi. Hic panis est principium futuri panis qui est sup̄subilis. Sup̄subale enim significat ul' futurum id est cum qui futuri seculi: uel cum qui ad conseruantiam substantie nostre assumitur. Siue igitur ita seuita domini corpus aperte dicitur. Spiritus enim uiuificans est caro domini: quia ex uiuificatio spiritui conceptum est. Quod enim generatum est ex spiritu spūs est. Hoc aut dico non destruens corporis naturam: sed uiuificatiuū & diuinum ei manifestare uolens. Et si aut quidam anticipa id est refiguratiua corporis et sanguinis domini panem & uinum uocauerunt: ut diuus dicit basilus. non postq̄ sanctificata esset ipsam oblationem ita uocantes methalipsis id est assumptio dicitur. per ipsam enī filij deitatem assumimus. Communio aut dicitur & est uere. p̄ea quia cōmunicamus nos per ip̄m christo. & quia participamus eius carne & deitate. & quia cōmunicamus & inuicem per ipsam ad inuicem. quia ex uno pane assumimus unū corpus christi et unum sanguinem. ad inuicem membra generamur con corporati christi existentes. Omni igitur uirtute custodiamus. ne sumamus methalipsim id est assumptionem hereticorū: neq; tradamus. Non date enim sancta canibus aut dominis. neq; eijcite margaritas uestras ante porcos: ut non participes catodoxie id est male opinionis: et eorum condemnationis efficiamur. Si enim omnino unio est ad christum et ad inuicem omnino: & omnib; co assumentibus nobiscū scdm electionem unimur. electione enim unio hec fit non sine nr̄a sententia nec consilio. Anticipa aut id est refiguratiua. omnes enim unum corpus: quoniam ex uno pane assumimus. quemadmodum ait diuus apostolus. anticipa aut id est refiguratiua futurorum dicuntur: non ut enūare corpus & sanguis christi: sed q̄ niam nunc quidem per ipsa participamus christi deitate. tunc autem intellectualiter personam considerationem.

De genealogia dicuntur & omnisariam sancte dei genitricis marie. Capitulum sextum.

DE sancta & superlaudabili semper uirgine et dei genitrice maria in superioribus mensurante assumentes et quod firmissimum representantes quod principaliter et uere dei genitrix et est & nominatur nunc q̄ reliqua complebimus ipsa enim penes nos preuisionem uel ordinatiuū consilio dei preordinata et diuersis imaginibus et sermonibus prophetarum per spiritum sanctum & prefigurata et prepredicata in predeterminato tempore ex dauidica radice generata est pp̄ eas que ad ipsum factę sunt promissiones. iurauit enī dñs dauid ne. et n̄ f. e. de fructu uentris tui ponam sup̄ thronum tuum. & rursum. Semel iurauit in sancto meo si di. uē. semen eius in eternum manet & thronus eius sicut sol coram me et sicut luna p̄fecta in eternum & testis in celo fidelis. & ysaias. Egredietur uirga de radice iesse & firmis de radice eius ascendet. Igitur quoniam quidem ioseph ex dauidica tribu descendit. Matheus & lucas sacratissimi euangelistę manifeste subdemonstrant. sed matheus quidem ex dauid per salomonem deducit ioseph. lucas p̄ natham. Sanctę autē uirginis generationem utriq̄ siluerunt. Oportet igitur scire quod non fuit consuetudo hebreis neq̄ diuine scripturę generalizare mulieres. Lex autē erat non desponsare tribum ex alia tribu. ioseph autem ex dauidica descendens tribu et iustus existens. hoc enī ip̄ testatur diuinum euangelium. non utiq̄ inquit sanctam uirginem ad desponsationem duxisset nisi ex eius sceptro descenderet. monstrans igit uirginitatem ioseph descensionem contentus est. Oportet autē hoc scire q̄ lex erat sine semine uiro deficiente huius fratrem defuncti uxorem in matrimonium ducere: suscitare semen fratris quod periebat scdm̄ naturam quidē sed solliciti generantis erat secundum legem autem defuncti. Ex catharina igit nathel filij dauid leui genuit melchi et panthera. panther autē genuit bar panthera idest denominatum. hic igitur bar panther genuit ioachim: ioachim autē genuit sanctam dei genitricem. ex catharina autē salomonis filij matham habuit uxorem ex qua genuit iacob. defuncto autē matham melchi ex tribu nathę qui filius quidem leui. super autē pantheris nupsit uxori matham matrem autē genuit ex ea hely facti sunt fratres uterini iacob & hely. iacob quidem ex tribu salomonis. hely autē ex tribu nathan. sine liberis et accepit iacob frater eius qui ex tribu salomonis uxorem ei⁹ & suscitauit semen fratri eius. ei genuit ioseph igitur natura quidem est filius iacob ex descensione salomonis. secundum legem autē hely qui ex nathan. ioachim igitur honestam et laude dignam animam in matrimonium duxit. sed quemadmodum uetus anna sterilis existens per uotum & reprobationem samuelem peperit: ita et hic per preces et reprobationes a deo genitricem dei affert ut in hoc anulo illustrum micatur. pertinet igitur gratia. hec autē anna interpretatur dominam. hoc enim marie significat nomen.

domina enim uere facta est omnium creaturarum conditoris existens. partu aut improbatice ioachim demō et in sacratio adducitur. deinde in domo domini plantata et impinguata spiritu ut fructifera omnis uirtutis habitaculum facta est ab omni mundi huius et carnali desiderio mente desistens et ita uirginem animam obseruans cum corpore ut decebat deum in sinu recipere futuram. factus eni ens in sanctis requiescit. Ita igitur sanctitatem assumit. & templum sanctum & admirabile altissimi dei dignum demonstratur. quia uero obseruabat uirginem nre salutis inimicis pp ysac predicationem. Ecce uirgo in utero habebit dicentis & pariet filium et uocabunt nomen eius emanuel. quod est interpretatum nobiscum deus. ut decipiat eum scilicet qui sapientia extollitur. is qui apprehendit sapientis in astutia eorum. In desponsationem puella ioseph a sacerdotibus traditur nouus totius litteras scienti. desponsatio autem & custodia uirginitatis extitit. et uirginem obseruantis deceptio. Quoniam ut uenit plenitudo temporis missus est angelus domini ad ipsam euangelizans conceptionem. & ita concepit filium dei patris eni postato idest consubstantiali uirtutem. non ex uoluntate carnis neque ex uoluntate uiri secundū copulationē et seminationē. sed ex patris beneplacito et coopatione sancti spiritus & tribum creatori creati & plasmati plasmati et filio dei et deo incarnati & humanati ex castis et coinquinatis eius carnibus & sanguinibus primę matris explens debitum. Quemadmodum enim illa sine copulatione ex adam plasmata est. ita & hec nouum adam concepit lege conceptionis. partum idest super naturā natiuitatis. patum enim apator scilicet idest sine patre ex muliere. qui ex patre amittit idest sine matre. & quoniam quidem ex muliere lege conceptionis. quoniam aut sine patre super naturam natiuitatis. & quoniam quidem non assueti tempore. Noueni enim menses complens & decimo superascendens. nascitur lege conceptionis. quoniam aut sine dolore legem natiuitatis. quam enim uoluptas non precessit. neque dolores insecuti sunt. secundum prophetiam dicentem. Anteq̃ dolorem passa esset peperit. & rursus. Anteq̃ ueniet tempus pressurę dolorum effigie et peperit masculum. Hanc igitur est ex ipsa filius dei & deus incarnatus. non theoforos idest idolum ferens homo. sed deus incarnatus. Non ut propheta actu unctus. presentia aut totius ungentis. ut homo quidem fiat quod ungens. & deus quod unctum. non transmutatione nature. sed unione quę secundum ypostasim. idem enim erat et qui ungebat. ungens ut deus. seipsum ut hominem. Qualiter igitur non dei genitrix. quę deum incarnatum ex ipsa generauit essentialiter. principaliter & uere dei genitrix & domina omnium creaturarum dominans. ancilla et mater conditoris existens. Quemadmodum enim conceptus uirginem concipientem conseruauit. ita et partus eius

uirginitatem custodiuir inuoluta scilicet pertransiens per eam: et clauiam seruans eam. per auditum quidem conceptio. natiuitas aut per consuetum eorum qui parturiuntur exitum. Et si quidam fabulantur per costam partum esse dei genitricis. non enim impossibile erat et per clauis portam pertransisse et eius non ledere signacula. Manet igitur et post partum uirgo et que semper uirgo. Nullatenus uirgo usque ad mortem copulata. Et si enim scriptum est et non cognouit eam usquequo peperit filium eius primogenitum. Sciendum quod primogenitus est qui primus natus est et si unigenitus fuerit. Nam primus quidem natus esse ostendit. non omnino & aliorum coostendit natiuitatem. donec aut determinatam quidem temporis dilationem significat: non enuntians autem quod postea. Att dñs enim Ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi: non ut post consummationem seculi separandus. Att denique diuus apostolus. & ita semper cum domino erimus post communem resurrectionem dicens. Qualiter enim unusque que deum genuit: et ex consequentium experientia miraculum cognouit uiri copulationem assumpsit. Absit. Non sobrie cogitationis hoc intelligere: neque agere. sed et ipsa beata et eorum que super naturam dominationum digna effecta. dolores quos effugit pariens: hos in christi tempore passionis sustinuit. a maternalis compassionis uiscerum lacerationem tolerans. & que deum cognouit per natiuitatem. hunc ut maleficum interfectum uidens: heu gladio cogitationibus lacerabatur. & hoc est. et tui uero ipsius pertransibit gladius. sed transmutat tristitia in gaudium resurrectionis domini carne mortuum predicans.

De sanctorum & reliquiarum honore. Capitulum .vij.

Honorandos sanctos ut amicos christi: ut filios & heredes dei. ut ait theologus iohannes & euangelista. quotquot aut receperunt eum dedit eis potestatem filios dei fieri. quare adhuc non sunt serui: sed filij. Si aut filij & heredes. heredes aut dei coheredes sunt christi. Sed dñs in sacris euangelij apostolus ait. Vos amici mei estis. non adhuc seruos. Suus enim non nouit que facit dominus eius. Si aut et rex regnatum & dominus dominantium et deus deorum qui conditor est et dñs omnium dicitur. ergo omnino sancti et dii & domini et reges. horum enim deus deus est dñs rex et est et dicitur. Ego sum aut enim moyses deus abraam et deus ysaac et deus iacob. & deum pharaoni moysen deus fecit. Deos autem dico non natura: sed sicut passionum dominantes et de his regnantes et diuine imaginis similitudinem secundum quam et facti sunt in pertransmutatam custodientes. Rex enim dicitur. et que regis imago et unitos deo secundum electionem et hunc suscipientes inhabitatorem: et huius participatione effectos gratia quod ipse est natura. Qualiter igitur non honorandi sunt qui ministri et amici et filij dei existunt: honor enim qui ad deuotos conferuorum demonstrationem habet bonę uoluntatis que est ad communem do-

minatorem. hien promptuaria dei pura cenacula facti sunt. habitabo enim in eis ait dominus et inambulabo et ero illorum deus. Igitur quoniam quod iustorum animae in manu dei sunt et nequaquam tanget eis tormentum ait divina scriptura. Mors enim sanctorum somnus magis est quam mors. laboraverunt enim in presenti saeculo et uiuent in finem. & preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. Quid igitur preciosius quam in manu dei esse? Vita enim est deus et lux. & qui in manu dei sunt in uita et luce existunt. qui autem per intellectum in corporibus eorum inhabitat deus. ait apostolus. Nescitis quoniam corpora uestra templum inhabitantis in uobis spiritus sancti sunt. domini autem spiritus est. & si quis templum dei corrumpit corrumpet hunc deus. Qualiter non honorandum est animata templa dei et animata dei tabernacula? Isti uiuentes in ueritate cum libera presentia deo assistunt. fontes nobis salutes dominator christus qui sanctorum suorum prebuit reliquias multiformia beneficia irrigantes. unguentum boni odoris ex se manans tribuentes. & nullus hoc decedat. Si enim ex rupe et firma petra aqua in heremo emanauit uolente deo: & ex maxilla asini sampson sitienti. ex martyris reliquiis unguentum bene oleus emanare incredibile nequaquam est. Sitientibus demum dei uirtutem et sanctorum qui ab ipso honorem. In lege omnis qui mortuum tangebat immundus exiit. Sed hi non mortui sunt. ex quo et ipsa uita qui uiae causa in mortuis reputatus est. eos qui in spe resurrectionis et fide quae est in ipso dormiunt non mortuos nuncupamus. Mortuum enim corpus qualiter miracula operari potest? qualiter igitur per eos demones abiguntur: infirmi curantur: ceci respiciunt: leprosi mundantur: temptationes et tristitiae soluantur: omne demum bonum ex patre luminum per eos habere qui indistanti fide petunt. descendit. Quantum itaque laborares ut ducem inuenires qui mortali regi adduceret et pro te ad ipsum sermones faceret: duces igitur generis totius qui ad eum pro nobis interpellationes faciunt. non honorandum est. utique quidem honorandum templa exigentes deo: in horum nomine fructus afferentes horum memoriam uenerantes et in ipsis lucentes spiritualiter ut propria uocantium fiat letitia ut non mitigare temptationes conuerso eos uisum faciamus. Nam his quidem deus mitigatur. et huius ministri imitantur in psalmis et ymnis et canticis spiritualibus cantantes et compunctione et indigentium misericordia sanctos nos fideles mitigamus: quibus maxime et deus mitigatur. Titulos eius erigamus et uisibiles imagines: et ipsi animati uultus et imagines eorum uirtutum imitatione efficiamur. Dei genitricem ut principaliter et uere matrem dei honoremus. prophetam iohannem ut precursorem et baptistam et apostolum & martyrem. neque enim in natis mulierum maior iohanne surrexit erectus est sicut ipse dominus dixit. & regi ipse prece primus factus est. Apostolos ut fratres domini et inspectores et ministros passionum: & omnes quos

previdens determinavit conformes imagines filij sui deus et pater. p̄mū apostolos. secundo prophetas. tertio pastores & doctores et martyres dicuntur. ex omni ordine electos sicut milites christi. & qui eundem biberūt calicem et inuicem eius mortis bati carū baptisma sicut cōmunicantes passionem eius et glorię quorum agminis princeps est prothodiaconus christi & aplūs et prothomartyr stephanus et sanctos patres nostros deiferos a sanctis idest confessores qui prolixius & laboriosius martyrium consueverunt ut athletę certauerunt et uicerunt in indolis & in captiuitatibus uellere. & quę deinceps deficientes tribulati afflicti in solitudinibus ambulantes errantes & speluncis et montibus & cauernis terre. quibus dignus non erat mundus prophetas qui ante gratia patriarchas iustos qui p̄mutauerunt domini presentiam. horum omnium respicientis conuersationem cōselemur fidem anxietatem spem celum. nrām patientiam passionum constantiam usq; ad sanguinem. ut et eisdem glorie coronis cum ipsis communicemus.

De sanctis imaginibus. Capitulum octauum.

Quoniam quidem aduersum nos conueritur adorantes & honorantes saluatoris nostri & reginę nrę & dei genitricis imaginem. amplius hoc aut & reliquorū sanctorum et ministrorum christi audiant quod a principio deus hominem secundum p̄p̄tiam imaginem fecit. Cuius igitur gratia nos ad inuicem adoramus. nisi quod secundum imaginem dei facti sumus. ut enim ait deiforus et magnus in diuinis basilis imaginis honor ad prototypum puenit idest exemplar prototypum autem quod imaginatur ex q̄ quod dētuatur fit. Cuius igitur gratia moysaicus populus tabernaculum in circuitu adorabat imaginem & typum ferens sup̄celestium magis autem uniuersę creationis. Aut deniq; deus moysi uide facies omnia secundum typum demonstratum tibi in monte. Sed et cherubin obumbrantia propitiatorium. nonne opa manuum hominum. Quid aut quod in ierosolimis famosum templum. nonne manifestum & hominum arte constructum. Diuina aut scriptura accusat adorantes sculptilia. sed et immolantes demonibus. immolabant quidem & greci. immolabant autem & iudei. Sed greci quidem demonibus. iudei autem deo. & detestabilis qđ quę grecorum immolatio erat & condemnabilis. quę iudeorum autem deo acceptabilis. immolabant autem noe & adoratus est dominus odorē boni odoris bonę electionis & bonę ad eum uoluntatis bonum odorem acceptans. Ita grecorum quidem sculptilia demonū erant imaginationes abiectabilia et detestabilia existunt. Cum his aut inuisibilis & incorporei et in circumscriptibilis et infigurabilis dei. qui pōt facere imaginem. Insipientię igitur summe est et impietatis est figurate quod

diuinum est. hinc in ueteri testamento non erat assuetus imaginum
usus. quia uero deus pp uiscera misericordie sue secundum ueritatem
factus est homo pp nostram salutem: non ut abrag uisus est in specie ho
minis. non ut propheta: sed secundum subam uere factus est homo: &
pambulauit terram & cū hominibus conuersatus est. miracula fecit. pas
sus est crucifixus est resurrexit assumptus est: & omnia secundum ueritate
facta sunt. & uisa sunt ab hominibus. scripta quidem sunt ad memoriā
& doctrinam nrām tunc non presentū ut non uidentes. audientes &
credentes potiamur habitudine domini. Quia aut non omnes noscunt
litteras neq; lectioni vacant patres excogitauerunt uelut quosdam tyū
phos in imaginibus hec scribere ad uelocem memoriā. quapp multo
tius non secundum mentes habentes domini passionis imaginem xpi
crucifixionis uidentes & salutaris passionis in memoratiōem uenientes
procidentes adoramus non materiam sed imaginatam. quēadmodū neq;
euangelij materiam neq; crucis materiam adoramus: sed typonia idest fi
gurationem ab habent. Similiter et dei genitricis imaginis non mate
riam sed figuram adoramus. Honor enim qui est ad ipsam ad eū qui ex
ipā incarnatus est reducitur. Similiter aut & sanctorum cetamina eri
gentia nos ad fortitudinem & imitationem & celum uirtutis eorū et
gloriam dei sicut diximus. honor qui est ad deuotōis conseruatiōem demo
strationem habet beniuolentis que est ad comuniem dñatorem: & ima
ginis honor ad protypum idest exemplar puenit. Est aut non scripta
hec traditio uelut et secundum orientem adorare: & crucem adorare &
alia plurima his similia. Fertur aut & quedam hystoria quod dñus
Auguro gdesinearum ciuitatis regis quod pictorem misit imaginem
domini similiter figurare nequeunt puctore pp coruscantem a facie ei
claritatem ipse uestimentum proptie facie diuine et uiuifice sup impo
nens in uestimento illo sui ipsius imaginem ascripsisse: & ita cupienti au
guro misisse. Quoniam aut et plurima sancti apostoli ex non scripto tradi
derunt. Scripsit paulus gentium apliis. Ego fratres stare et tenere traditi
ones nrās quas edocti estis. siue per sermonem siue per epistolam nrām.
& ad corinthios. laudo aut uos fratres quoniam omnium meorū memi
nistis. & sicut tradidit uobis traditiones retinetis. Accepimus Lucam apo
stolum et euangelistam pinxisse dominum & matrem eius quorū ima
gines habere & romanorum ciuitatem famosam. In ierosolimis aut
cū diligentia consistunt. quia et iosephus iudeus ut quidam aiunt
sed illam speciem quam in ierosolimis habent quam et romani habent
uocant & modo. hystoria tradit uisum fuisse dñm synofati idest cum
supciliatum enophealmō idest bene oculatum macropsin idest longū
uultum habentem epiliskea id est adluē cum scilicet apparetis homo cū

hominibus conuersabuntur.

De diuina scriptura. Capitulum nonum.

Videtur est deus et a ueteri et a nouo testamento predicatur. qui in trinitate ymnis laudatur et glorificatur domino dicente. non ueni soluere legem sed implere. Ipse enim nostram salutem operatus est: pro qua omnis scriptura et omne mysterium est. Et rursus. Scrutamini scripturas ipsae enim testantur de me. Et apostolus dicit. Multifarie et multimode olim deus locutus patribus nostris in prophetis: in ultimis diebus his locutus est nobis in filiis per spiritum sanctum. et lex et prophetae. euangelistae et apostoli et pastores locuti sunt. Omnis igitur scriptura a deo inspirata omnino utilis est. quod re optimum et utilissimum est inuestigare diuinas scripturas. Sicut ei lignum secus decursus aquarum plantatur: ita anima diuina irrigata scriptura. impinguatur et fructum temporarium tribuit. fidem orthodoxam et superuentibus folijs deo acceptabilibus inquit decoratur actionibus. Ad actionem enim uirtuosam et contemplationem uniuersaliter ex sacris scripturis dirigimur. Omnis enim uirtutis inuocationem et malitiae uniuersae aduersionem in his inuenimus. Si enim erimus affectuose discipuli et erimus et multa discimus. Diligentia enim et labore et dantis gratia diriguntur uniuersa. Qui enim petit accipit: et qui querit inuenit: et pulsanti aperitur. Pulsemus igitur in optimum paradysum scripturarum: qui odoriferus qui dulcissimus qui speciosissimus qui omnimodum intellectualium desiderarum uoluctum cantilenis circūsonant nostras aures qui tangit cor nostrum: et contristatum quidem consolatur. iratum autem subternit. letitia aeterna implet: qui mentem nostram ascendere facit ad preclara: et in modum auri fulgida dorsa diuinae columbae et splendidis eius alis ad unigenitum filium et heredem fructifere intelligibilis uineae reducit. et per ipsum patrem luminum adducit. Sed ne profunctorie pulsemus. auide autem magis perseuerantes: ne malignemur pulsantes. ita enim aperitur si legerimus semel uel his et non dignouerimus quae legimus ne malignemur: sed perseueremus exitemus: interrogemus. Interroga enim ait panem tu. et au tu. et seniores tu. et d. tibi in cognitione. Non enim omnium est cognitio. Hauriamus ex huius paradisi fonte perennes et purissimas aquas salientes in uitam eternam. lasciuiamus insatiabiliter: uoluptuemur: gratiam enim in consumptibilem possidet. Si autem & ab his qui fortis sunt fructificare utile aliquid poterimus non abiectabile est. fiamus probati masticolarii. naturale et purum aurum coacervantes/contaminatum autem resitantes. Assumamus sermones optimos. deos autem derisibiles et fabulas alienas canibus proijciamus. plurimam enim ex ipsis aduersus ipsos fortitudinem habere poterimus. Sciendum

autem quod xxiij. libri sunt ueteris testamenti secundum elementa ebraice uocis. xxiij. enim elementa habent ex quibus quique duplantur ut fiant ipsa. xxvij. duplex enim est caph. et men. et nu. et phy. et sodi. ideoque libri secundum hunc modum. xxiij. quid numerantur. xxvij. aut inueniuntur. quia quique ex ipsis duplantur. Copulatur enim ruth iudicibus. et numeratur apud hebreos liber unus. primus et secundus regnorum unus liber. tertius et quartus regnorum unus liber. primus paralipomenon et secundus unus liber. primus et secundus esdre unus liber. itaigitur componuntur libri in pentatheucis quaternitatibus et manent alij duo ut sint endiatheti id est dispositi libri. ita primos quique legales genesin. exodus. leuiticus. numeros. deuteronomium. hec prima est pentatheucos que est legislatio. deinde alios pentatheucos que uocantur grasia id est scriptura. A quibusdam autem ista agiographa que sunt ista. Iesus qui naue iudices cum ruth. regnorum primus cum secundo liber unus et duo paralipomenon liber unus hec est secunda pentatheucos est propheticus qui. xij. prophetarum liber unus ysaia. ieremias. ezechiel et daniel deinde esdre duo in unum copulati librum et hester panatecos aut id est omnium uirtutum sapientia salomonis et sapientia iesu quod pater quid syrath composuit hebraice. grece aut interpretatus est. qui huius quidem nepos iesus. syrac aut filius uirtuosi quidem & boni: sed non numeratur. neque iacebant in archa. Noui autem testamenti euangelia quatuor. quod secundum mattheum: quod secundum marcum: quod secundum iohannem: quod secundum lucam. Actus sanctorum apostolorum. per lucam euangelistam catholice epistole. septem iacobi. una petri due. iohannis tres. iude una. pauli apostoli xiiij. Apocalipsis iohannis euangeliste et canones sanctorum apostolorum per dementem.

Vide capitulum uniuersum quod pulchrum est. de his que de christo dicuntur. Capitulum decimum.

Corum que de christo dicuntur modi sunt generales quatuor. Hec enim & ante incarnationem conueniunt ei. alia aut ante unionem. alia aut post unionem. alia aut post resurrectionem. & eorum quidem que ante humanationem modi sunt sex. Nam hoc quidem eorum copulationem & honorem quod est ad patrem ostendunt: ut hec. Ego & pater unus sumus. & ut qui uidet me uidet & patrem. & hoc qui in forma dei existit: & que talia. Alia aut perfectionem ypostasos eius. & hoc magni consilij angelus. consiliarius mirabilis & similia. Alia aut circumincessionem que est in inuicem ypostasos significant. ut hoc ego in patre & pater in me & alia indecessibilem stabilitatem significant: ut uerbum sapientia uirtus & splendor. Verbum enim intellectus est. Verbum aut in quo substantiale & sapientia similiter scilicet

est in intellectu. & in potentia est uirtus. & in lumine splendor. & inaccessibiliter enim stabiliuntur ex ipsis irrigata. alia aut uelut ex causa patre. ut hoc pater maior me est. ex ipso enim habet et esse & omnia quecumque habet. esse quidem generatiue & non conditiue. ut hoc ego ueni a patre. & hoc exiui a patre. et ego uiuo pro patrem. quecumque habet non traditiue neque doctiue. sed sicut ex causa. ut hoc. non potest filius a se ipso facere. quicquam nisi quod uiderit patrem facientem. Si enim non est pater neque filius. ex patre enim filius et in patre & cum patre simul. & non post patrem. Similiter et que facit ex ipso et cum ipso. una enim & eadem. non simul. sed eadem patris et filij et spiritus sancti est uoluntas et actio et uirtus. Alia autem ut patris beneplaciti per eius actionem completi non ut per organum uel seruum. sed ut per subale et enypositum eius uerbum et sapientiam et uirtutem. propterea quia unus in patre et filio consideratur motus. ut hoc. omnia per ipsum facta sunt. & hoc. misit uerbum & sanauit eos. & ut hoc ut cognoscant quoniam tu me misisti. Alia autem prophetice. & horum hec quidem ut futura. ut puta aperte ueniet. & quod zacharie. ecce rex tuus uenit tibi. & quod michi. dictum est. ecce dominus procedit de loco suo et descendet et superambulabit super excelsa terre. hoc autem futura ut preterita. ut hoc. hic deus noster postea in terra uisus est &c. & hoc. dominus creauit me principium uiam suam ad opera eius. & hoc. propter hoc unxit te deus deus tuus oleo letitiae pro partuipibus tuis & que talia. Igitur que quidem ante unionem et post unionem in ipso dicuntur. quod autem post unionem ante unionem nequaquam nisi forte prophetice ut diximus. Eorum autem que in unionem modi sunt tres. Nam quoniam quidem ex meliori sermonem facimus deificationem carnis. & logosin. id est uerbationem et superexcelsitudinem dicimus. & que talia. eas que uerbalitatem carni diuitias ex unionem que est ad altissimum domini uerbum ostendentes. quando autem a minori incarnationem dei uerbi humanationem. exinanitionem pauperiem humiliationem amamus. habet enim et que talia sunt. ex crasi id est complexione que ad humanitatem dicuntur de uerbo et deo. Quando autem ex ambobus simul sermonem facimus unionem communicationem unctionem coniunctionem configurationem. & que talia inquitur. propter hanc igitur tertium modum predicti modi duo modi dicuntur. per unionem ostenditur. qui habet alterutrum ex subsistente armonia & circūincessionem. propter unionem enim que est secundum ypostasim caro deificata dicitur. & deus fieri. secunda homotheos est uerbo id est simul deus cum uerbo et deus uerbum incarnatus esse. & homo fieri et creatura dici. & ultimus uocari non ut duabus naturis transmutatis in unam naturam compositam. impossibile enim in una natura simul contraria naturalia fieri. sed ut dua

bus naturis ypothasim unitis et circūincessionem que est ad inuicem in
circumfusibilem et intransmutabilem habentibus. Circumincessio autē nō
ex carne sed ex deitate facta est. Impossibile enim carnem circūincedere
per deitatem. sed diuina natura cum semel circūincessisset per carnē dedit
& carni ineffabilem circūincessionem que est ad ipsam: quam utiq; unionē
dicimus. Sciendum autē quod in primo et secundo modo eorum que in
unionē sunt conuersio consideretur. quando enim de carne sermonē faci-
mus deificationem et logosin idest uerbalitatem & superexcelsitudinem
& unionem aimus. A deitate enim sunt hec. circa carnem autē conside-
rantur. quando autē de uerbo exinanitionem incarnationem humana-
tionem humilationem & que talia. que ut diximus ex carne dicuntur
de uerbo autē & deo. ipse enim hec sustinuit uolens. eorum autē que post
unionem sunt modi sunt tres. primus qui diuine nature est ostensiuus.
ut hoc ego in patre et pater in me. & ego et pater unum sumus. & omnia
quęcumq; ante inhumationem de deo dicuntur. hec et post hūationem de
deo dicuntur: preter hoc quod non assumpsit carnem et eius naturalia.
Secundus qui humane nature est demonstratiuus: ut hoc. quid me queri-
tis interficere hominem qui ueritatem uobis locutus sum. & hoc. ita oportet
exaltari filium hominis: & que talia. horum autem que humaniter
de saluatore christo scripta dicuntur. siue in uerbis siue in rebus modi sūt
sex. hec enī eorum secundum naturam dispensatiue et gesta sunt & di-
cuntur. puta ex uirgine fetus. secundum etatem augmentatio et pfectio
fames sitis labor lacrime somnus clauorum perforatio mors & que talia. q̄
cumq; naturales et indetestabiles passionēs existunt. Nam in his quidem
uniuersis mixtio q̄dam diuinitatis ad humanitatem. Verumtamen cor-
poris nature esse creduntur. nihil horum diuinitate patiente. per ea autē
nam dispensante salutem. hec alia autē sedm fictionem simulationem: ut
interrogare ubi posuisti Lazarum. & rursus qui fici & sub exure soli secedi
omnino & finxit se longius ire. his enī & similib; neq; ut homo neq; ut deo
indigebat. Verumtamen humaniter figurabantur ad id quod necessitas &
utilitas expecebat. puta orōnem quidem pp hoc ut ostenderet quod nō est
anthithcos. & ut cām sui ipsius honorans patrem. interrogat non igno-
rans: sed ut ostendat quod secundum ueritatem est homo cū essendo deo
hoc idest secedere autē: ut doceat nō temerarios esse: neq; nos met ipsos p-
dere. hec autē alia dicuntur sedm familiaritatem & anaforam idest rela-
tionem: ut hoc. deus meus deus meus ut quid me dereliquisti. & hoc. ne
scientem peccatum pro nobis peccatum nominari. & hoc factus pro nobis
maledictio. & hoc ipse filius subiecit ei qui sibi subijcietur sibi uniuersa. nō
enim ut deus neq; ut homo derelictus est unq; a patre. neq; peccati neq;
maledictio factus est. neq; subijci indiget patri. Nam secundum id quidē

quod deus est equalis est patri et neq; contrarius neq; subiectus. Secundū id aut quod homo nunq; inobediens factus est genitori ut subiectione opus sit. nram ppriam faciens personam et nobiscum statuens se ipm hec docet. Hos enī sumus peccati et maledictionis rei: ut imperuasibiles et inobedientes & pp hoc derelicti. hec alia autem per diuisionem que est sedm excoꝑitationem. Si enim excoꝑitatione separares in ueritate inseparabilia scilicet carne a uerbo dicitur et seruus & ignorans. & enī et seruus et ignorans nature erat & nisi unita esset deo uerbo caro serua esset et ignorans. & enī & seruus et ignorans nature erat. sed pp unionem que est ad deum uerbum secundum ypostasim. neq; serua erat neq; ignorabat: ita et deum suū patrem uocabat. hec alia autem pp eam que ad nos est apparitione et credulitatem. ut hoc pater glorificauit gloria quam habui anteq; mundus esset apud te. nā et ipse quidem glorificatus erat et est: sed nobis non erat manifesta et credita gloria eius: et quod ab aplo dicto est. determinati filij dei in uirtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorū. per miracula enī et resurrectionem et per superaduentum sancti spiritus manifestum est et creditum est mundo quoniam filius est dei. & illud proficiebat sapientia et gratia. hec alia autem secundum familiaritatem psonę iudeorum cum iudeis numerans se ipsum. ubi ad samariam ait. uos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus: quoniam salus & in deus est. Tertius modus est qui unius ypostaseos est manifestatiuus et eiꝑ que ex utroq; est est representatiuus. puta istud. ego uiuo pp patrem. & qui manducat carnem meam: & ille uiuet pp me. & cum uadam ad patrem: & non adhuc uidebitis me. & illud. non utiq; dnum glorię crucifixissent. & nullus ascendit in celum nisi qui de celo descendit filius hominis q est in celo. & aut que talia & eorum que post resurrectionem. hęc quidem sunt deo digna: ut illud. baptizantes eos in nomine patris et filij et spiritus sancti. & id. ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usq; ad consummationem seculi. ut deus enim est uobiscum. alia incipit hec. alia aut homini digna. ut id. tenuerunt pedes eius. & id. & illic me uidebunt: et q talia. horum aut que post resurrectionem deo dignorum modi sunt diuisi. nā hec quidem uere sed non secundum naturam sed secundum dispensationē ad certificationem: uel credi faciendum: quoniam ipsum quod passum est corpus resurrexit ut cicatrices cibatio et potatio que post resurrectionem. Alia aut uere et secundum naturam: ut transire de loco ad locum in fatigabiliter: et per ianuas clausas intrare. Alia aut sedm fictionem: ut illud finxit homo se longius ire. Alia aut sunt eius quod ex utroq; ut id. ascendendo ad patrem meum et patrem uestrum: & deum meum et deum uestrum. & illud. intrabit rex glorię et sedebit in gloria magnitudinis in excelsis. alia aut ut uobiscum se ipsum ordinantis modo aduisionis q

est secundum nudam excogitationem: ut deum meum et deum uestrum.
Oportet igitur excelsa quidem attribuere diuine nature et superiori et pas-
sionibus et corpore humilia nature humane. communia uero composito sci-
licet uni christo qui est deus et homo. Et scire oportet utraq; unius et eius-
dem domini nostri: uniuscuiusq; enim proprium cognoscere. et utraq;
ab uno gesta uidentes recte credemus et non errabimus. ex quibus uni-
uersis unitatum quidem naturarum differentia cognoscitur. & quoni-
am non idem ut ait diuinissimus cyrilus in qualitate naturali diuini-
tas et humanitas: unus nimirum filius et christus et dominus. & ut uno cri-
sture una eius et persona est secundum nullum modum per cognitionem
naturalis differentie: diuisa ea que secundum hypostasim est unione.

Quoniam non est malorum deus causa. Capitulum xj.

Oportet scire quoniam consuetudo est diuine scripture per-
missionem dei actionem eius uocare: ut quando dicit apo-
stolus in epistola ad romanos. aut non habet potestatem fi-
gulus luti ex eadem massa facere hoc quidem in honorem uas
illud autem in debonationem. Nam quoniam quidem facit ipse et hec
et illa. Solus enim ipse est uniuersorum conditor. sed non honorabilia
construit uel debonabilia. sed propria unicuiusq; uoluntas. et hoc ma-
nifestum ex quibus ipse apostolus in secunda epistola ad timotheum ait. i
in magna domo non sunt solum uasa aurea et argentea: sed et lignea et fi-
ctilia: et hec quidem in honorem illa autem in debonationem. Siquis
igitur expurgauerit se ipsum ab his erit uas in honorem sanctificatum. &
utile dominatori in omne opus bonum paratum. Manifestum autem quod
uoluntarie expurgatio fit. Siquis enim ait expurgauerit se ipsum. con-
sequens autem conuersio consonat. Statim non expurgauerit erit uas in deho-
nationem et inutile dominatori contritione dignum. Proposita igitur
series & hoc conclusit deus omnes inspirabilitatem. & hoc dedit deus eis
spiritum compunctionis oculos ad non uidendum et aures ad non au-
diendum. hoc autem non ut deo agente suscipiendum: sed ut deo permittente.
propterea quia libet arbitrij est. et inuolentum quod bonum. Permissione
igitur eius ut actionem et operationem eius dicere assuetum est diuine scri-
pture. Sed tamen cum ait deum creare mala: et non esse in ciuitate malitia
quam dominus non fecit. non malorum causam deum monstrat. Si
quia bipartitum duplex equiuocum est malitie nomen duo signifi-
cans. quandoque enim quod natura malum est significat. quod contra-
rium est uirtuti et dei uoluntati. quandoque autem quod ad nostrum sen-
sum est malum et laboriosum scilicet tribulationes & inductiones: he-
c enim estimatione male sunt calamitose existentes: ueritate autem bone. Con-
uersionis autem et salutis sunt intelligentibus datrices. Has autem per deum fi-

eti aut diuina scriptura. Sciendum aut quod et horum nos sumus cau-
sa. Voluntariorum enim malorum inuoluntaria sunt genimina. Sed
& hoc sciendum quoniam consuetudo scripturę quędam ecclesiasticos id
est causaliter debentia dici. exilógicos id est causatiue dicere: ut hic tibi
soli peccati & perniciosum coram te feci: ut iusti fueris in sermonibus tuis
& uincas cum iudicaris. non enim qui peccauit ut uincat deus peccauit
neq; uero deus indigebat peccato: ut ex hoc uictor appareret. fert enī in
comparabiliter aduersus omnes et non peccantes uictorias conditor
existens & incomprehensibilis & increabilis: & naturalem habet glo-
riam et non supuenientem: sed quoniam nobis peccantibus non iuu-
stus est inferens iram & penitentibus concedens. uictor nostrę malitę
demonstratur. In hoc autem non peccamus: sed quoniam ita euenit
res quemadmodum si sederat aliquis opans: amicus aut supueniat
aut quoniam ut non hodie oparet adueniat amicus: igitur amicus qđ
non ut non opetur aduenit. ita uero euenit: occupatus uero circa ai-
ei susceptionem non opatur. dicuntur aut hec ecclesiastica id est causalia.
quoniam ita eueniunt. Non uult aut deus solus esse iustus: sed omnes
assimilari sibi secundum uirtutem.

Quoniam non duo principia sunt. Capitulum xii.

Quoniam non duo principia sunt unum bonum & alterū
perniciosum hinc sciemus. Contraria enī ad inuicē sunt
bonum & perniciosum: & sui inuicem corruptiua & in
se inuicem & cū in se inuicem non subsistentia. In parte
igitur horum singulū erit totus. & primum quidem circūscribentur
non a toto solum sed et a parte totus singulū horum. deniq; quis ē
qui regionem singulo distribuit non ei ad inuicem confecti et conue-
nire diceret: quia non malum est pacificans & concordans ad bonum.
Neq; bonum quod bonum ad malum amicabiliter dispositum. Si aut
alius est qui horū unicuiq; ppriam determinauerit conuersionem: ille
magis erit deus. Necesse aut et duorū alterum esse uel tangere et corrū-
pere se inuicem. uel esse quidem medium in quo neq; bonum neq; ma-
lum erit: uelut quedam materies separans ab inuicem utraq; & nō ultra
duo: sed tria erunt principia. necesse aut et horum alterum uel pacifica-
re quod id quod malum est non potest. quod pacificat enī non est malum
uel prelati quod id quod bonum est non pōt. quod prelatum enī nō fina-
liter est bonum. uel quod malum quidem est prelati: quod bonū est au-
tem non ex aduerso prelati: sed a malo corrumpi. uel semper contrariū
uel malum pati quod est boni. Unum igitur est ab omni malitia liberatū.
sed si hoc est aut: unde est quod malum. Impossibile enim ex bono ma-
lum habere generationem. Dicimus igitur quod malum nihil est aliud

nisi boni priuatio: & ex eo quidem secundum preter naturam euerfio. Nullum enim malum est secundum naturam. Omnia enim quęcumq; fecit deus bona sunt ualde: sedm hoc quod facta sunt. Ista igitur manentia quemadmodum creata sunt bona ualde. Voluntarie igitur secedentia ab eo quod est secundum naturam et ad id quod preter naturam est uenientia in eo quod malum est fuerit. Igitur secundum naturam quidem omnia seruientia et obedientia sunt conditori. Quoniam igitur uoluntarie aliqua creaturatum effrenata efficitur et inobediens facienti eam fit in se ipsa constituit malitiam. Malitia enim non sub aliqua est neq; substantię ydionia sed accidens scilicet ex eo. quod secundum naturam id quod preter naturam uoluntaria euerfio quod est peccatū. Aut igitur peccatum sue potestatis liberum mentis diaboli inuentio. Malus igitur diabolus: sed hoc quidem quod factus est non malus est sed bonus. Angelus enim clarissimus & lucidus a conditore creatus est liberi arbitrij existens ut rationalis et uoluntarie uiuit: non enim secundum naturam secessit et in obscuritatem malitę deuenit: a deo elongatus secundo nouo & lucis factore. ex ipso enim omne bonū bonum fit: & in quantum ab eo elongatur mente non enim loco in malum deueniens.

Cuius gratia preuidens deus eos a peccante non penitentiam a gere futuri erant creauit. Capitulum xiiij.

Deus pp bonitatem ex non esse ad esse deduxit. ea quę sunt & eorum quę futura sunt precognitor. igitur quidem nō futura essent non utiq; preuiderentur. eorum enī q sunt cognitiones sunt. & eorum quę omnino futura sunt precognitiones sunt. Suguit non futuri essent neq; mali essent. primū enim esse scilicet ipsum: et tunc bonum non malum esse. Sicut futuros esse pp dei bonitatem: et futuros malos ex ppria uoluntate esse probet eos generari. Malum igitur utiq; uincet dei bonitatem. facit itaq; deus bona uniuersa quę facit. Vnusquisq; aut ex propa uoluntate et bonus et malus efficitur. Sed si ergo dixit dn̄s conferebat illi homini. si natus non esiet non ppam creationem exprobrans dixit: sed supuenientem creature ex propria uoluntate et desiderio eius malitiam. proprie eius mentis desideria inutile ei conditoris beneficium fecit. quemadmodum si quidem cui diuitię & principatus a rege cōmissa fuerant tyrannidem aduersus benefactorem ppetrauit: quę digne capiens punit: si usq; in finem tyrannidi prospexerit hunc immorantem.

De lege mentis et carnis. Capitulum xiiij.
Bona est igitur idest diuinitas: quod diuini & super bona similiter et eius uoluntas. hoc enim est bonum quod deo uult. Lex autem est mandatum quod hoc docet ut in ea ma

nentes in lumine sumus. Cuius mandati preuicatio peccatum est. hoc aut per diaboli immissionem et per nr̄am inuolentiam et uoluntariam susceptionem consistit. dicitur aut et hoc lex. Supueniens igitur dei lex intellectum nr̄um attrahit ad seipsam & pungit nr̄am conscientiam. Dicitur aut et nr̄a conscientia lex intellectus nostri. Sed et immissio p̄uiciosi hoc est lex peccati supueniens membris carnis per eam nobis se immittit. Semel enim preuicantes mandatum & legem dei uoluntarie et immissionem p̄uiciosi accipientes: dedimus ei ingressum uenditi a nobis ipsis peccato: unde patet ducitur corpus nostrum ad eam. Dicitur ergo et quod iniatet corpori nostro odoratus et sensus peccati scilicet concupiscentia & uoluptas corporis. lex in membris nostre carnis. igitur lex quidem intellectus nostri scilicet conscientia congratulans legi dei scilicet mandato. et hoc uult. Lex aut peccati solum immissio p̄ legem q̄ est in membris scilicet per corporis concupiscentiam et subreptionem & motum. & per irrationalem partem anime repugnat legi intellectus nostri: hoc est conscientie & captiuum me facit et uolentem & diligentem peccatum secundum animam id est contractionem refusionem per leuitatem uoluptatis et corporis concupiscentiam et irrationalem partem anime: ut dixi: errare facit et suadet seruire peccato. Sed deus impossibile quod non poterat lex mentis in quo infirmabatur lex per carnem: mittens filium suum in similitudine carnis sine peccato carnem enim assumpsit: peccatum aut nequaquam. Condemnat aut peccatum in carne: ut iustitia legis impleatur in his qui non secundum carnem ambulant: sed secundum spiritum. Spiritus enim simul readiuuat: suscipit infirmitatem nostram & tribuit uirtutem legi intellectus nostri aduersus legem que est in membris nostris. Quid enim oremus secundum quod oportet nescimus: sed ipse spiritus interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus: hoc est docet nos quid oremus. quare impossibile non per patientiam et orationem dei mandata perficere.

Aduersus iudeos de sabbato. Capitulum. xv.

Sabbatum septima dies uocatur. Significat enim requiem. In ipsa enim requieuit deus ab omnibus opibus suis: ut diuina aut scriptura. Ideoque usque ad septimum dictum numerus circulariter euoluitur: et a prima incipit. Hic numerus honorabilis est apud iudeos deo iubente. honorare ipsum non ut contingebat sed et grauissimum in preuicatione inuinationum adiectione. non simpliciter aut hoc iussit: sed pp̄ quasdam mystice a spiritualibus et spectabilibus intellectus causas. Sicut nimirum indoctus ego estimo ut ab inferioribus & grossioribus incipiam. Sciens deus grossitatem et carnis dilectionem et ad materialia receptionem israelitici populi: simul autē

et in diiudicationem. primum quidem ut qui seruus custodit sabba-
tum et subiugale ut scriptum est requiescat. quia ut iustus miscetur ai-
marum timentorum suorum simul aut & vacationem agentes ab am-
plexu qui est circa materialia ad deum congregentur in psalmis & ymnis
& canticis spiritualibus et meditationibus diuinatum scripturarum uniuersum
septimum diem consumantur. ex ideo requiescant. Quando enim non erat
lex scripta a deo inspirata neque sabbatum consecratum erat. quando autem
a deo inspirata scriptura per moysen data est consecratum est a deo sabba-
tum. ut utique circa huius meditationem in ipso exercerentur. quando
omnem vitam deo consecrabant. & qui non amore dominatori ut pa-
tri seruebant sed ut serui indeuoti ingrati saltem paruum et minimum
& pusillam particulam sue uite deo tribuant. & hoc timore noxiarum in-
iminationum que erant in preuaricatione. Iusto enim lex non est posita
sed iniustis. quia primus moyses xl. diebus. et rursus alterius xl. dierum
ieiunio assistens deo. omnino et sabbatis per ieiunium affligebat se ipsum.
Lege autem affligere se ipsos in die sabbati iubente. Si autem dixerit quoniam ante le-
gem hoc quid dicat de theobut helya xl. dierum uiam explente in cibatio-
ne una. hic enim non solum per ieiunium. sed per mixtam itinerationem
in sabbatis xl. dierum se ipsum affligens soluit sabbatum. & non uirtus ei
qui legem dedit. sed et uelut uirtutis primum in ore se ipsum manifest-
auit. Quid de danieli dicent. nonne tres septimanas compleuit ieiunius.
Quid autem omnis israel. nonne circumcidit puerum sabbato. Si contingit
octo dierum esse. nonne autem & magno ieiunio quod legislatione iussi sunt.
si sabbato occurreret ieiunant. Nonne autem et sacerdotes et leuitae in taber-
naculi opibus contaminant sabbatum et inculpabiles sunt. Sed et ieremie-
tan si in gurgitem ceciderit in sabbato. qui euulsi quidem inculpatus.
qui autem despectus condemnatus. Quid autem omnis israel nonne septem
diebus dei archam circumferentes ieiunauit in circuitu subuer-
terunt. in quibus omnino fuit sabbatum. Vigetur dicit vacationis gratia
que est ad deum uelut paruissimam particulam ei attribuant et requies-
cant. & seruus & subiugale sabbati observatio excogitata est paruulus. et
sub elementis mundi seruus effectus carnalibus et nihil super litteram et cor-
pus excogitare potentibus. Quando autem uenit plenitudo legis misit deus
filium suum unigenitum factum ex muliere hominem factum sub lege ut
eos qui sub lege erant eximeret. ut adoptionem assumeremus. quot autem acce-
pit cum dedit nobis potestatem filios dei fieri credentibus in eum. quare
non adhuc sumus serui. sed filii non adhuc sub lege. sed sub gratia. non ad-
huc particulariter domino seruientes in timore. sed omne uite tempus ei
offerre debentes et semper seruam. nam dico et concupiscentiam a peccato
quiescere facientes & deo vacare iniungentes. concupiscentiam quidem

1. ...
uniuersam semper ad deum extendentes. Iram autem aduersus dei ini-
micos armantes & subiugale scilicet corpus similiter a seruitute quid
peccati quiescere facientes. diuinis autem mandatis ministrare iniungē-
tes. Hec omnia spiritualis nobis domini mandat lex. & qui hanc cus-
todiant superiores moysaica lege effecti sunt. Cum uenit enim quod perfe-
ctum est: quod ex parte est euacuatum est: & uelamine legis scilicet uelo
per saluatoris scisso crucifixionem: & spiritu igneis linguis fulgente: lit-
tera euacuata est. Corporalia quieuerunt & seruitus lex completa est: &
lex libertatis nobis donata est: & festum celebramus perfectam humane
nature requiem: Aio utique resurrectionis diem: in qua nos dominus iesus
uite princeps & saluator in promissam his qui spiritualiter deum colunt
hereditatem introduxit: in qua ipse precursor noster intrauit: cum resur-
rexerit a mortuis: & apertis ei celestibus portis in dextra patris corporaliter
sederet: ubi et qui spirituales legem obseruant: introibunt. Nobis itaque
qui spiritu adheremus & non littere: omnis carnalium est positio: & spi-
ritualis cultura et ad deum copulatio. Nam circumcisio quidem est cor-
poralis uoluptatis: & superfluum et non necessarium depositio. Prepu-
cium autem nihil aliud est nisi cutis uoluptuose particula superflua. Omnis
autem uoluptas que non ex deo et in deo fit: superflua uoluptas est: cuius
typus est prepuccium. Sabbatum autem est que a peccato requies: quare
utraq; unum existunt. & ita utraq; simul a spiritualibus impleta: neque
quamlibet iniquitatem operantur. Amplius autem sciendum quod scilicet vij.
numerus omne presens significat: ut dicit sapientissimus salomon dare
partes. vij. nec non et. vij. & diuina enim dicitur de octaua psallens. de futura
post resurrectionem a mortuis requiem psallebat. Septima igitur uacatio-
nem quidem agere a corporalibus in spiritualibus autem occupari iubens
lex iusticie omni tempore uero israeli & intellectu uidentem deum ha-
benti subostendebat. deo se ipsum adducere et superiorem corporaliu fieri.

De uirginitate. Capitulum xvj.

Blaspheuant carnales uirginitatem & in testimonium pre-
mittunt uoluptatem qui diligunt uoluptatem. hic maledi-
ctus omnis qui non erigit semen in israel. Hos autem inquit
in deo uerbo qui ex uirgine est incarnatus presumentes quod
uirginitas antiquitus & a principio in hominum natura plasmata ē.
de uirgine enim terra plas homo plantatus est. et solo ad amena creata
est in paradiso uirginitas conuersabatur. Aut igitur diuina scriptura.
quoniam nudi erant et eua & adam & non uere condabantur: cum
autem preuicati sunt cognouerunt quod nudi erant: et uere conda-
ti lasciuierunt sibi ipsis solum fieri et fecerunt pericomata: & post preuari-
cationem: quoniam terra es et in terram ibis: quoniam per preuari-

cationem mors in mundum introiuit. tunc cognouit adam uxorem suam: & concepit et genuit. quare ppea ut non conteretur et consume retur hoc genus a morte: nuptie excogitae sunt: ut utiq; per filiorum procreationem genus humanum seruaretur. Sed dicent tibi quidam fortassis: quid igitur masculus & femina uult & crescere et multiplicari. Ad quos dicemus: quoniam crescere quidem et multiplicari: non oino multiplicationem que per nuptialem fit copulationem significat. poterat enim deus et alio modo genus hoc multiplicare: si mandatu usq; in finem obseruassent in transmutationem. Sed sciens deus precognitione sua qui omnia sciuit ante generationem eorum quod futuri erant in preuacatione fieri et morte condemnari. preassumens fecit masculum & feminam: & augeri & multiplicari iussit. Via itaq; incedemus & uideamus uirginitatis gloriationes. Idem aut est dicere et castitatis. Hoc in archam introire iussus & mundi seminis custodia ei comissa talem accepit iussionem. Intra inquit tu et filij tui & uxor tua & uxores filiorum tuorum: diuisit eos ab uxoribus: ut cum castitate filius pelagus & totius mundi naufragium illud effugerent. post diluuium nempe requiem. Exi inquit tu et uxor tua et filij tui et uxores filiorum tuorum. Ecce rursus pp multiplicationem nuptie concessae sunt. Deinde helias qui igneo carru ad celos subuectus: nonne sine nuptiis esse amplexus e & in sublimatione que super homines testimonium accepit. Quis celos clausit: quis mortuos suscitauit: quis iordanem intercidit. Nonne uirgo helias. Elyseus aut eius minister nonne equalem uirtutem demonstrans in duplo gratiam sancti spiritus cum petisset hereditauit. Quid aut tres pueri nonne uirginitatem ducentes igne potiores effecti sunt pp uirginitatem corporibus eorum inconsumptis igne effectis. Nonne danielis corpori uirginitatem diligentis ferarum dentes insigi nequie runt. Nonne israelitis uidendus deus castitate seruare corpore precepit. Nonne sacerdotes seipso castos seruantes ita inaccessibilia introibant: & hostias offerebant. Nonne lex magnam orationem castitatem nu cupauit. Oportet itaq; id quod spirituale est accipere hoc legale preceptum. est enim semen spirituale per amorem & timorem dei conceptum in animabili uentre parturiente & partiente spiritum salutis. Itaq; suscipiendum illud est semen beatus qui habet in syon semen & ppos in ierusalem. Quid enim & si adulter & si ebriosus et si idolatra fuerit: beatus si solum habet semen in syon & ppos in ierusalem. Nullus eorum qui recte sapiunt hoc dicit. Virginitas angelorum est conuersatio. omnis i corpore nature est ydioma. hoc aut dicimus non nuptias blasphemantes: absit. Vidimus enim dnum in presentia sua nuptias bndicentem. & eum qui dixit honorabiles sunt nuptie & thorus incontaminatus.

sed bono meliorem uirginitatem cognoscentes in uirtutibus. & cum sit
intercessionis et remissiones similiter et in malitijs. Cognoscimus aut
quoniam nuptiarum filij sunt omnes homines preter generis princi
pes. Illi aut uirginitatis sunt et non nuptiarum plasmatio. Sed ab nupti
is abstinentia angelorum est: ut diximus: imitatio. Quanto itaq; an
gelus est homine superior: tanto uirginitas est nuptijs honorabilior. Qd
uitem dico angeli: ipse christus uirginitatis gratia non solum a patre anar
chas: sed sine principio et influxibiliter & concubitu est genitus: sed et
homo secundum nos factus: super nos ex uirgine sine copula incarnatus: et
ipse uirginitatem ueram et omnino perfectam demonstrans in semet ipso
Vnde et hanc nobis non in legislatione quidem deduxit: non enim omnes
capitunt uerbum istud: ut ipse dixit. opere autem nos erudit: et ad hac
nos fortiter efficit. Cui enim non manifestum quoniam uirginitas non in
omnibus nunc conseruatur: bona quidem e procreatio quam nuptie con
stituunt et bone sunt nuptie per copulam a fornicatione abscinden
tes: et rabiem concupiscentie per legalem coniunctionem non pmit
tentes ad iniquos furere actus. bone sunt nuptie quibus adest conti
nentia. melior aut est uirginitas. inime filiorum procreationem ad
augens: & deo fructum temporanei oronem afferens. honorabiles
sunt nuptie et thorus incontaminatus. fornicatores aut et adul
teros iudicabit deus.

De circumcisione. Capitulum .xvii.

Circumcisio ante legem data est abrahe post benedictionis
re promissionem signum distinguens ipsum et eos qui
ex ipso & eos qui in domo eius generabantur a gentibus cum
quibus conuersabantur. Et manifestum quia enim in here
mo .xl. annis israel solus secundum seipsum constitutus est non coniunctus
alii genti. quotquot in heremo nati sunt non circumcisi sunt. Cum aut ie
sus pertransire fecit eos iordanem circumcisi sunt. et secunda lex circumcisi
onis est facta. In abraha enim data est lex circumcisionis. deinde quieuit in
heremo .xl. annis: et rursus secundo dedit deus iesu legem circumcisionis
post transitum iordanis: sicut in libro iesu uarie scriptum. Sub hoc aut
tempore dixit iesu. fac tibi ipsi duos cultros petrinos de petra rupis et
sedens circumcide filios israel. Secundo et post pauca in .xl. et duobus an
nis constitutus israel in heremo bazaritide et ipse hoc in circumcisi eorum erat
plures predicatorum exercituum de terra egypti. qui non crediderant ma
dati dei: quibus et determinauit eos non uidere terram bonam quam iu
rauit dominus patribus eorum: dare eis terram fluentem lac et melle. pro
his aut constituit filios israel quos iesus circumcidi. propterea quia genti in cir
cumcisi fuerant secundum uiam quare signum erat circumcisio determinans

israel a gentibus cum quibus conuersabantur. typus autem erat baptis-
matis. Sicut enim circumcisio non membrum abscidebat corporis: sed
superfluitatem inutilem. ita per sanctum baptismum peccatum circume-
dimus. peccatum autem manifestum est quoniam superfluitas concupiscentie
manifestum est et non utilis concupiscentia. Impossibile enim est aliquem
nequaquam concupiscere: uel finaliter sine gustu uoluptatis esse: sed quod
inutile est uoluptatis id est inutilis concupiscentia et uoluptas. Hoc est
peccatum quod circumcidit sanctum baptismum: tribuens nobis signum
honorabilem crucem in fronte a gentibus determinans nos. Omnes enim
gentes baptismate potite sunt: & signo crucis signate sunt: sed in unaqueque
gentis fidelem ab infideli distinguens. Veritate itaque apparet in
utilis typus et umbra. Quare superfluum est nos circumcidi: et contra-
rium sancto baptismati. Qui enim circumciditur debet totam legem
obseruare. Dominus autem ut compleret legem circumcisus est: sed om-
nem legem et sabbatum obseruauit ut impleat et sistat legem. Ex quo
autem baptizatus est et spiritus sanctus apparuit hominibus in specu
columbe descendens super ipsum in iordane. ex tunc spiritualis cul-
tura et urbanitas et celorum regnum predicata sunt.

De Antichristo. Caputulum xvij.

D Ecce scire quoniam oportet antichristum uenire: ergo o-
mnis quidem qui non confitetur filium dei et deum uenisse
se in carnem et esse deum perfectum et factum esse hominem
perfectum et manere deum antichristus est. Unde prope et
precipue antichristus dicitur qui in consummatione seculi ueniet. Opor-
tet igitur primam predicationem esse euangelium in omnibus gentibus
sicut dixit dominus. & tunc ueniet in redargutionem aduersariorum di-
uitorum. dixit enim eis dominus. Ego enim ueni in nomine patris
mei et non suscepistis me. Veniet alius in proprio nomine et illum sus-
cipietis. & apostolus. pro eo quod ueritatis amorem non susceperunt
ad hoc ut saluentur ipsi: propterea mittet eis deus actionem erroris ad cre-
dendum: est eorum mandatio ut iudicentur omnes qui non crediderunt ue-
ritati et acceptauerunt iniustitiam. Iudei igitur filium dei existentem
dominum iesum christum et deum non susceperunt. seductorem et erroneum
autem deum se ipsum dicentem susceperunt. quoniam enim deum se ipsum uo-
cauit angelus qui danieli docuit ita. aut super enim deum patrem
suorum non intelligant. Et apostolus. Nullus uos seducat secundum aliquem
modum. quoniam nisi uenerit discidium primum & reuelatus fuerit
homo iniquitatis filius perditionis qui aduersatur et super tollitur
super omne quod deus dicitur. veneratur ut ipse in templo dei sedeat
ut deus demonstrans se ipsum. quoniam est deus. in templo autem dei non uerum

dicat. sed ueteri iudaeo. non enim nobis sed iudeis ueniet: non pro xpo
sed contra christum et eos qui christi: ideoq; antichristus dicitur. Opor
tet igitur primum predicatum esse euangelium in omnibus gentibus.
& tunc reuelabitur iniquo cuius est presentia secundum actum sathan
in omni uirtute et signis & prodigijs mendacij et omni seductione iniqui
tatis huius qui puenit: quem dominus interficiet spiritu oris eius sui &
maledicta presentiam sup apparitionis sue. Non igitur ipse diabolus sit ho
mo secundum dei humanationem. absit: sed homo ex fornicatione
generatur & suscipit omnem actum sathan. Prescians enim deus in
iquitatem eius future uoluptatis concedet in eo habitare diaboli.
Generatur ergo ex fornicatione ut diximus: & educatur occulte et re
pente insurgit et eleuat se et imperat. & primordijs regni sui magis
aut tyrannidis dissimulans iustitiam: cum aut fuerit dnator facto
psequetur ecclesiam di et manifestabit omnem iniquitatem. Veniet
aut in signis & prodigijs mendacij fictis et non ueris. & eos qui imbecil
lem et stantem basem mentis habent seducet et apostatate faciet a deo
uiuere ut scandaligentur si possibile est et electi. Mittenitur aut enoch
& helias thesauri et conuerterent corda petrum in filios: hoc est synagoga
ad dominum nrum iesum christum et predicatione apostolorum: et ab
ipso interficientur. Et ueniet dominus de celo quemadmodum sancti
apostoli uiderunt eum euntem in celum deus pfectus & homo pfe
ctus cum gloria et uirtute: et interficiet hominem iniquitatis filium
perditionis spiritu oris sui. Nullus igitur de terra expectet dominum
sed de celo: sicut ipse nos certiorauit.

De resurrectione mortuorum. Capitulū .xviii.

C Redimus aut et in resurrectione mortuorum. erit eni
uere resurrectio mortuorum. Resurrectionem uero autē
dicentes corporum animus resurrectionem. resurrectio
enī est secunda eius quod cecidit. resurrectio anime enim
immortales existentes. qualiter resurgent: si autē mortem determi
nant separationem anime a corpore. Resurrectio omnino est copu
latio rursus & anime & corporis. & corporis secunda eius quod disso
lutum est et cecidit animalis resurrectio. Ipsum igitur corpus qd
corrumpitur et dissoluitur ipsum resurget incorruptibile. Non enī
nequit quod ex principio ex puluere terre ipm constituit rursus dis
solutum et reuersum in terram de qua sumptum est sed in conditio
enūtiationem rursus resuscitare ipsum. Si enī non est resurrectio: in
quo ab irrationalibus distamus? Si enim non est resurrectio beatificatio
agrisera sine tristitia habentia uitam. Si ergo non est resurrectio neq;
deus est neq; prouidentia est. casu aut omnia aguntur et fiuntur. Ecce

enim uidemus plurimos iustos quidem esurientes & iniuriam patientes. & nulla in presenti uita potentes assumptione. peccatores autem & iniustos indutis & in omni uoluptate abundantes. Et quis unquam hoc iusti iudicij uel sapientis prouidentie opus beneficiens suspicabitur? Est igitur et resurrectio. iustus enim deus est. & his qui sustinent eum mercedis retributor. Sic igitur siquidem anima sola uirtutis certaminibus athletice pugnauit: ipsa sola coronabitur. & si sola in uoluptatibus inuoluta est sola iusta utique puniretur. sed quia neque existentiam separatam habuerunt neque uirtutem neque malitiam anima pertransit sine corpore recte ambo simul & finitionibus & retributionibus fruentur. testatur autem & diuina scriptura quoniam erit corporum resurrectio. ait deus nimirum ad noe post diluuium: ut olera sibi dedit nobis omnia. Verum tamen carnem sanguine anime ne comederitis. Et enim sanguinem animarum uestrarum requiram illum de manu omnium bestiarum. & qui effuderit sanguinem hominis pro sanguine eius effundetur sanguis illius: quoniam imaginem dei fecit hominem. Qualiter exquirat hominum de manu omnium ferarum: nisi quia suscitabit corpora omnium hominum morientium. non enim pro homine morientur fere. Et rursus moysi. Ego sum deus abraam deus ysaac deus iacob. non est deus mortuorum deus morientium: & non ultra futurorum: sed uiuentium: quorum anime quidem in manu eius uiuant. Corpora uero uiuent rursus per resurrectionem. & diuus pater dauid ait ad deum. Interficiet spiritum eorum & deficient: et in puluerem eorum conuertentur. Ecce de corporibus est sermo. deinde inducit. Emittere spiritum tuum & creabuntur & renouabis faciem terre. Sed et ysaas. Resurgent mortui et erigentur qui in monumentis. manifestum est autem quod non anime in monumentis ponuntur sed corpora. Sed et beatus eccielus. Et factum est autem cum propheterem ego & ecce terremotus & adduxit ossa os ad os singulum ad compaginem suam. & uidit & ecce superuenerunt eis nerui & carnes superinnate sunt. et ascenderunt super ea et circumextense sunt in eis carnes desuper. demum docet qualiter iussi superuenerunt spiritus. Sed et diuus daniel ait. & in tempore illo exurgit michael princeps magnus qui stat super filios populi sui: & erit tempus tribulationis: qualis non facta est ex quo gens genita est in terra usque ad tempus illud. in tempore illo saluabitur populus tuus: omnis qui inuentus est scriptus in libro uite. & multi dormientium in puluere terre exurgent in uitam eternam: hi et alij in obprobrium & uerecundiam eternam. & qui intelligunt effulgebunt sicut fulgur firmamenti. & a iustis multis sicut astra in secula: & adhuc effulgebunt multi dormientium ex puluere terre. dicens exurgent: manifestum quoniam resurrectione ostendit

corporum. Non utique quis dicet animas in puluere terre dormire. Sed
et nempe dominus in sacris euangelij corpus manifeste resurrectionem
tradidit. Audient enim ait qui in monumentis sunt uocem filij hominis
et qui audient uiuent et eribunt qui bona fecere in resurrectione ui
te eterne qui uero male egerunt in resurrectionem iudicij. In monu
mentis aut animas quoniam eorum qui bene sapiunt dixerit aliquis non
sermone uero solum sed et opere corporum resurrectionem dominus
manifestauit primum quod quadriduanum et iam corruptum et fe
rentem resuscitans lazarum non animam priuatam corpore sed et cor
pus cum anima et non aliud sed illud quod corruptum erat non re
suscitauit. qualiter enim non cognoscetur uel crederetur mortui re
surrectio non designantis substantie proprietatibus hanc constituen
tibus. sed lazarum quidem ad ostensionem proprie deitatis et credi
litate sue et nostre resurrectionis rursum reuersum ad mortem
ipse uero dominus primitie perfecte et non ultra morti subiacentis resur
rectionis factus. Ideoque et diuus apostolus dicebat paulus. Si mortui non
resurgunt neque christus resurrexit. non igitur uana uera fides. adhuc eni
estis in peccatis uestris. & quoniam christus resurrexit primitie eorum qui
dormierunt et primogenitus ex mortuis & rursus. Si enim credimus
quoniam iesus mortuus est et resurrexit. sic et deus eos qui dormierunt
per iesum ager cum ipso sicut dixit. sicut dominus resurrexit. quoniam aut
domini resurrectio corporis facti incorrupti et anime unio fuit. hec eni
sunt que diuisa fuerunt manifestum est. dixit enim soluite templum
hoc et in tribus diebus erigam illud. Testis autem dignus fidelissimus
est euangelium sacrum quod de proprio dicebat corpore. palpare et uide
re me proprijs discipulis ait dominus spiritum estimantibus. videte quoniam
ego sum et non alteruius sum quoniam spiritus carnem et ossa non
habet sicut me consideratis habentem. et cum hoc dixisset ostendit ei ma
nus et latus suum et thome protendit ad palpationem. Nonne sufficien
tia hec sunt ad corporum persuadendum resurrectionem. Rursus aut
diuus apostolus. Oportet enim corruptibile hoc induci immortalitate
& rursus. Seminatur in corruptione surget in incorruptione. Seminatur
in infirmitate surgit in uirtute. seminatur in contumelia surgit in gloria.
seminatur corpus animale scilicet grossum et passibile surgit corpus spiri
tuale et incorruptibile. Subtile hoc significat spirituale. Quale domini cor
pus post resurrectionem clausis uanijs pertransiens infatigabile esca somno
& potu non indigens. Erunt enim inquit dominus sicut angeli. non nup
tie suar illic sicut nec filiorum procreatio. Ait enim nempe diuus apostolus.
Nostra enim conuersio in celis existit ex quo et saluatorem expectamus do
minum iesum qui formabit corpus humilitatis nostre ad existendum ip

sum conforme corpori eius glorie. non eam que in aliam formam est transpositionem dicens absit: sed eam que ex corruptione magis incorruptione alterationem. Sed dicit aliquis qualiter resurgunt mortui pape incredulitate pape insipientie que in puluerem incorporea uoluntate solis transmutauit per unam matricis guttam id est sine in matrice augere precepit multiforme et multimode perfectum corporis instrumentum. nonne magis factum & effluxum resuscitabit solum rursus uolens. cui uero corpori ueniunt insipientes si sermonibus domini credere ceptas non permittit saltem opibus crede. Tu enim quod seminas non uiuificabitur nisi moriatur: et quod seminas non corpus quod generabitur seminas. Sed nudum granum si contingit frumenti aut alicuius reliquorum seminum dominus autem ei dat corpus sicut uoluit: et unicuique seminum proprium corpus. Considera igitur sicut insepultis id est sulcis semina suffossa quis est qui his radices imponit stipulam & folia et subtilissimas aristas: nonne qui uniuersorum est conditor qui omnia hec construxit precepto. Ita crede et mortuorum resurrectionem futuram esse diuina uirtute. Quoniam habet eam uoluntate uirtute. Resurgemus itaque animabus rursus unitis corporibus incorruptis effectis & exuti corruptionem et representabimur terribili christi tribunali: et tradetur diabolus et demones eius et homo eius scilicet antichristus et impij et peccatores in ignem eternum non materiale qualis est qui apud nos est sed qualem utique nouit deus. qui autem bona egerint fulgebunt sicut sol cum angelis in uitam eternam cum domino nostro iesu christo uidentes ipsum: & nisi indifferens id quod ab ipso est gaudium fructificantes;

Liber quartus & ultimus iohannis damasceni explicat feliciter

PEREGRINVM NVPER OFFENDI
cſyria ut aiebant profectum ad nos erat
longeuum: ſtatura procerum: ſed iam ſenio
incuruum: uultu placidum atq; decorum:
aſpectu ipſo deniq; & habitu ſanctitatis
inſignia pre ſe ferentem: ſuſſuſim oclōs
lacrimis: ſed ita ut ex eo ori et nihil digni
tatis detractum: & plurimum auctori-
tis & gratiæ uideretur adiectum. Sicq; ex a-
ppetua fere profuſione lacrimarum faciei

nihil ſeditatis: nihil ſqualoris inſederat: ſed euaserat tota ſerenior: nitidi-
or: comprior: omniumq; intuentium in ſe prouocabat affectum. Ego
cui ſenectus non ignaua ſummę ſemper uenerationi fuit: quiq; quod
tu minime ignoras ex inſtituto meo iam pridem ſenib; optimis & ob-
temperare prompte & libentiſſime obſequi: ſeduloq; miniſtrare cōſue-
ui: nactus huiusmodi hominem: captuſq; tanta oriſ gratia et dignita-
te ardebam eum alloqui: eiufq; familiari frui contrubernio: ſperans
id quod erat ſane ueriffimum: ex eiuf collocutione me et utilitatis
plurimum & uoluptatis percepturum. Poſita itaq; pauliſper uere-
cundia accedo propius: ſenem q; officiōſiſſime ſaluto. A quo uiciſſim
blande reſalutatus: inter ſalutationiſ uerba ſolemnia animaduert-
to gręcę locutioni� gnatum. Tum uero maiori conſtantia in eiuf ā-
plexuſ effuſuſ: & ſancta oſcula libanſ: apprehenſa illiuſ dextera: im-
petraui non multis precibuſ haud ab inuito ut cellulam noſtram in-
uiſeret: noſtroq; aliquādiu frueretur hoſpitiō. Secutuſ eſt ſpontē: uo-
tiſq; meiſ hilariter annuit. Quid multis immoror? Vbi conſedimus
ab ipſo ſtatim ſermoniſ exordio animaduerti ſenem incum diuina-
rum rerum peritiſſimum: flagrantem eximio pietatiſ affectu: ardo-
re diuiniſ caritatiſ incenſum ſollicitum: intentum: puigilem: tor-
porem atq; deſidiām omī ſermone laceſſentem: compunctioniſ ami-
ciſſimum: id quod ille eiuf adeo illuſtreſ lacrime haud obſcure ſigna-
bant: remiſſioniſ ac noxię ſecuritatiſ inimicum: lenem: placidum: mi-
tem: uitia ubiq; reſecantem: laudantemq; uirtuteſ: affectuſ deniq;
noſtroſ ad amorem dei ſeculiq; contemptum: ad ambienda eterna
premia formidandaq; ſupplicia potentiſſime mouentem. Deus bo

ne quid gaudij: quid solatij: quantumq; emolumentum: ex hospitij ad
in signis ore percepi: cum me dies ac noctes plurimas perpetua oratione
alloqueretur. Nihil eius uel aspectu gratius: uel doctrina salubrius: uel
consuetudine cariui: iocundius: letius dici aut fingi potest. Verum inter
hec gaudia nostra: quibus plures dies incredibiliter affectus sum: tuque
maxime diligo: cuiq; omnia debeo sepe in mentem ueniebas: cupieba
q; te festiuitatis nostre tantq; letitie participem fieri: tantq; hospitij sibi
ulla ratione posset gustum aliquem capere. Sed cum p'difficile id uide
retur: quod esset ille penitus nostri sermonis ignarus: induxi placidus
simum senem: ut comodi tui atq; consolationis causa latine quoq;
loqui diceret. Neq; sane abnuuit senior sanctus: ut mihi tibiq; morem
gereret: atq; in primis sancte caritati satisfaceret: est quippe metui tui
amantissimus: preter etatis consuetudinem se mihi in disciplinam
dare: meq; docere paucis diebus ita linguam nostram consecutus est:
ut meo quidem iudicio latine melius & eruditius loquatur q; grece.
Hunc ergo tu tantum talemq; hospitem cosine unicum uirtutis ac
nobilitatis deus: nominisq; tui ornamentum: & ex merito suo & ex
instituto tuo & ex comendatione nostra gratie reuerentiaq; suscipies: ha
bebisq; in honore apud te: omniq; officio ac ueneratione tractabis. Ce
terum nullus ei abs te honor maior: nullum quod pluri faciat offici
um deferri potest: q; si illo fruaris affatim: si omissis quantum licet
publicis priuatisq; negocijs te ad eum sepius conferas: hospitijq; tuo re
motis arbitris congregiare. Cupit enim ille te liberum expeditumq;
secretijs alloqui. Quod cum alias semper uoluer faceres: tum hoc sa
cri solemnisq; ieiunij tempore necessario tibi faciendum esse censeo.
Debet hoc sibi non immerito uindicare sanctorum reuerentia dierum
ut solitis bonorum opum studijs aliquid adijciamus: nosq; ipsos atq; co
scientias nras diligentius discutiamus. Quod minime implere possumus
nisi mortalium occupationum paulisper cura & cogitatione postposita.
Nam quo pacto huiusmodi curarum puluere turbatum oculum in cor
dis penetra infigere possumus: & subtilius abdita queq; rimari: cum
ne ea quidem que sunt ante oculos plane discernere ac diiudicare ua
leamus. Ad hoc nempe hospitem nostrum ut ad te maturius profici
ceretur orau: quod omnis eius sermo tota q; doctrina aptissime tem
pori congruat. Nihil enim ille humile: nil abiectum: nil molle: nil infi
mum aut sentit aut loquitur: sed omnis eius oratio de deo est rebusq;
diuinis: de penitentia: de iudicio futuro: de eterna uita gaudio q; ius
torum: de reprobis p'nis: de acquirendis consumandisq; uirtu
tibus: de euellendis radicibus uitij. Iam uero laudatissimam illam
platonis sententiam qua summam philosophiam meditatione mor

ut esse diffiniuit ita probasse deprehenditur. ut omnis fere eius sermo in
 exaudienda uersari uideatur. Terret: refouet: blanditur: hortatur: ac per uariis
 putationum genera nusquam fere nisi lecta ac reuerenti facie cernitur. Etiam
 dum uita oburgat lenitatis in ore gram seruat: seipsum deicit semper: nusquam
 insolenter attollit. Sed quid ego de hospite nostro tam multa: facies ipse
 periculum: ipseque integerrime iudicabis: ac de eo quid sciendum sit sta
 tuet. Qui si uidebitur interdum horridiore genere dicendi uti: omne
 quod fere cultum orationis omittit: partim etiam concedendum est: senex quod
 per priscam illam dictionem trinitatur: partim materie imputandum
 que profecto ea est: ut non capiat orationis ornatum: partim inmodi
 ce festinationi meae acceptum referendum. Dum enim illum ad te mit
 tere: tuisque uotis morem gerere preppere studeo: minus fortasse lima
 tus euaserit: quam si plusculum temporis fuisset apud me. Magnam tamen
 ubique copiam licet admirari: mirumque in modum illa ipsa negligenti
 tia orationis ut de industria assumpta plus placet. Sed ne ego nimis
 imprudens sim: qui ultra te protraham sermone nostro: cum in pre
 sentiarum sit hospes ille noster: ad quem tota intentione audien
 dum preparare te studui. habenda illi reuerentia: neque committendu
 ut diutius vacet apud te. En adest: illum amplectere: illique potius
 aures atque animum applica. Iam enim tecum illum relinquo. vale.

SERMO ANCTI EFREN DE PENITENTIA ET DE HO
 MINIS SIMA ET IUDICII DIE ET RETRIBUTIONE PER
 ANTONIUM IN EPIT.

Charitas presens

Heuissimi nihil sancte caritati preferamus
 Multa enim negligendo peccamus diebus
 singulis horis et momentis. Atque ideo cari
 tatem possidere studeamus. hec enim opo
 rit multitudinem peccatorum. Quid prodest
 fratres si habemus omnia: sola autem nos
 saluante caritate careamus. Ut autem
 exemplo aliquo utamur: si quis instructo
 conuiuio et abunde paratis epulis regem
 et principes inuitet ad prandium: magis
 fietque excipiat omnes: ita ut nihil appa
 rui desit: preter sale: nunquid prandium illud sine sale gratum esse uel

mandi poterit. Minime. Immo et iniuriam sibi et contumeliam ab inuitatis homo ille per imprudentiam refert. Ita et hic fiet frater dilectissimi. In uentum enim laboramus: nisi caritatem habeamus. Nam si ne caritate opus omne immundum est. Siue enim quispiam bonam uoluntatem habeat: siue ieiunijs se aut uigilijs macret: siue oroni iniurat: siue suscipiat pauperes: siue dona offerat deo: siue ecclesias conseruiat: siue aliud aliquid faciat: nisi caritatem habeat: in nihilum omnia apud deum estimabuntur: neque beneplacitum erit in illis domino. Noli igitur dilectissime sine caritate aliquid agere. Nam si dixeris quia fratrem meum odi: sed deum diligo: inuenieris mendax. Arguet enim te Iohannes sanctus dicens: Qui non diligit fratrem suum quem uidet: deum quem non uidet quomodo potest diligere? Manifestum est igitur dilectissimi: eum qui seruat odium aduersus fratrem suum: etiam si uideatur deum diligit mendacem esse et se ipsum penitus fallere. Dicit enim rursus Iohes idem theologus mysteriorum celestium cognitor. Quoniam hoc mandatum habemus a deo: ut qui diligit deum: diligat et fratrem suum. Et iterum dominus dicit: In his duobus mandatis uniuersa lex pendet et propheta. O miraculum ingens ac stupendum. Qui habet caritatem totam legem implet. plenitudo enim legis est caritas. O inextimabilis uirtus caritatis. O uis dilectionis immensa. Dilectissimi nihil caritate excellentius: nihil preciosius: neque in celo sursum neque in terra deorsum. Caritas enim est omnium caput & summa uirtutum. Caritas est bonorum omnium causa. Caritas est uirtutum sal. Caritas est finis legis atque consummatio. Hec in corde habitauit abel. Hec patriarchis optulata est. Ista seruauit moyses: & ut ad deum pro populo loqueretur induxit. Siquidem dimittis peccata eorum dimittit: sinasit: dele et me de libro quem scripsisti. Hec habitauit in prophetis. Hec dauid spiritus sancti domicilium fecit. Ista confortauit Ioseph. Ista Iob primum solidauit. Longe his maiora dicturus sum. Hec dei unigenitum filium de celis ad nos usque deduxit. Per caritatem bona uobis omnia manifestata sunt. Mors per eam mortua est: infernus captiuatus: adam reuocatus ad gratiam. Per caritatem paradisos reseratur: celorumque regnum repromittitur. Hec piscatores theologos fecit. Hec montes ac speluncas psalmorum uocibus replet. Ista corroborauit martyres: neque uiros tantum: sed et mulieres & pueros ad tolerantiam passionis animauit. Per hanc sancti omnes angustiam & arcam uiam tenuerunt. Sed quod diu loqui de caritate persistam: quasi illam pro merito laudare sufficiam. Quis erit ille frater mei: qui omnia caritatis merita digne enarrare possit. Ne ipsi quidem angeli eam pro sua dignitate explicare ualebunt. O sancta caritas eternorum bonorum omnium indultrix. Beatus et uere beatissimus qui relictis omni-

bus caritatem ueram & minime fictam sibi acquirere & comparare
studuit: quam dominus diffiniuit dicens. Maiorem hac dilectione ne
mo habet: ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Hac profecto
flagrabat sanctus paulus: cum diceret. Caritas proximo malum non ope
ratur. Caritas longanimis est: benigna est. Caritas non emulatur: non
agit perperam: non inflatur: non querit que sua sunt: non irritatur:
non cogitat malum: non gaudet super iniquitate: congaudet autem ue
ritati. Omnia sperat: omnia credit: omnia substat: non reddit ma
lum pro malo: nec maledictum pro maledicto. Ideo qui hanc possi
dere meruit: non superbit: non inuidet: non irascitur: non murmu
rat: non odit fratrem suum aliquando. Qui hanc adeptus est: non
modo diligentes se diligit: uerum etiam affligentes. Hac fretus p
thomartyr stephanus pro se lapidantibus dominum precabatur di
cens. Domine ne statuas illis hoc peccatum. Beatus homo qui cõtem
pus omnibus ueram caritatem affectus est. huius merces quotidie
crescit ac floret: huius corona pparata est: hunc angeli omnes beatum
predicant. Ab hoc nunq̃ deus separatur. Deus enim caritas est: & qui ma
net in caritate in deo manet: & deus in eo. Multi & preclari sunt caritatis
fructus fratres mei: sed ille precipuus est: quod aduersus neminem ini
micitias habere pmitit. Non occidat inquit sol super iracundiam ue
stram. Si enim remiseritis hominibus peccata eorum ait dominus & pater
uester celestis remittet uobis peccata uestra. Ista quidem hactenus de
sancta caritate. Nos uero ad id quod institui mus redeamus. loquamur
de penitentia & de iudicio futuro. Hec enim iugiter die noctuq̃ medi
tari multum confert dilectissimi: extremamq̃ horam semper habe
re ante oculos: & inextinguibilis flammæ nunq̃ obliuisci. psalmus
nunq̃ de tuo ore deficiat. Deus enim cum nominatur demones fugat.
Vbi psalmus illic et deus est. Vbi uero personant diaboli cantica illic
ira et perpetuum uic. Vbi diaboli cantica illic & demonum requies. Vbi
sacri codices sanctæq̃ lectiones: ibi iustorum letitia salusq̃ peccatorum:
& angelorum frequens solemnitas est. Porro ubi cytharæ choriq̃ psalme
pant: ibi uirorum ac mulierum obfuscatio: diaboliq̃ celebritas est. Qd̃
prodest dilectissimi ad momentum temporis hic choreas agere: festa
q̃ celebrare: illic uero in eternum cruciari. Neq̃ enim possibile est &
in presenti seculo gaudere temporaliter: et in futuro regnare cū do
mino angelorumq̃ interesse letitæ. Ceterum his quidem qui se hic
iocis & plausibus adducunt illa domini sententia congruet: qua di
cit: Ve uobis qui ridetis nunc: quoniam lugebitis illic & flebitis.
Eis uero qui modo penitendo lacrimas fundunt: uerax ille dñi ser
mo conueniet: quo ait. Beati qui lugetis nunc: quoniam illic ride

de pñia et iudicio

bitis. Consideremus fratres quia nihil proderunt nobis orbis finis in
 illa hora. Pensamus dilectissimi mei quod nullus cuiq̃ auxiliari pote
 rit: non fratri frater: non pater filio: non filie mater: non amici amici:
 non parentibus filij: sed unusquisq; onus suum portans adfuerit: ex
 pectans cum tremore sententiam contra se ferendam: siue veniat be
 nedicti patris mei: siue discedat maledicti. Hec alto corde cogitantes
 o christi amatores: sobrie et iuste & pie uiuamus in hoc seculo: sicut
 nos docuit beatissimus paulus dicens. Emundemus nos ipsos ab omni
 iniquatione carnis & spiritus. Deponamus igitur opera tenebrarum:
 nequam gentium ritu ambulemus. Cum sanctorum memorias cele
 bramus memores simus omnium debilitum uiduarum pupillarum
 peregrinorum ac pauperum. precipue aut colummis illis que in solitu
 dine montibusq; & speluncis & cauernis terre delitescent diuitas
 solemnitates honoremus: epulantes non celebrare seculari: sed di
 uina exultatione: non mundane sed spiritualiter: non gentilibus
 sed christiana pietate. Non ianuatum coronemus frontes: non cho
 reas statuamus: non tybijs et cytharis auditum effeminemus: non
 mollibus indumentis utamur: non auro non gemis ornemur: no
 comestationibus & chrietatibus opam demus: non cubilibus & impudi
 citijs vacemus: verum hec omnia gentilibus iudeisq; relinquentes
 qui spem salutis nullam habent: nos omnes pusilli atq; magni chris
 tiana dignitate festiuitates nras honoremus: in psalmis & ymnis &
 canticis spiritualibus. Angelicis cantibus domorum nram frontes non
 lauro rosasq; coronemus: non suauis olentium florum spiramenta mul
 cendis naribus admoueamus. Ista eni gentium ac iudeorum sunt.
 Nos aut fratres ab eis declinemus: postresq; nros preciosa ac uiuifica cry
 ce coronemus: dicentes cum apostolo paulo. Mihi absit gloriari nisi in
 cruce domini nostri iesu christi. pingamus in ianuis atq; in frontibus
 nostris & in ore et in pectore atq; in membris omnibus uiuificum signu.
 Armemur insuperabili hac christi armorum armatura. Christus uictrix
 est mortis: fidelium spes: lux orbis terre: paradisi reueratix: profligatrix
 heresum: demonum expultrix: monachorum adminiculum: firmame
 tum fidei: magna salutarisq; custodia & gloria perpetua orthodoxorum
 perpetua in eternum. hanc o christiane armaturam diebus singulis et no
 ctibus horis atq; momentis in omni loco circumferre no desinas: ni
 hilq; siue ipi perisias sed siue dormias siue euigiles siue opati insistas:
 siue manduces siue bibas siue iter agas siue maria nauiges siue trans
 mittas flumina: hac te lorica circumtege: membraq; tua omnia saluta
 ri signo exorna atq; circumsepi: neq; accident ad te mala. hoc enim si
 gno conspecto aduersarie potestates conterritæ trementesq; recedunt.

Crucis signu

Vetus scriptura

Crux enim christi ueraciter sanctificauit orbem: fugauit tenebras: luce
 q; reuexit. Hec eliminauit errores: uiamq; monstrauit. hec ab ortu so
 lis et occasu septentrione et meridie collegit gentes: atq; in unam ecclesi
 am in una fide: sub uno capite in caritate conuexit. Hec orthodoxoru
 inexpugnabilis murus est. Quod os que labia que lingua digne prome
 rito laudare possit uictoria arma eterni imperatoris nri xpi. Crux
 caluarie in loco defixa: mox uite nostre felicissimum botrum sine ope hu
 mano pullulauit. Hoc deniq; preciosissimo ligno christus deus noster in
 ferri uoracissimum dirupit uentrem: nimis patulum diaboli obstru
 xit os. Eo conspecto contremuit mors: omnesq; quos a primo homine
 usq; ad id tempus sub ditione sua tenuerat uiueros dimisit. Crucis ar
 mis accincti sancti apli omnem inimici calcare uirtutem. hac se tho
 racis luce muniunt: milites christi beatissimi martyres omnes artes et
 inuentiones: atrociter tyrannorum superant. hanc baculantes sancti
 monachi seculo uilefacientes sumo cum gaudio et alacritate in solitudi
 nibus et montibus et speluncis caueruntq; terre sibi sedes elegerunt. O in
 effabilem immensamq; bonitatem benignissimi dei. qui tam magna
 tamq; preclara munera humano generi per crucis induxit uexillum.
 Hec aut sancta crux rursus in consummatione seculi. cum secundus illu
 xerit domini saluatoris aduentus prima cum gloria ingenti et auge
 licorum exercituum infinita multitudine apparebit in celo uinicos
 quidem terreus ac uexans: fideles aut illuminans atq; lictificans: adue
 tuncq; celestis imperatoris adiutrix. De preciosissima et uiuifica diui
 naq; cruce hactenus diximus. & si plura his dici poterant ac fortasse de
 buerant. Que uero post hec futura sunt: cum illa radiare in celis ceperit.
 putas qualia erunt. At uita fratres fortassis omnem sermonem: omnem
 mentem: omnemq; cogitationem superat. Transcendunt quippe omnis
 narrationis seriem: auditumq; omnem excedunt. Heu mihi fratres mei
 dilectissimi. Memoratus sum horre illius: atq; contremui. & hic pre pa
 uoris magnitudine dicendi finem facere pene institueram: cum uersa
 rem animo que nam sint illa: que post crucem reuelanda sunt. Quis
 enim audeat ista narrare: quis presumat exponere: quod os enuntia
 re sufficiat: lingua eloqui: que uox explicare. que auris possit audi
 re illa que nec celi ferre uincet: Tantum enim et tam ingenua
 tamq; horrenda mirabilia neq; facta sunt in omnibus: a seculo genera
 tionibus: neq; futura sunt. Et modo quidem sepe cum sit coruscus aut
 tonitrus uastior omnes sui formidine terret: cunctiq; horrore percussis so
 lo procumbunt. Quo ergo sustinebimus cum audierimus tube uoce
 de celo nimio cum metu resonantem: omnesq; a seculo defunctos: iustos
 & iniustos: bonos & malos: pios atq; impios excitantem: Tunc omnia ex

Dicit iudex
hunc

tumulis humane conditionis ossa cum uox tube insonuerit exili-
atq; discurrent artus suos iuncturas q; cum festinatione requiren-
tia. Cum uiderimus omne hominū genus exire: quēlibet ex lo-
co suo congregari q; ad iudicium. Celestis nempe regis iussu terra su-
os mortuos reddet: mare uident suos. quicquid item humanorū
corporum uel bestia rapuit: uel uorauit piscis: auisue discerpit: in
priorem statum remeabit: omnesq; in ictu oculi resurgent: & ante tri-
bunal adstabunt: ita ut ne unus quidem capillus capitis desit. Cum
uiderimus igneum fluium ab ortu solis usq; ad occasum emanantē
ac ueluti seuiens fluctibus mare montes ac ualles deuorantem: terram q;
omnem et que sunt in illa exurentem. Tunc dilectissimi mei deficient
fontes: uanescunt flumina: mare succabitur: agitabitur aer: sydera ut fo-
lia de celo cadent: deficient sol: luna uertetur in sanguinem: celumq; ut
liber complicabitur. Cum uiderimus angelos missos hinc inde cū fini-
tione discurrere: electosq; dei seruos ab ortu solis usq; ad occasum
in unum cogere. Cum uiderimus celum nouū et terram nouam in
quib; iustitia inhabitat. Cum uiderimus terribile solium seden-
temq; sup illud omnium deum: infinitaq; angelorum milia cum
tremore circumstantia. Cum uiderimus signum filij hominis preci-
osam scilicet ac uiuificam crucem in celo lucentem: omnesq; fines
orbis terre ultra solis claritatem illustrantem. Vbi uero uiderit oēs
regium istud ac tremendum iceptum in celo reuelari: iam tunc a-
gnoscent singuli continuo ipm quoq; regem reuelandū: qui in illo
claris affixus est. In illa hora quisq; pauidus tractabit quō uero sit
obuiam christo: quam rationem redditurus. Ac si quidem peccatorū
conscientia p̄matur stabit tristis merens afflictus atq; anxius ex-
pectans suam contra se ferendam. Vnusquisq; enī ternet ante faci-
suam exposita opa sua: siue bona illa siue mala p̄misit. Tunc hi qui an-
gustam & arctam uiam precurrunt: omnesq; qui ex corde egerunt pe-
nitentiam: misericordesq; ac peregrinorum susceptores: precepue au-
tem qui in solitudinibus in montibus et in speluncis p̄fessionem suā
usq; ad finem caste seruauerunt ac iuste: quiq; sub obedientie iugo ī
humilitate p̄fecta ad finem usq; p̄stiterunt: qui secundū sententiam
domini dei et saluatoris nostri seruierunt spiritalibus patribus cū metu
& alacritate: ac fratribus reliquis: scribisq; et imbecillis et in infirmi-
tate constitutis. Ecce enim huiusmodi qui professiones suas rite serua-
uerunt adstabunt hilares magno cum gaudio expectantes beatam
spem et aduentum glorię magni dei et saluatoris nr̄i iesu christi. Ve-
nit enim ut eos qui in uigilijs ieiunijs lacrimis oronib; ac psalmodi-
is se exercuerunt: laboresq; p̄stulerunt varios: sua illustratione letificet.

Ignis iudicij

5

Veniet ut misericordes peregrinoꝝ qꝫ susceptores ac pupilloꝝ nut-
tores pro impensa miseratione coronet. Veniet ut varijs uexatio-
bus afflictos beatificet. Veniet ut consoletur eos qui super peccatis
suis iugem luctum habuerunt. Veniet ut eos glorificet qui pro no-
mine suo pauperes esse delegerunt: qui non dilexerunt mundum neqꝫ ea
que in mundo sunt: sed omnia reliquerunt ut tollentes crucem su-
am nudi illum expeditiqꝫ sequerentur. Veniet non iam de terra sed
de celo ueluti fulgur horrendum cum ingenti potentia & maiesta-
te. Tunc e celis ingens clamor personabit: Ecce sponsus uenit: ecce
procedit iudex: ecce apparet rex: ecce sumus iudicium iudex reuelat:
ecce aduenit oim deus ut iudicet orbem terrarum: & reddat uni-
cuiqꝫ secundum opa sua. Tunc dilectissimi fratres mei a uoce cla-
moris illius contremiscent mare atqꝫ terra et omnia que in eis sunt.
Tunc timor & tremor ac stupor irruet in omnem hominem a
clangore tube & a metu expectationis eoz que supuentura sunt
uniuerso orbi. Tunc uirtutes celoꝝ mouebuntur: precedent corusca-
tiones: astra cadent: angelorum exercitus preibunt: archangelorū
chori adstrabunt parati: cherubin & seraphin multis oculis & sex
aliis insignia in uirtute ac metu proclamabunt sanctus sanctus sa-
ctus dominus sabaoth: qui uenit omnipotens. Tunc creatura omis
in celo & in terra et subtus terram valide cum horrore clamabit
benedictus qui uenit rex in nomine domini. Tunc scindentur celi
& reuelabitur rex regum & principum princeps ueluti fulgur terri-
bile cum potestate multa & maiestate: uidebuntqꝫ eum qui illum
pupugerunt. Videbunt ipsi & omis tribus terre. Tunc celum & terra
uerrentur in fugam: sicut iohannes presignauit dicens: Vidi solium
candidum & magnum sedentemqꝫ super illud. & a facie illius fu-
git celum atqꝫ terra. Tunc sedebit christus in solio glorie sue: sicut
ipse dixit. & congregabuntur ante eum omis gentes. Ve mihi fratres
dilectissimi: quo in statu inuenienda est anima in hora illa cū thro-
ni positi fuerint: & iudiciū sedet: & aperitur libri. Tunc intuebimur
innumerabiles angelorum exercitus circūstantes thronum glorie
cum metu ac tremore. Tunc enim cuius cuiusqꝫ opa coram angelis
& hominibus recitabuntur: que in occulto et in tenebris admissa
plurimos latebant. Tunc laus erit unicuiqꝫ a deo. Tunc implebitur
danielis propheta dicens. Ego daniel aspiciam donec throni po-
siti sunt: & antiquus dictum sedet. Vestimentum eius candidum
ut nix. capillus capitis eius ut lana munda. sedes eius ut flama ig-
nis: rotę eius ignis ardens: fluxus ignis transibat coram illo. mila
miliū assistabant ei: & centies millena milia ministrabant. Iudi

cum sedit & libri aperti sunt. Magnus in hora illa pavor erit fra-
 tres mei: grandis tremor: cum libri illi formidabiles aperientur in
 quibus scripta sunt opa nostra: et actus & uerba: & quæcūq; egimus in
 hac uita: putantes latere deum qui scrutatur renes & corda. Illic enim
 non solum actus: uerum et cogitationes et intentiones cordis scriptæ
 sunt. O q̄ multis lacrimis nobis opus est: ut euadamus horæ illius pauo-
 rem: et negligimus. Per lacrimas enim & elemosinas possibile cuiq; ē
 inscripta in libris illis deluere crimina. O quantus erit gemitus: q̄
 miserabiles lacrime: cum oculis nostris intuebimur hunc ineffabile
 celorum regnum: inde rursus eterna supplicia pauendosq; cruciatūs
 reuelari: medium uero assistere omne mortalium genus a primo a-
 dam usq; ad ultimum hominum: omnesq; cadentes in faciem atq;
 adorantes. Tunc implebitur sermo qui scriptus est. Viuo ego dicit do-
minus: quia mihi curuabitur omne genu: & confitebitur omnis lin-
gua. Et quod rursus beatus paulus apostolus dicit. In nomine iesu
xpi omne genu flectetur: celestium: terrestrium & infernorum. et
omnis lingua confitebitur: quia dñs iesus christus in glā est dei pa-
tris. Tunc omne humanum genus inter celestis regnum eternum q;
 cruciatum inter gaudium & mestitiam omnes demissis in humum
 uultibus adstabunt: metu et expectatione solliciti. Interdum tamen
 modice attollent capita: uidebuntq; proximos quosq; ppe tribunal
 adsisere: & acriter examinari: & eos maxime qui in negligentia ui-
 xerunt. Ac denuo humi defigunt obtutus: recogitantes et ipsi opera
 sua. Cernent aut singuli opera quæ premiserunt coram se exposita:
 siue bona siue mala. Tunc hi qui mala gesserunt: neq; penitentiam
 egunt: ciulantes dicuntur. O quare non laborauimus miseri.
O quantum tempus negligentet amisimus: illusi atq; illudentes io-
cūsque resoluti. O quare non ieiunauimus. O quare non uigilaui-
mus. O cur elemosinas non dedimus: ut ipsi misericordiam con-
sequeremur: dum tempus esset penitentis: sed usui ac delitijs de-
diti et elata ceruice incedentes: annos nros frustra transegiimus.
O quare non fleuimus: ut remitteretur nobis quod peccauimus. Vi-
 debit enim quilibet illic pauperes pro se deprecantes quos hic modo
 miseratq; est. Tunc hi qui pauperum miseri non sunt: amarit se cō-
 ficient singultibus & lacrimis: frustra ita repententes. O q̄ utilis quaq;
salutaris est misatio pauperum: quam exercere negleximus. O quan-
tas opes frustra consumpsimus in perniciem nrām. Nunc quid faci-
 mus miseri: qñ uenit hora quam sepe nobis scriptura diuina prote-
 stabatur: nos enim non applicabimus animum: Quid modo faci-
emus miserabiles: quia libros aperti cernimus ex quib; omnes iu-

dicandi sunt. Hec autem illis cogitantibus secumque uolentibus repe-
 re audient iudicis uocem cum terrore clamantis ac dicentis. Ostendi-
 te opera et mercedem accipite. In illa hora pariebunt omnes christiano-
 rum ordines: pontifices sacerdotes diaconi & ordo ecclesiasticus reliquus.
 Unusquisque enim suscitabitur in suo ordine ut deo rationem reddat.
 Tunc metu agitantur et reges quondam potentissimi: et principes
 & sapientes et diuites ac pauperes: quoniam aduenit hora quoniam cuiusque
 opera coram angelis & hominibus recensentur: & unusquisque quod
 seminauit hoc metet. Heu mihi fratres mei dilectissimi: volo quod postea
 futura sunt dicere: uerum pro timoris magnitudine uocem mihi in-
 tercipi sentio atque deficere: profluunt lacrimae: totusque anxietate confun-
 dor. Etenim quod narrare intendo plenum est terrore atque formidinis.
 Ad hec qui aderant studiosi auditores ac fideles christi dixerunt. Dic no-
 bis et reliqua: ut audientes penitentiam agamus. Ad quos ille. Inten-
 te queso accipite fratres mei dilectissimi. Tunc enim requireretur in sin-
 gulis christianis baptismatis sigillum illibatum: exigereturque ab uno
 quoque fides integra et nulla heretica colluione maculata. Time o fra-
 tres mei et christi amatores omnis humanitatis effigies media inter iudi-
 cium et regnum: uitam ac mortem: gaudiumque ac inctorem statuetur.
 & requireretur a quolibet regium signum: ex qua die catholicam & ortho-
 doxam ecclesiam ac fidem matrem per baptismum suscepit: exigereturque a singulis
 fides in pace illibata: sigillumque intactum: & tunica incommixta
 secundum pulchram illam confessionem: quam coram multis testibus p-
 fessi sunt dicentes. Abrenuntio tibi sathana et omnibus opibus tuis hu-
 iusmodi preclara abrenuntiatio requireretur a nobis in illa hora. Quae
 uero beatus erit qui illam ut pollicitus est diligenter integreque seruauit. pa-
 tris enim uerbis omnibus iniquitatibus renuntiare consensit: omnibus
 quod omnino quae odit deus abrenuntiavit: non duobus aut tribus aut
 decem: sed omnibus quae mala nominantur. puta abrenuntio sathanae
 et omnibus opibus ipsius. Quibus opibus? audi. fornicationi adulterio
 immunditie mendacio furto inuidie ueneficio diuinationi incanta-
 tionibus indignationi & blasphemie inimicitiis fraterno odio conte-
 mptioni emulationi ebrietati stultiloquio superbie lasciuie odio risibus demo-
 num canticis homicidiis puerorum corruptionibus auspicationibus in-
 rogationibus spirituum lammarum inscriptionibus renuntio cupiditati
 & rapinis ydolotheis et sanguini & mortuini. Et quid plura loquor
 atque intempestiue commemoro. Multa pstringenda sunt breuiter: & ea
 uerba tantum repetenda. Abrenuntio omnibus opibus quae in sole fiunt
 & in luna et stellis & terra: arboribus coloribus calicibus triuissis aliisque plu-
 rimis iniquis & funestis opibus: quae turpe est etiam dicere. his omnibus

atque horum similibus abrenuntiavimus in sanctificatione baptismatis: in sacra piscina: que omnes scimus opa esse tenebrarum demonumque doctrinas. Hec igitur omnia qui faciunt subditiōe diaboli sunt: que prius didicimus que veniremus ad lucem: cum essemus cum iam essemus sub peccato uenundati. Cum uero placuit benignissimo ac misericordissimo domino ex huiusmodi nos errore liberare: uisitauit nos oriens ex alto apparuitque gratia dei saluatoris: & dedit seipsum cōmūtationem pro nobis et redemit nos proprio sanguine ac renouit ab errore idolorum: dignatusque est regenerare nos per aquam et spiritum. Hec omnia abnegauimus & exiimus ueterem hominem cum actibus suis: atque induimus nouum adam. Hec igitur omnia que prefati sumus neque opa qui post gratiam sancti baptismatis facit a gratia credit: nihilque illi proderit christus permanere in peccato. Audite obsecro quique fideles estis: que magne malorum multitudi paucis abrenuntiavimus uerbis. Hanc igitur abrenuntiationem angeli in hora baptismatis scribunt. hec a nobis omnibus christianis confessio exigitur iudicii tempore. Scriptum enim est: quia ex uerbis tuis iustificaberis: & ex uerbis tuis condemnaberis. Et rursum dominus dicit: Ex ore tuo te iudico serue neque. Liquec igitur fratres que uerba nostra in hora illa aut condemnant nos aut iustificent. Interrogant illi: quomodo? Respondet. Examinantur pastores inquit episcopi scilicet de conuersatione sua: efflagitaturque a singulis rationalis oues: quas a pastore summo christo pascendas acceperant. Ac siquidem per pastorem negligentiam ouem deesse contigerit: sanguis eius de manu illius requiratur. Similiter et abbas pro se ipso et pro grege suo rationem reddet. Pari ratione & presbiter pro tibi credite ecclesie populo rationem redditurus est. Diaconi item ac lectores fidelesque omnes rationem pro animabus que sunt in domo sua reddent: pro uxore pro filiis pro seruis & ancillis. An illos enutrierint in timore et disciplina et correctione domini: sicut admonet apostolus paulus. Tunc et reges et principes et diuites et pauperes presbiteri ac magni interrogantur de opibus propriis. Scriptum enim est: quia omnes stitemus ante tribunal christi: ut recipiat unusquisque secundum opera sua que per corpus gessit. siue bona siue mala. Item alio in loco scriptum est. Quia non est qui eruat de manibus meis. Rogamus te inquit ut dicas nobis quid postea futurum sit. Loquar inquit in dolore: loquar in luctu: quia audire non potestis que postmodum fient. Sed omittamus ista queso carissimi. Num inquit illi formidolosiora sunt que restant his que abs te audiimus nunc? Et magister rursus illacrimans. Et formidabiliora inquit sunt & tristiora & miserabiliora: proptereaque et lacrimis & singultibus digna: que si in medium proferam. tremor apprehendet audientes. Rursus illi ad eum dixerunt. Enarra nobis illa o amice christi

pastor
examin

si possibile est: ut eis admoniti maiori cum studio penitentiam aga-
 mus. Ad hec ille iterum lacrimans dixit. Dicam uobis cum lacrimis:
 exponam q; narrationem illam prorsus miserabilem: quoniam ceter-
 um id restat. Verum quia nobis ab apostolo mandatum est hec
 fidelibus apponere: uobis qui fideles estis ea modo apponam: uos aut
 etiam alios docere. Quoniam uero cor meum in huiusmodi narrati-
 one cruciatur: compatimini mihi benedicti fratres mei: planctum
 q; meum benigne suscipite. Cum discussi omnes & examinati fuerit:
 & coram angelis & hominibus opera cunctorum patrefacta: & ini-
 mici omnes subiecti fuerint pedibus illius: atq; euacuata fuerit po-
 testas omnis uirtus q; terrena: & sicut scriptum est curuatum fuerit
 deo omne genu: tunc iam sicut predixit dominus: segregabit eos ab in-
 uicem: sicut pastor segregat oues ab hedulis. Qui enim bonis opibus
 bonisq; fructibus ornati sunt: separantur ab infructuosis & peccato-
 ribus. Tunc ueraciter lucebunt qui mandata domini custodierunt:
 misericordes pupillorum peregrinorq; susceptores: qui nudos ue-
 stierunt: qui carceri inclusos uisitaucrunt: uiduarum defensores:
 oppressorum adiutores: qui ut ait dñs lugent nunc: qui modo
 pauperes sunt pp opes repositas in celo conquiritendas: qui nihil mu-
 danum senserunt: neq; ea que sunt in mundo dilexerunt: sed reli-
 ctis omnib; christum dñm secuti sunt: qui fratrib; delicta remi-
 serunt: qui signaculum fidei integrum atq; ab omni heresis labe
 immaculatum seruauerunt. Tunc igitur statuet oues quidem a de-
 xtris suis bonorū opum fructibus plenas. Oues inquam que pastore
 bonum agnouerunt: oues que domini sui signaculum custodierunt.
 oues que ueti pastoris uestigia secute sunt. huiusmodi oues statuet
 a dextris suis: hedes aut a sinistris. Hedi aut illi sunt qui bonis fru-
 ctibus carent: qui pastorem bonum irritauerunt: qui contamina-
 uerunt fidem: qui sine metu lasciuiuerunt: choris se addixerunt: ma-
 la semper malis accumulauerunt: superbi elati indisciplinati: qui cō-
 gruum penitentis tempus amiserunt: ac ueluti lasciuientes hedi
 in deliciis uixerunt: qui uite sue tempus omne in crapula & ebi-
 etate inclementia q; consumpserunt: sicut diues ille qui nuq̃ mi-
 seratus est pauperem lazarum. Idcirco etiam inter adstantes ad fini-
 stram: ut immisericordes: ut peratis uisceribus carentes: ut ini-
 mici fratrum xp̃m q; odientes: nullosq; habentes penitentis fru-
 ctus: neq; in uasis suis oleum ferentes condemnati sunt. Idcirco
 ex hac uita eiecunt omni ope bono destituti ac deserti: omni
 q; sceleris & iniquitate pleni. Qui uero sibi oleum a paupib; eme-
 runt: & uasa sua impleuerunt a dextris regis abstabunt: illustres

gloria & hilares: lucidas lampades suas tenētes in manib: audient
q; uocem illam beatissimam dicentem sibi. Venite benedicti patris
mei: uenite lucis filij: uenite heredes regni mei: uenite qui pp me pau
peres effecti esuristis & sitistis: qui non dilexistis mundum: neq; ea q
in mundo sunt. Venite qui pp me temporale ac momentaneum
gaudium mundi respiciistis: parentes et filios: cognatos & amicos: a
gros et possessiones ac domos reliquistis. Venite qui in solitudinib;
& montibus & speluncis & cauernis terre: quiq; cum bestiis ipis qn
q; habitastis: modo cum angelis in celestibus ppetuisq; regnis habi
tate. Venite omnes qui angustam & arctam uiam ambulastis. Veni
te omnes misericordes hospitum q; susceptores. Venite omnes benedi
cti patris mei: percipite pparatum uobis regnum a constitutione
seculi. Porro ab his qui a sinistris erunt in illa hora ubi aspexerit fa
ciem suam dominus auertet: dicitq; illis. Discedite a me maledicti.
in ignem eternum: qui paratus est diabolo & angelis eius. Sicut mi
sericordes non fuistis: ita nec modo misericordiam consequemini. Si
cut ipsi uocem meam non audistis: ita et ego uestros non exaudiam
gemitus. Mihi enim non ministrastis: neq; paupis me esurientē:
sitientemq; non potastis: peregrinum q; non colligistis neq; infirmū
uistastis: neq; ad me in carcerem uenistis. Non audistis euangelia
mea: neq; ego uestras audiam preces. Illic diebus singulis per sanc
tos prophetas meos ad uos clamabam: uosq; audientes irridebatis.
Et nunc uobis dico: non noui uos. Alterius domini fuistis oparij ac
ministri: diaboli scilicet. Idcirco discedite a me oparij iniquitatis. Et
tunc ibunt isti in supplicium eternum: iusti uero in uitam eternā.
Beatus aut & uere beatissimus qui beatam illam & desiderabilem
uocem audire merebitur: quam ipsi ut audire mererentur quiq; le
gimus et qui audimus: gratia christi amen. Interrogatio. In unum
omnes supplicium abibunt: an varij cruciatus sunt. Responsio.
Varia sunt tormentorum loca: sicut in euangelio audiuius.
Sunt enim tenebre exteriores: haud dubium quin & alie interiores
sint. gehenna ignis locus alius: stridori dentium proprius locus est:
uermis item immortalis alio in loco est. Stagnum ignis locus est pro
prius: suusq; utidem loco ignis inextinguibilis est. Inferi atq; perditio
suis terminis constant: & interiora terre alius locus. Infernum quo
mittuntur peccatores: & inferni profundum atrocior locus. Inter
hec suppliciorum loca distribuuntur infelicissimi: unusquisq; p
peccatorum suorum modo: siue mitius siue uehementius: sicut
scriptum est: quoniam spinis peccatorum suorum unusquisq; stringi
tur. hoc aut est & id quod dicitur: vapulabit multis & paucis. Si

cur autem sunt peccatorum differentie: ita sunt et cruciatuum varietates. Dic inquit nobis precamur que sit cruciatuum differentia: Et ille. Aliter inquit cruciatur adulter: aliter fornicator: aliter homicida: aliter fur: aliter ebriosus: aliter mendax: & aliter putrus. Qui autem odit fratrem suum cum uenefico et homicida iudicatur. Qui heresibus inquinatur: auditori sunt: tollatur impius ne uideat gloriam domini. Qui autem contra se inuicem inimicitias seruant si sic ex uita migrauerint: inexorabilem sententiam in die iudicii excipiet & ueluti exosi deo mittentur in tenebras exteriores: ut potest qui contempserunt leue illud mandatum domini dicentis. Diligite inuicem & remittite usque septuagies septies. Omnis uero qui peccasse se meminit secretus & absque sollicitudine esse non debet. neque rursus desperare. Aduocatum enim habemus apud patrem Iesum Christum. Idcirco et ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non negligentium neque iacentium atque stertentium: non cauponas ingredientium: neque delictis ac risui vacantium: sed lugentium atque penitentium: et ad eius die noctisque clamantium. huiusmodi sane a paradiso consolabuntur. Ceterum qui peccauit oblitusque peccatorum suorum ita migrauit a corpore: super hunc ira descendet: quam indicauit manasses: cum diceret. Intolerabilis est domine ira cominationis tue super peccatores. Ve scoratorum: ue adultero: ue ebrioso atque maledico. Ve his qui ad sonitum tympani et cythare et tibie uinum bibunt: opera autem domini non attendunt: neque uerborum eius meminerunt. Ve his qui scripturas sacras contumeliose afficiunt. Ve his qui amittunt penitentie tempus: illud iocis risibusque impendentes. Querunt enim tempus quod male consumpserunt et non inueniunt. Ve his qui alienis ludunt: quoniam et ipsos a corpore et sanguine Christi dei nostri alienos reddunt: quod admodum et spiritus sanctus per sanctos apostolos hortatur. Ve his qui ueneficos ac uates aduocant atque in spiritu erroris interrogant intendentes doctrine demoniorum. cum ipsi seculum in futuro seculo condemnabuntur. Ve his qui scribunt iniustitiam. Ve his qui curiosa secantur magis atque infamitatem cedet: et his similia. Ve his qui mercede mercenarium priuant: quia is qui mercedem tollit sic est ut qui effundit sanguinem. Ve iniustis iudicantibus: qui iustificat impium pro muneribus: sicut ut hominibus placeant: et iusti ius tollunt. Ve his qui fidem sanctam heresibus polluant: hereticisque consentiunt. Ve insanabili morbo laborantibus: inuidia scilicet et celo ac liuore. Ve his qui aliena diripiunt. Ve thesaurizanti super terram neque misericordiam. Et quid multa dico: & non potius summati perstringo omnia: Ve omnibus qui ad sinistram statuerint in hora illa terribili: quoniam obtenebrabuntur & tremunt: & amaras lacrimas.

nota duas in
peccatis exiliorum

fundent dentesque collident cum audierint dolendam illam mestissimamque sententiam. discedit a me maledicti in ignem eternum. Alij uocem illam tristissimam audient. Conuertantur peccatores in infernum. Alij audient: inuidi scilicet. Tolle quod tuum est et uade. Grate quippe est quod dicit uade. Quoniam queso. Non dubium quin eo quo ibunt qui audient. Ite a me maledicti in ignem eternum. Alij audient. Amen dico uobis nescio uos. discedite a me iniquitatis operarij. Alij rursus ligatis eorum manibus & pedibus mittite in tenebras exteriores. Alij sicut iugum colligabuntur exurendi in camino ignis. Sicut autem multi salutis modi sunt: ita et multe mansiones in regno celorum. Et sicut plurima sunt peccatorum ac delictorum genera: ita et plurimi cruciatuum modi. Quicumque lacrimas compunctionis habetis. flete mecum queso. Ego enim fratres mei dilectissimi memoratus sum tristis illius et miserande separationis: nec ferre possum: cum iam auferuntur atque expelluntur a facie iudicis ingenti cum iracundia: traduntque penalibus locis & acerbissimis penis. Ad hec fideles qui aderant dixerunt. Recamur te famule christi: ut perficeret iustitias nos et certiores reddas: quoniam modo miseri ad cruciatum transcunt. Et ille rursus lacrimans ait. O fratres mei dilectissimi quod tristem & dolendam narrationem audire oratis. Hei mihi fratres quis narrare presumet: aut quis sustinebit audire que damnati patiuntur? Quenam autem erit cordis tanta duritia que hec audiens non continuo soluantur in lacrimas? At nunc quibus adsunt lacrimę uenite audiamus quid nos moneat: plangamusque unaniter neque nostram salutem negligamus. Iam quippe peruenit in nos dies illa horrenda atque formidabilis infelicissime illius separationis. Tunc enim segregantur ab invicem: iterque conficiunt omni ipse reversionis destitutum. Quis adeo lapide corde sit qui iam hic diem illam non amarissime fleat? Tunc separantur episcopi a coepiscopis: diaconi a condiaconis: subdiaconi atque lectores a socijs suis. Tunc separabuntur hi qui aliquando reges fuerunt: plorabuntque uelut infantes: atque ut mancipia pellantur. Tunc ingemiscunt principes et diuites & immisericordes. perguntque nudi atque desolati huc illucque intuentes. Angustiabuntur querentes adiutorium: & nullus erit adiutor. Neque enim diuitie hora illa parebunt: neque assentatores adstant: quorum latra stipare solebant. Et quia miseri non sunt: nullam inueniunt misericordiam. Neque enim illam ante se premiserunt: ut illic reperire possint. Sicut etiam propheta ait. Dormierunt somnum suum et nihil inuenerunt. Tunc separantur & monachi qui in negligentia uixerunt: qui mundi desiderio deuincti sunt et mundana senserunt: neque cor ad superna transtulerunt. Tunc separantur a parentibus filij a fratribus fratres amici ab amicis & a propinquis propinqui. Tunc dissepantur et infelices

Sermo

muliercule quæ uiris fidem non seruauerunt: connubijq; maculaue-
runt thorum. Tunc item segregantur qui corpore quidem uirginitate
obseruauerunt: sed moribus inclementes immites q; pstruerunt. Iudi-
cium enim absq; misericordia erit his qui non fecerunt misericordiam.
Sed omitram multa dicere: quia continet me timor ac tremor ista nar-
rantem. Vt autem breuiter dixerim: tunc iam impelluntur miseri
ab angelis terribilibus acti cæsi atq; flagellati: pergunt q; mugientes
ac stridentes dentib; crebrius q; post tergum aspicientes: si quo pacto ius-
tos & illud gaudium: unde ipsi separati sunt intueri queant. Vident aut
lucem illam ineffabilem. Aspiciunt amenitates paradisi: uident ma-
gna illa & p̄clara munera quæ perceperunt a rege gloriæ qui legitti-
me certarunt. Intuentur notos dudum ac familiares suos eternis ul-
tis gaudijs fruente. quæ ipsi percipere non meruerunt: & lamentan-
tur ingemiscunt q; grauiter. Deinde paulatim sequestrantur a san-
ctis omnib; & notis suis: atq; a deo ipso absconduntur: ita ut iā retro
aspicere non possint: neq; intueri gaudium illud immensum: & me-
racissimam lucem: cum iam loco illi meritis ac doloris appinquaue-
rint: ubi repositi sunt illis æterni cruciatus. Illic aut rursus disseminā-
tur atq; disperguntur: dirimuntur q; ab inuicem miseri: varijs q; de-
putantur cruciatibus: quisq; scilicet iuxta opum suorum merita. Tunc
intuentes se penitus esse derelictos: omnemq; sibi salutis spem ademp-
tæ iam nullus operi ferre possit: aut pro illis orare. Id quippe erigit
iustum dei intemeratum q; iudicium: tunc inter amarissimas la-
crimas dantes mugitus & gemitus dicunt. O quomō tempus nr̄um
in negligentia perdidimus. O quō seduxit nos vanitas seculi. O quō
illusi sumus. qui scripturas diuinas audientes irridebamus. Cur alijs san-
te oculos nr̄os certantibus ipsi salutare certamen detrahauiamus. di-
uinasq; scripturas recitari audientes risimus: & qui illas recitabant
maledictis laceſsiuimus. Illic nobis p̄ illas l̄as deus loquebatur: & n̄
advertebamus. Hunc aut hic exclamamus ad eum: & ille faciem suā
auertit a nobis. Quid nobis totus profuit mundus. Vbinam est pater
qui genuit: vbi quæ peperit mater: vbi filij: vbi amici: vbi diuitiæ: u-
bi possessiones: vbi thesauri inexhausti: vbi tumultus illi gloriæ: vbi prā-
dia: vbi longus & intempestiuus cursus: vbi reges & principes atq; po-
tentes: Quomodo nihil huiusmodi modo habemus infelices: neq; nos
ipsos iuuare possumus. Insup a deo & a sanctis eius prorsus derelicti su-
mus. Quid igitur facimus quando iam tempus penitentiæ non est.
Nihil iam ualet deprecatio: nil prosunt lacrimæ: neq; iam adsunt qui
oleum uendant pauperes & inopes. Est enim soluta celebritas. Quan-
do tempus ac uires habebamus: & uenditores olei clamabant: emite:

obturatis auribus emere noluit. Modo querimus: nec inuenimus. Iam nulla superest nobis redemptio peccatoribus: non iam consequimur misericordiam. Neque enim meremur. Iustum profecto est iudicium dei. Non iam uidebimus leta illa sanctorum agmina: non iam lucem ueram intuebimur: pupilli ac defuncti ab omnibus effecti sumus. Et ultra quid dicamus? Tunc exclamantes cum gemitibus & amarissimis lacrimis: & uoce miserabili inuocabunt ac dicent. Saluete omnes sancti & iusti. Saluete apostoli prophetæ ac martyres. Saluete patriarcharum cetus. Saluete monachorum agmen. Saluete tu domina dei genitrix uirgo. Tu quidem multum laborasti pro nobis deprecans: ut conuersi salui essemus: uerum nos penitere saluarique noluit: sed penitentis tempus in negligentia uiuendo perdidimus. Saluete tu precursor iohannes. & tu enim excelsa uoce predicasti dicens: Penitentiam agite: sed nos audire renuimus. Saluete preciosa crux atque uiuifica. Saluete celorum regnum. Saluete superna iherusalem primitiuorum mater. Saluete uoluptatis paradise. Saluete patres ac matres. Saluete amici & propinqui. Saluete omnes a quibus discreti & separati sumus. Non enim aliquem ex uobis ultra intuebimur. Namque ad supplicia tendimus finem non habentia: neque ullam requiem. Tunc iam perget unusquisque in præparatum supplicij locum: quem sibi met præparauit penitere nolens: atque ex illa necessitate liberati ubi uermis eorum non morietur: neque ignis exstinguitur. Ecce audistis fratres mei amatores christi tristem illam mestamque sententiam. Audistis quid patiuntur negligentes. Audistis de die illo & hora terribili. En impleui postulationem uestram: & morem gessi uestro desiderio. En audistis quod solliciti mala cauere debeatis. Ecce audistis quid lucentur negligentes ac desides & penitentiam agere nolentes. Audistis quomodo illi iridentur qui dei mandata transgrediuntur. Audistis ut multos fallat atque decipiat ad animarum perniciem seculum neque. Audistis quomodo illuduntur diuinarum scripturarum illusores. Nullus oboret corde fratres mei benedicti: nec dicat quispiam uerba tantum esse simplicia que de iudicio extremo dicuntur: sed omnes diligenter ac plenissime credamus christo predicanti esse mortuorum resurrectionem & iudicium ac retributionem bonis & malis pro meritis paratam: secundum diuinas & sacras litteras. Et spreto atque contempto temporalibus omnibus sola de reddenda illi ratione cogitemus: & que defensionis nostre expediunt sollicita intentione tractemus: cum assistemus terribili supremi iudicis solio: diemque illam horrendam et expauescendam horam uoluamus animo iugiter. Hec enim hora illa est nimium ingemiscenda plena doloribus: que totum discutit seculum. De hora ista formidabili prophetæ omnes & apostoli predicauerunt. De hac ista scriptura diuina a finibus ad fines orbis terrarum in ecclē

500
suis et locis omnibus clamat. testatur atque admonet dicens. Videte ne quis
in hora illa confundatur. De hac hora dicitur propheta daniel. quoniam tu
reddes unicuique secundum opera sua. De hac hora uociferatur apostolus dicens. Vide
te quomodo ambules. Terribile est enim incidere in manus deuiuentis.
De hac dicitur dominus christus. Contendite intrare per angustam portam
videte. uigilate et orate. ut sitis parati: quia nescitis diem neque horam in qua
dominus ueniet. Omnes igitur ut predicti deo pleni ac deserti patres cum
dolore cordis exclamant preuertiendi diuini necessitatem. De die
hac dicitur propheta isaias. Ecce dominus ueniet disperdere terram:
& perdere peccatores ex ea. Et idem rursus propheta ait. Ecce dominus ueni
et et merces eius cum illo: et opus eius manifestabitur. Alii uero propheta
clamat dicens. Ecce dominus ueniet et quis sustinebit diem ingressi eius.
aut quis stabit ad uidendum eum. Item alius exclamat dicens. Domini
iudicii. iudicium tuum & timui: et ingressus est tremor in ossa mea. Pro
pheta rursus alius clamat. quasi ex persona domini dogmata statuens.
In die ultionis reddam ultionem hostibus meis: & his qui oderunt me
retribuam. & non est qui erat de manibus meis. Dauid iterum qui pater
dei appellari meruit dicit. Deus manifeste ueniet: deus noster & non silebit.
Ignis in conspectu eius ardebit. & in circuitu eius tempestas valida. De
hac iterum paulus loquitur dicens. In die qua iudicauit deus occulta hominum
secundum euangelium meum. Clamat & petrus summus apostolorum dicens.
Dies domini sicut fur in nocte ita ueniet: in qua celi soluentur igne
& elementa combusta liquefcent. Et quid ego de prophetis et apostolis dicam.
Ipse rursus dominus dixit. Videte ne grauentur corda uestra in crapu
la & ebrietate & curis secularibus: & repente superueniat in uos dies illa.
Quasi mulier inquit superueniet omnibus habitantibus super faciem uni
uersae terre. Hanc horam alto corde repentis sancti omnes omnia mun
di iocunda reliquerunt: operi delicias patentes liberos fratres propinquos
& amicos. sumptibusque omnibus ad desertum fugerunt: et in montibus & spe
luncis & cauernis terre sedes habuerunt. egentes angustati afflicti: ne
in illa hora contumendantur. Non modo aut uiri: sed etiam femine propter
artem & angustam uiam regnum celeste rapuerunt. In christo enim
iesu non est masculus & femina: sed unusquisque propriam mercedem reci
piet secundum suum laborem. Sicut scriptum est Beati perfecti: beati qui bo
nis operibus student. beati qui lugent. beati qui uigilant in orationibus. beati
qui elemosinis inuigilant. beati qui diebus singulis suam salutem omni
aduersu operantur. beati qui ad ianuam christi longanimitate pulsant. bea
tus homo qui attendit sibi ipsi: neque facta aliena curiosè rimatur. beatus
homo qui peccatorum suorum sarcinam dissipat dum tempus penientie
est. beatus qui emit oleum. antequam soluiatur ista celebritas. beatus ser

tenenti

uius ille quem cum uenerit dominus: inueniet sic facientem. Beati sumus et nos fratres: nisi pulsando fatiscimus: prorsus namque apertur nobis. Verax est enim ille qui dixit. pulsate et apertur uobis. querite & inuenietis: petite et dabitur uobis. Confugiamus ad eum: procidamus illi in penitentia dicentes. qui creasti nos: ne perdas nos. Ipse enim ait: Covertimini ad me et conuertar ad uos. Et rursus. Eum qui uenit ad me non eieciam foras. Ipse nempe deus noster est: ipse fecit nos cum non essemus. Idcirco fratres mei dilectissimi uigilate: quia qua hora non putatis dominus ueniet. propterea contendite intrare per angustam portam: que ducit ad uitam eternam. Per hanc ergo fratres incedamus uiam: ut uitam eternam consequamur: In christo iesu domino nostro. quem decet omnis gloria honor & imperium: cum patre sine principio & cum sancto & uiuifico spiritu. nunc et semper et in secula seculorum amen. Explicit sermo primus sancti Eusebii de penitentia: & de hora nouissima et iudicii die: & retributione. Incipit sermo secundus eiusdem de iudicio et resurrectione & caritate et compunctione.

Venite fratres mei omnes. Audite consilium peccatoris & minimi omnium eusebii. Iam enim peruenit in nos o amentissimi fratres dies horribilis et expauescenda et magna. Et tamen nos dilectissimi attollimur: intelligere uolentes quod sit hoc breuissimum tempus: idque melioribus rebus occupare negligimus: et omni studio deum nobis proprium facere. Ecce enim dies. menses anni ut umbra ut somnium transeunt: celeriterque ueniat magnus & pauendus domini aduentus. Profecto enim terribilis peccatoribus dies ille imminet: & his qui uoluntatem domini opere exerce noluerunt: ut salui fierent. Quiesco itaque carissimi fratres uenite: abiciamus a nobis curam secularium rerum: et mens nostra uulnere ratione obligetur in terra. Cuncta quippe pertranscunt. euanescent omnia ac defluunt. Nihil nobis in illa hora prodesse poterit: nisi bona opera. Tunc enim unusquisque secum portabit actus suos ac locutiones ante tremendi iudicii tribunal. Contremiscent enim cor et expauescet: soluentur renes cum fiet illic manifestatio operum: cogitationum: locutionumque discussio. Magnus tunc metus erit fratres mei: tremor ingens: o amara. Quis oro non timeat: quis non contremiscent lamenteaturque ac defleat: cum illa etiam manifestanda sint: que in occulto nullo hominum teste parauimus? Intelligite fratres ista que uobis exempli gratia uero affectu deuinctus enuntio. Fructifere arbores ex intimis suis cum tempus fuerit fructus ac folia profertunt. Non extrinsecus unquam arbores induuntur decorem suum: sed ex se intrinsecus ex precepto dei singule produciunt naturaliter fructum: Ita et in die illa formidabili presentent

singuli hominum corpora que gesserunt omnia & bona & mala: &
 portabit unusquisque ante horrendum tribunal christi actus suos ve-
 lut fructus: locutionesque ueluti folia. Ferunt iusti fructum bonum
 ac iocundum: sancti item prelatum ac uirentem preferunt. Porta-
 bunt martyres tormentorum ac uerberum indicia inigne toleran-
 tie. Monachi spiritalem exercitationem/continentiam/uigilias/o-
 rationesque perpetuas ferunt. Porro peccatores homines pphani atque im-
 pii secum illuc deferent fructum turpem ac putridum/ plenum con-
 fusionis gemituumque ac singultuum: uermem immortalem in igne
 extinguiibili. Terribile nimis est fratres iudicium illud: ubi sine te-
 stibus patebunt omnia: actus/uerba/cogitationes & intentiones cor-
 dis. Quando aderunt mille milia & milies millena milia angelorum/
 archangelorum/cherubin/&seraphin/iustorum atque sanctorum/pphetarum
 & apostolorum. Quid igitur negligimus fratres mei dilectissimi. Tem-
 pus ecce iam uenit/appropinquauit dies: cum occulta nostra omnia
 tremendus iudex in lucem adducet. Si sciremus fratres quenam
 sint reposita nobis: die noctisque sine intermissione lugeremus: pcan-
 tes clementiam domini: ut nos eximeret a confusione illa semper
 nisque tenebris. Obstruetur enim peccatoris os ante tribunal illud hor-
 rendum. Contremiscent quippe creatura omnis: ipsi quoque sanctorum
 angelorum ordines a maiestate gloriæ aduentus ipsius. Quid igitur
 dicturi illi sumus in die iudicii: si modo indultum nobis tempus
 negligenter amittimus. Ipse quippe longanimis est: nosque omnes
 quantum in se est attrahit in regnum suum. Sed ratio nobis de ne-
 gligentia breuissimi istius temporis ponenda erit: ipseque dicturus
 est nobis. Propter uos incarnatus sum: propter uos manifestus in terra
 ambulauit: propter uos flagellatus: propter uos expalmat: propter uos crucifi-
 xus: propter uos ligno affixus: acetumque potatus sum: ut uos sanctos ac
 celibes facerem. Regnum meum donauit uobis. Vos omnes ad me
 ipsum inuitauit: patrique obtuli. Vobis sanctum spiritum misi. Quid
 plus his omnibus facere potui & non feci: ut uos salui essetis. Solam
 uoluntatem uestram cogere nolo: ne uobis salus ex necessitate proueniat.
 Dicite modo peccatores & natura mortales: quidnam uos propter me do-
 minum ppassi estis: qui propter uos passus sum. Ecce ergo regnum & uita pre-
 parata sunt: requies & gaudium in sempiterno lumine. Contra para-
 tus est eternus cruciatus in exterioribus tenebris. Quo quisque uult ex
 seipso vadat arbitrio suo. Venite in id ipsum adoremus eum: ploremus
 omnes coram domino qui fecit nos dicentes. O domine hec omnia
 propter nos ut deus passus es: nos autem peccatores beneficia tua semper irrita
 facimus. Tu domine sine principio deus: natura incomprehensibilis

impassibilis: nullius rei indigens: gratuito dignatus es per passionem
crucis peccatores saluos facere: qui te non agnoscebant: donans eis il
luminationem scientie. Quid ergo retribuet tibi peccatorum genus deo
incomprehensibili: benignissimo: misericordissimo: qui non natura
sed proposito male uoluntatis impij erant. Prius ergo q̄ salutem assec
retur: impium erat omne genus nostrum: & post hec rursus uolunta
te nostra peccatores fuimus. Tu aut̄ domine semper idem es: miseri
cors terribilis & gloriosus: seculorum opifex: portasq; ab initio impro
bitatem nostram: pp multas miserationes tuas: quas late in nos in
effudisti filios hominum. Deuictus es domine caritate tua: san
ctisq; miserationibus: ut pro totius orbis salute crucem sponte subi
res. Hoc ego ut dicere ante oculos tue maiestatis auderem: tua me gra
tia docuit. Nam nisi uictus esses tuis miserationibus christe: te ipsum
pro peccatoribus sacrificium & oblationem profecto non dedisses. Im
pleta est domine serui tui mens dulcedine & gratia & caritate tua.
Dulcescat semper: semperq; illustratur: & assidue roboratur. Sicq; ta
men semper te irritat: ac se ipsum in amaritudinem cōmutat. dulce
dinem domini sui unigeniti filij semper habere non sustinens. O
splendor patris lucem habitans inaccessibilem: lux incomprehensi
bilis: que gratia tua illuminasti orbem terre: illumina obscuratum in
me oculum. Latet enim in me obtenebratus oculus: illustra illum q̄so
iugiter gratia & miserationibus tuis: ne a corruptore obscuretur. Simil
enim est dñe infirma mens nostra ligno nuper plantato: quod semper au
re flauis leni & aque irriguo indiget: ita & infirmus animus noster opo
habet iugiter a gratia tua roborari atq; illustrari. Sermo tuus domine
aperuit oculos: quos natura negauerat. Grande miraculum domine i
siloa contigit: cum cecus receptis corporeis oculis: intrinsecus quoq; pa
tefactis mentalis oculis melius illuminatus est: ut iam sine timore pre
dicaret medicum suum: deum ac saluatorem esse. Illumina & cordis
nri oculos: ut diligamus te domine: & uoluntates tuas cum tempore
desiderabiliter implere satagamus. Quoniam uero siloa longissime
nobis abest: ecce calix uenerandi & sacri sanguinis tui: uita plenus & li
mine. hoc nobis calice intelligentiam illustrationemq; largire: ut ad
illum cum fide & deuotione ac sanctificatione accedamus: sitq; nobis
ad peccatorum remissionem & non ad condemnationem in die iu
dicij. Nam qui indigne accedit ad sacrosancta mysteria clamat ani
mam suam: dum non seipsum prius studiose purificat: suscepturq;
in suo thalamo regem. Anima nra sponsa sancta est immortalis:
sponsi: nuptie diuina sacramenta sunt: per que sancta anima iungi
tur sponso: dum digna mentis deuotione sumuntur. Attende ergo tibi)

ipsi: ut thalamum tuum integrum semper ab omni labe immacula-
 tumque custodias. & regem christum celestem sponsum excipere tota
 intentione desideras: ut in die aduentus sui mansionem apud te faci-
 at cum patre suo & coram sanctis angelis atque archangelis sit tibi laus:
 & paradysum cum gloria et gaudio ingenti ingrediaris. Quid enim
 tibi te requirit deus? o homo propter salutem tuam. Ceterum tu si negli-
 gas & saluari nolis: rectasque dei sententias non pergas: & eius mandata
 seruare contempnas: tu te interficis: ac te inter ipsum celestem thalamo ex-
 cludis. Deus sanctus solus absque peccato: impassibilis: nullius generis: uni-
 genito suo non peperit propter te: et tu infelix tuus ipsius non misereris? Eui-
 gula igitur paulisper e somno: aperi os tuum: deprecare illum: abijce ab te
 peccatorum sarcinam: miserece tui met: ora iugiter: lacrimas indefice-
 ter effunde: fuge segnitiam: excutere torporem: nequitiam odi: mansue-
 tudinem dilige: desideras continentiam: exercere ad quietem: assuece
 silentio: meditare psalmodiam. Studiose dum tempus est frater bonis
 te actibus occupa. Dilige deum ex tota anima: sicut ille dilexit te. Esto
 templum dei: inhabitetque in te altissimus deus. Anima enim que in
 se ipsa habet deum dei templum est sanctum atque reuerendum: diui-
 naque mysteria in ea ministrantur: eamque sancti angeli semper obumbra-
 re stituant. Nam si dominus sedem habeat in anima: eam idcirco
 sancti angeli omni studio honorant: quoniam templum est illorum do-
 mini et regis. Beatus qui te ex tota anima dilexit dominus: mundumque &
 que sunt in ipso omnia propter te odit: ut te solum habeat dominum: pella-
 ram margaritam: thesaurum uite: teque: cui didisti me frui. Qui te
 diligit dominum sincere atque integre: illius in terra animus non est
 sed in celis semper: ei quem dilexit inherens iugiter: quem tota concu-
 pit anima: tota mente situit. Indeque illustratur ineffabili luce. Al-
 linc dulcedine caritatis dei saturatur: gaudioque profunditur et suavi-
 tate caritatis. Est enim reuera plenissima bonisque celestibus referta
 caritas dei: beatusque est qui illa gustata satiari nequit. Sed quis de il-
 la digne loqui poterit? Paulus apostolus qui hanc degustauerat: et ex
 illa saginatus erat: clamat et dicit. Neque supra sublimitas: neque infra
 profunditas: neque uita ipsa: neque futura mors: neque angeli omnes: ne-
 que principatus: neque potestates: neque creatura alia: si omnes in unum
 coeant: separare poterunt a caritate dei animam: que felicissimo dul-
 cedinis ipsius gustu saginata est. Immortalis ignis est caritas dei: mi-
 rabilitateque in anima que ipsius desiderio tangitur: opatur. Limpidissi-
 mos illius efficit sensus. Eleuatur a terra oditque terrena: ut ipsum so-
 lum quem toto affectu dilexit solum contempletur. Documento no-
 bis sunt martyres sancti: qui precepto illius gustu atque ea saluari fortis

Charitas inuincibilis

sime cuncta tolerarunt. Lene ac molle uinculum est caritas dei: nec illam valet anceps gladius scindere. Concidebant enim tyranni martyrum membra: sed flagrantem in eis caritatem nulla ratioe conscindere poterunt. O preclarum ac dulce uinculum diuine caritatis: sublime atque mirabile: & quod nec scindi queat neque dissolui. Hanc in sanctis neque ferrum rupit neque ignis exsoluit. Concidebantur frustratim membra: sed caritas inuiolabilis durans non poterat rumpi. Ardebant membra: nec tamen tam forte uinculum soluebatur. Submergebantur sanctorum corpora: uerum caritas in ipsis mergi non norat. Vinciebantur iustorum membra: ceterum in illis caritas penitus uinci non poterat. Quis ergo non miretur tenerum istud ac lene caritatis uinculum: quod nunquam scinditur: neque iterum soluitur. Si quis integre sinceroque affectu diligit deum: huiusmodi caritate beatus est. Hanc enim dilectionis gratiam dedit dominus ecclesie sue: ut ipsa caritate semper ornetur. Hec enim sancta caritas: dei pignus in anima est. Caritas in anima sancta columna et firmamentum est. Hec item caritas unigenitum filium ex sinu patris deduxit ad nos. Per ipsam caritatem uisus est inuisibilis: per caritatem paradisi claustra patuerunt: per ipsam ligatus est fortis: per ipsam caritatem anima immortalis sponsi efficitur sponsa: ut eius in ipsa anima spectem ueluti per speculum cernere libeat. Hac inductus caritate passus est impassibilis spiritus. Extra caritatem huiusmodi si fuerit anima: celesti domino grata & placita esse non potest. Verum ipsius arbitrij libertatem deus cogere nequaquam uult. Quocirca permisit illam arbitrio suo prout placitum sibi fuerit conuersari. Quis igitur possit quis uel sufficiat laudare & glorificare deum ac saluatorem nostrum pro tanto & tam egregio munere quod sola dignationis sue gratia in meritis contulit. Gloria et diuinus honor sit ipsius bonae uoluntati. Audite fratres fidele consilium in eo paruitatis: studeamusque dum tempus habemus carie semper ac deo digne coram illo conuersari: ut spiritus sanctus in nobis inhabitet: habundetque in nobis caritas dei: ut ipsius uoluntatem iugiter perficiamus. Nulla igitur fratres preter hanc nos occupet cura: quo pacto scilicet anima nostra inueniatur in lumine. Nullis oro hanc uinculis compediamus terrenarum rerum: nullis curis opum ac possessionum deprimas. Ceterum uigilijs & orationibus ieiunijsque & lacrimis ornare eam satagamus: ut aliquantulum fiducie inueniat anima coram tribunali seuerissimi iudicis: cum adstiterint omnes anime cum metu ac pauore: quando fiet illic discretio et separatio electorum a peccatoribus. Cum adstiterint oues a dextris & a sinistris hedi. Certissime tenete fratres mei: quoniam prope est aduentus domini: ut reddat unicuique

secundum opus suum: & sanctos quidem & electos suos accumbe-
 re faciat in sempiterno lumine: peccatores autem & qui illum ir-
 ritauerunt eternis cruciatibus tradat. Beatus homo qui in hora
 illa fiduciam inuenit: audietque beatissimam uocem illam dicentis.
 Venite benedicti patris mei: possidete omnes regnum meum. Tunc se-
 ipsum quisque cernet in lumine atque gloria inextimabili uidebit ami-
 cum. Admiransque secum ita reputabit. Putas ipse ego sum. & unde
 hoc mihi: quibus ut meus meritis contigit. Tunc procedent angeli cum
 gaudio ingenti: sanctosque laudabunt et beatos predicabunt: enarran-
 tes singulorum conuersionem: excitationem: continentiam: uigili-
 as: orationes: uoluntariam paupertatem: perfectam omnium rerum nu-
 ditatem: tolerantiam in siti: patientiam in fame: persequerantiam
 in orationibus: gaudium in nuditate: perfecte in christo caritatis cau-
 sa suscepta. Hec omnia cum ineffabili gaudio de iustis predicabunt.
 Respondebunt ad hec iusti dicentes. Nullum prorsus toto uite nostre
 tempore uirtutis inditium dedimus: nullumque in nobis recte factum
 penitus inuentum. Rursus autem illos admonebunt sancti angeli:
 locum ac tempus denotantes: admirationemque illorum prorumpent
 in laudes dei: dantes illi gloriam: quod in celis uideant sanctorum
 corpora fulgentia ad instar clarissimi luminis: que se super terram spo-
 te abiecerunt. Inuenerunt enim in agro thesaurum absconditum.
 ueraciterque omnibus que habebant in terra illum sibi uindicant.
 Ac per tolerantiam in se ipsis occultant preciosam margaritam &
 immaculatam uestem. Modicus est fratres excitationis labor: et
 magna illius consolatio. Paruus est et admodicum temporis continen-
 tiæ horror: & in secula seculorum erit in paradiso uoluptatis requies
 ipsius. Si quis sibi conscius est se peccasse deo: & intentione laxata pro-
 positoque rigidioris sponte degressus: ploret indefinenter: ut per lacrimas
 diuinam cordi suo conciliet gratiam. Compunctionem sibi uindictæ
 corpusque omne lacrimis & singultibus lauet. Grandis est lacrimarum
 uirtus fratres. Multum apud deum lacrimæ possunt: quando quis
 priam orans speculatur deum: cordi illius deus iugiter presidet. Volo
 dilectissimi enarrare uobis quanta sit lacrimarum uis. Anna perfusa
 lacrimis samuelem prophetam a deo accipere meruit. Quanta in
 illius corde sublimitas: quantaque gloria. Porro peccatrix mulier in
 domo symonis flens: & sanctos pedes lacrimis rigans: accepit a deo
 remissionem peccatorum omnium. Compunctio fratres anime me-
 dicina est. Compunctio dilectissimi scelerum diluit sordes: remissio-
 nemque culpatum nobis iugiter exhibet. Compunctio carissimi iesu
 unigenitum dei quando ipsius flagramus desiderio inhabitare fa-

vis lacrimarum

ut in nobis. Compunctio fratres ad se ipsam attrahit spiritum sanctum.
 Certe estote fratres mei: quia nihil in terra dulcius est gaudio quod ex
 compunctione prouenit. Putas habetis fratres experimenta lacrimarum:
 Num aliquis ex uobis illustratus est gaudio illo lacrimarum: que secundum
 deum sunt? Siquis uestrum lacrimarum dulcedinem expertus est: cum
 oraret ex intimo affectu cordis: is profectus eleuatus a terra orationis illius
 tempore: extra corpus prorsus effectus est. Et quid extra corpus dico? Ex
 tra mundum omnem eleuatur: neque iam huiusmodi in terris est. Cum
 deo loquitur: illustratur a christo: sanctificatur a spiritu. Grande mi-
 raculum fratres: homo terrenus aditum sancte ac munde orationis sue
 tempore cum deo loquitur. Lacrimae que secundum deum sunt: ani-
 mam ab omni semper peccatorum labe purificant: eamque iugiter a pecca-
 tis emundant. Compunctionis lacrimae dei semper confidentiam praestant.
 Non preualent cogitationes sordidae illi unquam anime appropinquare que
 compunctionis meruit gratiam. Beatus qui secundum deum semper &
 ubique compungitur. Quid oro hac dulcedine celsius? Quid tanta purita-
 te sublimius? Quid suauissime ac beatissime compunctioni conferri
 poterit? Speculatur deum ipsum anima tam felici durata munere: atque
 ad eum confidenter accedit. Anima que deum ueraciter desiderat fidelis
 in oratione sua illum semper intuetur. Illum die noctique perpetua medi-
 tatione complectitur. Thesaurus est inuiolabilis sacra compunctio gau-
 dioque ineffabili trepidat anima que compunctione letatur. Compunctio-
 nem uero non momentaneam dico: neque diuini: sed que die ac no-
 cte animam implet. Compunctio fratres in anima est ueluti purissimus
 fons: rigans animae fructiferae arbores. Eas uero arbores uirtutes ac recte
 facta intellige: quibus adhibetur semper lacrimarum atque orationum sa-
 lubris irrigatio. huiusmodi nobiles atque fructiferae uirtutesque arbores
 in anima tua iugiter plantare contende: Riga illas lacrimis orans.
 Arbores que orationibus lacrimisque irrigantur: fructus amenissimos ac
 utiles ferunt. Neque folijs tuis pulchritudo & utilitas o anima deest.
 Riga frater indefinenter arbores tuas. Lacrimas profunde dum oras:
 ut irrigantur succrescant: fructusque tibi in die ferant. Noli esse remissus:
 neque teporem peccatoris imitris: qui dicit semper & nunquam facit. Hu-
 ius torpet intentio: laxaturque propositum: quia puritate orationis & gra-
 tia compunctionis caret. Qui se semper agnoscit peccatorem: futurum
 quod iudicium iugiter trepidat. Quippe excusatione omni destituitur: ni-
 hilque pro negligentiae suae purgatione quod afferat habet. Precor itaque
 uos sancti fratres mei: qui timetis deum & que illi placita sunt ope im-
 pletis: preces illi pro me misero & peccatore porrigite: ut ueniat super
 me sancta ipsius gratia per orationum uestrarum suffragia: salueturque

anima mea in hora illa terribili et metuenda. cum uenerit christus reddere cuius secundum actus suos. Gloria unigenito deo immortali sancto et immaculato: glorioso atq; terribili. benigno atq; misericordi: per linguam uestram per gratiam suam mouere dignatus est: ut modularetur uerba iudicii caritatis & sancte compunctionis in edificatio nem animarum & illustrationem cordium mentiumq; utilitatem: ut omnis anima que ista modulatur repleta dulcedine trahatur in eternam uitam. Amen

Sermo secundus sancti ephrem explicit. Incipit sermo tertius eiusdem de iudicio et resurrectione felicitate

Venite omnes fratres mei: audite me pusillum ephrem: mentemq; uestram iudicem iudicem constituamus: ut corda nostra diligentius discutientes agnoscamus an quemadmodum diuinitus inspirate scripture precipiunt ita ambulamus. Non ergo irruimus spiritum sanctum quo signati sumus. Ac si quidem aliquis bonorum sibi opum conscius est: studeat incrementa gratie promereri: quam accepit per humilitatem ab amatore hominum deo. Sin uero peccatorum conscientia mordetur: cur queso negligimus carissimi fratres? Ecce enim puenit in nos fratres dies illa horribilis: in qua obscuratur solis radij. & astra decidunt: in qua celum ut liber complicatur: in qua tuba ingentem atq; terribilem emittet sonum: omnes qui ab initio seculi mortui erant exsuscitantur: in qua euacuantur abditissima inferni loca ad iudicis uocem: in qua aduenit christus in nubibus cum sanctis angelis iudicare uiuos & mortuos: et reddere omnibus iuxta operum merita. Formidabilis profecto est christi gloriosus aduentus. paue dumq; miraculum est o amici: cernere celos repente discumpi: agitari terram: atq; exsurgere mortuos. Restituet etenim terra corpus hominis quale suscepit: siue id a fera discerptum: siue ab aue comestum: siue a quouis animante deuoratum fuerit: ne unus quidem capillus hominis in conspectu iudicis deerit. Namq; diuine uoluntatis imperio in incorruptionem mutantur omnes: corpusq; incorruptum recipiant singuli. Ceterum iustorum corpora septuplum super solis fulgebunt radios: peccatorum uero tenebrosa inuicentur et fetore plena. Quippe hominis corpus ipsius opum et actus preteret. Vnusquisq; enim nostrum actus suos in suo gestabit corpore. Grauis namq; tunc nostrorum opum ac terribilis agitabitur discussio. Nam siue per uerbaq; praua siue per cogitationes peccauit: adfuerint illi tunc omnia. Et siue bona gessit in corpore seu mala: manifestissime illa intuebitur. Nam quocumq; actum intenderit: actus suos coram se cernet expositos. Contendamus itaq; fratres atq; omni studio nitamur euadere ob

probrum illud non ferendum: horrendamq; illam confusionē
quę tunc peccatores omnes una inuoluet deuitare: honorum q;
illorum participes fieri curemus quę p̄parauit christus omnib; iustis
quę oculis non uidit: nec auris audiuit: & in cor hominis non ascende
runt in quę desiderant angeli prospicere. Cum enim e celis descenderit
christus continuo ignis inextinguibilis ubiq; in conspectu iudicis current
operiet omnia. Nam et quod sub noe factum est diluuium: huius edacis
incendij figura precessit. Sicut enim illud omnes opuit montium uertices:
ita et ignis ille tunc occupabit uniuersa. Tunc undiq; discurrent angeli: &
rapient sanctos omnes atq; fideles: in nubibus obuiam christo cū glā.
Festinemus ergo o amici et omni studio nitamur digni reperiri: qui sic ra
piamur: ut sine querela et absq; ullo crimine coram terribili atq; horren
do tribunali tunc possumus apparere. Q̄ beatus enim ille est: qui dno
ac regi maiestatis occurrat in nubibus: sicuti contra q̄ infelix est et omni
laciniarum fonte lugendus: qui tam beato priuatur occurſu. Nam q̄
sic rapti non fuerint in nubibus cum gloria: se peccatores esse impiosq; si
gnificant. Non ergo negligamus fidelissimi fratres. Ecce enī stractus
omnib; patet. Dum igitur tempus habemus: elaboremus uincere p
uicioſa corporis atq; animę uitā. Superemus libidinem sicuti castis
simus ioseph: non solum corpore sed etiam cogitatione: petri integriq;
psistentes. Ita enim pfectus uir pudicitie studere debet. Nam qui mu
lierem aspicit ad cōcupiscendum: iam mechatus est eam in corde suo.
Quippe corporis actus plurime sepe occasionē auerterunt: mentis
aut atq; cogitationis opa sine labore geruntur: & absq; impedimento
cōsumantur. Huiusmodi est quod dico dilectissimi. Sepe quispiam ex
nobis impudicus oculis aspexit mulierem: consensit q; cogitationi sue
itatinq; preterijt. Eiusmodi capre similis est ipiculo uulneratę: q̄
cū sepe uenatorum effugiat manus: sagittam tamen infixam gestat
in iecore. Nam si quis ex nobis turpi cogitatione superetur: hic iam p
deum pudicus non est. Nisi enim obſistat hominum metus: contine
atq; aut periculum aut uerecundia: & corpus pfecto cum anima ī
quinare non metuet. Non igitur iam ille pudicitie corona donatur: s;
ut qui hominib; placere gestuerit: humanamq; honestatem diuino
timori pretulerit: nisi agat penitentiam sempiterno igne torrebit
Quod si preuentus quis ac p̄p̄a fuerit cogitatione supatus: inflictiū
sibi concupiscentię uulnus penitentię remedio curare protinus stude
at. Fugamus itaq; fratres noxiam concupiscentiam. Hec enī gloria
nudauit eam: ut modici gustus libidine raperetur. Hec diluuium
inuexit seculo. Videntur filij dei filias hominum: et ad eas delapsi se
de inquinati sunt. Ista egyptiam uelano castissimi ioseph fecit amoc

flagrare. At uero decorus ille sanctusq; adolescens diuino timore munitus: aspidem sibi e vicino insidiantem: immo ira se inclusam superauit. Ista fortissimum ac terribilem cunctis & insuperabilem naçarum sampsonem illum captiuauit. Et qui quondam cunctum leonem discerpserat & mille uiros asini maxilla percusserat: postq; libidine superatus cum uipera habitare consensit: continuo crines illi defluxere: oculisq; miserabiliter orbatis protinus ridiculus cunctis apparuit. Ita et dauid dum concupiscentie manus dedit: fidelissimum occidit uxiam. Sic nabuthe per illicitam regis concupiscentiam periit. Hec & infelicitissimi iudam ut xpm tradere impulsit. Beatus ergo ille est qui omnem concupiscentiam fregit atq; superauit: auditus scilicet uisus: olfactus & tactus: coronamq; pudicitie coram xpo portauit. gloria deo amen.

Explicit sermo tertius sancti ephrem. Incipit quartus eiusdem de uita et exercitatione monastica.

Dolor me in uerba compellit: & indignitas mea ut taceam imperat. Cordis mei cruciatus perurgent loqui: & peccata mea silentium potius tenere suadent. Quoniam igitur utrimq; angustior expedit mihi magis loqui: ut sic a merore cordis mei requiescam. Anima mea doloribus plena est: & oculi mei lacrimas concupiscunt. Quis dabit capiti meo aquam: & oculis meis fontem lacrimarum: ut plangam indolenter die noctuq; uulnera anime mee: nimirumq; molliciem institutionis monastice etate nostra uigentem. Est enim mille p'fossa uolueribus & ignorat. Quippe illius tumor atq; iactantia uulnera sua considerare non sinit: ut sanetur. Quid dissimilis est hec institutio illi que patrum nostrorum memoria floruit: in qua p'seuerantes inter sp'ual' & tribulos hereticos scilicet atq; impios homines fulsere ut luminaria in mundo: & tanq; preciosi lapides & margarite carissime enituerent. Quorum ipsi quoq; inimici & aduersarij ob summam illorum castissimamq; conuersationem imitatores effecti sunt. Quis enim illorum eximiam intuens humilitatem compunctus non est. Aut quis eorum mansuetudinem ac silentium considerans stupore comprehensus non est. Quis uero pecunie cupidus illorum altissimam paupertatem & ueritatem rerum oim penitus aspicit: & non continuo alto corde inuidium concepit. Quis rapinis inhians aut superbus uite iporum honestate munditiaq; perspecta in equitatem mutatus non est. Quis impurus aut profanus illos orationi incumbentes uidet: & non p'tinus pudicus & castus euasit. Quis ita uel furore feruidus ex eorum aspectu atq; colloquio non in mansuetudinem transijt. Hic igitur

Mutata sunt reliquia

illi certauerunt: atq; ideo illic exultant: quoniam & deus glorificatus est in eis: & illorum exemplo homines edificati sunt. At uero nra institutio relicta rectitudine itinertis per precipitia fertur: & asperas incedit uias. Neq; enim est hoc tempore: qui pp deum opes ac pecunias deserat. Non est qui pp sternam uitam renuntiet saeculo. Non est mitis: n̄ humilis. Non est quietus: non est disciplinatus. Non inq̄ est qui acceptis iniurijs equanimiter ferat. Non est qui contumelijs & maledictis uicem referre non appetat. Verum omnes contentiosi: omnes iracundi atq; furiosi. Omnes desides: omnes in indignationem prouisi sunt. Omnes uestrium sectantur ornatus. Omnes glorię inanis cupidi: omnesq; sui amatores sunt. Nam is quidem qui ut instituantur accedit: instituere alios uult: priusq̄ se patiatur institui: & anteq̄ doceatur: docere appetit. priusq̄ discat: iura legesq; ferre ambit. Anteq̄ syllabas iungere nouerit: philosophatur: & anteq̄ subdatur: subijcere atq; imperare gaudet. priusq̄ corripitur substat: corripit. Ac si quidem prouectior: cum superbia precipit: si uero iunior: contradicit atq; reluctatur senioribus. Quod si diues fortassis est: honorari protinus expetit: si aut pauper: continuo aspirat ad requiem. Sin uero opatius & rusticus duras manus & callis obritos digitos in molliciem statim ac delicias soluere nititur. Quis itaq; non ploret dilectissimi summam religiosi instituti cladem? Ecce enī qui saeculo abrenuntiauimus: adhuc terrena sentimus & sapiamus. Agrestes & rustici despiciunt terram: & non qui spirituales esse uidebamur: terrenis compedimur uitis. Nescimus ad quid uocati simus fratres. Ignoramus dilectissimi ad quid uenimus. Ad continentiam uocati sumus: & ciborum varias exquisitasq; delicias excogitamus. Nuditatem psequi uenimus: & de uestrium sumus splendore solliciti. Ad obedientie tutissimum sinū uocati: contentiose resistimus. Mansuetudinis & humilitati atq; silentio dare operam professi: contrariam oēs incedimus uiam. Legentes non intelligimus. Audientes que dicuntur non auscultamus dilectissimi. Siquis forte dum iter agit iugulatum hominem repente conspiciat: palleat facie: corde teneatur. Hos cōsos apostolos legentes: pphetasq; lapidibus obtutos ridemus. Et quid de pphetis & apostolis dicam? Ipsum deum nostrum in ligno pendentem: occisumq; pp scelera nra audientes ac legentes elatione tumidi ridemus. Sol non ferens contumeliam dñi subduxit radios: splendoremq; suū conuertit in tenebras. Nos ex nequitie nostrę tenebris conuerti in lucē iustitię nolumus. Velum templi cum nihil peccasset seipsum disci dit medium: nos pp peccata nostra corda compungere nolumus. Terra iugiter metuens a facie domini tremat: atq; ad terrorem mūm sub pedibus nostris agitatur: nos ne sic quidem pauore contutimur.

Urbes terre hiatus absorte loca; desolata sunt plurima a facie re-
 domini: nos nulla formido comouit. Sol iam semel & secundo super
 nos die media tenebris obductus est: neq; sicut rore corripimur. Persata
 bella barbarorumq; comota sunt. prouintiam q; nr̃am vastauerunt.
 ut nos deum uel per flagella timeamus quibus opus est magna profecto
 penitentia non dicimur aut mensum sed amorum omnino plurimo-
 rum: & ne sic quidem penitere uolumus. Resipiscamus igitur ad peni-
 tentiam fratres mei: ut deum pro peccatis nostris placare possimus. Dep-
 cemur illum: quoniam ad iracundiam eum prouocauimus. humile
 mur: ut ab ipso exaltati mereamur. ploremus ut nos in futura uita leti-
 ficet. Lugeamus hic ut ibi consolemur. Abiciamus a nobis curam ocm̃
 sollicitudinemq; carnalem: & induamur uirtute sicut uestimento: nos
 precipue qui ad hanc angelicam uitam puenire inuicimus. Ita dilecti
 sumi mei. ita obsecro: modum ac normam quam preclari ac perfecti illi
 patres nostri tradiderunt omni studio accipiamus. Ne scilicet hodie abs-
 tineamus cras uero distendamus epulis. Ne hodie aqua ipsa abstine-
 tes: cras etiam uinum requiramus. Ne nudis hodie pedibus: crastina cal-
 ceos caligasq; sumamus. Ne hodie cilicio: cras mollibus ac delicatis uestib;
 opamur. Ne hodie simplicem cultum cras ornatum exoptamus. Ne
 nunc mures atq; humiles post paululum uero elati iuxtaq; sumus. Ne
 hodie quieti atq; obediētes: cras indisciplinati rebellesq; uideamur. Ne
 hodie ingenui & ciulati: post modicum aut in risu ac resolutione
 simus. Ne hodie humi quiescamus: cras uero plumis mollioribus utamur.
 Sed iniam nobis regulam dilectissimi statuamus: per quam deo grati esse
 ac placere possimus: nobisq; ipsis ac proximis nostris utiles et ualeamus.
 Quod si solitariis per abstinentiam te ipsum conficis atq; mortificas:
 dum tibi ministratur a plurimis: offensam caue. Sin uero in multitu-
 dine uixeris: audi dicentem dominum tuum. Quicunq; uult ut uobis
 faciant homines: & uos facite illis similiter. Quod si tibi semper ministrati
 necesse sit. ob perpetuam corporis infirmitatem uide & attende sollicitate ne
 proximo noceas. Idcirco aut & sancti et probatissimi patres iactis firmiter
 in uice norme fundamentis pfecti inuenti sunt. Nam cum regulā qua
 semel assumpserant usq; ad finem uite absq; impedimento tenuerunt.
 Alij enī quinquaginta annis alij pluribus uno continentie sue gradu in-
 defessi cucurrerunt nunq; inmutantes uite ordinem. ingeniem scilicet
 p̃clatamq; atq; inreprehensibilem ciborum lingueq; continentiam: lecti-
 tudinē humilitatem mansuetudinem fidem atq; caritatem pfecti spi-
 rituali q; edificij culmen: nuditatem preterea & ab omnibus mortalibus ac
 fragilib; rebus quietem ac uitam uirtutib; plenam: uigiliasq; & orones
 assiduas: cum lacrimis & salubri compunctione profusas. Resum illi ult

in alium compuncti sunt: ut saluari mererentur. Metuamus ergo dilectissimi ne et nos eadem patiamur. Que fuerant scripta completa sunt: & que erant predicta miracula finem acceperunt: neque iam restat nisi ut antichristus reueletur: quod breui futurum expectatur. Namque cum impletum fuerit romanorum regnum omnia confirmari necessatio oportet. Igitur qui saluari uult: uirtutes studiose sectetur. Qui celeste regnum desiderat ingredi: negligentiam a se penitus excutiat. Qui cupit gehenne ignibus eripi: legitime certare contendat. Quique immortalis uermi pabulum esse expauescit: uigilet ac sobrius sit. Qui exaltari appetit: se propterea humiliet. Qui consolari uult: flet. & qui domini thalamum ingredi parat: lucidam lampadem prestat: & oleum in uasis sumat. Qui ad illas nuptias inuitari expectat: uestem splendidam parat. Est enim illa regia ciuitas plena letitie et gaudij: plena decoris & luminis: dulcedinemque ac suauitatem eterne uite coniunctam cunctis in ea habitantibus manat. Si quis igitur eterne impatoris ciuis & familiaris appetit fieri: celeriter pergat. Nam dies iam inclinatur in uesperam: nullusque quid sibi in uite mora occursum sit nouit. Velut si quis uiator sceleris itinere prolixa spacia: fatiscens usque in uesperam dormiat: deinde somno excusus inclinata iam die pergere incipiat. Atque in ipso uite initio tonitrua illum & fulgura tribulationisque actumultus undique exagitet: ut neque temere domum: neque ad destinatum locum progredi queat. Ita et nos dum tempus penitentie congruum accipimus: si penitere negligimus: supplicia profecto lucemus. Sumus enim hic adueniens & peregrini. Studeamus igitur in patriam et ciuitatem nostram pleni honorum opum opibus cum festinatione remeare. Negotiores spirituales sumus fratres mei: querentes preciosam margaritam: que Christus est saluator noster. Letitia & gloriatio nostra: thesaurusque noster: quem nullo furum scelere possimus amittere. Festinemus itaque acquirere illum atque possidere. Felix profecto atque beatissimus: qui illum curauit acquirere: compositusque illius effectus in ipso glorificatus est. Sicut contra infelix est atque miserimus: qui illum possidere neglexit: qui est conditor omnium. Huiusmodi enim seipsum perditioni atque eterne exposuit morti: dum noluit eum possidere: atque ab illo possideri. An ignoratis dilectissimi fratres: quid uis uere que Christus est palmites sumus. Cauemus igitur ne quis infructuosus inueniatur. Nam pater ueritatis agricola est: qui hanc ueritatis excolit uitam: eosque qui fructuosi sunt studiosius colit: ut copiosorem referant fructum. Qui uero fructum non ferunt: eos excidit atque extra uineam projicit ut igni exurantur. Idcirco solliciti uobis ipsis attidite ne infructuosi inueniamini: & excisi igni sempiterno tradamini. Semen sumus bonum dilectissimi: quod seminauit pater familias Christus

celi terre q; creator & dominus. Iam tempus messis aduenit: messo-
 resq; paratas manibus detinent falces: solumq; ipsius expectant nutrū.
 Videt igitur ne quis uestrum inueniatur esse cecania: & in fasciculos
 religatus comburatur in secula. Non intelligitis fratres q; terribile pela-
 gus nobis transiretandum est? Perfecti quiq; sapientissimiq; negotia-
 tores paratas habent merces suas: substinentq; cum gaudio: dum illis cō-
 modus uentus aspiret: ut transmissio pelago ad uitę applicent portum.
 Ego autē & mei similes: quiq; torpore & ignauia tabescimus atq; deficimus:
 nullam animo sollicitudinem gerentes: neq; aduertentes infestissimū
 hoc pelagus necessario nobis esse traiciendum. Quo circa timeo neqñ repē-
 te afflauerit uentus imparati inueniamur & minime instructi: ligatis q;
 manib; & pedibus in nauim iniecti illic ploremus dies negligentis no-
 stre atq; socordis: dum alios exultantes ouantesq; cernemus: nos ipsos
 aut tribulatione ac dolore ineffabili undiq; obsessos. Namq; portus
 ille negotiantium est: in quem unusquisq; cum suis opib; intrat: pro-
 prijsq; illic ditatus mercibus exultat atq; gloriatur. An ignoratis fratres
 quoniam ad nuptias uocati sumus: in quibus rex regum serenus accu-
 bit? Quid ergo negligimus? Cur hic non tota intentione curamus para-
 re nobis splendidam uestem: lucentemq; lampadem atq; oleum in ma-
 nibus sumere? Non cogitatis: quia illuc nemo nudus ingreditur? Quod
 si quis temere fuerit ingressus carens ueste nuptiali: nostis quid patiatur
 huiusmodi. Iubente enim rege uinctus pedibus ac manib; projicitur in te-
 nebras exteriores: ubi fletus erit & stridor dentium. Quare uigilemus:
 dulcissimi: ac sobrii simus. Timeo equidem ne nos a thalamo illo uita
 nostra passioneq; propellant. Non ergo solo exteriori habitu religionem
 pferamus: intus carnalia uitia circumferentes. Quamq; et ipse cultus ex-
 terior mentis nostrę sepe index est. Quippe ornatus uestium nos sapere
 terrena significat: uestisq; accurate composita uera illa gloria nudos ex-
 testatur. Amor glorię vanitatem arguit nrām: ciborumq; delicias
 gula ac uentri deditos clamant. Negligentia nra languentis anime
 & inertis sopore depressę certum argumentum est. Possidendi plūia
 q; satis est studium: quod christum non desideremus accusat. Inui-
 die pestis nos vacuos indicat. Manuum nrarum ac pedum solem-
 nis ablutio passionibus nos seruire declarat. Per linguę officium qd
 cor nrām desideret aperitur: hoc lingua proferre consuevit: atq; ex mo-
 tu labiorum mentis promuntur occulta. Vbi enim os nrūm aperi-
 mus: amota ianua atq; custode sermo quoq; noster passim temereq;
 progreditur: ex uerbis autem cordis archana patefunt. Os enim quod
 animi secreta non seruat: furatur illi cogitationes suas: & dum in sua
 sede mens continere se putat: oris temeritate uulgatur: & se non uide

Cultus septimus

ri existimans uerbis ostenditur. Blandum detractionis iutus dum
libenter hauritur: anime odio percussus certum indicium est. Non
igitur se quispiam fallat: ut exteriori religionis habitu esse aliqd pu
ter. Nam qui se per huiusmodi apparentem speciem fallere existi
mat fratrem: se ipsum potius fallit ac decipit. Ecce enim religionis il
la perversa simulatio: q̄ sit falsa p̄tinus indicat. Nempe enim si inten
tiones cordis eius addiscere cupis: autem tuam admoue illius ori: dis
ces q̄ diligenter utrum celestia an terrena uerset animo: spiritualia an
carnalia cogitet: uoluptates an continentiam ambiat: nuditatis reu
omnium an appetitus amore teneatur: caritati an odio seruiat. Nam
q̄ de thesauro cordis os promit: eas q̄ ad se accedentib; porrigit. Et
officium lingue hominis q̄ conuersatio quid cordi sit insitum aperit:
christi ne an seculi amor. Atq; inuisibilis anima qualis sit per actus p̄p̄j
corporis cernitur: bona scilicet an mala. Bona quidem per natura ē: cer
tum ex uoluntate liberi arbitrij mutatur in malam. At fortassis dixe
rit quispiam passionem huiusmodi naturales esse: eos q̄ qui illis seruiat
sine culpa consistere. Attende tibi ipsi miser: & caue ne bonum boni
dei opificium in crimen uoces. Fecit enim deus omnia bona ualde
naturam q̄ nr̄am bonis ac preclaris ornauit actionib;. Exempli g̃
tia. Esurit quisq; per naturam: non culpatur si moderate cōmedat.
ceterum si immoderate manducet reprehenditur. Est enī naturalis
esuriet. Sicut quispiam similiter per naturam. non subditur crimi
ni si bibat modeste: si uero ultra modum biberit reprehensionibus
patet. & sitis enim naturalis est. Dormit uersus aliquis per naturam.
non erit in crimine si moderate dormiat: quod si inensuram ne
cessitatis excedat culpabitur merito. quippe qui seipm negligentie
addixit ac somno: naturamq; immodici somni consuetudine captiua
ri fecit: ac uinci. Porro natura et consuetudo utreq; testes sibi inuice
sunt atq; precones. Natura seruitiū indicat: consuetudo uoluntatis
propositum exprimit. Ex utrisq; enim homo consistit. Voluntas autē
cū sui iuris ac libera sit. ueluti agricola est: nature enī inserit consue
tudines malas: optimasq; uirtutes: ut sibi libitum fuerit. Consuetu
dines malas hac inserit ratione. Esuriet gulam: siti immodicum po
tum: somno negligentiam et insatiabilem dormiendi appetitum: a
spectui cogitationem malam: ueritatiq; mendaciū inserit. Virtutes
item bonas hoc inserit ordine. Cibo innectit continentiam: siti tolle
rantiam: somno uigilias: ueritatem mendatio: aspectui pudicitia
inserit. Voluntas enim nr̄a que figuram seruat agricolę in rectu oeu
li consuetudines malas radicatis uellit: atq; ut uoluerit inserit uir
tutes bonas. Ipsa quippe naturam etiam uicit. Nam terra quidem acti

per se uenit
et q̄dam offitium

ē

onis nostre natura est: huius ut diximus agricola uoluntas est. con-
 siliarij aut atq; magistri diuine sunt pagine. Docent eni agricolam no-
 strum: quas consuetudines malas euellere: quasue uirtutes bonas pla-
 tare atq; excolere debeat. Nam quantumlibet acutus ac uigilans nostra
 agricola fuerit: absq; diuinatum scripturarum magisterio: obtusus
 atq; inualidus est. Porro diuinatum litterarum eruditio: intelligenti-
 am illi uires q; administrat: ac uirtutes bonas illi de suis sirculis pre-
 stat: ut eas nature sue inserat ligno. puta fidem bonam illi dat: qua
 infidelitati sue: caritatem q; quam odio: sciam quam ignorantie:
 studiumq; quod negligentie: postremo glam & laudem quam igno-
 bilitati ins inserat sue. Immortalitatem item mortalitati: diuinita-
 tem inserit humilitati sue. Ceterum si superbia elatus agricola no-
 strer magistrum atq; consiliarium suum deserere uoluerit: scriptu-
 ras scilicet sacras: erabit vagus: cogitationes q; malas & affectiones no-
 xias incidet: congerens q; consuetudines malas atq; perversas inse-
 ret nature sue: que sunt ab ea remotissima: uidelicet infidelitate:
 arrogantiam odium inuidiam superbiam inanem gloriam gulam
 intemperantiam potius contentione: et alia plurima his similia.
 Vbi enim eruditorem ac legiferum suum dereliquerit: et ipse ab eo de-
 liquit. Quod si penitentia ductus reprehendat se ipsum procidens
 q; legifero dicat: peccaui deserens te. continuo legifer ad misericordiam
 flectitur: eum q; clementissime suscipit: illi q; denuo uires atq; intelli-
 gentiam suggerit: qua possit rursus nature sue terram opari: euellens
 q; ex ea consuetudines neq; uirtutes illi preclaras & optimas illarum
 uice inferendas tradit: coronis q; illum preterea et laudibus donat: ut
 dum naturaliter eiurit abstineat: titenti toleret: concupiscentia pul-
 satus pudicitiam teneat: grauatus somno contendat ut uigilet: de-
 sideria dum a diuinis auertitur laudibus: apiat os suum ad confitem-
 dum & referendum glam deo. Sic profecto coronatur atq; laudatur:
 alterum quoniam uiuit: alterum quia uirtutes acquisiuit. Sic igit
 illius benignitati gloria: sit eius bonitati atq; miserationi laus atq;
 adoratio. Quis enim pater est ita misericors? Quis ita pater diligit
 filios quemadmodum dilexit nos seruos suos dominus noster.
 Ecce nobis omnia summa cum munificencia prestat: disponitq; cum
 ista magnifice. Animarum mentum uulnera curat: contemptus q; a
 nobis longanimiter tolerat. Omnes eni saluari cupit: desiderat salua-
 ri uniuersos. Vult nos omnes regni sui heredes fieri: uult item uolu-
 tatem nram atq; ppositum a se laudari. Ipe morbos omnes nros gra-
 ues atq; incurabiles sanat: ceterum queq; sunt leuiora ac faciliora
 infirmitatis nostre ea uult ira uoluntate curari: ut possit gloriam

ab eius benignitate promereri. Et curat quidem desidis uulnera
 ut os suum in gloriam ipsius bonitatis aperiat. Remittit item pec
 catori peccata sua: ut eum in alacritatem bonę uoluntatis exsuscitet.
 Infirmum celeriter exaudit: ne pusillanimis effectus merore depri
 matur. Porro magnanimis in eis qui ipsius ianuam summa contra
 tia pulsant utriusque largitur sanitatem scilicet atque mercedem. Poterat
 ille quidem omnia animarum nostrarum sanare uulnera: nosque in boni
 tatem ex iniquitate conuertere: sed non uult: ne uoluntas nostra ar
 bitrijque libertas ipsius laude priuetur. Nos uero illum inquirere negli
 gimus: otioque atque desidia ab illius inuocatione torpescimus. Ipse dile
 xit nos: ipse miseratus est: ipse nos eripuit: liberauit: atque suscepit. Ipse
 illustrauit mentis nostre oculos: ipse cognitione nos sua dignatus est.
 Ipse gustum nobis sue caritatis indulxit: ut ea degustata ipsiusque dul
 cedine requiramus illum indeficienter. Quod felix ille qui beatus est: qui ac
 cepto dilectionis eius gustu in eius protinus exarsit desiderium: seque
 ipsum parauit ad eius caritatis plenitudinem suscipiendam. Nam
 qui illius caritate plenus est: amorem alterius cuiuscunque rei in se ipso
 non suscipit. Quis ergo dilectissimi talem non diligat dominum:
 Quis non confiteatur adoretque ipsius bonitatem. Quam oro excusa
 tionem in die iudicij sumus habuuri: si neglexerimus. Quid illi dictu
 ri sumus. Quia non didicimus: quia non audiuiimus: quia non no
 uimus. Quid ille nobis facere potuit & non fecit. Ex immensa illa cel
 situdine & ex benedicto sinu patris non descendit ad nos. Qui inui
 sibilis erat: nonne uisus est nobis. Et qui erat immortalis: ignis: non
 ne propter nos carnis crassitudinem induit. Nonne ut liberaret nos cecus
 est alapis. O miraculum timoris tremorisque plenissimum. Manus
 lutea formata ex puluere terre creatori celi ac terre alapam dedit.
 Nos autem miseri: non infelices qui terra sumus sumus & cinis ne
 usque ad uerbum quidem portare inuicem possumus. Et deus quidem
 noster ac dominus immortalis existens beatus eternus propterea
 mortem gustauit ex tempore: ut secum nos pariter resuscitaret. Ex
 inimici nos uinculis soluit: uinctumque illum tradidit nobis concu
 landum sub pedibus nostris. Inuocauimus illum aliquando: nec ex
 auditi sumus: pulsauimus ad eius ianuam & non aperuit nobis.
 Quod et si audire distulit: idcirco extendit moras: ut merces nostra copi
 osior fieret. Ad quid autem abrenuntiasti seculo dilectissime. An rur
 sus seculi lara persequeris. Ad afflictionem te ille uocauit: & tu requi
 em queris. Ad grauitatem seueritatemque propositi: & tu delicias cultu
 que uestrium sequeris. Ad sitim uocatus: uinum bibis. Ad bellum
 uidem: sine armis ingredi cupis. Ad uigilias uocatus: precipitatis

in somnum. Ad luctum euocatus ac gemitum: in risum effunde-
ris. Ad caritatem sectandam fratris odio tabescis. Ad obediendum ele-
ctus subijci renuis. Heredem te ille regni sui fieri uoluit: et sapere
terrena non desinis. Ad mansuetudine humilitatem q̄ uocaris: et
superbia atq; vanitate intumescis. Et quid obsecro in die illa treme-
da sibi dicturus es. Num quia pp te humiliatus sum. quia pauper
effectus sum. quia pp te nudus incesi. quia esuriui pp te. & dilexi
te ex tota anima: & proximum meum sicut me ipsum. An ignoras in-
felix quia illic cogitationes tue atq; sermones conscripti sunt: & si me-
tiri uolueris: arguet te conscientia tua. Nescis quoniam creatura ois
cum metu ac tremore ante illius horrendum tribunal adstabit. & mil-
le milia: & centies milia millena milia angelorum atq; archangelorum
uirtutum q̄ celestium circumdabunt illum: ut tu te fallere cu pos-
se arbitreris dicendo: pp eum hec te omnia p̄sum: cum nihil om̄o
subtinueris. Vide ergo ne duplicem exoluas penam: pessimoz scili-
cet opum tuorum atq; mendacij. Sed resipisce: excutere de somno: &
uolue cogitationes tuas: redi in te ipsum: & uide quia iam dies uergit i
noctem. Intellige item dilectissime: quod qui hui nobiscum erant fra-
tres nri: nobis q̄ loquebantur: hodie nobiscum eē desierunt. Vocati eē
sunt ad suum nostrum q̄ dominum: ut ostendat unusq; negotiatione
suam. Considera nempe hesternum atq; hodiernum diem: & uide
quomodo hesternus quidem p̄transiit ut matutinus flos: hodie-
nus uero uelut umbra serotina. Inspice item negotiationem tuam:
an secundum deum pficiat. Nam ueluti cursor leuis dies nostri p̄te-
reunt. Beatus igitur qui diebus singulis negotiationis sue lucra se-
cum soluite computans: ea sibi congregat in sempiternam uitam.
Ceterum tu cur dilectissime negligis. Quid torpore deprimeris. quid
accidia inebriaris ut uino. quid in te ipso tabescis. Mansionem in hoc
seculo factururus es. Quemadmodum uero si uiatores duo sibi met in iti-
nere obuiant: pergant q̄ simul quilibet ad destinatum locum: sero su-
perueniente comanent ambo in ea que se forte illis obtulerit mansio-
ne: ac illucescente die dirimuntur ab inuicem: scitq; unusquisq; qd
habeat in domo sua: siue copiam: siue inopiam: aut tribulationem: a
requiem: ita in hoc seculo sumus & nos. Quippe uita presens mansio-
ni congrue comparatur: ex qua separamur ab inuicem quilibet in locū
suum: scientes quisq; quid ante nos habeamus. Nullus enī ignorat ex
nobis quid nam in celum ante se miserit: uerbi gratia uel orationem
cum lacrimis fusam: aut mundas sanctasq; uigilias: aut psalmodiā
compunctioni coniunctam: aut humilitati admixtam continenti-
am: aut abrenuntiationem terrenarum omnium ac fragilium rez

Sermo

sine caritatem sine simulatione: siue ingens atq; ineffabile desiderium
 christi. Hec si premisisti. bono animo esto: quoniam in requiem pergis. Si
 uero nihil huiusmodi premittere curasti. infelix quid in mansione pro
 ximum irritas. Mane enim ab illo separandus es. Quid superbis: quid
 intumesas: quid uictore deieceris. Huius quia ab illo separatus: quid uero
 tunice cura morderis: uel pallij: uel necessarij uictus. Qui dat uimentis esca
 ipsorum: non te pascet laudibus infantem scis. Qui celestis ipsius regni
 heredes expectas: de tunica et pallio cogitas. Qui te ipsum mundo crucifi
 xisti terrena sentire non desinis. Quid te ipsum fallis: quid curari ueni
 ens medicum prouocas. Cum tempus curationis adest: uulnera abscon
 dis tua: medicumq; quod te non curet insimulas. Tempus penitentis in
 dultum tibi est & penitentiam tenuis. Quid igitur medicum culpas.
 An quia tibi dum negligis mortem inuexit. Euigila dilectissime paulisper.
 euigila. quasi enim laqueus hora illa supueniet tibi. Tunc mentem tuam
 stupor ac pauor apprehendet. tunc inter gemitus dices. Ve mihi. ue mihi.
 Quomodo me in superbum elato transierunt dies mei. Quomodo inter
 improbus inutilisq; cogitationes mihi tempus elapsum est. Me miserum
 qui penitentis mee tempus amisi. Et quid proderit nobis hec mortalis
 hora cogitare: quando iam ultra ad presentem seculum redire nulla rone
 permittimur. Imprime igitur animo que dicuntur. Ingrediantur au
 res tuas a domino pronuntiate sententie: si tamen uel illi credis. Aut
 enim ipse. De omni uerbo otioso reddetis rationem in die illa metuen
 da. Sufficit hic sermo nobis incutere terrorem: si tamen mens nostra sobria sit.
 Nunc uero intelligit que scripta sunt: neq; tamen que dicuntur auscul
 tat. Est enim canali similis suscipienti aquam: neq; quod transeat per ip
 sum sentienti. Quis igitur non ploret: quis non contristetur & lugat: q
 non obstupescat. Ecce orbis terrarum dominus per seipsum: et per seruos
 suos prophetas & apostolos predicat: clamat: nec est qui curet audire. Que
 nam uero sunt: que illi predicant. Hupie perire sunt inquit: tanti ma
 et altitia occisa. Sponsus in thalamo suo cum gloria & magnificentia residet
 cum gaudio suscipit introeuntes. Ianua patet: feruent ministri: horti
 tur & clamant. Prius q̄ claudatur ianua: celeriter intrare satagite: ne ex
 tra maneat: neq; sit iam qui pulsantibus aditum pandat. Non est qui hi
 intelligat: neq; qui studium adhibeat. Sed ignauia seculi curis admixta
 catene instar uinxit animum nostrum. Ac scripturas sacras recte quidem
 quidem scribimus: & recte legimus: ceterum eas rite audire contemnimus
 quia quod admonent opere implere nolumus. Quis oro sine uiatico
 prolixo peregrinationis iter unq̄ arripuit: ut nos facere uolumus: q
 relicto hic nostro uiatico nihil nobiscum peregre profecturi deferimus.
 Beatus sane qui cum fiducia proficiscitur ad dominum indeficien

tem comectum secum iugiter ferens. Ecce decem uirgines dormierunt:
et serui negotiantur expectantes dominum suum: quando. accepto re-
gno cum uirtute ac maiestate ineffabili redeat: coronisq; clarissimis
donet seruos illos. qui suscepta ab eo pecunia rite prudenterq; negata
ti sunt: perdatq; inimicos suos qui ipsum super se regnare noluerunt.
Nempe enim ueluti noctis medio. alto sopore depresso mortalium gñe
sonus ingens e celo fiet: tonitruaq; expauescenda fragoribus diris: et
coruscationes terre motibus iuncte: exitruq; continuo exurgent q
dormiebant. Tunc unusquisq; sua opa recolet: siue illa bona fuerunt si
ue mala. Qui uero mala gessere in cubili suo positi ferient pectora sua
quia nullus iam erit aut euadendi: aut se occultandi: aut penitendi
locus. Namq; agitata terra: tonitrua crepitu ingenti perturbabit
fulgora q; perturbunt: & atra profunda q; nox illos obsidebit. hora inq;
illa ut fulgur horrendum repperit iudex adueniens exterreat eos. Tu
ba enim de celis terribili sonitu concrepans excitabit defunctos: omi
q; qui a seculo obdormierunt exprobrabit. Celi cum uirtutibus suis mo-
uebuntur. Terra omnis ut aqua maris tremore fluctabit a facie maie-
statis eius. Ignis enim horribilis ante illius faciem praecurret: emundans
inquinamenta omnia. Infernus aperiet aternas ianuas suas: euacuabi-
turq; ac destructur mors. puluis naturae mortalium audita tubae uoce
spiritum uitamq; recipiet. Erunt enim tunc profecto mirabiles factus ho-
ra illa ueluti in ictu oculi patentibus inferi ianuas multitudinē innu-
merabilem cernere instar piscium maris agitata: et ossa conditionis hu-
mane circūcurrendo suas quodq; compages inueniuntq; requirere. Expro-
recti uero clamabunt ac dicent. Gloria omnipotenti deo qui congregauit
nos atq; suscitauit per immensam clementiam suam. Tunc exultabunt
iusti: et qui ueri pfecti q; monachi fuerunt: coniolabuntur ex labore felix
exercitationis suae: atq; ex afflictione quam sponte amore christi pertule-
runt. Tunc martyres constantie suae passionumq; coronas leti obtine-
ntesq; percipient. Apostoli uero ac prophete ineffabili gloria et luce corusca-
bunt. Beatus qui horam illam uidere merebitur: quando cum gloria ob-
uiam in immortalis sponso rapientur in nubibus omnes qui dilexerunt
eum: omnesq; illius uoluntatis implere omni studio conati sunt. Nā
pro ut quisq; hic pfectioni opam dedit: uelut auis in sublime uolabit
ac pro studio quod gessit euangelium in corde suo. eius intuebitur glām.
Et pro desiderio quo illum quisq; concupiuit: ipsius caritate satiabitur.
Admirabitur aut hora illa primus pater adam: magna illa & horrenda i-
tuens: quō ex se solo et coniuge sua gentes innumerabiles infinite q;
nationes processere: ingentiq; stupore comprehensus creatori deo glo-
riam referet: quod ex uno principio nec diuersa natura procreati: alij

paradysum atq; regnum: alij infernum pro meritis opum sortiti sunt.
 Gloria sit soli sapienti deo dilectissimi. Memoratus sum dies illius atq;
 contremui. Consideravi illud iudicium horrendum/ & totus expavi.
 Paradisi delicias perlustravi animo: et in gemitum fletumq; prorumpens
 tam diu ploravi q̄ diu defecerunt lacrimę ex fontib; meis: qm̄ in ne-
 gligentia atq; socordia pertransij dies meos: & annos meos consumpsi in
 cogitationibus sordidis. Ve mihi: non intellexi miser quo mihi futuri sibi
 lati sunt: neq; quo pacto transierunt sensi. Heu mihi dies mei defecerunt:
 & iniquitates meę multiplicatę sunt. Heu me dilectissimi mei: quid fa-
 ciam? Quomodo feram confusionem meam: cum in illa hora adstabunt
 noti mei per circuitum qui me in hoc habitu religionis intuentes bea-
 tum predicabant: cum essem intus iniquitate et immunditia plenus:
 & obliuisceret illum qui tenet scrutatur & corda. Intollerabilis erit p-
 facto illa confusio: nihilq; illo infelicius/ qui ea confusione notabitur.
 Deus per miserationes tuas te adiuro: ne me a sinistris tuis statuas in
 illorum sorte: qui irritauerunt te: neq; dixeris mihi nescio te: sed per
 ineffabilem clementiam tuam per misericordię uiscera luctum mi-
 hi assiduam compunctionemq; largire. humilia cor meum domine
 atq; purifica: ut templum sanctum gratię tuę esse mereatur. Et si
 enim peccator et si impius sum: semper tamen pulso ad ianuā tuam.
 Et si piger ac negligens: uiam tamen tuam assidue pergo. Fratres mei
 dilectissimi deprecor unanimitem uestram: omni studio cōsultate
 placere deo. plorate coram illo die ac nocte. Atq; in oratione ac psal-
 modia uestra postulare: ut uos a sempiterno illo luctu: a frigore de-
 ritum: a gehenne ignibus: atq; ab immortalī uēne dignetur eripere:
 nosq; letitia impleat in regno suo: quo aufugit dolor omnis: tristi-
 tia et gemitus lacrimatur atq; penitentię. Vbi nec metus nec tremor
 est. Vnde mors atq; corruptio eliminata est. Vbi non est aduersarij
 pugnant. Vbi nec ira est nec indignatio. Vbi locum non habet odium:
 non inimicitie: sed semper adest gaudium/ letitia & exultatio: et me-
 sa cibis spiritalib; ppetuisq; ornata et instructa: quam pparauit deus
 diligentibus se. Q̄ felix est ille qui hac frui meruit. q̄ uero infelix &
 miser qui ab illa reiuuus abiectus. Obsecro uos dilectissimi: effun-
 dite super me uiscera uestra: & intercedite pro me: pro clementis benigni-
 ssimo amatori hominum unigenito filio dei: ut faciat mecum mi-
 sericordiam suam: & eruat me ab iniquitatum mearum multitu-
 dine: & collocet me in circuitu tabernaculorum uirorum intra se-
 pta uiuentis eterna amenitate paradisi: ut ppe uos assistere merear.
 qui illius promissiones hereditate percipitis. Vos enim estis filij dile-
 cti dei: ego autem sum canis abiectus & uilis. Vtinam uel mense ue-

stre micas mihi porrigatis. Utinam impleatur in me quod scriptum
est: quia et catelli comedunt de mensa dominoꝝ suoꝝ. Ita sane di
lectissimi mei precor dulcedinem caritatis uestre: effundite sup me
preces uestras: & uenite simul de nra uita solliciti. Omnia enim ut
umbra pretereunt. Odio habeamus mundum et que in ipso sunt: cura
q; carnalem. Nulla q; nobis omnino sit cura: nisi tantum salutis nostre
quemadmodum precipit dñs noster. Quid enim inquit prodest ho
mini si lucretur uniuersum mundum: anime aut sue detrimen
tum patiatur. Aut quam dabit comutationem pro anima sua.
Negociatores spirituales sumus dilectissimi mei: secularib; negotio
ribus similes. Considerate quod duo dilectissimi. Negociator seculi
damna & lucra quotidie computat: & si quidem fuerit damna per
pessus: ea refarcire sollicitus curat. Ita et tu dilectissime facias. Diebus si
gulis uespere & mane considera diligentissime ut sese habeat negocia
tio tua. Ac uespere quidem ingressus cubiculū cordis tui: recogita in te
met ipso dicens. Putas ne hodie in aliquo iram dei prouocauit. Nun
quid uerbum malum locutus sum. Nunquid iratus sum. Num in
aliquo irritauit fratrem meum. Num alicui detraxi. Num quando
psallebam ore: secularia mente uersabam. Num carnalis concupisce
tie temptatus illecebris blandum uirus libenter excepi. Nunquid
a terrenis curis superatus sum. Si te deprehenderis in his detrimen
ta ppressum: futuris lucris preterita damna refarcire stude. Ingemis
ce & amaras lacrimas funde: necadem rursus patiaris incommoda. Ma
ne iterum eadem meditare et dic. Quomodo putas nox ista preterijt.
Num soletter negotiationis mee lucra curauit. Nunquid mēs mea
cum corpore uigilaui. Num lacrimas fuderunt oculi mei. Num qd
cum genua flecterem in somnum precipitatus sum. Num superue
nerunt mihi cogitationes male: atq; illis libenter immoratus sum.
Si te in huiusmodi uictum esse conspexeris: curari stude sollicitate
cordi q; tuo custodes statue: ne eadem rursus patiaris. Si ista curaue
ris: si sollicitus fueris saluare animam tuam: et negotiationem tuā
exercere cum lucro: acceptus eris domino atq; gratissimus: tibi q; ipi
magna emolumenta conquiret. Attende aut tibi ipse diligenter: ne
quando torpori ac negligentie te ipsum tradas. Initium quippe per
ditionis est negligentie uiolenta dominatio. Imitare apem dilectissi
me meus: & inspicere mirabile ipsius sacramentum: quomodo illa ex
uarijs sparsis q; terre floribus colligit opificium suum. In hanc igitur
uilem breuissimamq; animantem diligenter intende animū. Nam
si congregentur terreni sapientes: orbis q; philosophi: ipsius sapientia
non sufficient eloqui. Quomodo ex floribus illa ueluti monumenta

componit: sepelitq; in eis filios suos. Cumq; illos uiuificauerit: tum
 demū ducti in morem illos excitat uoce. Quia illi audita unanimiter
 ē suis sedibus ā tumultis euolant. Vbi uero euolauerint: opatur im-
 pletq; monumenta eadem condimento dulcedinis: ac distendit nec
 tate cellas. Itaut omni qui opus eius sapienter intelligit: glorificet
 opificem deum: stupens ex tam minuto corpusculo q; cuncta sapientia
 prodeat. Et tu ergo dilectissime non aliter q; illa facito. Atq; ex diuinis
 libris & litteris diuitias tibi thesauros q; inuolabiles collige: illos q; in ce-
 lum p̄mittere satage. Nam & terre nos principes id facere uideat. Cum
 ex eis quispiam peregrinationem parat longiorem conficere: p̄mittit ser-
 uos cum opibus suis ad paranda que sunt quieti opportuna et necessa-
 ria: ut cum ille uenerit parata inueniat omnia. Ita et tu facito dilectis-
 sime. Omni studio diuitias tuas p̄mittere in celum contende: ut in
 sanctorum tabernacula suscipiaris. Noli breue hoc tempus in neglia ui-
 uere: ne postea in eternum penitentia infructuosa crucieris. Non audi-
 sti dicentem dominum arum: In mundo p̄scuram habebitis: Rur-
 susq; in patientia uestra possidebitis animas uestras. Quod si tu negli-
 gentia ac torpore mollitus p̄scuras oderis seculi: tolerantiam fugias:
 uoluptatesq; carnales appetas: quid iugum xpi leue atq; suauissimum
 p̄ tuam molliciem inieceris maledictis: An quia durum et graue est
 portariq; non poteris: Ve tibi miser. quid fecisti: Te ipsum in perditione
 precipitas: quis tui miserebitur: Si te ipsum occideris: quis te misereatur.
 Sumptus enim armis xpi cum debellare hostem debuisti: gladium in
 cor tuum intixisti. Euigila quēto dilecte mi. neq; hic negligas: ne il-
 lic postmodum te frustra peniteat. Nulla enim ibi iam penitentie uti-
 litas est. Infelix si in uita ista gloriaris: uana est prorsus oratio tua et
 spes tua: inanis q; expectatio tua. Quid os tuum orat deum: & que
 nam sunt que ab illo postulas. Seculi inuis requiem. an immortalē
 uitam: Si istam inquiris temporalem ac labentem: melior est forni-
 catus: q; tu: melior item fur. Illi enim ut saluentur orant: ac te quia fal-
 laciter licet sanctam hanc et angelicam conuersationem tenent: beatifi-
 cant. Odisti enim lucem: tenebrasq; dilexisti. Dereliquisti celoz regnum:
 & terrena ac temporalia corrupta affectione concupisti. Timuisti mi-
 ser ne forte clementis & amator hominum deus irritos faceret labores
 tuos: At ipsius certe gratia ut ad hoc studium accurreres prestauit. Cor
 tuum ipse compunxit. Mercedem tuam ipse tibi redditurus est. Om-
 nia ab illo accepisti: et tu superbia inflatus de illius bonitate diffidis:
 Mercedem mercenarij exquiret ab his qui fraudant illum: & lacrima-
 rum tuarū laborumq; mercede te priuat. Abiit. Qui dicit quereat &
 inuenietis: pulsate et aperietur uobis: ille mendax efficitur: Quis hoc

dixerit: Quis te captiuauit infelix: quis tibi miser inuidit: Aduersarius profecto: bonorum q; omnium hostis diabolus. Illius enim ppe hoc studium: Illius hoc opus est: ut si fieri possit nemo saluetur. Rediigit ad te ipsum: neq; oderis animam tuam. Apert oculos mentis et uide eos q tecum sunt quanto studio certant: q solliciti stant super custodiam suam. Lampades q; suas ardentes manibus preterunt. Os eorum immortale deum laudat atq; glorificat: oculi q; ipsorum illius contemplantur pulchritudinem: & inima eorum uirescit: letatur: exultat. Considera & illud dilectissime: quia appropinquat dies domini: neq; uenire tardabit. Profecto enim ueniet mature: ut eos qui se uigilanter expectant letitia impleat. Audietur q; repente uox dicens: Ecce sponsus uenit: exite obuiam ei. Tum hi qui tecum sunt cum gaudio occurrent habentes lampades suas claras atq; lucenres: uestimq; splendidam ac nuptialem. Audient q; uocem dicentis ad eos sponsi immortalis. Venite benedicti patris mei: hereditate possidete pparatum uobis regnum a constitutione mundi. Rorsus tibi uox illa clamoris insonuerit: dicturus es eis. Fratres mei date mihi modicum olei: ecce enim extingui cernitis lampadem meam. Audiet q; respondentes. Ne forte non sufficiat nobis & tibi: sed uade potius ad uendentes et eme tibi. Perget itaq; penitentia ductus & afflictus dolore: neq; ubi emere oleum possis inuenies. Omnis enim tunc terra tremore quatietur uelut aqua maris a facie maiestatis eius. Tunc merens atq; exilans in humilitate tua dices. Vadam & pulsabo ianuam. Et quis nouit si aperiant mihi: Redient q; pulsabis: & respondebit tibi intrinsecus dicens. Amen dico tibi nescio te quis sis. discede a me iniquitatis oparte. Te aut illic persistente pulsabit aures tuas uox letitiae et exultationis: dinosces q; uniuersiusq; contubernaliu tuorum uocem: & amare ingemiscens dices. Ve mihi misero & peccatori. Quomodo huiusmodi gloria priuatus sum: & a sodalibus meis separatus: Totum uite mee tempus cum illis exegi: nunc aut ab illis segregatus sum. Merito sane id patior. Illi enim continenter uiuere: ego uero negligenter. Illi compuncti corde psallebant: ego tacebam. Illi flectentes genia suspirando flebant: ego alto sopore deprimebar. Illi orabant: ego elatus incedebar. Illi se humiliabant: ego superbia tumecebam. Illi se ipsos despiciebant: ego exteriori cultu ornatusq; gaudebam. Idcirco illi modo letantur: ego pro dolore cordis immugio. Exultant illi: et ego defleo. Illi consolantur: & ego nunc lucto. Resipisce igitur paululum miser: & dñi tui considerans infinitam clementis largitatem: ad eum tota intentione conuertere. Noli queso negligere salutem tuam. Inquire illum toto corde: et cito fiet tibi in salutem. In uoca illum & proteget te. da illi: ut tibi centuplum reddat. Si chara

inanimata per litteras clamans reddat debita sua / quanto magis benignissimus deus gratiam precatur querentibus se. Atque cuncta quidem insignita lris fenus fenore cumulat: dei aut thesaurus multiplicabit in xpo mercedem deprecationis nostrae. Noli ergo negligere: neque terrenarum rerum cura te opprimat: neque te ipsum in desperationis dejectionis haratrum. Deus enim pietatis visceribus affluens: expectat: suscipit: ac protegit te: omnesque qui illum toto corde requirunt. Accede igitur ad eum securus: prode: plora: suspira. dic ei: Domine saluator meus ut quid deliquisti me. Misere mei: quoniam tu solus clemens ac misericors es: & salva me peccatorem: quoniam tu solus sine peccato es. Educ me de ceno iniquitatum mearum: ne infigar in secula seculorum. Eripe me de ore inimici. Ecce enim sicut leo rugit: me deuorare cupiens. Excita potentiam tuam et ueni: ut saluum me facias domine. Fulgora coruscationem tuam et dissipa uirtutem ciuis. Terreatur atque dissipetur a facie tua. Infirmus enim est: neque uim habet obistendi tibi: ne his quidem qui diligunt te. Intuetur enim signum gratiae tuae: & tectus fugit: confususque discedit ab eis. Et nunc dominator domine saluum me fac: quoniam ad te confugi. Si sic accedas ad xpm: & inuocet eum ex toto corde tuo: continuo tanquam indulgentissimus ac pius pater emittet gratiam suam in auxilium tuum: implebitque omnes uoluntates tuas. Respira dilecte mi. Accede ad illum: ne negligas: neque emuleris quemlibet infelicium atque negligentie sorde squalentium. Mihi enim sufficit confusio faciei meae: qui dico: et non facio: corripio & non intelligo. Sed imitator esto probatissimorum & ac spiritualium patrum. eorum regulam sequere: illorumque decretis acquiesce. Neque supra modum concresce excelsa: ne forte perficere nequeas: neque rursus nimium secretis humilia ut multiplicetur merces tua. Neque delictis foueas corpus tuum: ne forte oppugnet te: neque te ipsum uoluptati carnis addixeris: ne illarum pondere mergatur anima tua: & in infima terre deducatur. Nam si illius concupiscentias implere uolueris: deliquisti ut rectum & per precipitia male uagus incedis: cogitationes oes sordidas libenter admittens: bellumque iam pudicitie in tuam perniciem inducens. Quod si te rursus ultra discretionis normam laboribus maceras: ita quoque nihilominus opprimitur onere anima tua: dum mestitque subditur: & a torpore uincta detinetur. Iracundia temptatur: ad laudes deo referendas atque ad orandum obtemperandumque maioribus signis efficitur. Te igitur ipsum sub discreta patrum norma custodi: & ne quid nimis ut perfectus in omnibus fias. Nunquam ne oro te circi spectator fuisse: Num scapham in pelago non aspexisti. Nempe enim equos si quis immoderatus ageret: solo postmodum crepitu terrentur. Contra si quis eis ni-

miū remittat ac laxet habenas: aurigam etiam deiiciunt ac pertrahunt.
Nauis item si supra tabulam pondus imponitur facile fluctibus quatit
atq; demergitur. Sin uero leuis ac sine onere nauiget: uentorum ui cito
dissoluitur. Non dissimilitatione & anima & corpus: si eis ultra uires
imponatur onus: cito succumbunt: & ea que prediximus incidunt. Idcirco
igitur preclatum est bonum inchoare atq; perficere et gratum deo esse:
& utilem proximo: ipsiq; summo ac dulcissimo rectori nostro xpo iesu pla
cere: qui ait. Vos estis sal terre: & columna celorum. Vos estis profecto
ueri confirmati q; monachi: qui angelicam conuersationem diligentes
in terris angelorum uita uiuitis. humani enim corporis fragilitate cir
cundati: opus ministeriumq; impletis angelorum. Dilectissimi certa
men quidem uestrum temporale est: sed retributio & laus in eternū
manet. Breuis est exercitio nris nostre labor: uerum merces laboris
infinita & immortalis. Quanto uos promptius excetis & gratius: uir
tutemq; ex caritate conquiritis: tanto aduersarius uester diabolus irri
tatur amplius: maiore igitur uos nequitia exagitur. Laqueos occul
te in uestram perniciem tendit: ut illaqueatos a recto calle detorqueat.
Obseruate ergo uos dilectissimi a laqueis eius. Absq; certamine quippe
nemo coronatur: & gratia diuina nunq; aliquem deserit: si prompte et
alacriter pugnet. Quod si quis ignauie deditus os suum aperire neglexe
rit: & ipsius gratiam inuocare in auxilium suum: non culpam in gra
tiam referat: si ab ipsa deserat. Velut enim si quis manib; ac pedibus in
teget: ppositis sibi escis pluinis: ori suo eas ad mouere marcens corpore
recuset: ut sumpto cibo recuset animam suam: necis sue sibi auctor est:
ita et monachus qui predios gratie cibos expertus est: dum ipsam in
uocare neglexit: ipsius suauitate refici nequit: sed consumptus fame
ac destitutus ope tabescit. Quis igitur illius miserebitur: qui cum gratis
celestis pabulum si manus stenderet gustare posset: sponte se illius su
auitatis epulis per segnitatem abdicat. Aut unde misericordiam spe
ret monachus: qui salutis se negligens sola que terrena sunt curat.
Comparatur enim monachus militi proficiscenti ad bellum: qui cor
pus suū armis undiq; munit: armatusq; persistit: uigilat: cauet: anxius
est: donec belli finis adueniat: ne forte dum male securus est: aduersari
us in eum irruat: nihilq; sollicitum occupet & comprehendat. Nam si
somnia atq; desidie seipsum miles huiusmodi tradat: facillime capitur:
ita et monachus si somno se inertis tradat ab inimico diabolo summa
facilitate deiicitur. Immittit ille in corde cogitationes sordidas ac tur
pes: quas hic libenter admittit uidelicet superbiam: cenodoxiam: inui
diam: detractionem: gulam: Inniq; inexplebilem auiditatem. Et post
hec omnia in desperationem precipitatur infelix. Ceterum si sollicitus

uigilet: semperque diuinam gratiam in sui adiutorium imploret: pro
 regitur ab illa iugiter atque edocetur: quomodo placeat deo: sitque in eo gra
 ipsa laus atque laudator. Nam quemadmodum qui se intuetur in specu
 lo: ipse et qui inspicit est: et qui inspicitur: ita et gratia diuina cum inue
 nerit in cordis hospitio requiem: et immoratur illic: et sicut dixi laus atque
 laudator efficitur. Neque enim sine ipsius auxilio preualet cor placere illi
 uiribus suis: ceterum ut illi placeat ab ea accipit: atque ex eius inebriatur
 uino. Verbi gratia. Ex compunctione que gratie insigne munus est acci
 pit lacrimas: atque de uini ipsius dulcedine sinceram elicit humilitatem.
 Ipsius quoque uirtute psallit ei. Sine facie speculum inualidum & ineffi
 cax est. Eam uero si accipiat reddit: Et si ornata illi faciei admoueat: eade
 nihilominus ornamenta in se habere conspiciuntur: ita et homo sine gratie
 diuine adminiculo pauper egenusque est. Sinitur ipsam promeruit grati
 am: illius ope uirtutes exerceat ac perficiat. Quod illam rursus per negligenti
 am ab se fugauerit: desertus ac destitutus efficitur: inhabitantque in eo
 cogitationes sordide ac neque: ueluti nocticorni in domicilio. Homini
 igitur est inuocare gratiam: eamque omni studio ac labore requirere. Gra
 tie uero est: tibi inuocata fuerit: in eius continuo auxilium uenire. Sine
 gratia enim mens illuminari nequit. Et quid scietes inspicere variu
 omnino futuri seculi decorem. Nisi pura atque casta sit mens: non descen
 dit in hominem gratie largitas. Ea si illustretur a gratia preclaras homo
 uirtutes assequitur. Qui si recte facta tibi imputare ceperit: se ipsum fallit
 ac decipit: nesciens infirmitatem suam. Huiusmodi dum in se ipso gloriatur:
 & tibi plus iusto de arbitrij libertate blanditur: a gratia diuina desertitur.
 Ceterum postquam uirtutum adeptus est meritis: cunctis ad gratie auxilium
 refert: cuius ope roboratus omnia perficit: de gloriam referat dicens. Glo
 ria tibi benignissime domine: qui me indignum atque peccatorem gratia
 tua dignum fecisti: & ea ut uoluit domine: iuc sibi sunt placita in me
 operata est. Qui sic ueraciter nouit infirmitatem suam: se ipsum omni admi
 ni diuine gratie prepatat templum: sitque in eo gratia sacerdos & oblatio: ho
 stia et offerens: spirituales epule et comedulæ: rexque & regnum: edificatio
 & faber: ciuitas ac murus firmissimus: custoditque illum a malis omnibus
 donec a presenti ad futurum seculum transferat. Inclina ergo aurem
 tuam mihi dilectissime: & suscipe consilium meum. Si eternam ui
 tam consequi cupis: desiderasque beatitudinem domini tui: dic mihi
 frater quid lauas aqua faciem tuam: & placeas proximo tuo. Non er
 go respicisti uitia carnis tue: sed eis hactenus seruisti. Quod si faciem
 tuam lauare ius: eam lacrimis abluc: tam cum gratia laua: ut co
 ram deo cum gloria luceat et coram angelis eius. Facies enim que ablu
itur lacrimis inmarcescibili specie nitet. Sed forte daturus es mihi. Quid

cum si sordes claregam vultui mei. Sordes ille vultus tui pedū q̄
tuorum si adsit castitas cordis: sole ipso illustriores sunt: rutilant
q̄ inter angelos dei. Quid autem temere ac passim rides. Nonne flere
atq̄ lugere ex domini mandato iubetur. Omnia huius quę tibi ille faci
da precipit tui seruis. Vnde tanta peruersitas. Nonne quia beatitudi
nem quam ille pollicetur non appetis: neq̄ metuis supplicium quod
ille minatur. Qui temptationes varias expertus est: corripere inperitus
potest. & qui in latronum incidat manus viatoribus minime to ēē
valet. Quoniam igitur per meam uerordiam atq̄ molliciem ex parti
temptatus deiq̄ miseratione protectus sum & si ex negligentia atq̄
pigrum sepe in eadem relabor: cupio tibi dilectissime prebere consiliū.
Obsecro uos electe grex christi: & heredes dei: caute diligenter ac uigili
ter attendite: ne p̄ carnales passionē secularemq̄ uoluptatem gloria
illa excidatis: & a thalamo illo pleno exultationis et letitię eijcaminj.
Labor afflictionis tuę dilectissime tanq̄ somnus est: porro laboris reges
in enarrabilis atq̄ inextimabilis. Attende ergo tibi ipsi sollicit. ne utz
q̄ pariter amittas: dum neutrum plene persequeris: presentem scilicet
sempiternamq̄ letitiam. Stude potius p̄fectam uirtutem consequi
ornatam atq̄ insignitam omnibus quę diligit deus. hanc si assequa
ris nunq̄ irritabis deum: neq̄ proximum tuum irasceris. Porro uir
tus ista unica: uniusq̄ speciei dicitur: variarum uirtutum in se ipsa
habens pulchritudinem. Diadema regum abiq̄ pretiosis lapidibus
candentibusq̄ margaritis connecti ceterisq̄ non potest: ita & hec unica
uirtus sine variarum fulgore uirtutum constare nequit. Est enī simi
lima diademati regio. Nam ut illi si lapis unus aut margarita defuerit:
in regio caput lucere pleniter nequit: ita et hec unica uirtus uirtu
tutum ceterarum honore conscribitur: p̄fecta uirtus non appellatur.
Similis utin est pretiosis epulis exquisitis condimentis p̄
paratis: sed sale carentibus. Sicut enim pretiosi illi cibi sine sale cōme
di nequeunt: ita et ista uirtus uniformis: si aliarum uirtutum gl̄a
& honore decoratur: absit aut dei proximiq̄ dilectio: uilis prorsus
atq̄ contemptibilis est. Similis rursum est p̄fecto formosoq̄ cor
pori: cui si membri aliquod illudare tollatur: inutile prorsus de for
meq̄ uidetur: ita & huic uirtuti unice: quod let ex ceteris deit: ple
na p̄fecta q̄ non erit. Alphabeto utin uenuste suis insignito lris
ista similis est. Ut enim si ex illo uel una tollitur littera: totum proci
nus mancum atq̄ inutile redditur: ita huic si uel una defuerit uir
tus: inanis & abiecta repitur. Aquile utin valide magnificis pennis
se in sublime attollenti similis est. quę cseam intuentis laqueo teneri
alligatam. ex alto magno se alarum impetu demittens: ad illam

reperit deuetta est. dum q; autem inde extrahere nititur: unguis
illius similes laqueo detenta captiuatur. Atq; ex hoc uirtus eius
omnis et gloria humiliatur. Cumq; totum corpus ipsius extra laqueum
sit: uirtus tamen eius omnis eo uincta detinetur. Pari rōne ista uir-
tus unica: si uel una terrenarum rerum obligetur. uincta captiua
q; constringitur. Et corpus quidem ipsius omne extra uincula ē:
ceterum omnis ipsius uis in humum humiliata demergitur. Ac
sicut aliqua compedibus unguibus: in altis altitudinem uolando se
nequit attollere: ita quisquis terrenis negotijs quibus illa leuia & nul-
la esse uideantur: se expedire & eripere negligit: perfectus huius uir-
tutis compos esse non poterit. Quis est qui lacrimas non habet? Ac-
cedat: plorat: atq; suspiret. Cui deest compunctio salutaris: hoc ipm
considerans gemat. Non ignoret quia qui uirtutem istam conse-
cuti sunt: hac ipā duce celos penetrarunt. Sunt qui cum ea clari-
essent: atq; ad celum usq; peruenissent: celestes tamen ianuas sunt
intrare prohibiti. Ita duce uirtute ad regnum usq; puecti: ingredi
illud nequuerunt. Est aut huiusmodi quod duce dilectissimi. Ade-
pti sunt quidam huiusmodi uirtutem: ipsamq; ueluti regium dia-
dema conferentes: multum ex ea ornamenti ceperunt. Postmodū
uero uilissimę rei cuiuslibet gratia uirtutem adeo illustrem deduxe-
runt ad nihilum. Alligata enim est illorū mens terrenarum rerum
curis atq; uinculis huiusmodi p̄pedita uirtus: celum intrare nō po-
tuit. Vigilanter itaq; caue dilecte mi: ne te ipm his uerbis uincens
inimico ad predam patiaris: neq; mirabilem illam clarissimāq; uir-
tutem amittas. quam tanto labore quesisti: neq; illam prohibeas
celestes ingredi ianuas: neq; rubore confusam ante thalamū sta-
tuas: neq; capillo uno humi affigi p̄mittas. Ceterum da illi liberam
fiduciam: uocem q; excelsum: ut exultans introeat thalamum: ac
sublimi uoce sua premia reperat. O miraculum ingenis atq; stupen-
dum: Leo uastus atq; fortissimus capillo unico uinctus humiliatq;
q; est. Leoni enim p̄fecto uirtus ista comparatur: instructa et or-
nata omni opere bono. honesto atq; p̄fecto. quę terrena qualibet cu-
ra ueluti capillo uno religatur. Quocirca euigila dilectissime: admo-
ue manus: capillumq; uilissimum incide: ne ridiculus efficiaris. Si-
cut enim sampson ille fortissimus: qui uno momento maxilla tan-
tum asini armatus mille occiderat uiros. qui septenos validissimos
funes: ac si totidem capillos abruperat: sequi ipm uinculum eripuerat
p̄emptisq; hostibus uictoriam dicauerat deo: cuius precib; maxilla
in fontem conuersa fuerat: cum tantus tamen esset ac talis: totq; uir-
tutum titulis clatus uinctum sese hostibus tradidit: ablati q; crini

bus humiliatus est: terribilesq; illas atq; mirabiles amisit vires: ita
 & tu solemter caue/ ne ulla ratione admirandam hanc saluberrimam
 q; uirtutem uilibus quibusq; rebus uincens humiliet. Sed exime
 illam ex necessitatib; omnib; atq; ab his que illam tetent atq; uiolant
 possunt rebus: ornatam q; & compositam in celum premitte. Sic aut il
 lam libera quemadmodum natator aliquis qui ut margaritam p
 ciosam reperiat: sese in profundum pelagi nando demittit: eam q; ubi
 inuenerit mox ad sublimia conscendit: totum q; ipsius corpus ab aq;f
 eripitur. Aqua enim suo mansit loco: ipse uero diuitijs fretus ascendit
 aridam q; occupauit. Eodem ergo & tu modo terrenis omnibus reb;
 festina liber euadere: uirtute q; perfecte illustratus indue te illa sicut
 uestimento: & nocte ac die sobrius uigila: ne ipsam puncto tempo
 ris exuas. Hec enim unica de qua loquimur uirtus: instructa omi
 ceterarum uirtutum pulchritudine nullis terrenis reb; uiolari potest
 aut ledi. Tribulatio eni patientiam illi opatur: paupertas atq; igno
 minia terra est exercitij illius: ex ipis enim fructus iustitie letissimos
 colligit. Ne morborum quidem molestia ipsam ledere preualet: ex
 ipis enim vires adipiscitur: & apud deum gloriam. Distractiones ut
 illam minuere nequeunt. Ex eas quippe laudes sibi claritatem q; con
 quirit in eternam uitam. Persecutiones illam terere non preualent.
 Ex his enim coronam pfecti decoris inueit: & domino maiestatis cu
 gaudio offert. Ne nuditas quidem ipam uel leuiter afficit. Ex ea na
 q; stolam glorie texit. Fames uidem illam pusillanimitatem efficere ne
 quit: ipsius enim gratia mensa sibi in celesti regno paratur eterna.
 Sed neq; sitis illi nocere potest. ex ipsa quippe paradisi letitia sibi pre
 paratur. Neq; ulla paupertatis iniuria illicere eam ad appetendas di
 uitias preualet. per ipsam enim beatitudinem domini uoce pmissam
 promeretur. Vigilię et fletus coronę sibi perfectionis existunt: ipsius
 q; mundicie fons. humilitas atq; mansuetudo fundamenta edificij ipi
 us sunt. Mors illam mortificare nequit: neq; sepulchrum includere pot.
 neq; continere aer. Ipsi q; celi coram anima uirtutib; clara portas clau
 dore nequeunt: sed uidentes eam cum gaudio et exultatione pandun
 tur. Milia milium angelorum & archangelorum thronoz atq; domi
 nationum principatuumq; ac potestatum illam comprehendere neq
 unt: sed cum gestu uultu q; letitie suscipiunt eam: tollentes q; in ma
 nibus offerunt throno glorie patris. Exultat q; in ea pater: quoniam
 dilexit eum. Exultat super ipsum unigenitus filius: quia semper con
 cupituit illum: & preter eum nihil dignabatur aspicere. Exultat sup
 eam et spiritus sanctus: quoniam templum illius sanctum fuit: & in
 habitauit in ea. Exultant super illam celi cum uirtutib; suis: unani

mitterq; procidentes: glorificant patrem et filium et spiritum sanctum:
 intuentes eam angelica uirtute compositam: et omni iustitie sple
 dore coruscant. Exultat in ea paradysus: quod ipsum hereditate sortita
 est. Gloria et magnificentia soli bono & amatori hominum deo: qui
 per gratiam suam regnum immortalitatis sue prestat nobis. Sana me
 domine et sanabor. qui solus sapiens es ac misericors medicus. Supplici
 ter oro clementiam tuam: ut sanes uulnera anime mee. ut intelligam
 dispensationem tuam in me iugiter fieri. Et quoniam infatuata est mens
 mea: gratia tua sale ueritatis condiat eam. Et quid dicam tibi qui cum
 es peneosus & corda scrutaris et reuelas: Solus quippe nosti: quoniam
 uelut terra sine aqua siccit et anima mea fontem uitae: & cor meum
 desiderat te. Cum uero qui diligit te: gratia tua semper exsatiat. Sicut ei
 go semper mi domine audisti seruum tuum: ita nunc quoq; ne despi
 cias deprecationem meam. Ecce enim uelut captiua est domine mens
 meate solum saluatorem querens. Mittit igitur celeriter gratiam tuam
 ut ueniat in adiutorium meum. meamq; esurientem saturet et refrigeret
 sitim. Te enim desidero insatiabiliter domine. Quis enim saturari ex te
 possit qui te ueraciter diligit: atq; sicut lucem ueritatis: lucisq; indul
 torem. Da mihi que portio et dona mihi obsecrationem meam. Inuul
 sa in cor meum uel unam guttam caritatis tue: que sicut ignis in silua
 consumat spinas & tribulos: cogitationes malas. Da mihi affatim atq;
 immente tamq; deus hominu: et dona mihi gratie uice multiplica: ut
 rex regum: ut pater paterum amicus filius. Quod si te ut terrenus ac ter
 reni filius utraui et uento: tu qui impletis hydrias benedictione tua:
 imple sitim meam ac restingue gratia tua. Et qui satulasti quinq; ho
 minum milia ex quinq; pumibus: meam quoq; esurientem satura immen
 sis diuinitis bonitatis tue. Clementissime: benignissime: sereno: florib; eun
 ctisq; uirginitatib; terre profunditur affatim gratia tua cunctis tempori
 bus anni. quanto locupletius seruis tuis supplicantibus tibi que pete
 riat largietur: Ecce enim ardet uerna temperies: nitet aer: auesq; dul
 cisonis uocibus perstreperunt pro gloria sapientie tue. Ecce tota humi
 facies uariorum florum amantitate uestitur: contexta uelut absq; o
 pere humano diploide. Exultat autem et diuas celebrat solemnitates:
 alteram quidem filio suo primogenito. adam congratulans: quoniam
 uiuificatus est. Alteram domino suo gratias referens: quia descendens
 celsis incescit super eam. En mare quoq; secundatur gratia tua: ducit
 q; opibus in se nauigantes. Mi domine domine: mihi quoq; si ductam
 dat gratia tua alloquendi te: desideriumq; in te meum pnaliter ur
 get. Quod si terrens ille homicida hoc anni tempore accedens ad homi
 nem aperuit os suum: quanto magis aperies tu os serui tui desiderantis

te in gloriam et laudem gratie tue. Qui duo minuta paupertule uidue
 suscepisti atq; laudasti: suscipe deprecationem serui tui: et exaudi ora
 tionem meam istam: et dona mihi postulationes meas: ut templum
 sanctum efficiat gratie tue: inhabitetq; in me: et ipsa me doceat quō
 placeam sibi. Pulset ipsa cytharam meam: & eliciat melos compunctio
 nis plenum atq; letitie. Aperiat mentem meam: eamq; freno contine
 at: ne seductus peccem tibi: eiciatq; ex illo ppetuo thalamo. Exaudi
 me domine: exaudi me: & presta ut uocari merear in regnum tuum:
 vagus et rediit: immundus atq; mundatus: inutilisq; insipiens: et ca
 stigatus atq; eruditus. Mi domine domine: te grex tuus electus mona
 chorum: omniumq; qui placuerunt tibi: quiq; in paradiso exultant
 pro me deprecantur: & orant te solum bonum atq; benignissimum.
 Exaudias queso iporum preces: meq; ipsorum oronibus salua. Ego autē
 semper tibi gloriam referam: quia preces illorum exaudisti: mis
 tus mei: neq; iporum orones despectisti: quas tibi pro me profuderunt.
 Tu domine per prophetam dixisti. Aperi os tuum & implebo illud. Ecce
 igitur apertum est mi domine cor serui tui atq; os. Imple illud gra tua
 ut semper benedicam te xpe saluator meus. Infunde in cor meū beni
 gnissime amator hominum rorem gratie tue. Nam sicut non ualet
 humus sata absq; uisitatione bonitatis tue fouere gremio suo germina:
 ita neq; cor meum loqui ualet opera quę accepta sunt tibi: neq;
 fructum ferre iustitie sine auxilio gratie tue. Ecce namq; pluuia ger
 mina nutrit: & varijs floribus coronantur arbuta. Et ros igitur grē
 tue mentem meam splendore sue lucis irradiet: eamq; compunctio
 nis & humilitatis caritatisq; et patientie floribus ornet. Et quid di
 cam domine meus: Ecce enim oratio mea imbecilla et infirma est: &
 iniquitates mee grandes ac valide. Ve mihi peccata mea deprimunt
 me: & iniquitates mee ad ima demergunt. Vineat ipsas gratia tua.
 Qui cxi nati oculos aperuisti: aperi mentis mee oculos: ut semper con
 siderem pulchritudinem tuam. Et qui inmenti ora in uerba laxasti: aperi
 os meum in glām et laudem gratie tue. Qui posuisti mari terminum
 uerbo precepti tui: pone et cordi meo terminum per gratiam tuam: ne
 declinet ad dexteram aut ad sinistram a pulchritudine tua. Qui de
 disti aquam in heremo populo rebeli & incredulo: da mi obsecro com
 punctionem: & oculis meis gratissimos imbres: ut die noctu q; fundat
 lacrimas omnib; diebus uite mee: cum humilitate suspirijs et mūdo
 corde. Appinquet deprecatio mea in conspectu tuo domine: & dona mi
 hi tantillum de sancto tuo semine: ut offeram tibi manipulos confes
 sionis dicens. Gloria tibi domine qui dedisti uirtutem istos offerendi
 tibi adorandi: illum: qui mihi os contulit. Exaudi domine oronem

serui tui precibus sanctorum tuorum: qui es super omnia deus benedictus
in secula. Amen

De eodem. Sermo quartus adhuc.

Venite dilectissimi mei: uenite patres ac fratres mei: grex salua
toris electe: uenite negotiemur quod diu subsistunt mundum et
celebritas constet. Venite implete oculos lacrimis: & protinus
aperiantur cordis uestri oculi. Loquimini uite uerba: et conti
nuo compungetur cor uestrum. Assumite preclaram & perutilem celestis
regni ac paradisi meditationem: statimque negotia terrena contemnitis.
Nullus negligentia torpeat: nullus languescat ignauia. Nullus pusillani
mitate lassetur: nullus palloribus trepida: nemo dormitet inertia: sed oes
uno ore partibus uobis inuocemus deum nostrum: & prompte seruiamus
saluatori nostro. Sollicite castificemus corda nostra per spiritum sanctum suum.
Colligamus inuicem: consolemur mutuo atque roboremur. Ignoscamus
inuicem ex toto corde. Serui quippe sumus ueri dei: qui ait. Amen amen
dico uobis: quoniam nisi remiseritis hominibus ex toto corde peccata eorum:
neque pater uester celestis remittet uobis peccata uestra. Et rursus per sanctos
apostolos euidentius expressit: quotiens fratri indulgendum sit. Nam
cum dixisset petrus: domine quotiens peccauerit in me frater meus: di
mittam ei usque septies. Ait ad illum dominus. Non dico tibi usque septies:
sed usque septuagies septies. Nos autem fortassis nec ter in die ignoscimus in
uicem. Obsecro igitur uos fratres mei dilectissimi: & procidentem deprecor
amici mei: uigilate breui hoc tempore: & intra hanc undecimam horam
certare satagite. Iam enim uespera appinquauit: & mercedis redditor
christus cum gloria uenit: ut reddat unicuique secundum opera sua. Attendi
te igitur uobis ipsis fratres: ne quis de bono opere presumat: aut incaute ele
uetur: ne quis immensa illa premia per negligentiam perdat. Est enim mo
nachus tunc cultus ac satus simillimus: quod inter rorem ac pluuiam ger
minat. affertque leticie frugem. Cum uero fructuum tempus aduenierit:
tunc maiori cura exercetur agricola. Est enim magis magisque sollicitus
uigilat: metuit: ne grando repente siue fere belue ipsius segetem vastet.
Ira et monachus quod diu uiuit in corpore: sit necesse est die noctuque solli
citus curamque prouigilem gerat immortalis uite: laborque exercitationis
sue: ne si neglexerit: in uacuum inueniatur cucurrisse. Totum gaudium
plenaque letitia agricolae est: cum messem congregarit in horrea: laborum
que suorum captauerit premia. Idem fere in monachis. Gaudent & letant
in celis angeli dei: cum is qui metuit deum uite huius peregerit cursum.
Cum horrea impleuit agricola: tunc securus est: iamque delitijs ac leti
tia fruitur. Monachus quoque cum horreo idest sepulchro conditus fue
rit: continuo operculi in celum ascendunt. Tunc in tuto erit: bonus.

q; dei pfructur. Vigilemus ergo dilectissimi: sobrii q; simus in bello aduer-
 sarij nostri. Nam bellum quidem eius semper prelo est: ipse autem infir-
 mus atq; imbecillus est. Porro dominus et agonitheta noster: rex regum:
 his qui alacriter pugnant suggerit vires & coronam immercessibilem te-
 rit. Ac sicuti pulvis a validissimo vento raptus agitur: ita et aduersari-
 us noster diabolus a voce laudantium deum effugatur. Nullus igitur ne-
 gligat: nemo formidet. Ceterum qui viribus pollet: sustentet infirmos:
 qui promptus atq; alacer est pusillanimum consoletur: qui uigil et ex-
 citus: somnolentum excuset. Qui constans est inconstantem corri-
 piat: & qui continentie studet incontinentem coarquat. Sic eni mu-
 tuo hortantes unanimiterq; uidentes aduersarium nostrum confun-
 demus: & celestem deum nostrum glorificabimus: sanctiq; angeli sup-
 nos letabuntur: & qui de nobis audiunt edificabuntur. Paradisus est ple-
 nus letitie fructibus: varijsq; uirtutibus multitudo unanimis mona-
 chorum: caritatis ornamento lucentium. Fons decorus & aquis afflu-
 ens: & multitudinem adorum rigans: conuentus monachorum est in
 unum coactus: qui psalmodiam suam lacrimis rigant. Vrbis ingenijs
 septa et munita monachorum multitudo est in id ipsum congregata:
 in se inuicem diuine caritatis excitantium flammis. Diadema pre-
 ciosum est lucentibus gemmis et candentibus margaritis intextum
 monachorum cetus in unum conexus ac diuina caritate plenus. Na-
 uis est referta opibus regijs monachorum cohors in unum diuini amo-
 ris ardoribus estuans. Olea est speciosa atq; fructifera monachorum
 chorus: simul diuina caritate solidatus. Castra sunt sanctorum an-
 gelorum: monachi unanimiter uiuentes: quorum semper animus
 tendit in deum. Imago regia est: omnigenis electis: floridisq; colorib;
 ornata: monachorum adunata multitudo: instructa varietate uirtu-
 tum. Sicuti facies mellis in ore: ita responsio fratri ad proximum suum:
 humiliter & cum caritate prolata. Sicut aqua sitienti in estu nimio:
 ita consolationis & admonitionis sermo fratri in pressura sua. Qua-
 si qui manum porrigens lapso erigit eum: ita uite consolationisq; ser-
 mo pigritia torpentem animam excitat. Sicut semen bonum & ele-
 ctum in terra bona & culta: sic cogitationes bonae in anima monachi.
 Quemadmodum lampas fulgida in loco tenebroso luget: ita et mona-
 chus mente uigil & corde tempore psalmodie sue. Quod aquile nexu
 & catena: id monacho est seculi cura. Sicuti spinæ ac tribuli in semine
 bona: ita cogitationes sordide ac turpes in monachi anima. Quem-
 admodum gutta quæ spargitur atq; mundatur: neq; finem uillum ac-
 cipit: ita et iniuriarum memoria in anima monachi. Ut uermis cor-
 rumpit lignum: ita inimicitia perimit animam monachi. Sicut tinea

demolitur uestimentum: sic detractio conuincit monachi animam. Quomodo fructus extrinsecus pulcher atq; delectabilis: intrinse-
cus putridus: ita monachus inuidia & luore corruptus. Veluti si quis
in lucidum fontem lapideum iaciat conturbat eum: ita responsio mona-
chi cum ira prolata turbat proximi mentem. Velut cum quis euulsam
radicatus arborem fructibus plenam: in alio loco transferre & plantare co-
tendit: arcescit fructus: foliaq; marcescunt. ita & monachus patitur in re-
liqua sede ppriam loca alia circueiri lustrat. Sicut edificium absq; fundamen-
to firmissimo: ita et monachus qui in pressuris suis patientia caret. Quē
admodum quispiam regi assistens et cum eo colloquens: si uocante se alio
regem desistere et consuetudo congregi superbo audeat: ita et monachus
qui in psalmodia sua mentem uagari nugariq; meditari permittit. Con-
sideremus ergo dilectissimi cui psallentes adstant. Sicut angeli cū
metu et tremore laudant deum: ita et nos debemus dilectissimi mei
casto corde cum timore stare dum psallimus orationis nostre tempo-
re: neq; solis corporibus in oratione procumbere: mentisq; terrenis
occupare negotijs. Sicut aut nauicula que maris fluctibus fertur:
ita mens monachi que seculi negocijs curisq; distenditur. Colligamus
cogitationes nostras: eleuamusq; a terrenis negotijs fratres ut gloriam ha-
beamus apud deum nostrum. Toleremus aduersarij temptationes: ut cum
angelis glorificari mereamur. Gloria eternum monachi est patientia in
tribulationibus suis. Gloria monachi nuditas est: & uacatio a seculi curis.
Gloria monachi longanimitas est coniuncta caritati. Gloria monachi
& coram angelis et hominibus laus est: humilitas ac simplicitas cordis.
Gloria monachi mansuetudo & quies est atq; silentium. Gloria mona-
chi est: si deum diligat ex toto corde: et proximum sicut seipm. Gloria mo-
nachi est continentia uentris et lingue. Gloria monachi est: si compa-
titur proximo suo. Gloria monachi est: cum ab opibus eius uerba nō dis-
crepant. Gloria monachi est cum persistit in cella sua: neq; huc illucq;
uagatur in morem stipule a uento raptate. Ve mihi dilectissimi: quia
factus sum uelut crarii machina que impletur & euacuatur: nihilq;
ex uento quo distenditur reuincit. Itaque ego gregis xpi uirtutes explicui
cum ab his omnibus longissime remotus sim. Gloria et diuinus hor-
illius ~~maiestas~~ ^{est} qui nos indignos gratia sua dignos effecit. Dilectis-
simi mei si quis uestrum sordidis cogitationibus quatuor: non desidia
torpeat: neq; seipm in desperationem precipiet: sed effundat preces
suas in conspectu dei: dicatq; cum gemitu. Exurge et intende iudicio
tuo deus meus & dominus meus in causam meam. Iudica me dñe se-
cundum iustitiam meam. Opus manuum tuarum sum: ut qd me
despexisti. Cur faciem tuam auertis: & obliuisceris humilitatis mee.

Quia persecutus est inimicus animam meam: & humiliavit in terra uitam meam. Infixus sum in limo profundi: & non est substantia. Apprehendat me manus tua domine ne preeam. Si ita posueris in oratione: & inuocaueris deum: continuo pius ac misericors dominus mittere auxilium suum in cor tuum: quod te consoletur & reuertat ab omni fatigatione belli tui. Cum ergo talem habeamus dominum tam piū tamque benignissimum: non desperemus: tenentesque saluatorem tantę pietatis non negligamus. Quādiu enim hic sumus: misereatur: saluat & reficit nos: & delicta nostra clementer indulget: parcatque iniquitatibus nostris: si uelimus nos: idque ex toto corde queramus. Quis igitur non obstupescat. Ecce enim pro lacrimis huius breuissimi temporis innumera scelera nostra condonat nobis: per hunc undecimę lacrimas uulnere nostrorum milia curat. Neque hoc beneficio contentus: prebet insuper mercedem lacrimis nostris. Id quippe gratię ipsius confectum munus est. Sanat: & premia sanitatis exsoluit. Non ergo negligamus fratres: sed curari studeamus ut dixi. Hic enim misereatur deus: & miserationis sue gratiam prestat: illic autem non ita futurum est dilectissimi. Iustum quippe iudicium et ultio desuet: et factorum uiciorum retributio. Illic misericors & mitis ille abraham: immitis immitis ille qui reperitur. Et qui dudum pro sodomis deprecatus est ut saluarentur: illic uel pro uno peccatore non supplicat: ut misericordiam consequatur. Non ergo mentem nostram obligemus terrenis mortalibusque negotiis: sed sanctorum omnium consortes esse studeamus: beatissimorum patrum uiciorum coheredes. Ne queso illorum iustitia moreque deideramus: ne quod absit priuemur gloria eorum. Nitamur omni studio omni que industria elaboramus: ut inter perfectos uiros coronemur. Sin minus: saltem inter extremos: qui illi placuerunt laudari mercamur. Beatus profecto ille est qui cum perfectis contendit coronari: sicut contra infelix atque miserrimus: qui neglexit uel in nouissimorum sorte laudari. Beatus qui ipsorum promeruit gloriam. Beatus qui illorum gaudio frui dignus est habitus. Beatus qui ipsorum meruit coronam. Beatus qui illorum numerum transire promeruit. Beatus qui illorum hereditatem possidere dignus effectus est. Beatus qui in illorum mensa accumbere meruit. Beatus qui delictis illorum fruturus est. Beatus qui uocem illam audire merebitur dicentem. Venite benedicti patris mei possidere paratum uobis regnum a constitutione mundi. Quam illic excusationem habituri sumus nos si modo negligimus. Nam secularis quidem rationem aliquam fortassis qua suam negligentiam purgare possit inueniat: quod scilicet seculi fuerit nexibus uinctus. Nos quid dicturi sumus: aut que uincula proferre poterimus. Ve mihi di

lectissimi mei: metuo & trepido: ne hi qui modo nos laudant: illic
tunc irideant nos: & qui beatos hic predicant: illic idipsum exprobrent
nobis. Ne queso dilectissimi mei dulcescat nobis negligentia: neq; sua
uis sit seculi cura: ne postea nobis eternus ignis amarescat: & uermis
immortalis accidentium stridor. ploremus hic modicum: ut sempiternum
illius fletum euadamus. Vigilemus paululum dilectissimi dum
adhuc tempus habemus. An non credimus saluatoris uerbo pmonen-
tis: quoniam ut repente fulgur emicat: sic aduentus ipsius erit. Non in-
telligimus quia fama non preit: ecce hic: ecce illic. Non metumus qd
unusquisq; hora illa recipit sedm opus suum. Attendamus oro nobis
ipsis: ne subito nos extrema illa necessitas occuper: incipiamus q; tunc
nos ipsos arguere: quando nihil proderit nobis ac dicere. Ve mihi peccato-
ri: ve mihi misero: qui amisi uitam meam. Ve mihi quid contigit mise-
ro: ve mihi quare neglexi. Ve mihi infelici: quare contempsi. Ve
mihi: quia his que dicebantur non credidi. Hec aut & plura his in
afflictione sua tunc quisq; dicturus est sine aliqua utilitate. Credite
mihi fratres: quia undecima hora est: credite quoniam consumma-
tio seculi istius appinquet. Sed nisi uideatis oculis uestris fortasse
non creditis. Videte ne forte impleatur in uobis pphetis sermo dice-
tis. Ve his qui desiderant diem domini. Eritamur itaq; & uiribus
omnibus elaboremus: ne inueniamur ut seruis ille: quem ueniens
dominus eius: inuenit delictis negligentiaq; resolutum. Idcirco ob-
secro: euigilemus paululum: ne ita inueniamur. Sed ualenter potius
glorificemur eum atq; deprecemur: ut nos a tenebris illis & a strido-
re dentium eripiat: collocetq; in regno suo. Obsecro te saluator mun-
di christe: respice in me & misere mei: & erue me de multitudine ini-
quitatum mearum. Irritaueni omnia bona: que fecisti mecum a iuue-
tute mea domine deus meus. Irritauit & irritum. Me enim simplicem
& impudentem fecisti uas plenum scientie & sapentie: multiplicata
q; est super me gratia tua: & impleuit humilitatem meam: & refrige-
rauit sitim meam: mentemq; plenam tenebris illuminauit: reuo-
cauitq; ab errore cogitationes meas. Et nunc domine deus meus: ado-
ro: deprecor: procido: obsecro: confiteorq; infirmitatem meam pp im-
mensam clementiam tuam: remitte paululum uindas gratie tue: mi-
hiq; illam serua in thesaurum tuum: ut rursus ipsa mihi sit lux in
die illa tremenda. Non ergo irascaris mihi amator hominum dne.
Namq; illius undas ferre non sustinens: idcirco temere postulo. qd
niam supra modum multiplicata est super me. Infirmitata est eni lingua
mea: illam eloqui et explicare non ualens. Cor meum in stuporem uer-
sum est: inundationis illius copiam non ferens. Figura & splendor glie

oratio
p. ult.

benedicti patris: remitte mihi modo aliquid ex inundatione eius. Quasi enim ignis urit renes meos: & cor meum. Da uero illic mihi eam rursus: & salua me in regno tuo: nec reminiscaris iniquitatum mearum. Verum quia postulare audeo: presta mihi petitiones meas: & fac mansionem apud me una cum benedicto patre tuo in die reuelationis tue: & dona mihi xpe postulationem meam: quoniam tu solus uite mee saluator es. Operi iniquitates meas a cunctis notis meis: & suscipe lacrimas meas. Appinquetque ad te fletus meus. Memor esto lacrimarum: quas effudi coram sanctis martiribus tuis: ut in illa hora misericordiam consequar: & protegat sub alis gratie tue. Nam si uolueris mecum facere secundum merita iniquitatum mearum: non sustinebo. Heu quid fiet mihi infelici. Clementissime/misericordissime. petijt abs te & sine lacrimis demonum legio porcorum gregem: & dedisti ei. Ego cum lacrimis & fletu et gemitu deprecor misericordiam tuam. Eripe me ab iniquitatibus meis: & presta mihi regnum tuum domine. Ostende igitur in me peccatorem ineffabiles diuitias clementis tue: & fac me latronis illius socium: qui per unum uerbum paradisi amena uidentia felici sorte consecutus est. Idque percepit: quod perfectis quibusque repromissum est. Illic oro me inducas benignitate tua: et abscondat inter arbores ipsius: uideamque adam in eo loco ubi se abscondit: cum gloria atque letitia. Vbi dictum sibi est: ubi es adam. Illic tibi gloriam & diuinum honorem offeram: quoniam tu exaudisti preces meas: & desperasti iniquitates meas. ponam in conspectu tuo lacrimas meas: ut consoletur in repromissione tua. Ut auertatur inimicus meus retrorsum territusque turbetur: cum me in loco uiderit: quem preparauerunt miserationes tue. Confundatur uero inimicus qui me uidere expectabat in loco iudicii: conturbatusque defugiat: quoniam uoluntas eius in me non fuit: neque inquinata illius & impura cogitatio perfecta est. Ita obsecro piissime: misericordissime: qui solus sine peccato es: immaculatus et incoinquinatus: effunde super me ineffabilem misericordiam tuam: et presta ut et ego et omnes diligentes te heredes effecti regni tui: uidentesque gloriam tuam: dicamusque unanimiter omnes qui ineffabilem pulchritudinem tuam uidere meruerimus. Gloria patri qui fecit nos: gloria filio qui saluauit nos: gloria spiritui sancto qui renouauit nos in secula seculorum amen.

Incipit sermo quintus eiusdem qui non oporteat uidere: sed flere ac lugere. Sermo quintus.

Natiuitatem peruersionis anime monachi: risus est atque fiducia. Cum in his te ipsum uideris monache: scito te in pro

funda malorum lapsum esse. Neq; desistas deo preces offerre: ut ille te ex
 hac morte dignetur eripere. Ritus atq; confidentia monachi perimit fru-
 ctus. Ritus atq; confidentia monachum in turpes perturbationes facit in-
 cidere: non solum iuvenes: uerum etiam senes. Ritus et confidentia preci-
 pitat monachum. Dixit quidam sanctorum cum de confidentia loquere-
 tur. Confidentia uentus est corruptoris monachi fructus. *De ritu nunc*
audi. Ritus eijcit beatitudinem luctus. Ritus non edificat neq; custodit:
 sed potius perimit: atq; edificium diruit. Ritus contristat spiritum san-
 ctum. Hocet anime corpusq; corrumpit. Ritus uirtutes effugat: non ha-
 bet memoriam mortis: meditatione cruciatuum caret. Aufer a me dñe
 ritum: & dona mihi luctum ac gemitum: quem a me ipse requiris deus me-
 us. Initium luctus est quempiam scire se ipm. Sit aut luctus noster nō se-
 cundum hominem: neq; ut uideatur ab hominib; sed scdm deum: qui
 nouit etiam abdita cordis. Simul igitur serena facie & leta: exultantes in
 spiritu sancto: super bonis domini donis: fletus animo atq; lugentes: deo
 q; supplicantes ut custodiat nos ab omni specie mala: ne priuemur ipisq;
 regno: sempiternisq; bonis quę preparauit his: qui placuerunt ei. Lu-
 ctus edificat atq; custodit. Luctus animam per lacrimas tergit: & eā mun-
 dam nitidamq; restituit. Luctus pudicitiam gignit: abscedit uoluptates:
 perficitq; uirtutes. Et quid dicam? Luctus a deo beatus predicatur: ab an-
 gelis consolationem promeretur. Vnde et quidam ex discipulis domini
 dixit. Ritus uelut in luctum conuertitur: et gaudium in merorem. Hu-
 miliamini igitur sub potenti manu dei: et exaltabit uos. Quid ego pec-
 cator faciam qui nec lugeo: nec me ipsum cum compunctione depleo?
 Dico enim & non facio. Ve mihi: ve mihi: q̄ sum negligens saluti mee. Ve
 mihi: ve mihi: quoniam in scientia pecco. Scio cum malum facio: nec ta-
 men ab ipo declino. Ve mihi: ve mihi: quia inexcusabilis sum. Nam uer-
 bis quidem apud quosdam a dextris futurus existimor: operibus aut
 a sinistris confisio. Sed tibi domine soli bono malorumq; nrōz inime-
 mori confiteor peccatum meum. Et me enim tacent tu domine omnia
 nostri: nihilq; a facie tua et ab oculis tuis occultum esse potest. Certe
 tu domine per prophetam dixisti: dic tu primum peccata tua ut iustifice-
 ris. peccavi domine peccavi: nec sum dignus intendere et uidere altitu-
 dinem celi pro multitudine iniquitatum mearum. Nam breuis uolu-
 ptati irretitus illecebra contempsi sempiternū ignem: regnumq; cele-
 ste non sum adeptus. Quid igitur faciam infelicissimus omnium? He-
 bo me ipsum donec superest acceptabile tempus: quo suscipi possint la-
 crime mee. Largire mihi compunctionis lacrimas: ac per eas extergan-
 tur et emundentur sordes cordis mei. Ve mihi quid faciam? Quomodo
 effugiam gehennam ignis et exteriores tenebras ubi est fletus ac sudor

q̄ mala
 ex ritu

poma
 luctus

dentium: "Ve mihi quid faciam: quomodo euadam tartarum cruci-
 atum q; infinitum: & immortalem uerinem: "Ve mihi quid faciam: q^o
 modo minas malorum angelorum qui cruciatibus prestant effugere po-
 tui: Sunt enim immites atq; terribiles. Quis det caput meo aquam: 4
 et oculis meis fontes lacrimarum: ut fleam die ac nocte indefinenter: deū
 q; lacrimis flectam quem irritavi miser. Peccasti anima mea penitenti-
 am age. Ecce enim dies nostri ut umbra transeunt. Adhuc pusillum &
 modicum: et ex hac luce migrabis. Terribilia loca pigraturus es. nimis mea
 Ne differas de die in diem conuerti ad deum. Ne mihi anima: ut mihi. Ex-
 pulisti abs te sanctos angelos per opera sordida. Non des requiem tibi: neq;
 taceat pupilla oculi tui: sed procide benignissimo amanti homini deo.
 ut de excelsis mittat tibi adiutorium. Terribilia et horrenda post paulu-
 lum transitura es. Vnde et sancti patres non ignorantes malignitatem
 eorum contra nos: nequaquam negligebant: neq; leuitati operam dabant: sed
 sibi ipsi intente uacabant: sibiq; intendentes ac placentes deo suo. Qua- 1
 fuit sanctus Antonius: sanctusq; Athanasius: ut ipse meminit in eo. 2° *stus antonio p. 16*
 quem de uita ipsius conscripsit libro. Namq; abstinentia magna inten-
 tissimaq; exercitatione utebatur. Semper enim ieiunabat: uestimen-
 tumq; illi intrinsecus quidem cilicium erat. extrinsecus uero pellicea
 utebatur ueste: idq; ad inortem usq; seruauit: ut neq; corpus sordidū grā
 aquis ablueret: neq; penitus lauaret pedes: neq; aqua illos unquam omni-
 no tingeret. nisi necessitate cogeret. Hec nudatum illud unquam aliquis
 uidit: neq; penitus antonii corpusculum preterq; cum sepeliretur cuius
 patuit nudum. Rursusq; ait. Et si parua ista ad uirtutem illius uide-
 antur: sed ex eis tamen estimari potest qualis dei famulus. antonius fu-
 erit. qui a iuuentute usq; ad extremam senectutem equam. semper
 tenuit abitincentiam: alacritatemq; propositi: neq; senectutis gratia
 cibis lautioribus utens: neq; ob imbecillitatem corpusculi. immutans 4
 corporis habitum. Namq; cum in diuinis faciem nunquam pedes aqua
 lauit. & tamen in omnibus persistit integer: uiam seruans oculoru
 aciem. Et ne per singula dicamus cunctis qui cibis delicatioribus et la-
 uacris varijs uestibusq; preciosis utuntur illustrior uidebatur et clarior:
 atq; ad fortitudinem promptior. At nos que corpus mollior moueant 4
 nobis ipsis inquitimus: & elati incedimus ignorantes niseri q; acres ha-
 beamus aduersarios. Vnde et ipsi hostes nostri intuentes tantam socor-
 diam nrām: promptius audaciusq; insurgunt contra nos: transfigen-
 tes nos impudicis iaculis. Attendamus ergo nobis ipsis: ut diuis illo-
 rum astutias infidiasq; contra nos destruat. Hec aut dico fratres: nō
 quasi uite putitate conspicuus. Nam si reuelat dominus peccata mea
 priusq; in supplicium mittat: confusio opum uiciorum non minima mi-

hi pars cruciatus erit: sed per gratiam domini: ut dum uos salubris con-
silijs comoda capitis: & ego uilissimus optimi consilij meij: profectus q;
uestri mercedem sumam. Sicut enim qui malis peruersisq; consilijs ani-
mas in perniciem trahit: perditionis illarum ac necis particeps erit: ita et
qui ad emendationem morum ac perfectionem uite suis consilijs pro-
uocat: mercedem boni operis integritate q; uirtutis uoluntatis conse-
quetur a domino. Si habetis cum fratre amicitiam: arguatq; te con-
scientia tua quasi ex ea coniunctione detrimentum anime substi-
nens: huiusmodi amicitiam scinde. Dixit enim quidam sanctoru.
Cum omnibus caritatem serua: ab omnibus abstine. Hec aut dico di-
lectissime non ut homines oderis: sed ut peccatum declines. Scriptu
quippe est. Quoniam si cor nostrum non reprehendit nos: fiduciam
habemus ad deum: & quodcumq; petimus accipimus ab eo: quo-
niam mandata eius facimus. Si aut cor nostrum reprehendit nos:
maior est deus corde nro et nouit omnia. Frater fratrem hortabatur ad
ea que dei sunt. Transeunte aut altero: dixit is qui hortabatur ad eu.
Ecce fratrem hunc moneo: & audire me non uult. Qui respondit. Au-
dire omnino te debet: ignosce. Abste enim et audire et facere que ad-
mones illi gaudium est. Et ille non sic inquit. Nisi enim pbauerit
quia secundum deum est: non modo me: sed ne pphetam quidem
audiet: si preter uoluntatem dei consuluerit. Dicit enim aplos.
Et si nos aut angelus de celo euangelicauerit uobis preter id quod
accepistis anathema sit. Quinam enim fuerit qui in babilone con-
tra susannam insurrexerunt. Nonne seniores. Neq; modo senio-
res: uerum & iudices ppli atq; preceptores. Qui quoniam sibi ipsis
non attenderunt: perq; miserabili fine uitam clauserunt: neq; il-
lis sane profuit dignitas. Curam ego ueritatis habeamus fratres:
ut ueritas nos circundet et protegat. Et in hoc enim seculo si q;
irreperam aliquid gessisse dissimemus: principiq; immortescat: ad
alia loca se fugiens conferet: ut periculum euadat: nos aut a facie
dei quo fugere possumus. Nam iuxta psalmistę uocem: quo ibo a
spiritu tuo: & quo a facie tua fugiam. Si ascendero in celum: tu illic
es: si descendero in infernum ades. Si sumpsero pennas meas diluculo:
& habitauero in extremis maris. & enim illuc manus tua deducet
me: & tenebit me dextera tua. Diligamus quietem ac silentium fra-
tres: ut distractiones declinare possimus. Diligamus abstinentiam di-
uini amoris sale conditam. Diligamus castitatem & humilitatem.
Simus humiles: affabiles paruis ac magnis: ut inanem gloriam effu-
gramus: omnesq; diaboli laqueos. Excremur ebrietatem risumq;
detestemur: & inutelia uerba malignantium hominum. Omnia

enim agunt: cuncta moluntur: ut intentione sua potiantur. Tu uero fuge ista dilectissime: et ut qui deo placere professus es omnia secundum deum opere: iuxta sermonem apli dicentis. Quod enim seminat quis: hoc et metet. Nam qui seminat in carne: de carne metet corruptionem: & qui seminat in spiritu: de spiritu metet uitam eternam. Noli sordidis cogitationis immorari: ne quando te deducant in actum turpitudinis. Sed eas execrare et ab se repelle: ut serena ac tranquilla sit anima tua. Ora dominum intentius: ut cordis tui cogitationes illuminet. Que enim sunt apud homines impossibilia: apud deum possibilia sunt. Cum sis ad orationem: noli supbia cogitationis attolli: ne quasi contemnens inueniaris. Attende tibi ipsi dilectissime: ne forte dum uides huius seculi diuites affluentis delicijs: carnesq; suas nutriendas: uelut in die occisionis eos pp huiusmodi fluxam rerum copiam beatifices. Neq; enim diuites: neq; delicijs deditos: neq; potentes beatos dixit spiritus sanctus: sed eos qui timent dominum. Ducem te constituuerunt: esto pacificus: ut pandantur tibi regni celestis porte: simulq; introeas cum his qui faciunt pacem. Dicit enim spiritus sanctus. Aperite portas: ingrediantur populi seruans iustitiam: custodiens ueritatem: suscipiens & custodiens pacem. Vnde dicebat quidam sanctorum. Fiat pax et iustitia in diebus meis. Audi et sanctum iacobum dicentem. Quis sapiens & eruditus est inter uos: ostendat ex bona conuersatione opa sua in sapientie mansuetudine. Si autem emulationem amarum habetis & contentionem in corde uestro: nolite gloriari neq; mentiri contra ueritatem. Non est ista sapientia de celo descendens: sed terrena animalis diabolica. Vbi enim gelus est atq; contentio: ibi inconstancia disciplinę et omne opus malum. Que uero desursum est sapientia: primum quidem pudica est: deinde pacifica: mansueta: facile obtemperans: plena nunc ac bonorum fructuum: nihil discernens: absq; simulatione. Fructus uero iustitię in pace seminatur his qui faciunt pacem. Deus autem det uobis concordiam secundum uoluntatem suam. Ora te autem & pro me misero queso: ut reuelet dñs oculos meos: & operos tenebris luce sue ueritatis illuminet: quoniam ipsi est gloria in secula Amen.

Explicit sermo quintus de uitando risu fletuq; appetendo. Incipit sermo sextus eiusdem ad animam negligentem.

Anima queso ne concidas: neq; affligaris: & si multitudie peccatorum opprimaris: noli ad te ipsam eternum ignem attrahere. Ne dixit: proiecit me dominus a facie sua. Neq; enim placet deo huiusmodi sermo. Namq; ipse ad te

clamat et dicit. Popule meus quid feci tibi: aut in quo contristavi te:
aut quid molestus fui tibi. Nonne qui cecidit resurgit: aut qui a
uersus est: non conuertitur. Audi anima domini benignitatem.
Num enim sub manu principis aut ducis uenditus es quasi dam
natus. Noli affligi: quoniam exinanisti diuitias tuas. Noli conuer
sionem erubescere: sed potius dicito. Surgens ibo ad patrem meum.
Surge: proficiscere. Suscipiet te: neque exprobrabit tibi: immo gaudebit
potius in conuersione tua. Expectat te paratus ulnis ineffabilis sue
pietatis amplecti. Tu tantum noli erubescere: sicut adam: neque abscon
ditus a facie dei. Propter te crucifixus est christus: et te abijcere poterit.
Absit. Nouit enim qui sit qui tribulat nos: & nemo est qui adiuuet ni
si solus ipse. Nouit christus hominem quod in crumina sit. Non ergo
pusillanimes aut desides simus: quasi iam igni sempiterno deputati.
Non opus habet xpus te ignibus tradere. Non sibi lucrum computat: si
nos in supplicium mittat. Vis discere ut se se habeat cruciatuum ratio:
Cum exagitabitur peccator a facie dei: clamorem actus eius non susti
neunt fundamenta orbis. Scriptum quippe est. dies illa: dies tenebra
rum et caliginis: dies nubis & nebulę: dies tubę & clamoris. Nam si ho
mo reus a principe damnatur exilio duobus aut quinq; annis: aut
decem: quem lucrum: quam confusionem: quem gemitum putas
hominem illum habiturum. Sed tamen ille consolatione recreatur.
finem prestituti temporis expectans. An uero cupimus peccatorum quo
q; exultantium a facie dei tempus agnoscere. Piramus ne exilium
illud triginti annis: siue quinquaginta: aut centum: aut etiam duce
tis uel mille protendi. Quis numerare sufficiat annorum nume
qui infinitus est: nec termino ullo concluditur. Heu heu. In spatiu
est huiusmodi tempus: neque sustineri potest ira cõminationis su
per peccatores. Audisti peccantium angustias interminabiles. Noli
ergo confusione noxia uitare penitentie remedia: neque differas ab
illa necessitate liberari. Non enim subsistere poteris ante furorem ta
te cõminationis. Multitudine peccatorum pregrauatus es. Non idõ
uerearis clamare ad dominum. Accede: noli erubescere. Stadium pro
pinquum est. Exurge: excute omnem materiam seculi. Inuitare luxu
riosum filium: qui consumptis omnibus confidenter uenit ad patre.
Pater autem ita captiuum pluri fecit: q̃ consumptas ab eo prodige di
uitias. Ita qui confidenter accesserat: ingenue ingressus est: & qui nudus
aduenerat: apparuit priori stola uestitus: qui se mercenarium dixerat: in
domini restitutus est ordinem. Hos hec parabola respicit. Audis nempe
anima filij confidentia secura quanta peregit. Animaduertis ineffabi
lem clementiam patris: qui longe adhuc positum reuertentem ad se fili

per m' ad quip' a mulo

um cernens letus atq; cunctis in eius pergit occursum: amplexibus
 fouet: excipit osculo: conuiuium exultans celebrat: quia recepat filium:
 accelerari stolam primam: et dare anulum in manibus iubet. Et tu igitur
 anima uerita: pulsa constanter: necessitatem confitere. Perisite ad
 ianuam: & prorsus accipies quantum opus habes: iuxta scripturę sen-
 tentiam dicentis. Propter improbitatem autem eius surget: et dabit
 illi quantum indigerit. Non te abijcit: non exprobrat tibi male con-
 sumptas opes o homo. Sunt enim apud illum thesauri indeficientes.
 Omnibus prompte libenterq; largitur: iuxta apostolicam uocem: postu-
 lantia deo iubentem: quidam omnibus affluenter: et non imppera.
 In portu resides: montes fluctuum respice: ne repente procella superueniens
 in maris te profunda corripiat: tuncq; cum dolore ac gemitu incipias
 ducere. Veni in profundum maris: & tempestas deincepsit me. Laborau-
 i clamans: rauce factę sunt fauces meę. Ne enim uera abyssus maris in-
 fernus est: iuxta sententiam domini dicentis. Chaos magnum inter-
 iustos ac peccatores firmatum esse. Noligitur te ipsum in immane
 illud chaos emergere. Imitare luxuriosum filium. Relinque regione
 fame tabescentem. Discede a porcorum crumna: desine siliquas edere
 quibus exsatiari non poteris. Veni ergo cum patribus: consolare: come-
 de indeficiens manna: angelorum scilicet cibum. Accede ut uideas glo-
 riam dei: et illustreris ab ea facies tua. Veni et in paradiso deliciarum
 cōmorare. Linque paucissimos annos: ut eternum tempus acquiras.
 Non te perturbet seculi istius uita prolixior: nam breuis omnino et
 nulla fere est. Ab adam usq; in presens tempus omne interpositum
 etnum quasi umbra pertransiit. Paratus esto atq; ad iter expeditus.
 Noli te ipm onerare uigiliis curis. Hiemi prope est occupare feni-
 na rectum illud: quod nos quoq; psequimur per gratiam xpi Amen.
 Incipit sermo octauus sancti Ephrem ad monachos de sanctis q-
 busdam patribus qui tempore illo requiescerant.

Cor meum doleo. Compatimini mihi fratres mei fidelissimi
 q; conserui. Venite audite. Anima mea doloribus angit:
 dolent pedes: deficiunt renes. Vbi sunt lacrimę: ubi sacra
 compunctio: ut corpus meum gemitibus & lacrimis ablu-
 am. Quis me transtulit in locum inhabitabilem: ubi non erat omnis
 lux aut uox filiorum hominum. Vbi serenitas non erat atq; tranquilli-
 tas: ubi tumultus aberat interceptis lacrimas confusioq; impediens
 luctum. Exaltansq; uocem fleui ad deum amaras lacrimas fundens
 atq; inter gemitus dixi. Sana me domine et sanabor. nimis enim an-
 gitur cor meum: & gemitus eius non sinistrine uel ad momentum re-
 quietem capere. Video enim domine quoniam sanctos tuos ueluti auis

electum assumis ex huius seculi vanitate in eterne uite felicissimam
requiem: & tanq̃ sapiens & peritus agricola plenos prudentia et bono
rum opum fructibus colligis iuste et in horrea uite recondis. Nempe
enim fructus noster lacrimis caret quibus irroretur: compunctionem
q̃ non habet: ut ex afflatu lacrimarum vitidus fiat. Sed neq̃ humili
tatem habet: ut estum uehementem amena obumbratione coerceat.
Nuditate uidem caret: quę illum ab aduersarijs opprimi nequaę per
mittat. Non habet caritatem dei: radicem scilicet validam: quę substat
fructum. Non contemptum terrenarum rerum atq̃ curarum: quę sunt
profecto uermis corrodens atq̃ consumens acriter fructus. Non uigilias
neq̃ peruiilem sensum: ac sine imaginibz varijs in oratione p̃sistentem
Sed harum uice uirtutum optimarum: contraria omnino habere con
uincitur. Iram acrem atq̃ furorem fructus perimentem: ut ad nihilu
iam utiles sunt. Retum immodica possessio illum deorsum incuruat.
Angor animi & huiusmodi cetera fructum non sinunt maturescere:
ut domino suo in usum esse possit: celesti scilicet agricolę. Ve mihi aĩa
ue mihi: dolore p̃stringe: & lacrimas funde: quę patribz sanctis & pro
batissimis monachis repente orbata es. Vbi modo sunt patres: Vbi sũt
modo perfecti: Vbi sunt sancti: Vbi sunt iusti: Vbi sunt uigiles: Vbi sũt
sobrii: Vbi sunt humiles: Vbi sunt mitis: Vbi quieti: Vbi continentis:
Vbi expediti ac nudi: Vbi religionis ornamenta: Vbi illi nulla fictione fu
cati: Vbi compunctionis gratia ornati: deo q̃ grati atq̃ carissimi: qui
cum deo in oratione adisterent: madefaciebant terram imbribus dul
cium lacrimarum: quas profundebat sacra compunctio: Vbi sũt ami
ci dei diuina caritate pleni: qui nihil omnino corruptibile in terra
possidentes: crucemq̃ suam tollentes iugiter secuti sunt saluatorem:
caute incedentes per angustam uiam: soleretq̃ prouidentes ne
in precipitia incidere: neq̃ oberrarent in deserto inuio et ina
quoso atq̃ tenebroso: sed uiam rectam ueritatis pergerent: uia man
datorum dei pleni lumine diuinorum preceptorum: prompti atq̃ a
lactes ambulantes ut rectum: famuli dei uoluntarie afflictis in hoc
seculo pleno uanitatibz. Ideo clauis valde eos diligens collegit eos in por
tum eterne uite gaudium q̃ sempiternum. Quo illi exultant illic at
q̃ triumphant inter paradisi delicias in celesti thalamo immortalis
sponse coniuncti. Nam cum gaudio ingenti hinc migrauerunt p̃
fecti ad deum suum: habentes secum paratas lampades suas. Nō est
modo nobiscum illorum uirtus: non nunc in nobis est illorū conti
nentia: non est in nobis nunc infatigabilis illorū insitutio et labor.
Non est modo inter nos illorum religio. Abiit nunc a nobis eorū
precipua mansuetudo. Necessit a nobis nunc illorū nuditas. Deserue

runt nos modo uigile illorum. Non est in nobis nunc caritas dei: non
est modo in nobis miseratio christi. Non est in nobis modo infirmorum
ac negligentium compassio. Sed omnes feri sumus: atroces: imites: nec
pati prorsus inuicem possumus. Sagitte ignee sunt lingue nostre: in al
terutrum horis singulis intentę. Omnes honorem querimus. Omnes requi
em noxiam sequimur: omnes inanem captamus gloriam. Omnes mul
ta possidendi desiderio tenemur ac studio. Omnes girouagi sumus. Omnes
inertiam sequimur. Omnes precipitamus in somnum. Omnes iracundi:
omnes desides sumus: ad scurrilirates prompti ac robusti: ad fundendas ora
tiones pigri. Ad simulandum alacres: ad quietem silentij seruandam im
becilles. Ad delicias prompti: ad uigilias antelucanas tristes. Ad caritatem
frigidi: ad iracundiam feruidi. Ad bona inertes: in mala precipites. Quis
igitur non lamentetur & lugeat: quis non omni lacrimarum fonte de
ploret institutionem nr̃am negligentia plenam. Patres illi nostri qui pre
cesserunt nos: utiles domino fuerunt: seq̃ ipsos et alios exemplo suo ser
uauerunt. Non illi erant desides. Non duplicem habebant: sed simpli
cem & unicam curam & cogitationem: quo pacto scilicet deo placere
possent. Preclarum speculum cunctis intuentibus p̃positi erant. Unus ex
eis deum pro multis hominibus precari et placare poterat. Duo rursus ex
ipsis coram deo adstiterē valebant in orationibus sanctis: & exorare confiden
ter amatorem hominum deum: etiam pro multis debitorum milibus.
Heu mihi fratres: heu mihi: ad que tempora uenimus. Hei mihi dilectis
simi: in que malicie precepta deuerti sumus. Ignorantę caligine sp̃o
te cecamur. Quia enim non uigilat cordis nostri oculus: p̃ nimiam co
gitationum nostrarum vanitatem: ideo sumus inualidi: neq̃ pro
positam nobis uexationem inspicere possumus. En modo sancti & iu
sti in uite tranquillissimum sinum ex hac tempestate colliguntur: ne
uideant pressuras & scandala: que p̃ peccata nra superueniunt nobis.
Illi eliguntur: & nos dormitamus. Illi colliguntur: & nos obdormimus.
Illi ad deum suū confidenter vadunt: & nos ad inania mundi petramur. Illi ad deum suū
confidenter vadunt: & nos in terra intumescimus. Aduentus domini i
anuus appinquauit: & nos cogitationes uersamus ambiguas. Celestis
tuba sonitum dare parata est ad impium domini: ut terrore uocis sue
uniuersa concutiat: ut excitet mortuos: ut recipiat unusquisq̃ scdm̃
opus suum. Virtutes q̃ celorum paratę adstunt in custodijs suis: ut
precedant ante faciem sponsi uenientis in gloria in nubibus celi ad iudi
candos uiuos & mortuos: & nos increduli sumus. Quid ergo fiet in illa
hora tremenda fratres mei. Quomodo illic rōnem deo pro salutis nr̃e
negligentia reddituri sumus nisi modo solliciti simus constanter q̃ de
fleamus penitentiam agentes idoneam in humilitate cordis & māsue

tudine anime. Alioquin expectat nos illa tribulatio extreme ultionis: cum quisque nostrum inter angustias penitens lamentabitur et flens amarissime dicet. Ve mihi peccatori: quid repente contigit mihi. Quomodo pertransiit uite mee tempus in negligentia et impore consumptum. Ignoravi miser quomodo clam subductum est mihi uite spacium. Dum vanitati et leuitati opam darem non intellexi infelix. Vbi sunt dies illi quieti deputati: quos ego in leuitate consumpsi: ut agam penitentiam in cilicio & cinere. Sed nihil ista uerba tunc proderunt. Cum item uidebimus sanctos omnes in gloria uestitos luce aduolantes in aera in occursum christi regis glorie: nosque in tribulatione ingenti cernimus: quid putas facturi sumus. Quis oro confusionem illam diximus: exprobrationem perferre poterit. Resipiscamus fratres: uigilemus dilectissimi: euigilemus amici dei: exprobriscamur serui christi: filij dilecti a deo saluatore nostro. Redeamus ad nos ipsos: colligamus parumper cogitationes nostras a seculi istius uanitate. Procidamus deo fundentes imbres lacrimarum. Deprecemur eum cum affectu et gemitibus cordis: ut nos eripiat a sempiternis ignibus amarissimisque suppliciis. Ne queso separemur a dulcissimo domino: qui dilexit nos: et dedit semetipsum pro nobis in mortem. Vos omnes deprecor: omnes obtestor: ac supplex oro ego peccator: ego indignus: ut et pro me misero ac deside fundatis lacrimas in orationibus uestris ac precibus mundis: ut ego quoque uobiscum compungi cum lacrimis merear: illumineturque uel pusillum excecatum cor meum: et inquiram deum saluatorem sanctum: ut mihi modicum alacritatis largiatur: quo possim studiose penitere quodui tempus est acceptabilis penite ac uobiscum fratres saluus sim: ego uita indignus. Ita obsecro dilectissimi suscipite precem. Ita queso filij dei suscipite admonitionem. Ita oro membra christi suscipite deprecationem peccatoris effrem fratris uestrum negligentis. Curcimusque omnes pariter dum tempus habemus deum sanctum placare: nobisque propitium facere. Ecce enim adest in uanum dominus: ut faciat conuersionem huius uanissimi seculi. amen.

Incipit sermo nonus eiusdem sancti ephrem de armatura monachi: quod oporteat monachum ueluti militem in acie semper adistere.

Talem armaturam sibi debet acquirere: qui proferat in seipsum: ut possit per eam & diabolo resistere: et placere in conspectu dei saluatoris nostri. Quenam uero sit eiusmodi armatura: audiscite monache. Assume pro thorace fidem: uti granum sinapis: credens in consubstantialem atque indiuiduam trinitatem. Nam sinapis granum leue prius ac rotundum est. Nullam habet scissuram: nullum angulum: sed ut diximus omnino rotundum est: contritumque feruorem habet insignem. Hac fretus princeps apostolus

celo

et
thorax

huius ordinis petrus: cum filium dei ius esse christum iesum confessus es-
 set: claves regni celestis accepit: potestatem celestium ac terrenorum oim.
 adeptus est. Hinc igitur perfectam armaturam posside scire: ut ei tu
 accipias a deo gratiam: Quod insinuat dominus aiebat. Si habueritis fi-
 dem sicut granum sinapis: dicetis monti huic: tolle te et mittere in mare:
 & fiet uobis. Videt quoniam meretur gratiam fides. Datur ei spiritus in-
 telligentie: munus profecto singulare. Cum enim quis credit: tunc etiam
 intelligit. Datur ei ut non iudicet proximum: deinde sermo sapientie: de
 inceptis gratia curationum. Curat enim infirmos fides: & erigit lapsos cor-
 de. Hec enim omnia opatur unus atque idem spiritus. Verum sunt plerique
 fidem habentem opibus defuturi. Sed ista fides non est: mortua est enim
 fides enim sine operibus mortua est. Qui ergo fidem habet: & opatur opa
 ipsius: ipse fidem habet ut granum sinapis fructum. Hanc tu posside
 mi frater: & esto sanus & integer fide: fructusque proposito ad mandata salua-
 toris nostri exequenda: ut et tu ab illo audire merearis. Ergo serue bone et fi-
 delis intra in gaudium domini tui. Bonum enim pro opera: fidelem pro fide
 dominus appellat. Assume item pro galea futurorum bonorum spem
 que oculis non uidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit
 in que descenderant angeli prospicere. Hec enim spes potentissima consola-
 tio anime inter afflictionum ac uexationum suarum aculeos est: eiusque
 memoria te letitia implebit. Huic intuitu beatissimi martyres christi inter
 eculeos et horrenda variaque supplicia: inter ignium globos prompte omnia
 ac libentissime: tolerabant. summa spei uirtute roborati. Hanc moyses
 remunerationem sibi ante oculos ponens: reuertit se regine filium dei the-
 sauris illam egyptiorum omnibus preferens: et prestantiorem esse decernens.
 Idcirco affligi maluit cum populo dei: quam temporalem huius peccati perfru-
 tionem. Hanc spem tibi mi frater iugiter ante oculos pone: ut illius affec-
 tus nihil te labentium rerum aliquid existimare permittat. Neque id solum
 uerum promptiorem ad omne opus bonum assurgere faciat. Ceterum bal-
 thei uice accingere perfecta caritate in deum atque in proximum. Hec enim
 te absque ullo impedimento currere faciet. Nam qui baltheo accinctus est:
 omnia facile et absque ullo impedimento transiliet. Quantomagis qui se
 diuina caritate precinxit: cuncta summa facilitate superabit. Caritas enim
 omnia tolerat: omnia sustinet. Ideo plenitudo legis est caritas. Hanc enim
 possedit profecto beatissimus paulus: qui ait. Quis infirmatur et ego non in-
 firmor: Quis scandalizatur: & ego non uxor. Vidisti compassionem cari-
 tatis: Vidisti miserationis affectum. O beate paulus cur queso ita pro me an-
 gis. Nunquid tu pro me supplicia passurus es. Tu semel pegisti cursum
 fidem seruasti: et tibi reposita est iusticie corona. Quid amplius queris: Cur
 te ipsum affligis & infirmaris pro me. Ita sane inquit. Virget me caritas

spes
 Galea

caritas
 Baltheus

Inclit
Calceamentis

aut
Sabbatum

aut
Arcus

Vidisti caritatis eminentiam: Is qui per eam impleuerat legem: mortali adhuc & corruptibili corpore indutus usque ad tertium celum ascendere meruit: & audire uerba que non licet homini loqui. Pro calciamento sume tibi humilitatem. Sicut enim calciamentum calcatur iugiter: ita & quem humilitas sancta repleuerit studet ab omnibus conculcari. Et tu itaque frater humilitatem posside. hec namque calciamentum est non carnale: sed spiritale: custodietque te ne unquam offendas ad lapidem pedem tuum. Lapis enim Christus est: humilitas tua custodiet te ne offendat te: ne offendas Christum. Nempe enim et beatus dauid hanc possidebat cum dicebat. Ego sum uermis & non homo. Vides regis ac prophete profecto regiam humilitatem. Aspiebat coram se dominum semper: quoniam a dextris eius erat: custodiens eum ne commoueretur: hoc est ne in peccatum laberetur. Vides dilectissime quantum deus diligit humilitatem: qui sic appropinquat possidenti illam: semperque in illam aspicit: sicut scriptum est. Qui in altis habitat & humilia respicit. Et rursus. Oculi eius in pauperem respiciunt. Pauperem dum audis dilectissime: noli pecunijs pauperem intelligere: nam reges plurimi placuerunt deo: & multi pauperes perierunt. Sed inopem dicit spiritus pauperem secundum quod scriptum est. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Ita dilectissime humiliare sub potenti manu dei: ut te exaltet in regno celorum: quod remisit saluator noster humilibus. Ceterum sicut uice crucis signo te ipsum muni: signans ex eo membra omnia & cor tuum. Neque sola manu te signes: uerum etiam animo: & studia tua & ingressum tuum & exitum tuum in omni tempore sessionem tuam & resurrectionem tuam: & lectulum tuum: & omnia queque pertransis signa primum in nomine patris & filij & spiritus sancti. Validissima quippe huiusmodi armatura est: nullusque tibi unquam nocere poterit: si hac fueris sepius. Nam si qui terreni regis signaculum fert eum ledere nullus audebit: quanto magis nos qui talis celestis imperatoris ferimus signum: neminem metuiere possumus. Huius ergo armis mi frater assatim utere. Sunt enim uehementer aduersa tuis inimici: immo & ipsius gladio amarissime scilicet grauissimeque iracundie. huiusmodi quippe ueluti anceps gladius uno momento perimit eum quem pulsat: sicut scriptum est. Momentum enim furoris ruina illius. Idcirco mi frater nunquam signari negligas: & destrues laqueos quos tibi diabolus tendit. Scriptum quippe est. In uia hac qua ambulabam absconderunt laqueum mihi. Hoc igitur signo te iugiter muni: & malum non appropinquabit spiritui tuo. Pro arcu extende ad orationem manus tuas: sicut scriptum est. Et posuisti arcum circum brachia mea. Vere enim arcus creatus est contra inimicos expansa in oratione manus: in scientia orantis: ueluti etiam sagitta directe emissae

ab eo qui uibrat arcum. Nam si dum oras permittas vagari animum: et
 ut tanq[ua]m qui tenet quidem arcum: uerum sagittam contra aduersarium
 dirigere nequit: illam in vacuum nulla certa intentione mittens. Atq[ue]
 interdum quidem terret hostem huiusmodi uulneris metus: dum te
 arcum uibrare considerat: ceterum sagitta non aduersus eum: sed in in
 finitum emittitur. Huiusmodi est quod dico fratres. Cum quis in scia
 orat: nec sinit vagari cogitationes suas: sed intelligit quis quem interpel
 let: quem alloquatur: tunc oratio illius deo appinquit. Tunc uehement
 dolet inimicus: ueluti acerrimo spiculo percussus in corde. Nam quato
 anima per gratiam amplius proficit: tanto ipse tanq[ua]m puluis ante facie
 uenti effectus magis aufugit. Persequitur enim illum angelus dei. Ecce
 qua in re illum acriter uulnerat: quia scilicet orat in scientia: roboratur
 q[ui]a: quia cogitationem captiuit: nec sinit euagari. Et tu ergo mi frater in oratio
 scientia ora. Quod si dum oras mens tua distrabitur: siue per oculos: siue
 per aures: siue per cogitationes: aut per aliam quamlibet causam: scito ha
 ipsius inimici esse opus: neq[ue] festines implere orationem tuam: Ceterum te
 ipm paululum argue: recollige rursus animum tuum: atq[ue] ita demum in
 scia ora: ut scias pro quibus postulas deum: & curreum postulas: ne impbe
 supflua et multa effundas uerba. Et hoc enim opus est sathane: ut cogitati
 onem in infinitum iaculetur: nec permittat hominem persistere in ea
 postulatione quam impetrare festinat. Nouit enim quoniam si perma
 neat homo deprecans: exaudiet eum: qui fecit illum: etiam si innumera
 peccata comiserit. Propter hoc igitur multiloquium uerba q[ue] superflua sugge
 rit: ut mens ab intentione repulsa per infinita uagetur. Tunc enim ia
 alia inspicimus atq[ue] cogitamus: & loquimur in mente nra expansis ma
 nibus carnis. Idcirco mi frater quod iungit magis: & quod in omni tempore
 tibi magis necessaria sunt: ea a deo postula. Considera eni duos illos cecos
 accedentes ad eum & clamantes: Misere nri fili dauid. Et quid ad illos
 dñs? Quid uultis inquit ut faciam uobis? At illi secundum dolorem &
 affectum cordis sui petierunt ut aperirentur oculi eorum. Num dixerunt
 da nobis aliquid etiam earum rerum: quibus re uera indigebant. Nunqd
 dixerunt: da nobis uestimentum: quoniam pauperes sumus? Minime
 sed illud petierunt potius: quod magis urgebat. Aspice & cananeam post
 illum clamantem ac dicentem. Misere mei domine. filia mea male
 a demonio uexatur. Nihil aliud protulit q[ua]m dolorem cordis sui. Similiter
 & omnes quicq[ue] ad eum accessere: quid aliud q[ua]m sui cordis angores expone
 bant ei? Ea uero que fluxum sanguinis patebatur: nonne sistendi ma
 xime fluxus ipsius causa illum adijt? Quis oro infirmus accedit ad medicu
 & non uulnus suum aperit illi? Et tu mi frater offer illi dolorem anie
 tue. Intue te illum fidei intellectualibus oculis sedum quod scriptu est

sedentem super solium excelsum et eleuatum. exercitusq; angelorum
 & archangelorum illi adstantes: & proyiciens te ipm ante conspectum
 bonitatis eius: effunde coram illo peccm tuam: primum confitens pec-
 cata tua: et sic am in conspectu eius uerba tua enuntians: siue tribulatio-
 nem tuam: ut in bonitate sua misereatur tui: et effundat super te mi-
 serationes suas dicens. O anima magna est fides tua: fiat tibi sicut uis.
 Audi frater. Etiam si tarda uerit dare tibi petitionem tuam: noli desiste-
 re clamare ad eum: neq; quasi non exauditus torpore deficias. Memento
 chananee. imitare perseuerantiam illius. Et ipa enim dilata est. ne cito
 poretur petitione sua ita ut discipuli ad dñm accederent & pro illa ro-
 gantes dicerent. Dimitte illum quia clamat post nos. Nunquid abiecit
 eam in finem? Nonne paululum distulit eam: et dedit ei petitiones
 suas? Eius nos exemplo discamus nisi cito accipiamus in prece persistere.
 Et si enim peccatores sumus: prorsus tamen accipiemus. & hec enim
 mulier alienigena chananea erat. Sic et dñs mandauit dicens. Quis
 ex uobis habebit amicum: et ibit ad eum media nocte et dicet illi. Ami-
 ce comoda mihi tres panes: quoniam amicus meus uenit ex uia ad me
 & non habeo quid ponam ante illum. & ille intus respondens dicat.
 Noli mihi molestus esse: iam enim hostium clausum est. et pueri me-
 cum sunt in cubili: non possum surgere & dare tibi. Dico uobis & si nō
 dabit ei. surgens eo quod amicus eius sit: pp improbitatem tamen eius
 surget: & dabit ei quotquot habet necessarios. Et ego dico uobis. petit: &
 dabitur uobis. Ita in psalmo dicitur. Expectans expectaui dñm: et in-
 tendit mihi. & exaudiuit preces meas. Quo circa mi frater noli lasecer.
 Expecta: postula: pulsa: et accipies quantum opus habes. Audi mi frater:
 & suscipe consilium meum. Si postulaueris a domino aliquid. noli ab-
 rupte ac diffinito ut accipias petere: sed totum illi relinque atq; ipso
 uoluntati. Verbi gratia. Sepe uexant te turpes cogitationes: contrista-
 ris q; pp hoc. sepe deprecari deum: ut huiusmodi eximaris pugna. Se-
 pe uero mi frater id expedit tibi. Sepe tibi hoc accidit: ne extollaris: sed
 humilia sentias. Aspice colum nain aplorum. adeo insignem qñ pro
 utilitate sua datus est illi stimulus carnis: angelus sathane qui eum
 colaphis cederet: ut non extolleretur. Si ergo qui huiusmodi pollebat
 meritis accepit eam disciplinam: ne extolleretur: quanto magis nos
 imbecilles: qui esse nos met ipsos aliquid existimamus: necesse habe-
 mus colaphizari ne extollamur. Si aut rursus etiam tribulatio su-
 peruenerit tibi & angustia: ne ab his quidem precise liberari petas.
 Sepe enim hoc mi frater expedit tibi. Nam fit sepe dum oras ut con-
 temnas salutem tuam. sic et israel passus est. Comedit eni inquit
 israel & satiatus est. et reconciliauit dilectus. Inerassatus est. impin

guatus est: dilatus est: et dereliquit deum factorem suum. Sin uero
rursus ut rem aliquam accipias oraueris: ne hanc quidem precise acci
pere postules: Fit enim plerumq; ut tu homo cum sit aliquid tibi expedi
re putet: quod sepe non expedit. Quod si relictā uoluntate tua uolunta
ti ipsius obtemperare malueris: ac secundum eam pergere: securus eris.
Ipse enim qui presciuit omnia ante q̄ fierent: iuxta mansuetudinem
suam disponit nos. Non enim scimus nos an expediat nobis: quod po
stulamur. Nam sepe plurimi cum adepti essent quę concupierant: po
stea penituerunt: crebro q; in clades plurimas et mala inciderunt: cū
non quesissent diligenter: an secundum uoluntatem dei esset quod
petebant: sed id bonum ēē existimantes frequenter a diabolo illusi sunt
sub iustitię cuiusdam specie seducti: & in pericula ingentia precipitati. At
q; huiusmodi plerumq; rebus penitentia adiuncta est: dum quisq; cor
dis sui concupiscentiam sequitur. Audi deniq; aplūm dicentem. Nesci
mus enim quō oportet orare. Et rursus. Omnia mihi lucent: sed nō oīa
expediunt. Omnia mihi lucent: sed non omnia edificant. Quid igitur
expediat nobis: & unumquēq; nr̄m edificent: ipse nouit. Hoc aut idcir
co uoluntati eius relinquendum iudico: non ut te postulare prohibea
a beo quę cupias: immo precor atq; cōmoneo: ut a minimis usq; ad ma
xima postules a deo tuo: sed cum oraueris: et coram eo exposueris q̄ sūt
in corde tuo dicat ei. Verumtamen non mea uoluntas: sed tua fiat. Si
quod peto expedit: fac sicut nosti. Sic enim scriptura nos admonet. Re
uela inquit domine uiam tuam: et spera in eo: & ipse faciet. Videt aut
et dn̄m nr̄m iesum christum sub dispensatione assumptę carnis so
rantem ad dicentem. Pater si possibile est: transeat a me calix iste. Verū
tamen non sicut ego uolo: sed sicut tu. Idcirco mi frater si ab eo aliqd
postules: persiste in petitione tua reuelans ei ac dicens. Domine si uo
luntas tua est ut fiat hec res: tu fieri eam ac prosperari permittē: si au
tem non est uoluntas tua: ne pmittas fieri deus meus. Ne tradas me
proprie concupiscentię meę. Tu enim scis insipientiam meam. Sed tu
sicut scis: sub tua me protectione custodi: et cum mansuetudine me re
ge deus meus. Si aut pro tribulatione ac pro cogitationibus oris dicto.
Domine ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripas me. Misere
re mei domine quoniam infirmus sum. Sed respice domine et uide
quia terra & cinis sum: nihil q; sustinere possum. Ne tradas me dñe
peccatis meis: et ne taceas a me: et assimulabor descendētib; in lacum.
Sed da glām nomini tuo: immemor malorum: et ne memineris pecca
torum meorum: sed memor esto miserationum tuarum et exaudi me.
Ac si possibile est: transeat a me ista tribulatio. Verumtamen non sicut
ego uolo: sed sicut tu. Tantūmodo confirma animam meā atq; custodi: ut

huc dei
gladius

substinere possim: et inueniam grām coram te: & in presenti & in futuro seculo. Et iacta super eum curam tuam: & ipse faciet quod expediat tibi. Hoc enim scito quia bonus benignusq; cum sit: omnia uult que sunt salutis nostre. Ideo quippe animam suam posuit pastor bonus. Ipsi gloria in secula amen. Pro gladio sane sume timorem dei. Est enim uelut anceps gladius: concidens omnem concupiscentiam malam. Sume igitur in animo iugiter timorem dei: recolens extremum illum ac terribilem diem: quando celi liquefient igni atq; soluentur elementa deficient: terra et que sunt in ipsa omnia incendio conflagrabit: cum astra tanq; folia decident: sol et luna obscurabuntur: neq; dabunt lumen suum. Cum manifestatus fuerit filius hominis & de celis in terram descenderit: uirtutesq; celoz morę fuerint: quando discurrent angeli: tube terribili sonitu concrepabunt: ignisq; in conspectu eius ardebit: discurrensq; exuret orbem. In circuitu eius temporales valida: terremotus horribiles et fulgura: qualia nunq; usq; ad eam diem facta fuerant: ita ut ipse quoq; uirtutes celorum magno tremore comprehendantur. Quo nos animo tunc futuros existimatis fratres: qualis metus: quis horror apprehendet nos? Considera frater israeliticam plebem: quomodo in heremo ferre nequiuierant caliginem & turbinem et tubarum sonitus: uocemq; loquentis de medio ignis: sed studebant ultra illius non audire sermonem. Neq; enī profecto ferre poterant: & certe non cum horrore descenderat: neq; cum ira alloquebatur eos: sed cum adhortatione: certiores illos reddens se cum eis esse. Attende igitur frater mi. Si aduentum illius et quidem consolationi potius q̃ terrore accomodatum homines ferre nequiuimus: qm̃ neq; ignescentes celi soluti sunt: non terra cum his que in ipsa sunt exusta: non ita tube sonuerunt: sicuti tuba illa: ad cuius clamorem omnes a seculo defuncti excitandi sunt: non ignis inundans orbem: non alius aliquis ex his que tunc futuri sunt terroribus factus est: quid putas faciemus: quando descenderit cum furore & ira intollerabili: sedetq; in solio glorie sue: aduocabitq; terram ab ortu solis usq; ad occasum: atq; ab omnibus terminis illius: ut discernat populum suum: & reddat unicuiq; scdm̃ opa eius. Hei mihi dilectissimi: quales tunc et animo futuri sumus: quando adstabimus nudi & aperti. Vbi tunc nequitia: Vbi tunc carnis fortitudo: Vbi fallax inuulsiq; pulchritudo: Deu mihi quomodo introducendi sumus ad tribunal illud horrendum. Vbi tunc humane uocis male blanda suauitas: Vbi tunc improba impudensq; fiducia: Vbi tunc uoluptas impura peccati: Vbi tunc qui masculorum concubitum estimant uoluptatem: Vbi tunc illi qui cum tympanis & instrumentis musicis uinum bibunt: Vbi tunc illorum contem-

scilicet dei pulchritudo

prius qui sine metu uixerunt: Vbi tunc deliciae & lusus: Transierant
 illa omnia: atque diffusa sunt ut mollis aer. Vbi tunc immodica cupi-
 ditas & infinitus possidendi amor: Vbi tunc superbia immensis & tur-
 gida: quae cunctos exccratis se solam aliquid esse arbitrantur. Vbi tunc
 vanus & proterus inanis humanus successus & gloria: Vbi tunc tyran-
 nus: Vbi rex: Vbi princeps: Vbi magistratus: Vbi hi qui gloriabantur in
 multitudine diuitiarum suarum & deum contemnebant: Vbi du-
 ces: Tunc profecto uidentes admirati sunt: conturbati sunt: commoti sunt:
 tremor apprehendit eos: Ibi dolores ut parturientis: in spiritu ueheme-
 ti tunc conterentur: Vbi tunc sapientum sapientia: Vbi inanes illo-
 rum fallaciae: Ve ue: conturbati sunt: & moti sunt sicut ebrius: & omnis sa-
 pientia eorum deuorata est. Vbi tunc sapiens: Vbi scriba: Vbi conqui-
 sitor huius seculi inanis: Mi frater recoga quo nos animo tunc fore
 necesse est: cum rationem eorum quae gestimus per singula reddemus:
 siue parua illa siue magna sint. Nam et pro otioso uerbo iustissimo iu-
 dici rationem reddituri sumus. Quo animo nos esse oportet in die illo
 coram ipso: Quale nos gaudium excipiet cum ad dexteram regis separa-
 bimur: Quanto exultabimus gaudio cum amplectentur nos iusti omnes:
 Illic suo te amplexu resouebunt abraham & isaac & iacob: moyses noe iob
 & dauid prophetae sancti & apostoli et martyres. Omnes denique sancti qui
 deplacuerunt: cum in carne praeter carnem uiuerent: omnesque quos
 audis: & quorum hic admiraris uitam: quosque nuper cupiebas aspi-
 cere: ad te illic uenient et amplexabuntur te atque salutabunt: exultan-
 tes in salute sua. Quales nos tunc futuros existimamus: Quale tunc erit
 illud ineffabile gaudium: cum dicet rex his qui erunt ad dexteram uer-
 ba illa letitiae ac suauitatis plena. Venite inquit benedicti patris mei:
 possidere paratum uobis regnum a constitutione mundi. Tunc mi fra-
 ter accipies regnum decoris: et diadema spiritus de manu domini: ut iam
 christo regnes in eternum. Tunc bona illa possidebis quae preparauit deus
 his qui diligunt illum. Tunc iam securus eris: nec ullam iam ruinam
 expauesces. Cogita mi frater quale est eius semper faciem cernere: quae
 est ipsius perpetui luce. Tunc enim non iam tibi erit sol lux diei: sicut isa-
 ias ait: neque oriens luna illuminabit tibi noctem: sed erit tibi dominus et
 na lux: eritque deus gloria tua. En frater mi quale gaudium repositum est
 timentibus deum: & custodientibus mandata eius. Cogita postea etiam
 perditionem peccatorum qualis eos confusio apprehendet: quando sistet
 tur tribunali horrendo coram iustissimo iudice: nullam habentes ex-
 cusationis uiam: quenam illos inuoluet uerecundia: qui animi dolor
 cum ad sinistram regis secerentur: quae illos corripient tenebrae: cum lo-
 quetur ad eos in ira sua: & in furore suo conturbabit eos dicens: Ite a me

maledicti in ignem eternum: qui paratus est sathanę et angelis eius:
 Heu heu: quia tribulatione: quibus angustis premetur tunc illorum spi-
 ritus: cum subito omnium insonuerit clamor dicentium: Conuertan-
 tur peccatores in infernum: Heu heu quomodo illi ciulabunt: quas vo-
 ces inter lamenta et gemitus emittent: cum abducentur: ut amarissime
 puniantur in eternum: Heu qualis ille locus est ubi fletus & stridor de-
 tum resonat: quem ipse quoque sathanas horret: Heu qualis est gehena
 ignis illius inextinguibilis: Heu mihi qualis est uermis ille uenenatus
 nunquam requiescens: Heu quales sunt tenebre ille sempiternę: Heu mihi
 quales sunt angeli cruciatibus ppositi: qui immitet: qui immanet: exprobra-
 tes iugiter terribiliterque cedentes: Tunc cruciati inter penas uoces emittet:
 nec erit qui saluet: ad dominum: nec erit qui exaudiat eos. Tunc scient
 quod vana fuerunt omnia iute istius leta: et que hic iocunda esse arbitra-
 ti sunt: felle ac ueneno amara inuenientur. Vbi tunc fallax falsusque
 appellata peccati uoluptas: Alia quippe uoluptas non est quam timere deum.
 Hęc profecto uera uoluptas est: in qua nihil metuitur: que ueluti ex adi-
 pe et pinguedine animam replet. Tunc se ipsos reprehendent: et opera que
 gesserunt. Tunc timebuntur iudicium esse iudicium dei dicentes. Audieba-
 mus enim hec: & conuerſi nolimus a nostris operibus neque. Neque tamen
 ita dicentes proficiunt qui cum. Heu heu mihi peccatis maximis pregrua-
 to. Peccaui enim super numerum arene maris: curuatusque peccatorum
 sarcina incedo. quasi multo ferri pondere onustus. Non enim fiducia
 habeo attollendi oculos et uidendi altitudinem celi. Ad quem ergo con-
 fugiam: nisi ad te piissime: nisi ad te clementissime. Misere mei domine
 secundum magnam misericordiam tuam: & secundum multitudinem
 miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Amplius laua me do-
 mine ab iniquitate mea: & a peccato meo munda me. Quoniam iniqui-
 tatem meam ego agnosco: et peccatum meum coram me est semper. Tibi
 soli peccaui: et malum coram te feci. Ad te confugio propter immensam pietatem
 tuam. Te irritaui. Ad te redeo propter infinitam clementiam tuam. Te
 ad iracundiam prouocaui. Ad te confugio propter summam benignitatem
 atque bonitatem tuam: & obsecrans clamo. Auerte faciem tuam a pec-
 catis meis: et omnes iniquitates meas dele propter nomen sanctum tuum.
 Nihil enim habeo: quod offeram tibi. Non opus bonum: non mundi-
 tiam cordis. Sed confido in miserationibus tuis: projicio me ipsum in eas:
 ut crees in me cor mundum: & spiritu principali confirmes me: ne
 denuo facile in peccatum relabar: atque ex nunc seruiam tibi in sanctua-
 re et iustitia omnibus diebus meis: quia tuum est regnum et imperi-
 um in secula seculorum amen. Obsecro fratres hac expectatione solli-
 citi curemus integri immaculatique uiuenti in pace. Cum superuenierit

pulchrum in psalms
 impetum

tibi noxia aliqua concupiscentia: hunc gladium arripe id est recoga
timorem dei: et constringes omnes vires inimici. Tuba uice sunt tibi scri
pturę diuinę. Sicut enim tuba sonans congregat milites: ita et scriptu
re diuinę dum clamant ad nos: cogitationes nostras colligunt in timorē
dei. Sunt enim cogitationes nostrę ueluti milites. Namq; resistunt adu
sarijs regis. Itemq; quemadmodum tuba belli tempore clangore suo forti
um strenuorumq; bellatorum excitat mentes: augetq; alacritatem in
aduersarios eundi: ita et sacrę litterę nostrum propositum in melius ex
citant: et contra uitia passionēq; corroborant. Idcirco mi frater quantum
preualēs crebrius illis assuece: ut cogitationes tuas colligant quas disper
git inimicus astutia sua: suggerens ipse importunas cogitationes: siue sepe
tribulationes inferens: siue prosperitatem multamq; latitudinem exhibēs.
Hec enim astutia sua et fraude idcirco molitur: ut hominem a deo alienū
faciat. plerumq; enim dum nequiuertit quempiam cogitationibus ster
nere atq; deijcere: tunc iam illi pressuras admouet: ut illius obicuret mentē:
ac deinceps possit seminare quę uelit. Incipitq; suggerere homini ut ista
secum reputet dicens cum iure iurando. Ex quo bonum opari cepi: uidi
pessimos dies. Faciam igitur rursus mala: ut ueniant bona. Tunc nisi quis
sobrius inueniatur ac uigilans: absorbet eum quasi infernus uiuentem.
Quod si neq; his illum deijcere quiuerit: tunc adhibet sibi latitudinem
& extollit eum: ingentemq; fallaciam admouet ei: malis omnibus attio
rem: omniq; peste immaniozem. Hec enim est quę superbium & sine ti
more hominem efficit. Hec in celum os ponere per blasphemias facit. Scri
ptum quippe est. Posuerunt in celum os suum. Hec hominem ignorare
deum facit: et esse proprię imbecillitatis ignatum: atq; dei mortis imme
morem. Hec est malorum omnium uia. Hanc ergo qui diligit: ad ipsa te
dit penetralia mortis. Hec enim uia est de qua dominus ait. Lata est uia q̄
ducat ad perditionem. Ecce audistis fratres mei cur aliquando angustias
aliquando latitudinem adhibeat. Nam ad quod hominis animū incli
natiorem uiderit: eo aduersus illum sese protinus armat. Scit enī aduer
sus nos sub iustitię imagine umbręq; pugnare. Idcirco fratres mei soler
ter uigilemus: studeamusq; iugiter lectioni sanctarum hārum: ut nos
doceant: quō laqueos diaboli possimus effugere: eternamq; adipisci uitam.
Cohercet enim uagantem animum diuinarum scripturarum lectio: p̄
statq; scientiam dei. Scriptum quippe est. Vacat et uidet: quoniā ego
sum deus. Attende frater quoniam qui corde simplici uacat lectioni: di
sciam accipit. Idcirco frater mi noli negligere animam tuam: sed lectio
ni totus incumbet et orationibus sanctis: ut illuminetur mens tua: ut
sis perfectus atq; integer in nullo deficiens. Alij magnatum principum
ac regum familiaritatibus gaudent. Tu coram rege non terreno: sed cele

In gloriare in conspectu sanctorum angelorum: colloquens & cum
 spiritu sancto per sacras lras. Spiritus enim sanctus est qui per illas lo
 quitur. Stude igitur diuinis scripturis familiarissimus fieri: psiste
 in orationibus sanctis. Quotiens enim per illas deum interpellas.
 totiens sanctificatur anima tua et spiritus tuus. Hoc ergo preno
 scens mi frater: quoniam gemina te exercitatio ista sanctificat: stu
 de crebrius utramque exercere et si manibus et gestu corporis orare n
 vales: mente ora. Nam et beata anna mater prophetę samuelis ora
 bat: et labia eius non mouebantur: sed oratio illius in aures dñi sab
 oth ingressa est. Data est enim sibi petitio sua. Ideo frater mi si sint
 occupate manus tue animo ora. Nempe enim et tacentes exaudit
 deus. Quod si legere fortassis ignoras: illic assiduus psiste: ubi possis
 audire atque proficere. Scriptum quippe est. Si uideris uirum sapientē:
 de mane iugila ad eum: & gradus ianue illius terat pes tuus. Hoc
 enim frater mi non solum ignorantibus lras: uerum etiam scien
 tibus confert. Multi enim sunt qui legunt: neque intelligunt: atque
 ideo nec legunt. Caue igitur monache ne donum dei quod in
 te est negligas: quod tibi gratia collatum est: sed cura sollicitus et ex
 quire super aurum & topation quo placeas deo: ut beatitudine sa
 ctorum perfruaris. Scriptum est enim: beati qui scrutantur testimo
 nia eius: in toto corde exquirunt eum. Vide ne cum legere intendis
 impediat te inimicus: accidiam suggerens tibi: & per diuersa te dis
 trahens studia ac dicens: Fac primum hanc rem: est eni modica:
 sicque postmodum securior leges: inducens te ad opus manuum
 prompte peragendum. hoc enim omnia suggerit: ut occupet te
 atque a lectione spediat: nihilque proficias. Cum autem uideret fratrem
 summa intentione legentem: atque in profectu constitutum: his oc
 casionibus et alijs plurimis aduersus eum preliatur: nihil aliud que
 rens quam impedire eum: & obrundere alacritatem eius. Tu ergo noli ob
 temperare illi: sed esto quasi ceruus sitiens & ad uberes fontium la
 tices peruenire desiderans: hoc est ad scripturarum purissimas &
 saluberrimas undas: ut ex eis bibas: ac refrigerent arentem ac siti
 entem linguam tuam: que te per uitia et passionis adurit: bibe
 una & illam quam tibi ministrant utilitatem. Tale aliquid dico
 cum dominus donauerit tibi: ut scias ex eis uerbum: quod tibi utile
 fuit: non te pretereat: sed meditare illud in animo tuo: et inscribe
 illud in corde tuo: sicut scriptum est. In iustificationibus tuis medi
 tabor: non obliuiscar sermones tuos. & rursus. In corde meo ab
 scondi eloquia tua: ut non peccem tibi. Rursumque. In quo corri
 git adolescentior uiam suam: In custodiendo sermones tuos. Vi

des frater quia in seruando memoria sermones eius: corrigit homo
uiam suam: Quis enim est qui seruet in memoria sermones eius:
neq; corrigit uiam suam: nisi sit ille penitus reprobus et infelicitissim;
Qui huiusmodi est nihil omnino meminit: sed etiam que recolere
uidetur oblitus est. Nam huiusmodi homini dicit deus. Quare tu
enarras iustitias meas: & assumis testamentum meum per os tuum:
Iubet ergo dñs auferri ab eo: et quod habere uidetur: qui talis est. Vi
detur enim habere fidem: per quam & se ipsum appellat christianum:
sed eam opibus negat: et infideli deterior est. Ideo auferri ab eo iubet
sp̃m sanctum quem acceperat in die redemptionis: & que habere
uidetur: fitq; huiusmodi homo ueluti hydra fissuris plena: per quas
amisit uinum: & quod habere uidebatur ab ea tollitur: omnesq; qui
uident illam: ignorantes quod factum est: plenam esse arbitrantur: cū
aut ultimo iudicij die perquisita fuerit: tunc manifestum omnib; fit:
inanem fuisse & vacuam. Isti enim sunt qui die illo regidicturi sunt.
Domine nōne in nomine tuo prophetauimus: & in nomine tuo uir
tutes multas fecimus: Et respondebit rex & dicit eis. Dico uobis: nescio
uos. Vides frater quia nihil habet qui cuiusmodi est: Tu ergo memora
re eorum que audisti: & corrige uiam tuam. Cauene obliuionem ti
bi permittas obrepere: atq; diripere ex corde tuo. Vide ne finalis aues
descendere: & semen filij dei comedere. Ipse enim dixit. Semen est uer
bum quod audistis. Occide igitur semen in terre uiscerib; ut fructū
affruiat. Hoc est: absconde uerbum in medio cordis tui: ut dño tuo re
feras fructum. Cum aut legis intētiissime lege: atq; diligenter cū
multa constantia uersum bis recte ponderans & penetrans sensum:
neq; studeas libri folia euoluere: uerum ut dixi bis ter uel ac sepius cū
dem reperi te uersum: ut ipsius intelligentiam consequaris. Cum
uero te ad sedendum ac legendum: siue etiam ad alium legentem
audiendum paras: primum ora dñm dicens. Domine iesu christe
aperi aures atq; oculos cordis mei: ut audiam et intelligam & faciā
uoluntatem tuam domine: quoniam incola ego sum in terra: nō
abscondas a me mandata tua: sed reuela oculos meos: & confide
rabo mirabilia in lege tua. Manifesta mihi incerta et occulta cordis
mei & sapientie tue. In te enim spero deus meus: ut tu illumines
mentem meam. Ita mi frater ita obsecro: dñm ora semper: ut illu
minet animum tuum: & aperiat tibi uirtutem sanctarū hārum.
Multi enim errauerunt: confidentes in sua prudentia: dicentes q;
se esse sapientes: stulti facti sunt: non intelligentes que scripta sunt:
incideruntq; in blasphemias: & perierunt. Si igitur inter legendum:
sermonem inueneris ad intelligendum difficilem: uide ne te doceat

inalignis dicens. Quomodo stat uerbum istud: aut quomodo esse po-
test: Sed si credis deo: crede et sermonibus illius: & dic maligno. Vade
post me sathana. Ego enim scio quia eloquia domini eloquia casta sūt.
Argentum igne examinatum: probatum: purgatum septuplum: ni-
hil q: in ipsis malum: nihil prauum est: sed bona sunt his qui intel-
ligunt: & recta his q: inueniunt scientiam. Ego autē tunc intellectu
sum & viderē. Sciebam quoniam spiritaliter scripta sunt. Dicit enim
apostolus. Quia etiam lex spiritalis est: Atq: aspiciens in celum dicit.
Domine credo sermonibus tuis: non contradico: sed confido in uerbis
sancti spiritus tui. Tu igitur domine dñe saluum me fac: ut inueniam
gratiam coram. Ego enim nihil aliud quero nisi tantummodo ut
saluor. Nam misericordiam pijs sine consequar: quia tuum est re-
gnum & imperium in secula seculorum amen. Posside autē silentij qui-
etem: ueluti murum munitum. Quies enim altorem te passionibus fa-
cit. Tu enim desuper pugnas: ille de infimis. Posside igitur cū timore
quietem: & nulla tibi nocebunt iacula inimici. Quies diuino timo-
ri coniuncta currit: igneus est possessorum suum in celum eleuans.
Persuadeat hoc tibi ppheta helias: qui dilexit quietem ac timorem dei.
Assumptus q: in celum est. O quies monachorum protectus. O quies sca-
la celestis. O quies uia regni celestis. O quies compunctionis mater. O q:
es penitentie indulgetrix. O quies peccatorum speculum: que ostendis
homini delicta sua. O quies mansuetudinis genitrix. O quies humili-
tatis contubernalis. O quies diuino timori coniuncta: cogitationum
exploratrix: discretionis. uictor. O quies perducens hominem ad paci-
ficum statum. O quies sancta bonorum omnium genitrix: ieiunij fir-
mamentum: impedimentumq: gula. O quies cogitationum serenitas &
tranquillitas portus. O quies securitas anime. O quies inuicem iugum
& onus leue: reficiens & portans portantem te. O quies anime cordisq: le-
uitas: oculorum & uirum & in quietem. O quies malignitatis inter-
emptrix. O quies improbitatis inimica. O quies religionis mater. O quies
passionum carcer. O quies uirtutum oīum coopatrix. O quies sancte nu-
ditatis ministratrix. O quies christi ager: fructus optimos proferens. O
quies uirtutis atq: munus certare uolentium pp regnum celorum. Ha-
frater hanc posside partem optimam: quam elegit maria. Hec enī maria
quietis exemplar fuit. sedens ad pedes domini ipsiq: soli uacans: & ipi tā-
tūmodo inherens. Laudauitq: illam dñs dicens. Maria enī optimam
partem elegit que non auferetur ab ea. Vides frater qualis est quies: cu-
ius possessorem dominus laudat: Hanc posside mi frater: et delectabe-
ris in deo tuo: sedens ad ipsius pedes: atq: ipsi inherens soli: ut dicere pos-
sis & tu. Adhesit anima post te: me suscepit dextera tua. Ideo quasi ex adi-

pe et pinguedine repleta est anima mea. Obsecro mi frater: posside hanc melle dulciorem. Melior enim est buccella salis cum quiete et securitate: quam instructa preciosis dapibus mensa cum distractionibus et curis. Audi dicentem dominum tuum. Venite omnes qui laboratis & onerati estis: et ego uos reficiam. Vult te dominus a curis ab ira a tribulationibus ac distractionibus huius seculi neque recreare. Vult te ab omni cura seculi istius inani et inutili securum esse. Vult te ab opere lattrum egypti graui ac molesto reficere: atque in heremum adducere: id est ad sanctam placidamque quietem: ut uias tuas illuminet columna nubis: ut manna te eibet: pane scilicet quietis ac securitatis: ut terram bonam hereditate percipias: supernam scilicet ierusalem. Ita dilecte mi hanc dilige: hanc possidere stude: ut delecteris in ea: sicut in omnibus diuitiis. Ita frater posside quietem cum timore dei: & deus pacis erit tecum: quem decet gloria et magnificentia in omnia secula seculorum amen. Obsecro igitur fratres dilecti a domino: ut studeamus diebus singulis horum memoriam agere: uidelicet fidei: ipsi caritatis humilitatis: crucis signaculo nos semper muniendi orationis: timoris dei meditationis diuinarum scripturarum & quietis. Hec enim si nobis adsint: & abunde suppetant: non ociosos neque instructuosos esse sinunt ad agnitionem domini nostri iesu christi. Ceterum monachus cui ista non adsunt: sed elatus cogitationibus fertur: negligitque salutem suam cecus est ubique cecutient: obliuisciturque antiqua peccata sua: contigitque illi quod ueraci proverbio dicitur. Canis reuersus ad uomitum suum: & siq. lota in uolutabro luti. Si enim fugientes inquinamenta mundi propter agnitionem domini nostri iesu christi: eisdem rursus implicentur atque superentur: fiunt illis nouissima priora prioribus. Melius quippe illis fuerat uiam ueritatis non agnoscere: quam ab agnita deflectere: retrorsumque conuertere. Ita dilectissimi: ita serui christi fideles et electi: ita christi milites monachi: sumamus obsecro armaturam hanc in cordibus nostris: eiusque sine intermissione ulla quotidie memores simus: ut certamen bonum certare valeamus: & conculcare omnem uirtutem inimici: ut liberemur a superuentura ira in filios diffidentie: & inueniamus misericordiam et gratiam in die illa tremenda ante conspectum iustissimi iudicis: qui reddet unicuique secundum opus suum. Cui soli est gloria et magnificentia & imperium ante omnia secula: nunc & semper & in secula seculorum amen.

Incipit sermo decimus siue libellus eiusdem sancti effremi de penitentia feliciter.

Dominus qui de alto sinu patris descendit ad terras: factusque est nobis salutis uia de penitentia nos admonet per beatissimam ac uerissimam uocem suam dicens. Non ueni

5
uocare iustos: sed peccatores ad penitentiam. Rursumq; Non indige
qui sani sunt medico: sed qui male habent. Si ego hoc dico: audire me
noli: sicut dominus ipse: quare aspernaris ac uiram tuam negligis? Si
tibi conscius es: quia habes intrinsecus uulnera cogitationum aut ope
rum: cur occulta tua negligis opera? Quid metuis medicum? Non est
durus: non indemens: non immisericors: non ferro utitur: non austeri
ore acrioreq; remedio: solo dicens uerbo medetur. Si accedere ad eum
uis: plenus bonorum est: plenusq; clementie. Propter te descendit de sinu
patris: ppter te carnem assumpsit: ut ad eum sine hesitatione & metu secu
rus accedat: ppter te homo factus est: ut te curaret a diutis uulneribus tuis.
Cum multa caritate: cum immensa benignitate te uocat ad se. Ac
cede peccator: curam facile admittit. Abijce abste peccatorum sartinā:
preces offer: & lacrimas purulentis impone uulneribus. Ipse enim medi
cus celestis benignissimus: lacrimis & gemitibus uulnera curat. Acce
de peccator ad clementissimum medicum: offer lacrimas: probatissimū
medicamentum. Ita enim & celestis medicus uult: sanari queq; ppter
lacrimas. Nihil molestum est curari lacrimis. Hoc enim medicamentū
non diutius tenet aut asperat uulnus: sed continuo sanat. Expectat
te medicus uidere lacrimantem. Accede ne timeas: ostende illi uul
nus: offerens etiam lacrimarum gemituumq; remedium. Ecce eni
aperta est penitentiae ianua. Festina peccator illam priusq; claudat
occupare. Non expectat te tempus negligendo consumentem. Neq;
ianua ipsa desidem intuens semper q; contemnentem: contemptui
te immorantem substat. Cur odisti uitam tuam frater? Quid ui
ta tua o homo prestantius habes? Hanc tu peccator contemnis? He
scis dilectissime qua hora iubeat celestis medicus curationis sue ianu
am claudi. Accede queso: festina curare. Exultare fac in tua penite
tia militias uirtutum celestium. Soliam in occasum uergit: & tui carsa
subsistit: ut habitaculum occupes. Quidiu pateris impurum hostem
tuum uoluntatem illius improbe faciens: Ille nempe in ignem te
conijcere uult. hec tota illi cura: hoc studium est: hoc se diligentib;
uice munerum prestat. Ipse cunctis hominib; prauas impurasq; co
cupiscentias male blande studet semper ingerere: ut eos ignibus tra
dat. Ipse item scelestus obtemperantes sibi in desperationem precipita
re molitur. Obdurat cor: exsiccat lacrimas: ne peccator valeat omnino
compungi. Fuge hunc hostem o homo: illiusq; blanda odi atq; exe
crare. Detestare malignum: caue fraudulentum. homicida est ab
initio usq; ad finem. Fuge illum homo ne perimat te. Audi dilectis
sime beatam illam domini tui uocem quotidie dicentis. Venite ad
me omnes qui laboratis & onerati estis: et ego reficiam uos. Tollite iu

gum meum super uos: & discite a me: quia quietus sum: mitis atq;
mansuetus: & inuenietis requiem animabus uestris. Requiem
tibi promittit: uitamq; pollicetur diebus singulis. Accede ne time
as. Bonus enim: nulliusq; indigenis dñs. Non querit cautionem
oīm tuorum peccatorum. Refugium est a malis omnib;: curat uulne
ra: & uitam affatim donat. Atq; ut plenus clementie procidentel
sibi facile suscipit. Est quippe deus magnus atq; precognitor: sciens
oīs concupiscentias nostras. Cum quis accedit ut procidat ac sa
netur: ipsius cor intuetur tuncq; ppositum: ac si quidem incon
cussam pietatem seruat animo: qui sic accedit: curatur protinus. Ip
se namq; deus bonus & omnipotens pro sua benignitate inuenitur
ab omnibus exquirentibus eum: & anteq; homo ad eum oculos ele
uet: dicit ei: adsum. & anteq; illi appinquet: thesaurum sue pietatis
querenti se pandit. Priusq; lacrimas fundat: ipse in eum uiscera mise
rationis effundit. priusq; se deprecetur: cum illo in grām redit. An
teq; oret: misericordia ueniaq; potitur. Ita caritas dei cupit et optat
cos qui se ad eum ueraciter conferunt. Non tardat audire: non acce
denti ad se impio exprobat dicens. Cur tanto tempore seruisti ini
mico: & me dominum tuum sponte contempsisti. Non requirit p
teriti temporis quantitatem: solam humilitatem querit: lacrimas
gemitus. Mox ut sibi procidentel conspicit dñs: quoniam precogni
tor est factorq; noster: iniquitates omnes remittit: delicta omnia cogi
tationum atq; opum donat: prioremq; stolam sibi iubet afferri: & a
nulum dextere reddi: mandans angelis omnibus gaudium atq; le
titiam pro inuentione peccatricis anime. Q̄ beati sumus nos oīs
homines: qui tam dñm habemus dominum: tam malorum nro
rum immemorem: bonum misericordem piū: longanīmē: igno
scentem semper: si uelimus impietati nris. Ecce enī orat: obsecrat:
equanimiter tolerat. Ecce nobis omnia sua exhibet bona: et in pre
senti seculo & in futuro: si uelimus. Venit ergo deprecemur eū dū
tempus est. Q̄ diu in hac uita sumus: deum exorare semper possu
mus. Facile et in promptu nobis est ueniam querere: opportunū est
nobis illius miserationis pulsare iugiter ianuas. Fundamus dum
tempus est lacrimas utiles: ne hinc proficiscentes illic postmodum
inutiliter defleximus. Illic enim lacrimę in nihilum existimant.
Quantum nos uolumus: tantum etiam ignoscit bonus deus noster.
Hic enim audit deprecantes. hic supplicantibus nobis indulget.
hic iniquitates nras delet: si grati simus. hic consolatio conūsul
lugentibusq; donatur: illic terribile agitur examen. hic uenia
illic seuera discussio. hic longanimitas: illa districtio. hic misericordia:

ibi diligentia. hic arbitrij libertas: illic horrenda iudicia. hic in
requie: illic in angustia. hic fructio: ibi cruciatu. hic cupiditas:
illic pena. hic refectio: ibi fletus. hic negligentia: ibi supplicium. hic con
temptus: illic sempiternus ignis. hic exquisitus ornatu: illic immor
talis uermis. hic fastus: illic humiliatio. hic rapina: ibi dentium stridor.
hic auro terra uestis: illic tenebre atq; caligo. hic desidia: ibi penalis
acerbitas: & nulla uenie spes. Scientes igitur ista fratres: cur obsecro
negligimus salutem nr̃am? Non hic figatur animus noster: neq; dul
cescat nobis terrenorum amor: ne illic nobis amarescat gemitus noster.
Quare contemnimus: neq; dum tempus est sanari uolumus? Per pau
cas lacrimas breuis huius uite: et per penitentiam ignoscit benignis
simus deus omnia delicta nr̃a. Desce hic modicum: ne illic plores i
seculum seculi in exterioribus tenebris. Ego hic gratus: ne illic affli
gatis igni inextinguibili. Quis nos non lamentetur: quis non flet
super nos? Odio habentes uitam nostram: diligimus mortem. Pen
sa hec: & penitus animaduerte mi carissime frater: et elige quod melius
est et expedit anime tue. Quenam oro difficultas est hic pro peccatu
flecte dumq; deprecari: ut gratus per penitentiam efficias: ac potius
uenia: flectam illum ignis eterni nihil uilem fugias. Hic eni si uelis re
missione potius: et consolatione omni. Illic aut et inter tormenta lacri
maberis: & decem milia talenta exigeris. Redde quicquid quod minimum
est: deprecari dñum: ut anime tibi debita ignoscat. Quod si hic nolis
ex innumeris uel paucis soluere: omne illic debitum tuum cum sup
plicij horrendis redditurum es. Hec aut loquor affectioni uestrę fratres
dilecti: non quod ipse dignus sim: aut uite munditia et sanctitate pol
leam: sed ex multo dolore cordis atq; tristitia me ipsum considerans: &
quid nobis si negligamus repositum sit mente pertractans. Ego autē
fratres impurus sum et impius in omni uita mea in opibus & co
gitationibus: nulliusq; prorsus boni mihi conscius: sed et nunc et
hactenus peccator: & proposito & uoluntate tepidus ac negligens sū.
Ceterum ista ur̃e unanimiter: ut ideo loquor: quia premit cor meum an
gor assiduus: & metus futuri diuini terribilisq; iudicij: & quia omnes
contemptores sumus: atq; in hoc seculo inani uelut in seculum seculi
uicturos arbitramur. En mundus preterit et que in ipso sunt omnia: nos
q; dilectissimi pro his omnibus rationem sumus reddituri: ut qui bona
nouerimus et gessimus mala. Contemnentes hic caritatem dei et ipsius
regnum: terram et que sunt in ipsa omnia pluris estimauimus: aurum
& argentum: quod multum amauimus non nos eripiet ab eterno i
gne. Preciosę uerit̃es atq; delit̃ie ad nr̃um tunc iudicium damnationē
q; proficient. Non frater fratrem: non filium pater ibi liberare poterit: sed

unusquisque stabit in suo ordine. siue in terra siue in celo. Si quis per
rimu & uictu usque. & fructu pposito bono arborumque. & fructu et per retri
butioni eterne ab huius seculi curis atque negotiis sponte nudatus fore
boni illi sempiterni fructum. & credentes in paradiso deliciarum
Christi enim desiderio accendi corruptibilibus omnibus ipse prestat
Ideoque uigilauerunt in paradiso inclamant illud dicuntur in ipso meo
gaudent undecimenter. & uolunt in uirtutibus sancta & uirtutibus per
illos angelos agnoscere per angelos uoluptatis. Ipsi reuera laudabunt tunc
gloriam dei sempiternam. Et angelos homines per uirtutibus quoniam caritate
de universo mundo presterunt. & deus sanctus iustus uerax donauit
ei regnum suum: maioremque preterea gloriam contulit: ut eum semp
cum angelis uideant cum eterna letitia. Complures autem hominum ter
ram magis dilexerunt: et que in ipsa sunt mortalia atque fragilia: corru
pque animus corruptioni affixus omnino est. Ac ferme ueluti praeuolant
nutriunt corpora sua dapibus variis: quatenus hoc mundum non uolu
erit. Quid agis homo? Cur ut mutuum animal ac sine intellectu de
gis? Rationisque intellegentieque capacem te condidit deus: noli quod
iumentis insipientibus similis fieri: tueque originis amittere digni
tatem. Resipisce paulisper o homo: atque in te ipsum redi: & respice
sapienter quia propter te de celo uenit altissima: ut te de terra eue
heret ad celum. Ad celestis thalami nuptias uocatus es: ut quid con
temnis? cur grauiter & indigne fers? Quo ad eas nuptias proficere
oro te: qui neque uestem habes preciosam et nuptiis congruam: neque
lampadem in manibus tenes? Quomodo poteris ingredi? Si contem
nens intrare ausus fueris: audies aperit uocem illam dicentem tibi.
Amice quomodo ad nuptias ingressus es. non habens uestem nupti
alem? In contemptum regni mei introdis: ut contumeliam per tuam
nuditatem iniuriam faceres. Quia propter mundum istum. & gustum
manibus & pedibus: inijcit illum in fornacem ignis: ut cruciatur in
seculum seculi. Ego enim ipse multis retro temporibus ueni: omnesque
ad nuptias uocaui. hic autem uocantem contemnens uestem sibi nu
ptialem parare non studuit. Idcirco iubeo uobis huiusmodi cruciari
quia contempsit regnum meum. Ergo ne ista non metuit? non iam
etubescit? non tremis o homo? prope est enim ut appareat sponsus. Igno
ras quia iam parata sunt omnia: tubaque celestis nutum iubentis expe
ctat? Et quid illa hora facturus es: nisi paratus inueniaris? Ergo dum
tempus est para te ipsum atque compone in horam illam diuine benedi
ctionis. Diuina quippe benedictio his qui digni sunt fiet celestis tuba
de celo enim canet et dicet. Surgite dilecti christi. Ecce enim aduenit celestis
rex: ut unicuique uirum requiem & gaudium donet in immortalitate

Sermo

ra: pro labore illo contineritis spiritualisq; exercitij uestri. Surgite: uide xpm regem immortalem sponsum quem toto animi affectu concupiscitis. Ipsius quippe desiderio accensi peregrini & aduenae in terra fuistis. Surgite: cernite decorem eius. Surgite uidete ipsius regnum: quod uobis parauit. Surgite et inexplebili desiderio et felicissima contemplatione dñm cernite: quem dilexistis: p̄ quem afflictiones pertulistis: cuius gratia uos ipsos in stadio pietatis exercuistis: cuius causa supplicia etiam p̄pessi estis. Venite nunc: & cum summa fiducia cernite quem amastis: gaudete cum illo gaudio inenarrabili: & gaudium ur̄um nemo tollet a uobis. Venite p̄ficiamini bonis: quae nec oculus uidit: nec auris audiuit: neq; in cor hominis ascenderunt: quae dilectus uester condonat uobis. Rapiuntur sancti in nubibus lucis obuiam ei. Aduolant iusti ac deo digni in altitudinem aeris: cum inestimabili gloria: ut uideant celestem sponsum atq; immortalem. Quis putas in illa hora dignus inuenietur in nubibus rapi in occursum xpi cum ingenti gaudio & ineffabili lumine? Hempe iusti om̄s rapiuntur in gloria. Porro omnes impij inferius remanent: confusi maxime atq; deiecti. Beatitude et gaudium eos qui hic studuerunt uirtutibus manet: confusio uero atq; supplicium peccatoribus redditur. Beatus qui hic studuit dignus inueniri in illa hora: sicut contra infelix ille est qui illius horae se fecit indignum. Nubes rapiunt sanctos om̄s e terris in celum: e contra impios corripunt angeli: ut in caminum ignis inextinguibilis mittant. Quis dabit capiti meo affatim aquas: et oculis fonte manantem iugibus lacrimis: donec tempus est suscipi lacrimas: ut fleam meip̄m die ac nocte deprecans dominum: ne indignus inueniar in hora illa aduentus sui: neq; audiam uocem illam terribilem dominiq; sententiam dicentis: Discede a me iniquitatis oparite: nescio te unde sis. Altissime domine qui solus sine peccato es: largire mihi peccatorum in hora illa copiosas miserationes tuas: ne manifestetur occulta impietas mea coram spectantibus angelis: archangelis: prophetis: iustis & sanctis: sed saluum fac me impium gratia et impietate tua: & induc me in paradysum uoluptatis cum iustis atq; perfectis. Suscipe precem serui tui domine: meritis sanctorum omnium: qui placuerunt tibi. quoniam tua est gloria in secula amen.

Incipit sermo undecimus eiusdem sancti ephrem de secundo domini aduentu felicitate

Accedite filij lucis: audite dulcissimam & beatissimam saluatoris nr̄i uocem dicentem ad nos: Venite benedicti patris mei: possidete paratum uobis regnum a constitutione mundi. Videte fratres mei: ut nullus frustretur uoce ista

Vndecimus.

beata & hereditate felicissima. Ecce enim in tantis est. Lux de luce descendit ad nos: & presura participatione lucis remeavit ad lucem. Descendit ad nos: pp nos factus similis nobis: ut nos sibi similes faceret. Immortalis ad mortales venit: quos postq immortales fecit: denuo ascendit ad patrem: rediturus cum gloria benedicti patris sui: ut uiuos & mortuos iudicet. Via uite factus est nobis plena lucis & glorie: ut nos pergamus in lumine inuiam quam dominus ostendit nobis: ut cu gaudio peringamus ad ipm regnum. Sumamus ergo comenari atq; o leum in uasis uiris. Non est enim breuis uic illius longuudo. Accingamus lumbos nros in sinceritate & ueritate quasi domini nostri iugi expectatione suspensi. Accendamus lampades nras: & non dormitemus: ne forte extinguantur. Nam subito clamor ille resonabit. Ecce sponsus uenit: exite obuiam ei omnes: qui diligitis eum: uosq; ipos p paratis ad uidendam glam ipsius. Omnes enim quoque illi flagrant desiderio: ppetua letitia beatos faciet in illo thalamo illo illustri atq; luminoso: ineffabili: sempiterno. Videt igitur amici mei: ne cum repente uox illa insonuerit: inueniatur quispiam ex uobis: obscuram habens lampadem: neq; oleo ornatam: siue sordidam ac squalidam ueste: damnetur q; in illas tenebras exterioris: ubi fletus et stridor dentium. Muniamus ergo nos undiq; dilectissimi fratres: quia nescimus quando dominus ueniet. Sicut fuit enim in nocte: ita ueniet: et ut laqueus: sic dies illa imminet: & sicut fulgur uidebimus: ita erit aduentus domini nri. Cuncti eni cuba & terra a fundamentis suis contremiscent. Celi cum uirtutibus suis mouebuntur: mortuiq; omnes resurgent. Heu dilectissimi quis illa hora confidet: quis presumet: ut non eum cor suu reprehendat. Ignoscite infirmitati mee. Puto enim quod illa hora payebit omnis spiritus. Verum gratia saluatoris roborat atq; letificat corda iustorum: & rapiuntur in nubibus obuiam domino: mei aut similes desides ac negligentes cum tremore in terra remanebunt. Alleviamus igitur nos ipsos modicum a terra dilectissimi: ut facile in celum ascendamus. Quid nobis proderit mundus: quia nos qd curis citi libenter innectimus? Aut quid ornatus uestrium conferet nobis: nisi inextinguibilem ignem? Aut quid prestabit nobis exquisitus ciborum apparatus: nisi cruciatum sempiternum? Scitis quia nisi hoc breui tempore pugnemus: illic eterna penitentia mulcandi sumus. Quid oro negligimus fratres amabiles: aut cur desides sumus? Quare nos ipos non studioso preparamus? En dies domini appinquauit super nos. Cur non omne seculi curam a nobis excutimus: nosq; a sarcina terrenarum rerum leuigamus? Nescitis quia uite ianua angusta et arcta est: & qui multa possidet per eam ingredi non ualet? Amat eni deus nihil possidentes: quiq;

se ipsos sponte contriuerunt in uigilijs atq; ieiunijs: ac pparauerunt
se ad uidendum benignissimum et immortalen sponsum: ut celoru
regnum hereditate perciperent. Et dilectissimi matri nra ipsa ianua
dicens. Accelerate ingredi uenite ad me. En mater ura ierusalem deside
rabiliter alloquitur uos. et summo affectu admonet dicens. Venite filij
mei carissimi ac desideratissimi: accedite ad me. Multiplicetur numero
uester in me: magnificenturq; cetis uestri in lumine meo. Cum sanctis
angelis iudeis uos cum gloria et decore et gaudio et exultatione. Deside
rate me filij mei: quemadmodum et ipsa desiderauit uos. Nolite quicq; pos
sidere super terram. Nihil solliciti sitis. Ecce enim sponsus paratus est ut p
deat in nubibus celi cu maiestate benedicti patris sui. Vocabitq; nomi
nati singulos: eosq; in regione sanctorum illorum recumbere faciet
qui morantur in luce ineffabili: in immortali et insensibili sempit
ernaq; uita: pro modo laborum quibus quisq; certauit in terra. Festine
igitur fratres breui hoc tempore: studeamusq; operibus bonis. Ni
hil hic ducamus negligendum dilectissimi: ne postmodum per infinita
secula penitentiam agamus. Vbi nil profunt lacrimae aut gemitus: ubi
nullus est penitentiae fructus. In huiusmodi studijs uos dilectissimi ex
ultant angeli atq; archangeli: sicut contra in uestra desidia gaudet inimi
cus. Studete igitur dilectissimi filij mei: studete operibus bonis: ut et ego le
ter in deo et uos in me in secula seculorum. Supplex te deprecor dñe re
de christe fili dei uiui: ut dones mihi & omnibus qui diligunt te. ut in re
gno tuo omni gloria te uideamus: illud q; percipere hereditate mereamur
cum his qui te desiderant deus inuis. Dilectissimi si breui hoc tempore
desidero nacementus: nullam in die illa terribili atq; horrenda excusationem
habuerimus. Quid enim pro purgatione scelerum nrorum afferamus
inuenire nequimus. Nam cum dominus et saluator noster xpus iesus ad
nos descendit redimendos: omnis nobis excusationis ratio sublata est.
Quippe temporaliter natus uitam eternam donauit nobis. Inimici eramus.
& reconciliati sumus. terrentes & celestes euasimus. mortales & immor
tales facti sumus. Ex peccatorum tenebris in filios lucis euasimus. Capti
ui fuimus: et absolutione potimur. Errantes ac uagi: et reuocati sumus.
Odibiles: et dilecti sumus. serui fuimus peccati et euasimus liberi. pauperes &
ditati sumus. perdit & inuenti sumus. iniqui et iustificati sumus. non
antea consecuti misericordiam: et misericordiam consecuti sumus. pecca
tores & saluati sumus. dispersi & congregati sumus. terra et ciuis
& filij dei facti sumus. nudi & operti sumus. facti sumus & coheredes u
nigeniti filij dei. Ecce hec omnia largitus est nobis dñus noster. Quid igr
illi retribuere possumus nos dilectissimi fratres. Venite abijciamus a no
bis omnem curam atq; sollicitudinem seculi istius: et magno cum studio

& alacritate ipsi soli seruiamus. Ecce enim dies domini ueraciter appin-
quauit. Aduentus q; illius omnino iam imminet. Venite itaq; fratres
mei dilectissimi: pparemus nos atq; uigilemus: expectantes dominum
nr̃m & immortalem sponsum. Nam ecce iam emicat: iam oritur: iā
apparet: iam uenit. Hox precessit: dies aut appinquauit. Properate filij ly-
cis ad lucem. Pergite leni & ouantes in occursum domini nr̃i. Ostendite
illi bona facta uestra: offerite ei continentiam uestram: studia uestra: tri-
gulas: labores: lacrimas: omnium q; rerum nuditatem. Nolite ergo negli-
gere: nolite dormire: nolite torpescere. Nullus uerum recto respiciat: s;
in anteriora tantum ac superna mentis uice se acies intendat: conspicietur
q; celestem illam pulchritudinem. Eterna illa gaudia celestis sponsi animi
uestri cernat obtutus: ut contemplatione glorie ineffabilisq; claritati
ac decoris eius felicissime exsatiemini. En celestis regni parata nos men-
sa preloatur. Qui sitit expectet paululum. Ecce enim iam sibi patenti
paradisi deliciae. Qui uigilat aut psallit: plorat aut orat: confortetur
quia gaudium thalami sui dñi ipsum consolabitur. Hec igitur omnia
scientes: nihil in terra possideamus fratres mei dilectissimi. Quilibet no-
strum in die illa exigitur ostendi ostendere quam hic uirtutem acqui-
uit: quos petulit labores: quod uigilatum et continentie studium osten-
dit. Sic ut fratres cum ostendent sancti martyres uulnera sua: cruciatus
ac uerba: fortissimi q; monachi studium continentie ipoz: tolerantia-
am: afflictionem: omnium q; rerum nuditatem: qui negligentes ac de-
sides fuere: quo in opere gloriabuntur. Num in segnitie ac socordia sua:
Ve illis quia male neglexerunt. Ve illis quia seque existerunt. Venite
fratres mei uenite uigilemus: uenite procidamus ante eum: cum fletu
ac luctu perseueranter exoremus eum: ut donet nobis animi lucem: ut
intelligere possimus astutias inimici nostri: et aduersarij bonis omib;
infesti. Nam ante nos lubricum ponit & scandala: peitem q; immodice
habendi cupiditatem: seculum uicem: uicem: uoluptatem carnis: longe-
uiorem uite presentis expectationem: formidinem arripienti spiri-
tale studium: pigritiam in orone: in psallendo somnium carnalem q;
quietem. Verum quanto ille nobis molestior imminet: tanto illum
nos amplius contemnamus: scientes quia dies nostri breuiati sunt
uenitq; tempus quando dominus noster in gloria speciei sue & in po-
tentia maiestatis sue cum tremendis regni sui uirtutib; ueniet: ut
reddat unicuiq; iuxta opus suum. Timeo dilectissimi: ne in nobis im-
pleatur domini sermo dicentis: Venient ab oriente et occidente et septen-
trione & meridie: & recumbent cum abraam isaac et iacob in regno ce-
lorum: uos aut eijciemini foras. Obsecro te lux ueritatis christe: nate
benedicti patris: figura et splendor substantie ipsius: qui sedes ad dexteram

maiestatis eius: incomprehensibilis fili: et inuestigabilis christe: gl'a
& gaudium diligentium te: exultatio et letitia expectantium te:
uira mea christe: deprecor te misere mei: neq; me a te separari per
mittas dulcissime domine. Qui laborat oparius mercedem laboris abs
te prestolatur. heu heu laborat lingua mea ociosa loquendo: sed tu
domine sedm opus meum ne retribuas mihi: sed saluum me fac
per gratiam tuam: & ex nimia pietate tua misere mei: quoniam
benedictus es tu: & gloriosum nomen tuu patris: & filij: & sancti spi
ritus: nunc & semper & in secula seculorum amen.

Incipit sermo duodecimus eiusdem admonitio de timore dei.

Atende tibi ipsi dilectissime ne quando in negligentia et
vanitate perdas tempus tuum. Intendamus ergo animu
his que dicuntur pp dominum. plantasti tibi uineam:
circunda illi maceriam: amenumq; consitum arboribus
aquisq; irriguum ortum acquisisti: serua fructus eius: ut letificent te
in nouissimis tuis. Neq; porcos in labores tuos patiaris ingredi: ne ip
sos demoliantur. Quid enim prodest fratres: si quidem hodie quiesca
mus in cellula: cras aut in ciuitate ac uicis remoremur: ea agentes q
displicent deo: Quenam utilitas est si die uno edificemus: et duobus
destruamus? Si ita militemus: quando uincemus? aut quomodo per
ficietur opus bonum? Quid nobis & seculo: quid ad nos negotia secu
li istius: qui mundoriam mortui sumus. Si de quotidiano uictu agitur:
iufficiunt manus nre ad carnis ministerium: domino coopante nobis.
Nemo enim inquit militans deo: implicat se negotijs secularibus: ut
ei placeat. qui se ad militiam elegit. Acturus. Nocte ac die opantes: ne
quem uestrum grauaremus. Quid nobis confert monache: quotidie cir
+ cuitre uicos & castella: cum etiam sedentes in cellula quieti a nego
tjjs agentes uinolis perturbationibus & cogitationib; & rerum umbris
nequaq; ut dicet fortiter possimus obsistere? Quanto prouiores in ui
tra: & capi faciliores erimus: si nos met ultro ipsi allophylorum sedib;
crebro ingeramus? Sed forte ducturus es: interdum te ex pmissione
patris necessario adire uicos. Id si quidem ex pmissione et consensu pa
tris facis: sine crimine es: dummodo cum timore dei quod tibi precipi
tur exequaris. Verum enim pleriq; sunt qui sub pretextu obedientie
ppriam quoq; concupiscentiam secundum ueterem hominem imple
re querunt. Caue ergo solerter ne pro auro & argento inferas testam
& lutum: atq; sub obedientie nomine potius inobedientiam incurras.
Quid enim profuit his qui cum iesu naue & chaleph missi sunt explora
re terram ipsa profectio: quippe sub obedientie obtentu inobedientia
exeruitur: deserentes ueritatem & recedentes a domino: atq; ab ipso cor

da peruerentes filiorum israel. Tu igitur cum in ministeriū mit-
 teris: gere omnia cum timore dei: quasi deo presente & inspectante
 te iugiter. Si missus ministrare sanctis ipso ministerio contempto co-
 traria geras: diuino q̄ timore calcato: uel delicias queras: uel concu-
 piscencias impleas: minime opus obedientie implesti: sed inobedientie
 crimen incurristi. Id nolo te lateat: quoniam sicut hi qui te in mona-
 sterio quiescentem aspiciunt: a dño xpo seruientem in te glorificant
 deum: ita scandalizabuntur in te qui te uiderint in ciuitate aut
 castello ea facientem que displicent deo. Et quenam oro tibi merces
 debetur: uulneranti conscientiam proximi. Ceterum si consilio meo
 acquiescas: ut timeas deum: & quietem agas: glorificabitur in te do-
 minus: erit q̄ tibi robur ad omnem uirtutem capessendam. Sed subre-
 pit tibi sepius antiquus hostis & dicit: Interim dum iuuenis es: fru-
 ere concupiscentijs tuis. Quot enim esse putas in seculo delitijs de-
 ditos: neq̄ tamen celesti regno priuatos. & tu ergo dum iunior es:
 comede: bibe: frue uoluptatib; seculi: & cum peruenieris ad senectutē:
 tunc demum penitentiam ages. Quid enim ab ipso statim etatis flo-
 re te crucias: quid ante tempus corpus tuum per abstinentiam ma-
 recas. Vide ne forte egrotudinem incurras. Hec autē & huiusmodi dñi
 suggerit tibi: duc ad illum tota fiducia. Quid si in iuuentute dephen-
 dar: nec pueniam ad senectutem. Quid respondebo cum ante tribu-
 nal xpi adstabo. Video enī iuuenes plurimos in ipso iuuentute flore
 defungi: senibus item etatis spacia protendi: sunt enī inuestigabi-
 lia opa domini. Et quomodo tunc supplantare moliris: admonēs
 ut cum senuero penitentiam agam. Num iudici tunc satisfacere po-
 tero dicens: iuuenis defunctus sum: sed dimitte me modo ut peniten-
 tiam agam. Nonne si istud obtundero mihi quoq̄ protinus et ipse
 respondebit dicens: Tot annos dimisi te: sepius q̄ peccantem equani-
 miter pertuli: neq̄ te continuo occidi: dans tempora: loca: et momē-
 ta: quibus penitentis semina iactare posses. Tu uero tempus quod
 tibi ad penitentiam p̄stiti: in peccatis & uoluptatibus consumpsi-
 sti. Scias igitur frater: quia si despicias timorem dei: peccatis q̄ te
 ipsum tradas: eterna seueritate plecteris. Nam qui uoluptati sua
 exposuit membra: non modo in futuro: uerum in presenti quoq̄
 seculo dolore digno cruciabitur: nisi cito penitentiam egerit.
 Erat enim similis abiecto panno: quem ubi in usum omnium
 cesserit: postremo ingratum habent atq̄ conculcant pedibus. Sed
 tu si te ab his omnibus tuleris: & christo domino placere uolueris: ob-
 seruans castitatem corporis tui in caritate dei: que uirtutum omniū
 culmen est: regis purpure similis eris: fulgebisq̄ luminatis in morem

in medio fratrum: eosque qui in te insurgunt auerter dominus atque pro
sterner. Nam timor tibi quem dilexisti pro muro erit tibi: et inuenies
gratiam ante deum & homines. Vigila igitur sobrius: et attende tibi
ipsi: sciens et illud: quia non ignorat astutus inimicus etiam intra clau
stra et ueteres luctari animas desidijs corpore languentes. At fortassis di
xerit insipientium aliquis. Non queo resistere subrepentibus uitijs: uex
promui affectu passiuo deumcor & in assensum maior. Noli in isto
glorari. Non est enim ista religio: sed desidia et insipientia: cum dicat
sapientia. Ne gloriaris neque suscipias faciem anime tue: ne confunda
ris in ruina tua. Non ero si senseris latronem suffodientem patetrem
tuum: iacere subitaneus et rapti diu intus sunt. Nonne surgens latro
nem persequeris. Et quid non tibi est curae castitas tua: sed templum domini
prodis exponisque corruptelis. Videmus nempe quanto deus honore di
gnetur eos qui sibi a iuuentute usque ad senectutem seruiunt. Dixit enim
ad hieremiam prophetam. Memoratus sum misericordie iuuentutis tue:
et caritatis perfectionis tue: ut sequereris post sanctum israel. Porro qui a
iuuentute usque ad senectutem uicia sequuntur erroris: eos ita propheta
redarguit. Inueterate dierum malorum nunc uenerunt peccata tua:
que faciebas prius. Idcirco beatificat spiritus sanctus eos qui super se
iugum christi tulerunt: cum per prophetam iterum dicit. Bonum est uero cum tu
leris iugum domini ab adolescentia tua. Euigilemus ergo dilectissimi
ne forte summa diuine bonitatis longinimitas nobis ad iudicium
sit: dum penitentiam agere uolumus: sed diebus singulis peccatis nostris
adiicimus. Quis putas diem iudicii: absque horrore animo uerlat. Con
sideremus que dicuntur dilectissimi. Cum uenerit estas estus principadur
rit dicimus. duo alij supersunt menses: et transiet estus. Quid faciemus
dilectissimi: si eterni ignis incendijs eximandi damnemur. Rur
sus cum uenerit hiems dicimus. duo restant aut tres alij menses:
et uis algoris extinguitur. Quid faciemus fratres si in interioribus
terre post mortem damnati relegemur. Si quis item in malam vali
tudinem incidat: nocturneque destruat somno: assidue contra ho
stium domus aciem dirigit lucem uidere desiderans. Nos quid facie
mus fratres si in exterioribus damnemur tenebris: ubi fletus est et de
ritum stridor: ubi nulla spes uidende unquam lucis superest in secula se
culorum. Similiter et qui exilio damnatus est: dies aliquot aut me
ses aut annos: enumerat quotidie quantum sibi restat spacium tem
poris in ea relegatione faciendum: ac post preteritum tempus patrium
solum uisurum expectans: ea consolatione recreatur. Porro qui in futu
ro seculo damnabitur: neque dies numerare preualet neque noctes neque me
ses neque annos. Sunt enim infinita & immortalia secula. In quibus hi

qui modo lugent & deflent: consolabuntur: sicut apłus ait. Quę autē in delictis est uidua mortua est. Iterumq; saluator. Ve qui ridetis nunc: quoniam flebitis. Resipiscamus ergo dilectissimi ab huius uitę vanitate: lugeamus in humilitate in cellulis nr̄is: ut aspiciat dn̄s humilitatem nostram. Scriptum quippe est: quia in humilitate nr̄a memor factus nostri dominus. Et rursus quemadmodum miseretur pater filiorū: misertus est dn̄s timentibus se. Ipse autē dominus det nobis peragere irreprehensibilem uitam: cui est honor et gloria in secula seculorū. Amen.

Incipit sermo decimus tertius eiusdem sancti efrem de angustia qua premitur anima cum expugna contra se hostis infirmior

Anima angustis pressa accedit ad te sancte domine: & cū lacrimis interpellat te aduersus corruptorem inimicum: & cum humilitate procidit tibi. aduersus hostem te implorans: contra uexantem se aduersarium te deprecatur. Quoniam igitur constanter accedit: exaudi illam celeriter: que ad te sancta improbitate confugit: immo uero summo desiderij affectu. Visita illam diligenter et protege. Si afflictam despicias: perijt: si angustis pressam audire differas: deficit. Si illam tuis miserationibus uisites inuenitur: si respicias in eam: salua efficitur: si exaudias roboratur. Emulare pro illa. quoniam desponsa tibi est. Id quippe sibi paulus apłus qui tibi illam despondit ait. Immortalis zelator es: ne despicias eam: ne quando arbitretur inimicus te illi libellū repudiij dedisse: atq; abs te dimissus se. Erudi me domine pp̄ miserationes tuas: et ne tradas me in manū corruptoris. Ecce enim intellexi cogitationes meas de longe: nec inuenio in me quippiam boni: quod in conspectu tuo memorari possim. nisi hoc solum quod preter te alium ignoro. Pelagus immensum est curationum tuarum largissima gratia: cunctisq; ad te uenientibus sanitatem prestat. Curantur sepe uulnēra mea miserationibus tuis: & denuo putrescunt pp̄rie desidie uitio. At nunc oblitus sum me dici in sanitate mea: & mei oblitus est medicus in infirmitate mea. Nam quod molesta tibi sunt peccata mea: et quod misericordiam cōsecutus te ad iracundiam dn̄e prouocem scio: quodq; castiget me ex immensa pietate tua non ignoro: tanq̄ indulgentissima mater: q̄ & si irritatur ab infantulo suo: non tamen ideo illum spernere subitinet: quoniam pietatis uisceribus uincitur. Si sic illa: quanto magis gratia tua. Ecce domine et amiculę cuiuslibet uiscera sup̄ pullis suis affatim effusa sunt: illosq; cum tempus est uisitat: et eis alimēta defert: laboratq; ut illos enutriet. Et ip̄a quippe supatur a uisceribus suis. Quod si muta quoq; animalia tanta pietate pollent: q̄ to amplius absq; ulla comparatione gratia tua pietatis uisceribus

affluit: misereatur q; omnibus qui ad se ueraciter ueniunt. En rur-
sus aquarum copia ornatus fons indeficienter emanans: assatim sa-
tians accedentes ad se: potumq; uberrim omnibus prestans: humana
laude potitur. Non ea laus est fontis: quod gratis potum omnibus exhi-
bet: sed quod ipsius affluentis merito laudans ipse. Liqueat eni quia p
beneficium gratie tue ille potum large ministrat. En immensum mise-
rationu tuarum pelagus fons iste signauit. Nam celestes incorpore-
asq; uirtutes uberrim nutris: his q; qui in terra sunt omnia prouida
dispositione largiris. Cuiq; non egeas laudibus: & creature totius
glificatione concordi gloriosus existis in substantia maiestatis tue: &
in magnificentia glorie tue. Caritas tua nostre salutis auida se ip-
sum inclinet ad nos: ut dum glificatur a nobis: in ipsa magnificenti-
a & nos: & laude et gloria per illam potuamur. Certus sum eni quia cari-
tas gratie tue expectat ac suscipit accedentem ad se. Tu q; per cuncta
prehensis domine: accedentis ad te conspicis cor: & si penitus exiit
mundum: et te perfecte desiderat: ante q; pringat ad ianuam aperis ei.
priusq; procidat manum illi piissime porrigis. Anteq; lacrimas effu-
dat: miserationum tuarum super illum copiam fundis: priusq; confi-
teatur debita sua indulgentiam prestas. Non illi exprobras dicens: Vbi
consumpsisti tempus tuum: quomodo etatem pegisti. Non requis-
criminiu quantitatem: non in medium profers q; te per suam tri-
stari negligentiam. Non impropere quum abusus sit beneficij tui: si
humilitatem cordis placide suscipis: prioremq; stolam affertis: precipis
ducens: Induite illum & mactate uiculum saginatum. Ad requiem
atq; letitiam conueniant angeli: iungantq; choreas atq; congaudeat
in inuentione perditu filij: & in conuersione prius errantis heredis.
Velut negotiatorum cum opibus plurimis ad ppa reuertentem: ita sus-
cipit gratia tua: redeuntem ad se ex tota anima sua peccatorem. Cu-
pit enim aspicere lacrimas: sititq; penitentiam cernere aggaudens
penitentium studio. Ostende ergo et in me domine immensam pie-
tatem tuam: & remitte mihi: ut a perniciosi seductoris nexibus liberer:
qui ubi me uulnerauit stans cominus irridet me. Ac sicuti perturbati
in mari discipuli ad te accesserunt: & per benedictam oris tui
uocem sedata est procella uenti: & fluctuum comotio tranquilla fa-
cta est: ita exaudi lacrimas meas: quoniam die ac nocte excitant te.
Annos duodecim laborantes qui uidebantur medici fluxum sangui-
nis curare nequiuerant: doloremq; potius presertant q; sanitatem:
sed que illi non valuerant ipse curasti: remediaq; sine labore ullo con-
donasti. Nam plena fidei mulier latere se putans: clam ad uestimen-
ti tui se contulit fimbriam. Non sanctum attingit corpus: ceterum ue-

sis tunc lacinia illi contulit sanitatem: euasit q̄ libera: medicis
 plurimis ea cura confusis. Libera queso & afflicta animā meam
 ab exprobratione uexantis me inimici piissime medice. Ostende in
 membris meis ingentem sapientiam tuam: & incontaminata con
 serua. Sana anime meę uulnera eisq; impone uirtutum decorem.
 Preduetur in me gratia tua: quoniam ip̄a eripuit me o agne im
 maculare: qui pro salute orbis occisus es: et per tuum sanguinem pa
 cificasti celum et terram. Noli me obsecro ad te importune accedentem
 abijcere: neq; mihi exprobrans dixeris in die illa terribili & metuenda:
 quid pro me passus sis: quando peccatoribus dices. An ignoratis quid pp̄
 uos p̄cessus sum? Ego cum essem inuisibilis pro uobis carnem suscepi: si
 ne crimine pro uobis alapis cesus sum: atq; ita demum crucifixus. Cum
 uiderer non maledixi. Ego dominus in quem nullum peccatum cadere
 poterat pro uestris noxiis atq; sceleribus ita substinui: uos pro me quid p̄
 cessi estis? Adhuc nullus m̄m excusare se poterit. Sed memento domine:
 q̄ hec omnia pp̄ nimiam pietatem tuam atq; infinitam bonitatem: non
 pp̄ ulla merita nr̄a pro nobis p̄tulisti. Sicut enim pro nobis tunc traditus es:
 bonus: sanctus: absq; peccato: ita nunc quoq; idem es dñe: neq; cni mutari
 p̄t summa pietas tua: quam habes per naturam. Hos aut̄ et tunc impij:
 & modo peccatores: & contemptores sumus. Munus quod nobis p̄ tuā
 misericordiam donasti: ne quesumus auferas a nobis. Nam si tunc q̄
 dem iustitia nostra liberaffet nos: nunc aut̄ quoniam peccauimus id
 circo trasceretis: & tolleretis a nobis grām tuam: merito dicerem tunc pp̄
 iustitiam nr̄am liberaffi nos: nunc aut̄ quia peccauimus auersus &
 nobis es. Verum ut dixi ex tunc impij facti sumus: et modo peccatores sumus.
 Hoc ergo munus quod donasti nobis per summam clementiam tuam us
 q; in finem firmetur in nobis. Egr̄idem domine afflicto & attrito an̄o
 iam annos plurimos clamo ad te: atq; aduersus hostem interpello: illig
 undiq; telis fatigatus. Vide domine et esto mi refugium: illiusq; coher
 ce predones in crepatione tua. Nam hostis singulis mihi acriter immi
 nent. Subrepunt mihi: et non intelligo. attollunt inaniter & nō com
 pungor. Impediunt me: neq; te interpellare sinunt. Sciunt enī quia
 si ad te cum gemitu et lacrimis clamaui: subsistere nequeunt ante fa
 ciem tuam: tuosq; iussu ut fumus euasunt. heu quid facerem miser:
 cui cū adeo infesto aduersario indicta colluctatio est: nisi tua dulcissime
 saluator protegeret dextera: qui et certaminum spectator es: & p̄mia
 uincentib; paras: qui tamen nisi tua ope non uincerent: pp̄ immanis
 simi hostis acies innumeras: uiresq; nostrę infirmitati formidabiles.
 Basiliscus quidem utrimq; noxius est: nam & aspectu nocet & mor
 su. At draco iste ille utraq; ex parte perniciosior est: dum & blande fallit

Sermo

ac deuios errare cogit: & improbe atq; imprudenter undiq; pectus lacerat
 sit reus. Sed tua uirtus domine in draconem uersa dracones egyptios de
 uoret. Increpa obsecro draconem istum qui mihi summa improbitate
 molitur insidias. Atq; huiusmodi afflictio quam infert nobis: dum sedu
 cere nititur: thesaurum ingentem secretissimamq; beatitudinem sustine
 ribus optat. Nam istius quidem seculi gaudium in errore plenum est: que
 autem secundum deum tristitia est: gaudium ineffabile uitamq; eternam admi
 nistrat. Infirmatus sum domine et indefinenter infirmor: sed tua inde
 faciem gratia me uisitat: curatq; infirmitatem meam. Adorui item singulis
 iram feci & facio mercedem curationum eius: omnem quippe estimati
 onem precij excellent curationes & remedia gratie tue que tu gratis in
 dulges: eaq; largiris precio dumtaxat lacrimarum. Da mihi etiam queso
 per lacrimas remedia anime mee promereri. Nempe enim omnib; perspi
 cuum est seculum istud habere & similitudinem: ubi draco terribilissimus at
 q; fortissimus aduersus omnes pugnant a quibusdam uincitur atq;
 calcatur: plurimos item ipse superat atq; conculat. a plerisq; deijcitur &
 tridentur. Atq; alij quidam ex colluctatione ipsius coronantur. alij per re
 ductionem eius superantur. Et hi quidem per ipsius amaritudinem & atro
 citatem eterni cruciatus incurrunt. Alij dum nihil omnino possidere in
 seculo substantiant: ipsum omni cum facilitate prosterunt. Alios uero terre
 nis rebus atq; occupationib; deuinctos ipse prosterit. Hi qui deum
 toto affectu concupiscunt: ipsius pugna leuis ac nulla est. Eis uero qui
 mundo affectu affixi q; sunt: grauis atq; intolerabilis. Quia beati sunt qui
 deum ex toto corde dilexerunt: atq; ex dilectione eius contempserunt oia.
 Beati item qui die ac nocte lacrimas fundunt: ut a uentura ira liberentur.
 Beati qui se ipse hic sponit humiliauerunt: quoniam illi exaltabuntur in
 gloria celesti. Beati continentēs: quoniam ipsos delicias paradisi manet. Bea
 ti qui corporalia sponit abstulerunt: in uigilijs atq; ieiunijs. quoniam celestis il
 lis exultatio parata est. Beati qui templa sancti spiritus sponit facti sunt.
 quoniam ipsi ad dexteram stantur. Beati qui nihil seculare possiderunt.
 solamq; dei caritatem in suis orationibus amplexi sunt: quoniam ipsi amici
 dei uocabuntur. Beati qui se ipsos seculo crucifixerunt: atq; in deo die ac no
 cte sunt ipsorum meditatio. Beati qui precinxerunt lumbos suos in ueri
 tate paratiq; habuerunt lampades suas expectantes dominum suum qui
 reuertetur a nuptijs. Beatus qui mentis oculis speculari in potestate huius
 futurorum gaudia. perpetuamq; cruciatum atq; omni studio contendit illa con
 sequi: istos euadere. Beatus qui deum iugiter ante oculos habet: extre
 mamq; illam horam plenam horroris atq; formidinis: ac deo dum te
 pus est placere studet. Beatus qui in terris uitam angelicam uixit: ut cum
 angelis in die illo tripudiet. Studeamus fratres superna tantum aspicere:

superna intelligere: superna uersare animo: superna cogitare: superna memoria uolueret. superna meditari: superna sapere: superna loqui: superna operari: superna moliri: per omnia prorsus superna emulati. celestibusque assuescere et familiares fieri. Dedignemur obtutus ad inferiora conuertere: ubi uoluptates male blandę et noxię concupiscentię inanis huius seculi atque mortiferi: nostris prouectibus insidiantur: ac de summis ad ima decideret: & de gloria celesti ad barathrum tartari precipitare nituntur. Debemus in omnibus cordis oculo solertiter inspicere semperque cauere: ne quid pulueris in pupillam oculi incidat: perturbetque mentis aciem cogitatio aliqua ingrata deo ac domino nostro: et indigna nobis. Audi queso qui legis: & accipe quid cogitare debeamus: consilioque meo acquiesce. Versemus in animo iugiter angelos: cogitemus archangelos: cogitemus uirtutes: lustremus animo dominationum gloriam: cherubin atque seraphim mentis uoluamus: cogitemus nosmet ipsos: cogitemus deum et dominum omnium: bonumque dei nomen. Habemus prophetas: habemus apostolos: habemus sancta euangelia: diuinosque sermones domini nostri: habemus martyres: habemus sanctos omnes: habemus confessores: habemus sanctos patres nostros: habemus patriarchas: habemus sacerdotes: habemus celos: et que in eis sunt omnia. In istis meditare semper: ista iugiter cogita: hec preta letissima mente perlustra: & eris filius pacis: quietis ac luminis: gratia domini et saluatoris nostri iesu christi: cui ę gloria et imperium: nunc et semper: & per infinita secula seculorum amen.

Incepit sermo quartus decimus eiusdem sancti eusebii de compunctione. Adulator bonorum omnium fonsque sanitatum & thesaurus miserationum tu solus es deus bonus pius atque misericors. qui semper bona querentibus prestas. Et ego domine benignissima remedia tua et dona optima exerior iugiter: que mihi diebus singulis ipse largiris. Horum gratia te xpe deus meus suppliciter deprecor atque confidenter: ut me miserum tolere: ueniatque super me iugiter gratia tua: que cor meum dispersum mentemque in plura distractam colligat & sanet: rursus occulta uulnera mea. Ecce enim distractiones et elationes actumores pleni insolentia infelicis anime mee uulnera semper instant: eaque clam renouant. Sed tu domine deus atque longinimis: qui curas omnia gratia et miserationibus tuis: sana ut piissimus crebras infirmitates meas: perpetuosque langores. Ego enim domine dignus tuis curationibus tuicę atque mercedis reddere omnino nequius. Nam remedia tua atque fomenta omnem estimationem precij excedunt. Non celum: non terra pretia pro merito curationum tuarum psoluere possunt. Sunt autem curationes bonitatis tue: multe misericordię tue. Preco taxari nequeunt medicamenta celestia: immortaliaque & sancta remedia: nullis thesauris uinire possunt. Ceterum solis ea lacrimis miserator indulges: ac per gemitu

Sermo

& compunctionem ea omnibus condonas. Quis igitur non admittetur? quis non obstupescat? quis tantam clementie tue bonitatem non bene dicat: saluator animarum nostrarum: qui pro remediorum tuorum premio lacrimas nostras dignaris accipere. O lacrimarum uirtus: quousque pertingis: que celum ipsum ingenti cum fiducia nullo obice retarata nullis impedita retinaculis penetras. O eximia lacrimarum uirtus: in cuius confidentia angeli omnes celestesque uirtutes exultant. O uirtus lacrimarum: que si uolueris preualet ante sanctum ac sublime solium domini immaculati: cum gaudio confidenter adsisse. O uirtus summa lacrimarum: quousque in ictu oculi in celos reuehis: ascendis prepetibus sublata pennis: & adeo que postulaueris accipis. Occurrit tibi festiuus hilariter cunctisque petitionibus annuit. Largire igitur mihi indigno famulo tuo domine diebus singulis lacrimas: & illumina cor meum atque corrobora: ut lacrimarum fontes dulciter ac iugiter fundens: illustrer in oratione munda: ut ingens illud scelerum meorum cyrographum deleatur lacrimis paucis: ac fletu modico ardens ignis extinguatur incendium. Nam si hic defleam: illic inextinguibilem euadam ignem. Quia enim tuam domine longanimitatem quotidie prouoco: ante oculos habeo & meam amaritudinem et tuam miserationem. Vincit autem tue benignitas patientie amaritudinem meam. Et aues enim cum grandi pietatis affectu nutriunt filios suos: & cum ab eis sepe uritur: nunquam tamen illos deserunt neque despicunt. Supantur quippe pietatis affectu. Quod si aues quoque sic affluunt pietatis uisceribus: quantum magis gratia tua domine sanctis miserationibus trahitur ad miserendum eis omnibus: qui te toto affectu cordis inquirunt. Mater uidem si a suo despiciatur infantulo: non tamen idcirco ut illum negligat inclinare cor poterit. Supatur enim accedit matris affectibus. Sicut et mater & nutrix eodem affectu quippe ac prope pari dilectione alumnos amplectitur: caritatis uisceribus sic cedunt: quanto copiosius gratia pietatis tue amator hominum domine suis miserationibus uiuincitur: ut misereatur et saluet omnes qui semper desiderant te. Quoniam igitur angustor a nequissimo hoste: qui me semper affligit: clamabo cum lacrimis die noctique tuam implorans clementiam: ut me ab ipsius eripiat bellis ac perpetuis telis. Quis enim possit malignos hostes eorumque impetus perferre artibusque dignoscere: si cum domine gratie tue auxilium deserat. Horis singulis cogitationibus sermonibus actibus affligit animam meam: sed tua uis christe: que fluctus maris cohercuit: ipsa illius rabiem increpet: ut superetur a me seruo tuo: confusoque diffugiat. Diebus enim singulis aduersum me renouat prelia: nouas molitur artes: festinatque mentem meam captiuare: eamque a dulcissi

ma & necessaria meditatione mandatorum tuorum amouere. Sed
 emitte domine celeriter gratiam tuam: ut psequatur draconē hunc
 magnum cum omnib; sordidis pessimisq; cogitationib; suis. Indu
 cat te mi domine parabola tua: qua dixisti iudicem quendam in
 ciuitate fuisse: qui neq; deum timebat: neq; hominem reuerbatur
 omnino. In eadem uero ciuitate uiduam esse pauperculam fuisse: q̄
 illum adibat diebus singulis dicens. Vindica me iam de aduersario meo:
 & cum diu inclementer despectisset afflictam mulierem: preualuit tā
 dem uidue tolerantia inimicem licet atq; immisericordem ad equi
 tatem reuocare. Vidua iniuriam passa iniquū & inclementem īma
 nemq; iudicem adit: ut ipsam de suo aduersario uindiceret. Ego ad
 deum ac dñm meum accedo: piū: longanimem: benignissimum:
 potestatem habentem in celo & in terra citius exaudiendi. Os diuinū
 sanctum est: mentisq; non nouit. Deus bone pijsimeq; redemptor:
 fac oro celeriter uindictam oīm in te spantium: & ad te die noctuq;
 clamantium. Ne moram facias uindicandi me domine. Eripe me de
 inimico atq; ad te dirige: ut illo superato per gratiam tuam te solum
 bñdicam: te solum glorificem pijsime ac misericordissime: qui uis
 oīs homines saluos fieri. Et quoniam uite mee tempus defecit in
 vanitate & cogitationibus turpibus: largire mihi potentissimum me
 dicamentum: ut plenissime cures ab occultis uulnerib; meis: & con
 forta me ut uel unam horam in uinea tua prompte laborem. Per
 uenit enim iam ferme ad undecimam horam uite mee vanissime
 tempus. Guberna ipe nauiculam negotiationis mee mandatorū tuo
 rum gubernaculis: & uili abiectoq; negotiatori largire prudentiam:
 ut pagere prospere valeat negotiationem suam: donec tempus habet
 idoneum. Nam & nauigationis iam finis aduenit: magnaq; immi
 net hiems: & tempus me iam desidem aduocat. huc age dicens pi
 ger ostende lucra negotiationis tue: totius recto temporis uite tue.
 Terret me miserum & hora mortis. Aspicio enī & opa mea: & trepi
 dat animus meus: exhorrescuntq; ossa mea: dum intueor desidia
 corporis mei. Venit ecce ante oculos separationis hora: et ex eius
 consideratione nimium metuo. Et qui gaudere debueram potius
 timeo: quia digna gratia tua non feci opera. Est enī ingens pauor
 in mortis tempore peccatorib; omnibus mihi similib;: sicuti contra in
 effabile gaudium est dum anima separatur a corpore omnib; iustis:
 omnib; sanctis: ac pfectis omnib; monachis. Dolor item est atq; tri
 stitia illius separationis hora imparatis atq; torpentibus: cum suā
 negligentiam recolunt: qua totum tempus uite preterit in otio
 & somno uixerunt. Excruciatq; tunc acriter penitentia & cordis do

lorum cum: qui dum uiueret salutem suam curare neglexit: adeo ut punit
 ipsius cruciatus ipsum timorem mortis ac separationis excedat. Contra
 uero iusti: sancti et integri monachi in ipsa hora sue uocationis exul
 rant: expositum oculis cernentes sudorem illum ingentem certaminis
 sui uigiliarum scilicet orationum: ieiuniorum: lacrimarum: ciliciorum
 & eiusmodi ceterorum: triumphatque illorum anima: gesticulans ex labo
 ribus erumnisque presentibus ad requiem commigrare. Terribilis uero e
 mortis uicinia peccatoribus: lateque uiuentibus: quique nullum emenda
 datoris uite studium habuerunt in uita hac uani et plena miserie
 uehementissimaque tristitia peccatorem occupabit: cum sibi migra
 dum erit ex corpore. Neque enim quicquam tunc omnino loqui permittitur
 siue deprecari: quippe diffusum seuerissimumque preceptum urget:
 nec patitur moram. Hec heu infelix anima: cuius modo rei gratia
 negligis uitam salutemque tuam: Cur elata incedis et marcescis
 otio: breue hoc tempus: quod tibi ad penitentis remedium indul
 tum est: Hescis quia subito erit uocatio tua: Quid oro illic actura
 es: si modo in negligentia uixcis: Ante tremendi iudicis tribunal
 quid pro excusatione tua respondere poteris: Non intelligis miser
 quo subrept tibi inimicus: quomodo tibi celestes diuitias quotidie
 furatur ignoras: Hec ipse queso & euigila o anima deprecatione in
 tentissima cum lacrimis dei opem implora in die belli: clama ad illum
 cum gemitu cordis: et continuo mittere in auxilium tuum angelum mi
 sericordem: qui te ab omni belli periculo liberet: et ab omni confusione
 inimici. Sollicite precaue ne mortis tempore in tristitiam et gemitum inci
 das: atque in eternum inutiliter plangas: Tunc redibunt tibi omnia in me
 tem hora illa: dicesque in temetipso acriter dolens atque a fundo cordis inu
 gians. Ego ista quotidie reminiscebar: proponebamque apud me ipsum
 dicens. Peragum profecto dies meos: quibus in terra sum: ut ultra non
 peccem: neque a diuinis mandatis uerum excidam: sed cum alacritate
 multa: que illi placeat perficiam semper. Hunc aut inanis inuenior:
 nullumque prorsus boni operis meritum habeo. Redi ad te ipsam o anima:
 certa iugiter: assidue time: desidera deum tuum: et obsequere illi in o
 pibus bonis: ut cum hora mortis et separationis aduenierit: inueniat te
 promptam atque paratam cum ineffabili gaudio precitorem illam. Co
 sidera o anima: et diligenter examina conuersationem tuam uocationem
 que dei. Namque migrationis hora non afficit aut angit liberum uirum:
 terrenorum omnium exitum mole: sed affligit mors ignauum homi
 nem desidiosumque torpentem: contristat et peccatorem: contristat remis
 sum: contristat multa ex animi affectu possidentem: qui animam
 suam curis ac negotiis seculi deuinxit: contristat & diuitem: quia in

uitum a seculo separat. Contristat & patres: quoniam eos a dulcibus li-
beris segregat. Contristat & fratres: quoniam ab inuicem eos cum gemitu se-
parat. Hi omnes motus hora supponente truantur: quoniam uice
seculi q; negotijs ligati constituti q; tenentur. Tu uero quare tristatus atq; i
gemiscus o anima libera: seculo seculi q; negotijs exuta: In libertatem uo-
cata semper libera permane. & uiam dei ingenuè perge: que sibi sunt pla-
cita prompte & alacriter exequens. Si adherens deo ex toto corde: non ex-
puesces motus horam: & migratio a corpore erit tibi ingens gaudium
inextimabilisq; letitia. Saluum me fac piissime domine: salua me fili-
dei: qui solus sine peccato es xpe: et da mihi saluator eterne uite iugem
meditationem: ut nihil unq; in corde habeam preter meditationem
uitam: ut uoluntatem tuam faciam semper: coopante mihi peccatori
gratia tua: promptus q; sum ad tua exequenda mandata: ut uite negoti-
um possim in pecunia: quam ipse dedisti mihi rex celestis preceptis ne-
gotiatione in tuo agro saluator: laudes consequi merear et ab ipse mi dñe
dicam q; cum fiducia et gaudio et mundo corde dum ueneris. Beatus su-
quoniam uenisti domine: ut induas me ueste digna et nuptijs congrua
sponsi immortalis: quam acquisiui per gratiam tuam. Accendam & lam-
padem quam mihi prestitit xpe gratia et longauimitas tua. Excami cū
gaudio in occursum tuum laudans & glorificans & benedicens celestem
sponsum. ut uisitorum atq; sanctorum qui tibi placuerunt participes
fieri merear in secula seculorum amen.

*Incipit sermo decimus quintus eiusdem sancti ephrem de pas-
sione domini saluatoris felicitis.*

LOqui timeo: & narrationem plenam horroris lingue of-
ficio aggredi. Est enim reuera metus ingens de passione
domini saluatoris uerba facere: et tante rei indignitatem
explicare temptare. Hodie namq; dominus noster traditus
est in manus peccatorum. Cuius rei gratia est traditus sanctus: innocens.
celestis dominus: ac sine peccato. Qui nihil peccauerit: hodie traditus
est. Venite fratres: discamus quare traditus sit xpus saluator nr. Propt-
er nos impios dominus traditur. Quis non admiretur: quis non obstu-
pescat. Peccantibus seruis dominus traditur: ut liberet a morte pprios
seruos: qui ante peccauerant. perditionis ac tenebrarum filij in tene-
bris exierunt eum comprehendere: qui in ictu oculi poterat omnes ex-
uere. Vidit illorum audaciam dominus & uersam inuidiam: se-
q; ipm cum omni mansuetudine sponte sua impiorum tradidit manibus. Vin-
cerunt perditum immaculatum dñm: illuserunt q; ei qui alligauerat
fortem insolubilibus nexibus: nosq; a peccatorum nidorum uinculis sol-
uerat. Texerunt & coronam spinarum suarum: quas pro fructu tule

Sermo

lerat uinea iudeorum. Illuserunt ei regem appellantes. Conspuerunt
 in faciem eius: cuius aspectum omnes celorum uirtutes contremescunt.
 En rursus angustia: dolor & lacrimę cor meum occupant: dum consi-
 dero dñm contumelias: probra: uerbera: sputa tanta lenitate toleran-
 tem. Venite discamus miserationum ipsius magnitudinem. Dulcis
 dñs seruum inutilem & incontinentem habuit in paradiso uolu-
 prans. hic aut ubi peccauit tortoribus traditus est. vidit pius dñs de-
 ficientem inter flagella: & misericordia motus: ut seruum eximeret
 a pena: semetipsum pro illo flagris exposuit. Volebam hic finem facere
 ob nimij stuporis magnitudinem: sed rursus uentus sum ne p meum
 silentium iritatem spiritus gratiam. Pauco tamen fratres non diffi-
 militer dum ista pronuntio: tremuntq; omnia ossa mea. cū ea dilige-
 ti admota consideratione discuto. Ipse oīm conditor deus noster &
 dñs ante cayphan hodie sistitur: quasi unus ex reis: unusq; minis-
 trorum ei alapam dedit. Tremet cor meum hec omnia cogitans. Sedit
 seruus: dñs stat: & qui plenus erat sceleribus contra infontē atq;
 ab omni peccati labe alienū sententiam dictat. Contremuerunt celi:
 fundamenta orbis terre concussa sunt. Expauerunt angeli omnes
 atq; archangeli. Gabriel & mihael facies suas alis contexerunt. Che-
 rubin tremantia sub rotis se abdiderunt. Seraphin illa hora alas ad
 inuicem collisisse uisa sunt: cum daret minister iniquitatis alapā
 domino maiestatis. Quomodo igitur tulerunt fundamenta terre
 motum atq; tremorem: cum hora illa contumelijs affici creatorem
 suum cernerent: cogito ac tremore concutor: rursusq; compungor
 intuens lenissimam tolerantiam benignissimi domini. Tremūt ecce
 renes mei dum loquor. Creator qui de puluere terre hominem per
 gratiam finxerat: a manibus quas ipse formauerat alapam accipit.
 Caueamus solliciti fratres: ne ista omnia simpliciter audiamus: que
 pro nobis dñs pertulit: sed ea solliciti ruminemus: & iugi meditati-
 one uoluamus. Dic minister infelix: dū serue neq; cuius rei gratia
 dñm alapis cedis? Serui quidem omnes cum liberi efficiuntur: ac-
 ciunt alapam: ut mortali libertate potantur. At ipse o infelix cum
 sit oīm liberator inuisse alapa ceditur. Quid putas mercedis accipe-
 a caypha expectas pro huiusmodi alapa? Ergo ne non audisti: ergo ne
 non didicisti: quoniam filius est oīm dñi? Alapam quidem dedisti
 omnium domino: sed seruus seruus seruorum factus es in eternum:
 obprobrium & abhominatio omnium eterno damnatus incendio.
 Grande miraculum fratres: stuporis plenissimum est: cernere xpi re-
 gul ac domini nri mansuetudinem. Palma cesus a seruo rationabili-
 ter prudenterq; respondit cum omni mansuetudine ac reuerentia.

Seruus fuit: dominus patitur. Irascitur seruus: dominus in sua benignitate persistit. Indignationis aculeos rixam q; tumultuantis aī
re maxime tempore quis continet? Dominus noster hec omnia pertulit benignitate sua. Quis tuam o mitissime domine patientiam
aut ferre aut explicare possit? Huc accedite carissimi dilecti christi: cō
punctione simul & affectu summo redemptoris illecti. Venite conside
remus pariter quid hodie contigit in syon ciuitate dauid: semen abra
he carum atq; dilectum quid hodie gessit. Immaculatum nempe dñm
tradidit morti. Hac die christus saluator n̄r per iniquoz manus inius
tissime ligno crucis affixus est. Venite omnes & corpus n̄rū abluiam⁹
lacrimis atq; gemitibus: quia dñs noster & rex glorię pro nobis in
pijs morti est traditus. Si quis forte nostrum dilectissimi cuiuspiam
atq; carissimi audiat subito mortem: uel ipm dilectum mortuum
ante oculos suos iacere repente conspiciat: immutatur facie: eiusq;
serenitas aspectus obnubitur. Ita et lucidus sol ex alto celi axe contu
meliam domini pendentis in cruce conspiciens immutatus est facie:
contraxit lucis sue igneos radios: iniuriam domini uidere nō substi
nens: merore se uestiuit & tenebris. Ita et spiritus sanctus extemplo
considerans dilectum iesum appensum in ligno crucis: rupto honesto
illo templi uelo a summo usq; deorsum in columbe specie continuo
exiuit de templo. Creatura omnis in metu ac tremore fuit: quando
mortuus est saluator noster: celestis rex: dñs maiestatis. Nos autē
peccatores etiam contemnim⁹ semper: p̄ quos ille traditus est: qui so
lus sine peccato fuit. Videmus quot die audientes passionē & contu
melias domini & saluatori n̄rī: diebus q; singulis delicias que
rimus: omni q; studio uestis queramus ornatum. Sol ecce p̄ contu
meliam domini splendorem lucis sue conuertit in tenebras: ut nos
uidentes ipm imitemur. Dominus tuus o infelix pro te in cruce
contumelijs afficitur: et tu uestis molliem et ornamenta secularis.
Non tremit cor tuum: non mens tua exhorrescit hec audiens. Qui
solus sine peccato est p̄ te impie traditur morti: iniurias: obprobria:
uerbera patitur: ipse uero superbia tumidus audis hec omnia. At ue
ro congruum ac decens est. ut grex rationalis uniuersus: pastore
suum iugiter ambiat: eumq; semper uidere desideret. Ita obsecro
reueremini illum. Nolite inanem cultum uestium inquirere. No
lite cibis lautioribus & delitijs seculi contra ppositum religionis as
suescere: sed in omni excitatione uestra pastorem uestrum semper
intendite: ut ab eius uestigijs nusq; aberretis. Ne quēso imitatores
iudeoz simus: ut pplius durus: pfidus: inobediens: & bona dei sal
uatorisq; beneficia irritans iugiter. Altissimus p̄ abraham fidelem

exultat p̄
paula 2

quo in nobis
p̄tōdus

exultat p̄
p̄tōdus

Sermo

famulum suum. primumque ipsius deuotionis affectum. tulit ab in-
 itio duriciam ac perfidiam populi. Manna de celo ad manducandum
 dedit eis: uerum ipsi celesti cibo indigni. alia concupierunt: cibos pla-
 ne male olentes. Aquam rursus ex petra in deserto eis produxit: sed ipsi
 horum uice sibi acetum dederunt suspendentes in ligno. Cuiusmodi
 ne iudeorum participes inueniamur: crucifigentes dominum creatorem
 nostrum. Metuamus semper habentes ante oculos passionem redemptoris nostri.
 Meditemur assidue penas ipsius atque supplicia. Propter nos enim passus est
 impassibilis dominus. pro nobis crucifixus est qui solus sine peccato fuit. Quod
 nos fratres ei reddere: quid tantis eius beneficiis retribuere unquam poterimus?
 Attendamus ergo nobis ipsis. ne passionem eius contemamus. Huc omnes ecclesie
 filij accedite: qui sancto & precioso sanguine immaculati agni redempti
 estis. Venite meditemur passionem christi cum gemitu et lacrimis: atque
 inter meditandum contemiscamus dicentes ad inuicem. Christus salua-
 tor noster pro nobis peccatoribus morti traditus est. Perpende frater quid
 nam est: quod audisti. Deus sine peccato: altissimi filius pro te traditus
 est. Aperit cor tuum: considera ipsius passionem diligenter: et ista tecum taci-
 tus uolue. Deus in quem peccatum cadere non potest: hodie traditus est:
 hodie illusus: hodie conspuus: hodie flagellatus: hodie percussus a lap-
 sis: hodie coronam spinarum tulit: hodie crucifixus est celestis agnus. Con-
 temiscat cor tuum: horreat anima tua. In hac iungi meditatione passio-
 nem domini tui quondam lacrimas funde. Dulces quippe nimium sunt
 eiusmodi lacrimae: illustraturque anima passionem christi iugiter uersans.
 Huiusmodi sit semper meditatio tua. Lacrimare quondam gratias referens
 domino pro his que pro te passus est: ut in die aduentus eius sint tibi la-
 crime tue gloria et exultatio ante tribunal illud terribile iudicis. Affli-
 gere tu quoque dum intente cogitas que pro te pertulit pius ac mitissimus
 dominus. Tolerare temptationes: gratias ex animo referens. Beatus sane
 qui semper ante oculos habet celestem dominum et passionem eius: qui se
 ipsum crucifixum mundo: qui omnibus uitis terrenisque negotiis mortuus est.
 qui imitator factus est domini sui. Hec sapientia: hec prudentia: hic affi-
 ctus est fidei omnino famulorum: cum semper imitatores fuerint domini
 sui in opibus bonis. Aspiras o homo immaculationem dominum in cruce pen-
 dentem: & audes infelix in deliciis & risu peragere cursum: quo uiuis inter-
 ra. An ignoras miser quod is qui crucifixus est dominus. de his omnibus abs-
 te exigit rationem? Tu quidem nunc negligis: & contemnens rides: et
 passim delitiis solueris: sed ueniet profecto dies illa terribilis. dies ultionis:
 cum sine fine lugebis: ac pro doloribus tuis in igne perpetuo cum eiulatu pro-
 clamabis: neque erit omnino qui respondeat et misereatur anime tue. Ad-
 oro te domine: benedico te pie: precor te sancte: tibi procido amator hominum

domine: te immaculat glorifico: quoniam tu unigenitus dñus oī
um: qui solus sine peccato es: pro me indigno et peccatore morti tradi
tus es: et morti crucis: ut peccatoris animam liberares: et a peccati ne
xibus solueres. Qui tibi pro his omnibus retribuam domine. Gloria
tibi piissime: gloria tibi misericordissime: gloria tibi longanimis: glā
tibi qui omnia peccata remittis: gloria tibi qui descendisti saluare ani
mas nr̄as. Gloria tibi qui te in utero uirginis nr̄e carne uestisti: gloria
tibi qui pro nobis es natus: gloria tibi qui pp̄ nos temptatus es: gloria
tibi qui uinctus es: gloria tibi qui flagris cecus es: gloria tibi q̄spitui es
gloria tibi qui crucifixus es: gloria tibi qui sepultus es: gloria tibi qui re
surrexisti die tertia: gloria tibi qui predicatus es: gloria tibi qui credi
tus es: gloria tibi qui assumptus es in celum: gloria tibi qui cū gloria
ingressi sedes ad dexteram patris: gloria tibi qui iterum uenturus es
in gloria patris et sanctorum angelorum ad iudicandam omnem ai
mam: que uirtutes fecit sanctas passionis tuas: in hora illa horrenda
atq; terribili: quando uirtutes celorum mouebuntur: cum simul ue
nient angeli: archangeli: cherubin & seraphin cum tremore magno
in conspectum glorię sue: cum tremefacta quatentur fundamenta
terre: & spiritus omnis exhorrebit pre inestimabili gloria immense
maiestatis tue. In illa hora queso operiat me manus tua iubilis tui: &
liberet animam meam a sempiterno igne et ardore dentium: et exte
rioribus tenebris: et p̄petuo gemitu: ut ego te sanctum dñum et redem
ptorem meum benedicens dicam. Gloria tibi domine qui me peccato
rem per immensas miserationes benignissime pietatis tue saluare di
gnatus es: qui cum patre et spiritu sancto uiuis et regnas per omnia
secula seculorum amen.

Incipit sermo decimus sextus eiusdem sancti Eusebii ad eos qui fi
lii naturam scrutari uolunt.

Rex celestis immortalis dominus: filius unigenitus: de
ctus patris: qui per gratiam suam potestate diuina homine
finxit ex terra: sue pietatis miserationibus uictus: pp̄ ip̄m
hominem quem formauerant sancte et immaculate ipsi
us manus descendit de celis: ut saluaret et curaret omnes morbis varijs
prellos. Cunctos quippe perniciosos morbis infecerat inimici altius et opi
uo. Unde & putredo secuta est graui atq; inuincibili: adeo ut uulnui
ip̄m nec p̄phete nec sacerdotes sanare potuerint. Quapp̄ sanctus unigeni
tus filius cum uidisset humanum genus in malis iacere infirmum uo
luntate patris de celo descendit: et incarnatus in sancte uirginis utero
atq; ex ea genitus sua uoluntate processit: ut curaret omnes varijs lan
goribus fatigatos: gratia et miserationib; suis: utq; morbos omnes uerbo

solo sanaret. Erupuit omnes a suorum vulnere fendo pure. Verum
 ipsi egroti post beneficium curationis acceptum: dum reddere medico
 gratias procuraret sanitatem deberent ad hoc usque ingratitude pro
 cesserunt: ut medici naturam incomprehensibilem nefaria curiosi-
 tate rimari niterentur. ⁴ O pauendum miraculum! o inutilem reprobos
 et impios stultorum mortalium conatus. Quis tanta unquam audierit
 aut quis aspexit curata vulnera annis plurimum putrida ipso uero
 sanatum per summam uelamam in medicum fuisse contume-
 liosum. Medici suam sceleris infelix quia pro te assumpsit for-
 mam medicus: ut te sanaret: idcirco ipsius naturam impia teme-
 ritate rimari. Audi que ego tue immanitati & impudentie loqr.
 Si scrutari pergas subitanti in medicum curiosum tu nullus adiuit.
 nullus transiit. nullus exiit parit. Quicunque eussce uestigationis
 iter incedere nititur continuo uia illi omnis obcluditur: et ante sem-
 hil nisi deserta loca et inuia conspiciat: nullam prorsus habentia man-
 sionem aut requiem. Cur deserta horrenda sectaris: quibus nulla ut
 diximus mansio nullus finis est. Quorsum improbe tendis. Pe-
 lagus immensum atque infinitum est: unigeniti filii diuina natiui-
 tas. Quero stolidus ac temerarius es: si gleba pusilla ex puluere ter-
 re compacta tam vastum pelagus huius uestigationis penetrare
 posse te putas. Quo euadis miser: quis unquam hoc uidit: quis induit:
 ut pulvis modicum fragilis in pelagus descendit ad peritandum
 omne mari profundum: qualem flatus uentorum ubique dispergitur.
 substantiam non habens: neque uirtutem uentorum uel tenuissimo
 flatu resistendi. Natura utem stipule uim ignis explorare pergit. Est
 enim ignis comburens diuine nature uestigatio. Cur te ipsum infelix
 horrendis flammis exurendum tradis. Dic mihi temerarie: quo in
 mente tua ipsum effinxisti creature totius auctorem infinitum: gloriosum
 atque terribilem: cuius ab aspectu creatura omnis liquefacit ut cera
 a facie ignis. Creatura inquam omnis uisibilis et inuisibilis ab a-
 spectu illius in uero oculi liquefacit & deficit: & tu impudens atque im-
 probe magnum atque terribilem: gloriosum & inestimabilem in tua
 dementia & temeritate comprehendere te putas. Ebrui effectus es
 miser: qui te ipsum ignoras: & naturam atque humilitatem tuam. Ipe
 o pulvis uilissimus: quo pacto creatus fueris nescis. Qui ergo te ipsum
 ignoras: dominum maiestatis terribilem & gloriosum quo scelere scrutari
 audes. Attende o infelix magos illos qui de remotis partibus ad adora-
 dam nuper editi regis infantiam aduenerunt. Non illi regem in-
 uenerunt in purpura iacentem: non diademate luccentibus gemmis
 intexto insignitum caput: sed infantem inuolutum uilibus pan-

nisi in presepio repererunt: & continuo apertis thesauris suis ob-
tulerunt ei munera cum gaudio cordis. Vide excellentissimam
magorum fidem. Offendunt in uili presepio iacentem regem cele-
stem: sanctum: nuper pro salute totius orbis in carne natum. In-
ueniunt inq̃ in presepio: nectamen ultra inquirere pergunt. Quid
enī angusto presepio uilius? Inter tot uilia nullum regis indicium
cernentes magi: nihil de illius maiestate dubitant: nihil pannoꝝ
uilitate mouentur: neq; geniti naturam curiose rimantur: ipse
aut infelix ad patris dexteram conspicit unigenitum filium omni
subnixum maiestate regem: consedere patri atq; cum ipso laudari: &
audet illum temere scrutari. Non expauescis miser: non stulte ter-
reris. Qui te ipm nescis: creatorem explorare presumis. Quis talem
non excreetur audaciam. Deus & dominus unigenitus patris in
excelsis ad patris dexteram residet. Angeli: archangeli: cherubin &
seraphin cum metu & tremore adstant illi pressis deorsum cū hor-
rore reuerenter obtutibus: cinis aut ac puluis in terra sedens scri-
tatur opificem. Cherubin prope solium glorię sub alis suis contegit
faciem: neq; in illam maiestatem insigere lumina sustinet: homo
aut terrenus & luteus: qui se ipm & mortis sue tempus ignorat: do-
minum oim conditorem perscrutatur. Audi miser qui scrutaris do-
minū tuum: miranda quedam te enarrare promittis de ipsius dei-
tate: de unigenito dilecto patris. Qui ergo inuisibilem deitatem glo-
riosam: incomprehensibilem te cernere in illo secreto suo procatit
asseris: pauca nobis prius explica de creature ratione: & expone in
tua sapientia & intelligentia ministrorum ordines: qui coram deo
iugiter adstant. Ostende nobis & exprime ac profer in lucem an-
gelorum naturam: figuram cherubin: seraphin imaginem pp̃a
gabrielis faciem: ignem michaelis profecto flagrantem. Ministri
deitatis et spiritus cum sint omnes ignem quomodo uident. Lux
nempe in circuitu est. Quo item ordine spiritum ducit admini-
strationis spiritus. Quenam ipoz statutz sunt: erecte in speciem
honestę proceritatis: an globosę atq; rotundę: tractabiles sunt an
intractabiles. Hęc omnia loquere temerarie atq; furiose: ea expone
quę nobis ignota sunt: quenam sunt igneorum spirituum alę: qui
flammanrium pedes. Dic ut illi opiant suos igneos axes sub igneis a-
lis: quō item uelent faciem inter igneas alas: non ferentes inten-
dere aciem in illum immortalem ignem glorię domini. Si te ista
superat ignorator ingrate: nec inestimabiles creaturas dmi eloqui
sufficit: creatorem ipm qua temeritate circūscribere niteris. Dices ei
infelix rerum magnitudine superatus. Inuisibilis est natura conditio

nis angelice: in supernis immorantur deitatis ministri. Dic age-
 rel ipsa uisibilia. In his quoque succumbens. Ignis certe datus est nobis
 in usum atque ministerium. Hunc igitur in os tenere iniiciens: carbo-
 nem ardentem intrepidus mandet: ut auditores omnes simul atque spe-
 ctatores certiores reddas posse te eloqui ipsius quoque domini naturam
 opificii summi. Sin hoc nequiuertis: abscede temerarie loquax: desce lu-
 ge te ipsum. Deserta enim fide sancti conditoris: que saluare omnes pot-
 qui per eam saluari cupiunt: in perniciem tuam arma cepisti: & ex-
 acuens gladium sponte illum infixisti in cor tuum. Derelicta uen-
 patris gloria curiosus eterni opificis scrutator effectus es. Infelix autem p-
 fecto miser atque impudentissimus est: qui scrutari cupit opificem
 suum. Milia milium et centies milies millena milium. angelorum
 & archangelorum cum horrore glorificant tremantis adorant: et
 homines luteri pleni peccatis de diuinitate intrepide disserunt. Non
 illorum exhorrescit corpus: non contemnitur animus: sed securi & gar-
 ruli de christo dei filio qui pro me indigno peccatore sponte passus est:
 de quo ipsius utraque generatione loquuntur: nec saltem quod in lucem
 cecutiant sentiunt. Semper enim ut lux clarissima et ignem solis in-
 bar exsuperans micat natiuitas saluatoris. Dic mihi infelix si uoluerit
 cecus qui nunquam solis radios uiderit cum aliquo clari ornato lumini-
 bus de sole isto uisibili eiusque radiis loqui: dixerit quod contendens cecus
 ille a natiuitate: solem ipsum in sublimi regione celi extra suos ra-
 dios et sine luce peragere cursum suum: quis fidem cecus uerbis acco-
 modare pateretur. Nonne potius congruum erat: ut cecus de lumine
 uidiens ab oculis predicto: crederet certissimaque fide teneret: soli sem-
 per adesse suos radios: ipsum quoque nunquam sua luce destitui: cum hoc preser-
 tim ut diximus: ab his qui cernerent ita esse certa ratione probaren-
 tur. Sin uero cecus ille que sibi dicuntur credere renuat: figuram
 solis in corde suo innumeris cogitationibus fingit atque describit: cum
 formam ueram insignire non valeat: eo quod lucentem solem cum ra-
 diis suis corporeis oculis nunquam cernere potuit: neque his qui solem
 cecit intuitu credere uoluit. Ita et nos omnes nisi sanctis credere uo-
 luerimus prophetis et apostolis de filio patris unigenito loquentibus:
 quod scilicet hominem deus assumpsit: natusque est ex uirgine de
 sancto spiritu: ceco etiam deteriores erimus. Sancti enim illi prophete
 et apostoli uiderunt eum: illi quidem ipsum sancto: isti etiam uisioe
 corpora. Nam alius quidem in spiritu sancto filij ad homines ad-
 uentum praeiudicet & precinit. Alius conceptum partumque uirginis
 expressit: ipsiusque nomen aperte signauit emanuel: id est nobiscum
 deus nover. Alius cum adhuc utero matris esset inclusus: ipsum dominum

ad se uenientem spiritu sancto afflatus agnouit: atq; intra matris
uiscera magno cum gaudio exultauit: ac ueluti in occursum perge
re gestiens exiuit in utero. Idem ipse denuo immaculatum dñm
corporeo asperit intuitu: ipm q; in iord. me lumine baptizauit. Spe
rem illum intuitus confidenter exclamat & docet. Ecce agnus dei: ec
ce qui tollit peccata mundi: per grām suam. Apostoli quoq; uiderunt
illum corporalibus oculis: certissime q; tradiderunt nobis: queq; sibi
ueraciter explorata sunt: quod uere utrūq; corpus accepit: et que
q; signa fecit: atq; prodigia presentib; testibus q; discipulis. Crucis q;
patibulum eiusq; resurrectionem ascensionemq; ad patrem suū con
fessum ad patris dexteram. Hec omnia sancti euangeliste ueraciter
in scriptis fideliterq; reliquerunt: ita ut nulla ex eorū dictis dubitatio
possit emergere. Ceterum nos nisi his omnibus fidem habere ueli
mus: oculis fidei cæci inuenimur: & unusquisq; utrūq; prout placi
tum fuerit iuxta suam insipientiam uentilat conceptionem nati
uitatemq; dominicam. En paratam ac tutam per diuinas lras ha
bemus uiam: uenite fideliter incedamus per eam. Nam sine fide sur
nemo potest ea omnia que de domino nostro et redemptore mñdi
scripta sunt. Sed tu si me audire uolueris crede: neq; ista curiose
scruteris. Audisti dilectissime quia deus pater misit unigenitum
filium suum ad salutem tuam: indubitata fide crede. Verax enī est
sanctus deus. Audisti rursus: quia unigenitus ipse carnem assumpsit
ex sancte uirginis utero: conceptus q; ex ipā et spiritu sancto: et natus
est. Certissimum id habeas in corde tuo: nihil q; omnino ex his que quo
tidie sancta de illo euangelia loquuntur: ambigat. sed omnia plenā animā
fide suscipias: aspiciens iugiter opa ipi puris oculis fidei. Intuere dñm
oculis cordis: cumq; tota fide complectens: quocunq; perrexerit sequere:
& loca singula cum eo plura magno cordis affectu. Gaudeat anima
tua cernens dñm per gratiam suam curantem morbos omnes: pel
lentem demones uerbo ac potestate diuina. Ad nuptias quoq; cha
na cum eo indiuiduus comes ingredi: bibe de uino bñdictionis ei;
Immo uero contemplare decorem ac spēm dñi: et iug a speculatione
sancti uultus atq; ab eius suauissimo aspectu aciem flectas. precede
illum rursus in desertum locum: intuere magnalia illius: dñm pa
nes in sanctis manibus crescent ad pascendam innumerosissimam
turbum. Perge frater perge ex affectu animi: sequere xpūm quocunq;
perrexerit. Si sic illum sequaris: atq; comiteris gressibus amoris ac fidei:
non accedet ad te malum: neq; propinquabit iuxta te malignus.
Sequere illum & ad nouissimam cenam: in qua et discipulis suis tra
didit sancta mysteria. Sapienter q; considera quō lauat discipulorū

pedes: atq; intra te metipsum alta pure fidei consideratione per
 motus: atq; cum timore admirans dic. Deus oim conditor qui fin
 xit ex puluere hominem per gram suam: ipse figmenti sui abluir pe
 des. Ista tuum cogitans frater: glorifica et adora ipsius infinitam bo
 nitatem. Inspice item diligenter quomodo sumens in manibus pa
 nem bndicit ac frangit in figuram immaculati corporis sui: calice
 q; in figura preciosi sanguinis sui benedicit: et tribuit discipulis su
 is: & esto tu quoq; particeps sacramentoz eius. Atq; inde descendens
 ingredi iniqui caiphe atrium cum domino tuo: p'siste constan
 ter ut uideas contumelias quas pro te passus est: inueniaris q; per
 fectus amator domini. Sequere illum & ad crucis locum: adiste tñ
 seruus domino tuo. Inspice quomodo & latere ipsius sanguis ma
 nauit & aqua in redemptionem anime tue frater: ac diligenter
 attende ubi nam illum de cruce depositum condunt. Mane primo
 cum mulieribus ad eius tumulum perge: respice reuolutum ab eo
 lapidem: uide et adstantes illic angelos. Ausculta quid angeli mu
 lieribus dicunt. Surrexit dnus sicut dixit uobis. Hec omnia prudē
 ter: p'fecte: fideliter: indubitanter q; considera: cuncta q; uera eē que
 gesta referuntur constantissime crede. Nam nisi fidei oculis hec
 omnia clare conspicias: non uales a terra in celum eleuari: xpi q; pas
 siones spiritaliter cernere. Nam fidei oculis cum in corde cuiuspiam
 patenter ac liquide lucis instar effulserit: dei quoq; agnum sincere
 intuetur qui pro nobis occisus est: & donauit nobis corpus suum
 sanctum & immaculatum: ut eo ppetuo uescamur: sit q; nobis ipiq
 participatio in remissionem peccatorum. Si quis hunc fidei oculis
 possidet patet & lucide conspicit dnū: atq; certa & plenissima
 fide agni immaculati unigeniti filij celestis patris corpus mandu
 cat & sanguinem bibit: nequaquā diuinam sanctam q; fidem curiose
 perscrutans. Fides enim dei est: que opatur in nobis: & futura pro
 spectat: fides q; appellatur semper: non curiositas. Credis dilectissime
 unigenito filio xpo iesu: quod pro te super terram sit natus i carne?
 Quid ergo scrutaris inscrutabilia? Si ista curiose rimaris non iam
 fidelis uocaberis: sed curiosus. Esto fidelis atq; innocens. participa
 immaculato corpori domini tui fide plenissima: certus quod agni
 ipm integre comedis. Ignis immortalis sunt mysteria xpi. Noli ea
 temere scrutari: ne in ipoz participatione comburaris. Abraam patri
 archa celestibus angelis terrenos apposuit cibos: illi q; comederunt. Gra
 de profecto miraculum aspicere incorporeos spiritus in terra carni
 um cibum comedentes: sed hoc sane excedit omnem admirationē
 omnem mentem: omnem q; sermonem quod fecit nobis unigeni

tus filius christus saluator noster. Ignem & spiritum manducandū ac bibendum prestitit nobis carne uestitus: corpus scilicet ac sanguinē suum. Equidem fratres cum xpi sacramenta non capiam: ulterius progredi non audeo: neq; archana illa sacratissimaq; mysteria rursū attingere: neq; si uoluerō de his procaciter loqui dei sacramenta cōprehendere possim: sed ero temerarius: imprudens: cum aere vitis conatibus luctans: aeternam quippe ob tenuitatem suam penitus tenere non possum. Illa nempe sancta & reuerenda mysteria ingenij mei vires excedunt. Potius ergo glorifico deum & patrem: qui per unigenitum ac dilectum filium suum: me peccatorem indignum: corde simplici in se credentem saluare dignatus: fugiens huiusmodi curiositates illicitas: omnemq; presumptionem displicentem deo. Mortalis ego sum: terrenus ex terra: effectus per grām ex humi natura. Agnosco humilitatem conditionis meae: creatorem q; meū scrutari nolo. Terribilis enim est: natura q; incomprehensibilis. Benedico & adoro ipsius excellentissimam potestatem in secula seculorum amen. Incipit sermo decimusseptimus siue liber eiusdem sancti eusebii de antichristo feliciter.

Quomodo peccator ego plenusq; delictis explicare ea poterō quae meas excedunt vires? Quia tamen saluator noster pietate sua linguam nrām affatim mouet ad ea dicenda quae et mihi ipsi & auditoribus omnibus iuxta uoluntatem suam profutura sint: pro edificatione cōmunj loquar in doloribus: dicam in gemitibus de instante mundi termino: & de impudentissimo terribimoq; dracone: qui perturbaturus est omnem sub celo regionem: iniecturusq; formidinem & contemptum horredamq; perfidiam in cordibus hominum: fauens signa & prodigia atq; ostenta: ut si fieri potest in errorem etiam electos inducat: omēs q; seducat fallacibus signis prodigiorumq; miraculis: quae ab illo fiet secundum pmissionem sancti dei. Accipiet enī potestatem fallendi p̄stigijs mundum: quia multiplicata est iniquitas seculi: prorsusq; execranda ubiq; geruntur. Atq; idcirco immaculatus dñs temptari mundum erroris spiritu pmittere: impietatis illorum gratia: quoniā sic homines discedere a deo elegerunt & amare malignum. Magnum certamen fratres erit temporibus illis: & fidelibus maxime: quando signa & prodigia draco ipse magna cum potestate consummabit: cum item se ostendet quasi deum portentis terribilibus per aeternam uolās: demonesq; omnes in aere sublimes tanq; angeli tyrannū circum stare cernentur. Clamabit enim in fortitudine: immutans etiam formas ad exterrendos immenso pauore mortales. Quis putatis frēs

Sermo

tunc inuenietur armis fidei ita septus atq; munitus: ut immobilis p-
 stans certum argumentum ex his colligat: adesse iam sanctum unigeni-
 ti filij dei et gloriam aduentum cum tribulationem illam ineffabilem
 super omnem animam ubiq; fieri uiderit: nulla ex parte finem habentem
 aut requiem: neq; in terra neq; in mari: Cum uiderit omne mun-
 dum perturbari: omnesq; fugientes in speluncis abscondi: et montium
 occupare cacumina: alios quidem timere morti: alios uero pre sitis ardore
 ut ceram ab igne liquecere: neminemq; qui misereatur adesse: cum
 uiderit uultus omis inadescere lacrimis: ac pre desiderio sepe rogare ho-
 mines: an alicubi sit uerbum dei super terram: responderi q; nullo. Quis
 putat dies illos ferre poterit: quis pressuram illam intolerabilem sustine-
 re: cum uiderit confusionem horrendam tumultumq; plorum uenien-
 tium a terre finibus ad inspicendam tyranni faciem: et ex eis plerosq; ad-
 orantes coram bestia clamantesq; cum metu ac timore. Tu es saluator
 noster. Mare tunc fluctibus intumescens: in fundo uersabitur: exarscet
 terra: celi subducent pluuia: arbuta marcescent: omnesq; qui orien-
 tem incolunt sinet ad occidentem ingient terrarum pre patore nimio: utq; for-
 midine: cunctiq; qui occidentalem inhabitant plagam ad orientem
 cum tremore diffugient. Accepta quippe tunc potestate nequissimus
 ille ad omnes fines uere demonum mittet: ut palam ubiq; omnibus pre-
 dicent: magnam regem apparuisse cum gloria: ad quem intuentium
 atq; uenerandum omis sperare debeant. Quis oro tam valido et ada-
 mantino sit pectore: qui temptationes illas et scandala fortiter tolle-
 rit: et contra impietatem contemnat. Qui putat ita erit fidelis in deum
 ut eum nihil eorum que prediximus moueat. Si quis ille erit: profecto
 ab angelis omnibus merebitur laudes. Ego enim fratres fidelissimi atq; p-
 fecti sola ipsius draconis memoria terreor: in me ipso uolens pressu-
 ram illam que in nouissimis temporibus cunctos simul mortales in-
 uoluet. Verum draco iste cuiusmodi futurus est. Seditus atrox: im-
 purus inuidiosus humani generis terribilissimus. Sanctus tamen maxi-
 me uirtus atrocior infestiorq; imminet qui illius artes uincere pote-
 runt: prestigias nudare signimenta detegere. Sunt enim sunt plurimi
 qui tunc inueniendi sunt placati deo: qui in montibus et collibus locis
 q; desertis obsecrationibus ppetuis: ineffabilibusq; gemitibus vacantes
 saluari poterunt. Nam sanctus deus intuens illos ita pseruenter in fle-
 tibus lacrimisq; et fidei sinceritate pseruere: super eos pietate mouebit
 uelut indulgentissimus pater: eosq; ubi se abdiderant seruiabit illesos.
 Quippe seditissimus ille requirere non desinet sanctos in terra et in
 mari se iam exultantes in terris regnaturum: omnesq; ditioni sue ad-
 daturum. Putabit infelix illi quoq; hore terribili se posse resistere: cum de-

celis ueniet dominus: nesciens miser infirmitatem suam atque super-
biam per quam etiam corruet. Perturbabit tamen terram cunctaque
simul implebit formidine per fallacia signa et magicas artes. Non est
illo tempore ulla in terris requies: cum uenerit draco: sed tribulatio ma-
gna: turbatio atque confusio: mortesque et fames in cunctis finibus terre.
Nam dominus noster diuino ore ita sibi preduxit: dicens talia non con-
tingisse ab initio creature. Nos ergo peccatores quam comparationem fer-
re possumus immensae illius ineffabilisque pressurae: cum ita deus noster
illa preduxerit. Ceterum sicut quisque diligenter animum sanctis uerbis
domini et saluatoris nostri consideretque quomodo pro necessitate ingen-
temque pressuram dei illi abbreviat pietate sua: non adinuenit et di-
cent. Orate ne fiat fuga uestra hieme aut sablato. Et iterum. Vigilate
semper assidue orantes. ut digni sitis effugere pressuram illam. A coram
iudice adstare. tempus enim prope est. At nos in nostra iniquitate
persistimus: neque credere uolumus. Deprecemur assidue in lacrimis et
in orationibus die noctique deo procidentes: ut saluari mereamur. Si
quis compunctionem habet et lacrimas in orationibus suis deprecatur diuinum
ut euadat pressuram illam ingentem quae superuenitura est orbi: ne
penitus illam bestiam uideat: neque audiat signa et prodigia per loca
fieri fames pestilentiae terremotus ac varias mortes. Nam valida profe-
cto ac robusta sit necesse est anima: quae tunc inter scandala innume-
ra mentem colligere possit et seruare constantiam. Siquis uel parum
negligat: uastabitur facies: caputque fiet per draconis orientem. Carebit
namque uenia huiusmodi in die iudicii: qui facie ad faciem tyranno con-
specto credidit: ei que sua sponte se subdidit. Aultu igitur lacrimis propter
que gemitibus et orationibus nobis opus est dilectissimi: ut quisque tunc sta-
bilis inter temptationes immolilisque perdurat. Quia enim tantissima
ta sunt quae tunc a bestia fiunt. Nam cum dei aduersarius sit: omnes
omnino perdere cupit. Audite fidelissimi fratres mei quidnam fec-
rit populo in deserto ex egipto: quomodo ab eis circumuenit
fraudulentus atque nequissimus: ut omnes simul execrabile illud sce-
lus admitterent. Suggestit balaam ut balach regi madian pessimum
consilium daret: ut scilicet mulieres ciuitatis ornatas in tabernaculis
sisteret: populumque dispergeret: atque ad fornicationem et sacrificia blan-
dimentis illiceret: ut deus scelere offensus eos simul ac subito uelut
impios perderet: cum omnes uelut iumenta cum madianitis mulieri-
bus fornicati essent. Statuit ergo mulieres per contubernia quaehorta-
rentur ad scelus: mensas item plenas libaminum & hostiarum ante
fores: ut qui congregari illis nequiter uellet prius offerret libamina:
deinde crimen turpitudinemque perpetraret: neque enim aliam a populo

mercedem accipiebant mulieres: sed omnes ad se uenientes immo-
 lare cogebant. Statuit autem principibus principum filias: diuitibus
 diuitum: cunctoque populo plebeas mulieres: uolens illos penitus in
 mortem precipitare: si neque diues pauperculam aspernaretur: neque pri-
 cepti plebei cuiuspiam filiam dedignaretur. Vidisti iniquitatis ma-
 gnitudinem: inuentionemque malignam: quomodo omnibus simul
 foueam fodit in mortem. Vidit ne unquam aliquis ex uobis tam impu-
 dens flagitium: fornicationemque ita ancipitem gladium tenentem.
 Nam duplici morte utraq; acerbissima perimebant mulieres eos qui
 ad se ingrediebantur: sacrificij scilicet nefarijque concubitus. Eodem
 modo & tyrannus ille molitur: ut nemo sit immunis a bestie sigil-
 lo: cum uenerit fallere simul uniuersos prodigijs & signis tempore
 suo idest in consumatione seculi. Iubebit enim in illo ppetus famis in-
 comodo: ut nulli quicquam escarum emere liceat: nisi signaculum suum
 prius acceperit: ubi uero susceperint signum: ita demum emendi cibos
 habebunt facultatem. Constituet autem principes ad fallendum populum
 exequendumque negotium. Attendite dilectissimi preceptum bestie
 astusque malignitatem. Accedet quisque ciborum constructus inopia: coget
 quod signum illius accipere. Dat autem signum suum impurus ille latro non
 simpliciter: neque passim in quolibet corporis membro: sed dextere ac fro-
 ti hominis impium insignit caracterem: ne potestatem habeat ho-
 mo signandi se dextera signo iesu christi saluatoris nostri: neque in fronte
 crucis signaculum penitus imprimere possit. Scit enim uersutus ille
 quia ubi crucis christi signaculum impressum fuerit: soluitur continuo
 uirtus eius omnis. Idcirco signat hominis dexteram: hec enim est qua
 qua membra nostra cuncta signamus. Signat & frontem: quia et illa ca-
 delabit in morem: lucernam idest crucis christi signum in sublimi posuit.
 Iam uero fidelibus omnibus christi amatoribus grande certamen incum-
 bet: ne ulla ratione: ullis terroribus: ullis artibus eius fallacie cedant: ne-
 que corpore languescant: cum draco signum suum pro cruce modis omni-
 bus molitur imprimere: ut nomen domini saluatoris nulla prorsus
 ratione nominetur. Metuens enim ac tremens sanctam uirtutem
 nominis saluatoris: tota id cura nitetur extinguere: infirmus at-
 que imbecillus. Nam qui illius signaculum accipere omnino renuit:
 illius fantasmatibus ac dolis non erit obnoxius: neque huiusmodi dese-
 rit dominus: uerum eius cor maiore copia sue lucis infundit: ipsumque
 ad se potentius attrahit. Considerare nos conuenit fratres et tota
 intentione cauere inimici fantasmata iniquitatis plena. Sub se-
 reno dulcedinis & uoluptatis illecebra temptare nos omnes atque ad
 corda nostra conatur irrepere. Sed necesse est ut belue astus atque falla-

cial sinceram christi fidem fortissime constanter q; tenentes deici
 amur: tyranni q; vires fidei uirtute frangamur: animu preterea
 immobilem constantiamq; tueamur: confusus q; & infirmitate
 suam uelit nolit nolit agnoscens recedet a nobis. Sanctorum ce
 tus: fidelissimi fratres: ego minimus omnium cum lacrimis in
 neo: ne ulla ratione inimici pateamus insidijs: sed freti saluato
 ris munere atq; uirtute insuperabiles simus. Ecce iam ineuita
 bile illud certamen in ianuis est. Sumamus ergo clipeu fidei:
 omnes q; affectu ingenti hauriamus ex diuino fonte spem sa
 lutis anime nostre increatam consubstantialem q; trinitatem: fon
 tem intelligo dilectissimi semper manantem largissimos diuino
 numerum lacrimas. Si huiusmodi armis anima nra fuerit instru
 cta: conculcatus est draco. Inter hec aut omnia nobis orandum est
 ne ueniamus in temptationem: neq; hieme fugiamus. Parati igit
 estote ueluti fideles serui domini uiri studiosi: neminem aliu suscipe
 ulla ratione substantientes. Nam ubi primum fuit ille immanis: atrox:
 impurus suis temporibus reuelari cepit: uolens electum gregem ue
 ri eterniq; pastoris furari: mactare ac perdere: ut ipse dominetur o
 uibus gregis: qui aperte uocem sanctam ueri pastoris agnoscunt:
 continuo uocem seductoris agnoscunt. Neq; enim similis est sancti
 pastoris uoci. Nam cum sit uox furis immitis incomposita atq; con
 fusa protinus noscitur. Quoniam uero habitu in terram ueniet
 impudentissimus coluber: discamus o amici. Nempe eni salua
 tor noster humanum genus eripere cupiens ex uirgine natus e
 atq; sub hominis habitu sancta uirtute deitatis sue calcauit inimi
 cum. Mansuetus item & humilis fuit in terra: ut nos de terra sub
 limaret ad celum. Profecto eni uetus deus ille qui conceptus fuerat:
 idem ipse incarnatus est: idem natus in carne nra ex uirgine maria.
 Idem ipse per crucis patibulum saluauit uniuersa: idem mandata
 salubria discipulis tradidit: uenturus iterum in nouissimo die
 iudicare uiuos & mortuos: ac reddere omnib; iuxta opa ipsoz ius
 tis et iniustus: ut iustissimus iudex. Considerans igitur hostis quia
 rursus in gloria deitatis sue uenturus est dominus: aduentus ipsius
 habitum sumere excogitauit: ut ita nos falleret. Verum dominus noster
 in nubib; lucidis descendet ad terras: non sic aut inimicus in nubi
 bus lucidis in terram ueniet. Apostata etenim est. In hoc aut ha
 bitu ueniet impurus latro. Ut enim omis fallere possit falsus atq;
 falsiloquus: humilem se simulabit & blandum: iniustitiam asper
 nantem: fugientem idola: preferentem pietatem: benignum stu
 diosum: speciosum ultra omnem admirationem: placidum: ilare

pauperum

ad omnes: honorabitq; precipue supra modum iudeorum gentē:
ipsi quippe illius prestolantur aduentum. Inter hæc omnia signa
faciet portenta atq; terrores summa cum potestate. Placere omnib;
nitetur astutus: ut cito a pplis ambiatur: ametur. Non suscipiet mu-
nera: nihil cum iracundia loquetur: tristis nunq̃ uidebitur: sed ila-
ris semper. In his omnibus per religionis spēm decipiet mundum:
donec ipse regnabit. Cum uero populi multi tot tantasq; uirtutes
aspererint: ipsumq; specie ac potestate prestantem: omnes comuni
uoto pariq; sententia summo cum gaudio ipm constituent regem
dicentes: ad inuicem. Num inuenire poterimus huiusmodi hominem:
tam benignum: tam iustum. Precipue uero iudeoz homicidarum
pplis ipm honorabunt: eiusq; aggaudebunt regio. Vnde et ipse illos
in honore ceteris preferens ostendet ei omnib; loca sedesq; iuas: in
struendi templi prouidentiam gerens. Cum uero regnare ceperit
draco: prompte accurrent populi ad societatem cum nouo rege in ci-
dam. Edom et moab et filij amon ut regem summo cū gaudio illum
adorabunt: ipsi q; in primis illius socij fient. Erigetur continuo illius
regnum atq; prospabitur: et tres reges magnos in sua indignatione
percutiet. Deinde supra modum infelix ille exaltabitur corde: & euomē
draco amaritudinem suam: propinabitq; cum dolo mortiferū uirg.
Perturbabit orbem: commouebit omnia: uexabitq; animas multas
neq; iam ut religiosus: non iam pauperum cultor: non iustus: sed
contra penitus: per omnia seuerus: durus: atrox: iracundus: inquit-
tus: terribilis: asper: odibilis: execrabilis: inimitis: neq; immanis: im-
pudens: atq; omne mortalium genus in impietatis baratri precipi-
tate festinans per insaniam suam. Magnificans signa: terroresq; mul-
tiplicans. Montes quoq; non uere sed fallaciter transferet. Hoc autē
modo transferre tyrannus montes falso uidebitur. Adstantib; tur-
bis innumertis pplorum gentium q; plurimarum: ipm q; p signa
laudantium: emittet validissimam uocem: adeo ut moueatur lo-
cus: in quo turbe sibi adsistebant. Dicit q; palam. Dicit omis ppli
ingentem uirtutem meę potestatis. En coram omnib; uobis iubeo
monti magno qui est transfectum: ut emigret de loco ubi nunc est!
huc ad nos uerbo: dicit q; seclitus. Tibi dico mons: ut huc modo conti-
nuo trans mare emigres. Curret aut quasi suspensus in aere ante
spectantium oculos: cum omnino motus non sit a fundamentis su-
is. Deus enī altissimus firmavit atq; in sublime exulit montes & col-
les: nec habet inquinatissimus ille potestatem ea omnino mouendi:
sed mundum seducit magicis artib;. Rursus alteri monti qui sit in
medio mari locatus uidelicet insule magne iubebit sedem suam dese-

tere: & migrare in aridam ad amena litora ad spectantiū oblectatio-
nem: & cum insula prorsus non moueatur ex mari: tamen prestigij
magici: inuentum oculis in arida esse uidebunt. Idem ipse draco ex
pauca manuū multitudinem serpentium atq; uicium congregabit.
Abyssum item deambulabit ut aridam: certos figens in fluctib; gressu.
Que tamen omnia non ueraciter fient: sed ficta erunt: falsa fucata. plu-
rimi q; mirabuntur: eum q; ut deum fortissimū glorificabunt. Qui
uero deum in se ipsis inhabitantem habebunt: illuminatis oculis cor-
dis diligenter ac certa fide conspicient: manifesteq; cognoscent falsa
fantasmata: quod scilicet neq; mons ex loco suo migravit in alteram
partem: neq; de pelago insula ascendit in aridam. Cum tñ hec omnia
& plura his etiam fecerit: prorsus ad oronem stare non poterit: neq;
in nomine patris et unigeniti filij et sancti spiritus qui pnam facere
se & cuncta in suo nomine faciet. simulabit: faller: illudet: erit quip-
pe aduersarius dei. Qui uero ex pplis in illius laudes personabunt di-
ebus singulis et horis in deteriora p̄ficient. Pestilentie: terremotus:
mors: funes: furis atq; metus multiplicabitur super terram: et pauor
incredibilis. Nam celi desuper non pluent imbres: tellus item infima
fruges denegabit: deficient flumina: fontes q; siccabuntur: non ger-
minabit herba: non arbores proferent fructus. Mare undiq; fetorem
exalabit: et infinita piscium multitudo morietur. Tunc locus omib;
iugis erit tribulatio. Tunc lugebit acriter omnis anima et inge-
misset: cum uiderit pressuram ubiq; seueriorem: & se die noctuq;
obsidentem. Cibos nūq; reperient: quibus famem extinguere possit.
Electi ex pplō principes adstabunt locis singulis dum & inuicem: qui
eos solos aliquid ciborum qui tunc inueniri poterunt permittant
emere: qui signum sceleris latronis in fronte uel dextera p̄rent.
Deficient infantes omnes in sinibus matrum: ipse q; matres supra
infantes suos exstrebunt. Pater item cum paruulo in platee medio
mortui corruent: nec erit qui sepeliat: et in monumento componat.
Pre multitudine caduerum: que in publicum proijciuntur: fetor
acerrimus uiuentes undiq; fortissime uexabit. Mane omnes p̄ dolore
cordis ingemiscunt: suspirabunt: & dicent: Quando erit uespera ut req̄-
puiamur? Rursus cum uespera uenerit: inter amarissimas lacrimas
ita loquentur. Quando putas illucescet: ut fugere possimus? Et fugē-
uel occultari nūq; dabitur ab urgente pressura. Cuncta enī simul
perturbata erunt: mare atq; arida. Idcirco nos ita p̄monuit dñus. Vi-
gilate et orate horis singulis ut effugiatis a tribulatione illa. Fecit in
terra & in mari: pestilentie ac terremotus in arida: pestilentie uidem &
terremotus in mari. Confusio ac terrores in mari: item & in terra. In

gens auri argentiq; copia: & uelut setica nemini proderunt quicq;
 in tribulatione illa magna atq; discrimine: sed cuncti mortuos bñs
 dicent: qui priusq; superueniret in terra tanta rerum confusio sepl̃
 tura potius fuerant. Proiectum in plateis iacebit argentum atq; argē
 tum atq; aurum: neq; erit qui contingat: cuncta enim in abhoi
 nationem conuerentur: sed querent om̃s effugere: & nusq; pate
 bit euadendi locis. Immo preter famem: sitim: pestem: metum: alia
 quoq; adijcietur iustissimi pauoris copia. Nam fex belus atq; serpen
 tes noui generis uorabunt homines: omniaq; plena erunt angu
 stijs. Intus timor: foris tremor: & nocte ac die iacebunt in plateis mo
 ticina: in domibus cadauera. Vbiq; fetor ingens: & domi & in publi
 co: fames & sitis domi & foris. Vox ululatus & gemitus priuatim
 ac publice ubiq; personabit. Intus ac foris tumultus erit. Vnusquis
 q; alteri cum fletu & gemitu occurret. pater filium: filius patrem:
 matrem filia: filiam mater: frater fratrem: amici amicos amplexa
 ti morientur. Marcescet flos omnis carnis: erunt q; facies hominū
 tanq; mortuorum. In odium execrationem q; conuertetur mulie
 bris forma: tabescet q; pulchritudo omnis carnis pre inedia alime
 torumq; penuria. Tunc hi om̃s qui bestis crediderant: eiusq; signa
 culum acceperant: impium scilicet caracterem: una pergent ad illū:
 & cum eiulatu clamabunt. Da nobis escas ut edamus & bibamus:
 nam cuncti deficiimus: & expelle a nobis uenenatas bestias. Impu
 rus aut ille: cum unde illis tribuat ignoret: eis omnib; magna
 cū asperitate & duritia loquetur. Vnde inquit o homines cibū
 uobis potumq; ministrabo: cum celum terre pluuiam denegat: at
 q; ideo humus omnino non proferat germina. Audientes hęc ppli
 lugebunt ac flebunt: inter tot incōmoda omni prorsus consolatione
 destituti. Adijcietur q; potius tribulationi tribulatio: quia ita ty
 ranno crediderunt. Ille enī in quem crediderant: nec sibi ipi opē
 ferre poterit: quanto minus illis. In illis diebus ipsi quoq; draconis
 satellites tabescent pre tribulatione ingenti: pro pauore et agitati
 one terre & sonitu maris: & fame & siti ac serpentium moribus.
 Quippe omnes qui acceperunt antichristi caracterem: ipm q; ut de
 um sanctum uenerati sunt: nullam in regno xpi partem habituri
 sunt: sed cum dracone ipso in gehennam projicientur perpetuo igni ex
 urendi. Beatus qui constantissimus inuentus fuerit atq; fidelissimus:
 habens in deo fixum cor suum. Nam illum incunctanter et intrepide
 ab se arcebit: phantasmata ipsius cuncta contemnens. Verum pri
 usq; ista fiant: mittet dominus helyam thesbitem & enoch misera
 tionis patetotus: ut ipso humano generi pietatem referent. Hi uero

dei ueri sciam omnibus palam predicabunt admonebuntq; mortales: ne timoris causa credant aut obtemperent falsitati. Seductor inquit ille est: nemo illi credat: nullus urum teneatur. Deus factus ac dominus ecclesiam de celo uenit: ut iudicet omnes qui crediderunt signis antichristi. Pauci tunc reperientur qui credere aut obtemperare uelint ipsoz ppharum uerbis. Hec omnia faciet saluator & deus noster: ut ostendatur omnibus nobis eius bonitas & infinita clementia: qui nunq uoluit mortem peccatoris atq; impij: sed omnes saluos fieri cupit. Cogitemus dilectissimi immensam pietate dñi nri: qui ne illo quidem nouissimo tempore humanum genus ueritatis predicatione destituit: sed tunc quoq; mittit pphetas ad predicandam ueri dei notitiam atq; culturam. Omnes prorsus in iudicio inuenientur excusatione priuari: cum uenerit e celo dñus in maiestate patris & gloria. Plurimj itaq; sanctorum qui tunc reperentur: compto aduentu antichristi: continuo profundent lacrimaru flumina cum gemitibus inenarrabilibus orantes deum suum sanctum: ut a dracone liberentur: & cum gemitu summo studio ad desertum confugiant: & timore perterriti in montibus & vallibus occultabuntur puluere ac cinere capita sua aspergentes: & orabunt dominum die noctuq; cum summa humilitate. prestabiturq; illis a deo quod precantur: sed ducet eos gratia illius ad destinata loca: ibiq; saluabuntur in speluncis & cauernis terre: ne uideant antixpi signa atq; portenta. Cum enim quibus inest diuina scientia atq; intelligentia tyranni noscitur aduentus: His uero qui mentem implicauerunt secularibus rebus: & terrena tm appetunt comoda: nequaquam constabit. Qui enim semp secularibus negotijs seruit: & si audierit credere nolet: aspernabitur q; dicentem. Huius rei gratia effugere sancti preualebunt: quia seculi huius omnem curam abiecerunt. Tunc omnis terra lugebit & mare & aer: cum omnibus feris animalibus & uolatilibus: luctu omnia pstreperent. Lugebunt montes & colles & ligna siluarum. Lugebunt & celi luminaria cum stellis omnibus pp hominum genus: quia omnes declinauerunt: simul inutiles facti sunt a facie dei sancti creatoris oim: et plano crediderunt: pro cruce saluatoris characterem aduersarij & impuri hostis suscipientes. Lugebit mare & arida: quia uox fluctuum: & oro de ore hominum repente cessauit. Lugebunt ecclesie dei uniuersę luctu ineffabili: quia ultra non offertur oblatio diuina & sanctificatio. Postq igitur impleti fuerint tres semis anni scelesti illius imperij: & opationis antixpi: cum scandala omnia totius terre consummata fuerint: sicut diuino ore dei et saluatoris nri predictum est: ueniet iam ut fulgur de celo coruscans: immaculatus: sanctus: terribilis

et gloriosus deus noster et dominus sponsusque immortalis in nubibus celi cum
inestimabili gloria: precurrentibus ante illius faciem legionibus ange-
lorum et archangelorum: instar flammę ignis et ignei fluminis cum fra-
gore ingenti resultantis. Adornat & cherubin quoque: pre horrore uultu
deorsum inclinata: & stantia seraphim: et alii quatuor facies pedesque ue-
lantia: & cum horrore clamantia: atque ad alterutrum dicentia: San-
ctus: sanctus: sanctus: dominus deus sabaoth: plena est omnis terra gloria eius.
Vox item tube predicabit horrendum clamantem ac dicens: Surgite qui dor-
mitis: ecce uenit sponsus. Tunc uero monumenta reserantur: et audiet
putridus puluis magnum atque terribilem saluatoris aduentum. Atque in
terro oculi omne hominum genus exsurgit: inspicitque immensam
sponsi maiestatem. & mille milia et centies milies millena milia san-
ctorum angelorum et archangelorum infiniti exercitus throno glorie
adstare. Tunc iusti omnes gaudebunt gaudio inenarrabili: qui dra-
conis infecti signaculum super se non acceperunt: & cum infinita fi-
ducia sponsum adorabunt: atque orantes celsis ingredientur regnum.
Adducetur autem & tyrannus ab angelis uinctus una cum demoni-
bus omnibus ante conspectum domini. Adducuntur simul et peccatores
omnes atque impii qui signaculum ipsius acceperunt reuincti. Feretque
contra eos rex sententiam damnationis eterne: et inextinguibili igni
traduntur cruciendi. Quicumque uero scelcrati antichristi signum non
repperunt: quique in speluncis & cauernis absconsi sunt: exultabit
cum sponso in sempiterno thalamo cum sanctis omnibus inenar-
rabili gaudio in secula seculorum amen.

Incipit sermo decimus octauus sancti ephrem de uirginitate

DE uirginitate & sanctificatione anime paulus apostolus ut con-
siliarius optimus nos admonet omni: uirginitatisque gradum
cunctis humanis meritis arbitratui excellere: ac superiorem mun-
do esse. Qui enim uxorem habet inquit: hanc habet uitam
quomodo placeat uxori: qui uero in uirginitate perducit: hanc habet
curam quomodo placeat domino. Cura illa ducit ad penam: hec autem
ad uitam. Beatus qui sollicite curat placere domino: corpusque suum
integrum immaculatumque seruare ut templum sanctum et immac-
ulatum christi regis nostri esse mereatur. Templum dei sponte factus est
homo: Tibi ergo ipsi die noctaque uigilanter attende: ne corrumpa-
tur templum: quod pro arbitrio uoluntatis tue condidisti. Ipe spon-
te tua et uoluntate propria dei templum factus es: non ut coactus: sed
inductus arbitrij uoluntate. Nihil ergo dubites excelsi dei effectum re-
esse domicilium: habitat enim altissimus spiritus in templo suo: si quid
inueniat mundum: ipsumque sanctificat: ut sit idoncum atque utile domino

suo. Audi mi frater carissime que loquor ad te: & scribe uerba mea in
 ore tuo ne effluant. Circumda tibi fidem integram: spem & caritatem
 Insuper armis potentissimis fretus: templum dei ab immundis ac sordidis
 cogitationibus uindicta ac uigilantissime purum ab omni labe custodi.
 Esto oculis totius uigiter obseruans: assidue q; prospectans nequissimi
 illius predones infestis. Vigilant huiusmodi piratae in perniciem no
 stram: ac si quem inueniunt mollem: desiderant: leuem: clam protinus
 irrepunt: illius q; infelicitatem templum: corpus scilicet inquinant: ut iam no
 sit utile domi no: & sedi mactentis idoneum. Attende ergo tibi ipse: &
 soletter caue ne maligni piratae dum negligi intus accipias. Animadu
 tus frater quinam sint illius neq; et homicide piratae. Cogitationes sor
 dide: concupiscentie male: noxie affectiones: indignationes: ire: conten
 tiones: uitiorum q; famulatus. Hi piratae sunt impudentes: malignissi
 mi: nunq; predari desinentes: nullamq; malitiae saturitatem capientes.
 Victi quoq; semper iniurgunt: semperq; oberrant aditum cordis. Eri
 quippe inuerecunda concupiscentie radix: et nisi abscidatur: quotidie
 pullulat. Ceterum stude mi frater huiusmodi radicem ex corde tuo ho
 ri singulis euellere: ne iugiter pullulans germinet. Nam quantulibet
 sepe illam abscideris: nisi eam penitus ac radicitus uellat: nouum semp
 erumpet in germen. Templum igitur dei sanctum et immaculatum o
 studio esse contende. Si sic templum tuum pparet deo: si digne sedem tu
 mentis exornet: deus ipse sanctus: tui te laboris mercede non priuat: sed
 eius domicilij uite quod sibi in pectore tuo pparasti: iocunditatem tibi
 sempiternae iuuentis paradisi: muneris q; delicias reddit: ac pro perturbati
 onibus et sordidis cogitationibus uictis eterne felicitatis corona te donat.
 Enitere igitur uiribus omnibus: ut templum tuum castum inma
 culatumq; custodias: ut sit candidum: uindictum: deoq; gratissimum.
 Attende tibi queso ne pro sancto & immaculato domino spurcu im
 manemq; hostem inducat in templum tuum: corrumpatur q; sancti
 tati templi per impudentiam scelerati hostis. Est enim profecto impu
 dens: improbus: puerax. Quantumlibet enim illum abijcias atq; cor
 ripias: ipse impudentius obseruat aditum: et uiolenter querit irrum
 pere. hunc si introducas in templum corporis tui: nihil est cur inde
 uin restas culpam. Non enim sponte te ipse deseruit: sed tu illum de
 sua sede deturbasti: ut in eam impurum induceres hostem. Intro
 ducto in templum spurco uexatore: placidum pacatumq; regem et
 fugasti. Odisti sanctum: tyrannum dilexisti. Relicto uite fonte: cenno
 iminoratus: & separatus a luce comunicas tenebris. Cur id? Quia p
 dididisti tuam te ipm inquinandum inimico tradidisti. Deus enim
 sanctus templum tuum quod in se erat: incolere semper uoluisset: ne

rum ipse benignissimum dominum & cupientissimum tui: regnumque suum tibi dare gestientem: per tuam ignaviam mortis for-
 que soporem contristasti. Deus enim in illorum habitat corpore: qui
 se pueros immaculatosque custodiunt. Quod si tu quoque deum ipsum
 inhabitare cupias in templo corporis tui cunctis diebus quibus super ter-
 ram vivis: ipse deus sanctus in paradiso suo: in luce ineffabili et im-
 mortali vita te in eternum cum gaudio & honore diuino locabit.
 Audisti illud profecto ac legisti: quod dies una in illa celestis regi-
 ce mille annos istius seculi excedit. Aperi queso cor tuum frater: et quod
 dicuntur tota animi intentione complectere. fac desideres deum om-
 nibus diebus vite tue. Dulcedo eterna et lux ac letitia perhermis est: deus
 semper inquirere: semper ambire. Si illum desideres iugiter: deus ce-
 lator est immaculatus & sanctus: inhabitatque in anima timentium
 eum: & voluntatem facit diligentium se. Vis esse templum dei ca-
 sum: sanctum: & immaculatum? Fac habeas illius imaginem in
 corde tuo iugiter. Dei vero imaginem dico non colorum varietate in li-
 gno aut alia materia deformatam: sed illam intelligo imaginem
 dei: que per bona opera: videlicet ieiunia: continentiam: recte facta
 vigilas: orationesque pure ac iugiter pinguitur. Porro colores imagi-
 nis celestis dominique virtutes sunt & cogitationes mundas: nuditasque
 terrenarum omnium rerum. Nemo quippe sine certamine coro-
 natur in seculo. Pari ratione & in vita monastica sine colluctatione
 nullus immarcescibili corona & eterna vita potietur. Harene enim
 comparatur hoc seculum dilectissimi fratres: in qua perfecti quique pu-
 gnatores quantum habent alacritatis: quantum viribus possint:
 interitum semper ostendunt: cum namque fortis remittunt manus:
 exeruntque lacertos: parati quibuslibet uolentibus congregi. Timidi
 igitur molles: ignari per segnitatem suam ex certamine fugiunt.
 perfecti pugnatore & continentissimi monachi paradisi ame-
 nitatem ante oculos habent: expectantque bonis ipsius omnibus
 partem in luce eterna et immortalis vita. Vis in certamine perfectus
 ostendi? Indue virtutes sicut uestimentum. eas ubi indueris.
 uide ne exuas: sed his fretus assidue certa. Vinum metue ne
 forte de te triumphet nuderisque virtutibus: sicut antiquus ille
 iustus nudatus est uestibus. Vidisti potentiam uini? Sinaur &
 admonitione tibi opus est: eam tibi historiam paucis recensabo.
 Noe uir iustus sanctus atque perfectus in generatione illa: que sibi ipsi
 perniciosa fuit: qui & a deo preconium sue laudis emeruit: cum ei di-
 xit. Te solum uidi iustum in hac generatione corrupta. Hic igitur
 iustus qui diluvij tempore aquarum tumentes gurgites uicerat:

a modico uino supatus est dormiens. Id autem utilissimum uinum iusti
 uiri corpus in somno nudauit: qui postmodum pater ac princeps
 generationum fuit. Vinum item loth iusto subripuit. Nam fura
 tus est ei per filias illicitum nefariumque concubitus. Si uinum iu
 stis ac sanctis minime pepercit: te qui nullius meriti es: quanta pri
 tas facilitate supabit. Cauendum prorsus ac iuuenibus maxime ti
 mendum uinum. Huius enim uinum parit corpori: ignemque fla
 grantis noxę concupiscentię in eo semper accendit. Ne queso corpus
 tuum per remissiorem uitam illius incendijs pateat: ne occupatus a
 cogitationibus pessimis & meditatione nequissima quis nefarium
 opus in actum per coniunctionem corporis minime prodeat: reus
 tamen opis meditationi neque immorando per umbram & patris ipsius ima
 ginem fias. Si uero huiusmodi umbra ac meditatione preoccupetur cor
 pus tuum: quicquid loquaris: quicquid agas: penitentis semper dolo
 re compungere: atque ita peccati purgabis imaginem. hoc enim peccati
 simulachrum adsistit semper mentis: oculis phantasmata obijcet:
 contemplationem in plura diuidit: colloquia dulcescere facit. Qui il
 lud abigere sollicite negligit: meditatione mollescit: inuisibiliter uin
 citur: clam peccat in intimis. Cunctis quidem cernentibus faciem plenam
 religiosę grauitatis ostendit: ipse uero propria conscientia confusus tor
 quetur intrinsecus: semper penitens ac iugiter merens. Redarguit
 enim a conscientia propria. habet hoc proprium concupiscentia mala:
 ut simul atque in corde consummata fuerit: eisdem uestigijs quibus fu
 erat ingressa merorem ac peccatum introducat. Atque exterius quidem
 uultu religionis speciem prestat: interius uero confunditur: nullam
 penitus habens fiduciam ad deum. Quis ergo non lugeat: qui non
 lamentis omnibus prosequatur tantam necessitatem: tam imma
 ne periculum. In uno momento temporis flectitur anima ad pec
 cati consensum: ac deo sponte delinquens: eius celeste ab se abdicat
 donum: sanctificationem scilicet ac uirginitatem. Quanto enim tempore
 corporis templum sanctum purumque perdurat: deus excelsus ipsum in
 colit templum. Quod si inquinetur & corrumpatur templum con
 tinuo sanctus immaculatusque dominus deserit illud: ac pro sancto & ce
 lesti lumine ingreditur atque illic immoratur spurcus inimicus: & cum
 eorum ingreditur concupiscentia mala semper insaniens. Quis pu
 tas hec omnia cogitans atque secum diligenti discussione pertractans la
 crimarum contineat imbres. Deus sanctus repulit templum: ac
 pro eo concupiscentia mala illud occupauit. Si hoc intelligit: cogi
 tet quisnam est qui repulit: unde: quo excidit: a quo recessit: et non
 quod satiari lacrimis ac gemitibus poterit. Siquis dum cecidit mollescit uir

cur: hic dum alium conspiciat in eodem certamine uictoria potitum:
uictorem q; coronis ac premijs: et oim adstantium laudib; donatum:
tunc illum fuge suę dira penitencia incessit: seq; ipm pte graui merore
cruciat apud se. Cur uno temporis momento supatus cogitatione cer
tamen fugi? En alios cerno uictores magna eum gl'a summis q; lau
dibus perquisitę certamen: & ipse ut certaminis desertor confusus deli
tescam? Sic et in die retributionis erit. Cum eni illic desides quicq; ac pe
catores iustos & sanctos alios quidem in paradiso: alios in regno uide
rint: alios item in nubibus uolantis luce circumdatos: se uero ut improi
externo igni et exterioribus tenebris addictos: tunc illos acerrima pnia
subit: et inutilis ploratus exsultat. Quocirca mi frater amabilis queso:
ut semper imitari satagas sanctos illos patres nros atq; pfectos: qui pro
fecto uite cordis q; mundicia sancta pura q; templa immaculati do
mini fuere. Perge sanctorum iter: eorumq; inheret uestigijs: qui purita
te uirginea & integerrima castitate: singulari abstinentia: oronibus
ieiunijsq; florere. Ama continentiam: stude lectioni: desidera oronib;
familiarē cum deo colloquium. Quippe oratio sancta et pura cum deo
loquitur. Oratio pfecta querentium deum: et cum toto cordis affectu
ambientium summa cum alacritate et facilitate atq; confidentia ipm q;
penetrat celum. In ipa sancti angeli et archangeli ppetuo triumphant:
canuq; coram sancto solio sublimis omni domini sistent. Tunc enim illi
maxime gaudent: quando iustorum uota ac preces diligentium deum
ante illius oculos offerunt. Stude frater imitari sanctorū patrum mo
rei: instituta: uirtutes: perge illoz conuersationis uiam. Exercere ad
illorum normam. Fac sis continens animo: uigil spiritu: abstineat
corpore: continens habitu: continens spiritu: abstineat cibo: abstineat
uiliu: cogitationum quoq; continentiam seruans: ut per omnia ueni
pneus uibletur immortalis. Aueniat quid tibi ut quando in oratio
leus et elatus inueniaris. Cum uero deo adsistis orans: cum metu &
tremore adita. Circumcede ex corde tuo cogitationes omnes: ac terreno
rum omnium curam. Esto orationis tempore ueluti celestis angelus:
atq; ita decerta: ut sancta et munda sit oratio tua: pura atq; imma
culata: ut dum illam sibi ppinguare uiderint celestes ianue: gauden
tes illi continuo ultro pandantur. Ut ipam intuentes angeli atq; archa
geli omnes illi gesticentes occurrant: et ante sanctum ac sublimē so
lium immaculati domini offerant eam. Ita esto semper oronis hora
quasi cherubin & seraphin deo felicissima beatissima q; sorte conuicta.
Meditare mi frater hec uerba: eiq; cum metu ac tremore dulciter canta.
Largiuntur enim anime alimenta celestia: amaritudinem ei pscantis
vanissimi seculi in dulcedinem uertunt: leuemq; illam & expeditam

a terrenarum rerum sarcina reddunt. Omnia quaecumque audisti ter-
uare festina: deo in anima tua perpetuam sedem et placidum recubi-
tum para. Ita demum in die illo terribili summa fietus confidentia
adstabis throno glorie cum uenerit dominus reddere unicuique secundum
opus suum. Ipsi iustissimo iudici deo et domino nostro iesu christo sit
gloria in secula seculorum amen.

*Incipit sermo decimus nonus eiusdem sancti cypriani de laudibus
martyrum feliciter*

Inspiciens imperitus rudis pictor & horridus pulcherrimam
spectatoribus sponere imaginem cupit: eamque lucentem
ac splendidam cunctis ostendere: idcirco sanctorum martyrum
pugnam. Sed cum dignus ea imagine coloribz careat: nec ad-
sit manus que in ea effigie liniamenta perfecta insignire queat: quo pa-
cto presumet incers atque rudis excedentem uirtutum suarum modum ima-
ginem uel ornare coloribus uel spectantibus ad intueundum sponere:
Quoniam igitur suam non ignorat inertiam: neque sue humilitatis ob-
litus est huiusmodi opifex: in oratione prosternitur deprecans dominum
omnium regem christum: ut qui martyribus suis inter certamina donauit
uitas: atque inter pressuras tolerantiam contulit: ut varias astuti inin-
ciantes et callidum ingenium uincerent: coronamque immortalem &
inmarcescibilem raperent: ipse deus bonus: pius: sanctus: rudi artifice
& imperito sapientiam: intelligentiam ac uirtutem prester: quibus
imaginem maximam atque dignissimam possit erigere: sanctorumque
martirum gloria certamina spectanda omnibus post hac generationibus
atque admiranda proponere: ut et posteri addiscant perclaram patientiam
eximiamque constantiam sanctorum bellatorum. Fuerunt enim no-
bilissimi constantissimi que propositi: nimirum que laudabiles. Nam cum
persecutionis scruissime feruor christiani gregis strages plurimas daret:
omnesque timidi ac fide imbecilles certare renuerent: christumque dei
filium confiteri periclitum metu detractarent: fortissimi isti milites
christi insurrexerunt aciem: et confecto bello sumis uiribus fuderunt ho-
stem: uictoriaque potiti sunt. Accincti enim limbos suos fide integra
atque perfecta: interitum christi dominum ingentiisque constantia confi-
tebantur. Qui uero fortitudine ac pauore superati terga hosti dede-
rant: celesti regno seipos abdicarunt. Miseri profecto atque miserabiles:
quos tepor atque socordia tanta gloria fuit indignos. Stabant igitur
certaminis tempore fortissimi bellatores dei: tormenta omnia sum-
ma alacritate tolerantes pro nomine unigeniti filii dei ac saluatoris
nostri christi. Quod uero strenui quantaque laude fortitudinis preediti fuerent:
qui subiecta oculis horrenda supplicia contra se peritura non modo nihil

tinuerunt: uictum maiori quoque constantia pugnantem cuncta tole-
rando superant. Cernunt ardentem rogi: ignitas sarragines. ol-
lasque feruentes: que feruore nimio guttas piscis & adipis longius ia-
culabantur. Aspiciunt item ferratas & aculeatas rotas inter ignis
globos nimia celeritate uersari. Intuebantur ferreas ungues laminas
que cadentes: fustes: uertes: ecculeos: teretra: compedes atque catenas: om-
nemque prorsus artem: quam inimicus ueritatis aduersus confessores
domini saluatoris inuenit. Omnia penarum genera in conspectum
martyribus hostis callidus dedit: ut in formidinem uerteret sanctos:
& aspectu ipso ac terrore penarum lingua non iam confiteri dominum ie-
sum metu impedita presumere. Quid autem fidelissimi promptissimi
que bellatores christi inter huiusmodi ante oculos exposita horrenda in-
auditaque supplicia: promptiores effecti maiore fiducia atque constantia:
indubitanter: intrepide ante tribunalia iudicium ac prefectorum
christum dominum confitebantur. Non stridens flamma: non ignis
sarragines: non olle feruentes: non rotarum horrendae uertigines: non
ardentes laminas: non unguium dentes: non cetera id genus tormen-
ta: non compedes: non catenarum pondus immensum: non tyranno-
rum minae: non principum fermitus: non ars tota diaboli ministro-
rum que eius terruit fortissimos milites christi: non impedit abnegare pi-
etatem: non a caritate dei & saluatoris abduxit: sed praecincti fide con-
culcarunt machinas omnes inimici: neque illos omnino formido te-
pauit. Vidisti feruorum fidelium robur. Vidisti gloriam pugilum christi
atque constantiam. Vidisti alacritatem ingentem celestis regnum tota
fide querentium christumque regem suum omni affectu ambientium.
Vidisti fidem perfectam ueraciter perfectorum. Vidisti caritatem flagrantem
in beatissimis pectoribus martyrum: pro qua terrena cuncta spreuerunt:
ut deum suum cernerent quem dilexerunt. Vidisti affectum christi: quo a
terra sublimat exaltari cupientes. Vidisti exultantem paradisum: am-
plexi ac fouere sui quondam auidos milites christi in eterna luce ac pace
gaudentes. Accede mi frater carissime pertracta: considera martyrium
gloriosos triumphos. Aspicere oculis cordis celestium pugilum proximam
fidem inuiolabilemque pietatis affectum. Non ualuit uis immensa pena-
rum iustorum animos flectere tam intrepide caritatis ardorem: nec
mors ipsa quicquam extinguere. Ceteri magno cum gaudio flagrorum retul-
ut sumas delicias suscipiebant: serena ac renitenti facie gratias deo refe-
rebant: quia meruerant pro ipsius nomine pati. Quibus ego uos laudibus
predicem o perfecti milites christi. Aut quo appellam uos incliti atque be-
atissimi uiri. Quis ueritatis fidei laudes explicare sufficiat. Obstupuit ne-
pe oratorum facundia philosophorumque sapientia: dum cernerent mira

bilia in christi famulis fieri. Iudicibus ac tyrannidis uerba defecerant
 sanctorum martyrum constantiam & alacritatem: immensamq;
 athletarum xpi tolerantiam aspuentibus. Nam dum lictorum ma-
 nus eorum membra torquerent: uisceraq; nudarent: non merē-
 tes aspexerunt non tristes: nec solum inter cruciatus gemitum non eden-
 tes: uerum letiore facie gaudia interna testantes. Quippe illis ea
 erant tormenta pro requie: carnifices obsequi potius: q̄ seuire uide-
 bantur. Hos autē fratres: quam obsecro apud deum in die iudicii ex-
 cusationem habituri sumus: qui sine persecutionis atrocitate et cru-
 ciatibus varijs caritatem dei uitamq; nr̄am ita negleximus: tanto
 q; torporis somno demersi sumus. Martyres ecce uexati: afflicti: tem-
 ptati: exquisiti q; tormentis cruciati: deum ex toto corde totaq;
 mente dilexerunt. Nullis temptationibus: nullis grauissimis li-
 cet acerrimis q; supplicijs flecti potuit tanta constantia: nullis
 consequentiū terrorib; diuinę caritatis ardor in sacris pectoribus
 quicquid obtundi. Hos in requie atq; delitijs benignissimum deum
 ac dñm nr̄m diligere nolumus. Quid igitur acturi quid dicturi
 sumus in die illa terribili cum beatissimi martyres ppe solium glorie
 magna cum gloria et confidentia adstantes: ostendentes cicatrices
 uulnereū atrocium q; penarum in suis corporibus lucentes: ful-
 goremq; solis sua claritate uincentes. Hos quidnam ibi fratres oste-
 suti sumus: quas uirtutes preferemus. Num caritatem dei: num
 inuiolabilem fidem: num terrenorum omnium nuditatem: An
 forte tranquillitatem: an quietem: Num elemosinas: num mise-
 rationis affectum: An mansuetudinem: an orones mundas:
 an compunctionem salutarem: an uigilias: an lacrimas: bea-
 tissime felix q; est: quem illic ista comitantantur. Nam erit pfecto
 tunc martyrum socius: neq; a celesti & pleno luminis thalamo
 abijcietur: sed eandem habebit confidentiam coram christo dño &
 angelis eius his opibus fretus: gloriam q; nihilo martyribus inferi-
 orem. Precamur beatissimi martyres qui pro domino saluatore
 proq; illius caritate sponte et impigre tormenta subistis: atq; ideo
 familiarius domino coniuncti estis: ut pro nobis miseris & peccatorib;
 & negligentie squalore sordentibus dñm interpellare dignemini:
 ut superueniat in nos gratia xpi: quę corda nra radio sanctę carita-
 tis illustret: ut ipm toto corde diligere possimus. Vos nempe uere beati
 atq; gloriosi estis: quos angeli et homines pari consensu beatos predi-
 cant. Nam pressure tempore cum penarum dolor augetur: uos an-
 te mentis oculos paradysum habebatis: uobiscum ista reputantes.
 Multiplicentur hic supplicia corporis: ut illic in paradiso uoluptas

paretur et requies. Cumq; in altum se attollerent fluctuum motu
 et moles undarum. per supplicia passionum: beatitudo uobis a deo re
 promissa iugiter uidebatur ante oculos. perinde credentibus menti
 ri non posse deum. qui ista promiserat. Quoniam igitur futura illa et
 sempiterna bona iugiter intuebamini: certi uos eis sine fine fruitu
 ros: idcirco beatissimi flecti molliriq; non potuit uestra constantia. Le
 ta et exultans futurorum expectatio: fortes uos ac robustissimos fe
 cit: ita horis singulis noua uobis ad moueri actioraq; supplicia cu
 piebatis: neq; satiari penis poteratis. Vidit uos truculentus arboris se
 curos: fidentes: intrepidus in agone persistere: nullamq; penarum ad
 beatitudinem: nullas uerberum uitas: nullas carnicum manus omnino
 formidare: fractasq; sue nequitiæ uires obitupuit ac doluit. Vbi uero
 cruciatus omnes o fortissimi athlete dei immensa uirtute uicistis:
 arbitrabatur insanus iudex per ferri metum robore uestrae constantie
 in formidinem posse conutere: negaturusq; xpm putauit: que toto
 animi affectu concupiscitis: quicq; in cordibus uestris ut in purissimo
 granulorumq; domicilio inhabitabat. Ignorabat amenis fore: ut ipsius
 gladius qui immensis sanguinis riuos strictus in sanctorum iugula
 fuderat sibi in primis pareret necem: ut ipsi p; cruoris undis suffo
 carerent infelix. Aiebat aut militibus suis uictus atq; confusus. Timeo
 ac terro uelementer hunc sanguinem: qui de celsorum pro iesu
 nacarum nomine ceruicibus manat. Se enim inuicem hortantur ad
 mortem pro ipsius confessione subeundam. Terret me tanti ipsius
 cruoris effusio: neq; ad momentum ante tm discipulorum xpi con
 sensum: tantamq; concordiam fidei conutere possum. Penitet me
 unum facti mei: mallemq; aduersus eos non conuasse principum ani
 mos. Ecce eni illorum sanguis me undiq; exagitat. En sanguinis o
 dor meas exoluit uires: nequeo penitus illuc intrudere aciem: ubi
 discipulorum iesu ossa inhumata iacent. Hec sunt o fortissimi mi
 lites christi insignia uestrae uictorie. Ista o athlete probatissimi pfe
 ctiq; diuini prelii bellatores: uestrae fidei ac fortitudinis premia. Iste
 uestrae uictorie. hec gloriatio uestra. Mors uestra pharetram uobis ppe
 rit uitam. Conspicere sapientes stragem uestram: in stuporemq; conuer
 sa est illorum sapientia: attonitiq; ad alterutrum dicebant. Vere
 magnus est xpianorum deus: in quem illius discipuli ita crediderunt:
 ut ab eius fide nullis supplicijs amoueri possint. Septem aut & tortores ipsi
 beatorum tanta p motu constantia xpm uenerabiliter adorauerunt.
 factiq; in timore dei ac fide pfecti: tolerantia maxime martyrum: &
 exhortationibus quibus se mutuo in ipso ardore certaminis ad passio
 nes tolerandas animabant: prouocati. Vidistis fratres diuini consensu

eminentiam. Vidistis dilectissimi caritatem dei: membra sua inter la-
 bore passionisq; roborantem. Nam sancti illi se inuicem in ipso certa-
 minis feruore ad preferendos pro fide christi cruciatus hortabantur: pu-
 sillanimesq; consolabantur: ut ipsi quoq; illorum serui una cum dñis
 in sancto certamine martyrii corona donarentur. Hos igitur mali atq;
 perierit inuicem inuidentur: inuicem comedimus: inuicem morde-
 mus ob inhumanitatem nequitie nostre. Age ergo sanctorum marty-
 rum esto discipulus. Sic illis in disciplinam tradat erunt tibi et ip-
 si preceptores optimi: ducesq; ab illis nulla ratione passionibus cedere:
 discas ab eis perfectam fidem: caritatem dei: ingentemq; miserationis
 affectum: ac futurorum desiderium. Hi enim ardentem rogam uirtu-
 te dei et fide perfecta uicerunt. Vince igitur et tu semper ardentem
 noxę concupiscentie flammis. Varios illi cruciatus tolerando su-
 perarunt: ipse que est in xpo subnixi. Tu quoq; turpes passionis pud-
 citia et cogitatione pietatis ad mota superare contende. Vicerunt il-
 li tyranni per modestiam et longanimitatem. Vince tu quoq; ira-
 cundie tyrannidem eisdem armis inuictus. Illi aperte martyres
 fuerunt: tu in occulto martyr esto perfectus. Illi palam contumaciter
 certamen: pfect et tu in occulto certamen: ut in die retributionis cum
 ipsis coroneris: atq; in celesti regno illorum glorie socius inueniaris:
 atq; una sempiterno gaudio uiuas. Hunc igitur beatitudinis uiri-
 o gloriosissimi martyres dei me miserum uentis precibus ut
 in illa hora misericordiam consequar quando in uirtutibus in oculis
 hominum. At pulcherrima uirtutis uirtutis effectus domus est
 Antium martyres. De uno uero certamine in illis: ubi ac turribus
 fidei uestre poculum tradidi. De preclara mentis uestre: uirtutis om-
 nigenis instructa epulis: patres ac fratres: primumq; uirtutis quon-
 die mentem ipsam adiuuantes toto animi affectu reuerentia et
 Nam ecce psallunt decimusq; cum exultatione gloriosissimi in
 tuitus uestre sacratissima capita celestibus coronis honorauit: summo
 q; cum gaudio circumstant sanctis certaminis uentis reliquiis: be-
 nedicti cupientes: ac tecum uisere sancta anime corpora premenda.
 Omnes ergo benedicite in benedictis: in benedictis domini et
 saluatoris nostri. Ego uero imbecillus accepto uestris meritis ac p-
 cibus robore: cecini tota deuotione animi ante sanctas reliquias uest-
 ras ymnium uestre laudem & glorie. Pro me igitur misero ante tro-
 num maiestatis adsistat: ut uestris precibus saluari merear: ac uo-
 biscum eterna benedictione pfrui. Gratia & misericordia dñi nr.
 et christi: cuius est compari et quoniam gloriosissimi
 ad te adorant Amen.

Laudatio sancti Ioseph patriarche à beato ephrem syro e-
dita incipit feliciter Sermo uigesimus.

DEus abraam: deus isaac: deus iacob: deus magne atq; mi-
 rabilis: qui etiam elegisti semen sanctorum seruorum tuo-
 rum diligentium te: largire clementissime ut fluant in
 me gratie tue fluentia largissima: quo digne ualeam pre-
 clarum ac maximum comendari spectaculum pulcherrimi atq; ca-
 rissimi ioseph: qui semper baculus fuit: cui inniteretur patriarche
 iacob profunda & ueneranda senectus. Hic enim profecto hic sanctus
 puer à prima statim gratie christi: & primum quo ad nos ex uirgi-
 ne prodijt: & secundum quo summo pauore concutit omnia si-
 gnauit aduentum. Itaq; carissimi mei à xpo dilecti fratres: constan-
 tes et alacres animo simus: ut honestissimi pueri facta tam gran-
 dia suspensus mentibus inspicere atq; audire possimus. Equidem
 fratres mei hunc adolescentulum non modo honestissimū dixerū:
 sed omni dignissimum admiratione: pudicitie fontem: uictore
 q; libidinum: tropheumq; mirabile de hoste refrenatū. Vnde et
 futurū illius saluatoris aduentus figura precessit. Quisq; igitur abij-
 ciat ex animo omnem terrenarum rerum curam: & cum desi-
 derio suscipite dulcia carmina. Sunt enim spiritalia cantica: que
 letificant animam. Sicut enī dñs noster de sinu patris ut nos omnes
 redimeret missus est: ita & puer ioseph à patre directus est: ut suus
 reuisceret fratres. Et quemadmodum illi simul atq; inspexerunt p-
 pinquantem ioseph: & perunt aduersus eum cogitare nequitiam:
 & quidem cū illis pacem à patre pferret: ita et iudei duro semp
 corde mox ut saluatorem uiderunt: dixerunt. hic est heres. Venite
 occidamus eum: & nra erunt omnia. Et sicut fratres ioseph dicebāt:
 occidamus eum: & euademus somnia ipsius: ita et iudei uenite i-
 quiunt occidamus eum: & obtineamus ipsius hereditatem. Ioseph
 fratres comedentes uendiderunt: quem pposito & uoluntate ne
 cauerant: eodem modo iudei execrabiles pascha manducantes: salua-
 torem occiderunt. Descensus in egyptum ioseph: saluatoris signat ad
 nra descensum. Sicut autem ioseph intra thalamum inclusus omne
 peccati uim magno uigore calcauit: atq; aduersus egyptiam dñam
 suam coronas uictorie clarissimas retulit: ita et dominus ac salua-
 tor animarum nratum ad inferni claustra descendens dextera sua
 omnem illic atrocissime mortis: & eatenus intus tyranni poten-
 tiam frauit atq; destruxit. Quoniam utroq; supauerat ioseph: in
 carcerem seruandus inducitur: donec tempus carnis percipende ue-
 niret: ita & dominus peccata mundi omnia tolleret: in monumento

reponitur. Ioseph biennij tempus egit in carcere magna ibi cum rege
 ac libertate uersatus: & dominus noster triduum in inferno permansit:
 ut potens & corruptione temptatus. Iussu pharaonis ioseph placi-
 de ex carcere ut uicissimus typus educitur ac somniorum fidelis
 interpretes futuram frugum ubertatem facile signat. At uero dominus
 noster ex mortuis propria uirtute surrexit: inferni spolijs captis: recon-
 ciliationem nostram patri offerens suo: resurrectionemque predicant
 & eternam uitam. Ioseph accepta super omnem egyptum potestate
 in curru pharaonis sedit: rex autem noster ante secula atque saluator as-
 cendens in nube lucida in celum ad dexteram patris cum gloria
 sedet: ut pater unigenitus filius. Cum uero in egypto regnaret io-
 seph accepta contra inimicos suos potestate: adducuntur sponte fratres
 eius ante eius solium quem addixerant neci: ingrediuntur cum me-
 tu ac timore ut adorent in conspectu eius: qui ab illis in mortem ue-
 ditus fuerat: & cum timore procidunt coram ioseph: quem super se
 regnare noluerant. Agnitis uero ille fratribus suis uno uerbo ostendit
 homicidas. Quod illi audientes attoniti & pauore perterriti steterunt
 obtutibus humi depressis confusione pleni: & loqui minime auden-
 tes: neque omnino quicquam habentes: quod in excusationem sui sceleris
 proferre possent: recognoscentes aperte peccatum suum. Putarant in-
 felices qua illum hora uendidissent: cum esse iam mortuum: dum
 repente is qui fuerat ab eis promptus magna fretus potestate super il-
 los regnare deprehensus est. Ita et in die illa terribili cum uenerit
 dominus in nubibus aeris: sedebit super sedem regni sui: adducen-
 turque uincti coram illo ab angelis terribilibus omnes inimici eius:
 qui eum super se regnare noluerunt. Arbitrati enim tunc sunt im-
 pij iudei illum si crucifixus esset quasi hominem esse moriturum:
 non intelligentes miseri deum illum esse: qui ut saluaret animas
 nostras aduenerat. Ac sicut ioseph palam dicebat fratribus suis terref-
 eos ac pudore suffudens: Ego sum ioseph: quem uos uendidistis: ec-
 ce nunc regno etiam nolentibus uobis: ita et dominus crucem os-
 tender lucentem ipsis crucifixoribus suis: recognoscentque ipsam cru-
 cem & filium dei a se crucifixum. Vidistis ut ioseph in carne fi-
 gura certa fuerit domini sui. Quoniam uero a puero effloruit ip-
 sius uirtus: age hinc initium iam sumentes: ipsius gesta enarra-
 re pergamus. Hic nempe beatissimus xvij. annorum tempus in
 domo patris: gratia sublimis uirtutis enituit: proficiens quotidie
 in timore dei: in honestate propositi: & honore parentum. Cum
 uero in fratribus suis deprehenderet iniquitatem: modice illam an-
 nuntiavit patri. Ne enim uera uirtus semper ab iniquitate dis-

tenet. neque illi congruere potest. Huius rei gratia illum oderant fra-
tres: quod ab eorum scelere alienus esset: uirtutisq; puer opam daret.
habens autem habitantem in se deum sanctum cernebat in somniis
que sibi ex dispositione summi dei euentura erant. At pater iacob cum
ignoreret fratrum odium clandestinum aduersum ioseph: simpliciter
nimio diligebat ioseph: uirtutum flore ab ipsa prima etate uernan-
tem. Pascens autem illis oues in sicchem: contigit ioseph esse cum patre
domi. Pater autem iacob absentium filiorum affectu patrio curam gere-
bat. Dixit ergo ad ioseph dilectissimum filium suum. Veni fili: perge
ad fratres tuos et diligenter addisce an recte valeant ipsi et greges: cito
q; rediens reuertamur mihi. Accepto patris mandato ioseph pergebat gau-
dens ad fratres suos deferens pacem ex persona patris: nullaq; illum cum
de illis mordebat suspicio. Profectus igitur oberrabat in solitudine: fratri-
bus suis eorumq; pastoribus minime inuentis. Cum uero merens ac-
tutus incederet: occurrit illi homo uiamq; monstrauit que ducebat ad
fratres. Vbi autem eos procul aspexit ioseph: letior aduolat: amplecti omnes
nimio amore desiderans. Illi autem postquam eum propinquare uiderunt: quod
si ferocius bestie de occidendo eo tractare ceperunt. Ibat igitur ioseph ac-
tutus innocens agnus: manibus atrocium luporum discependus. At
ubi ad eos peruenit: placide illos ac blande salutauit: ut sese haberent
ex persona patris interrogans. Verum illi insurgentes continuo tunica
illum qua indutus erat: exuerunt: et singuli stridebant dentibus in eum:
uiuum absorbere cupientes: trucesq; et immites ut odio suo satisfac-
cerent honestissimum illum ac sanctum puerum varia cede afflige-
bant. Cernens autem ioseph seipsum tot malis expositum: nullus enim pro-
sus erat qui miseretur: ad preces se et lacrimas genitusq; conuertit.
& extollens uocem obsecrabat eos dicens. Vt quid fratres mei ita iras-
cimini? Deprecor uos omnes: sustinete modicum dum loquar. Mater
mea defuncta est: et pater iacob eam nunc usque quotidie lugeat. & uul-
tis luctum alium asferre patri meo: priore adhuc iugente et nec dum
sedato? Obsecro uos omnes ne me a iacob patre meo separetis: ne de-
scendat senectus eius cum merore ad infernum. Adiuro uos per deum
abraam isaac & iacob: qui ab initio uocauit abraam et dixit ei. Exi
de terra tua et de cognatione tua et de domo patris tui: et ueni in ter-
ram bonam quam ego ostendam tibi: et multiplicabo semen tuum
sicut stellas celi: et sicut harenam maris: que est innumcrabilis. Per de-
um excelsum qui dedit abrahe tolerantiam prompte offerendi in sa-
crificium filium suum unigenitum isaac: ut reputaretur abrahe in
gloriam. Per deum qui eruit isaac de morte dans pro illo arctem in ho-
locustum acceptabile. Per deum sanctum qui dedit benedictionem ia-

cob ex ore patris sui isaac: Per deum qui descendit cum iacob in char-
ram in mesopotamiam: unde exierat abraham. Per deum qui libe-
rauit iacob ex omni angustia: et dixit se daturum ei benedictionem:
ne queso destituatur patre iacob: qui horis singulis operitur redditum
meum: et ingredi ad se expectat. Remittite me ad iacob patrem meum.
Nolite obsecro spernere lacrimas meas: sed me patri restituite. Hec illo p-
deum patrum adiurante fere ille belue continuo in lacum cum inie-
cerunt: neq; deum metuentes: neq; eius adiuratione ad reuerentiam
moti: et quidem cum ille singulorum uestigia stringeret manibus: &
fratrum pedes rigaret affatim lacrimis clamans ac dicens. fratres mei
miserrimi mei. Iniectus aut ioseph in lacum solitudinis amarissi-
mis lacrimis miserabilib; q; lamentis atq; gemitibus se ipm una et
iacob patrem deiebat: lacrimansq; et trahens ex alto corde longa sus-
piria dicebat. Insipite pater iacob que filio tuo contingere. Ecce enim in
lacum missus sum ueluti mortuus. En ipse prestolari meum ad te re-
ditum pater: et nunc ego in lacu iaceo tamq; homicida. Dixisti mi-
hi pater. perge ad uisitandos fratres tuos cum pastoribus: & ad me cum
celeritate reuertere. Sed ecce isti uelut immanissimi lupi effecti sunt:
& me abs te separauerunt honestissime atq; amabilis pater. Non iam
aspicias faciem meam: neq; uocem audis: neq; ultra super me inni-
titur tua sancta & ueneranda senectus. Non iam ego uicissim in-
tuor faciem dulcem q; carissimam tuam: quoniam sepulto mortuo
melior non est conditio mea. Dele pater filium tuum: et te filius
uicissim deplorat: quia ita a patre separatus sum a facie tua. Quid
dabit mihi loquentem columbam: ut profecta hinc annuntiet se-
nectuti tue gemitum meum? Defecerunt dulcis pater et lacrimae
& gemitus: uoxq; ipsa penitus clauit: nec est qui adiuuet. O
terra o terra que clamaisti ad deum sanctum pro abel iusto iniuri-
te precepto: sicut tradiderunt nobis aui ac parentes: quod scilicet
terra clamaret ppter sanguinem iusti: ipsa nunc quoq; clama ad
iacob patrem meum: aperte illi iudicatis que mihi a fratrib; acci-
derunt. Ut aut iniecerunt ioseph in lacum funesti illi: sederunt ut
comederent ouantes ac biberent. Ac uelut exultant uictores fu-
gatis hostibus & capta preda: ita illi nimio cum gaudio discubu-
ere. Cum uero leti atq; gestientes manducarent ac biberent: leua-
res oculos uiderunt negotiatores ismaelitarum uenientes: qui perge-
bant in egyptum camelos ducentes qui aromata ferrent: dixerunt
q; ad inuicem. Multo nobis melius est uenundare ioseph peregri-
nis negotiatoribus istis: ut profectus hinc in aliena regione moria-
tur: nec sit manus nra super fratrem nrum. Eduxeruntq; ioseph

de lacu fratrem suum tanq̃ fere belus: acceptoq; precio uendide-
runt mercatoribus non patris sui memores: cui uitam ingentem
angoremq; iniiciebant. Illis uero iter agentibus contigit: ut deueni-
rent in locum hyppodromi: ubi sepulta est rachel. Illic enī defuncta ēat:
cum rediret iacob in mesopotamia. Vbi autem uidit ioseph sepulchrū
rachel matris sue: accurrens cecidit supra monumentum: extollens
q; uocem suam ingemuit lacrimans: & clamauit in amaritudine aī
me sue dicens. Rachel rachel mater mea: exurge de puluere: et inspi-
ce ioseph filium tuum: quem dilexisti. quid illi contigit. Ea ipse capti-
uus in egyptum abducitur: traditus quasi maleficus in alienorū ma-
nus. Fratres mei omnino nudatum uendidērunt in seruum: et pa-
ter iacob ignorat quo proditus sum. Aperi mihi mater mea: & susci-
pe me in sepulchro tuo. fiat tumulus tuus unus mihi ac tibi lectulus.
Suscipe mater filium tuum: ne uiolenta pereat nece. Accipe me mat-
er qui subito iacob patre destitutus sum: sicuti et tu mater contuber-
nio a puero priuatus sum. Audi mater mater dulcis gemitū cor-
dis mei: grauemq; eiulationem: & me in tuo monumento suscipe. Nō
enī iam substinent oculi mei lacrimarum imbres: neq; anima mea
gemitibus sufficit. Rachel rachel non audis uocem ioseph filij tui:
En ut abducor: & me suscipere non uis. Iacob uocauit: nec uidit
uocem meam. ecce uersus & te uoco: et ne tu quidem audis me.
Hic hic supra tumulum monumentum moriar: ne in alienam regionem
quasi malefactor aliquis ducat. Vbi uero omnes simul aspererunt is-
maelū: qui emerant ioseph illum ita cucurrisse: ac super tumulum
rachel matris sue in faciem corruisse dixerunt ad inuicem. Adoles-
centis ite prestigias artis magice in nos exercere uult: ut manus no-
stras possit effugere: nobisq; ignorantibus euanescere. Comprehen-
damus eum igitur: & fortibus nexibus constringamus: ne nobis ma-
gis suis auferat uisum. Accedentes itaq; ad illum frementesq; dix-
runt. Surge iam atq; magicam exercere desiste: ne te supra tumu-
lum hunc peruenies: auti quod pro te dedimus iacturam pariam.
Postq̃ uero surrexit: uiderunt omnes illius faciem lacrimis ac gemi-
tibus nimis adustam: cepēruntq; singuli modeste illum rogare
dicentes. Cur flet: quid lacrimis manas? Magno enim merore de-
rineris: ex quo sepulchrum istud uidisti: cum esses in huius hyppo-
dromi uia. Itaq; abiecto metu confidenter nobis eloquere quod sit
opus tuum: cur item uenditus sis. Pastores enim illi cum te uenderē
nobis ita dixerunt. Cautē illum obseruare: ne forte in uia diffugiat
ā uobis. Insonites sumus nos. Ecce enī prędiximus uobis. Itaq; dilige-
ter expone cuiusnam sis seruus. Pastorum ne illorum: an liberi ali-

cuius causamq; edicto: cur ita flebiliter tantoq; cum affectu ac studio supra tumultum istum cecidisti. Nos nempe te emimus: dominusq; tuus sumus. Ut seruus igitur noster tua omnia nobis edisseret. Nam cui ea magis pandere debes. Hostes iuris cum sis effugere uis negligentibus nobis: ut pastores illi predixerunt. Verum dic nobis apertius quidnam sis: quod sit opus tuum: bonoq; esto animo. Videris enim liber: non te utemur ut seruo: sed tanq; fratrem aut carissimum filio. Namq; cernimus in te maximam libertatem: atq; in statu honesto ingentem disciplinam: dignusq; profecto es etiam regi adstrare: & cum magnatibus honorari & iuuari. Quippe hic decor tuus te et nunc honestissimum reddit: & paulo post libertum ac tui iuris faciet esse. Erisq; noster amicus & in primis familiaris in terra ad quam abducimus te: ut leteris & gaudeas. Quis enim huiusmodi non cupiat puerum oculorum specie insignem: et ingenii tate sapientiaq; praestantem. Respondens autem ioseph inter iussura et gemitus dixit eis. Neq; seruus unq; fui: neq; fux: neq; magus. Ne ullo quidem scelere meo in manibus uestris uenundatus sum: sed filius unicus dilectus patri meo fui. Porro pastores illi fratres mei sunt. Misitq; me pater uidere eos ut sese haberent. quippe indulgentissimus pater illorum cura macerabatur. Aliquanto enim diutius illic inter montes morati erant. Cuius rei gratia me ad uidendum illos miserat pater. At illi celo magno inuidiaq; contra me concitati me uobis in seruum uendiderunt auxilium a sinibus ac uisceribus patris: minime ferentes tanta in me paternae dilectionis inditia. Sepulchrum uero istud matris meae est. Nam cum ex charra migraret pater meus: ut abiret in locum: ubi nunc habitat: hinc transitum habuit. Atq; in eo itinere mortua est mater mea: et in hoc tumultu quem cernitis sepulta. Ista cum illi audissent lacrimati sunt uicem illius miserrantes dixeruntq; ei. Noli timere adolescens. Ad summum enim honoris prouehendus modo proficietis: egyptumq; ingrederis. Nempe enim effigies tua tuae ingenuitatis index est. Immo nunc meliore esto animo fratrum insidias atq; inuidia liber: qui te uendiderunt nobis. At uero fratres ioseph: ubi illi uendiderunt allato hircu ac macrato: ioseph sancti tunicam eius sedantes sanguine miserunt patri dicentes. Hanc in montibus iacentem inuenimus: continuoq; cognouimus ioseph fratris nostri esse uestem: omnesq; in metore sumus illius gratia. Quamobrem hanc ad te mittimus tunicam ioseph uariam pater: cum fratrem nostrum minime inuenimus. Agnosce igitur & ipse si filij tui es. Omnibus quidem uisum est hanc esse ioseph. Cum uidisset autem iacob tunicam ioseph: ama-

Sermo

ro cum gemitu et ciulatu exclamauit dicens. Tunica ioseph filij mei est. Fera pessima deuorauit filium meum. Amatoq; animo inter luctus intollerabilesq; gemitus dicebat. Cur ego pro te fili magis deuoratus no sum. Ut quid mihi non continuo occurrit belua ut satiata carnibus meis te fili dulcissime reliquisset illeum. Quare me magis non discerpserit et dilaniauit: cibusq; illi factus non sum miser. Ve mihi: ue mihi: disrumpuntur uiscera mea pp ioseph. Deficiat plorantes oculi mei. & caliginem obducat semper. Eccc enim tunica tua in alium me impellit gemitum fili. Est enim integra. Itaq; non te fera puto deuorauit dulcis fili: sed humanis profecto manibus et exutus & occisus es. Nam si ut fratres tui aiunt consumptus a bestia fuisset: tunica itaq; tua per partes discessa esset. Neq; enim fera prius exute sustinuisset: ac tum de inum exsatiari carnibus tuis fili. Rursum si prius exuisset ac deum deuorasset: tunica tua sanguine infecta non esset. Non fuisset unguium in tunica: non dentium sunt ulla uestigia. Vnde igitur sanguis. Si aut fera que comedit ioseph ita sola fuit: quo pacto hec omnia ppetrare potuit. Hic igitur mihi deserto ac desituito luctus: hic gemitus est. ioseph lugco: & tunicam defleo. Duo hi luctus: duo gemitus acerbissimiq; ploratus: ioseph atq; tunice. Quomodo enim ille exutus est. Moriar ecce ioseph fili mi: mea lux: meumq; firmamentum: et tunica tua mecum descendet in infernum. Nolo enim iam solus radios absq; te cernere: fili mi ioseph. Deficiat anima mea cum anima tua ioseph lux mea. Porro ismaelitz sementes ioseph: magno studio illum in egyptum deduxerunt existimantes ob eximiam adolescentis formam pecunias plurimas a quouis ex principibus sibi conferendas. Ipsi aut per medium ciuitatis pretereuntibus: ecce pencefres illis continuo occurrunt: intuitusq; ioseph pcontatus est dicens. Dicite negotiatores unde est hic adolescens. Non enim uobis similis est. Omnes namq; uos ismaelite estis: hic aut forme honestate precellit. Qui responderunt. Nobilissimus omnino plenusq; prudentie est. Dato igitur precio: quantum illi postulauerant summo affectu emit ab eis ioseph: & cum introduxisset domum sciscitabatur: quoniam fuisset educatio. At uero ille a sancto semine iusti. abraam et isaac et iacob nihil degenerans: proficiebat uirtute: magnaq; constantia in domo dñi sui: ac dedie in diem pudicitie uirtutem aspectu ac uerbo magis magisq; tuebatur. habens añ oculos iugiter deum sanctum cuncta superne inspectantem: deum patrum suorum qui illum ex lacu et morte atq; ex fratrum eripuerat scelere. Verum ipsius cor iugiter contristabatur ac merebat pro sancto patre suo iacob. Animaduertens aut dñus ipsius constantiam iuuenis atq; gratitatem: summamq; disciplinam et gratitudinem: omnia que pos-

fidebat manibus ioseph pulcherrimo tradidit tanq̃ carissimo filio. Pro-
 fus ignorabat quid faceret ioseph: ne minimum quidem nisi panem
 solummodo quo uescebatur in hora mensis sue. Nouerat enim ioseph
 esse fidelissimum: expertus q̃ erat rem suam omnemq̃ substantiam sub ma-
 nibus illius in dies augeri. Porro domina ipsius cum uidisset ioseph singula-
 ri pulchritudine predictum: uulnerata est acce amoris iaculo uesaniaq̃
 diabolica: uehementiq̃ cupidine dormire cum illo cupiebat: honestissi-
 mumq̃ adolescentem ac pudicitie fontem in foueam turpitudinis arde-
 bat impellere. innumeras artes variosq̃ ornatus excogitans: nullisq̃ om-
 nino sumptibus parcat. Nam horis singulis mutabat amictum: facie
 q̃ subio ac suas varijs pingens: crinibusq̃ aurum inserens: impudicus
 q̃ nutibus lasciuie subridens: castissimos temptabat iuuenis oculos. Pu-
 tabat nimirum infelix huius illecebris sancti animum facile illaqueare
 posse. At uero ioseph timore dei undiq̃ sepius ne simplici quidem aspe-
 ctu in illam intuebatur. Postq̃ uero illa animaduertit artes suas & orna-
 tus insignes nihil iusto preualere: maiore flagrabat cupiditatis ardore: ac
 sollicitudine anxia quid ageret ignorabat. Cogitabat procacibus uerbis illi
 ad ignominie opus hortari: obseruans tempus quo illi uelut aspis insani-
 ens impudicitie uirus infunderet: impudenti q̃ facie dicebat ad ioseph.
 Dormi mecum nihil omnino formidans. Audacter mecum congregare:
 ut et ego specie tua assati sum: et tu uicissim mea sateris pulchritudine
 Cubilia multa nobis ad hoc opitulantur. Habet tu liberam totius domus
 potestatem. Nullus omnino ingredi presumit ad nos: neq̃ iram impe-
 dire secretum. Itaq̃ accede ad me: meumq̃ imple desiderium. Valde cu-
 ror concupiscentia tua. Ad hec lapsus ille adamantinus et animo et cor-
 pore inuiolabilis p̃stitit: atq̃ in tanta procella immobilis mansit: ce-
 terum timore dei cuncta repellens ignea libidinis iacula: decora cōgru-
 aq̃ sibi honestate ab se illam diuinis uerbis arcebat: ita illi dicens. O mu-
 lier istud quidem scelus implere minime conuenit tecum que domina
 mea es. Deum enim equidem timeo. Ecce enim diuis meus omnia tra-
 didit mihi que sibi et domi & foris sunt: neq̃ est aliquid quod sub ma-
 nu mea non sit. Q̃ igitur iniquum esset tantam uim dilectionis talis do-
 mini prodere: qui me ita dilexit? Quomodo possum coram deo qui ser-
 uatur corda et renes huiusmodi facinus exequi? Hec sancta uerba dicebat
 ioseph horis singulis ad dominam suam: corripens: admonens: inerepans
 culpans. Verum nihil diuinum mulieris auris admittebat: maiore q̃ tur-
 pitudinis flagrabat ardore: et insita magis urchatur obscenitate libidinis:
 obseruabatq̃ per momenta tempus repere idoneum: quo castissimum
 iuuenem impudice uiolare posset. Videns aut ioseph mulierem adeo im-
 pudenter atq̃ immaniter ceu feram super se irruere: ut animū suū cor-

pusq; corrumpere: leuauit oculos suos ad deum patrum suorum: as-
 fidueq; orabat altissimum dicens ita. Deus abraam isaac & iacob: de-
 magne atq; terribilis: erue me ex hac fera pessima. Ecce enim ipe aspi-
 cis domine mulieris insaniam: quomodo me in occulto occidere per-
 flagitium cupit: ut una secum moriar in peccatis: & prorsus separer
 a iacob patre meo. Liberaisti me domine de morte: & ab iniustus fratri-
 bus meis. Libera me nunc quoq; ab insaniente fera ista: ne opibus neq;
 alienus efficiat a patribus meis: qui uehementer ac pie dilexerunt te
 domine. Atq; ex alto corde trahens longa suspiria: iacob iterum appli-
 labat cum lacrimis dicens. Ora pater ipe pro filio tuo ioseph: quoniam
 uehemens aduersum me concitatur bellum: quod me a deo separare
 possit. Istud mulieris bellum longe amocius est: q; quod mihi fratres
 mei inferre uoluerunt. Illud necabat corpus: hoc separat a deo animas.
 Scio equidem dulcissime mi pater: quoniam orationes tue pro me
 ad deum sanctum ascenderunt: atq; ideo ex latu mortis ereptus sum.
 Et nunc rursus exora altissimum: ut me ab hac eruat fera: que filium
 tuum perdere nititur: cui neq; in oculis uerecundia: neq; in corde timor
 dei est: ne sicuti senibus tuis destitutus corporaliter sum: ita & ab a-
 alienus efficiat. profectus sum ad fratres meos: factiq; sunt ut belue:
 & ut grauissimi lupi absit auulserunt pater sanare. & in egyptum de-
 ductus sum in manibus alienorum: & ecce rursus fera alia occurrat
 mihi. Fratres quidem in deserto interimere me uoluerunt: hec aut
 in cubiculo me deterpere inquit. Ora pater dulcissime pro me filio
 tuo: ne coram deo & patribus meis moriar. Cum aut uerbis domine
 sue parere noluisse: que illum singulis hortis urgebat: ac ueluti aspis
 immitis illi omni pudore abiecto imminebat: obseruauit tempus: q;
 illum in thalamo solum inueniret: sueq; peccatum consummaret. Vbi ue-
 ro illum in lectulo suo ut cupiebat deprehendit: accedens impudenter:
 ipsum ad se conabatur attrahere nequitiam q; perpetrare. Ille aut admira-
 tus impudentiam singularem: continuo extra domum cursu exiit.
 Ac sicuti aquila cum aucupes uidet: alis celi celsitudinem penetrat:
 ita et ioseph ex his rebus fugit: ne uel dicto uel facto uulnus exciperet:
 inq; illius manibus pallium linguens diaboli laqueos fugit. Videns au-
 tem mulier illum ita effugisse magno in merore erat: iamq; plectere
 iustum cogitabat: accusare illum turpitudinis apud uirum suum
 uolens: ut eo comperto uir eius celotipio furore succensus interimeret
 ioseph. Illud simul secum reputans. Multo mihi melius est: ut ioseph
 moriatur: ut uel sic requie fruatur. Non eni fero tantum pulchritudinis
 in domo mea per momenta conspuere: cum frui ipsa uel clam aut palam
 eximia iuuenis specie nequeam. Vocatis itaq; seruis & ancillis suis ait

eis. Scitis quid admisit in me puer hebreus: quem constituit uir me-
 us super domum suam: Voluit mecum impudenter congregari. Non
 sufficit illi potestas omnis domus meae: nisi me quoque separare a uiro meo
 conaretur. Sumptamque ioseph tunicam ostendit uiro probro illi dicens.
 Adduxisti ecce puerum istum hebreum: ut contumeliam inferret illu-
 deretque mihi uxori tuae. Scis tu domine meus: quod pudica sim: atque ideo
 ammittam tibi. Auditis huiusce calumnijs uir eius: uxoris uerbis proti-
 nus credidit ita esse asserentis: iratusque iussit continuo uinciri ioseph & in
 domum carceris mitti: maximas intentans minas: uerborum illius ac
 benedictionum: quae illi tum domi tum foris pro ioseph aduenerant peni-
 tus immemor: neque crimen obiectum diligenter inquirens: sed statim
 aduersus eum iniustam protulit sententiam dicens. Ioseph in carcerem
 conijci iubeo: nullaque prorsus requie frui. Deus autem abraham isaac et
 iacob: qui scrutatur omnium corda cum ipso erat: deditque illi misericor-
 diam in oculis principis carceris: permisitque illum ita in carcere liberum
 a uinculis uiuere. Neque enim unquam discedit benignissimus deus noster
 ab his qui metunt illum corde perfecto. Post haec peccauerunt pharaoni
 pincernarum princeps magisterque pistorum: iussitque rex utrumque in
 carcerem trudi. Porro ioseph ministrabat illis. Cum autem illi clausi detine-
 rentur: post dies aliquot uiderunt ambo somnia: quid eis breui even-
 turum esset praesignantia. Ioseph autem sanctus minister cum esset: co-
 sueto ingressus ad eos animaduertit ambo mestos ac tristis. & cum me-
 stitiae causam percontaretur dixerunt. Somnia uidimus: nec est
 qui ea nobis exponat: ideoque in merore sumus. Dixit autem eis. Istud
 quidem dei est: obscura quaeque referare timentibus eum. Dicite mihi so-
 mnia uestra: ut ea uobis per me deus meus aperiat. His auditis pincer-
 narum & pistorum principes dixerunt somnia ioseph: quae uide-
 rant ambo. Ioseph autem paucis uerbis exposuit eis exactissima fide quae-
 que illis a rege euentura erant: ut postmodum rei probauit euentus. Nam
 que pincernarum principem honori suo officioque restituit: pistorum
 uero magistrum tradidit morti. Cumque pincernae uentura prediceret:
 orabat eum dicens. Memento mei coram pharaone: regi que de me cele-
 riter suggere: ut me hinc educat. Nihil enim peccaui: neque mali quip-
 piam feci: quia iniectus in domum carceris sum. O semen electum
 atque beatissimum: quid a mortali homine auxilium queris? Omis-
 so deo hominem rogas? Certe expertus es auxilium dei: quando etiam
 pudicitiae tunicam intactam inuiolatamque seruasti. Cum oro castita-
 tis liliū deficiat animo: cum deus tibi regnum gloriamque provideat.
 Quo autem temptationem fortius toleras: eo illustrior tibi uictoris co-
 rona contextitur. Ut autem iuxta quod praedixerat ioseph impleteretur som-

niorum utriusq; solutio: post triduum fecit pharao conuiuium omnibus optimatibus suis: recordatusq; inter epulas pistorum magistrum et pincernarum principis: alterum quidem in priorem restituit gradum: alterum uero tradidit morti. Cum autem oblitus esset pincerna interpretis sui: per dei prouidentiam per duos annos uidit pharao somnia magna: que sapientum omnium egyptiorum omniumq; magorum artem omnem intelligentiamq; transcenderent. Exspectatus autem pharao: sapientes accersiri iussit. Quibus cum somnium annuntiasset: nemo uim somnij explicare ualuit. Rege itaq; merente atq; confecto: nuntiavit ei pincernarum princeps omnia de ioseph. Et auditis pharao gauisus est gaudio magno: iussitq; continuo illum ad se adduci. Et cum processisset ex carcere dixit illi pharao coram optimatibus suis. Audisti de te quod uir sapiens ac prudentissimus sis: et qui somnia obscura conijcere noueris. Respondit autem ioseph pharaoni. Indulgentis sapientie dei est exponere somnia. Dixit autem pharao somnia sua coram ioseph et omnibus magistratibus suis: audiuitq; continuo somniorum expositionem ex ore ioseph: uelut ex ore dei. Stupefactus pharao ad tantam adolescentis sapientiam excellensq; consilium: siquidem illi consuluerat utrum unum constituere sapientem atq; intelligentem: ut egypti frumenta colligeret: futuram quippe fame ingentem: ut haberent fruges plurimas in tempus precessure seruata. At ad illum. Te ipsum constituam hodie super omnem egyptum: qui tale consilium reperisti: atq; ad tui oris impium et egyptus et omnis domus mea disponetur. Tunc imposuit illum in currum suum: omnesq; magistrates partim antecedeabant currum: partim circueiebant cum una pergentes: maxime cum ex ore pharaonis accepissent secundum eum illum egypti regem. Videns autem penitentes qui ioseph prius in carcerem miserat mirandum spectaculum: quod sedisset ioseph in pharaonis curru timuit ualde: sensumq; ex medio principum subducens curru in domum suam cum metu maximo se recepit: aperiensq; os suum ait uxori. Vidisti o mulier signum mirabile & insperatum: ex quo timor nobis magnus incumbit. Ioseph enim ille qui quondam noscer fuerat seruus: dominus noster effectus est totiusq; egypti. Ecce cum gloria pharaonis inuehitur curru: et tanquam rex honoratur ab omnibus. Ego autem cum illius terre nequirem aspectus: sensum me subripui: clamq; discessi. His compartis uxor uerum metu releuabat ita dicens. Horum tibi sit hodie peccatum meum: quod ego admisi. Ego sum que pulcherrimum ioseph pudicissimūq; illum adamari. Cumq; per singula momenta blanditijs plurimis & ornatibus varijs castissimo insidiarer adolescenti: ut illo frui possem: et

q; eximia pulchritudine satiari: neq; omnino efficere id quirent: ut
 uel uerbo pudicitiam proderet: in illum tē^mere contendit: ut me ul'
 modice toleraret. Verum ille dimisso pallio in manibus meis aufu
 git. Ego enim eram: que uim illi inferre uolueram: quando tibi pal
 lium eius ostendi. Ego itaq; illi auctor sum bonorum: que sibi et regnū
 prestari et maximam gloriam. Nisi enim ego ita amassem ioseph: in
 carcerem cōiectus non fuisset. Immo uero & gratias mihi habere de
 bet: que sui glorię ipsius causa. Iustus ac pius & sanctus est ioseph:
 qui etiam calumniam passus nemini prodidit. Exurge itaq; ac perge
 gaudens: et eum una cum magistratibus alijs adora securus. Surgēs
 aut pentestres studiosē cucurrit: et ioseph sanctum reuerenter adora
 uit. Inter hec impletis iam annis illius ubertatis maxime inualuit
 fames in tota terra chanaan: mestusq; erat iacob cum filijs suis.
 Audiens autem quod alimenta uenderentur in egypto ad omne
 copiam dixit liberis suis. Audiui quod in egypto frumenti pluri
 mum sit. Pergite igitur illuc et emite nobis esca: ne omnes fame mo
 riamur. Acceptis mandatis patris filij iacob: descenderunt omnes
 sibi emere cibos. Cumq; in egyptum puenissent: accesserunt ad iose
 ph cum reliquis: ut triticum emerent. Non aut agnoscebant illum.
 quod esset frater suus. Ut aut uidit ioseph fratres suos: protinus agno
 uit omnes: et ait fremens. Hi decem uiri exploratores pessimi sunt: ut
 q; ideo ingressi egyptum sunt. Comphendite illos igitur: et in uincla
 conijcite. Ingressi enim sunt ad explorandam terram. Hoc illi aspicien
 tes contremuerunt: et cum metu ingenti responderunt ei dicentes.
 Absit hoc a nobis domine. Omnes fratres unanimēs sumus: filijq; di
 lecti patris unius uiri iusti. Sumus aliquando duodecim numero: Ex
 his unus pulcherimus carissimus patri a bestia peremptus est:
 lugerq; pater usq; in hanc diem. Frater autem aut alius cū patre nro ē
 in terra chanaan: relictus in solatium patris. Respondit illis rursus io
 seph cum iracundia dicens. Quoniam quidem ego deum sanctum
 timeo et colo: istud uobis indulgeo. Sumite igitur esca: et continuo
 ad patrem uestrum pergite: si uera dictis: fratrem q; urūm minimū
 quem ille amat adducite ad me huc: ac sic demum credam uobis. Su
 mentes aut triticum ad patrem suum cum merore profecti sunt in
 terram chanaan: nuntiauerunt q; ei suspicionem pessimam et ira
 cundiam uiri. Vehementer aut hac illorum relatione tristatus est
 pater: aitq; cum gemitu. Quid hoc fecistis? Ut quid domino egypti
 alium uos habere fratrem dixistis? Qui respondentes dixerunt ei. Ipse
 interrogauit nos: cognationemq; sure diligentissime uoluit. Dicit
 eis iacob. Siego filijs ex rachel orbatum sum: meosq; carissimis liberis

temere

priuatus ut dicitur: surgite tollentesque munera in manibus uestris pro
 gite simul. Fecerunt autem sicut preceperat eis iacob. Cumque uenisset
 in egyptum: omnes cum timore magno adorauerunt coram ioseph. Quo
 niam postquam uidit fratrem suum beniamin cum metu ac formidine
 adstantem: commota sunt uiscera eius: cupiebatque illum complecti
 atque osculari: interrogabatque eum summo cum affectu dicens. Viuit
 pater? Qui ait. Viuit seruis tuis pater noster. Dicit ei rursum. Num
 habet adhuc ioseph in corde? Et ille. Vehementer inquit illum habet
 fixum in animo: consumiturque ipsius desiderio. Cum uero illum am
 plecti non posset: neque ultra interrogare: ingressus in cubiculum su
 um: copiosas profudit lacrimas. Qua enim uidit fratrem suum: co
 tinuo recordatus est patris sui iacob: dicebatque cum lacrimis. Beati
 qui uidere merentur diuinam sancte tue senectutis effigiem dulcis
 sime pater. Neque enim totum regnum meum omnisque gloria confer
 ri potest canis tuis: o nimirum dilecte deo. Optaui addiscere ex ore ben
 iamin: an me gestares in corde: sicut et ego te. Ideo fratres meos arte
 coegi secum adducere beniamin fratrem meum. Non enim illis credi
 di dicentibus mihi de te: quod haberent patrem & minimum fra
 trem: putabamque illos inuidia concitatos etiam filium tuum mino
 rem beniamin occidisse: atque in maiorem luctum animum tuum
 iniecisse: quemadmodum et me proposito male uoluntatis occide
 runt. Oderant quippe nos duos: quod uterini essemus ego atque benia
 min. Scio pater quia nostri gratia uehementer angetis & sollicitu
 dine cumulatis: & nunc maxime cruciatur senectus tua pro fratre
 meum beniamin. Et ipse enim magno cruciatu afficior dum consi
 dero neminem nostrum tue senectuti in presentiarum adstiteri. Non
 sufficebat tibi luctus meus. Adiectus est tibi pater & hic. Ego gemitum
 tuorum atque singultuum sum auctor. Dure nimis & crudeliter
 feci beniamin ad me uenire precipiens: dum addiscere cupio an uere
 uiueret pater meus. Quis mihi dabit tuam sanctam rursus effigiem
 cernere: & insatiabiliter intendere in angelicam faciem tuam? De
 inde cum amarissime in cubiculo fleuisset: lora uterum facie prodi
 it ilatus: iubetque introduci omnes in domum suam: ut cum illo con
 uuium inirent. Audite fratres quomodo illos undique in formidi
 nem impellit ioseph. Iubet illos accumbere singulos nominatim uo
 cans: & per ordinem sicut fuerant geniti statuens: utebaturque per
 unumquemque quodam quasi diuinationis modo. Propositus erat il
 li scyphus argenteus quem tenens ille manu atque in leuam transfe
 rens: pulsabat eum detere digito manus. Cumque pulsaretur scyphus
 magnum sonitum edebat in aures omnium assistantium. Semel igitur

pulsans ait: Horum omnium primus tuben est. Primus ipse in ho-
nore discumbat. Pulsauit secundo: & secundi nomen edixit: Simeon
inquiens secundus natus est: ipse quoque secundo discumbat loco. Tertio
de hinc timitum digito exprimens: Leui aut discumbat: & tertio ho-
noretur loco. Atque ita singulos accumbere fecit: nomine illos per ordi-
nem uocans. Quamobrem illos in stuporem conuertit: maioriq; for-
midine impleuit: adeo ut putarent ipsum omnia scire: dicerentq; ad
inuicem Putasne agnouit ex calice nos sibi antea esse mentitos: cum dice-
remus: ioseph a fera pessima deuoratum esse: magnaq; cogitationum
tempestate fluctuabant. Vt autem hac eos suspicionem leuaret: ex mensa
sua partes eis tradit: amplioremq; partem fratri suo beniamin: ita
ut maiore decuploq; ceteris miserit. Cur itaq; hoc ioseph fratribus fe-
cit: ut ex scypho nomina diceret singulorum? Vt scilicet illorum crimine
augeret. Tunc iubet dispensatori suo: ut frumenti copiam fratribus
absq; pretio daret: atq; in sacco beniamin clam deponeret scyphum:
eosq; gaudentes continuo ab se dimitteret. Haud longe a ciuitate dis-
cesserant ilates: cum illos ille cursu insecutus obiurgare cepit atq; inse-
dari: grauesq; intentare minas: fures eos appellans: & collati sibi hono-
ris indignos. Respondentes autem dispensatori ioseph fratres dixerunt.
Auxium etiam quod inuenimus in marsupijs nostris retulimus domi-
no nostro. Hunc scyphum domini tui qua ratione furati essemus?
Absit hoc a seruis tuis. Dixit autem eis. Sacculos uestros deponite: scrutan-
dosq; permittite. Festinato illi saccos deponere ex iumentis: inuentus
q; est scyphus in sacco beniamin. Quod illi cum uidissent: sciderunt ue-
stimenta sua: ceperuntq; minas multas & probra & iniurias inferre ei:
neq; ipsum solum uerum & rachel simul & ioseph cum patre insimula-
bant dicentes. Vos scandalum fuistis patri nostro: tu et ioseph filij rachel.
Ioseph enim regnare super nos uoluit: & merito a fera comestus est.
Tu autem rursus frater eius in ignominia & probro nos esse fecisti. Homine
uos estis filij rachel: quę patris sui idola furata: se ea furatam esse nega-
uit. Extollens autem uocem beniamin cum gemitu & lacrimis: sa-
tisfacere singulis cepit ac dicere. Ecce deus ipse patrum nostrorum scit: q
assumpsit rachel quemadmodum ipse uoluit: qui pulcherrimi ioseph
mortem minime ignorat: ipsumq; modo consolatur inuisibiliter: qui
uidet mentia omnia: qui scrutatur corda & renes: ipse inq; scit quia non
hunc scyphum ut dicitis furatus sum: neq; tale aliquid cogitauit. Ita
uideam patris iacob sanctam uentrandamq; canitiem: ut cum gau-
dio sancta illius osculetur genua: ut scyphum istum furatus non sum. Heu
heu rachel quid contigit filiis tuis? Ioseph pulcher a fera ut aiunt oc-
cisus est. Ecce ego uerum mater fur repente dum nescio factus sum:

& nescio quo pacto in terra aliena seruus detineor. Ioseph in heremo
 cum discerneretur a bestia clamauit: ut inueniret quis se liberaret: &
 non inuenit. En ego rursus o dulcis mater fratribus meis satisfacio: n
 est qui audiat me: credatq; mihi filio tuo. Sumpto itaq; beniamin re
 gressi sunt in ciuitatem ad ioseph: nihil habentes quod responderet pos
 sent. Respondit autem ioseph irato similis ait eis. Heccine est benefici
 orum meorum retributio? Idcirco honorauit uos ut mihi scyphum me
 um in quo uaticinor auferretis. Nonne dixi uobis: non estis pacifici: s;
 exploratores? Propter timorem dei hoc agam uobiscum. Cum qui fu
 ratus est calicem meum: seruum meum esse iubeo. Accedens autem
 unus ex eis iudas nomine: posito genu orabat eum dicens. Ne queso
 nascaris domine: si loquar. Interrogasti nos seruos tuos dicens. Habetis
 patrem aut fratrem: diximusq; tibi domino nro. Est nobis pater seruus
 tuus: qui duos filios habuit: quos super omnes nos diligit. Alterum ex
 his fera pessima discerpfit in montibus: lugetq; illum horis singulis pat.
 & in dolore ac gemitu nunc usq; persistit: atq; adeo ut terra ferme dixe
 rim ad uoces eius lugere uideatur. Alterum secum detinet domi in so
 latium prioris filij. Hunc aut sicut iussisti adduximus fratrem hunc
 nram: et inuenti sumus serui tui grauissimi secleris rei. Oro aut ut ipse
 seruus tuus sim pro puero isto: modo puer cum fratribus reuertatur
 ad patrem. Ipsum enim ego iusepi a patre meo: & sine ipso ad patrem
 redire non possum: ne uideam patris mei amarissimam mortem. Cui
 audisset ioseph uerba iude: uideretq; eos omnes uultibus in humum
 demissis assistere: aspiceret item beniamin scissa tunica cum gemitu.
 procidentem adstantium genibus: ut ipsi ioseph exorarent: & ad patre
 cum fratribus eum redire pmitteret: nimis omnino turbatus est: com
 motusq; uisceribus: adstantes omnes protinus abire iussit. Quibus abe
 untibus leuauit uocem suam ioseph cum fletu dicens os. Ego sum ioseph
 frater uester. Non sum comestus a fera ut modo dixistis. Ego sum qui a
 uobis in lacum proiectus sum nudus. Ego sum quem ismaelitis uendi
 distis: qui cum omnium urum genibus uestigijsq; prouoluisset: nemo
 fuit ex uobis qui tunc in illa pressura miseretur mei: sed ut fere belue i
 me inuasisset. Verumtamen fratres mei nemo uestrum timore turbe
 tur: magis autem gaudet mecum et exultare. Et quemadmodum di
 xistis patri uelox prius quod ego in montibus a fera interfectus esm:
 ita rursus leti renuntiat iacob dicens: Ioseph filius tuus uiuit: et
 ecce sedet in curru regni: sceptrum regis egypti manu tenens. Cum uero
 uocem ioseph audissent fratres eius: pre pauore ac formidine facti sunt
 uelut mortui. Accedens autem ioseph uerus sancte ppaginis palmes: os
 culabatur unusquisq; eorum magno affectu: nihil prioris iniurie monor:

ut sibi congruum erat: eosque & donis & honoribus letiores fecit: magnoque cum gaudio remisit omnes ad patrem dicens. Holi in uia cōtendere omnino: sed magis festinato properate ad patrem nostrum: et dicite illi. Hec dicit filius tuus ioseph. Fecit me deus regem totius egypti. Accede cum gaudio pater: & aspice filium tuum. Veni pater in letitia cordis: ut uideam sanctę senectutis tuę angelicam faciem. Abiuntes uero cum festinatione renuntiauerunt iacob uerba ioseph. Audito ioseph nomine suspirauit iacob: lacrimasque profundens ait. Quare conturbatis cor meū: ut rursus recolam effigiem ioseph pulcherrimi & optimi filij mei. Dolorisque flammam iam sensim extinctam denuo uultis accendere. Accedens autem beniamin deosculatus est illius genua & mentum dicens. Vera sunt que audisti pater optime & honestissime. Ostenderuntque illi omnia que miserat ioseph. Tunc autem credidit uerbis beniamin: surgensque cum omni domo festinus et gaudens prexit in egyptum ad ioseph filium suum. Ut autem audiuit ioseph aduenisse iacob patrem suum: processit urbe cum optimatibus pharaonis: magnoque obsequentium stipatus cuneo occurrit illi. Cum uidisset autem ioseph filium suum: cecidit super collum eius: magno cum gemitu & affectu dicens. Iam nunc letus moriar ex quo iudiciam tuam dulcissime fili. Adhuc enim tu ueraciter uiuisti. Ambosque fleuerunt pariter: et glorificauerunt deum. Et nos igitur pro his omnibus referamus gloriam patri et filio & spiritui sancto: nunc & semper et in secula seculorum Amen;

Expliciunt sermones sancti efreem syri feliciter
 Legit laudem eius uir apud hiram p. 2. l. 6. q. 1. 61.

Prefacio

Ambrosij monachi prefacio ad Eugenium papam quartum in
uitam Iohannis chrysostomi.

Omino sancto atq; beatissimo patri Eugenio Ambrosius. Conuerſi nuper ex greco uitam ſanctiſſimi uiri Iohannis conſtantiſopolitani epiſcopi: cui ante orationis & copia chryſoſtomi cognomen eſt inditum: a palladio uenerabili antea ipſiusq; diſcipulo ſcriptam. Placuit enim inter occupationes noſtras id quod dabatur otij huic potuſſimum negotio deputare: ut & comunibus eccleſiis commo- diſ pro perſona quam in chriſti ſeruitio gero: hoc ſtudio & labore meo conſulerem: cuius doctrine ſyduſ ubiq; ferme illuxit: eiſ quoq; eſſet omnibus uita conſpua atq; poſita ad imitandum: & animum curis egrum ac maceratum huiusmodi exercitatione releuarem: eamq; caliginem omnem que ſe illi offuderat quantum dñuſ donaret abſtergerem. Eſt enim ferme incredibile quantum aſſuetam quieti ſolitarie mentem: & hiſce curis & cogitationibus hactenus liberam impoſitū repente atq; ex inſperato regiminiſ onuſ perturbauit atq; conuulſerit. Neq; ſane hac ſpe & expectatione me fruſtratuſ ſum. Plurimū quippe ſolacij cepi: multumq; uirium adiectum imbecillitati meę ſentio: dura ſanctiſſimi uiri inſtituta: mores: uitamq; pſpicio. Quiſ enim adeo ferreuſ ſit: ut hunc non uehementer amet: non cupiat imitari: non excitet ad compunctionis gratiam dum animi illiuſ celiſtudinem inuitamq; conſtantiam inter perſecutiones acerrimaſ atq; perpetuaſ admiratur. Quiſ uero non digniſſime queat admirari uirib; tantę pontificem: tam clarum: tam illuſtrem pelli ſolio epiſcopali potuiſſe. Cum ille tamen nihil minus q̃ iniuriaſ curaret ſuaſ: ſoliusq; eccleſiaſticę ſeruandę paciſ ac diſcipline inter preſſuraſ quoq; ſuaſ rationem habere uideret: adeo ut in exilium etiam actuſ & fideleſ quuoſq; & petitiſſimi paſtoruſ abſentiam ferre non valenteſ litteriſ conſolari ſtudioſe curauit. Felix profecto & ipſa ſua conſtantia beatuſ: dignuſq; qui martyrum inſerat choruſ: quoeſ etiam paſſioneſ pro iuſtię amore tollerando eſt imitatuſ. nullo ex hiſ pace reliquorum dixerim inferior: ut ſpero: credo: confido. Nulluſ ſane occurrebat: cui hoc ingenioli noſtri munuſ dedicari digni uſ poſſet: q̃ tibi pater optime atq; ſanctiſſime qui et ſancto uiro peculiari quadam gratia amoris afficituſ: & in pontificali culmine conſtitutuſ: uir quoq; illiuſ ſanctimoniam ſtudeſ imitari. Conuenientiſſimū

preterea fuit: ut cui omnia debeo cuiusq; uisendi ac salutandi gratia
romam ruptis tamen ipsius imperio monasterij claustris adueneram: ip-
si nr̃um in primis desudaret ingenium. Et credo dispositione diuina fa-
ctum est: ut in ea urbe tanti uiri uita latina fieret: in qua gr̃ce primum
scripta est. Accipies igitur eugeni beatissime grato animo munusculum
nostrum exiguum licet ab animo tamen tibi deditissimo pro profectum.
legesq; intentius inuenies profecto plurima cognitione dignissima:
quę oblectare atq; instruere bene institutum animum possint. Vt quę
olim basilii noster celibem in angelice puritatis instituto mirabili
doctrina roborauit. Iohannes itidem noster exemplo suo pontificem
apostolici solij dignitatem cum gloria et laude tenere doceat. Iunges
itaq; utrumq; mi pater unice atq; prestantissime: erunt q; ambo pe-
nestre ppetuum nostri amoris monumentum. Sanctitatem tuam sibi
subditam ac per id uera sublimitate felicem christus dominus noster
seruare dignetur incolumem domine beatissime atq; indulgentis-
sime pater;

Iohannis chrysostomi uita ex palladio per Ambrosium monachum
ex gr̃eco in latinum translata incipit feliciter

Vm uenisset aliquando romam Palladi-
us elenopolitane ecclesie uenerandus an-
tistes: Iohannis illius sanctissimi uiri
constantinopolitani episcopi iam tunc
uita functi discipulus susceptusq; fuis-
set cum honorifice a pontifice romane
sedis cosimo beatissimo: tum a clero uni-
uerso deuotissime inter ceteros quibus
ille familiaris est usus theodorus fuit
ecclesie romane dyaconus. Is enī sancti
uiri doctrina casta & uite sanctitate
delectatus frequens illi aderat: immo quo ad licebat nunq̃ a latere
ipsius discedebat. Quadam autem die cum essent ambo simul otii
q; a curis omnib; mortalibus agerent orta ex more collatione spiritali
hoc sermoni suo initium dedit episcopus. **Palladius.** Diuina inquit
munera theodore carissime partim cōmunia sunt & inseparabilia:
partim cōmunia quidem sed separatione admittentia: tertio ab his lo

co sunt quæ neq; cōmunia: neq; separabilia seu inseparabilia. sed p̄pria sunt his qui digni fuerint gratiæ priuilegio singularis indulta. Theodor⁹. Perge ut cepisti pater: & nobis educere cuius generis ordinem. Neq; ut id abs te impetrem altiore utar exordio. Palladi⁹. Quæ per naturam bona sunt et sine quibus nisi scelere non uiuunt: cōmunia et inseparabilia dicimus. Theodor⁹. Quenam oro ista sunt? Pallad⁹. Primum quidem omnium deus una cum unigenito filio suo et sancto spiritu cōmunis est atq; inseparabilis: licet enim uolenti cuiq; totum ipsum speculari cōplecti: dum tamen omittis occupationibus reliquis uni huic rei totus insistas. Post hunc scripture diuinæ uirtutisq; celestes: et præterea cælum solet luna: omnisq; stellarum chorus: et ipse postremo aer cōmunia sunt & inseparabilia. hætenus de inseparabilium genere. Fuit aliquando et terra cōmunis: et aquarum utidem fluentia cōmunia. Postq; uero cupiditatis rabies et habendi ardor immodicus pectoribus humanis insedit: grauiora ista elementa humoris atq; humi separationem admiserunt. Theo. Nihil uerius dici potest. Age uero iam et de secundo genere separabilium disce. Palla. Necessario id quidem: ut suo ordine cepta decurrat oratio. Aurum igitur et argentum omnisq; metalli natura ligniq; materia: et ut breuiter dixerim quæq; media dicimus: cōmunia sunt quidem: sed tamen separabilia. Neq; enim cuiq; ut libitum fuerit cunctaq; perueniunt. Theod⁹. Verissime omnino. Sed quæso tertium quoq; genus absoluas: quod quia plus difficultatis habere uidetur: uereor ne in ipsius probatione deficias. Dixisti enim esse quedam quæ neq; cōmunia sunt neq; separabilia: sed eorum p̄pria qui ea ex dono gratiæ specialis acceperunt. Hec igitur ubi pari ratione digresseris: aduentus tui causam & eorum quæ scire cupimus ueritatem: ut exponere digneris te etiam atq; etiam obsecro. Pallad⁹. Siquidem uis in me est: ut uestris bonis desiderijs quædam satisfacere: more uobis geram libentissime: nihilq; ex his quæ mihi compra sunt subtraham: si tamen me prius a debito quantum dominus uires dedit absoluerit & expedire temptauerit. Virginitatis nempe et castimonie reliquæ separationem inuenies nullam. Non enim sunt ex cōmuniū aut separabilium genere. Nam profecto non omnis qui cupit assequitur etiam ut uirgo sit: sed qui potest. Plurimi namq; ex his qui matrimonio uincti sunt: cum eius rei desiderio et quidem uehementi teneantur: quod fuerint preoccupati coniugio: uoti sui compotes esse non possunt. Sicut et in olympicis certaminibus aduocat quidem prece quosq; certare cupientes: victores autem solos coronis donat. Itaq; ferme sit et de certamine castitatis. Nam cum teste euangelio petrus saluatori respondisset: si ea causa est uiri cum uxore non expedit nubere.

Dominus ad hec. non omnes inquit capiunt uerbum istud: sed qui
 bus datum est. Vides ut non omnes istud possint: sed soli quibus da-
 tum est. Theod. Putabam haud facile que posueras de singularibus ac
 precipuis donis probari abs te posse. Verum tu ista quoque valide pfecto
 de scripturis docuisti. Pallad. Quando quidem ista sic se habere tibi per-
 suasum est: age reliquis item testimonijs utamur ex abundantia: ut
 peruersi quique corrupteque sententis homines his admoniti desistant
 tandem ea rapere que accipere nequeunt. Inuenimus nempe sacer-
 dotium quoque in scripturis sanctis. neque comune esse neque separabile:
 sed illorum proprium atque precipuum qui digni sunt: suum corripiens
 hebreos paulus ait. Non enim sibi quispiam honorem submittit: sed
 qui uocatur a deo. Ita et aaron inquit non se ipsum clarificauit ut po-
 tiffex fieret. Nam cum sexcenta ferme essent hominum milia: multi-
 que ex his celum haberent dei: unus tamen ex omnibus aaron electus
 est: cuius plane pspicuum electionis inducium: uirga proficiens nucei
 multitudinem induxit ut crederent: adeo assumptum fuisse ponti-
 ficem. At plebsque tunc uideat per imperitiam rei. inanis glorie studio
 concitatos: dum sacerdotium inter communia computarent: ac per id
 se ipsos uenerandis officijs impudenter ingererent: dignum uesanie
 sue finem inuenisse: ipsamque synagoge humum temeritatis sue teste
 reliquisse. Dathan denique & abiron. cum rem nihil ad se pertinentem
 auide nimis atque imprudenter appeterent: cum his qui sibi adhere-
 bant repente perierunt. Aperta est enim terra inquit et deglutiuit da-
 than: & operuit super congregationem abiron. Post hos oia preceden-
 tium immemor huiusmodi improbo amore correptus est. Cum ei
 die quadam arca in uia plaustro ueheretur: contigit ut lasciuens
 uitulus motu suo comouere arcam. Ocas itaque subsequens manu il-
 lam apprehendit ne caderet. displicuit id factum deo: & ne ex eo lice-
 tia daretur improbus sibi usurpandi non licita: percussit ocas usque
 ad mortem: per id admonens posteros huiusmodi cauere uesiniam.
 Longo post tempore: cum iam christi aduentus radiaisset in terris:
 simon magus de castello getthon inuentor eorum dogmatum que sunt
 contraria ueritati: cum esset uehementer astutus: ueritus precedentium
 penam: ne si eadem secrete pergeret paria tandem metere: sese artibus ar-
 mat. Blanditijs itaque circumuenire apostolos querit: & ouina pelle
 lupum regens pecunias offert: uti ne rapere uideretur: que pessime
 studebat emere: ea loquens que illum & omnes imitatores suos loqui
 decet. Sumite inquit pecunias istas: et date mihi uestri ordinis potesta-
 tem: ut cuiuscumque imposuero manum accipiat spiritum sanctum.
 Erat aut baptizatus in nomine iesu: cui respondit apostolorum chorus.

Abstulit hoc a nobis homo. Gratia dei non uenditur pretio. Et cum ille p
 cibis importunus insisteret: dixerunt ad illum secundo. Quid emere
 queris: quod si digne uixeris gratis inuenies. Ille labores uite melioris
 mentis q; sue sequitatem et incertum rei euentum secum cogitans: saccu
 lo produxit aurum: hac se illecebra falli posse xpi discipulos putans.
 Indignatus ad huc ille qui comprehendit sapientes in astutia sua: per os
 petri locutus est dicens. Pecunia tua tecum sit in perditione: quia donu
 dei existimasti pecunijs possidere. Imposuit q; penitentis medicamen
 tum. Age inquit penitentiam si forte dimittatur tibi nequitia cor
 dis tui. In felle enim amaritudinis: & uinculo iniquitatis te esse ui
 deo. Neq; enim uult perditionem peccantium amator animarum
 deus. His itaq; pro uiribus expositis Theodore carissime: sacramen
 torum q; ueritatis minister percontare iam que discere a nobis cu
 pis. *Theod.* Vnde queso ad nos aduenisti pater. *Palla.* Ab oriente fra
 ter frater adueni. nuncq; primu romam uidi. *Theo.* Quenam te
 maxime adduxit causa. *Palla.* Vnicuius pacis uestre amor. *Theodo.*
 Est enim alia nostra q; uestra. *Palla.* Non alia plane sed eadem qua
 de celis saluator adduxit: dedit q; sanctis apostolis dicens. Pacem relin
 quo uobis. Ut aut esset firmior gratia secundo addidit. Pacem meam
 do uobis. Quod ait do: munus suum id esse aperit signauit. porro re
 linquo ad sanctum spiritum retulit: ut in spiritu sancto per xpm co
 gnitionem patris gentibus reuideret. Verum sicut in resolutis mem
 bris fit: ut operationes animae ad ualentiores membrorum redeant partes:
 ita fecit et in orientali misera ecclesia contigit. Dissolutis quippe ipius
 infeliciter membris: neq; ob fugatam inde concordiam pacem q; uiol
 atam officia sua implere ualentib; complures nudi atq; expediti ip
 suis desiderio patris liquimus fines: cum tuto & quieto animo illic p
 defensione ueritatis habitare nequaquam liceret: diuertimus q; ad uos
 si forte uel paucos hos dies qui uite nostre reliqui sunt: secundum euā
 gelium uiuere in pace possimus. *Theo.* Ut uideo mirabilis pater diuina
 ad nos providentia destinatus es. Dolorem enim tuum inuenio nris
 congruere et consentire meritoribus. Puto eni te esse ex iohannis cōstā
 tinopolitani episcopi socijs. *Palla.* Ita est. *Theo.* Precor igitur nobis
 ea que cupimus scire sub deo teste signata ueritate narrare digneris:
 id profecto non ignorans: quod si quid a ueritate alienum annuntia
 ueris nobis: deum non effugies iudicem: atq; nris quoq; sententijs eris
 obnoxius: qui aliud fortasse & aliter q; ipse prosequeris accepimus. Non
 enim unus aut duo aut tres aut decem aut cuiuscunq; generis homines
 que constantinopoli contingere nuntiarent nobis: sed porro plures: ex
 quibus alij episcopi sunt: alij presbyteri: atq; alij monachi. Et si nosse

cupis quæ comperta sunt nobis paucis expediam. Primus omnium profectus est ad nos alexandrinæ ecclesiæ lector cum pape theophili litteris: quibus indicabat iohannem à se fuisse depositum. Eas litteras cum legisset beatissimus innocentius romanæ sedis antistes exhorruit: tene ritatem faustumque theophili egre ferens: & quod solus scripserat: & quod rei totius seriem referre obmiserat: cuius scilicet rei gratia: quibusue ad iunctis sibi socijs illum deponere ausus fuisset. Inter hæc mansit admiratus: nihilque rescribere uoluit rei indignitate commotus. Dum eusebius quidam diaconus constantinopolitanæ ecclesiæ qui tunc romæ erat ecclesiasticæ utilitatis gratia innocentium adiit: libellisque traditis adiurauit substineret ut modicum temporis. Foret enim breui ut sibi totius scene facies patresceret. Post triduum aduenerunt episcopi quatuor à iohanne missi: reuerentissimi profecto uiri: pansochius pusiæ: pappus syriæ: demetrius galatiæ secundæ: eugenius phrygiæ: tres innocentio epistolâs deferentes. Vnam quidem iohannis episcopi: secundam uero episcoporum quadraginta de comunione iohannis: Reliquam scripserat iohannis electus: omnes in disciplinatum tumultum & seditionem pariter significantes. Erat aut epistolæ iohannis huiusmodi series.

Iohannis chrisostomi epistola ad innocentium

Domino uenerabili ac beatissimo episcopo innocentio iohannes in dño salutem. Et ante litteras nras ad aures pietatis uestre puenisse putamus presumpsum hic facinus. Quippe magnitudo sceleris fecit: ut nlla orbis pars reliqua sit quam non huius horrendæ cladis rumor impleuerit. Immo ad ipsa quoque externa rerum gestorum fama perueniens: ingentem ubique gemitum luctumque exortauit. Verum quia ista non modo lugere et planctibus prosequi: sed emendare pro uiribus conuenit: & caute prospicere quo pacto hæc seuissima ecclesiæ procella sopiatur: necessarium existimauimus dominos meos honoratissimos ac reuerendissimos presules demetrium pansophium pappum atque eugenium hortari: dimisis ut ecclesijs suis sese pelago traderent: & emensa peregrinatione longinqua ad uestram currebant caritatem: omni-
busque lucide expositis mature tantæ cladis remedium dari salubre postularent: quibus etiam carissimos diaconos paulum & cyriacum itineris comites dedimus: qui et ipsi uice epistolæ caritatem uestram quæ hic gesta fuere docebunt. Theophilus enim alexandrinæ ecclesiæ presul: cum à quibusdam apud piissimum impatorem insimularetur: solus ad crimina diluenda uenire iussus magna egyptiorum multitudine sociatus aduenit: id ferme initio docere uolens ad bellum se ac plium instructum aduenisse. Inde regiam ingressus urbem non ad ecclesiam ex more et antiqua consuetudine uenit: non congressus est nobis: nō

uerbum nobiscum fecit: non simul orauit: non cōmunicauit: sed ubi
 nauis descenderat ualuis ecclesijs pretermisiss extra urbem morabatur:
 & cum multis precibus ageremus ut apud nos tam ipse q̄ hi qui cū eo erāt
 hospitarentur. Omnia enim pparata erant et diuersoria et quęq; ne
 cessaria: neq; ipse neq; illi acquieuerunt. Nos ubi ista compertimus ma
 gna admiratione tenebamur: nullam huiusce simultatis causam proba
 bilem inuenientes. Hostiarum tamen partium munus implere curabamus.
 id facere insituentes quod esset conueniens nobis: ipsum iugiter orantes
 ut nobiscum colloqui uellet: & cuius rei causa ab ipsis exordijs tam aptas
 inimicitias preterret: tantam q; urbem scandalizaret: exponere. Cum uicō
 ne sic quidem causam eloqui uellet: accusatores q; illius uehementer infi
 sterent: accersitis nobis pijsimus impator iussit ubi ille morabatur ire:
 atq; illic quę contra illum dicerentur audire. Nam & seditiones et ce
 des & alia illi obijcebantur innumera. Verum nos & patrum decreta re
 ueriti & uirum honorare cupientes: cum ipsius quoq; lras teneremus.
 quib; cauetur non oportere iudicia extra terminos fieri: sed in suis quęq;
 prouincijs discutit: iudicare nequaquā acquieuiimus: sed uehementer obsti
 timus. At uero ille quasi aliqua priora crimina nra precessissent: aduocato
 archidiacono meo nimia cum auctoritate ueluti profecto uidua iam es
 set ecclesia neq; haberet episcopum: per illum clerum omnem ad se transu
 lit. Deserte in dies fiebat ecclesie: dum uniuscuiusq; clerici adducerent
 & libellos aduersum nos dare: et in accusationem nostri nominis conspi
 rare inducerentur. His itaq; gestis mittit et nos ad iudicium aduocat: qui
 necdum pposita contra se crimina diluisset: quod contra canones & p
 ter omnes leges fieri nullus ignorat. Enimvero nos rebus ceteris admoni
 ti quod non ad iudicem euocaremur. Alioquin milies iuisssemus: sed
 ad inimicum atq; hostem sicuti et priora & posteriora testantur: misimus
 ad illum demetrium psumuntis: eulisiū apamee: lupicianum apia
 rie epof. presbiteros uero germanum ac seuerum: respondimusq; mode
 ste ex nro instituto: dicentes nos non declinare iudicium: sed apertum ho
 stem & inimicum manifestum. Qui enim libellis nondum susceptis
 initio statim talia gessisset: & se ipm ab ecclesia et oratione & cōmunionē
 segregasset: accusatores parans: et clerum ad se transferens: ecclesiasq; deser
 tas constituens: hic quia ratione iudicis sedem nihil ad se pertinentem
 ascendere dignus censeatur. Neq; enim consentaneum rationi esse: ut
 egypto profectus: tracie causas cognosceret: ipse criminib; obnoxius & inimi
 cus & hostis. His ille nihil mitior factus: nihil uertus: & quod instituerat
 pficere cupiens nobis asserentibus paratos esse: presentibus et centum & mil
 le episcopis crimina obiecta refellere: munditiam q; nram asserere: sicuti
 sumus profecto mundi passus non est. Sed absentib; nobis: et sinodum con

aduocato

uocare uolentibus iudiciumque flagrantibus neque cognitionem cause
fugientibus: sed inimicitias manifestas accusatores tamen admittere: &
quos ipse ligaueram soluebat: quique crimina sibi obiecta necdum diluisset
eorum libellos accipiens commentaria scribebat. Que omnia preter ius et co
tra fas omne: in iniuriam sanctorum canonum fiebant. Et quid me mul
tis immorari necesse est? Non desunt omnia et facere et moliri quoad
nos per summam uim nimia auctoritate et urbe & ecclesia deturbauit.
& profundo iam uespere cum plebs omnis nos lamentatione misera
bili prosequeretur: tractus in medio ciuitatis: et uolenter abductus: in
iectusque in nauim noctu nauigabam: quia synodum ad iustum iudiciu
uocare uoluimus. Quis ista sine lacrimis uidere possit quantumlibet sit
lapidei cordis? Sed enim quia ut diximus ista non modo deesse: uerum
etiam corrigere oportet. Caritatem uos rogamus precor: ut excutatur atque co
doleat: et omnia faciat: ut huiusmodi calamitatibus tandem sit finis.
Non hactenus sedit iniquitas: sed prioribus quoque noua succedunt.
Nam ubi piissimus imperator iniuste & impudenter ingressos eccle
sia expulit: plurimique episcoporum iniquitate illorum cognita ad ec
clesias suas redierunt: furorem illorum atque impetum ueluti flam
mam cuncta vastantem fugientes: nos in urbem rursus euocati sumus
ecclesieque restituti: de qua iniuste fueramus eieci. Cum uero triginta
nos episcopi et clementissimi imperatoris notarius ad hoc missus redy
xissent: ingressi ad regem orauimus: ut ad uiscenda facinora synodum
cogret. Quod ille ubi compit fuge presidium sumpsit: ueritusque iu
diciu: cum iam regie littere ubique disseminate omnes omnibus
ex partibus conuocarent: noctis medio fragili se cymba commisit: atque
ita fugiens suos omnes secum duxit. Hos conscientie nostre fiducia: nihi
lo segnius instauimus apud piissimum imperatorem ut concilium coge
raret: qui sue pietati consona faciens: rursus ad illum misit mandans:
ut ad se tam ipse quam omnes qui cum illo fuerant ex egypto ascendere
maturarent: rationem facti sui reddituri: neque arbitarentur quod ad
nequiter ex una tantum parte et absentibus nobis ac preter patrum
canones gesta fuissent sibi ad excusationem quicquam suffragij posse.
At uero ille sic quoque regis conuentus litteris obtemperare non ausus
se se continuit domi: seditionem plebis allegans agebat id de quorum
dam sibi fauentium consilio. & certe cum hic ipse populus ante has
imperatoris litteras innumerus cum maledictis aspergeret. Sed non ista
modo discutimus: hoc tantum idcirco diximus: ut ostenderemus quod
ta esset uiri modestia. Verum nos ne postea quidem quicquid: sed
instabamus iugiter orantes iudiciu fieri: in quo audiri diudica
rique possemus. Parati enim eramus nos ipsos docere insones: illos eton

tra innocentissimos: & magni in nos sceleris reos. Erant aut et ex Syria
 quidam qui illi tunc semper adfuerant: & cum illo communiter omnia
 gesserant. Aduersus istos quoque parati eramus subire iudicium: sepiusque
 importune rogauimus aut commentaria aut accusatorum libellos nobis
 tradi: aut criminum naturas aperti nobis: aut certe accusatores ipsos in
 conspectum dari. Nihilque ex his consequimur: sed rursus pulsi ecclesia sumus.
 Quomodo iam quae secuntur exponam: omnem excedentia tragediam.
 Quis sermo ad ea explicanda sufficeret: quoniam auris absque horrore per
 ciperet. Nobis enim haec ipsa quae antea dixi pretendentes: repente multi
 tudo militum ipso magno sabbato cum iam in uesperam uergeret dies: ec
 clesias ingressi ceterum omnem qui nobiscum erat per uim eiecerunt: ar
 misque ueneranda obsidebantur altaria. Mulieres quae intra ecclesiam ut
 baptizarentur sese ueste nudauerant: per id temporis nude fugiebant: me
 tu acerbissime huius commotionis impulsae: neque secus uerecundiae & ho
 nestati permittebantur pre pauore consilire. Plurimae tunc acceptis uulne
 ribus eiecerunt. Ita cruore piscinae replebantur: atque ex huiusmodi uulneri
 bus sacri lanceis cruore immutato in roborem transibant. Neque hactenus
 steterit clades: sed sancta condita seruabantur ingressi milites: ex qui
 bus: ut postea didicimus quidam necdum initiati erant: omnia specta
 bant intus recondita: sanctissimusque christi sanguis in tanto tumultu
 militum uestimenta fusus est: omniaque non secus quam in captiuitate barba
 rica facinora passim admissa. Populus ad solitudinem migrare: plebs
 quae omnis extra urbem excubare cogebatur. Vacuae fidelibus ecclesiae in ta
 ta solemnitate relictae. Pluresque quam quadraginta episcopi communionis me
 cum populo frustra & sine causa pulsi. Vlutatus & gemitus: ciulatus ut
 & lamenta & lacrimarum fontes plateas & domos & deserta ipsa com
 pleuerant: & planctu cuncta resonabant: nullaque urbis pars huiusce
 calamitatibus vacua relinquebatur. Feccrat enim iniquitatis ma
gnitudo ut non modo qui patiebantur: uerum ipsi quoque qui nihil
etiusmodi pressi erant una nobiscum lamentarentur: neque catholici
modo sed ipsi quoque heretici & iudei atque gentiles uices dolerent nostras.
& quasi ciuitas per uim in ditionem hostium uenisset: ita tumultu
& perturbatione & ciulatu plena erant omnia. Porro ista igno
 rante pijsimo impatore noctis initio episcoporum factione gereban
 tur: qui exercitus duces diaconorum uice secum habere pretiosos non eru
 bescebant. Vbi uero illuxerat dies ciuitas omnis extra urbis menia mi
 grarat: sub arboribus & frondibus ueluti dispersae oues festiuitatem ce
 lebrantes: hinc iam potestis cetera existimare. Neque enim fas est omnia
 prosequi: ut ante iam dixi quae per singulos contigere. Nempe id acerbis
 simum est quod tanta incommoda: tot clades finem necdum acceperunt:

bary pphya
 mala

nulla q; spes quiesci superest. Verum in dies augetur pestis: factiq; su-
 mus in derisum multis. Immo videt quidem nullus quantumlibet
 perditis moribus sit. sed plerumq; persequuntur ut dixi malorum omni-
 culinen: nouam hanc inquietatem et facinus execrandum. Qui uero
 reliquarum ecclesiarum perturbationes ac pressuras eloqui possit. Neq;
 enim hic modo inualuit lues: uerum ad orientalem quoq; puenit ec-
 clesiam. Quemadmodum eni a capite dum noxius humor effundit:
 reliqua membra leduntur: ita nunc quoq; post q; ex hac urbe magnifica
 ueluti ex fonte quodam incommoda fluere ceperunt: turbe ac tumulto
 occupant omnia et ubiq; dominantur. omnibus q; ferme in locis cleri-
 ci contra episcopos insurgunt. populi partim abscisi sunt ab ecclesie
 corpore. partim pcedendi expectantur. Vbiq; pestis hec pullulat: & or-
 bis uniuersus euertitur. Hec igitur omnia cogitantes domini beatis-
 simi ac reuerendissimi dignum uestre constantie & congrui robur
 ac studium sumite: & hanc perniciem que inuasit ecclesias oratio
 auertat. Nam si hec inualuerit consuetudo: & licitum fuerit cuiq; ex
 adeo remotis partibus in alienas prouincias prout uoluerit ingredi:
 & eicere quoscumq; libuerit. & pro uoluntate omnia gerere: non igno-
 ratis mature cuncta peritura: bellumq; seuisimum occupatum or-
 bem uniuersum omnibus lacerantibus inuicem. Ne igitur inmanis
 ista confusio cuncta percutiat & ubiq; dominetur: scribere precor &
 auctoritate uestra decernite huiusmodi iniq; gesta nobis absentibus:
 & iudicium non declinantibus nullius esse roboris: sicuti p suam natu-
 ram sunt profecto & irrita & nulla. Porro qui talia gessere eos ecclesia
 stice censurę subijcite. Hos aut insones neq; conuictos. neq; deprehe-
 sos. neq; ullius criminis reos comprobatos ecclesijs nr̄is iubete restitui:
 ut caritate frui ac pace cum fratribus nr̄is consueta possimus. Quod
 si modo uoluerint auctores sceleris aperire crimina: quorū gratia nos in-
 iuste ceciderunt: dentur nobis commentaria: libelli proferantur in me-
 dium: ueniant accusatores mei: sedeat incorruptum intemeratumq;
 iudicium: non recuso: non renuo: immo & constanter hoc expeto. Iu-
 dicemur. Crimina profecto diluemus: nosq; ostendemus innocentis:
 neq; criminibus ullis obiectis obnoxios. Nam quę ab eis modo gesta sūt
 omni omnino ratione carent. extra omnem ordinem omnemq; le-
 gem ac regulam ecclesiasticam sunt. Nunq̄ id facinus ne in externis qdē
 iudicijs: immo neq; apud barbaros ipsos admissum est. Non scythę non
 sarmatę unq̄ una ex parte iudicarunt absente reo: neq; iudicium sed
 odium & apertam simultatem declinante ac nullo appellante iudicę:
 & se ipm innocentem asseuerante & paratum orbe uniuerso quęq; ob-
 iecta diluere: ac se in omnibus insonem declarare. Hęc ergo cuncta

p. 111.

p. 111.

cogitantes et a dominis meis uenerandis episcopis manifestis pla-
nitibusque discentes quod est partium nostrarum munus studium ue-
strum et opam ac diligentiam queis inferre dignemini. ita enim non
nobis tantum sed ecclesijs quoque uniuersis gratificabimur: & a deo mer-
cedem percipietis: qui ob ecclesiarum pacem semper omnia facit. Scripsimus
ista & ad uenerum episcopum mediolanensem & ad cromatiun aquilegi-
ensem episcopum. Vale in domino. *Finis epistole.*

Ad hec rescriptum beatissimus papa Innocentius: communionemque utriusque par-
tis admissa theophili iudicium cassum atque irritum esse decreuit: di-
cens oportere conflatam aliam inreprehensibilem synodum occidentalium
& orientalium sacerdotum: cedentibus consilio amicis primū deinde
inimicis. Neutrarum quippe partium ut plurimum rectum esse iu-
dicium. Paucis post diebus aduenit petrus quidam theophili presbi-
ter una cum marturio ecclesie constantinopolitane diacono ipsius
epistolas deferentes: & quedam simul commentariola in quibus uideba-
tur iohannes a. xxxvi. damnatus episcopis: ex quibus xxviii. egyptij
septem reliqui ex alijs regionibus erant. Ea commentaria cum legisset
papa Innocentius comperissetque neque culpas esse graues: neque presentem
iohannem fuisse: neque in faciem reprehensum: insaniam theophili ma-
gis ac magis exhorruit: quod contra absentem adeo se uiam inimicem
que sententiam euoluisset. Hic igitur a se dimissis cum litteris graui-
bus temeritatem illius laceffentibus: sese ad orationis studium contulit: in
dictoque ecclesie ieiunio cum lacrimis diuinam precabatur clementiam:
ut huiusmodi seditiones et scandala sursureque tollerentur: & pacis ac
fraternitatis amor integra membrorum compage redderetur. Fuit au-
tem epistole ista sententia. Frater theophile nos et te et fratrem nostrum
iohannem communionis nostre esse decernimus: sicut in prioribus litteris
aperte satis expressimus. Et nunc in sententia nostra et uoluntate perdu-
rantes rursus eadem scribimus. & quotiens libet scripseris: nisi debitum
sequatur conueniensque iudicium. propter ea que magno cum dedecore
sunt gesta: possibile non est nos a iohannis communionem discedere. Ita
que si conscientie confidis tu quoque iudicio accurre ad synodum proxime
in christo celebrandam: & illic iuxta Niceni concilij canones et decreta co-
tende. Alios quippe canones romana non admittit ecclesia. Quod si
obtinueris euidentis et irrefragibilis erit ratio tua. Modicum tempo-
ris fluxerat: cum theoctenus constantinopolitanus presbiter uenit:
litteras concilij iohannis xxv. episcoporum aut paulo plurimum ferens: quibus
docebat iohannem militum auxilio urbe depulsum et cōcussum
in exilium missum: ecclesiamque incensam fuisse. Cui et ipsi comuni-
onis litteras et ad episcopum iohannem & ad omnes communicantes

sibi episcopos tradens: orabat cum lacrimis ut patienter tolerarent:
cum opem ipse ferre non posset: eo quod non nulli obstitissent poten-
tes aduersarij ecclesiasticę pacis inimici. Post paululum rursus ap-
plicuit homunculus aspectu fedus: animo perditus: paternus no-
mine: constantinopolitane ecclesię se presbiterum dicens: qui et
ipse totus elatus et visu uirgidus: & ipso gressu inimicitias presertim
plurima contra iohannem episcopum maledicta uomebat. Hic lit-
teras paucorum episcopoz acacij pauli antiochi cyrini seueriani &
aliorum quorundam innocentio reddidit: quibus iohannem calū-
niabantur quasi incendisse ecclesiam. Mendacium aperte deprehen-
sum est: cum eius ut quippe que illi non fuisset obiecta mentionem
in synodo nullā fecisset iohannes. Eum innocentius cum indigna-
tione abiciens: ne rescribere quidem uoluit. *Pallad.* Quęso mihi
aurem primum per accomodes: ut ubi per singula rei ordinem pandam.
Nimis enim ut ait helius ad iob angustat me spiritus uentris: ven-
tris nomine mentem significans sermonibus plenam. *Theod.* Hecce
se est pater optime me omnia diligentius persequi quę puenierū
ad nram notitiam: ut ita demum quę insitui rogare absce possim.
Paucis post diebus aduenit episcopus cyriacus nullas quidem haberi-
lras: sed ut plane cui fides merito habenda uideretur: eadem prose-
quent quę ab episcopo de synodo iohanni fuerant scripta. Auduit enim
se fugisse pp̄ cōminationem regalis edicti ita continentem. Siquis
non conuerit theophilo artacio et porphirio hic episcopatu arceatur.
Amittat uero si quam uidetur habere substantiam siue pecuniarū
siue prediorum. Post cyriacum aduenit eulysius apamie bythinie
episcopus afferens litteras a xv. episcopis de iohannis concilio: & a p̄lato
sencaniensis thesalonicense episcopo: in quibus illi quidem et precedentē
et quę tunc erat constantinopolitans totius deprecationem vastitatem
significabat. Anisius uero romane se ecclesię iudiciū sequi fatebatur.
Porro eulysius ipse conuena cyriaco per omnia dixit. Vix mentis flu-
xerat cum palladius quoq; episcopus elenopolitans absq; lris uenit: qui &
ipse fugisse dicebat in suam principum. Expressius aut ac signanti-
us enarrauit omnia: ipsūq; exemplar edicti protulit in hanc sen-
tentiam. Quicumq; occultasset episcopum aut clericum siue in sua
domo susceperet: qui iohanni cōmunicaret eius domum publican-
dam. Post palladium germanus p̄sbyter cassianusq; diaconus iohā-
nis uiri magnę religionis lras ab omni clero iohannis attulerunt:
continentes ecclesiam suam tyrannidem p̄pessam esse: episcopo per uim mi-
litum cecideret in exilium misso: agentibus id acacio berolsi antiocho
ptolomaidis seueriano g. unalensi theophilo alexandrino. Ostende

runt & breuiculum memorati uiri: ubi ornamenta sub iudicibus
 testibus tradunt subscriptum manu studij prefati urbis eutychiani
 pretoris iohannis comitis thesaurorum & eustachij questoris ac ta-
 bularij in auro & argento et uasis: ut iohannis episcopi calumniam
 diluerent. Post istos uenit secundo demetrius epus pismuntis: qui per
 agrato oriente predicauerat communionem ecclesie romane cum epo io-
 hanne: testibus pape Innocentij litteris. Afferens epistolas ab epis caric:
 in quibus iohannis amplectuntur communionem. Ab antiochene ui-
 dem ecclesie presbiteris: ubi romanorum secuntur disciplinam: lauda-
 tes integritatem iudicij: & ordinationem porphirij ut illicitam ac
 nefariam execrantur. Post hos omnes uenit domitianus sacerdos co-
 nstantinopolitane dispensator ecclesie & vallagas quidam nisibius
 presbiter: exponens monasteriorum mesopotamie gemitum & eiula-
 tum. Simul et comentaria optati cuiusdam prefati reddiderunt:
 ubi honeste mulieres ex genere consulari publice ad eum adducte
 memorantur constantinopolitane ecclesie diacone: ita ut cogerentur
 aut a sacro communicare: aut fisco ducentas auti libras applicare. Qd
 aut de monachis & uirginibus dicere oportet: ostendebant secta
 in ligno latera: terga cede confissa. Non tulit ultra Innocentius pon-
 tifex indignitate summa pnotus: scripsitq; ad onorium impato-
 rem: litarum huiusmodi sensum distincte subiiciens. Motus his litte-
 ris princeps precepit synodum occidentalium episcoporum congre-
 gari: & cum in unam sententiam concurrissent ad se referre. Cong-
 gati italis epi impatorem orant: ut scribere archadio fratri suo: iube-
 ret thesalonice consilium fieri: quo facilius possent utreq; partes ori-
 entis occidentisq; concurrere. Addentes pfectam synodum non nume-
 ri quantitate: sed qualitate sententie certam & inrefragabilem tulisse
 sententiam. His inflammatu impator epo quidem romano scribit:
 ut mittat epos quinque: presbiteros duos romane ecclesie dyaconu unu
 qui ipsius ad fratrem eplam ferrent. Erat aut hic tenor epistole. Tertio
 iam scribo ad mansuetudinem tuam orans: ut que contra iohannem
 epum constantinopolitanum maligne essent gesta corrigeret. Verum
 id hactenus ut uideo factum non est. Quo circa rursus per sanctos epos &
 presbiteros scribo pacis ecclesiastice auidus: & ingenti cura sollicitus. Pacis
 enim ecclesiis impio quoque modo par prouenit: ut epos orientales iube-
 as thesalonice conuenire. Hosti quippe occidentales epi electos uiros mi-
 serunt seuerie constantie: & qui neutram in partem inclinentur amore
 uel odio: epos quinque: presbiteros romane ecclesie duos unuq; diaconum: qsi
 omnium honore suscipias queso: ut siquidem illis persuasum fuerit io-
 hannem iuste fuisse expulsam doceant me ab eius communione discedere.

Si autem deprehenderint sponte malignatos orientis episcopos ad illorum
 te itidem comunione secernant. Quenam uero sit occidentalium de episcopo
 iohanne sententia ex omnibus ferme episcopis constat: quas ad me frequen-
 ter dederunt. Ex his duas idem continentes quod reliquae subdidi: scilicet
 romani & aquilegensis episcopi. Hoc autem ante omnia de tua mansuetu-
 dine postulo: ut theophilum alexandrinum inuitum etiam adesse pre-
 cipias. per hunc enim mala omnia emeruisse memorantur: ut adueni-
 entium episcoporum synodus in nullo impedita congruam temporibus nostris
 afferat pacem. Acceptis igitur sancti uiri Emilii & cethegii & gau-
 dentii episcopi una cum valentiniano bonifacioque presbiteris imperatoris
 honorii & papae innocenti & italici episcoporum chromatii aquilegensis
 & uenerii mediolanensis & reliquorum episcopis una & comonitorio
 consilij totius occidentis conditionibus publicis constantinopolim co-
 cessere. Erat autem comonitorium huiusmodi. Non oportet iohanne
 in consilium ingredi: nisi illius prius ecclesia comunio quae redderetur
 ut omni dilationis occasione sublata sua sponte concilium ingredi pos-
 set. Profecti igitur constantinopolim post quatuor menses redierunt
 nuntiantes nobis babilonias res. Cum praeter nauigaremus gratiam
 aiebant detenti sumus athenis a dystrio quodam tribuno militum
 qui inde nobis centurionem adiecit unum: qui thesalonice propinqua-
 re minime permitteret. Illic enim intendebamus primum anisio episcopo li-
 teras reddere. Iniectos igitur in duo nauigia emisit. Irruente autem austro
 uehementi tribus diebus absque cibo egrum pelagus & angusta traiecit.
 Tertia tandem die hora duodecima ante urbem applicauimus prope ui-
 etoris suburbana. Quo in loco detenti ab his qui obseruant portus retro
 discessimus: cuius id iussione pateremur ignorantes. Conclusique intra ca-
 stellum thracis maritimi quod athiram uocant: illique cruciati atque ab-
 inuicem diuisi. Romani quidem in cellula una: cyriacus uero & qui cum
 illo erant in pluribus morabamur: ne uno quidem puero nobis in mini-
 stratio relicto. Cuique ut litteras daremur exigeretur a nobis non acquie-
 uimus: dicentes minime esse conueniens: ut qui senes eramus non ipsi
 imperatori imperatoris itidem litteras episcoporumque redderemus. Cum igitur
 obstinate recusaremus: neque aduenienti ad nos patricio notario: neque
 alijs quibusdam qui ad hoc uenerant eas dare uellemus. postremo ac-
 cessit quidam ex capadocia tribunus militum valerianus nomine
 pfracto episcopi mariani pollice per uim abstulit signatam regis epi-
 stolam cum litteris reliquis. Postridie uero miserunt ad nos siue regis
 aulici siue atticus nescimus. ipse enim ferebatur ecclesiae inuasisse thronum
 qui triamila numismata darent: orantes: ut communicaremur attico: et
 de iohannis iudicio omnino taceremus. quibus minime obtemperare uo-

luimus. Permansimus igitur orantes: ut quando quidem nihil pacificū
 pagere possemus: tuto saltem redire ad ecclesias nostras pmitteremur. Moue-
 bat enim nos nimia immanitas hominum: hoc et saluator noster vari-
 is reuelationibus nobis ante monstrauebat. Adeo ut et diacono san-
 cti emilij paulo viro mitissimo & pudicissimo in naui apparuerit ap-
 plius paulus dicens illi. Videte quomodo ambulatis: non quasi insipientes sed
 ut sapientes: scientes quoniam dies mali sunt. significant somnio multi-
 plicem fallaciam quæ ad euersionem ueritatis nobis insidiatur donis
 atq; blanditijs. Assistentes igitur idem ipse tribunus valerianus iniecit
 nos in nauim uetustam et putrem: datæ ut ferebatur precium nauclero:
 ut prederet nauigantes: simul et militibus adiectis uiginti ex ordinibus
 varijs continuo athyris expulit. Emensis igitur scadijs plurimis cum iam
 iam perituri uideremur applicuimus lapsaco. Inde mutata naui ui-
 gesima tandem die ad calabrię hydruntē puenimus. Neq; nobis edi-
 cere ultra potuerunt. De beato iohanne aliquid certius: neq; ubi inodo
 fuit demetrius cyracus eulyius & palladius qui cum nostris episcopi lega-
 ti fuerant missi: & athyris ut ante iam diximus detenti. Pallad. Agt iā
 sacratissime minister xpi mihi intende animum: & quæ a me dicun-
 tur ausculta. Aperiam deinceps tibi totius tragediæ satyricos in medio
 tumultus: & unde ebrietati dederit manus: & quatenus cessare uisa sit
 necdum uero desierit. Omnium quidem malorum ut ita dixerim: tōis
 atq; initium demon est: boni totius inimicus: qui semper lupi in mo-
 rem aduersatur christi rationalib; gregibus: peritos quosq; pastores pfe-
 cutionibus varijs atrociter vastans: non secus q̄ ille quondam egyptiorū
 rex masculos iudeorum tetrinarumq; uoluptatum illecebris itolidos q̄s
 q; falsosq; pastores ill. ague. ms. Porro p̄ssimi huiusce generis rui ut toto
 terrarum orbe percrebuit acacius antiochus theophilusq; & scuerianus
 sunt: qui cum id dicantur quod non sunt: dici quod sunt ferre non possui.
 Sunt aut ex omni clero presbyteri duo: diaconi quinque: partim ex impu-
 ropartim ex noxio numero congregati. Quos ignoro equidem an tutum
 sit presbyteros seu diaconos appellare. Ceterum ex aula regis duo tantum
 ut tres sunt: qui etiam theophilo nēuos addiderunt: militari manu o-
 pemferentes. Mulieres preter eas quæ celebres sunt tres uidue quidem sed
 opulente: in perniciem salutis suę pecunias ex rapina possidentes: quæ
 uitiorum quoq; constantiam perturbare possint. atq; concutere. Marfa
 promoti uxor: casiticia saturnini: & eugraphia quedam nimia insani-
 a feruens. Cetera eloqui uerecundia prohibet. Iste atq; isti cum infide-
 corde sint segnes: ueluti falax furore ebria: in unā sententiam odiosa
 concurrentes: aduersus ecclesiasticam pacem torrentem perditionis per-
 summā insaniam concutunt. Theod. serge pater & coram deo causā

odij istorum aduersus tantum uirum nobis edidisse: que uel fuerit iohannis episcopi ratio: ut contra tot potestates decerneret stare. Et illud simul exponere quodnam uir ipse initium fuerit: & quo pacto fuerit ad constantinopolitane ecclesie prouectus sedem: quanto eam tenuerit tempore: cuiusmodi uixerit moribus: quo et sine defecerit: si tamen mortuus est: ut fama uulgauit. Quamuis enim apud omnes ferme inualuerit mira de uirtutibus et sanctitate illius opinio. Consueti tamen ipse non facile rumoribus credere priusquam ab his qui recte uel uituperare uel laudare nouerunt: certior fiam. *Pallad.* Laudo equidem diligentiam tuam amicissime ac ueritatis studiose theodore: sed minime iudicium probo. Oportuit enim te ipsa nostra cernere ut de me in terrore loquar: & dignitate ipsa: ut uera crederes que a nobis dicerentur induci. Quoniam uero istuc minime fecisti: & iam secundo coram deo conueristi conscientiam uestram: saltem posthac fideles mihi aures accommoda: ne incassum sermo decurrat. Scio enim scriptum perdes omnes qui locuntur mendacium. & apostolus iohannes. Qui mendacium loquitur inquit non est ex deo. & dauid rursus. quia obstructum est os loquentium iniqua. Reuera enim inique agit qui fallit eum cui perstradet. Inique item et qui auscultat mentienti facile credens. Cum igitur equaliter uterque peccet: neuter nostrum iniuria afficiat proximum. Est enim hec uirtus: ut is quidem qui dicit uera prosequatur: qui uero audit iniqua diiudicet. Estote enim inquit scriptura probabiles: trapezite falsum aurum et argentum a uero & probato reuerentes. Non ut passim mulcentem aures sonum admittamus: sed ut diuino timore & conscientia que dicuntur aut scribuntur ponderemus: rerum testimonio suscipiamus. Aurum quippe ac lingue ingens periculum est. Idcirco & prestantissimus rerum opifex deus hanc geminis labijs seruari constituit: cum interius quoque dentium eam vallo cinxisset: ut huius facilitatem huiusmodi munitione coerceret: secundum quod scriptura dicit. Pone domine custodiam ori meo: & hostium munitionis circumcalabiam meam: ut non delinquam in lingua mea. Porro cauernas aurum flexuosas atque tornatiles fecit: ex ipso habitu admonens non cito in eas irumpere debere sermonem: ut dum maiori temporis mora circumforamina uertitur mendacii materiam cum malicie sordibus ponat ad ripas ipsas & aurum marginem tenuiter excolatis. Non modo autem istiusmodi instrumentorum: ut que sola delinquant curam habuit: utrum pupillis quoque: ueluti fenestris uelamina posuit: ne impudencie intus admitterent mortem: de qua propheta testatur dicens. Mors intrauit per fenestras uestras. Theod. Siquidem de rebus quibuscumque non magni ponderis mihi esset inquirendum: sufficeret profecto pater beatus

nissime uel aspectus ipse tuus uerbis fidem facere. Quoniam uero et
 ea requiro que sunt maxima: mendacium uero non modicam in p
 sentiarum quidem confusionem post modicum uero etiam dam
 nationem afferret quando ante tribunal illud terribile & principes
 & populi simul adissent. De ueritate autem est questio. da ueniam pater:
 neque mihi iam uelim canos obijcias: & mali enim sepe senescunt. non
 animam uirtute canam: sed corpus cui diuturnitate rugosum pre
 ferentes. Cuiusmodi & illi fuerunt in babilone presbiteri: & in hie
 mia effraim in cuius probum propheta clamat. Effraim columba se
 ducta non habens cor. Cani illi aspersi sunt: ipse autem ignorauit. Itera
 ro uem seuerius dicit. Factus est effraim subcineritius non conuersus:
 & alieni comederunt robur eius. Et illud etiam addam licet fiat sermo
 prolixior. Quis ornatiores canis si etatem aspicias? Quis aspectu mode
 stior acacio illo quem modo culpat: ut seditionis auctorem & sceleris
 eorum ducem qui nouitatibus gaudent: cuius ipse quoque nates ca
 nos attraxerant quando romam profectus est: ordinationes episcopi iohan
 nis decretum ferens. Palladius. Hunc plane cognoui probatum te esse
 trapezitam dum non uitis tabernaculo credis: sed inhabitantis inquis
 disciplinam. Nempe enim & egyptiorum templa cum uasis magnitu
 dinis sint: & speciem lapidum prestant: simias habent intus deorum
 uice: & ibiculi & canes & infinita portenta. Deus autem noster ac dominus
 cum samuelli de constituendo israeli principe responsa dare admonu
 it ne statum lutei corporis ac formam attenderet dicens. Non sicut
 homo uidet deus. homo enim in facie: deus autem in corde. Quo cir
 ca imitatores dei in rebus omnibus altiora quoque & obscuriora
 scrutantur. Ideo prompse accedo tibi: staturamque tuam nusquam in
 alteram partem inclinantem libenter amplector. At uero babilo
 nis senes quidem corpore: sed animo pre stoliditate nimium par
 uuli. Si mortuorum resurrectioni credidissent. primum quidem sapi
 entia validi: nequaquam susannam alterius uxorem amauissent. dein
 de autem si quidem dei timorem habuissent nunquam impudicitie sue
 calumniam quoque innocentis coniunxissent. Id uero summe ignomi
 nie & dedecoris indicium est: quod seniores iuuenilem speciem uio
 lare uoluerunt. Sed his obmissis ad ea que de sancto uiro inquisi
 sti enarranda pergamus. De origine et uita iohannis.
 Iohannes genere antiochenus fuit: defunctus est enim parentibus
 nobilibus: & qui in sythia inter militares maxime illustres essent.
 Mater eius cum filiam primo partu edidisset: secundo hunc loco e
 nixa est. Cum autem emensis infantie rudimentis ad pueritie pue
 nisset annos: & magna ingenij pre se ferret inditia litterarum studi

De eius r. de bartharia
 de uita
 in p. 121

is traditus est: insecurusque ardentem disciplinas liberales: iam tunc se ad sanctarum scripturarum ministerium comparabat. Inde cum octauum decimum ageret etatis annum oratoris opam dans: adolescentis lubricum perpetua exercitatione declinauit. Vbi uero uirilem induerat sensum sanctarum litterarum amore correptus est. Regebat autem per id temporis antiochenam ecclesiam uir totius sanctitatis melitius confessor armenius genere. Is cum adolescentis indolem solers explorator intenderet ad se accitum: secum iugiter esse permisit: sibi que familiariter adherere. Amabat enim cordis illius pulchritudinem prophetis oculis preuidens quorsum indoles tanta esset euasura. Cum uero assidentem sibi de fide sacrisque dogmatibus diligenter instrueret: post triennium ferme lauacri regeneratione mundatum: lectorem ordinauit. Verum stimulante conscientia ne contentus esset laboribus ciuitatis: in ipso iuuentutis flore sensu plane integro uicinos occupat montes: ibique congressus seni cui dam syro: continentis in primis studioso: sese illi socium dedit: imitatus uite continentiam diuitiamque propositi. Mansit autem apud illum annos quatuor: inextingui naturalis ardoris diuinarum litterarum studiis supans. Vbi uero motus omnes iuuenilis etatis non tam labore quam ratione superauit: desiderio deluxscendi solus remotiorem heremum petijt: illucque spelunca inclusus biennium ferme peregit. Quo in tempore iugiter ferme sine somno persistens scripturas sanctas penitus edidit: earumque perpetua meditatione ignorantiam ab se longe fugauit. Verum cum toto biennio nunquam cubuisset non nocte non die subiectas uentri partes omnino mortificat: frigore uirtutes renum feriente. Quod ille ubi animaduertit ecclesiasticum rursus occupat portum. Id autem diuina prouidentia factum scimus: quae hunc ad ecclesiae utilitatem ab exercitatione immodica infirmitatis occasionibus repulit: ut impeditus egritudine speluncis renuntiare cogeretur. hinc iam a meletio diaconus ordinatus quinque annis uenerandis ministrat altaribus. Sed cum doctrinae illius gratia cunctis innotuisset: populi que fideles uite illius continentia ueluti sale condirentur. presbiter a sanctae memoriae flauiano episcopo consecratur: inuitus licet ac multum renitens. Notatur id ex his libris quos de sacerdotio adhuc solutius scripsit. Permansit autem bis senis annis in officio presbiterij antiochenam ecclesiam uite mundicia illustrans: christi que populum partim uite sanctimonia condiens: partim graui doctrinae celestis illuminans: partim uandis spiritus recreans. Agebat episcopi uices in predicatione uerbi dei: omniumque corda mirabili facundia scripturarum dulcedine ornata ad se rapiebat. Quos multosque pulchrosque neces-

d' electus p'ntis aduata

diminutio p'ntis
in omni uideri

u' p'ntis u'ntis p'ntis
p'ntis p'ntis

santos plenosq; utilitatis tractatus ediderit: quis referre sufficiat. Sed
obmitto ista: tuosq; theodore iudicio examinanda relinquo. Heq; eni
sunt aut esse possunt obscura que scripsit. *Theod.* Mirabilis plane
gratia uiri in docendo fuit. atq; ex his que ad manus meas puenire po
tuerunt magna ipsius excellentia noscitur. Sed perge queso: seriemq;
narrationis exequere. *Pallad.* Dum hec agerentur: & xpo gubernante p
spero cursu cuncta succederent: moritur beatus neptarius constanti
nopolitane sedis episcopus. Hinc iam pleriq; sponte concurrunt ecclie
pretia cupientes: utri plane non uiri sacerdotalis quidem ordinis: sed
nihil habentes dignum sacerdotio. Qui dum meritis diffidunt suis
pontificis solum electione fideliu desperantes posse adipisci: partim
pallatij obseruant fores: alij munera potentibus tribuunt: alij populis
geni posito supplicat. Ad hec plebs fidelis indignans regem pia inre
tione sollicitat: pastorem peritum sibi dari suppliciter postulans. Age
bat in rebus eutropius spado prefectus cubiculi regij. Cupiens igitur io
hannem precidendi tunc cuius illi uirtus erat nouissima: cuiusq; tunc
periculum fecerat: cum in causa regia interiora penetrasset orientis
finem impuori scribit ut ad antiochie comitem mandanti abiq; iure
piti ullo et perturbatione antiochenę ciuitatis mitteret iohannem.
Acceptis lris comes mandatum ita exequitur. Rogat iohannem ut
ut secum extra urbem pergat usq; ad martiria. ppe portam que roma
na appellatur: inpositumq; rede publice in illo cumulo una et magi
stro militum tradit. Adductus hoc modo constantinopolitane ecclie
ordinatur episcopus. Initio igitur theophilus alexandrinus epus ipsi
us consensum irreprehensibilem q; fiduciam intuens: ordinatione
eius impedire conatus est. Ex ipso quippe aspectu callet interiorem ho
minis uoluntatem sententiamq; dinoscere. *Theod.* Sustine queso pa
ter te interrogo. *Pallad.* Tu uero interroga que uis. *Theod.* Et si eius
modi theophilus est: tantoq; uiget acumine: quomodo non preuidit
fore: ut pulso illo orbem perturbaret uniuersum. *Pallad.* Non istuc
mirum est fili. Nam & demones cum aduentum christi non igno
rassent: nescierunt tamen futurum: ut una credentium illi insus
flatione ligarentur. *Theod.* Vbinam illi saluatoris aduentum cogno
uerunt. *Pallad.* Cum clamarent. Scimus te quis es sanctus dei. quid
uenisti ante tempus torquere nos. Vides ut illi prescuerunt non mo
do quod sanctus: uerum etiam quod iudex esset. Quid ait de demo
nibus loquar. Infelicia scorta ex ipso oculorū motu pudicos agnoscut
ac fugiunt uiros: non secus atq; infirmus oculus solis uibat et uultu
unguentum. Vnde uero peccantibus execrationi pietas est: si ipsam
minime nouerunt. Itaq; theophilus ex quo id quod erat infirmis oculi

lis suis gratum non inuenit in iohannis aspectu: coniectura non
ueritate scientis: quod erat sibi contrarium comprehendit. Theodorus.
Mirifice respondisti pater: sed cur ille queso ordinationi reluctatus est?
Pallad. Mos sibi fuit bonos ac sensatos uiros non ordinare: sed eos
dumtaxat qui defectu aliquo insignes essent: ut omnes ueluti inspie-
tes obtineret. Maluit enim supere stolidos q̄ sapientibus accommodare
autem. A salutari tam̄ prouidentia uellet nollet superatus est. Ordinatus
itaq; iohannes pastoris officium diligenter exequitur: rationali fistula
experimentum ouium facere aggressus. Raro aut̄ sed tamen necessario
uirga correctionis utens. Sermonem exauit aduersus fictam non fra-
ternam: ut eam appellant: sed plane sedam atq; inhonestam uitam
eorum sacerdotum qui mulieres quas subintroductas uocant: secum
habere uellent: asserens comparatione mali tollerabiliores esse leones.
Illi enim longe a medicine taberna separati seorsum habent qui sua
sponte infirmi esse delegerunt. Hi aut̄ intra salutis officinam habi-
tantes sanos etiam ad morbum euocant. Hinc iam pars impia cleri co-
pressa morbo: eaq; febre correpta egre ferbat. Hac ergo peste p̄palata &
curata orationis iacula intorquet contra iniustitiam: arcem q; maloz
cupiditatem euerit ac destruit: ut insane edificium construat. Id quip-
pe sapientis architecti p̄pium est: prius mēdaci diluere molem: postea
fundamentum iacere ueritatis: ita et p̄pheta dicente: Constitu te super
gentes et regna: ut euellas & plantes: et destruas & reedifices. Illud qui-
dem agricolę hoc autem congruit architecto. Ex hoc rursus offenditur
pars obseruantium sacculos. Post hęc uictum quoq; castigat cleri dili-
ger orans & exortans ut conuicti suspendij sui maiores diuitum nō
sequerentur: ne fumum huiusce insequentes libidinis flammę trade-
rentur: assentatorum ac parasitorum instituto uiuentes. Hinc lusco-
nes plurimi pulsati atq; irritati auctorib; calumnie se coniungunt.
Post hęc dispensatoris eccliasici scripta relegens: inuitilesq; ecclie sum-
ptus deprehendens: amputari hos protinus iubet. Accessit & ad solen-
nes ep̄i sumptus inspicendos: inueniens q; immodicam profusionem
transferti hanc magnificentiam: ad infirmoz solatia precepit. & cum
superessent pecunie noua quoq; infirmoz receptacula construit: p̄fici-
ens his duos ex sacerdotum numero religionis sūne uiros: et medicos
& coquos & ministros qui sine uxorib; essent eis ad obsequium statuens:
ut aduentantes hospites morbo deprehensi et eo maxime qui sacer ap-
pellatur curarentur: & ob ipm bonum et pro gloria redemptoris. De hic
uiduarum aduocat agmen: solerter explorans que non recte conuersa-
rentur inter illas: inueniens q; non nullas p̄rni deditas admonebat
aut iuxta n̄ys studerent: balneisq; et exquisitis abstinerent uestimentis.

Aut repeterent maturato connubia ne diuina lex & nomen dñi per illarum intemperantiam blasphemaretur. Ad hæc fideles quosq; laicos hortabatur uigilijs nocturnis in ecclia insistere. Vxores aut horum domi manere interdum orantes: ideo quod uiris die ocium non esset. Hæc omnia quosq; negligentiores de clero contristabant: totis noctibus dormire consuetos. Post hæc autem aduersus diuites lingue exacuens gladium animi pustulam scindere aggreduit: fastum eos turgidum ponere admonens: & hominibus ceteris se existimare pares: iuxta illud apostoli ad tymotheum. Diuinis huius seculi prece non alium sapere: neq; sperare in merito diuitiarum. Dum hæc ita geruntur ecclia quotidie in melius proficiente: et ciuitate omni mirifice ad religionis studium conuersa: animabusq; fidelium pudicitia & psalmorum cantu exultantibus non tulit bonorum inimicus demon eos per iohannis doctrinam sibi eripi: quos dudum tenuerat captiuos: ut erant qui circo & hæræ & theatro catenus dediti: obmissa diaboli scena ad saluatoris curribant ouile: attracti amore dulcis fistule pastoris extimij. Ex hoc iam mercenariorum non plane pastorum animas occupat liuor: quos pastores industrij collatio reddebat obscuros. Quam ideo uincere non ualentes: quia profligatorem inuidie dñm non inuocabant: aduersus iohannem calumniarum struunt: sermones quosdam ipsius assumentes & ut dictos improbum regine & quorundam de aula regis inuidiose dimulgant. Per id aut temporis contigit: ut acatius episcopus heret adueniens: honesto ut dicebat careret diuersorio. Qua ex re indignatus ira exardescerebatur quasi fuisse a iohanne contemptus. Victus autem cogitationibus improbis: ex abundantia cordis uerbum plenum sceleris protulit: dignum ipsius aetate presentibus quibusdam iohannis clericis dicens. Ego ipsi ollam condio. Ex eo scueriano conuictus et antiocho & isaac syrulo circūforano falsorum monachorum duci: qui tempus omne contriuebat in maledictis: linguam semper aduersus episcopos instruens tractant quo pacto aduersus iohannem immo contra dñm saluatorem sese armare queant. Mutant primum antiochiam adolescentie illius crimina studiosè inquirent. Vbi aut defecerunt scrutantes scrutationes: nihilq; inuenerunt quo illius fuscarent gloriā. Alexandriam ad theophilum mittunt: cuius nouerant uersatile ingenium ad huiusmodi sapienter uicissim machinanda. Is postq; lras iuxta consuevit legit: oblatam sibi malignandi materiam amplexus perlibenter: hōrido silentio scrutabatur: inquirens occasionem aliquam uel leuem contra iohannem. **Theod.** Cohibe paulisper orationis impetum pater: ut anteq oblitio subrepat eloquar tibi causam que ex alexandria ad nos usq; manauit. Aiunt enim quod depositos a theophilo clericos iohannes ad communionem suscepit: ac per id illum contristauit: quod non oportuit fieri:

Regia & simul oratio

orta ¹ orat² q³ ob id simulate contra iohannem ille insurrexit. Pallad. Ut demo
 nera esse que sermo iactauit: est ne episcopi malum malo curare. Et ubi ma
 euangelicum illud est: Sol non occidat super iracundiam uestram. Vbi
 item apostolicum illud: Vince in bono malum. Vbi prophetum quoq⁴ elogi
 um Si reddidi retribuētibus mihi mala. Quanto erat rectius coram reli
 giosis episcopis illum instigare: & ita uersare: frater iohannes cur hoc ac
 q⁵ hoc fecisti: ut iohannes respondere posset se istud ignorasse. Theod. Verū
 dicit si quidem fuisset in illo bonę uoluntatis: & non ut ire sue satisfacere
 obtenderet clericorum causam. Pallad. Per timorem dei qui timoribus
 ceteris dominatur & preualet: non tibi aliter q⁶ se habet res de his quos
 modo memorasti clericis loquar. Isidorus quidem presbiter a beato atha
 nasio magno illo uiro ordinatus octogesimum agens etatis annum que
 nouerunt romanorum plurimi ecclesiasticorum enim negotiorum gra
 ad hanc urbem uenit: dum esset peregrinorum alexandrie susceptor. Ho
 sti et ipse uirum quando cum acacio profectus flauriani ad theophilum
 cōmunionem detulit que uiginti annis segregata fuerat beati euagrii
 gratia: qui multa certamina in laboribus ecclesiasticis perdidit. Huic ita
 q⁷ isidoro uidua quedam ex principalibus ciuitatis mille aureas dedit ad
 iurans eum ante altare uenerandum: cōscriptis ut uestibus pauperibus ale
 xandrie mulieres indueret: ignorante theophilo: ne si sciret acceptos lapidi
 bus emendat impenderet: quedam enī edificandi rabies pharaonis instat
 illum obsedit: minime ecclie necessaria. Verum ista missa facio: quod aut
 de isidoro magis urget attende. Acceptam pecuniam isidorus pauperibus
 impendit ac uiduit. hoc comperto theophilus nihil enī ipm latebat ex his
 que ubiq⁸ aut gererentur aut dicerentur: quod haberet terram atq⁹ opum
 exploratores ne aliter dicam isidorum aduocat perturbatus modice: & an
 ita se res habeat sciscitatur. Nihil esse cunctatus rei seriem pandit. Quod ille
 audiens habitum mutat: & qui ante paululus modestus ac mitis int¹⁰
 rogando uidebatur paulo post intumuit totus isidori accepto rīso ef
 figiem q¹¹ mutauit. Ac parumper se intra silentium continens ueluti
 canis clam morfu impetitus. post duos menses congregatis sacerdotibus
 isidoroq¹² presente cartulam profert. hanc inquit isidore contra te ac
 cepti: iam decimus octauus annus exolutus est. & quoniam occupatus
 fui: rem interim obliuioni tradideram. Hunc uero cum alias requirere
 rem cartas: inueni hanc de te cartulam diu latitantem. Quid ergo ad
 eam respondes? Continebat at illa sodomorum crimen. Ad hec isidorus
 respondit theophilo. Concedamus uerum esse: quod et cartulam accepi
 sti: & memoria excidit: non fuit qui libellum dedit euocandus. Ad
 hec theophilus. At puer non aderat: nauigabat enim. & isidorus. Non
 aderat tunc ut dicit episcopo: post nauigationem non aderat. Secundo

in. magis p. malo
 nullo

uidua nulli fcs
 rursus dicit p. nullo
 & p. nullo

*Paulus adolescentis adulator aureis
Ev. cap. 1. §. 1. p. 1. x. theophilus*

inno non aderat. Non tertio. Et nunc si adest ad stare hominem iu-
be. Theophilus cum ipsa ueritatis euidentia uinceretur: in diem alte-
ram iudicium differt: deprecatusq; adolescentulum quemdam promif-
sionibus multis ad accusandum isidorum instruit: datis illi ut aiunt
aureis quindecim. Ille hæc omnia retulit matri. Mater id minime
probauit: partim integritate iudicij partim legum metu dissuasa.
cogitansq; ne forte calumniam passus isidorus ad principem iudiciū
prouocaret. Accedens omnem scenam pandit isidoro: aureos quoq; illi
ostendens: quos a theophili sorore mercedis nomine contra insonitum
accepisse dicebat. Quæ cum ob alia plurima: tum ob hoc precipue dignas
psoluit penas: mortua cum illi mamillas medicus curandi causa fer-
ro temptaret. Ad hæc isidorus mansit domi dñm deprecans. Adoles-
centis uero hinc leges metuens: inde theophilum magis irritandum non
ignorans: ad utilem recurrit ecclie murum: uentrandaq; appren-
dit altaria. Ita theophilus muto iudicio isidorum ecclia eliminat gra-
uia illum deliquisse pronuntians: honestatisq; faciem iniustis impo-
nens. Ad hæc ueritus isidorus ne forte grauiore indignatione concitatus
saluti quoq; sue theophilus insidiaretur. Et ista enim ut aiunt moliri
confuevit: cursu rapido contendit ad nitidum montem repetens mona-
sticū ordinem: in quo iuuenis fuerat nutritus: ibiq; intra cellulam re-
sidentis orabat: patientissimum dñm interpellans. Interea theophilo
sibi conscius q; indecenter egisset: incertamq; uictoriam suspectam ha-
bens: lras ad uicinos episcopos mittit: mandans quosdam de monte ex-
prioribus abijci: atq; interiore heremo monachos peli. Qui una cū senio-
ribus descendentes alexandriam orabant theophilum ut diceret quam
ob causam damnati abiecti q; fuissent. Ille sanguineos oculos contor-
quens limis & tauri in morem illos intendebat: aliquando tumentem
ore: aliquando in pallorem uerso: interdum pre intemperata iracu-
dia carneo et pleniore monstri varij in morem insaniens: amonij equa-
lis sui ceruicibus torquem innectit ferreum: proprijs manib; maxillasq; il-
lius crebris ictibus pulsans: & intensis digitis nares impetens atq; cunctas.
atq; uoce fremebundus et minitans: heretice aciebat anathematice origene
cum aduersus origenem nihil esset: ppositum: solumq; intercederet isido-
ri odium. huiusmodi quippe furores sunt canum instar ceca gignunt &
opa & uerba. Sic itaq; cuncti abiq; responso ullo ad suas reuersi cellulas p-
positæ austeritate uite insistebant: ingenium exacuentes disciplina: per
que salus procul dubio prouenit. Eo ipso minus illius uersutiam curantem:
quod nihil sibi mali essent conscij. Non quieuit sic quoq; theophilus: sed
uicinos quoq; episcopos euocans consilium conflat aduersus monachos.
Cunq; illos neq; uocasset ad respondendum pro se: neq; fuisset allocutus

infans Theophilus

tres ex illis viros precipuos damnant: ueritus simul contra multitudinem
ferre sententiam dogmatum peruersitatem illis impingens: quosq; an
tea sepe plusq; ep̄os honorauerat ut magistros uite merito & doctrine
etatisq; ratione: eos ueritus non est appellare nungos quod isidoro affectui
derentur. Vbi uero illos monte fugauit comparat homunculos quinq;
nunq; in cœtu seniorum heremi uisus: qui piget dicere neq; foribus eccle
siae presidi meruissent. Ex his unum ep̄um ordinat: opidulo eundam cum
ciuitas nulla superesset pontificem statuens. Fastidum enim & huiusmo
di nouitates presumebat seipm moysen alium nominans. Alium uo
presbiterum: reliquos tres diaconos ordinat. Non enim erant egyp
tj: sed varijs ex locis aduenerant. Erat unus ex eis libycus: alius alexa
drinus: alius pharanites. Idcirco et facile illius vanitati consenserunt.
Eos monet aduersum tres illos seniores libellos dare calumnie: quos
tamen ipse texerat. hoc enim solum illi ex se intulerunt: quod se sub
scripsere. Post hæc sumptis ab eis in conspectu eccle libellis ingreditur
ad augustalem: & contra illos ex persona p̄p̄a proponit accusationem
egyp̄tice diocesis pontifex: qui et libellos calumnie conscripserat: orat
q; ut militari manu uiri illi tota egyp̄to pellentur. Sumpto igitur
milite una et precepto multitudinem eorum cogit qui facile con
tra dignitates insurgerent: noctuq; repente monasteria intradit:
cum ante pueros qui secum erant uno multo plurim. Ac primi
quidem dioscorum sanctum illoꝝ fratrem montis ep̄um throno
deponi iubet: trahi q; a seruis ethiopibus: et ipsis ferine necdum ba
ptizatus auferens parochiam quam iam tunc ab aduentu christi
dioscorigi ciuitas semper habuerat. Postea predatur montem: parua q;
libet monachorum pueris inter se partienda pmittens. Expilatisq; cel
lulis tres illos sollicita indignatione perquirat: quos in putrum submi
serant: imponentes ori putei psithum. Non inuentis illis incendit eo
rum cellulas stipula una cum libris suis reconditis singularis me
riti ac precij. & puerulo uno sicut qui uiderunt acutissimi sunt: et sa
cramentorum signis. Hunc igitur in modum irrationabili sopita
ira alexandriam redijt: fugę locum sanctis illis uiris tribuens.
qui sumptis continuo melotis suis in palestynam concedentes eli
am occupant. Secuti sunt illos cum presbiteris ac diaconis moti
trecenti monachi uirtute precipui. Alij uero per uaria loca dispersi
sunt. Non tulit horum consilium tortuosus coluber: mouet rur
sus contra illos theophili zelum: qui succensus iracundia lras ad
palestine scribit ep̄os dicens. Non oportebat quidem ut preter sen
tentiam meam hos in uestris urbibus susceperetis. quia uero per
ignorantiam fecistis ignosco uobis. De cetero igitur curate ne ipsos

Theophili
inquit

neq; in ecclesiasticum neq; in priuatum aliquem locum admittatis: non modo dicens: uerum etiam pre timoris magnitudine de-
 um se esse putans. Ingenti illi necessitate loca in dies mutare co-
 pulsi: tandem regiam ad urbem puenerunt: in qua diuina ma-
 nu ad curam indigentium iohannes ordinatus fuerat episcopo:
 procumbentesq; ad eius genua orabant ut opem ferret animabo
 calumniam passis atq; vastatis: horum studio qui hoc potius q̄ be-
 nefacere consueuissent. Stetit iohannes ut uidit quinquaginta ele-
 ctorum hominum canitiem uenerandam sacris sudoribus infecta:
 compunctusq; iuxta ioseph pro fraternitatis studio in lacrimas sol-
 uitur: percontatus ab eis quisnam aper de silua aut singularis ferus
 huic fecundissime ac letissimę uitę inuidisset. Ad hec illi. Sede inq-
 unt pater nosq; non utrumq; ueneratos theophili papę uesania ci-
 rare stude: si tamen ualueris nitorum tumoribus uulnecum obduce-
 re cicatrices. Nam si ipse quoq; nos despiciat aut reuerentia aut metu
 theophili iuxta ceteros reliquos: nihil iam superest nobis nisi ut pfecti
 ad impatorem ipsius opera pessima ad iniuriam ecclesię publicemq;
 itaq; si opinionis ecclesiasticę tibi cura est: persuade illi ut nobis per-
 mittat in egypto remorari: nihil enim peccauimus neq; in dei leges
 neq; in illum ipm. his iohannes auditis ratus facile theophili aduer-
 sus illos iram in gratiam transferre posse: libenter hoc negotium sumit.
 admonensq; uiros ut aduentus sui causam silentio regerent donec
 ipse ad theophilum scriberet. & mansiones illis in ecclesia quę anasta-
 sia dicitur ad requiem tribuens: ipse quidem necessaria uictui non
 suppetebat: sed eis religiose mulieres ministrabant: ipsis quoq; ex ope-
 manuum necessitates suas ex parte suppleantibus. Contigit autem
 per idem tempus theophili clericos in ea urbe esse: magistratuum
 qui ad egypti prouintiam mittendi erat beniuolentiam theophilo
 comparantes in eorum perniciem: qui illi aduersari essent. Hiscita-
 q; iohannes euocatis interrogat an presentes monachos nossent.
 Illi uerum testimonium phibere uiris ducentes se & uiros nosse
 & magnam illos iniuriam ppeffos esse. Si placet inquit domine
 spiritalis cõmunionis nondum illis consortium trade ne papā con-
 tristes: ceterum in alijs omnia in eos officia humanitatis exerce.
 Id enim tibi epō conuenit. Ita illos iohannes ad cõmunionē mini-
 me admisit. Scripsit aut theophilo supplicans & hanc sibi ut filio ac
 fratri postulās gratiam: ut uiros illos pacifice ad se reuocaret. Ad
 hec theophilus gratiam quidem iohanni denegauit. Misitq; q̄s-
 dam ad huiusmodi certamina exercitatos: de quib; supius dixim;
 libellos ut poringerent admonens quos more solito ipse dictauerat:

apertum quidem & expressum mendacium continentes: varijs calū
nijs opertum & adumbratum. Et cum non posset illorum uitę deo
gare: facit ut intra palacium quasi magi digito notarentur. Mo
nachi ubi aduenerunt se nihil profecisse: uerum & in maioris re
precipitum illum declinasse: plerosq; in dignitatibus constitutos ad
ducunt: omnemq; anathematicantes heresim libellos iohanni tra
dunt: in quibus uitiam tyrannidem notant: quibusdam capitulis
adiectis: quę referte coram infirmioribus piger & pudet: ne et ab ipi
us fidei eos liminibus arceam. Mihi certe ea recitanti pfectiones quidē
fidei fortassis haberetur. Rursus & per se ipm & per epōs alios iohannes
hortatur uiros ut ab huiusmodi accusatione desisterent: theophilo
iterum scribens. In tantum meroris impulsus sunt uiri isti: ut te elā
tis etiam libellis accusent: iam quid tibi uidetur rescribere. Non ei
me audiunt ut hac intentione discedant. Ad hec theophilus maio
re inflammatus ira monachorum fratrem dioscorum epūm/qui i
ecclesiasticis rebus consenuerat/ab ipa ecclia prohibet: epō iohanni ita
scribens. Arbitror te non ignorare quid precipiant niceni consilij ca
nonēs: sanctientes epōs non iudicare causam ultra terminos suos. Si au
tem ignoras disce: & libellos contra me suscipere desine. Nam & si iu
dicari me opus sit: ab egyptijs q̄ ab te id fieri oportet: qui septuaginta
q̄q; dictum retinet a nobis separatū ē. Accepta iohanne eplā et lecta
eam quidem seruauit sibi. Monachus uero utriusq; partis ea dixit quę
ad pacem sunt. Audientes utrq; partes exasperatę sunt: illa quidem q̄
quasi ui tyrannidis pressa uideretur: hec autem quod absq; theophilo
pacem inire non presumere: cuius iussu libellos dederant calum
nię plenos. Ita iohannes eos adlocutus ab se dimisit: atq; ab animo
amouit suo. Profecti de hinc monachi partis uiolatę libellos multorū
uersuum scribunt: monachos quidem accusantes calumnię: theophi
lo uero impingentes ne aliter dicam quę theophili erant: talia et tan
ta qualia & quanta quisq; nouit. Augustusq; primū pgressi: reginā
deinde aduunt in ecclia sancti iohannis orantes ut aduersantium
monachorum libelli contra se apud prefectos urbis examinarentur:
tum ut theophilus uel inuitus adductus iohannis iudicio subijceret
tum demum ut theophili monachi aut probarent crimina quę san
ctis senioribus obiecerant: aut pene talionis subderentur. Sic itaq; a
lexandriam elaphius qui modo est a principibus mittitur: ut theophi
lum ducat. Sententiam reliquam prefecti exequuntur. Cum uero
uentilaretur causa: reus deprehensus instabant leges gladium ad uin
dictam exerentes. Infelices aut illi metuentes: omnia in theophilū
referunt: qui illos subornasset: libellosq; calumnię dictasset. Ita rōnis

for calumnia

Constantinopolis
fuit metropolis

8. iudicis

ordo illos carceri mancipat: usque ad theophili aduentum reseruandos.
Ex his alij moriuntur in custodia diutius remorante theophilo. Alij
post ipsius aduentum pecunijs cui iudicium seueritatem emollierat
prodire . . . ite in exilium iussi. Ita calumnie rei a legibus damnati
sunt. Appulit uel scito theophilus adstans ueluti tabareus fumo onera-
tus eis quos ex egypto et india ipse conduxerat et pro fetida inuidiam
flagrantiam spirans constantinopolim ingreditur. sexta hora quinta
sublati a nautico detentus agmine: sedam referens glim: de qua dicit
apulus. Quorum gloria in confusione eorum sub inferens: qui terrena
sapunt. Hospitaturque non in tabernaculis iustorum: ecclesie fugitans.
& oblitus dauidici illius. Elegit abiectus esse in domo dei mei magisque
quam habitare in tabernaculis peccatorum. Sed profecto arcebat hunc et
eclesia comitencia crudelis. Remoratus illic tres ebdomadarum diutius. Neque
episcopo iohanni congressus est: ut solent episcopi. Neque omnino propinquauit ec-
clesie: sed persistit certans nocte atque die nouumque odium ueteri copu-
lans: ut episcopum iohannem non modo ecclesia pelleret: sed uita ipsa quoque
priuaret: partim profusione auri contra ueritatem superstitionem po-
tentium redimens: partim lautioribus epulis gulae deditos quosque sub
iugum mittens: partim assentatione & spe maioris dignitatis falla-
ces ex clericis quoslibet inducens. Hos igitur omnes abique funiculo uo-
luptatibus iunctis: ueluti planus quispiam demon animarum crean-
tato iudicio ad icene ministerium pionam demoniacum inquire-
bat: quam etiam esse assecutus. Falsi a iohanne fuerant dracones duo: &
pro seditibus suis separati ab ecclesia. horum ille abusus leuitate hor-
tatur ut aduersus iohannem libellos darent: pollicitus eos restituere
in ministerij sui locum. Erant autem hec illorum sedera: alteriusque
dem homicidium: alterius uero adulterium. Quod et fecit. Eos enim
post iohannis exilium locis restituit suis: datus scilicet libellus quos
ipse ille dictauerat: nihil ueri continentes: preter id solum quod mo-
nere ille consueuerat: ut post communionem aut aquam aut pastilli
deglutirent: ne contra uoluntatem una cum saluta siue pueri que
sacramenti excrearent: ipse prius id faciens: religionemque pie sen-
tientibus augens. Cum uero libellos suscepisset conuersatur apud
eugraphiam una cum seueriano & antiocho et acacio ac reliquis ioha-
ni ipsius castissima monita infensus. Mos enim erat illi iuxta paulum
publice et per domos honestatem edocere: & huiusmodi maxime uer-
borum castigatione compescere: que cum auis per etatem essent iuue-
nes tamen apparere uellent. Quid inquit cogitatis corpus rursum
iuuenedere cinctos in fronte seruitis instar meretricum ad deceptio-
nem intuentium et congregantium uobis: idque cum sitis uidue. Congre-

gati autem requirebant quo pacto iudicium inchoarent. Vnus uero ex ad-
sistentibus monuit. potestis ut libellis impatori ipsum etiam intuitum
ad consilium traherent. Factum est igitur hoc sicut sub iudeis quon-
dam: aut illis per omnia suffragante. Eramus cum iohanne quadra-
ginta epi: tunc in epatus triclinio sedentes admirantesque quomodo quod
solus uenire iussus erat ac pro nefariis reddere criminibus tot sociatus
episcopis uenerat: quo item modo sententias principum immutaret: et
complots de deo peruerterat. Sic autem sermocinantibus nobis afflatus
spiritu iohannes repente omnibus ait. Orate fratres ac siquidem dili-
gite christum: mei gratia suam nullus ecclesiam deserat. Ego enim iam de
libor & tempus resolutionis mee instat: iuxta sententiam pauli.
Multas ut uideo pressuras primum patiar: atque demum excedam ex
uita. Scio enim uersutiam sathane quod iam non ferat se meis quo-
tidie sermonibus laceffari. Atque ita demum mihi prestat misericordie
affectum: ut in orationibus uestris memineritis mei. Merore igitur
ineffabili detenti. Alij enim fundebamus maximam uini lacrimarum.
Alij uero consilio egrediebantur: oculos eius facrumque caput una et
os illud preciosum ac beatissimum exosculantes: neque se a fletu et sin-
gultibus continere ualentes. Hortatus redire ad confessum huc atque il-
luc uagantes in morem apum circum aluere crebro murmure pretre-
pentium. Sedete inquit fratres & flere desinite: ne me amplius affli-
gatis. Mihi enim uiuere christus est & mori lucrum. Iam enim fama
uulgauerat ob fiducie illius magnitudinem capite truncandum
esse. Et si tenetis memoria reminiscimini quomodo semper dixi
uobis. Via est uita presens: cuius & tristitia et letitia pertransiunt. Mundus
ne sunt que cernimus omnia. Vendidimus enim: modo diuer-
timus. Non patriarchis meliores sumus. Prophetisque et apostolis
anteceessimus: ut immortalis hic nobis permaneat uita. Ad hec in-
gemiscens quidam ex presentibus dixit. At uices lugemus nostras: uiam
desolationem qui pupilli relinquimur: ecclesie uiduitatem: confusionem
legum: ambitionem: non timentium deum: & gubernaculis ecclesie
sest impotente ingentium: desertos pauperes: desertamque doctri-
nam. Huius ille auditis. Huius ille auditis indice dextre manus leue nodum
sepius pulsans: consueuerat enim uir dei inter animi curas atque estus
hoc facere: ita se alloquens ait. Sufficit frater. Noli plura prosequi. Ve-
rum ut dixi uestras ecclesias non dimittatis. Neque enim a me doctrina
christi cepit initium: neque utin in me desitura est. Nonne moyses
mortuus est? Nunquid iesus inuentus post illum non est? Nonne sa-
muel obiit? Nonne dauid unctus est? Excessit uita hieremias? Non
reliquit baruch? Assumptus est helias? Nonne prophetauit heliseus?

ubi dicitur
ad romanos

via est uita presens
et mundus per quem transit

Exemplum boni hominis

Capite celsus est paulus. Nonne post se dimisit tymotheum tytū apollo
 & innumeros alios. His dictis eulysius apamiē bithiniē epūs ait. Ne
 cessario si ecclesias tenuerimus cōmunicare cogemur atq; subscribere.
 Ad hęc sanctus iohannes. Cōmunicare quidem ait. ne scindatis ecclesi
 am. Verum nolite subscribere. Nichil enim mihi conscius sum pp quod
 deponi aut deici merear. Dum inter eos ista referuntur. nuntiatū sunt
 adstare pro foribus hi quos theophilus miserat. iubet eos protinus in
 gredi. Ingressos cuiusnam essent gradus interrogat. Epōs esse ubi di
 citur: orat ut sedentes quam ob causam uenerint dicant. Illi aut breuiter
 tm habemus inquirunt. iubete illud legi. Quod ille ubi annuit. man
 dant theophili puero ut legeret. Legit. Erat autem hic textus. Sancta sy
 nodus ad quercum congregata. Erat aut locus trans mare sic uocatus ru
 fini suburbium in quo illi conuenerant. iohanni neq; addentes id quod
 erat epō. Solet enim ferre obsecutus animus non rite aspicere: sed ea uol
 uere & conspiciat quę passio dicat. Libellos contra te accepimus mala
 continentes innumera. Occurre igitur scipionem & tigrin presbiteros
 assumens tecum. Est enim illis opus. Erant aut qui missi sunt ad eum
 dioscorus & paulus ex libia iuuenes admodum. Postq̄ lecta est pagina
 contradicunt hi qui cum iohanne erant epī. ita theophilo per episcopos
 tres lupicinū demetrium & eulysium: & presbiteros duos germanū
 & seuerum omnes uiros sanctos rescribentes. Noli ecclie negotia solu
 re. noli confundere ordinem: & ne scindas ecclesiam pp quam christus
 descendit ad terras. Quod si impatiens solus niceni consilij canones
 causas q̄ extra tuos terminos cognoscere uis. ut ad nos transi in bene
 institutam ciuitatem: neq; instar cain abel in campum prouoces:
 ut nos te primum audiamus. Habemus enim contra te libellos capi
 tum lxx. apertas ac nefarias actiones continentes. Plures q̄ per dei gratia
 sumus q̄ synodus tua: congregati non ad euerisionem ecclesie sed ad pa
 cem. Nam tua quidem synodus triginta et sex habet epōs ex una prou
 tia: nos aut quadraginta sumus ex prouintijs varijs: in quib; et septem
 sunt metropolit: & necessario conuenit pauiore a pluribus ac prestan
 tioribus secundum canones iudicari. Habemus enim & eplām tuam
 per quam admonens coepum nr̄m iohannem non oportere citra t̄
 minos suos epum iudicare. Quocirca ecclesiasticis obtemperans legibus
 accusatores tuos ora: ut a tua accusatione desistant. Ad hęc motus io
 hannes epūs suis ait. Vos quidem quod uidetur uobis scribere: me autē
 conuenit ad ea que mihi sunt scripta rescribere. Sic itaq; theophilo mā
 dauit dicens. Ego an aliquis dicere contra me quippiam possit hactenq̄
 nescio. Porro qui proposuit contra me: uultis q; ueniam manifestos
 inimicos meos quos mihi negligentia sua fecit infensos: conuentu ut

philo uoluit

legatus fuit q̄ p̄t̄ ioh̄n̄m
 ad dōp̄lōm

siro primum abiicit. neque iam de loco contendam ubi me oporteat iudicari. & si id maxime in ciuitate fieri oportuit. Sunt autem quos ut suspectos renuo. theophilus quem et in alexandria et in lycia dixisse certum est. In comitatum proficiscor ut iohannem deponam. Id ex eo uerum probatur quod adueniens neque congressus est mihi neque communicauit. Qui ergo ante audientiam inimicus comprobatus est. quid post iudicium facturum putatur. Acacium uidem abiici postulo qui dixit. Ego ipsam ollam condio. Quid autem de seueriano & antiocho dicam. quorum facinorosa seculi quoque theatra canunt. Itaque si me reuera uenire uultis hos quatuor siquidem iudices consilio pellite. Sin autem accusatores eos ad iudicium sistite. ut sciam quo mihi ordine certandum sit. utrum quasi contra aduersarios. an aduersus iudices standum. omnino quod non solum ad caritatem uestram. uerum & ad omnem quoque uniuersalem synodum uenire paratus sum. Scitote igitur quod si milites miseritis ad me nullum aliud responsum reportabitis. Illis excurrentibus. notariis ductum habens regium per quod iuxta illos postulata inuitus traheretur ad iudicium. & uestigio ingressus ingrebat. Vbi notatio responsum fuerat nuntiantur duo iohannis presbyteri. eugenius quidam qui factionis contra episcopum iohannem mercedem accepit heraclei episcopi. & isaac monachus. ne aliter dicam. ita nuntiantes. Mandat tibi synodus ut transeas ad nos responsurus ad crimina. Contra uero iohannes per episcopos alios ita rescripsit. Quanam oro consequentia quo ordine iudicatus. qui neque inimicos meos uultis abiicere. & me per clericos meos accersitis. Ad hec illi episcopi captis. alterum ceciderunt. alium considebant. alteri ferrum collo imposuerunt. quod sancto uiro preparauerant. ut ita iniectus in nauim ad loca mitteretur ignota. demone illos leonum instar in ferociam excitauit. Comperta illorum immanni impudentia se ipsum cohibuit. Fortissimi autem illi uiri contextis commentariolis que araneorum telis infirmiora ad probationem erant. contra sanctam sententiam proferunt. cuius neque faciem uiderant. neque audierant uocem. die una conficientes nequitiam quam longe ante texuerat. Neque enim cohibere potest diabolicus impetus. consilij semper ac morarum impatiens. Mussa quoque relatio est ad imperatorem ita exordiens. Quoniam accusatus iohannes quorundam criminum. consciusque ad ea diluenda occurrere noluit. huiusmodi uero deponunt leges. id quod & passus est. Continent autem libelli & lese maiestatis crimen. iubeat hunc pietas uestra expelli uel inuitum daturum tanti criminis penas. Nobis enim ista non licet inquirere. O infelicissimi que sentitis et facitis. ea erubescitis facere. non deum plane sed homines reuerminij fuisse metuitis. Erat autem id crimen maledictum in reginam. quam ut illi detule

runt: iecabel appellauerat. Atq; boni illi uiri ferro cedi sanctum uide
re cupientes ita detulere. Deus aut et eorum penitus insitam neq
tiam patefecit. et principum corda molliuit. sicuti danieli dudum
in babilone contigerat. Illic enim leones in mansuetudinem conuer
si. homines effrati sunt non patientes. pphetæ: corripuit q; deus eos qui
preter naturam effrati erant: his contra naturam in mansuetudine
uerfi. In hunc modum iohannes ecclesia pellitur: misso ad id comite cū
auxilio militum non secus q̄ ad barbaricum prelium. Pulsus aut agellos
ad bithynie prencium occupat. Media uero transierat dies cum motum
quemdam fieri in cubiculo contigit. Perterriti ex hoc iohannem misso
notario reuocant: et p̄prio paucis post diebus restituumt solo. Ita theo
philus cum epis egyptijs salutem fuge comitatu suam: querebat enim
eum ciuitas marinis undis immergere. Post duos uerum menses a
plaga inflicta modice respicientes secundo aduersus iohannem fecimus:
initium q; p̄probabile minime inuenientes alexandriam ad huiusmo
di rerum periculosissimum sophistam mittunt: ita suggerentes. Aut ite
ueni dux nos iter aduersus iohannem futurus: aut si hoc ppli causa ue
ritis modum nobis aliquem suggere ex quo sumamus initium. Ac
ceptis theophilus literis: ip̄e quidem uenire noluit: sciens quo pacto
effugisset. Misit aut tres illos epos paulum et p̄menem et alium
nuper ordinatum: mittenti iura & canones quosdam ab artianis
contra beatissimum athanasiū factos: quibus utentes iohanni ca
lumnias fecerent: quod post depositionem suam sine ep̄ali decreto re
dire ausus esset. Est enim ille natura feruidus et temerarius et audax
ac supra modum contentiosus. Nihil est autem ad quod non citius
debito feratur: et dum sibi uisum fuerit: neq; iudicium neq; consilium
substinet: irrationabilq; utens motu: id agere inordinate satis pergit:
ac decreta sententiæ firmiter nitens omnibus qui se opponere uolue
runt constanter et contentiose reluctatur: id in primis studens ut iu
dicium suum atq; sententia uincat semper ac superet. Faciunt illi qd̄
admoniti fuerant: illius consuetudinem non ignorantes: accessitq;
a syria et cappadocia et ponto ac phrygia metropolitani et epis omnibus
constantinopoli conuenere. Aduenientes aut iuxta canonum seriem
iohanni cōmuniatur: ne eadem quæ prius incurrerent. Ea re com
perta principes egre tulerunt. Et theodorus quidem tyaneus ep̄us iur
summe grauitatis: ubi ex his quæ uenerant ad aures eius: quid agere
tur aduertit: ne theophili temeritatem sequeretur: relictis omnibus ad
suam remeuit eccliam: ualefaciens comitatu: suam q; prouinciā ual
sani pietatis muro: et ad finem usq; in cōmune persistens fidelium ro
manorum: de quibus paulus testatur & dicit. Fides uestra adnuntiat

iohannes pellitur
et iudicatur

Theophilus fugit

artianis cō
atransum

inimicus mundo. Faretius uero cesarie que argo adiacet presul ni-
mum formidans. non secus atq; infantes luras neq; urbe egressus
sua: per leas conculsit aduersarijs: et quidem non uocatus in medium.
Imperite omnino quippe qui esset omnino rusticus ac stultus. Leon-
tius autem ancyræ galatæ ammonio laodice aduicte adiunctus. Adus-
tam fecerunt ecclesiam non modo uicti principum minis: sed contra spe-
munerum seducti regalium: in secunda synodo sententiam nequissi-
mam una cum acacio et antiocho ferunt obtinere sanctentes theo-
phili indiscretum iudicium: ut locus purgandi se iohanni nullus
omnino daretur uigore scilicet canonum eorum quos theophilus ini-
serat: a quadraginta complicibus arrij editos: atq; ita continentes.
Si quis epus aut presbiter iniuste siue iuste depositus ex se ipso absq; sy-
nodo in ecclesiam redierit hic iam excusationis non habeat locum: sed
omnino expellatur. Et ista quidem regula ut neq; & a nequissimis edi-
ta in sardicensi consilio a romanis & italjs illyrisq; et macedonibus
et grecis: ut ipse melius nosti optime theodore eliminata est: quando li-
bertus aut iulius sub constantis impio athanasium & marcellum ga-
latham admisit ad communionem: quorum gratia etiam canon ille fu-
erat editus. Et duo illi quidem ammonius ac leontius coniuncti acacio
& antiocho et cyrino calcedonensi ac seueriano: ingressi ad regem dice-
bant decem epus ex parte iohannis euocandos: erant enim plures qd
draginta pro canonum auctoritate statuenda alijs afferentibus eos a
catholicis editos: alijs contra docentibus ab arranis fuisse compositos.
Ingressus autem elpidius laodice syne epus iur uice merito et canitie
ipa uenerando una cum tranquillo iuadebant regi: non oportere iohan-
nem inrationabiliter eijci: neq; enim prius depositus sed pulsus a co-
mune fuerat: neq; a se ipso remearat: sed ex precepto pietatis sue nota-
rio ad hoc misso. Preterea quos proferrent canones hereticos esse: qd
apertis indicijs ostendi posset. Cum uero persisterent iohannis aduer-
sarij inducplinate contendere: & alij quidem clamosa uoce preceperet:
alij uero improbis gestibus presente impatore tumido pectore et spri-
tu turgido insanire uiderentur: modestus canonum scientissimus el-
pidius modico impetrato silentio sic regem alloquitur. Non diutius
manuetudinem tuam uexemus imperator: sed istud fiat. Subscri-
bant fratres nostri acacius et antiochus et ceteri se illorum esse fidei
qui illos exposuerunt canones: quos ipsi obtinent: et soluta contro-
uersa est. Impator ubi simplicitatem propositionis aduertit: subridens
dixit antiocho. Nihil afferri utilius potest. Erat aut in omnibus que
fiebant impator innocens alijs que bene fuerant instituta mutan-
tibus. Anxij igitur atq; ancupites seuerianus et socij: et in se ipsos instat

Canon inq;

aquę inconstantis remeantes ad id quod fuerat prudenter obiectum:
 & ad regis iudicium respondere nil poterant: facie tota in liuore tñs
 eunte. Loca tamen angustis deprehensi inuiti licet se subscribere pol-
 licentur. Ita egressi promissionem quidem ut pote inconsulte factam
 implere detractant uinci metuentes. Consultabant aut quonā mo-
 do iohannes pelleretur. Dum hec aguntur: & alij sic alij aliter sentiunt
 nouem aut decem fluxere menses: cum epus iohannes adiunctis
 sibi quadraginta duobus epus ageret in dies quę dei sunt & ppli ma-
 gna cum iocunditate ipsius doctrina fruerentur. Solet enim animus
 a vanitate glorię remotus inter casus varios gratius atq; potentius
 dei uerba profundere. Interea aduenit quadagesimale ieiunium
 quod annis singulis instar uetis effloret. Ingressi rursus antiochus
 & socij seorsum ad regem psuadebant ut iohannem quasi conuictū
 imminente pascha iuberet expelli. Impator eorum improbitate fa-
 tigatus ueluti epus credidit. Qui enim ueraciter aut presbiter aut
 epus est mendacium nescit. Hęc quippe nomina de supnis deriuā-
 tur. Nihil enim deo antiquius. Nihil quod magis prospiciat omnia
 Deus enim est cuius prospectum nihil effugit. Itaq; & epus & presbi-
 ter ut est nominum consors: ita et opum & socius debet. Mandat i-
 taq; iohanni ut ecclia exeat. Et iohannes ita respondit. Ego a deo sal-
 uatore nro hanc suscepi eccliam: ut salutem ppli curem diligenter:
 neq; illam deferere possim. Quod si fieri id omnino uis: quia ciuitas
 dissensitate ut mecum agat: ut excusationem habeam: quod arcto-
 ritate tua reliquerim pulsus ordinem meum. Ita cum quadam ue-
 recundia mittentes ex palatio depulerunt illum mandantes inte-
 rim in epatus habitatione moraretur: expectantes simul aliquod
 diuine indignationis indicium: ut si quid illius aduersarijs aut si
 bi triste contigerit: maturato illum in eccliam reducentes deum re-
 conciliarent sibi. Alioqn illi rursus insidiarentur ut pharao moysi.
 Inter hęc aduenit magni sabbati dies in qua crucifixus saluator ex-
 poliauit infernum. Rursus illi mandant ut ecclia exeat. quibus
 ille iusta respondit. Veritus itaq; rex dei sanctitatem & comotionem
 ciuitatis accitos acacium & antiochum alloquitur dicens. Quid faci-
 mus? Videte ne forte non recte consulueritis. Tunc fortissimi illi et
 nimium magnanimi dixerunt regi. Super caput nrm sit impera-
 tor iohannis depositio. Quod reliquum erat auxilij: hi cum iohan-
 ne adcrant epi sacri ieiunij numero equales regem & reginam adēūt
 in martyris orantes cum lacrimis ut ipi ecclesijs parcerent: maxie
 p̄ imminens pascha: & eos qui regenerandi erant: iam eruditos: ei
 q; redderent sacerdotem. Sed audiri illi non sunt: ita ut sanctus pau-

epus uisus uidetur

luis epus interitus plenus fiducia eudoxie diceret. Deum time: fili
 usque tuis misere: neque sanguinis effusione sanctam christi uiolens solem
 nitatem. Reuersi autem epi uigilias intra sua diuersoria celebrant.
 alij fundentes perpetuas lacrimas: alij dolore detenti: atque alij mente
 ferme in stuporem uersi per singulis passio dictabat. Iohannis ne
 pe presbiteri qui dei aderat timor in publico lauacro quod constan
 tianum appellatur coactis populis uigilias inchoarunt: partim
 diuina eloquia legentes: partim eos qui iam instructi erant in fi
 de baptizantes: ut est moris in pascha. Hec ipse antiochus seuerianus
 & acacius perdidit mentis homines: & antiqui seductores suis prece
 ptoribus referunt: orantes ut populi impedirentur: ne in eo loco fieret
 collecta. Reppulit eos qui tunc erat magister militum & ait. Nox est:
 & turbe multe conuenerunt: ne quid impedimenti oriatur cau
 te prouidendum est. Illi ad hoc respondent. Nemo in ecclesijs reman
 sit. Veremur quod ne ingressus ecclesiam impator et neminem inueni
 ens aduertat populi ad iohannem beniuolentiam nosque iam inuidie
 denotet & fraudis accuset: maxime cum illi dixerimus neminem
 omnino superesse qui illum diligat ut pote seductorem. Ita magister
 militum contestatus eis quae euentura erant. tradit illis Lucium que
 dam tribunum militum gentilem ut dicebant: mandans ut hone
 ste pergens populum in ecclesiam euocaret. Profectus ille cum minime
 auditus esset ad acacium redijt uires ac frequentiam populi nuntias
 post hoc illum suppliciter orant auribus uerbis deprecantes & spe ac p
 missione maioris gradus prouocantes ut impediret domini gloriam
 mandantes ei ut uel oratione persuasos abduceret in ecclesiam populos:
 aut ira et ui militum perturbaret: & collecta tante celebratis impo
 neret finem. Qui euestigio sumptis secum patris acacii clericus: secun
 da uigilia noctis pergit exequi quod ei fuerat iniunctum. Excubat
 enim populus in partibus nostris ad primum usque ad galli cantum: se
 cum habens nuper ad miliciam electos districtis gladijs thraces in
 star esau quadringentos omnino impudentes: insiliit noctui subito
 una cum acacii clericis & militibus in dominicum gregem ueluti lu
 pus fulgente ferro sibi iter faciens ac populos dirimens. Concessit autem
 intra beatas aquas: ut eos qui initiabantur prohiberet: ac diacono
 quidem procaciter imminens ueneranda mysteria quae ille tenebat
 manibus fudit. presbiteros uero iam & state & ordine equals quod su
 os fustibus in capite feriens piscinam cruore perfudit. Videre erat tunc
 illam angelicam noctem: in qua etiam demones corruunt supplices
 in labyrinthum fuisse conuersam. Huc enim mulieres una cum ui
 ris fugae se committebant: metu cedulis aut inhonestis feditatis: sedum

hunc cursum amplectentes. Alius manu uulneratus abibat plorans. Alius uirginem conscissam uerbis trahere. Omnes ad predandum conuersi. Ornamenta et recondita omnia sibi applicabant. Ita presbyteri quidem ac diaconi qui fuissent comprehensi in carcerem conijcebantur. Qui autem ex populo alicuius erant dignitatis urbe pellebantur. Edicta repetitis uicibus per loca ponebantur varias numas continenta: nisi quis iohannis communionem abnegasset. Cum tamen ista fierent: & plura etiam hi qui dicebantur epi extrinsecus molirentur: collecta tamen doctrina celestis immo diuine gratie studiosis non euacuabatur: sed iuxta illud exodi. quanto illos occidebant: tanto plures fiebant. In crastinum autem ingressus imperator in adiacentem campum exercitij gratia uidit humum non satam ad quintum ferme lapidem candore uictam. Stupescens ad speciem & gratiam floris nuperrime baptizatorum. Erant enim ad tria milia. Interrogat satellites quoniam esset acies illic concurrentium. Illi gratis incuti: ut furorem regis excitarent. dicit esse alterius secte homines. Ea re cognita continuo auctores negotij et inuidie precipiores: atrociores quosque exsequentibus mittunt: ut auditores dissiparent: doctoresque comprehenderent. Profecti illi rursus paucos ex clericis plures ex laicis tenent. Theod. Quidnam esse dicimus pater beatissime. quod cum tam multi essent: ut ad tria milia solibaptizari pringerent: paucissimi eos milites obtinerent: conuentumque dissoluerent. Pallad. Istud non paucitatis indicium: neque celi nullius argumini: sed copiosioris religionis: doctorumque diligentie certa probatio est: qui sententia similitatem proprio studio predicationis dirigunt: utque curant. Theod. Recurramus omnino. Neque enim decebat aut qui prudentiam & mansuetudinem a sancto iohanne didicissent: inuicem atque perturbare aliquid agerent. Pallad. Quando quidem uirorum te oblectat modestia: queso ne interrumpas sermones quos pessima facta genuerunt. Solent enim ut plurimum a factis uerba derivari. Cum his igitur clericis ac laicis qui detenti fuere: comprehensi sunt et uirorum nobilium contigeret. Quibus ex his inaphoria quibus abstulerunt: alij in aures cum aurium similitate detraxere. Ea re conspicit eleutheri cuiusdam uxor opulentissima pallio relicto: ancille habitu assumpto cursu ciuitatem ingressa est: ut pudorem inuolutum seruare posset. Erat enim in flore etatis formosa nimium: et in credibili decore uestita. Hunc igitur in modum impleti magistratum fecit omnem carcerem: in ecclesie faciem transiere. & hymni quidem et oblationes mysteriorum in custodijs agebantur. Flagra uero et tormenta et iuramenta terribilia in ecclesijs resonabant: cum ad execrationes iohannis singuli impellerentur: qui usque ad mortem uequitie diaboli

aduersatus obstitit. Completa uero quinquagesima post quintū diem
ingressi acacius & seuerianus antiochusq; et cyrinus ad impatorem di-
cunt ei. Rex tu a deo nobis datus es: nemini subditus: omnibus domi-
nans. Licet tibi quodcumq; uis facere. Noli esse presbiteris mitior & epis-
sanctor. Diximus tibi presentibus omnib; super caput nostrum sit
iohannis depositio. Noli igitur uni homini parcere in perniciem omniū
mū. Iudicis sane et uerbis & rebus persuadentes regi. Misso itaq;
rex patris notatio ista iohanni mandat. Acacius et antiochus &
seuerianus atq; cyrinus damnationem tuam super caput suū posu-
erunt. Te ipm ergo cōmendans deo ecclia egredere. Ita epus iohannes
post apertam nihilq; adumbratam iussione episcopo descendens v-
nacum epis dixit omnibus. Venite oremus: et angelo ecclie congrega-
mur. Letus quidem de se & de populi merore et afflictione subtritus. Pro-
tinus quidam ex primarijs ciuitatis uir fidelis iohanni ista significat.
Quoniam lucius uir audax et facie impudens paratus est in lauacro pub-
lico cum militibus si forte contradicis aut differas etiam inuitum tra-
here et expellere: fit autem magna in plebe cōmotio festinacula egredi ne
in tuum auxilium confluens pplius bellum cum militibus conserat. Tū
uero iohannes osculatus cum lacrimis ex epis quosdam: ceteros enī oscula-
ri non sinebat ingens miserationis affectus orauit: reliquos qui intus e-
rant in sacratio dicens. Manete hic interim ut profectus modicum re-
quiescam. Ingressus aut baptisterium olympiadem uocat que ab ecclie
sia non discedebat una et pentadiam et proclm diaconas siluinamq; be-
ati nebridij coniugem: que uiduitatem suam precipua uirtute et ho-
nestate decorabat: dicit q; eis. Venite huc filie audite me. Quē de me sū
ut uideo finem habent. Cursum meum consummaui: neq; ultra forte ui-
debitis faciem meam. Hoc unum rogo: hoc deprecor ne qua ex uobis soli-
tam ad eccliam beniuolentiam deserat. & quicumq; non sponte fuerit or-
dinatus: neq; id ullo quesierit ambitu de consensu omnium: ei caput
uestrum inclinate ut iohanni per omnia. Non enim esse ecclia sine epō
potest. Atq; ita miseremini mei: ut in orationibus uestris semper memi-
neritis mei. Ad hec illē lacrimis p̄fusa cum gemitu et eiulata ante sacra-
eius uestigia uolutabantur. Tunc ille cuiusdam ex honestioribus presbite-
ris anuens: tollit inquit eas hinc ne multitudinem perturbent. Sic ergo
impedit modicum locum illi dedere abeundi. Ita demum egressus est
ad orientalem partem: nihil enim apud illum occidentale erat. Iumentu
cui sedere consueuerat stare ante occidentalem portam iubens ubi atriu-
erat: ut ita abse amoueret p̄p̄os ea ex parte profectum presolantes. Egr-
sus est cum illo angelus quoq; ecclie ipsius solitudinem non ferens: quā
principatus mali atq; potestates effecerant: theatri facie profecto reb; im-

posita. Erat enim theatrum in morem clamor et impietum lasciuientium
sibilus: dum eos culparent omnes et iudei ipsi atque gentiles exhorrescerent.
Nam ueluti in carcere plagae illae acuiserunt cruciatus a militibus infere-
bantur: deficientibus omnibus animarum uiribus: tum ob magistri
amissionem tum ob blasphemiam in deum. Vbi enim peccatorum
solet esse remissio: ibi sanguis erat effusio. Post ineffabiles illas tenebras
immensamque caliginem flamma de medio throno in quo iohannes
sedere consueuerat: & ueluti medium in corpore positum cor eloquia
domini ceteris membris exponere repente prosiliens: uerbi dei doctorem
requiebat. quem ubi non inuenit: sedem totam depascobatur: ac spe-
ciem arboris preferens: & per catenas in sublime se porrigens ad tectum
usque sepebat. Atque uiperis morem uentre exeso in dorsa tectorum ec-
clesiae ferebatur: deo mercedem iniustitiae iam hinc ueluti destinata
huius auctoribus sceleris penam reddente: ad eorum correptionem et
emendationem qui ex huiusmodi prodigiorum facie corrigi nesciunt.
neque ob id solum uerum ut esset feralis illius synodi perpetuum monume-
tum. Hec mirum de ecclesia: cum senatus quoque ipsius sedem e regione
lucet ecclesiae sitam: multum tamen disiunctam passibus: die media ignis il-
le interiectam populi multitudinem: pontus instar per medium innoxie
transiliens attigerit atque uiolauerit. non prius partem ecclesiae propinqua
ne huiusmodi casum propinquitate adscribamus: sed partem aulicis regis
proximam: ut miraculum diuinitus illatum per id ambigere nemo.
Vidisset inter duos ignium montes uulgus innocuum ad sua ministe-
ria pertransire. In hunc modum ignis ille circumuolans & tanquam mare
inundans austrinis flatibus concitatum ueluti conducto quodam per-
gebat adiacentia tecta demoliens: soli quoque pepercit edicule in qua sacrorum
vasorum multitudo fuerat condita: non auri aut argenti materiam reue-
ritus: sed ne obtruncatoribus preberet mendacii locum: ut sanctum in si-
mulare uirum posset: quod pretiosius supellectilibus aliquid asportasset. Ita
ignis impetu in anteriora cohibito: retro redire incepit: eorum ferme
inuidiam inquirens qui id scelus admiserant: ad insaniam theophili
perpetuo dedecore notandam: qui illum ob asportata pretiosa quoque ecclesia
electum autumat. Nulla ignis illo impetu animae amissio contigit: non
hominum non brutorum: ceterum sordes ille scelerate inuictantium: uis illa in-
cendij diluebat ab hora sexta usque ad nonam igne dominante. Ita tribus
horis tanti operis moles absorpta est. Theod. His ita gestis ubinam quae
et pater iohannes sanctus remoratus est aut epi reliqui. Pallad. Episco-
pi partim quidem inclusi tenebantur: partim trahebantur ad custodias:
partim etiam delitescabant. Iohannes autem una cum cyriaco & eulysio a pro-
fecti militibus uincti in bythiniam ducebantur: non sine comminatione

supplicij quod ecclesia fuisset incensa. Postea uero cyriacus & celsus cum reliquis clericis uincti adducti atque innocentes comprobati dimissi sunt. Iohannes uero beatissimus ad reliquam fiduciam postremum hoc addidit constantis documentum: scribens illis in hunc modum. Et si in alijs locis pro me respondendi mihi datus non est: uel in facto ecclesie audiat: si quidem ut dictus auctor incendij fui. Ne in hoc quidem auditus a militibus in armenie oppidum remotissimum ducitur: ut ab isauris qui illud noctu et inter diu obsidebant necaretur: cuiusmodi id appellatur. Arsacius autem beati neccarii frater: iohannis uiri per omnia pbati discreti que substituitur loco: homo quem & pisces facundia & aetate rursus superarent. Interdum enim & actio loquitor maxime cum bona & honesta fuerit. Qui cum anno uno & duobus mensibus uixisset mortuus est: ipsa dei euangelia in fine uite contestatus se fratri neccario subiure iurando fuisse pollicitum nunquam ordinationem episcopatus admisisse: cum illi exprobraret quod noluisset tarsensi ecclesie prefici. Fuit illi prius causa primum quidem uanitas sua: per quam despodebat sibi ut succedenti uxorem fratris sui. Deinde confusio quoque cum frater suus hac de re quodammodo prophetice illum arguisset substituitur arsatio presbiter totius contra iohannem machinationis architectus. Qui cum animaduertisset orientalium sibi episcoporum communicare neminem: neque ipsius ciuitatis populum. propterea quod ad ea in uite ac nefarie admissa fuerant agit diuinatum scriptura impetrat: ut qui non communicarent rescriptis conuenti cogrentur. Habebat autem rescriptum aduersum episcopos huiusce minas. Si quis episcopo theophilo et porfirio & attico non communicat: ecclesia pellatur: & a suis facultatibus projiciatur. Hinc iam alij plus equo rerum grauati pondere in uite quoque communicant. At uero pauperiores quique et infideles sancta imbecilliores muneribus quibusdam ad communicandum attrahuntur. Qui uero & genus & patriam et corruptibilem gloriam corporumque pressuram contempserunt fuga ingenuitatem animi seruauere euangelicum illud crebra memoria repetentes. Si uos in una ciuitate persecuti fuerint fugite in aliam. & prouerbiorum illud sibi met dicentes. Non proderunt substantie in die ire. Profecti autem sunt alij quidam romam: alij ad montes: alij in monasterijs seruorum dei a iudaica iniquitate seruabantur. Continebat autem rescriptum contra laicos qui in dignitatibus erant constituti ut magistratu & dignitate omni priuarentur. milites ut balteum amitterent. populares & artifices reliqui persoluto graui auri pondere subicerentur exilio. Verum dum ista geruntur preces a fidelioribus quibusque sub diuo magna cum afflictione sua quotidie fiebant saluatoris studio & amore qui dixit. Ego sum

uita et ueritas. & rursus. Confidite ego uici mundum. Et beatus qui
 dem iohannes cuius remoratus animum unum plurimos armenie pau-
 peres pauperat: non tam frumento q̄ uerbo. Per id enim tempus fames
 valida totam illam prouinciam presserat: cum in uadia conuerti inter-
 fectores factum illum in arabissum transferunt varijs itinerijs subi-
 cientes: ut eum uita etiam pellerent. Ibi rursus maxima prefertur uir-
 tutum indicia. Non potest enī abscondi ciuitas super montem constitu-
 ta: neq; lucerna clare radians sub modio ligneo contegi. Excitauit ueluti
 ex ignorantia somno ad diuini sermonis radium ex omni circū regioe
 eos qui graui infidelitatis sopore pressi erant. Hinc uehementiori liquoris
 flamma stimulat seuerianus & porphyrius et alij quidam ex syria epi:
 inde quoq; illum transferendum curant. Grauis enī eis erat non modo
 in his que putantur felicitates: uerum multo magis in calamitatibus
 ipsis. Erant enī ignauiter affecti erga temptationum naturam diui-
 ni ad aplū oraculi immemores cum in pressuris esset. Sufficit ti-
 bi gratia mea. Virtus enī mea in infirmitate pficitur. Insipientes enī
 antiochenam eccliam in armeniam conuigisse: Et inde rursus antio-
 chie iohannis gratissimam phiam predicant distrumpiebantur: uice
 q̄ illos iam tenebat: huiusmodi remoribus non secus q̄ flagris crucia-
 tos. Est enim inuidie natura: ut eos quos inuasit semper exagitet.
 Eo miraculo pculi pleriq; clerici aduersae factionis aiebant. Videre mor-
 tuum terribilem uiuos uiuoreiq; pauescentem: non secus ac paru-
 los laras deterrent. Pape: Seculares potitates ecclesiasticasq; opes amittit
 cum ipsa potestate sua et principatu sacerdotum solum: ciuitate pri-
 uatum infirmum carne exulem trepidantes metum pallore testa-
 tur. Non iam igitur ferentes scena occultare serpentem ad exercitum
 mittunt. rescriptumq; aliud uehementius cum adiectione penē pro-
 curantes transferri scilicet eum intra loci cuiusdam angustias inde
 non liceret progredi. in putyentem locum penitus desertum extor-
 re agunt. ripe ponticimaris imminentem. Porro milites profecti p̄tori
 qui illum ducebant: maxime per uiam urgebant: id se habere in nia
 datus aperte asseruit: maiori se gradu promouendos: si per uia illum
 moreretur. Atq; unus quidem ex ipsis presentis militis negligens n̄
 nihil humanitatis in illum clam ostendebat. Alius adeo infestus enī
 et atrox: ut conblanditias que sibi ab occurrentibus ut iuncto par-
 ceret fiebat: iniurias existimare: id solum curans ut iohannes mo-
 reretur. Deniq; cum imber esset uehementis adeo ut dorsum ac pe-
 ctus inundatio illa pcelleret: nihil curans egrediebatur. Iugentē rur-
 sus solis estum pro delictis habebat: sciens hoc affligi sancti uiri caput
 instar helise caluum. In urbe uero aut castello ubi lauacri esset illum

refrigerium ne punctum quidem temporis remorari infelix ille
tolerabat. Cum inter hec omnia trimestre tempus difficillimū illud
conficiens iter sanctus ueluti sidus radians perstabat: corpusculum
habens instar mali summis ramis solis feruore rubicundum. Vbi
uero comae pinguarunt ipm ueluti pontem transiit in templo
quodam quinq; aut sex milibus passuum remoto manserunt. Ipa no
ēte martyr ipsius loci basilica nomine qui in comedia sub maximiano
passus cum luciano antiochie presbitero fuerat: dum esset comanensis
epus apparuit ei dicens. Confide frater iohannes: cras enim simul crimo.
Aunt presbitero quoq; ecclie prius apparuisse martyrem ac dixisse.
Prepara iohanni fratri locum. venturus est enim. Ille nihil de oracu
lo dubitans in crastinum orabat milites: ut illic usq; ad quintam ho
ram permancerent. Qui minime acquiescentes purgabant. Fronet uēo
quasi stadios triginta: rursus ad memoratum templum inde exierant
redierunt: ipso iam febribus laborante. Illic ubi redijt uix sue digna
candida uestimenta quesuit. Excussit q; priorib; ea se induit: omnib;
usq; ad calcamenta mutatis: reliqua presentibus ipe distribuit: sum
ptusq; celestibus sacramentis coram adstantib; extremam orationem
fudit: dicens more suo Gloria sit deo omnium causa: consignansq; si in
fine orōis extendit speciosos illos pedes qui cucurrerant in salutem eo
rum qui elegerat penitentiam: et illorum probrium qui peccata abunde me
fuerunt. Quod si nihil mali probra profuere: hoc non imbecillitas cō
stantissimi uiri: sed illorum inuidia fecit quia ea tolerare nolue
runt. Adiectus est itaq; ad patres sui exultio pulvere mortalis uite.
+ atq; migravit ad christum sicut scriptum est. Venies aut in sepulchr
tum ueluti frumentum maturum: quod suo tempore metitur. In
iquorum aut anime immature moriuntur. Tanta uero multitudo si
ginum: tantumq; monachorum et honestioris uite testimonio insigni
um ex syria et cilicia et ponto & armenia agmen accurret: ut putarent
plurimi ex condito eos aduenisse. Ita sepultus laudibus q; ueluti ath
leta uictor honoratus est: corpusculo una cum basilico in eadem ec
clesia condito. Ad huc admirans theodorus pcontatus est dicens. Theodo.
Quoniam scriptum est ne frauderis narratione seniorum. Et ipi ei
a patribus suis didicerunt: impigre nobis expone que fuerit causa ut cō
mederet solus: & ante uera solus ut est fama sit edere solutus. Palladius
Certum quidem est solam edere solutum. Sed egre itro diligentissime the
odore ea te rogare que solent paruuli ac stulti gule dediti. Vir enī cum
cum sis uirorum debes uirtutes inquirere: quo pacto scilicet interitus
fuerit: de pecuniarum contemptu: de sobrietate: mansuetudine: iusti
tia: misericordia: sapientia q; & fortitudine et obliuione uel memoria

ipsius. Esca enim non deo non commendat: sed scientia op̄i coniuncta. Neq; si manducemus neq; si abstinemus à cibo placere deo possumus nisi id cum pietate faciamus. Ip̄e autem solus edebat ut ex parte nocti ob istiusmodi causas. Primo quidem ob calorem capitis abstinens erat: nisi quod in estu eo quod diarodon appellatur utebatur. Secundo: quoniam in firmitatis cuiusdam gratia stomachus eius ordinem desiderabat. Adco ut sepius quę fuerant parata in grata uiderentur: et quę non aderant in quiri oporteret. deinde plerumq; cibi oblitus ad uesperam usq; ieiunabat: partim occupatus ecclesiasticis curis: partim spiritualibus intelligentiis abstractus. Contendebat enim ut nihil eum sacrarum litterarum preteriret. Solet autem huiusmodi cogitatio aut in ediam: aut leuem omnino refectioem opari. Est preterea consuetudo conuiuii nisi et secum quis et suadet & uomat & fredo rursu cachinnet: summus digitus tepidum calicem ferens humanitatem susceptionis atq; comitatem in maledicta conuertere. Ut aut totum quod reor equidem uerius explicem. Frugi erat nimium: deliciarumq; oranino aduersarius: sacrilegium custodiens si quid in huiusmodi impenderetur. Simul ut dispensatoribus quoq; furti occasiones amputaret ne opsoniorum pretia in breuius suis multiplicaret: quę erant in usus pauperum deputata sibi ip̄is uindicarent. p̄terea ciuitatis ingenia cogitans considerabat oportere ut xp̄i dispensatorem: aut dignitates omnes ex equo honorare aut se subicere nemini. Inspiciens aut diligenter et mensę tumultus & impensarū magnitudinem: exhorruit rem. Et ualedicens maledictis huiusmodi illud de actibus aplōrum sibi ip̄si subcinebat. Vt fratres non licet nobis ministrare mensis: sed constituamus uiros religiosos ad hunc usum. Hos autem vacemus uerbo & orationi. Quemadmodum enī equus ad certamen stadij exercitatus: cum uiribus defuit ad molam constituitur: infinitumq; peragitur: ita et doctor quem piget de uirtutibus disputare: solet comoda mensę pretendere. Atq; ut uel esurientibus et egenis impendat ex quo illa domini benedictio prouenit. Esurrit & satiastis me. At nunc solus diuitibus exhibet siue laudis & gratię: siue inanis & marcescentis glorię causa: siue ut ip̄e similiter ab illis inuitetur: uel si nihil horum. metu certe ne maledictis impetatur. Non meminit infelix exprobrationem illam domini qua dixit. Ve uobis cum bene uobis dixerint homines: nō dixit pauperes: sed homines. Similiter enim faciebant prophetis patres eorum. Non igitur queramus theodore sicut inanis glorię cupidi falsi prophete glām. Venit enī iohannes non manducans neq; bibens in uia iustitię: & dicunt demonum habet. Venit filius hominis manducans & bibens: & dicunt. Ecce homo uorax & potator uini amicus publicanorū & peccatorum. Theod. Non studio uitupandi continentiam huiusmo

plurimū ad
doctores

di mi pater optime hac percontatione usus sum. Sciebam enim et ex fama ipsa et ex illius scriptis siue homelijs siue epistolis que ad nos puenire potuerunt animum uiri: sed ut intentione explorata queam imitari tantum uirum. Quis enim ita hebes ac stolidus sit qn sciat maius esse detrimentum mensi q lucrum: nisi forte his usus suscipiendis hospitio sanctis exhibeatur. Pallad. Istuc et ego dixi studiosissime theodore non precipuam hospitalitatis uirtutem euacuare querens. Est enim una ex uirtutibz reliquis maxime ad pietatem pertinentibus: per quam et patriarche alij quidem dñm saluatorem ad mensam suscepunt: alij angelos hospites habere meruerunt: mercedemq: tanti operis alius in senectute filium: alius liberationem ex sodomis una cū filiabus inuenerunt. de quibz & aplis ait nos prouocans ad imitandum. Hospitalitatis gratiam nolite obliuisci. Per hunc enim quidam dum nesciunt angelos hospitio susceperunt. Oportet aut hospitalitate uirum & prudentiam serpentis: & simplicitatem habere columbz: duobus scripture monitis obtemperantem. Et omni petenti te tribue & non omnem hominem inducas in domum tuam: ne pro oue lupum suscipiens: aut utrum pro boue: lucrum detrimento cōmutes. Debet autem pmo quisq: locum probare in quo positus est: desertus sit an turbis frequens. deinde ingenium suum indagare diligentius: an idoneus sit alienos tolerare mores: tuncq: dinoscere cui bene faciendum est. diues sit an pauper: infirmus an sanus: ueste egeat an cibo. In his enim solet misericordia pici. Nam beatus abraham non consules non duces nō primarios huius seculi uiros suscepit hospitio: qui equis corno aut freno fulgentibus falcatq: ex insignes: & supbie sonitum prociū edentes pfectentibus uiuant: sed desertum inhabitans locum transeuntes humanitate fouebat. Porro qui deserta pertransibant aut uirtutis gratia patriarche adibant sedes: aut adducti paupertate summa & inopia. Est enim inopia inter abundantiam & defectum media abundantiam diuitias: defectum paupertatem intellige. Similiter & loth cum deteriorem deserto urbem habitaret: recte suscipiebat aduentantes hospites pp improbos inhabitantium mores. Enim uero qui ciuitatem optimis legibus instructam habitat: cuiusmodi constantinopolis est: in qua omnes fere hospitales sunt: si sacerdos est superfluo satis uerbi relinquit ministerium: ut opsoniorum computat sumpus: seq: imprudens cauponem pro doctore arbitrat: cogitationibus aque instar insipidis puram & intricatissimam scientiam abolens: propheteq: probro se subdens. Caupones tui miscent uinum aque. Quanto eni imbecillis uini aqua prestantius est: tanto est doctrina hospitalitate sublimior. Illa eni presentibus tantum: hec aut futuris quoq: utilis est. Atq: altera eos solum qui coram

Doctor

sunt. altera etiam absentes emeretur. presentes quidem lingue officio,
absentes uero litteris erudiens. Eiusmodi enim fuit saluator in carne: q
panibus quinque hominum milia pauit: non in ciuitate sed in heremo
cumque docuerit presentes lingua: saluauit orbem uniuersum per scripta e
uangelia. huiusmodi quippe uerba sunt eorum qui spiritu sancto pleni euase
re. Neque mireris theodore si quis esurientem impleat cibis: sed si quis ex
immo cuiusque ignorantiam pellat. Nam qui uentrem pecunie uel panis
munere siue olentibus satiet: inuenitur facile: qui aut enutrit uerbo raro
quidem inuenitur. inuento uero aut non creditur aut difficile creditur
iniquis spiritibus animarum saluti semper obstitentibus. Hanc uerbi dei
& doctrine famem supplicij loco deus intonat dum per prophetam dicit:
Inducam super eos famem: non famem panis & aque: sed famem audire
di uerbum dei. Et temporalis quidem famis incommoda mutatione lo
ci curare licet: afflictam fame ciuitatem aut regionem fugiendo: ut
quidam aliam ealieu inuenerint transiundo exemplo sanctorum patriarcharum
quorum qui de palestina in egyptum descenderunt. At uero de fame aeternorum
que non aliunde quam ex defectu magistrorum demolitur ecclias. Rur
sus propheta alius dicit. Circuibunt ab oriente usque ad occidentem querentes
uerbum domini et non inuenient. Quid enim boni ex doctrina non potest?
Quid item incommodi ex ciborum et conuiuij improbitate non nascitur?
Morbi rixae contumelie et que ex uentre suffocinato proueniunt ce
tera. Quando eua paradiso pulsa est: nonne cum ad uocem serpentis
comedit ex ligno: scilicet cibo minime contenta? Cain quando fratrici
dij seculis admisit: nonne cum primitias degustauit primus: gulae suae pre
cipua quoque custodient. Filij iob quando mensam paratam inuenire sepi
chrum: nonne cum manducarent acbiberent. Quando esau benedictione
priuatus est: nonne cum deceptus lentule amore uentri obsecutus est?
Quando saul excidit regno: nonne cum opimas oues preter mandatum
uoratu seruauit suae? Quando israheliticus populus irritauit deum: non
ne cum egyptiam concupiuit mensam: carnes & lebetes adure sui itinertis
postulauit? Osa et sine filij eli quare morti traditi sunt in bello una ho
ra: nonne quod raperent forcipibus sacrificij carni? iacob ille execrabilis
iuuobrem recalcitrauit: nonne quoniam impletus et impinguiatus in
crassatusque ac dilatatus est? Quare sodomites preter naturam iracundiam ex
cessu libidinis: nonne quia perpetuis conuiuij sensum perdidierant: quorum
ezechiel contumeliose inuenit dicens. In abundantia uini et satietate
panis lasciuiebant ipsi hoc est ciuitas & filie ipsius: idest uille ciuitatis iure
& lege uiuentes. Pudoris item ratio quando a populo illo prisco defecit: non
ne itidem cum instratis conueniunt: propheta testis ita exprobrante. Qui
comedunt edos de gregibus et uitulos de armento lactulos: qui bibunt paco

d'p'licatoc

famei sibi do

mala uelut
pula pect

sum uinum primis unguentis delibuti: qui lasciuunt in stratis suis et
 nihil passi sunt super contritione ioseph. Quibus isaias item exprobat
 nonne his qui ad conuiuia mane surgunt. Ve inquit qui mane sur-
 gitis ebrietatem persequentes usque ad noctem. Vinum enim comburet eos.
 cum cythara enim & psalterio uinum bibunt: opera autem domini non aspi-
 ciunt. Quando sacerdotes belis a danielle confusi sunt: nonne cum ipsos
 et arguit cinis cibos potusque consumerent. Et quid in opus est dicere de
 his qui latam uiam incedere delegerunt. angustamque insectantur maledi-
 ctis. Sufficit mihi ad arguendos nidoris studiosos saluatoris sermo: qui si
 ne nomine diuitem quotidie splendide epulantem in hac uita osten-
 dit micam & stillam pauperis lacrimarum cupisse et impetrare nequisse. Inspi-
 ciamus autem et ceterum antiquorum patrum: & uideamus quo doctrine ge-
 nere sunt usi: uide ne honestioris rectique sermonis an conuiuio et epi-
 larum secuti sint tramitem. Enoch primus fide translatus est an conui-
 uio. Hoc quomodo humanum genus cum orbis totus conuiuisset et in
 mundis opibus sedatus diluuii inundatione leuaretur fide per lignum
 seruauit nisi ieiunio et perpetuis precibus. Nonne ut parum ab hac tempe-
 state uini hausti requiesceret ignominiam illius non gloriam scripturae
 predicant. Abrahā sanctus quique reges fide ac iustitia an uero cibis &
 potibus superauit: quando loth qui uinctus trahebatur reuocauit. Theod.
 Si abrahā adducis in medium audi quid inferam. Dicit enim tibi quis-
 piam bellum quidem illum fide superasse: deum uero mensis gratia em-
 ruisse: ut ipse quoque paulo ante narraui. Palladi. Mirum profecto quod
 abrahā deum emeruerit mensa. Omnes igitur fide relicta et uirtuti-
 bus reliquis conuiuia studiosè sectemur: cauponibus nullo meliores aut
 scabularijs qui ob hoc ipsum itinera publica ut lucrentur obsederunt.
 Et uirgines item quae in laudem dei et corpore et spiritu sancte esse con-
 tendunt: quoniam maria genuit christum: & ipse gignere pergant. Quod
 si fecerint nihil abiectissimis meretricibus different. Eadem enim est ra-
 tio: ut si quidem doctores abrahā exemplo mensas praeparant: uirgines quoque
 marie gratia gignant. Sed absit amantissime ut quae suo tempore
 bene uel sunt facta uel sunt uituperemus. Nam profecto cuiusque con-
 scientia sibi quod expedit dicat. Iacob praeterea ille luctator: exercitatione
 an conuiuio auunculi substantiam tulit: qui ait factus sum solis adu-
 stus ardoribus et gelu noctis: & discedebat somnus a me. Qui nihil aliud
 quam panem et uestitum in oratione poscebat dicens. Si dederis mihi panem
 ad edendum et uestimentum quo operiar omne quodcumque dederis mi-
 hi decimas offeram tibi: non ait imensis absimam. A loyses ille dei
 contemplator fidelisque famulus quia instructa mensa populum duxit ad
 montem: quos crateres quae pocula habuit: qui pro incredulitatem populi

petram uirga percutiens inde aquas eliciuit. Qui sexcenta hominum
 milia regebat: legumque tabulas ad correptionem populi acceperat. phia
 las ne exeat membranasque porcorum et fatidis aues atque piscem de pe
 lago: uinumque de tyro pretiosum & saliginos panes his quos imbue
 bat an salutis monita edebat. **Theod.** At hoc in loco quis pram ita for
 tassus occurreret: da mihi inquit mamma illud & aquam & nihil amplius
 queram. **Palladi.** Et quis adeo infelix sit ut spiritali doctrina mamma ui
 sibile proferat fluxamque aquam. Samuel populi doctor qui in ramata
 uiginti annos requieuerat. que unquam mensse apparatu magis quam
 predicatione auertit ab idolis. Quando item rex ille et propheta et psal
 mista delictis instruxit mensam qui ait. Cinerem tanquam panem man
 ducabam et poculum meum cum sicuti miscebam. Helias ille thesaurus
 ieiunij universalis auctor: qui annos tres & menses sex gulae dedito
 uel iniutos assuefecit inedia: quibus epulis peccato expiuit: quos uero
 habuit coquos cui corui victum necessarium ministrabant. Sapiens
 daniel & futurorum inspector: qua mensa erudiuit assyrios: nonne
 ieiunio et oratione draconem intremuit & bel destruxit. leonesque frenauit:
 persuasitque regi ut confessione ueri dei patrios abnegaret deos. Quibus
 item epulis quibus uel deliciis usus est et reliquis prophetarum et aplo
 rum chorus: non erant illi magistri: non orbis totius illis cura credi
 ta est: nonne istis ipsi succedimus. Nonne istos imitari ex diuina in
 stitutione nos conuenit motum inherendo uestigijs: paulo ita ad
 inonente: Quorum intuentes conuersationis exitum imitaminus fide.
 Quenam de licata cibaria habuit in heremo penitentiae prece bap
 tista iohannes: qui ad se uenientibus non modo non parabat prandia
 uerum ac si illos in uocatione castigabat. Neque solum inquinata ipso
 conscientiam feruente ore quatibat aspectus: uerum ipsa quoque ha
 buit specie multoque magis uerbo quo uelut gladio animarum secca
 bat purulentiam: Scrimina uiparum inquit quis ostendit uo
 bis fugere a uentura ira: facite ergo fructus dignos penitentiae: neque
 soli baptismo generisque nobilitati confidatis. Quid autem gentium
 doctor qui cecum uisionem soluit: ut fidei statueret gram. uas electio
 nis paulus num vacasse deprehenditur mensis: qui id maxime omnium
 debuit: ut incredulis gentibus prius sese insinuaret officijs. Quid
 ille timotheo scribit episcopo ephesi: vaca ne liberaliori mensse an uero
 lectioni exhortationi doctrinae. Quibus profecto in rebus impiger erat
 & constans iohannes beatissimus. Importune oportune in ista inquit
 argue increpa obsecra. Nemo autem obijciat cur duo aspecta unum blan
 dum ipsumque uix & contendo posuerit. Argue enim & increpa cum
 sint uehementer acta ex eo quod additur obsecra & non blandire

nihil amittere uirium. Id quippe suto factum uoluptati deditis & laxa uiuentibus actius est: eis quoque in reprobationibus quæ grauioribus & molestiores esse putantur. Illic enim fortassis indignatione quadam obstitens anima quæ in reprehensionem dicuntur minime sentit: hic uero sensum atque paulatim modestus uertitque sermonibus quasi admotum lento quodam igne putitur atque disseccatur. Quid uero illum etiam admonens memorat: conuiuia ne et epulas an pressuratum illa honestissima nomina. Tu uero inquit affecutus es meam doctrinam institutam: quo pacto instituerim omnia ad dei gloriam facere: persecutiones pro reprehensione scilicet erroris. Non usque mense fit mentio. Tito rursus cretensi episcopo quid scribat audiamus: num de cibis & potibus discat an de reprehensionibus & doctrina. Huius inquit rei gratia reliqui te crete: ut quæ desunt supplicas: persuadeasque illis non aliter docere: neque attendere fabulis et genealogijs infinitis: reprehensionumque adiungens modum. Cretenses inquit semper mendaces: male bestie: uentris pigri. Ducant nobis uentris serui: gigantes mensarum: predonesque muliercularum: qui iohannis continentiam culpani: ubi nam inuenerint conuiuium in laudem poni: etiam si euoluant uetus totum ac nouum instrumentum: nisi forte fiat de alienigenis sermo: & hoc ad federandam pacem lege conuiuij: per quam fere molliuntur ac barbati. Quando conuiuia peccati materia non fuerit: Quid autem dico peccati. Ipsius quoque maioris idolatriæ et patridij causam prestitere: sicut scriptum est. Sed et populus manducare & bibere & surrexerunt ludere. fuerat autem ludus ab ebrietate profectus. Venite inquit faciamus deos qui nos precedant. Qui enim motum uini causa pretulerunt: mobiles inquirebant deos eo dimisso qui est immobilis & implet omnia nusque incedendo. Quid autem dicit propheta: Labia sacerdotis meditabuntur conuiuia quia cenas & prandia requirunt ab ea. An labia sacerdotis custodient scientiam: et legem ex ore eius requirunt: quoniam angelus domini est et non coquus. Et turris illa in chalan: quando edificata est: ante uinum an post uinum: Nonne post uini usum quando noe plantata uinea primus obprobrium retulit. Siquidem non potius aut plantationis gratia: sed desideratione modi inebriatus est. Ioseph quando uenundatus a fratribus est: Tunc ne cum oues studiose dicebant pascebant: an cum opima quæque iugulantes & comedentes in otio: inuidia in conuiuio uersus illum exacercent. Baptiste iohannis caput in disco ubinam dederunt meretricule insipientis cetui an in conuiuio iniquitatis: Beatus paulus bibet & comedens usque ad medium noctis protendit sermonem: an ieiunans & docens & ignorantes deum ad fidem ducens. Summus ille pastor

et doctorum ac sapientium princeps christus iesus humanorum depul-
sor errorum ubinam reperitur in ciuitate comedere nisi pasca quod
erat mysteriorum adimpletio. Quid item sollicitis disciplinis de cibis
an delectionibus mandare inuenitur. Opamini inquit non perit
sed permanentem cibum. Dicit ergo cum domino suo & beatus iohannes.
Meum conuiuium est uerbi magisterium et distributio: ad quam et
in populi salutem electus sum. Esca enim nos non commendat deo. Neque si co-
medamus neque si non comedamus placere illi possumus: nisi id cum pieta-
te faciamus. Est enim gentiliū ista consuetudo eos quos uolunt falle-
re mensis allicere cum uerbo persuadere non possint qui dicunt Man-
ducemus & bibamus cras enim moriemur. In quos apostoli uehementi-
us inuehitur: castigatque dum dicit. Nolite errare. Corrumpunt mores
bonos colloquia mala: colloquia appellans mala uerba que istiusmo-
di consumuntur. Theodo. Veraciter tu quidem omnia docuisti meque
prosecutus es: atque ita est omnino. Ve enim qui dulce amarum dicit
& amarum dulce. Ve ponenti lucem tenebras et tenebras lucem.
Sed dicit quispiam de his quidem dictum ipse huiusmodi men-
sus expositum esse debuisse. Est enim immodica ista profusio uolupta-
tis occasio et obtusio nimia segnitieque ac uecordie certa demonstra-
tio. Poterat certe uel solos inuitare episcopos et eos maxime qui religionem pro-
starent. aut si hos nollet uel proprium clerum imitans dominum quem cum
duodecim apostolis manducasse certum est. Pallad. Sapientissime omnino
si quidem passi essent clerici cum illo extra horam aut nocti prandere.
Sicut quod celeritate illi multo cum apparatu exquisitas epulas sectaren-
tur. iniquum & indignum erat infirmorum aut pauperum cibos eorum
qui sani essent libidini exponere. Quoniam uero lex ista est que statuit
at preceptorem a discipulis erudiri oportere: curare ab infirmis medicum:
gubernatorem a uectoribus dirigere: cum semper et infirmos medicus sanet
& doctor discipulos corrigat: et gubernator nauigantibus quod expedit
dicat. Et medico quidem et gubernatori obtemperantes qui sub illis sunt
amore uite dolorem omnem ac molestiam ferunt: cum tamen sepe inueniatur
quod cupiunt non consequantur incertusque sit exitus. At uero presentissio
preceptorum qui morbos et egrotantes in curam assumuntur uoluptatibus pro-
cellas transmittere nouit. effrenato ista hore et spiritu turgido derabunt et il-
los ut aiunt pedibus cuncta miscentes. Nempe enim si seipsum deuotissimè
mensis: quando tam multis dignitatibus quiniisset satisfacere tante urbis ha-
bitator: singulis aut benedictionis aut inopie aut gule causa poscentibus ci-
bos. Ubinam ad diuina speculanda ad recreandos sermone populos: ad scri-
pturarum scientiam: ad prouidentiam uiduatum: ad solatium uirginum.
ad infirmantium curam: ad oppressorum opem: ad conuersionem errantium

ad contritorum consolationem: ad uinculorum uisitationem: uel qua-
do orium suppeditare potuisset. Quomodo exprobrationem illam acq-
uisset effugere per ezechielem dicentem: Ve pastoribus qui se ipsos pascunt et
non oues: quod errauerat non conuersus: quod perierat non requisitus:
quod infirmum fuit non uisitatus: quod contritum non alligatus: quod pi-
gue erat mactantes comedistis. De quibus scribit & paulus. Sustinent enim
si quis uos in seruitutem redigit: si quis deuorat: si quis accipit. & l. uas
quidem induistis: oues aut non pascebatis. Et in hieremia de occisis pastori-
bus ait. pastores multi corruerunt uineam meam. Theod. Poterat hos q-
suo tempore curare et ecclesie curas non negligere. ne in hoc illi derogare-
tur qui esset in ceteris admirandus. Pallad. Hoc est nempe quod queru-
ne sibi derogetur. ut uerbum dei assatum fundat sollicitudinem celum
et reliquam sacerdotalem beniuolentiam prestat. An uero ignoras ca-
rissime theodore quod irrationabili maledicto beatitudo pmittitur: dno
inter beatitudines ceteris dicente. Beati estis cum uos exprobrarint et dixe-
rint omne uerbum malum aduersus uos mentientes. Ve aut uobis cu uos
benedixerint omnes homines. Secundum hec enim faciebant pphs patres eoz.
Quando aut et os diuinis eloquijs excitatum: et auris oculis subiecta
diuinis mente loquacitate tolerasse: dicente domino. Nemo pot duob
dnis seruire. Ac deinceps. Non potestis deo seruire et in amone. Quare ergo
ergo quid sit mamona ne forte inueniamur non duob dnis seruire sed
soli mamone. Hinc eni mamonam non diabolum dicit: sed inanem huius
mundi curam a qua discipulos sermo diuinus auertit. Theod. Redi iam
pater sanctissime ad enarranda reliqua. Satis enim mihi factum est de
ratione mente. Neq: feru grauius me ita fuisse percontatum. Maiorem
scientie studio peritiam tuam exactius interrogau. Pallad. Hoc tibi equid
apertius dextrum theodore studiosissime. Vnus enim fuit ex his qui turbat
sibi mente appositione conciliare pergunt: quod epus magis presertim ur-
bis. qui relicto uerbidei ministerio nocte ac die non meditat in lege dei. et
paupum curam non per se ipsum sed per alios exequitur: longe erit ab his q
dixerunt. Ecce nos relinquimus omnia secuti sumus te: quid ergo erit nob.
& cum eis numerabitur qui dicent. domine nonne in nomine tuo hec
et illa fecimus. Audiet q: cum ipis. Discedite a me maledicti. nescio uos
unde estis. Non enim recognoscit uerbum oparios inuitos. Est quippe mi-
dus ipsius oculis ne uideat mala. Multi namq: ex his qui dicuntur epi ra-
tionabile. ipsorum odium quo morum suoz gratia inuasi sunt. et spiritalia
lium ac diuinarum rerum negligentiam amputare dum uolunt uitii
uitio comitant: cupiditatem scilicet uanitate. manu quidem altera tur-
pe lucrum studiose insectantes. altera uero instruente mensas et sublimi-
um edificiorum moles exigentes: ut ex hoc studio boni et industrij esse uide-

q. epus

antur: ac per ignominiam honorem consequantur: ecclesiasticis imme-
moretis qui ista et construxit et odit: atque ea manifeste interdixit dum
scriberet. Feci mihi domos & pomaria et cetera: et ecce omnia vanitas: &
odisti omnem laborem meum quo ego laboro sub sole. Non ait supra sole
ne spirituales labores improbare. Hec autem dixerim non ut eos denotem
qui probabiliter & necessario ecclesias aut conduunt aut reparant. sed illorum
causa qui pauperum opes in hortos percussiles in aqueductus creos in commu-
nia uiderum ac mulierum laudat. parum pudica consumunt. sicut ut ma-
iores conquirant opes: sicut ut ab indignis quibusque diligantur: qui hoc
ipso huiusce studij gratiam reddunt: quod omnia ad uoluptatem pecan-
tium faciunt: gnationes & assentatores nocentissimi. Absit autem a me the-
odore magni possessor nominis: ut malis tunc placere uelim. Non enim
aliunde illis placere potero quam ex his que christo domino displiceant. Ad hoc
admirans theodorus interrogauit dicens. *Theod.* Cum hec naturaliter
omnino absit dicta sunt et irrefragabiliter: si qua nostri a beato iohanne
de quo nunc sermo est: per asiam uoluerit instituta queso pandere digne-
ris. *Pallad.* Et multa quidem. *Theod.* Ipse adfuit an ab alijs eadidit?
Pallad. Atqui ne punctum temporis quidem in omni hac illius cause
prosecutione deserui. *Theod.* Quenam igitur sunt subsequita: quem ut ac-
ceperint finem: & unde habuerit principium ex amissum scire desidero:
ob id in primis quod theophilus in libro suo temeritatem suam honesta-
re siue optare cupiens: ait beatum iohannem dominandi libidine concu-
tatum sexdecim episcopos deposuisse die una: suosque illorum uice ordinauisse.
Pallad. Nichil a suis moribus dissonum fecit: quod et contra iohannem
& falso scripsit. Ex quibus enim turpitudinem suam celare se putat:
ex his illam maxime publicat: & uelit noluit iohannis innocentiam or-
nat: more balaam illius. Nam ubi illum deposuerat quid libris opus
erat: aut exilio cum depositio ipsa sufficeret ad eorum confusionem qui de-
ponuntur: Quoniam uero deponi non potuit uir ille uirtutis et dum
superatus est uicit: manet inuidia prostrationem irrationabili uictorie
referens: belus in motum turgescens et in se ipsa deficiens: illud quod prophetas
ut ne perirent dum scribit. Ve inquit qui attrahunt ut omnia falsa et
faciat et dicat et scribat. Ve enim inquit qui scribunt: nequitiam enim
scribunt. De his autem qui in alia deposui sunt non sexdecim sed sex tan-
ti episcopis: quasi diuino assistens iudicio loquar: nihil quod uel de quanti-
tate numeri subtraham: uel rerum adiiciam qualitati: sed ut sese habe-
ant singula tibi explicabo. Tertia decima distributione uenerunt constan-
tinopolim asiæque episcopi necessitatum ecclesiasticarum gratia: nobiscum remo-
rati sunt patriarche et alij episcopi ex scythia quidem theotimo: ex traia uero a-
monit egypto: & ex galatia arabiano metropolitans omnibus ac senibus qui

uiginti duorum episcoporum implebant numerum. Conuenientibus autem omnibus et communicantibus obseruato eusebius quidam valentinopolitanus episcopus congregato consilio una sabbati adstitit libellosque tradidit synodo: proposito ut decuit iohannis nomine contra Antonium episcopum ephesi septem capitula continentes. Vnum quidem quod fufis sacris uasis argentum in nomine filij deposuerat. Secundum quod sumptum de ingressu baptisterij marmor in suo balneo posuit. Deinde columnas ecclesie plures annos iacentes intra suum erexit trulinium. Quartum quod puer eius homicidium perpetravit: quem habet in ministerio irreprehensum. Quintum quod predia relictæ ecclesie ab asilina imperatoris iuliani matre uendidit: sibique detinuit precium. Sextum quod cum uxori propriæ abrenuntiasset rursus illi congressus est: filiosque ex ipsa procreauit. Septimum quod pro lege ac decreto habet ordinationes episcoporum uendere pro modo reddituum. Adfuit et qui dederunt & ordinati sunt: & ipse qui accepit. Eorumque omnium probationes se habere assererat. **Theod.** Quæso te pater huiusmodi narrationem missam facias. leduntur enim presentes episcopis ista narrantis: ut non dicam gerentibus. **Pallad.** Me miserum qui diebus his reseruatus sum: quibus pecuniæ sacerdotium uenditur: si tamen id sacerdotium est. Insipienter autem feci qui ista retuli obtrita toribus iohannis nobis hanc imponentibus necessitatem. Verum patienter feras obsecro: ut ex his quoque iohannis modestiam admittatis: qui celo interim mitigato dixit eusebio. Frater eusebi quoniam sepe fit ut accusationes quæ fiunt perturbato animo probationibus idoneis careant: desine quæso antonium fratrem scripto accusare. Nobis curæ erit tristitiam causas amouere. Ad hæc ille exasperatus durioribus utebatur uerbis: aduersus antonium totus effectuens: atque in accusatione persistens. Hortatur itaque iohannes paulum heraclis episcopum qui antonino studere uidebatur: ut eos in amicitiam copulare contenderet. Surgensque ecclesia ingressus est una cum episcopis: erat enim sacrificij tempus. Pacem uero populo ex more impetratus: sedit cum episcopis reliquis. Clam autem introgressus accusator eusebius coram populo omni & episcopis libellum alium porrigit eadem continentem. Adiurans iohannem sacramentis hortendis: quibus salutem quoque principum addidit tanto cum tumultu: ut putarent populi eius impudentia terri eum a iohanne petere ut uitam sibi a rege impetraret. Iohannes ubi uiri aduertit instantiam ne in populo perturbatio ulla oriretur. libellum sumpsit: lectisque diuinis eloquijs pansophium orat periside episcopum diuina offerret ut munera. Ipse cum episcopis reliquis exiit. Cauebat enim animo turbido iuxta euangelium sacrificium offerre. Si obtuleris inquit munus tuum et reliqua. Vbi uero diuisus est populus: sedens in baptisterio cum episcopis reliquis accusatorem coram omnibus aduocans dicens ei. Rursus tibi ca

dem dico. Plurimi tristitia uel ira compulsi multa et dicunt & scribunt
 que probare non possunt. Si igitur aperte nosti de quibus illum accusa
 re uis. neque enim ualentem repellimus. neque trahimus non ualentem.
 Antequam legatur libellus clige quod expedit tibi. Postquam enim fuerit lectus et
 in aures omnium uenerit. confectis commentariis. non iam licebit tibi cum
 sis episcopus abolitionem flagitare. Ad hec ille in proposito durat. lubentque li
 bellum recitari. lectaque sunt memorata capitula. Postea dicunt iohannes
 seniores episcopi. Etsi unumquodque capitulum per se impium est. et undique sa
 cris legibus interdictum. ne tamen uideamur in his que subgesta sunt
 nobis omne studium ponere ab eo quod est horribilius dictum fiat inq
 uisitionis initium. Si enim illud inuentum fuerit uerum. nulla de capi
 tulo reliquum erit controuersia. cum ex ipso illius radix omnem pre se
 iniquitatis spem ferat. iuxta illum qui ait. Radix malorum omnium est
 cupiditas. Qui enim super innocentem accepit munera & sancti spiritus
 largitionem pecunia se uendere putat. quo pacto iam parit ornamentis
 aut lapidibus aut fundis ecclesie. Tunc iohannes examen inchoans. an
 tonio ait. Quid adhuc dicis antonine frater. Negauit ille necessario. Quod
 enim ab ipsis initis confusionem confiteretur suam. Interrogatus qui de
 derant. negauit et ipse. Cum hoc examen ad horam usque octauam dili
 gentius agitur. ex argumentis quibusdam iudicium formabatur. Postea
 inuenitur ad testes. quibus adstantibus & illi dederant. et ille susceperat.
 Non aderant testes qui necessario citandi erant. Difficultatem rei in
 tuens iohannes pro ecclesie purificatione et ut testes facilius adhiberentur
 per se in asiam ire consensit perficiendi examinis gratia. Antoninus
 ubi uidit iohannem impigre exequi paratum quod instituerat. neque cor
 rumpi posse iudicium. mali sibi conscius. adiit quemdam ex principibus
 cuius predia que habebat in asia sibi curę erant. orans ut iohanni impe
 dimentum esset. ne abiret in asiam. promittens se adhibiturum testes.
 Protinus ex palatio iohanni mandatur in hec uerba. Indignum est te
 cum sis episcopus et marum animarum pater in tanta tumultus expectatione
 dimissa ciuitate. peregrinationem in asiam subire uelle. cum facile
 testes adhiberi possint. Erat autem tumultus causa ginas barbarus.
 Quid multis immoret. Manere illi persuasum est. ita tamen ut iudi
 cij non omitteret curam. testesque mature adesse mandaret. Optata
 fuit accusato ipsa dilatio. uel modica testium. quos aut pecunia aut
 potentia fugare posse confideret. Reuidit ista iohannes. consilioque synodi
 presentis habito quosdam ex presentibus episcopis in asiam mittit ad testes in
 terrogandos. Tres ex omnibus electi sunt. syndectus metropolitani. hesy
 chius opartenis et palladius enopolitani episcopi. his dederat synodus
 in mandatis. ut qui infra duos menses non occurrisset hyperepiscopus. sic citi

tati ad sua tuenda iura quot vicini essent et qui arguebantur & epi reliqui a synedro socijsq; iudicandi excommunicatus esset. Descenderunt igitur smyrnam prenominati epi synedrus et palladius hesichius enim quot faueret antonino finxit se valitudinatum: significaruntq; continuo per litteras utrisq; partibus aduentum suum ut concurrentes in memoratam ciuitatem: impleret que polliciti fuerant. Illi ante iudicium aduentum amicitias inueniunt partim per suasi autem partim tunc iurando constituti. Congregati igitur in ipsa ciuitate iudices ludere se posse putabant dilatione testium: quasi peregre profecti essent ob varias causas. Ad hec iudices accusatorem rogant: intra quot dies adducturus esset testes se expectaturos pollicentes. Ratus ille eos aeris inclementiam ferre grauiter: ac per id uelle discedere. Erat enim feruor estiuus solis: intra xl. dies producturum promittit testes alias pene canonum sua sponte se subiecit. Expectauere iudices xl. dies cum ille ad inquirendum dimissus testes omisit hoc interitum & constantinopolim uenit: illicq; delituit. Vbi uero uisq; compatiuit: scripsere iudices omnibus epi denuntiantes excommunicationem: siue ut desertorem siue ut detractorem. Post hec alios xl. dies persistentes cum ille minime appareret: constantinopolim rediere. Illic inuento eusebio: ei que gesserat exprobrabant. Rursus ille infirmitate corporis allegans pollicetur testes exhibiturum. Per hanc temporis moram moritur antoninus cum quo erat eusebio controuersia. Continuo ex asia partim a clero ciuitatis ephesine partim ab epi decretum ad iohannem uenit omnibus pauendo cum iuramento orantibus: ut periditanti ecclie operam ferret. Erat autem hic textus. Quonia priori tempore confuse et contra iura et statuta patrum gubernati sumus: oramus uenerationem tuam ut descendas & formam aliquam ephesine imponas ecclie diuissime afflicte. hunc arriantem instantibus inde uis cupiditati auaritieq; studentibus. Per multi enim insidiantur ut lupi graues sacerdotalem sedem rapere pecunijs festinantes. Itaq; iohannes licet corporis mala valitudine teneretur & inclementia obstaret aeris: erat enim hiems: nihil huiusce incommodis territus: ut negotia ecclie asiane componeret: rebusq; nutantibus uel absentia uel imperitia pastoris operam ferret instituit pergere: spirituq; roboratus ingressus nauim urbe discedit. Irruentibus autem seuis aquilonibus metuentes nauem ne in periculis eijcerentur: positis uelis tritonis montem preteruehantur. ibiq; iactis ancoris manserunt austrum expectantes ut apamie applicerent. Cum igitur biduum ieiunium in naui perstitissent lacesciti fluctibus tertia demum die memorate urbi appulerunt. Illic enim expectabant ad

uentum eius palladius cyrinus et paulus epi iohannis socij. Pedibus
itaq; iter agentes ephesum ueniunt. Congregatisq; lydis & asijs & carijs
epis ad lxx. uiros pringentibus ordinationem faciunt. Complures sua
sponte concurrerunt maxime ex phrygia: ut oris illius facundia et sa-
pientie suauitate fruerentur: iuxta illud. Sapientia in exitibus lauda-
tur: uidelicet in loquentibus: in plateis uero fiducialiter agit: hoc est in cor-
dibus quae varijs pressuris dilatata sunt: iuxta illud. In tribulatione
dilatata est me. Angustatur enim sapientia in his qui cecania seminant
& suffocant uerbum. Dum haec geruntur accessit ille qui nobis prolixè
huius narrationis est auctor eusebius ad omnes episcopos reliquorum sex episcoporum
accusator: orans ut ad communionem mitteretur. Obstant ex ipsis quidam
non oportere admitti quippe calumniarum reum asserentes. Adiecit ille
preces & ait. Quoniam causa ista biennium iam magna ex parte ue-
tilata est: sola quae dilatio testium obstat: obsecro pietatem uestram ut re-
stet nam modo presto sunt examinare dignemini. Et sic enim antoni-
nus diem obiit qui accepto auro ordinauit: uiuunt tamen qui dato
precio sunt ordinati. Placuit synodo rem diligentius discuti. Reuer-
tur omnia quae prius gesta fuerant ex commentarijs. Ingressi sunt testes:
ingressi et qui dato auro fuerant ordinati. Negare primum. Perfiste-
ribus tamen testibus partim laicis partim presbiteris quibus antea con-
fidere uidebantur: mulieribus quae quibusdam & munerum species &
loca et tempora quantitatemque recensentibus: cum eos consuetudine quae
criminis urget: sua sponte non usque adeo coacti consentiunt. Dedimus
aiebant hanc esse consuetudinem existimantes: ut uideremur a cu-
ria liberari. At nunc si quidem honestum est: oramus ut in ministe-
rio ecclesiae simus. Sinauit uel aurum quod dedimus recipiamus. Qui-
dam enim ex nobis uxorum natarum aurum & uariam suppellectilem
dedimus. Ad haec iohannes synodo pollicitus est. Ego inquit in sta-
bo apud regem ut absoluantur. Vos mandate illos ab antonini here-
dibus recipere quod dederunt. Precepit itaque synodus ab antonini he-
redibus eis aurum restitui: eos uero intra altare communicantes a sa-
cerdotibus fieri: ne si ista passim permitterentur: consuetudo iudaica
uel egyptia fieret: uendendi sacerdotum & emendi. Aiuunt enim eum
qui apud iudeos patriarcha falso nomine dicitur: ut pecunias cumu-
let annis singulis & intra annum quoque sepius archisynagogos mu-
tare. Similiter & egyptiorum patriarcham hunc imitando pagere
ut impleatur propheticum illud. Sacerdotes eius cum muneribus respo-
dent: & propheta eius cum pecunia diuinabant. Notum omnium
extant commentaria et supersunt iudices. neque una die discussio facta
est omnium: ut gratis theophilus mentitur: sed biennio integro. Satis

viul. caly. me

q; fuit his qui depositi sunt: futuro iudicio liberari. vnusq; ex ipsis negotijs publicis obnoxius fuit. In eorum autem locum substituti sunt alij uirtute clari: & uita simul & gratia diuini sermonis ornati. Verum enim fortissimi isti et nimium contentiosi: post iohannis exilium accepto eo quod acceperunt. non enim habet militum nomen si cui ne substantiam quidem huiusmodi abiectos ante quadriennium in ecclesiam reuocant. pulsos illis qui legitime fuerant subrogati in summam ouium xpi perniciem et singulare detrimentum. Quod autem est ridiculosissimum omnium immo lamentatione dignissimum si audieris theodore carissime timent iuxta pphiam ambe aures tue: pietatis q; affectu deslebis eorum uesaniam: tetra manu xpi dona vastantiu. Quas enim cum ieiunio et prece et approbatione cleri ac timore petrus & iohannes ordinationes faciebant: isti contra post crapulam & ebrietatem cum miserabilibus donis abortiua hominum ordinant: que neq; porcis aut canibus digna censentur: iuxta sententiam iob qui ex persona domini saluatoris de ipsis pphetauit dicens. Quos indignos arbitratu sum canibus gregum meorum: qui sub stipula morabantur. His igitur cu minus ac iudeis tanq xpi amicis a sapientibus sacerdotibus archana creduntur: quor gratia ipsa quoq; oratoria fugiunt fideiui populi. Peruenit ad uos quoq; nouum hoc est sine ecclesie inauditum q; facinus. Quid ni enim? Est namq; maritima unde facile tumores emanant et remotiora etiam penetrant. In loco enim iohannis illius qui euangelium scripsit: qui supra sapientie petrus fideliter ac fidenter ac cubuit. de quo scriptum est: quem diligebat iesus: cui pauli discipulus tymotheus ad quem dux ipsius feruntur epistole successit: abhominatio desolationis stat. Ordinantes eni tribuni uictoris eunuchum in sede epi collocant: cum uero qui a. lxx. epis fuerat ordinatus carceri hac tenus inclusum seruant: uirum apertis liberalibus disciplinis imbutu: & post uitam solitariam ac diuinatum laticum penitentiam singularem accersitus ex heremo: triennium diaconi fuerat psumctus officio. Atq; utinam ordinatus eunuchus uite honestate pollet: esset id malum fortasse tolerabile. At nunc teris intestinum est qui ordinatur uentri subditum: in feminas insanens: impudens: ebriosum: scortum: emptium: illiberale cupidum: ab ipsa statim natiuitate ferro obnoxium. neq; uir neq; femina uesanius: & qui ut fama est inter satyrica conuiuia theatricas humeris puellas gessit: capiteq; coronato edera: crate ram ferens manu in morem fabulosi dionisij uina fudit. Hec aut omnia non ante baptismu sed post q baptizatus est gessit: ex quibus sane colligitur illum resurrectioni non credere. Qui eni resurrectionis fundamenta concussit: quomodo huic credere possit? Porro qui resurrectionis abnegat

fidem quo pacto resurrectionis prece erit: Quomodo enim predicabunt nisi crediderint: Hic nulla quidem mercede castus est: ferro sectus ceterum in sanis frustra ob suam turpitudinem. Hec sunt que in asia gesta fuere de quibus interrogasti lris theophili prouocatus: qui ait sexdecim epos a iohanne fuisse depositos: Scito igitur in ueritate sex tantum fuisse. harum rerum commentaria sequantur apud nos subscripta a xxij. epis qui initio causam audierunt et a lxx qui deposuerunt et iudicium terminauerunt. Theodo. Ignosce mihi pater. Ista omnem ebrietatem & insaniam et ludibrium superant. Nam et insani et ebrij et pueri quandoque resipiscunt. & horum gratia que turpiter et inordinate gessere aut dixere erubescunt: hi autem & etate et sensu ut uidentur integro non modo super his que gesserunt non penitent sed firmam & ratam persistere suam nequitiam cupiunt. Qui enim non ex horruerunt euangelium scelestis imponere capiti super quod inimici salutare multitudine: quibus alijs connumerandi sunt nisi his qui spinam coronam dei filio imposuerunt: Ceterum ut ista omittamus interim plena dedecoris: queso si nosti quo pacto porphirius antiochenae ecclesie sit constitutus epus: aut a quibus constitutus. antiquamque hominis uitam insignis an obscura fuerit: et dogmata ipsius uera an falsa sunt diligenter doceas nos. ob id maxime quod et romane scripsit ecclesie neque rescripta accipere meruit. Pallad. Eadem erit mihi que fuit hactenus ratio ueritatis. Non enim obliuiscat uocem dicentis domini mei. De omni uerbo otioso ratione reddent homines in die iudicii. Ego id quoque audacter adiecerim. & de omni auditu otioso. Itaque et te ipsum tuere cautiuss si quid me non ueraciter prosequi animaduertis: neque uelim canis cedas nostris sed rerum nature ueritatiq; consentias. Quid enim uultuatus mihi prouenit ex his que uel heri uel hodie dixi si mentiar: in spectum coram districto iudice confutandus: Quomodo feram inolare detractionis lapidem. ceruicibus mentis impositum eorum gratia qui scandalum ex mendatio meo passi sunt me in gehennae profunda demergere: Porphirius iste in ecclesia diutius uersatus & diaconi et sacerdotis perfunctus officio est. Sed plane nihil habuit in moribus grauitatis & in nullo unquam ecclesie spiritaliter contulit. Ceterum uicinis et religiosus epus infestus iugiter: quod ex maxima esset ciuitate & amicos haberet principes iudicia uitabat honestisq; ordinationibus insidias tendens inorum astu uersutusq; tempestiue epus subrepebat: inuitos quoque ut ita dixerim ad leues ordinationes ac noxias pertrahens. Est enim iuxta comicum menandrum acris admodum assentatio peruersitati coniuncta. Aut quippe. Durum est pauphile mulieri libere aduersus sortu rixari. Plurima nouit: plura malignatur: erubescit neminem: blanditur magis. Iuxta salomonem uero. Sermones adulatorum molles: ipsi uero feriunt intima uentris. Castimonie itaque et aduersus carnales uoluptates

ad d. m. p. l. d.

continentie inimicus est non secus ac uultur unguenti. Adeo ut etiam
 sodomitico crimini obnoxium fama uulgauerit. Cum enim & leges et
 mensurę et muni uoluptatibus sint a natura constituti: calcato ut ml'
 ti aiunt muro contrita mensura lege uiolata huiusce de se suspensionem
 genuit: magorum & aurigarum et eorum qui ueritas fabulas inhonori-
 ra motu et obuerso cruce preferrent: principem ac socium esse. Magis
 namque operi ferre atque munice congregari usque adeo non declinauit: ut etiam
 in commentariis variorum magistratum hoc illi crimini datum sit. Non
 legerat infelix sapientis dictum illud. Que facere minime oportet: ea ne-
 que putari facere. Auit illam preter cetera uolera uera quoque uasa post or-
 dinationem suam fudisse: principibusque largiri: ut plane perspicuum sit et
 non ratione sed tyrannide obtinuisse eos qui felici forte sibi sunt subditi.
 Nam quo tempore iohannis in armenia extorris actus est: flauianus qui
 et antiochenus episcopus migravit ad christum. Animaduertit porphirius populum
 omnem in constantium presbiterum coniecisse oculos: rivosque et mulie-
 res et eos pendere qui a teneris ut aiunt unguiculis seruierat ecclesie. Tur-
 ra historiam iudicium ambidexter: quippe que putabatur illius lena
 dextram aliorum facile superabat. fuerat enim ille primum ab episcopis quo my-
 nere profectus absque turpis lucri suspicionem ulla: lector deinde ac postmodum
 diaconus est ordinatus. Regnantem uero mortalibus uoluptatem & incen-
 tinam libidinis sine labore superuit: ut ait salomon. Electorum manus fa-
 cile superabit. Nam superare quidem ista et illi fortasse possint qui sunt ad
 modum mali: dum aut metu aut uerecundia corporali se actione coer-
 cent magnam sibi inferentes uim. At uero celestium amore superant
 finia omnia illorum est solum qui deum affectu intimo diligunt: quos
 electos scriptura nominauit dicens. Electorum manus facile superabit. Est
 quippe constantius ipse supra ceteros mitis actu magna cum grauitate ex-
 ercet: sapientis strenuus: misericors cupiditatis inimicus: in iudicio ius-
 tus: ad iniurias patiens: in persuadendo potens: qui ut afflictos liberet: reu-
 m: quousque ad uesperum usque persistit: honestatem ipsa facie preterent:
 seuerus aspectu: maturus incessu: uirgo purissimus: & qui florem & grati-
 am uultus in ipsis quoque infirmitatibus seruet. Hunc igitur tanti meri-
 ti uirum peruenit hoc modo fugiendum curat. Scripsit ad principes cui
 quod nouarum rerum ac seditionis auctorem obtinuit in casum exilio re-
 legi. Hoc ille ubi didicit: amicorum auxilio cyprum contendit: ibique ser-
 uatus est. Ipse uero porphirius constantium et diophantum presbiteros et
 electos ceteros uexans obseruabat tempus in quo ciuitas omnis ad subu-
 lina procederet. Erant secum acacius seuerianus & antiochus et eorum
 complicis in abdito tamen. Agebatur tunc celebritas gentilium insignis
 certaminibus herculis que olympia appellant: in qua mulieres quoque

ambidexter

cum turbis populorum daphnem ad certamina spectanda properabant. In hac solitudine ciuitatis ecclesiam una cum memoratis episcopis et clericis paucis irumpens, ordinatur clam ianuis clausis adeo raptim ut metum deprehenderentur: ne oronem quidem perficere quiverint. Huiusmodi quippe adulterij natura est: spuria & gignit & facit. Porro seuerianus et socij accepto precio per montes et inuia fugere: humanum quidem effugientes metum: sed diuinam plane indignationem diuini timoris ignari incurrentes. Vbi uero soluto spectaculo: populi quoque in urbem regressi: quid factum fuisset nuntiatum est summo dolore concitati die illa quod iam in uesperam declinasset quiuectunt. Incastinum uero accepta tam immani clade confluxere simul omnes ignem ac stipulam ferentes ut porphyrium una et domos eius incenderent. At uero porphirius non ignorans quod esset exosus omnibus: relicto deo sese ad ducem exercitus contulit: implensque illi manus contra saluatoris discipulos in aciem ducit: auersum ab isaurijs bellis. Atque isauri quidem ferocissimi rosum iseleuciamque uastabant. porphirius uero & valentianus comes cum exercitu catholicorum ecclesiam predabantur. crucis signum uenerabile quod illi ferentes in humeris letanias in campo agebant: pedibus suis conculcantes. Modicum fluxerat tempus: cum ille ad exercitum sollicitus mittitur: agiturque apud ducem ut suus quidam senex atrox puerisque moribus nocturnis preficeretur excubijs: ut licentius bonos quosque ac fideles uexans caperet ciuitatem. Alius profecto nero: cuius & mores imitari studebat. Non enim nouit ille persuadere dictione: & summa uis & iniquitate uexare: quippe qui deo minime placere intendens non errantes ad illum animas reuocare: sed serpentis implere uentre super pectus gradientis curat. Pergunt igitur uel inuiti populi: metu quoque uerborum congregari uidentur ad ecclesiam: re autem uera uitam suam excreantes a deo patientis sue premia se percepturos sperant. Ad hoc stupefactus theodorus ait. Theodo. Ut uideo pater preter naturam ordinem ista contingere. Solent enim inanis glorie cupidi ut hominibus placeant assentiri: mentis quoque instruere exquisitissime: atque ut amentur bonique appellentur: conuitia quoque et sputa ipsa interdum tolerare. Porphirius itaque siue alius quispiam: quo pacto supplicia et exilia intempesti ignoro. Pallad. At id quidem admiratione dignum est theodore: quod hi ad tantam uequitie uesaniam prorupserunt: ut non modo hominibus placere non studeant: uerum facinorum quoque suorum confusione omnino non sentiant. Malitia quippe malitiam in malitia prouocat. Tunc enim malicia inanem gloriam profert: cum blanditijs capere stultos querit. Sinaut et adulatione et mensu luxu superiores offenderit quos obtinere studebat minas iam ac supplicia profert: ut quos blanditijs deli-

104
tisque non potest illicere: immanitate metuque deterreat: sicuti in mar-
tyribus contigit. Et ibi enim utraq; arte pugnabatur: donorumque &
honorum laqueo illi temptabantur qui gloriam querebant. porro fortes et
amici dei per cruciatus & minas et sartagines et eculeos ac feras & cete-
ra que uehementer excruciant genera pernarum agebantur. Ceterum ita-
que antiochenae ecclesie insignior occulte conueniens: ne ipse quidem ec-
clesie parietibus propinquat: una & illustrium matronarum multitu-
do clam conuenit: quarum in primis gratia stulti facti sunt cupidi qui-
que pastores. Quid uero de constantinopoli dicam: quanta illic mul-
tudo deserta ecclesia sub diuino congregatur ad preces. Non habent qui
ecclesie tractant negotia tam multos auditores silentij sui. Nullus enim
apud eos sermo est. **Theod.** Amouisti ab animo meo scrupulum quo
tenebatur pater: oculis que dixerat cernenda subiiciens. Nam uerborum
consonantia et narratio uerax certiore me fecerunt uera esse que
gesta sunt. Impossibile enim est sibi congruere & coherere mendacium.
Oro itaque nobis & de olympiade si qua nostri enarrare pergas. **Palladius.**
Quam tu olympiadem dicis? Sunt enim huius nominis plurimae.
Theodo. Diaconam illam constantinopolitans nebridi quondam a
prefectis sponsam. **Pallad.** Ista uero mihi notissima est. **Theod.** Cuius
meriti mulier est? **Pallad.** Ne queso mulierem dicas sed uirum. Est
enim preter sexum corporis uir. **Theod.** Quoniam modo? **Pallad.** Viri
sanctimonia: laboribus: scientia: passionumque uoluntate. **Theod.** Cur
ergo illam theophilus maledictis incessit? **Pallad.** Quisnam ille est?
Theodo. Alexandrinus episcopus. **Pallad.** Videris mihi theodore que diuinitus
uersauimus oratione oblitus esse. **Theod.** Cur obsecro? **Pallad.** Qui uer-
tati non peperit: sed hanc ut ante docuimus concilauit: qui ecclesiam
omnem que sub celo est cuius liber inde gratia unigenitus dei filius
descendit ad terras: non honore sed contumelia affectit: ut mulierem uidue
que in orationibus uitam consumit omnem qua ratione peperisset. Men-
te cuncta pertracta si quem unquam bonorum omisit quem non suis male-
dictis impeteret cui omnis est odiosa religio. Cur hoc et ex episcopis illius
non coniugis sibi inuicem repugnantibus? Sanctum enim epiphanium
constantie cypri episcopum qui triginta & sex annos ecclesie prefuit sub da-
maso & siricio: cum hereticum & auctorem scismatici appellasset in epistola
ad innocentium postea in iohannem maledicta contorquens sanctis-
simum uocat epiphanium. Quotiens ille huius cui nunc detrahit ui-
duae genua spe accipiendae pecuniae exosculatus est: illa uicissim hu-
mi procumbente & lacrimas quod sibi episcopus hec faceret profundere.
In quo tamen ei derogatur. **Theod.** In eo quod proiectus ad se mona-
chos suscepit hospitio. **Pallad.** Et licet episcopo aut conuenit omnino abijcere

quemcumque discipulum ne dixerim monachum: **Theod.** Quid si illum
 prouocant aut maledixerunt: **Pallad.** Num ire sue satisfacere debuit
 aut sua curare maledicta: Quomodo hic iam xpi iniurias curabit qui
 gloriam xpi querit: Cur potius non imitatus est paulum dicentem. Male
 dicimur et benedicimus: **Theod.** Quid si alterius secte monachi erant:
Pallad. At illos corrigere suadendo debuit non abijcere. **Theo.** Et si ille
 hoc fecit ipsi uero ut potest contentiosi minime paruerunt: **Pallad.** Apo
 stolicum illud oportuit exequi: hereticum hominem post unam et alte
 ram correctionem deuita sciens quod peruersus est huiusmodi: non
 abijcere et predari et adiectis principum minis agere extra patrum
 solum. **Theod.** Perfecti hoc fuerat uiri deoque dilecti et patientissimi. **Pall.**
 Atqui magna laus non est deteriores fore. Verum si perfectus ut constat
 non est: quomodo episcopus: Imperfectus enim imperfectorum salute qua
 ratione curabit: Quam uero improprio theophilus dicitur qui a dei ti
 more desecuit: cuius gratia facile iniurias hominum debuit ferre: qui
 si deum non diligit ne se ipsum quidem. Qui uero suummet inimicum dei
 quomodo iam alios diligit: Nichil igitur mirum si olympiadem quod
 monachos suscepisset uitupare contendit. **Theod.** Constat quidem the
 ophilum iracundie nimis obsecutum illos abiectisse: quicunque tamen
 illi fuerint siue heretici siue catholici non tamen eos olympias susci
 pere debuit. **Pallad.** Bene illa an male tibi fecisse uidentur: **Theod.** Ma
 le ut dixi. **Pallad.** Vnde ne beneficentia culpatur: **Theod.** Et sepe cum scili
 cet in malos et non merentes emanauerit. **Pallad.** Quinam igitur e
 rant illi quinq; milia quos ex quinq; ordeaceis panibus saluator paui
 t: an mali. **Theod.** Boni scilicet quippe qui pasci a saluatore me
 ruerunt. **Palla.** Cur ergo ordeaceis pasci siuit: si boni fuerint: **Theo.** Quia
 forte triticea non aderant fame dominante. **Palla.** Incredulitatis de
 notantur dogma: ut boni an uero ut mali. **Theo.** Constat quia ut ma
 li. **Pallad.** Possunt illi ipsi et boni esse et mali. **Theod.** Ita sane. **Palla.** Quo
 nam modo. **Theod.** Deteriorum quidem comparatione boni: prestan
 tiorum uero collatione mali ceniuntur. **Pallad.** Rite tu quidem ien
 tis. Hoc itaque modo monachi etiam & boni erant et mali. At enim
 fidelissima mulier eos suscepit ut bonos. theophilus uero quod non
 debuit abiicit ut malos. **Theod.** Sed obiecit ille quod ad se contris
 tandum inimicos suos suscepit. **Pallad.** Id quidem magnum defe
 ctus indicium est: quod uel appellat inimicos qui ut xpi discipulis glo
 riam iniurijs debuit. **Theod.** Vbi nam uero quinq; milia uiri a saluato
 re exprobrantur ut dictus: neque enim apparet. **Pallad.** Quando secundo
 congregati adcesserunt ad iesum atque ab illo audierunt. Queritis me
 non quia uidistis signa et prodigia: sed quia comeditis de panibus et

Epist. 13. de p. 13.

ordaceis panibus

saturati estis. Theodo. Manifestissimum est. Palla. Qui uero perfidus ipse et malus est. Theod. Ita sane. Pallad. Malos sequitur in bonos puer saluator. Theo. Liqueat quoniam malos. Non enim iam opus habent medico sed iurini. Pallad. Quid ergo mali fecit olympias imitata dominum suum qui pluit super bonos et malos & super iustos et iniustos solem suum oriri facit. Exprobrabant et pharisei discipulos domini dicentes. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister uester. Theod. Ut uideo preter multorum sententiam honesta carpuntur & feda diliguntur. Pallad. Quare istuc dicis theodore carissime. Theod. Quia nisi turba plane aperuisset et sylogismo euidenti comprobasset in solidam ueram opinionem non intensionem libere sed theophili scriptis obsecutus. Palla. Quid si sancti illi uiri probati fuerint non modo non mali fuisse sed plurimos quoque a malitia ad bonam uirtutem frugem reuocasse nonne uidebitur horum insectator non persecutione sed plane miseratione dignus qui bonos semper uiolare malos uero suscipere pergit. Theod. Ita est ut dicis. Nam licet illi ut est opinio multorum sapientes ac sancti non fuerint ager preteritus sylogismo ut olympias extra culpam sit que saluatorem studuit imitari. Pallad. Quodnam oro fidelius testimonium existimas euangelij an theophili. Theodo. Perge queso habetur enim id pro confesso apud omnes illum & sanctos uiros in tempore uinis ita proieuisse et hanc ex superstitione et inimicitia sub pretextu monachorum maledictis fuisse insectatum. Nam cum se cerneret serulibus illis et blandis obsequijs nihil profecti se nihilque ab ea preter cibos et xenia suscipere ad maledicta ex more conuersus est. Pallad. Audi igitur humanissime theodore: uideo enim te posteritati profuturum: quippe tue adolescentie indoles honorabile fore in senectute pollicetur. Viri isti ex christianis orti parentibus et a teneris ingenuis deo subditi nunquam passi sunt neque cum essent multum adolescentes seruire uanitati neque cum turbis inuicari sed occupantes que ad meridiem est solitudinem longe ab omni hominum habitatione semotim sibi fecere requiria: quibus et solis incendia et ceteram acris intemperiem declinarent. In his spectio iuuentis tempus omne in orationibus lectionibusque contriungere: tantum operi manuum operam dantes quantum sufficeret eis ad reuocem uictum: melius esse arbitantes cum capreis et uolatilibus et bubalis uersari quam inter homines deum ignorantes epulari. Horum namque maximus euentus iam nonaginta annis conuersatus est diutius cum beato Antonio hierax appellatus: quod illi nomen hactenus proprium est. Alius amonius cum duobus fratribus monachus et uno episcopo: qui etiam sub valente ferro colla uincti exilio relegati sunt: ut omnis alexandria nouit annos natus sexaginta tanto scie

ne dotati munere: ut nihil ex his que plerisque de scripturis uidentur
 obscura: eos penitus fugerit. Ex his duo migrarunt ad xpm / constantinopoli defuncti. Animonio quidem ut aurelius et sissimus narra-
 uerunt circa finem uite pphetante magnam persecutionem & scisma
 detrimentum ecclesijs imminere: auctoresque cladis turpissimo fine
 consummandos: atque ita demum uniendas ecclesias: quod ex parte iam fa-
 ctum cernimus: futurumque speramus. Hinc et quorundam corpora
 eorum et laborum morbus absumens varijs cruciatibus agitat. len-
 ta febre intestina depascens pruritumque intollerabili totam superficiem
 unguibus lanians. longi quoque intestini ppetui dolores & colica passio.
 Cuiusdam pedes intercurant morbi instar nimia inflatione turgescunt.
 Alteri nimia humoris redundancia ad manus usque deriuans.
 Cos qui male subscribere digitos mixto frigori incendio cruciat. Alii
 aqualiculi tumor & putredo ex secretiore parte corporis in longum se
 intendens & uermes gignens acriter uixat. Ad hec respirandi difficul-
 tas omniumque intentio membrorum: imaginesque nocturne in ca-
 nel rabiosos et districtis gladijs barbaros et uocem horrendam transe-
 untes in somnem somnum plerisque faciunt. Alius equo lapsus dextro
 pfracto crure continuo moritur. Alius amissa uoce octo mensibus tam
 marcescit in lecto: qui nec manus ad os apponere potest. Alius uiuens
 crura sensim usque ad genua per triennium uritur cysipuli molestia
 fatigatus. Alius inflata ut aiunt lingua cum febre uehementi nec va-
 lens eam intra presuturum a natura locum continere in pugillari
 scribens confitebatur scelus suum. Eratque uidere diuinitus illatam
 iram: uarijs in auctores mali scire modis. Qui enim animarum
 medicum irritauerant: eiusque discipulum de salutis officina proiec-
 rant corporum medicus ad incendium ac eodem tradebantur: qui do-
 lorem quidem solemnibus medicamentis acuebant: salutem uero ni-
 lam penitus prestare poterant. Et merito sane. Quis enim cum sanabit
 qui a deo cruciatur? Sicut ppheta ait. Nunquid medici resuscitabunt
 & confitebuntur tibi? In hunc modum omnes ecclesiastice pauci aucto-
 ris peribant. Fertur autem ad sepulchrum ammonij monachi
 plurima miracula fieri. Sepultus est autem transmare in basilica aploz.
 Porro epus dioscorus ut aiunt cum ppetuis a domino precibus posce-
 re ut aut ecclesiam uideret pacem aut moreretur: exaudiri merui-
 it. & quia mundus dignus pace non erat mortuus est ac sepultus
 in martyrum ecclesia que est ante portam. Videas hodieque complu-
 res mulieres per nomen martyris iurare solitas: omisso priore iura-
 mento: per orationes iurare dioscori. Enim uero de monachis reliquis
 multa que dicam habeo: nisi forte festinant tibi theodore molestum

vltio in m...
 6. c. 15

sit ea audire. Theod. Et quis adeo infelix est ut de uirtutibus loquenti non libenter det locum: & aurem intente non subijciat. Perge igitur queso & quacumque narratione probabili animum meum a curis seculi-
 ribus et cogitationibus abiuoca. Pallad. Est et alius hierax gentili appella-
 tione sic ductus spiritualibusque insignibus uirtutis ornatus. Is primo quod
 extra omnem egyptum in porphyreum secedens montem absque ullo hu-
 mano refrigerio quatuor annos perstitit: sola uirtutum recreatione con-
 tentus. Deinde ad nitide loca contendens uiginti quique annos una cum
 memoratis patribus uixit. Huic adstantes demones ut ipse nobis refe-
 rebat: promissione diuturnioris uite a proposita spe in angelos lucis
 se transfigurantes eum mouere curabant. Quinquaginta dicebant
 adhuc annos habes uiuere: quomodo persistere in heremo poteris?
 Ille perfidem intelligens econtra loquebatur. Contristatus inquit
 me breuius quam putabam tempus instituti mei fore asserentes. Ego enim
 ducentos annos acturum in heremo existimabam: atque ad hoc me
 stadium comparaueram. hoc illi audito cum ululatu ingenti dis-
 cesserunt. Hunc ipsum tamen quem demones mouere nequieuerunt p-
 lixa uite spacia pollicentes ut in accidentem precipitarent. Theophilus p-
 edictum expulit: atque in huiusmodi necessitatem impulit: ut castra que
 adire cogereetur. Qui nunc post ammonij mortem rursus ad deser-
 ta contendit: euangelici namque parabolam uertit. Alius item p-
 biter isaac nomine macharij discipulus illius qui antonio magistro
 usus fuerat: deserti studiosus admodum quinquagesimum agens etatis
 annum omnem scripturam tenet memoriter: cerasas serpentes tu-
 to manibus ferens. qui ex matris utero uirgo cum septennis heremum
 occupasset post annos xl. solitarie quiescit: a papa theophilo cu memo-
 ratis uiris extorris agitur. Alius item isaac et ipse presbiter: eronij p-
 biteri discipulus ac successor: qui et ipse discipulus antonij fuerat: scri-
 pturarum eruditione prestantissimus: ac supra modum sermone hos-
 pitalis adeo ut pro eximia benignitate xenodochium in heremo consti-
 tuerit: in refrigerium ac egrotantium monachorum et peregrinorum
 adulescendos sanctos patres confluentium. Hic omni felice uite uacuis
 cum trigessimum in uita solitaria egisset annum cum ceteris que ueratis
 est. Ex his prior ille isaac centum quinquaginta sub cura sua monachos ha-
 buit: cuius ad septem siue octo discipulos theophilus statuit: cum adhuc
 esset theophilus. Alius ducentos decem: cuius etiam discipuli plurimi
 episcopi connumerati sunt. Hi sunt quos supra commemorauimus isidori
 presbiteri causa fuisse a theophilo papa pulsos heremo. Hi sunt quos sa-
 cerdotes & leuitae despexere: quos ad confusionem uirorum uirilis susce-
 pit mulier. Atque ad episcoporum damnationem diacona femina hospi-

Theophilus
 a quoque

3. Duronia
fca lamp

tes habuit: cuius laus in ecclesijs canitur: que samaritanum illum quicū
q; tandem fuit est imitata: qui uulneratum a latronibus semiuivum
inueniens cum descenderet hierico: proprio illum imposuit iumento: et
usq; ad stabulum tulit et oleum clementie cum scientie uiuo per
miscens uulneribus adhibuit curam. Sed hec hactenus. Quanta hec
pecuniarum copiam: quanta uillarum precia egenis distribuerit: non
est nostre facultatis euoluere. Illi ista prosequantur qui experti sunt.
Ego enim nullius horum indigui. Audi maiorem quoq; ipsius uirtute.
Pupilla namq; coniuncta uitro pmissa non est a precio omnium deo
qui hominum preiudet exitus: carnis seruire uoluptati iugenti inte
gros menses uitro eius mature subtracto: fertur aut uirgo cē. Nam apo
stolice legi renuit seruire dicenti. Volo adolescentiores uiduas nubere:
matres familias esse. Et quidem cum et genere et opibus & eruditione
singulari & ingenio liberali et forma et etatis flore precelleret: sed dor
cadis in morem secundi cōnubij laqueos constanti uoluntate transili
ens. Iusto enim lex posita non est: sed non subditis profanis & qui cor
ruptele inexplabiliter inbiant. Contigit aut diaboli inuidia: ut hu
ius immatura uiduitas ad aures theodosij principis pueniret: qui hāc
elpidio cuiusdam cognato suo hispano coniungere in matrimonium ce
piens: cum post plurimas preces id obtinere nequisset tristabatur. Ad
quem illa. Si inquit me uellet rex meus copulari uitro: nunq; priorem
uili abstulisset. Quoniam aut me parum idoneam coniugali uite co
gnouit: utroq; placere minime ualentem: & illum iugali uinculo absol
uit: et me grauissimo iugo uirili seruitutis eripuit: suauē continentie in
gum ceruicibus mee mentis imponens. Hoc responso accepto theodosius
pretico urbis mandauit ut omnem eius substantiam custodiret: quo
usq; trigessimū etatis impleisset annum. Ille accepta procuratione regia
lūm adeo uexabat ab elpidio submissus ut nullam haberet facultatem ul
tignib; ep̄is congregandi uel ecclesiam ip̄am ingrediendi ut his augus
tijis coacta pre angorem animi coniugalem eligeret uitam. Illa econtra
his oblectata magis et deo gratias referens imperatori ista recripsit. Et im
peratori debitam et congruam ep̄o uirtutem in me humiliter ostendisti
mi domine: mandans graue onus meum custodiri: cuius me dispensatio
ni cura inacebat. Erit aut grauissimum id pauperibus et ecclesijs di
uidi. Ego enim iam dudum a uanitate que solet ex hac largitione subire
qui metuebam ne terrenis implicata negligenter diuitias naturales. Ita
postmodum reuersus a bello quod contra maximū feliciter gesserat: cum
illius tolerantiam laboremq; comperisset in sua eam libertate esse iussit
Theodo. Iustissime sane hanc iohannes in honore habuit ita laborantem.
Palladi. Abstinet illa quidem animatis omnibus: balneasq; nunq; adit.

in die uili d' m
pauca faga vāpo

Quod si infirmitatis necessitas urgeat: crebris enim passionibus ac morbis
 atteritur: induta camisiam deicendit in aquas: Veretur ei ut aiunt & se
 ipam. Theo. Dicitur et sanctum iohannem valde curasse atq; refecisse. Palla.
 Et quid ipsius virtute dignum conferre in eum potuit: nisi ut quou dia
 ni victus illi sollicitudinem demeret: quod minimum non est xpi o
 parijs qui noctu & interdiu que xpi sunt curant: sicut paulus ait per si
 dam salutans: que forsitan olympiadis laboribus par erat. Salutate inq
 ens p'dam dilectissimam que multum laborauit in domino. Omnes ei
 que sua sunt querunt: non que iesu xpi. Scio hanc sanctum neccarium
 plus fuisse admiratum: adeo ut in ecclesiasticis quoq; rebus mulieri obtem
 peraret. Amphilochem et optimum et petrum basilij fratrem et epipha
 nium cypri sanctos viros quid memorem: quibus illa et pecunias dona
 uit et villas. Optimo certe cum constantinopoli moreretur oculos suis
 manibus clausit. Ad hec miserabiles quoq; illos non modice refrigerauit
 in omnibus antiochum scilicet acacium et seuerianum & omnes pror
 sus aduentantes sacerdotalis ordinis viros: monachorum item ac virginu
 infinitam multitudinem. Iohannes tamen quoniam ut ita dixerim for
 mam se futuris epis missum estimabat: quo pacto uiuere debeant: & iuxta
 beatum paulum mercede p'pria predicare penitentiam: nihil de eccles
 ticijs rebus attingens: solius dei capiebat cibaria: deuotus semper huius
 modi curas. Aiunt illum dum carnalem sumeret cibum mira uerecun
 dia detineri solitum. Quemadmodum cum mala cum ad suprema uene
 rint maturitatem: diutius in ramis p'manere non substinent: sed dñi
 requirunt manum: ita et in sanctis ficti uideas: cum celestis pulchritu
 diuis desiderio et amore ardent: ante presinitum sui obliuisci diem: frui
 promissione festinant. Sicut in partuulis fit. Illi eni sepe numero dum ob
 lita melle cibariola auide prestolantur: seruandi appetitus gratia: p'positos
 cibos minime attingunt: ut expectata suauitate satientur. Agnoscunt
 que dicimus qui eadem uestigia uie spiritualis incedunt. Sermone eni
 prudentis si audierit sapiens laudabit eum: & adijcet sup ipm Theodo.
 Consolatus es me pater eximie: dum singula mihi diligentius exposuisti
 que precedens fama uulgauerat: gratia quadam et suauitate q̄ dicta sunt
 condicens. Hoc tamen dixerim non graue futurum si de ecclia uictu sibi
 sanctus iohannes uendicasset: sed cum domini uerba diceret. Dignus est
 enim oparius cibo suo. & illud item. Quis pascit gregem: et gregis lacte
 non uescitur. Quis autem plantat uinam & de illius non percipit fru
 ctu. Nonne scripture uerba sunt hec et alia plurima. Pallad. Congruē tu qd
 sapienter q; prosequeris ista theodore: sed iunge preteritis etiam sequentia
 uerba. Cum enim sacra lex tribuat facultatem ut qui sacra opantur de san
 ctis comedant. Honorum emulatores paulus quid addit. Non sum usus hac

magis de p'prie gratia

Dignus ē oparius cibo suo

ex plene p[ro]p[ri]etate

potestate in corporalibus: ut consors euangelij in spiritualibus sim: neq[ue] offen-
diculum ponam infirmis. dicente iterum paulo. Siquis enim te uiderit ha-
beatem scientiam in infirmitate recumbere: nonne conscientia eius qui
infirmus est edificabitur ad imitandum infirmum. Nam si res ad nos us-
q[ue] subsisterent nullus qui nos in populi regimine et cura succederet di-
cere delinquendo possemus. Vivamus ut uolumus: utamurq[ue] ut placet
secularibus rebus. Quoniam uero hi qui post nos futuri sunt nobis
quali magistris utentur: nraq[ue] lege ac more uiuent necesse est: ut non
solum nobis ip[s]is sed ei qui pro nobis mortuus est et resurrexit uiuamus
pleb[is]q[ue] infirmitatem excitantes exemplo atq[ue] uerbo ad frugaliorem
& castigatorem uitam reducamus: nos ip[s]os corripientes iuxta illum q[ui]
ait. Quis est homo qui timet deum: legem statuet ei in uia quam elegit.
Nam temerarijs quidem ac miserabilibus imprudenterq[ue] peccantib[us]
legem dñs ponit: quasi seruiculis amantib[us] spiritum: ut item ait da-
uid. Legem ponet dominus delinquentibus in uia punitq[ue] preuari-
cantes. Verum enim iustus mensuras seruiculis legis modosq[ue] transiliens
eoq[ue] quod diligit dñm ad sortem adoptionis libertatisq[ue] festinans sibi
ip[s]i legis est auctor: cuiusmodi et facto & uerbo fuit iob. Testamentum 7⁶³
inquit statui oculis meis ut non sentirem in uirgine. Quodnam uo-
id fuit testamentum: nisi ut lasciuientes ad pudicitiam cogeret. Ita
ferme & dauid ait. Iuravi et statui custodire iudicia iusticie tue: an-
te me dubiamq[ue] sententiam iure iurando deuiniens. Tantoru[m] partu[m]
imitator iohannes ut legitimus plane no[n] spurius filius: lasciuu[m] & lubri-
cum mortaliu[m] gregem & varijs concupiscentijs oberrantem curare
desiderans: atq[ue] ad austeriorem partem uite transire: suimet & iudex
& legis erat: seip[s]m constanti iudicio mimens: atq[ue] a conuiujs & con-
uentibus scurratum & ridiculorum ac inania loquentium hominum
penitus remouens: atq[ue] anime oculum spiritali armatura corroborans
ne conuiujs aut improbi sermonis gratia stultitia inueniens aditum
pudicitiam frugalitatemq[ue] corrumpere. Corruptum eni[m] inquit mo[s]
bonos colloquia mala. Quocirca etiam insidias passus est. Grauis enim
eis erat ad uidendum non secus ac lucerna lippientib[us] oculis. Huiusmo-
di hieremias quoq[ue] misericors fuit qui infidelitate principum & sacer-
dotum planctu lacrimisq[ue] prosequitur. Quis dabit inquit capiti meo
aquam & oculis meis lacrimarum fontes: & lugebo pplum meum die
ac nocte. Et rursum. Quis dabit mihi mansionem in deserto nouissima
& decelinquam pplum meum & discedam ab eis: omnes eni[m] adulterant
Huiusmodi profecto conuentum pseudo ppharum & sacerdotum maloz
collegium nominat. Ita et alio in loco ad deum clamat non quod ille igno-
ret: sed ut nos imitari debemus. Domine inquit si sedi in consilio impioru[m]

malis p[er] fugi

ludentium: sed reueiebar a facie tua: Sedebam solitarius quia amaritu-
dine repletus sum. Consona his & dauid loquitur dicens. Non sedi cum
consilio vanitatis & cum iniqua gerentibus non introibo. Apertiusq; qd
uellet exponit dum addit. Odiui etiam malignantium & cu impijs nō
sedebo. Lauabo inter innocentis manus meas & circumdabo altare tuum
domine. Qui uero minus altaris curam habent dorsaq; illi dederunt
non modo illis manibus & donorum expectatione & pceptione falsa q;
inscriptione cruentis: uerum & infectis luto pedibus illud calcitrando
conculcant. de pedibus et ppheta ezechiel signanter ait. Introduxit
me ad ingressum attrij: & uidi: & ecce foramen unum in pariete. & di-
xit ad me fili hominis fodi & perfodi et uidi & ecce porta una. & dixit
ad me ingredere & uide iniquitates pessimas quas faciunt hic. & in-
gressus sum: & ecce omnis similitudo serpentium ac iumentorum &
idola uana & abominationes. & dixit mihi. Vidisti fili hominis que fa-
ciunt seniores domus israel in tenebris in cubili suo occulto. Impu-
ram illorum significans mentem: quoniam dixerunt. Non uidet nos
dnus: dereliquit dnus terram. & dixit ad me. Adhuc uidebis iniquita-
tes maiores quas isti faciunt. & introduxit me in alium locum: & oste-
dit mihi. & ecce ibi mulieres sedentes & flentes tanibz. Et rursus in-
dixit me in domum domini interiorē. & ecce illic xxij⁹ seniores &
uultus eorum peruersi: & dorsa eorum ad altare. & dixit ad me. Hum-
parua ista sunt que domus israel facit. Coacti sumus ppheticę lectionis
mentionem facere pp cos qui se esse aliquid existimantes: se ipsos de-
cipiunt: & ecclesiasticam pacem confundunt: eo quod mensę dñi terga
dederunt. Quibus iudicium otiosum non est: & eoz non dormitat per-
dicio: qui terrena sapiunt: de quibus & iudas iacobi frater ait. Hi sūt
in epulis suis male conuiuantes: sine timore se ipsos pascentes: nubes si-
ne aqua que a uentis circumferuntur. fluctus feri maris despuinan-
tes suas confusiones. sydera errantia quibz procella tenebrarum in-
eternum seruata est. Nempe dum nubes sine aqua uocauit iniquam
iporum grandinem signat uitę inimicam. Dum uero sydera dicit errā-
tia/insidias significat nauis. Porro nauis & uinea ecclia est. Quenam
uero sunt que istos secuntur necessario. Audi eundem rursus ppham
ezechiel. Et ostendit mihi. & ecce uiri egrediebantur de uia porte sub-
limis que respicit ad aquilonem: & unusquisq; securis in manu eius:
& uir unus in medio eorum indutus talari tunica & gona saphiri
super lumbum eius. & ingressi sunt & steterunt iuxta altare genū.
& gloria dei israel ascendit de cherubin que erat super eis in subdiuū
domus: & uocauit uirum qui indutus erat talarem tunicam qui
habebat super lumbum suum gonam: & dixit dnus ad eum. Transi p

s. flatf

mediam ciuitatem hierusalem: & da signum sup frontes uiroz gemitum & dolentium super omnibus iniquitatibus que fiunt in medio eorum & ipsis dixit uidelicet sex qui secures habebant audiente me. Itt in ciuitatem post eum: scilicet qui signa imponebat in frontibus: et percutit neque parcatis oculis uisitis neque misereamini seniores et adolescentes et uirginis: et infantes et mulieres occidite in exterminium. Super omnes autem in quibus est signum ne appropinquetis: & a sanctis meis incipite. & ceperunt a uiris senioribus qui erant in domo domini. Quisquis de iudeis prophetis hec predicta autumat: hic saluatoris quoque ignorare uidetur aduentum. Non enim ante captiuitatem sacerdotio functus est ezechiel quippe qui prius adhuc in captiuitatem adductus per dispositionem dei trigesimo anno uisione diuina et futurorum reuelatione dignus est habitus. sacerdos in ipsa captiuitate constitutus. ut ipse ait. Et factum est in trigesimo anno in quo me uenit quinta mensis: et ego eram in medio captiuitatis super flumen chobar. Item post pauca. Factus est sermo domini ad ezechiel filium buci sacerdotem in terra caldeorum super flumen chobar. Nempe si quis angustatus hinc dicat. precedente saluatore qui et crucis signum in frontibus dedit: neque saluatore credito subiecurum esse romanorum regnum sub uespasiano qui quadragesimo anno concidit synagogam que nunquam patuerat: Suscipimus quidem ita sentientem: sed ipsam ut noui testamenti filium oramus. paulo hortum magistro ut credat de omnibus huiusmodi libris dicenti. hec. ait in figura contingebant illis. Scripta sunt autem ad correctionem nostram in quos fines seculorum deueniunt. Hoc autem dico non quod ferream rompheam super inimicos dei uiuere cupiam. Absit. Neque enim propheta de ferro loquitur: sed de alia quadam cruciatur uirtute. de qua idem ezechiel dicit. Terra super quam gladium inducam. Inducam uero pro eo quod est promittam. ait. Et accepit populus terram uirum unum et posuerunt sibi in speculatorem: et uidit speculator gladium uenientem et tuba insonuerit: et significauerit populo & audierit qui audit et non se obstruauerit. Veniens autem gladius accepit aliquem: sanguinem eius ab ipso requirit: quia non audiuit uocem tube. & rursum. Si autem speculator uidit uenientem gladium & tuba non insonuerit neque significauerit populo: ueniens autem gladius apprehenderit quempiam sanguinem eius de manu speculatoris exquirat: quia cum uideret gladium tuba non cecinit. Huiusmodi periculum nequaquam dormiens infidelitatis somno neque uoluptatibus pigritia segnis beatus iohannes ante oculos habuit: & tuba sublimis clamans: nequaquam obscurum edebat sonum: sed apertam planam sciendam iugiter diabolici gladii pericula fugere omnes hortabatur. Et hi quidem qui conscientiam mundam ueluti figuram in anime forme gesserunt per gratiam christi cum ipsis fidelibus romanis seruati sunt qui uero inquinatam habue-

re conscientiam sacerdotes ac populos ad contentionis mutue studia con-
 tarunt: ut communibus malis sua incommoda obumbrarent. Theodo. Mira-
 bili ordine ista prosequitur pater. Verum cum pro confesso habeatur per-
 difficile in hac vita mortali hominem inueniri absolute perfectum / dicente
 scriptura. Quis gloriabitur castum se habere cor: aut quis fiduciam habe-
 bit mundum se esse a peccato. uidetur beatus iohannes nescisse uti tpe.
 Potentibus enim aduersari minime oportet. Pallad. Videtur mihi opti-
 me theodore nimium esse astutus. nam cum initio congruum miserationis
 affectum nobis non sine gratia quadam compunctionis ostenderis pay-
 latim obiurgatorem te aperuisti. Neque enim hi qui putantur inimici
 tam acriter illum unquam detraxerunt. Theod. Quid oro indignaris pater
 si dixi beatum iohannem tempore non esse obsecutum / cum scri-
 ptura dicat. In locis potentium ne steteris. & rursus. Redimenter te-
 pus precipue in his qui monita utilitatemque non capiunt. Pallad.
 Felices uos qui scripturas ita differitis. Nam quod apud ecclesiam
 dicitur. In locis potentium ne steteris. aduersus indignos sacerdotio
 dicitur. ne illud raptare studeant. Potentes enim uirtutis magistros
 intelligit. populos primum qui potenter uirtutis inducant spiritum.
 deinde imitatores eorum. Porro quod tempus redimere moue-
 mur. non simulationi inservire debemus: ut cum furibus cur-
 ramus. aut cum adulteris ponamus partem nostram: sed peccati
 tempus uirtute redimere. non illud uendicare peccato. Qui
 aut hoc modo sensum redimit tempus. totam redimit uitam
 suam. ut obmissis omnibus uite iocundis celesti suauitate
 fruatur. Ita et martyres fecere qui uitam exponentes morta-
 lem immortalam sunt consecuti. reuera tempus redimenter.
 Certe nisi ista intelligantur. necessario et moysen et heliam et miche-
 am & danielem et iohannem baptistam & isaiam & petrum et paulum
 ne plures enumerem tempus suum ignorasse fatebimur. Ex his enim ali-
 us salutem sibi fugam meratus est gentilis uir oues in montibus pascens.
 Alius dolore fatigatus precipitatur in sopnum. neque parietis aut saxi ul-
 lam inueniens umbram: sed sub iuniperi uirgulto requiescens ad umbra
 minime idonco. Alius secus. Alius ne pietatem violaret in leonem de-
 missus est lacum. Alius adulteri in morem uinctus seruabatur in carce-
 re: panem doloris et aquam angustie accipere iussus: ut longo tempore
 maceratus ui abrupter uitam: quoniam aduersus regem constantia
 & libertate usus erat. Quid memorem iohannem quo inter natos mu-
 licum maior nemo est natus. Nam ille tempore nesciuit uti: quonia
 ob apertam adulteri regis increpationem capite cecus est: dum morbum
 herodis insanabilem tamquam medicus peritus aut incendere moliretur

aut scindere. Eadem profecto iohannes quoque noster misericordia
& dilectione arguebat errantes. Quod si baptista tempus non novit
quomodo seculorum opificem et conditorem agnouit dicens ecce a
gnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Quomodo item petrus et
paulus ecclesie columnę tempus ignorarunt qui etiam post morte
uolentibus atque pulsantibus apertunt et claudunt penitentie tempo
ra. Quorum alius quidem cruci suffigitur pedibus in celum uertis
ut celeste signaret se iter ingredi. Alius pro singularem in xpo confi
dentiam capite plectitur ne uero excideret capite. Noli ergo eos sus
cipere qui sanctorum clam detrahunt confidentie. Gentiliu enim et
eorum qui se existimant sapientes ista consuetudo est: qui uite presentis
studio martirum pergunt uitupare constantiam. Neque enim uel gla
dium obtusum uel confidentiam esse inefficacem decet. Quemad
modum uero ab unguenta flagrantia: ita et a confidentia beniuol
non discernitur animus. Ac si quidem in simulis priuatis aut ami
cis aut necessarijs reprehensio fieret: in quibus erubescere molestum est
fortassis huiusmodi confidens crimini est obnoxius quod tempus aut
locum ignoraret. Quod si in ecclesia et proborum laudes et negligentiu
um uitupationes sunt: quid exasperamur causasque disquirimus
dum suppresso nomine utiliter arguimur: neque paulo obtempera
mus ducenti. Que in macello ueniunt edite nihil disceptantes. Quid
nisi fiat: ducentis iterum sanctos arguendo scandalizasse ciuitates
quasdam atque prouincias & alias item laudibus enervasse. Primus na
que sanctus iob phenicem quandam regionem in simulat: quasi eam
satam immiserit aduersarium suum: dicens partium tur aut illam
phenicum gentis. Deinde moyses & prophete egyptum culpant forna
cem ferream appellant ac tenebras. palestynam contra laudibunt
extollunt re promissionisque terram eam uocant: cum constet uirtu
tum studiosis egyptum esse re promissionis terram: palestynam uero
negligentibus non modo fornacem ferream sed et tenebras exteriores
esse perfidie gratia. Neque enim loca probra aut laude sunt digna sed stu
dia. Quid aut pluribus immorari opus est. Nunquid paulus creten
ses mendaces appellat et insensatos galatas & corinthios inflatos et a
lios aliter: his solis hec applicuit uittia: hosque reprehendit solos an etiam
omnes. Siue rursus cum romanos fideles uocat & ephesios intellige
re laudat: quibus & sublimius scribit & thessalonicenses amato
res fratrum dicit: num his solis has laudes adscribit. Minime id quod
sed spiritu sancto plenus et probra et laudes apposit: ut qui dignus
est laudibus ea in se ipso recognoscens promptior fieret: qui uero uitu
pari mereretur admonitus probri deponeret causam. Neque ergo soli ga

lathē insensati neq; soli mendaces cretenses neq; corinthij supbi soli. Vbiq; enim omnia sunt ea quod una quoq; natura sit quę uel peccet uel uirtutibus studeat. & pprie uoluntatis arbitrio aut hoc aut illud elegit. Hoc igitur modo in ecclesia confidenter agebat iohannes: immo eminentibus uirtutis partebatur edulium peccatum reprehensionibus manifestis eliminans. & paulo obtemperans dicenti. Peccantem coram omnibus argue: ut et ceteri metum habeant. Porro siquid in id stultitę ac supbię deuenierunt ut suas quoq; uoluptates laudari uelint: huiusmodi consuetudinem dei serui non habent. Nam qui cupiditatem & fornicationem et aliam quamlibet obscenam uoluptatem uitupari indigne fecerunt: nihil aliud dicunt q̄ oportere huiusce pernitiosum uirum admittere. *Theod.* Ingentes habeo gratias huic ad nos profectioni tuę pater optime atq; sanctissime. Fuit illa nobis utilis profecto & salutaris uirtus q; monumentum. Cumq; post prolixam laudationem ac digna senis pironia theodorus tacuisset: unus ex adstantibus erupit in uocem. Quoniam iniquiens modo cum tot insignibus sanctitatis iohannes excelleret: superbus tamen erat. *Pallad.* Ipe illum presens supbum didicisti an ab alio audisti? Respondit ille. Non noui ego uirum: sed coriariū quēdam audiui dum diceret raro illi preter ecclesiam collectā posse quempiam congregari: quod moleste ferret uolentibus diutius colloqui. hoc autē superbię ac fastus apertum documentum est: consortia sequentium et alloqui uolentium fugere. *Theod.* Ex cuius alterius ēat iohannis uituperare philosophiam q̄ coriarij qui etiam fetorem sui ministerij contubernalem perlibenter haurit. Si enim superbię inditiū est uitare turbas: erit et iohannes baptista superbus scđm rationem tuam: qui ad secreta secessit. Saluator item non effugiet crimen: qui uidēs turbas ut scriptum est ascendit in montem. Et cum sedisset accesserunt ad eum discipuli eius et non turbę. Et rursus cum uidisset turbas recessit seorsum. Cuius exemplum iohannes quoq; noster pro uirtutibus imitatus fugiebat turbas: eisq; maxime delectabatur qui ueraciter discere aliquid uellent. *Diaconus.* Preclare tu quidem scripture exemplis persuades. quid uero dicere ad id potes: quod non modo turbas sed unū quoq; uel duos declinabat? *Pallad.* Et unus quoq; si nugas et inutilis fuerit: turba est. Deniq; eiusmodi ille fuisse uidetur qui cum saluatorē diceret. Magister sequar te quocunq; ueris. audire inuuit. Vulpes foucas habent & reliq^a. Nonne hunc dñs similiter fugit ut turbas? Num uero dicere poteris iohannem ex quo baptizatus est aut iurasse nunq; aut pertrasse aut ēē oblocutum: aut fuisse mentitum: aut maledixisse quempiam: aut scurrilia uerba tolerasse? *Diaconus.* Nihil equidem huiusmodi dixerim: sed iniuriosum tantum fuisse coniecto. *Pallad.* Quęso te qui nihil horum quę pre

missimus fecit: ut quomodo lingue intemperans fuit: ut passim cuique inferret iniurias: Est et in paruo et in magno par facinus et eadem inquinatio. Diaconus. Quid ergo est queso quod ita homines locuntur: & quando ab huiusmodi locutione cessabunt? Palladi. Audigunt et noli ultra sequi vulgares ineptias. Neque enim erit ulli excusatio qui recte non uiuunt: ne recta quidem opinari possunt: semper loquentes inania atque id solum uacantes: et nunc maxime cum nemo contraire audeat. Quippe et de saluatore nostro deo cum supra hominem uiueret: propheta quod merita excelleret: intra quod et loqueretur et faceret: monstruosa tamen de eo loquebantur: porcorum instar aut mularum ista de illo colligentes. hoc enim illa tunc tempora requirebant. Alij namque dicebant. Decipit mundum. Alij in belzebub principe demoniorum eiecit demonia. Alij ecce homo uorator & uini potator. Alij samaritanus est & demonium habet. Et quid me illorum conuicia colligere necesse est? Hoc saluator minime ignorans dicebat apostoli. Quem me dicunt homines esse filium hominis? Cui respondeat discipuli bene inuenerunt de illo opinionem nuntiantes dicentes. Alij quidem heliam. alij uero hieremiam. alij autem iohannem baptistam: malorum hominum uerba uiuentes. Quos ille rursus interrogat eos ab hominibus segregans. Non enim iam erant homines sed filij dei. Dedit enim nobis uerbum potestatem filios dei fieri. vos autem quem me esse dicitis? Respondunt non omnes sed solus petrus ex persona tamen ac sententia omnium: Tu es christus filius dei uiui. Cuius responsionis rectitudinem saluator admittens sententiam protulit dicens. Tu es petrus & super hanc petram edificabo ecclesiam meam: et porte inferi non preualebunt aduersus eam. Ad hanc igitur lineam nunc quoque repeties non modo in iohanne: sed in omnibus etiam probra atque laudes. Et sicut per id temporis male de christo et apostolis dicebatur: clamantibus ephesijs hi sunt qui peruerterunt orbem. Hunc autem ea opinio transiit in gloriam: ita inuenies iohannem quoque apud posteros ut martyrem honorari: cum illi defecerint qui laudibus illius aduersantur. & quique porcorum aut canum uiuentes uitam dicent. Decipit mundum & reliqua. porro discipuli qui illum studiose & cum amore inquitunt dicent. Tu es christus filius dei uiui. Quod si sub saluatore christo inter tot milia hominum xij. initio inuenti sunt qui uerum agnoscerent. cum plurimi de illo hodieque delirant quid de iohanne miramur hominem qui ad christi saluam non attingit? & quid dico saluam: ne ad tenebram quidem. Omnes enim gentes ut istas aut quasi stellas de stellis & ut salina reputant sunt. Is est autem modus iniurie: quam illi obiecti. Primum enim nunquam ille consueuerat ex instituto suo cuique blandiri: ne iniurias quidem inferre. Sin autem ex discipulis carissimis suis aliquos sine clericali sine episcopali uidisset de abstinentia cuiuslibet rei seu de ex-

cutione uirtutis corporalis insolescere ac superbire: contraria cospi-
 gium appellatione compescebat: ut puta qui aquam biberet: ebriosum
 nudum rebus omnibus cupidum elemosinam facientem furem uocans.
 Est enim et hec grata doctrine species ad cariores quosque discipulos per id
 quod non adsit: roborare quod adsit. Re aut uera honorabat pudicum ado-
 lescentem plus quam intemperantem senem: & senem studiosum discendi
 plus quam imperitum iuniorem: & pauperem imperitum plus quam auarum
 eruditum: secularemque probum plus quam ociosum monachum. Hec for-
 tass illi iniurias appellant qui honores querunt. Et quidem cum scriptu-
 ra contumelias quoque contineat: iohanne quidem ad illos qui ad se doce-
 di ueniebant dicente. Gemmina uiperarum qui ostendit nobis fugere
 a uentura ira. Et paulo in actibus apostolorum dicens pontifici. Percutiet
 te deus partes dealbate. Saluator item ad iudeos nunc quidem Generatio
 mala et adultera signum querit dicente: nunc aut apostolis omnibus o stulti
 & tardi corde. Alias uero petrum sathanam appellante: cum dicit. Vade
 post me sathanas: scandalum enim es mihi: cum grauis certe nulla sibi
 esset causa per quam hisce contumeliis agerentur. Silentio itaque ample-
 ctamur disciplinam: cum spiritales diiudicare nequeamus. Neque enim
 odio habentes iniurias irrogant: neque inflati solitudini student: sed ex
 caritate omnia faciunt. Huius rei gratia omnes quorum nobis uirtus
 in sacris litteris traditur declinasse imperitorum gregem atque aduer-
 sarios esse compertis: ne lapsu temporis facta consuetudine aut aliquid
 uirtutis admitterent aut quippiam illorum malignitatis haurirent.
 Sara prima monuit uirum abraham ancille ut filium puerum licet com-
 munibus arceret latus: ludere illum cum filio suo isaac indigne fereat.
 ne forte huiusce familiaris consuetudine in illius mores ac studia trabe-
 retur. Iacob ipse fuga salutem adipiscitur: mesopotamiam peregrinan-
 do profectus. Loth ad hortantibus angelis a sodomitis impijs separatur.
 Moyses ille magnus affectus ut dixi: & filius filie pharaonis dici non sub-
 sistens a tyranno eiusque satellitibus deo providente distinguitur: sibi que
 consentientes ad fugam exitumque sollicitat. Prophete nequissimorum ho-
 minum uulgius linquentes in solitudinibus ferme uixere. De quibus
 & apostolus ait in solitudinibus & montibus & speluncis oberrantes. Ne ta-
 licet iniquorum pmixtione aliquid sordis attraherent: non ignorentes
 quantum consuetudo valeat ad fallendum: utque familiari conuictui
 soleat ad eadem praecepta et precipitia trahere. Neque id uero uerum quia
 ipsa quoque per se malorum familiaritas probum simul & perniciem in-
 fert. preterea & feda et inhonesta est. Non enim per naturam habet ali-
 quid quod non oblectet sustinere uel ad modicum illi immorari. Sem-
 per denique simile simili carum est. Cuius etiam rei gratia dicitur. Omne

boni p. malos p. lumbas
 ut p. p. lumbas

quia uultus op
 alius p. p.

animal diligit simile sibi. Quod uero dissimile est inimicum alienūq;
 censetur. Quis enim unq̄ inducet columbam aut turturem legentem
 semina / milui coruis coruis ut inuersari carne uescantibus. Quis
 anserem aut gruem herbas edentem uulturibus congregari. Quis enī
 cōmunio luci ad tenebras. aut quę societas uirtuti cum iniquitate.
 Quod cōsortium bonis ac malis. **Diaco.** Quomodo igitur dicit aplūs
 omnia omnibus factus sum iudeis tanq̄ iudeus: ut iudeos lucraret.
 his qui sine lege sunt tanq̄ sine lege essem: ut eos qui erant sine lege lu-
 crificarem. **Pallad.** Testimonium istud uiroz optime: nihil ad ea quę
 dicta sunt confert. Non enim ait paulus factus sum negligentibus ne-
 gligentis aut nugacibus nugax aut cupidis cupidus aut huiusmodi ali-
 quid: sed factus sum quasi hoc aut hoc non diffinit hoc et hoc. Non enī
 idem est alterum quod alterum. Cuius profecto generis est quod ab apo-
 stolo aut dicitur aut geritur: cuius condescensio et si magna emolūmē-
 ta non affert nulla tamen inuoluit detrimenta. Factus sum enī inq̄
 iudeis tanq̄ iudeus: ut iudeos lucrificarem: cum certe ex iudeis esset: ex
 cūctionem suscepisset. Cur ego dicit tanq̄ iudeus et non absolute iude-
 us. Sabbata nempe una celebrasse unaq; ieiunasse sepe deprehenditur: non
 ut saluatoris decreta uiolaret: sed ut huiusce consuetudine illos ad per-
 fectiorem scientiam traheret dum se ad illorum declinabat infirma me-
 dicorum instar: qui infirmorum uoluntatibus interdum condescendūt:
 cum neq; semper eis assideant: neq; eiusdem morbi participes sint: ne-
 q; eisdem desiderijs macerentur. Congruit enim hoc profecto doctori in-
 stitutum: non inuersari diutius turbis: sed sibi quiescere ac sollicita in-
 dagatione scrutari morborum ingeniorumq; varietates: ut faciunt peritissi-
 mi medici. Illi namq; multum temporis in libris conterunt: ut et infirmi-
 tatum causas predicere et remedia prestare possint: tantum infirmis
 spīquantel quantum satis sit agnoscendum morbum adhibendum
 q; remedium. Non una ludunt aut prandunt simul: neq; enī profitet
 medicine uirtus infirmis concenare atq; concludere: sed eos ad sanitatem
 reuocare. Desine igitur obsecro neq; eadem ultra disquirere. Virtus enī
 nunq̄ probus garrulorum et illoto ore loquentium uincitur. Magisq;
 suscipe sententiam meam: tuisq; auribus hostiarum admove: ne oē
 suscipiant uerbum atq; intus admittant: quod postea perturbet animi
 tuum. Mihi uero permittē ut ea quę restant narranda absoluerē pos-
 sim. Festino enim ceptum exequi uer. Ad hęc theodorus ait. **Theodo.**
 Quid queso de ep̄is illis actum est qui cum nris missi sunt: eulifio scilicet
 palladio cyriaco atq; demetrio. Id enim solum audiuitur de illis
 quod exilio relegati sunt. **Pallad.** Si priora illa quę de beato iohanne me-
 morauimus absq; ulla sunt suspitione mendacij: ea q; memoria retinet

hec etiam que percontaris exponam. Theod. Adeo hec pro certis habeo
ac si ea ipse coram geri uidissem. Volo aut id sit tibi meę credulitatis ar-
gumentum quod ea intentissime audiui que dicta sunt. memorieq;
altius infixæ teneo. scripturę forte tradenda per me si deus uiuerit in
memoriam generationis nostrę: et eorum utilitatem qui episcopatum
desiderant: ut iohannis imitatores aut uestri sint: qui amore uerita-
tis uiam sanctorum martyrum emulati esus: aut certe id onus ferre
uelle desistant quod uirum suarum excedit modum: humiliorem q-
dem & tutiorem laicorum amplectens uiam. Restat enī apud peritę
gubernatores dato nauulo uectores fieri atq; seruati q̄ assumpto guberna-
toris loco nauem unā cum mercibus perdere atq; submergere. His igitur
de beato iohanne decursis que ad eius initia atq; incrementa per-
tinere uidebantur: quemadmodum scilicet in ecclesijs antiochena cō-
stantinopolitana q; floruerit: utq; promotus sit atq; insidias passus
emensis uem que in medio contingere cladibus quas perditū homines
studiose concitarunt: & de porphirio itidem ac de ephesinę ecclesię eu-
nucho adnuntia nobis precor et reliqua: qui nam scilicet in carcere
mortui sunt: quid ue de iohannis communionē in exilium acti. Est
enī plane iustissimum talium uirorum memoriam exequi pro a-
lacrime et consolatione uiuentium. Nam si in seculi rebus serui
qui pro dominis concluduntur aut ceduntur aut excarnificantur
beniuolentiam ab illis libertatemq; consecuntur: quanto magis
qui xpi amore cruciantur honores ab ecclesia beniuolentiam q; p-
merentur. De quibus & aplius ait. Vincitis quasi simul uincti his
qui affliguntur quasi afflictionis socij semus: ut pote et ipsi in cor-
pore constituti & casibus mortalit conditionis obnoxij. Preciosa
est enī in conspectu domini mors sanctorum eius. Pallad. Re-
clare tu quidem theodore. Igitur audi que cupis nosse. Episcopi
ut initio quidem fama uulgauit in mare precipitati: ut aut ueritas
continet in exilium ad remotiora & barbara loca ducti sunt: ibiq; a
satellitibus nuntijsq; seruantur. Reuersus enī diaconus quidam ui-
neris iporum comes retulit cytiacum quidem emisenum octoginta
milibus passuum palmyram persarum oppidum adductum esse. Eu-
lisium uero hostre arabum in castellum quod misphas appellatur sara-
cenis adijciens relegatus. Palladium blēmyorum sive ethiopum epim
seruari ppe locum qui syene uocatur. Demetrium intus in oasim ma-
gicis proximam: sunt enī & alię oases. Serapionem post innumeras
absq; ulla probatione calumnias cum atrocitate iudicium uiolasset/uer-
beribusq; usq; ad euulsionem dentium concidissent/in patriam ut
fama est ppam relegarunt. Ilarius uir sanctus & senex post plagas non

a iudicibus sibi sed a clero impositas in interiore in pontum missus
 est qui decem et octo annis panem non gustavit: solaque olera uel le-
 gumina in cibum habuit. Antonius intra palestine speluncas se i-
 cludit. Timotheus moronie & iohannes lidie epi in macedonia esse
 memorantur. Rhodon asiaticus mytilenem profectus est. Gregorius
 lidus et in phrygia dicitur. Brixio pollady frater ecclesiam in monte dereli-
 cta in agello suo degit terram propriis manibus fodiens. Lampertius uero ut
 aiunt in agro lidie a quodam fouetur eleutherio lectionibus vacans. Eu-
 genius in patria est. Elpidius magnus ille laodice syrie epus una cum
 pappo tres anni sunt ex quo gradus domus nunquam descendunt oronibus
 insistentes. Heraclidas ephesus quadriennium iam nicomedie carceri in-
 clusus est. Reliqui de comunione iohannis: partim quidem attico co-
 muniuntur necessitate compulsi: et ad alias ecclesias thracie translati:
 partim nescimus ubi sint. Aiunt anathemum in gallias concessisse. Pres-
 biteri uero in arabiam & palestynam exulant. Tigris in mesopotami-
 am relegatus est. Philippus fugiens in porto diem obiit. Theophilus in pa-
 phlagonia uersatur. Iohannes ethrus cesarie construxit monasterium.
 Stephanum in arabiam relegatum a carnificibus isauri abstractum in tau-
 rum dimisere. Salustium crete immorari fama est. Philippum mona-
 chum atque presbiterum scholarum audiui infirmari in campania. Sophro-
 nius diaconus thebaide seruatur in custodia. Paulus diaconus dispen-
 satoris adiutor in africanam profectus memoratur. Alius paulus ihero-
 solimis est. Elladius palatii presbiter bithinie in agello proprio degit. Plu-
 rimi constantinopoli delitescunt. Alij uero in sua quisque concessere. Silua-
 nus autem sanctus epus troade piscatu sibi uictum querit. Stephanus mo-
 nachus qui romanorum eplis detulit huius rei gratia constantinopoli ce-
 sus atque in carcerem coniectus est. cumque oblatam sibi communionem
 ut admitteret induci non posset: latera & pectus nimia inmani-
 tate dissectus: ut ego hunc oculis hausi: et christi gratia fortassis ad secun-
 da certamina reseruat. post decimum circiter mensem peluitum
 extorsit agitur. Provincialis quidam inter scolares alas militum quod
 iohanni studeret accusatus. post varias plagas et atrocissima tormen-
 ta in petram exul agitur. Elpidij presbiteri famulus quinquaginta ut
 aiunt numismatibus ut iohannem dolo interficeret mercede conditi-
 tus deprehensusque: quod tres haberet gladios eos quos deprehenderat
 septem singulatum percussit. Ex his quatuor continuo sepulti sunt:
 tres diutissime curati sanati sunt homicida illo absoluto. Eutropius
 beatissimus uirgo purus cantor celus et latera ac frontem uisus a deo se-
 ctus ut supercilia quoque uellerentur. Lampadibus postremo ad cuius late-
 ra ossibus iam nudatis utrimque ad mortis in ligno moritur: mediaque

nocte ab his qui hoc egerant sacerdotalis ordinis uiris sepelitur: deo illius mortis dignum testimonium prebent: quod passionem redemptoris eēt imitatus. Audita enim psallentium celi uox angelica perfecit excubias. Retulit autē is qui ab episcopis redierat diaconus eos a ductoribus suis immissione quorundam in tantum uexatos: ut rediret eis uiuere: mortemque sibi imprecarentur omnes. Nam pecunias insumptis necessariis eis auferentes inter se partiti sunt: nudisque imponentes iumentis bidui una conficiebant die: profunda iam nocte diuertentes et nocturnis item tenebris ad iter exurgēs ut neque infelices eas continere stomachus posset. Turpibus preterea obscenisque sermonibus impetere illos non desistebant. Palladio etiam seruum tulerunt cogentes ipsum litteras quoque exponere quas habebat. Demetrium unus ex militibus adeo afflixit: ut profunda iam uespera illum etiam iam percuteret uomere. qui continuo corruens expiatus multis doloribus inaceratus. Predixerat ei palladius: ut ex comitione ueniret didicimus. Aliud iter non conficiet: sed miserabiliter morietur. Ecclesie namque omnino propinquare non sinebant. hospites aut in stabulis ubi scottorum erat multitudo aut in samaritanorum uel iudeorum synagogis. Quibus illi angustiis pressi noua semper animo ueritare cogebantur. Dixit autē unus ex episcopis: Quid de diuersorij querimus? Num enim in uobis est morari usquam ut uoluntate propria et electione lasciuientes penas expendamus? An ignoratis hec omnia et contigisse prius & futura etiam postmodum per que omnia glorificatur deus? Quam multi utinam modi meretricis que uel obliuionem dei ceperant: uel illum semper ignorauerant: conspectis nobis in timorem dei cogitationemque uenerunt: fortassis ut melius conuerterent: tunc certe ad deteriora non plapuerunt. Non parum aut est rationali anime que a perturbatione uexatur respirare uel modicum: quod est pudoris fomentum. adeo ut dixerit qui hec subiunxit magister gentium paulus. Christi bonus odor sumus in his qui seruantur et in his qui pereunt. eo quod spectaculum facti sumus angelis & hominibus. In tantam uero acerbitalis insaniam episcopi omnes de comunione theophili per totum orientem sicut monachi rediens retulit deueniunt: ut ex his plerique non modo debuiam humanitatem non exhiberent: uerum militibus datis muneribus inducerent: ut eos oculis ciuitatibus pellerent. Sunt autē qui ista gessere tarsensis & anthiochenus et cesariensis. atque ante omnes ancyranus et pedusicensis episcopi partim donis partim et minis militum animos contra eorum effrenantes ut ne laicos quidem eos excipere hospitio cupientes pmitterent: sicut in episcopis canonicis gaio contra episcopum quedam

scribit beatus iohannes hospitalitatem gai maxime suscipiens: cumq;
admonens ne malos imitetur epof. Est aut huc ferme textus epistole.
Gai dilectissimo quem ego diligo in ueritate. Dilectissime in omnibus
te recte incedere cupio: & bene valere sicut recte incedit anima tua.
Gauisus sum enim uehementer uenientibus quibusdam et nuntian-
tibus mihi quoniam in ueritate ambulas: & in quibus requiescere san-
ctos fecisti. Maius hoc gaudium non habeo. & addit. Scripsi ecclesie sed am-
brosius horum primarius diotrefhes non suscipit nos uerbis malis nu-
gax et non contentus his neq; ipse suscipit fratres & uolentes prohibet
atq; ecclesia ejus. Deinde rursus admonet dicens. Dilectissime noli imi-
tari malum. Qui enim benefacit ex deo est: qui aut male non uidet deum.
Antiquus nequitie totum apposuimus testimonium: ut eorum qui nunc
sunt huiusmodi sententiam agnoscamus. Laudabat aut atq; admi-
rabatur sedem capadocis epof ut qui actus in exilium epif magnum oste-
dissent miserationis affectum: & in primis theodorum tyancum mi-
tissimum uirum bosporiumq; colonie qui quadragesimum in epatu
agebat annum & sarapionem ostracine quadragesimum & quintum
annum in epali officio supergressum. Ad hec stupefactus theodorus:
cum diutius in eorum admiratione tacuisset ait. Theod. Quid igitur
ad hec dicemus pater? Num hora iam nouissima est et discessio iuxta
pauli uocem per ista suscepit initium: ut iam reueletur filius perditio-
nis qui aduersatur? Nam quia mali prosperentur: & in huiusmodi
opibus persistendo preuolant boni uero e contra premantur atq; uas-
tentur illum ppe esse cum horoi me admonet. Pallad. Est quidem
proximus finis sapientissime theodore secundum illum qui ait. Fieri
nouissima hora est: illud q; de euangelio. Exijt aut pater familias circa
horam undecimam oparios conducere in uincam. Nouissima uero xij.
horarum extrema est. Si aut ante quadringentos annos dictum est ab
aplo nouissimam horam imminere multo magis nunc. Sed enim ab
initio ista contigere deo ad exercendos iustos pmittente: quando illos
diabolus examinat: ut saluator ait. Simon simon expetuit uos satba-
nas ut cribraret uelut tritum. Ego aut orau pro te ut non deficiat
fides tua. Neq; uero pro solo petro orauit iesus: uerum & pro omnib;
petri habentibus fidem: nihil aliud significante cribro q; mortalem
uoluptatum ac dolorum circulum plenu foraminib; per que terreni
quilibet a uero tritico in infernum cadunt. dum alij quidem per
gule foramen decidunt: quorum deus uenter est. Alij per uoluptatis de-
quibus ait propheta. Spiritu fornicationis seducti sunt. Neq; enim for-
nicatores neq; adulteri neq; molles regnum dei possidebunt. Alij item
per auaritie foramen dilabuntur: hi scilicet qui idolatrie sibi coniuge de-

sponsariere. Alij uero per ire ac furoris quique fatales tenebras amauerunt. De quibus iohannes ait. Qui odit fratrem suum in tenebris est usque adhuc. Ira enim ut in prouerbijis legitur perdit etiam sapientes. Alij per accidie atque obliuionis cauernam ruunt: qui in animi uigilantia non perdurant. illudque psalmiste dicunt. Dormitauit anima mea pro te. die. quibus exprobrans sermo diuinus. Ve inquit uobis qui perdidistis patientiam. Et quid facietis cum uisitaueit dominus. Alij per irrationabilem gloriam. de quibus psalmista predixit. Quoniam dissipauit deus ossa hominibus placentium. Alij per iactantiam et fastum id est arrogantiam quos ueluti desertores propheta instigulat dicens. Superbi inique agebant usque quaque. A lege autem tua non declinaui. Vni quodque aut horum uitiorum complura comitantur. Fastum inuidia sequitur. Auaritiam odium. Illiberalitas atque mendacium. Furor et ira siue iracundia contumelie inuidentie. Fornicationem obliuio priuatio timoris pigritia cibi boni defectus inutilesque uigilie. Inanem gloriam curiositas. perceptio munerum apparatusque magnifici. simulatio nel acceptiones personarum atque fallacie. Superbiam arrogantia crudelitas dementia et alia. ne plura enumerans prolixior sum cum ea que dixi sufficiant ad probationem. Singulis autem eiusce uitij contraria uirtutem obiecit deus. Putat luxurie castitatem: gula continentiam: cupiditati iustitiam: iracundie mansuetudinem: tristitie gaudium: obliuioni memoriam: accidie tolerantiam: stultitie sapientiam: formidini fortitudinem: uanitati humilitatem: et alij alia omnibus uero scripturam sanctam. Soli fastui uirtutem contrariam non dedit: seipsum illi ob nimiam malitiam seruans sicut scriptum est. Deus superbis resistit. Sicut item propheta ait. Leua manus tuas in superbia eorum in finem. Et rursus. Redde retributionem superbis. Et que admodum ex fructu arbor agnoscitur dicente domino. Ex fructibus eorum cognosceis eos: ita unusquisque hominum siue sint sancti siue dicantur. Sic autem sunt semper malorum felicitates diuturne: deo illi los equanimiter tolerant: ita enim illi conuenit: ut sancti hoc ipsum ex persona eorum qui premuntur premunturauerint ad consolationem mentem qui modo patimur. Primus tolerantie filius iob. quid ait post multa. Quid enim? Numquid ex homine reprehensio mea? Siue que rela se esse significans. Aut quare non irascar si aspicientes in me admira mini: manumque super maxillam ponitis? Siue enim memor fuero festinaui habent enim carnes meas dolores. Quare impij uiuunt: atque inter diuitias consenesunt. Semen eorum iuxta animum: filij autem eorum in oculis sunt. Domus eorum abundant: metus autem nesci est. Flagellum domini super eos non est. Bos eorum non abortiuit: seruatus est

autem ab estu. In uentre habens non est frustrata: manent aut uelut oues pectus. Filij eorum alludunt sumentes psalterium & cytharam: & letantur ad uocem psalmi. Consumauerunt in bonis uitam suam. et in requie iustorum dormierunt. Dicit aut dno discede a me: uias tuas scire nolo. Consona huic et diuinorum iudiciorum precepta illud. Misericordiam et iudicium cantabo tibi domine dauid ait. Quia bonus deus israel rectus corde. Mei autem pene moti sunt pedes: pene cessati sunt gressus mei. Ut quid? Quia zelatus super iniquos inquit pacem peccatorum iudens. Et alibi rursus opibus illorum detrahens. Boues inquit illorum crasse. oues eorum terrore abundantes in gressibus suis. Promptuaria eorum eruit. intra ex hoc in illud. Filie eorum compositae circumornatae ut similitudo templi. Pessimam quoque illorum concordiam et pacem admirans addit. Non est clamor in plateis eorum. nec ruina in aedibus eorum. Deinde uituperans corruptam uilgi opinionem ait. Beatum dixerunt populum cui haec sunt: Et addit. Beatus populus cuius est dominus deus iacob adiutor eius. Et ne obnubilis testimonij alijs putet de rationis nostrae perfectione diffidere. Audi rursus populum abacuc sub quadam tinnione pectoris in huiusmodi indignantem ac dicentem. Usque quo domine clamabo uiam patiens: et non exaudies. Suas enim proximi iniurias appellauit: & studio ueritatis adiecit. Vociferabor ad te et inde saluaberis. Quare ostendit mihi labores et dolores. aspicere in erumnam & impietatem. Exaduerso mei factum est iudicium: & iudex accepit. Ideo dissipata est lex & non educetur in finem iudicium: quia impius perualeat contra iustum. Eodem spiritu et misericordissimus hieremias sanctus hebraei clamat. Iustus es domine. verumtamen iudicia loquar ad te. Quia in impiorum prosperant: abundant omnes irruentes irrationes. Plantasti eos et eradicati sunt. Pro eo quod est licenter uiuunt: et fecerunt fructum: non spiritus plane: propinquus es ori eorum et longe a renibus eorum. Eadem ferme sapientis propheta sophonias maledicos homines culpans dei providentiam accusantes sanctosque miseros dicentes ex persona dei ait. Ingrauastis super me sermones uestros dicit dominus & dixistis. In quo oblocuti sumus coram te: Dixistis vanus est qui seruit deo. Et quid amplius quia custodimus precepta eius. & quoniam ambulauimus supplices ante faciem domini omnipotentis. Et nunc nos benificamus alienos & edificantur omnes qui faciunt iniustitias et restituerunt deo et saluati sunt. haec oblocuti sunt qui timeant dominum unusquisque ad proximum suum. Consenti enim huic et pietatis precepta paulus loquitur dicent. Haec autem homines & magi in deteriora proficiunt falsi ac fallentes. Deinde sanctorum uilitate

designans aut. Estimo enim quod deus nos aplos nouissimos demon-
strauit quasi morti destinatos. quoniam spectaculum facti sumus mu-
do & angelis et hominibus. vsq; in hanc enim horam esurimus & siti-
mus et nudi sumus & colaphus cedimus et instabiles sumus & labora-
ramus opantes manibus nostris. Corporales erumnas enumerans. Male
dicimur inquit bndicimus. persecutionem patimur et substinemus.
blasphemamur et obsecramur. Tamq; purgamenta huius mundi fa-
cti sumus omnium pisma usq; adhuc. Deus quippe bonus et iustus
secretissima ratione sua stadus in morem porrigit mundum/ nosq; libe-
ros fecit ut pprie uoluntatis arbitrio in omnibus uerite iustis psolua-
mus si male gesserimus penas sicut lex ait. Posui aut faciem tuam uitae
& mortem. elige quod uis. Cur aut ita posuerit non est neq; modi no-
stri neq; temporis dicere/ nisi quod posuit solum. Neq; eni sapientie
fuit nos inconvertibiles facere nullis ppositis premijs/ nulla q; senten-
tia uoluntatis recte opantes. Quippe soli diuinitati et eternitati in-
convertibile congruit. Theod. Preclare tu quidem atq; sapientissime
occursisti pater presentium illuminans. minos qui per scripturas
impuram in huius semper offendunt. Profecto eni gymnasia plon-
ga tempora ecclia fuit. uictores uiros uictos ac mulieres ostendens no fru-
stra xpi carnes eatenus comedisse. Contristat aut nos uelita in con-
stantia eccliarumq; desolatio. Palladi. Admiror et quidem te uiroz
psistantissime theodore quod cum utilitatem rei confessus sis contra-
ria euestigio loqueris. Nam qui nuperrime ut uictores beatos predi-
cabat/ modo ut lapsos miserabiles putat/ quoniam eccliastris lo-
cis excidimus. Idem aut mihi pati uideris/ quod iustici qui olym-
pia spectant. Illi enim cum plibenter ad brachium inhiantes aspi-
ciant lacrimantur miserabiliter ad certum uulnere. At
mihi prestat ualles ac deserti et maria psequi ueritatem tenenti.
quia insigni gloria presentis felicitatis amictum inherere iud-
datio. Veritatis eni campos habeo omnia/ quippe cum ueritati oia
seruiant mendacium possidens neq; me ipm habiturus sum. Porro
ueritatem habens non utrumq; habere illam uolo quasi dniam aut
ancillam aut ppinquam sed ut sororem. Si aut possibile fuerit ut co-
iugem etiam ipsius uoluptate fruens et postmodum ut uxorem ppam
possidens. Est enim filia uere profecto ueritatis/ cuius uir probus uir-
tutisq; studiosus est genere. Nam qui istud sigillum habet reuer-
cit. iuuenescibilis atq; immarcescibilis fit. celum habens igne feruen-
torem sermonem gladio acutorem leuiorem aquila uitam. Im-
pigre currit ad scripturarum meditationem uelut ad indulgentis
sinum matrem/ tranquillitate animi ppetuo floret non capitur me

tu exultat certo robore et afflatu diuine gratie suauiter agitur.
 odit neminem. Misericordia eos qui male utuntur seculo. beatos ducit
 eos qui remoti a turbis quietem insectantur et otium. Spirituali tri-
 stitia meret in negligentia sacerdotum de quibus ait apostolus. Et spi-
 ritum sanctum nolite contristare: in quo signati estis in diem redē-
 ptionis. Contristat autem spiritum qui terga ei per negligentiam dat.
 Et quid reliqua memorem? Cum fiducia moritur nemine leso pē-
 demones et eos qui proximi demonibus sunt. Abundat illi utriusque
 neque dies suos malignis uiolauit opibus. Duplicauit traditam sibi
 pecuniam bonorumque opum premisit usuras. Tempore modico lō-
 gea impleuit debita. Testamentum materiale non scribit qui ter-
 ram omnem uiuens ac sentiens ab se excussit. Pulsauit mors ianu-
 am carnis. priusquam illam uideat clamat. Eamus hinc. Illudque pro-
 pheta psallit intentius. Heu mihi quia incolatus meus prolonga-
 tus est. Ac nisi mittentis dñi obstarat auctoritas: ab ea quod scro ue-
 nisset etiam penas exegeret. Gratulatur postremo carnis nexibus et per-
 turbationibus libere tanquam fragilis ruinaque minantis hospitij. Aure
 crexit ad eum qui ait. Euge serue bone et fidelis audiuimus et reli-
 qua. Sit autem tibi coram que dicimus certum argumentum: uerborum
 copia. Ex abundantia enim cordis os loquitur. Porro qui mendatio fa-
 miliaris est uitam habet perturbatam aliquando immodice gaudens si-
 ue de incremento seu de propagatione glorie: siue de consuetudine me-
 ritum siue de aueritate inimici. Aliquando uero tristatur usque ad
 mortem diuinam subitaneas mutationes & incertos euentus pauidus cogi-
 tat: noctesque insomnes ducens aut male dormiens suspectas habet
 carorum etiam insidias: neque sibi ipsi confidens & omnibus tanquam menda-
 cibus derogans fidem cum ipse huiusmodi sit. Timidus est uelut lepus
 audax ut porcus: fallax ut cameleo: deceptor ut perdidit: inimicus ut lu-
 pus: sui ipsius inimicus: indefinenter inuidus semet necessario sen-
 su perduto indolenter exagrans. Cum enim male contra alium cogi-
 tat: seipsum pessime cruciat. Pulsauit mors: omnia dabit ut modicum
 adhuc duret in uita. Indultum sibi uite spacium frustra consumpsit.
 pecuniam neque duplicauit neque integram custodiuit. Tremat ut fo-
 lium iugiter senescere nolens et quod senum sunt delirando iam sub-
 stinens. Mortem timet ut deum. deus illi est uisibilis mundus.
 & quid ultra? pallefcit: horret anxius est: diuinumque iudicium p-
 ueniens seipsum perimit. conscientia illum atrociter loquente & delicto-
 rum singulorum iugiter admonente. Actiora patitur quam hi qui cor-
 pora sua uerbis atterunt. Scruili animo temporales magistratus
 alloquitur. mundo feda adulatione substernitur. Pro uno domino

habet innumeros: ut non seruiat ueritati. Ut timeatur studet qui me-
tuit omnes. Ista tibi pro captu nro et pro uiribus diximus. Siquis au-
tem uerius sentiens saniore et uberiore doctrina imbecillitatem emē-
dauerit nrām & hunc gratē ac libenter admitteremus: ut correctore
& fraternitatis amatorem: saluatori q; per omnia grās referemus. Ve-
rum enī tu q; mihi occidentalis synodi queso ut sententiam pandas
meaq; consignes uerba: siquidem tibi placere ueluti utiliter dicta.
Vt autem cessauit epus loqui: theodorus intulit dicens: Dct tibi dnūs
misericordiam in die ille inuenire: tum quia ab huiusmodi cōmuni-
one discessisti: tum quia nobis hęc aperte lucideq; narraſti. Memine-
rit item omnis sacrificij sancti iohannis: quia usq; ad mortem cōfide-
tiam tenuit. Est autem hęc romane ecclie sententia: non cōmuni-
care in finem usq; orientalibus epīs: maxime q; theophilo donec dnūs
uniuersali synodi tribuat locum: ac per eam curet putrida membra
eorum qui ista gesserunt. Et si enim dormit beatus iohannes: uigilat tamē
ueritas de qua est facienda discussio. his autē qui huiusce facinus admi-
sere in ecclia: libentissime congressus essem: ut eis in faciem dicerem. Vbi
nam oro sacerdotium est: ubi sanctitas: ubi modestia cōmunioq; natu-
re. Vbi mandata domini saluatoris: si offers munus tuum et recordatus
fueris quod habet aliquid frater tuus aduersum te: vade prius reconcilia-
re fratri tuo et ita offers munus tuum. Vbi illud: Si te percussit in unā
maxillam uerte illi & alteram. Vbi scripturarum meditatio: Ecce q̄
bonum est & q̄ iocundum habitare fratres in unum. Vbi illud: fratres
in necessitatibus utiles sint. Cur autem imutantes illud frater qui a
fratre aduertitur ut ciuitas munita: opere dicis: frater qui a fratre
uiolatur siue expoliatur ut ciuitas miserabilis & muris destituta. qd
igitur non modo infelices sed modo infelicissimi sanctum uirum per-
sequi conati estis: Qua tandem ratione contra illum ac si contra inimi-
cum armari odijs non detractastis? Quomodo ut aduersus inuicem
ita efferaremini uenire in mentem potuit? Vnde tantam mutationē
ostendistis: ut a blando mitiq; ingenio indurum atq; immitte transi-
eritis. Admiror ac stupeo factor eiusce peruersionis causam: omnia in-
tuens huius rei grana cōmota. Cur obsecro tanto elationis fastu turgidi
nutricem uestram eccliam que uos a pueris aluit: ueluti secundam
uulnam conscindentes iniurijs uiolastis: ut impleretur in uobis pro-
pheticum illud. Pro eo quod persecuti sunt in gladio fratrem suum &
uulnam corrumpunt in terra. Huic profecto congressus uulnus diuinus
ac salutaris sermo uos & illum seminauit atq; plantauit in bonis in-
numeris & utilib; rebus. Nam ut uobis mutuo opem ferretis conditi
tacere aut quiescere in his que utilia iudicaretis nunq̄ debuistis. Ad

usum igitur et auxilij comodum creati: quid eam fraudastis gratiam
 non modo labores non leuantes fratres uerum & repellentes atq; a ppro-
 cognatione scindentes cum ppheta clamer ad uos. Nonne pater unus
 omnium nostrum. Nonne deus unus condidit nos. Sed dictum est
 peccauit in legem. Quam legem: nisi quam ipsi calcastis per summam ne-
 quitiam dissipantes. Vbi utaq; nature lex est benigne corrigere admones.
 Quid oro lege quoq; hostium abutentes persequimini uestra consilia
 & agitis que contraria sunt & inimicitijs digna. Quanto melius fuerat
 ut simul habitantes atq; in unum uiuentes communia et bona consilia
 comunicaretis inuicem in gl'am et gratiam patris uestri. Filiorum eni
 uirtus gratiarum q; concordia parentibus gratissima est: nihilq; ferme
 aliud a natis requirunt suis. Et istud profecto rite nostis q; sit necessarium
 amicitie ac beniuolentie uinculum studiosè cuncta gerere que placeat
 patri et gnationis atq; educationis et conseruationis auctori. quem ut
 ad idem contemnentis bella in ecclia suscitastis: iuxta pphetiam illud
 Infaniam in domo domini fixerunt. Ac pro excitatione et exhortatione
 mutua contra uoluntatem et sententiam patris bella in alterutrum cru-
 delia geritis. Addo quod et decem et omnes qui illi uirtutis merito proximi
 sunt. ipsius quidem filios uestros aut fratres uehementer stupefacit et mo-
 uet neq; tacere pmitit uestra ista uersania. Neq; enim ille filiorum salutis
 negligens esse uel non sollicitus potest. Vestram ergo dementiam grauit
 ferens et eorum iniuriam qui opprimuntur a uobis impune uos transi-
 re iniquum putat. Neq; enim id uel sibi decorum est uel uobis tutum.
 Verum preterea passio tollerabili non est. & cura non modica indiget.
 Cernit nempe uos per uerba ipsa et plagas innumeras deteriores euade-
 re. Amisit eni sensum omnem: flectiq; nescitis. Fratres deniq; carissi-
 mos et contubernales et confederatos & mensis eiusdem lectiq; participes.
 unus eiusdemq; cognationis consortes adeo in odium inimicissimum
 conuerii exectati estis ut eos a finibus suis et a domo comuni pelleretis.
 & procul agereti extores ab sedibus atq; urbibus ppropijs. Neq; contenti
 qualicumq; fuga illos ad tempus exiguè pro uiribus egistis ut sine nul-
 lo id clauderetur exilium: nimia crudelitate atq; immunitate agitati.
 Hoc et in beato iohanne fecistis dum clausum diutius odium in flam-
 mam repperit excitantes linguamq; ueluti acutum aduersus illum
 exerentes ire satisfactis maledicta uice doctrine salutis ad puer-
 sionem audientium in ecclia fundentes. Et hec interim illis sunt di-
 cta quibus terribet dominus iuxta illorum opa misericordia ac be-
 nignitate seruata. *Theodorus laudat iohannem*.

Enim uero tibi iohannes beatissime quoniam ego sermonum ueluti in-
 marcescibilem florum sceta contexam. Hincpe eni potest excessum

uite: nihil est cur laudare te timeam. Superasti enim procella mosaica
rum legum illatum quas dedit benedicens actuum ioseph et contem
platum leui sacerdotem. In te denique utrumque uideo. In benedictio
ne domini terra tua: et a montibus celi et roris et abissis fontium in
ferius: et iuxta tempus germinum solis conuersionum & a conueni
bus mensium: a uertice montium principij & a uertice sempiternorum
collum: erunt in uertice ioseph: si quis tamen est ioseph et in uertice
sacerdotum quibus presuit glorificatus inter fratres primogenitus. Tanti
pulchritudo et cornua unicornis cornua ipsius. In ipso uentilabit gen
tes simul usque ad extremum terre. Ad leui autem & imitatores eius dixit
Date leui & manifestos eius et ueritatem eius uiro sancto: quem tem
ptauerunt in temptatione: maledixerunt cum ad aquam contradi
ctionis. Qui dicit patri & matri non uidi te & fratres suos non cognouit.
Custodiuit eloquia tua et seruauit testamentum tuum. Manifesta
uit iustificationes tuas iacob: et legem tuam israel. Ponet semper incen
sum in festiuitate tua super altare tuum. Benedic domine robur eius
& opa manuum illius suscipe. Percute supercilium inimicorum insir
gentium illi et qui oderunt eum non resurgant. Ego autem et istud addi
derim. Qui diligunt eum domine iesu christe non confundantur. Tu
um est enim impium in secula seculorum amen. Palladius. Et
hoc tue sapientie fuerit sensuum spiritualium scrutator solers theo
dore iuxta saluatoris sententiam proferre de thesauro mentis tue uo
ua et uetera. Vetera quidem humane sapientie disciplinas: noua autem
sancti spiritus eloquia. Ex quibus profecto thesauris utriusque parti quod
erat congruum reddidisti. de tua quidem prudentia criminosis que
opportuna fuerant locutus. de benedictione uero mosaica contextam
iohanni offerens debitum coronam. Qui sacerdotio summa integra
te perfunctus reuera patrem aut matrem ignorauit aut mortale omni
no genus feruore iustitie sed solos diuini uerbi studiosos oparios nouit.
Porro nostri qui uidentur epi luteum quidem genus redditibus et militi
is ac dignitatibus prouehunt peruariatores manifesti legis que ait.
Non dabunt sacerdotes filios suos in principes et obambulantes regi.
Que uero sunt spiritus insidijs fraudibus custodijs exilijs que consumunt
meramque bibunt ignorantiam dum ex his putant se uirtutis ami
cos affligere. De quibus pre dixit saluator. Venient dies in quibus pu
tabunt qui occiderint uos obsequium se prestare deo. Quod profecto
nequaquam de gentilibus ait. dixisset enim dijs plures enim quam unum illi
colunt. Ex eo autem quod unum et solum appellauit. signauit eos qui
modo nos ecclesie pretextu insectantur: peruersos namque mores suos in
uidias occultantes ecclesiam se tueri sermonibus fingunt: quam demoliri

tur operibus. Verum illi quantumlibet simulent rerum illos exitus arguet illi obsecutos esse qui gloriatus est dicens. Non mouebo a generatione in generationem sine malo. Inuentor namque iniquitatis et pessime concupiscentie agricola serpens: cum iam noue hereseos non inueniret speciem: ecclesie presules ambitionis & primatus uitio contra se inuicem et inmutuam concitauit ecclesie. Cuius etiam rei gratia scisma fecerunt. Nam si esset inter episcopos concordia spiritus: & iohannes ut criminis auctor aut indignus sacerdotio siue ut theophilus aut superbie obnoxius abijci meruisset: poterat omnipotens dei sapientia iure illum arceat sacerdotio: aut modum inuenire per quem sine turbis ac gemitibus eijceretur siue illum morte siue resolutione membrorum: siue amissione uocis plectens: ut et quosdam passos iam nouimus & alios passuros quidem aduersantur non ambigemus. Ex quo autem tam multa indigna saluatore facinora sunt subsecuta: ipseque non depositus sed in exilium actus est. constat profecto diaboli fuisse opus: cuius regnum sancti uiri doctrina destruebatur. Scio ego iohannem se merito deposuisse episcopos dignitatis sacerdotalis emptores: de quibus superius dixi. Quis oro lacrimatus est: cuius e naribus stillauit sanguis: quis uel araneatum tela conscussa est: quis sua pulsus est domo: quis uel oboli datum subtrixit: quis per totam asiam aut opifex aut agricola aut plebeius aut conarius aut cuiuscunque conditionis homo: quod pro ulciscendis sacris legibus fuerat factum non libenter amplexus est: illud dauidicum concinens & magnificata sunt opera tua domine: omnia in sapientia fecisti. Vbi enim deus opatur omnia sunt in sapientia: ubi uero bonorum hostis diabolus omnia itidem in insipientia. Porro in sapientiam euestigio monensiuose res subsecuntur: inuidie scilicet hominidia contentiones: emulationes: furores: rixae: dissensiones: fragores imperitorum turba magistratuum feruor ecule: laniatus: lamine: lampades: sanguinum riuus: intollerabilia detrimenta publicationes bonorum: solutiones diuinarum sanctionum: contemptus legum: pudoris ac frugalitatis aspernationes orbis scisma: terre marisque obsecrationes: nauice equestres pedestresque machine & ingenia varia ad eos impediendos qui peregrinantur ueritatis causa. Quomodo igitur dicere presumunt dispensatione dei iohannem electum fuisse: dicant queso qui sunt huiusmodi non poterat omnipotens dei sapientia inuisibili uirtute ut dixi iohannem si erat indignus ad mouere aut persuadere sine graui necessitate principum leniter ferre eos qui rem indigne tulerunt. Si enim idem deus est qui moysi cooperatus est in salutem israelitici populi pharaone palam uociferante deum nescio et israel non dimittam: quomodo hic auxilio indiguit principum ter-

renorum quasi senuerit aut debilitatus vires amiserit. Qui item aliorum adultera aliorum supra magiasq; aliorum publicavit. ut iohannem arguere nequiuisset. Aut ex contra qui huius linguam in tumorem uertit immodicum ut scripta confessione uertetur. Alium q; in morbum letalem permisit incidere. Alium sceleris uermibus murum q; iacere in lectulo annum ferme integrum fecit. Alteri q; terrores immisit illum exagitantem cum podagra uernacula. Qui item uoluit crura acri morbo incendit. Aliumq; feda morte citius rapuit quem norunt omnes: hic in iohanne ut dicitur sacrilego aliquid eius modi patrare non potuit sed huius atq; illius indigebat auxilio. ut iohannem cum ignominia pelleret ex quo ille plus glorie reportauit. Et rant igitur per mandata diuina. Sacrilegus enim pprie ille est non qui aurum aut argentum aut sericum tunicarum cibum pauperibus elargitur: sed qui pecunia et assentatione ac mensu apparatu dogmata pietatis & saluatoris uenundat leges. Ille item sacrilegus qui sanctum uirum uerboq; et uita decoratum per quem saluator ueluti per patrem aut auxilium scyphum amatoribus uerbi propinabat pocula eterne salutis uiolare pergit. Illi itaq; sacrilegi dicantur qui aplicam ecclesiam impie predati sunt: huiusmodi destituentes magistris ordinationesq; pecunia uendentes: quos iam diuina percollet ultio ad iporum nequitiam corrigendam. Si enim hi qui mosaicam legem negligendo preuacati erant flagello ex funiculis facto saluatoris manu pelluntur a templo: quia columbas intus uenderent: quid illi passuri sunt qui noui testamenti sacerdotium uiolant: nisi ut a pastorum principe uirga ferrea conterantur. Sicut aplius dicit. Violans aliquis legem moyse absq; miserationibus sub duobus aut tribus testibus moritur: quanto putat acerbiore dignus censetur pena qui dei filium conculcauit & sanguinem testamenti communem existimat in quo sanctificatus est & spiritum gratie affectu iniurijs. Scimus enim quis ait. Mihi uindictam & ego retribuam dicit dominus. Terribile est incidere in manus dei uiuentis. Deus aut qui pium hunc sanctumq; pastorem & iusticie luminare precipuum glorificare dignatus est ipse nobis partem & hereditatem tribuat inuenire cum illo in terribilis iustiq; iudicij die: cui est gloria honor maiestas et magnificentia patri et filio & spiritui sancto nuncet semper & in secula seculorum Amen.

Vita iohannis chrysostomi ex Palladio per Ambrosium monachum ex greco in latinum translata explicat feliciter.

AMPHILYS PRESBITER EV
sebj cesariensis episcopi necessarius
tanto bibliothecae diuini amoris fla
grauit ut maximam partem ori
genis voluminum suam manu de
scripserit que usq; hodie in cesariensi
bibliotheca habentur. Sed et in xij.
pphetis. xxv. origenis volumina ma
nu eius exarata repperi que tanto
amplector et seruo gaudio ut chresi
opes habere me credam. Si enim le
titia est unam eplam habere marty
ris quanto magis tot milia uerborum

que mihi uidetur sui sanguinis signasse uestigijs. Scripsit anteq; eu
sebius scriberet apologeticum pro origine: et passus est cesaree palestini
ue sub persecutione maximini;

Rufini prefatio. vel epistola.

Cognoscens ueritatis amore permotus o uir desideriorum
Machari iniungis mihi rem quam uideris quatuor tibi agni
ty ueritatis gratie consecrat: mihi tamen non dubito quod of
fensam maximam consecrat uel congerat eorum qui se putant
ab eo leuios. qui de origine aliquid non male senserit. & quis non meas
de eo sententiam: sed sancti martyris pamphili cunctatus sis. et eius
quam pro origine in greco scripsisse traditur transferri tibi poposceris
in latinum: non dubito futuros quosdam qui in eo leuios se putent:
si nos aliquid pro eo uel alieno sermone dicamus. Quos tamen et ip
sos deprecamur nihil presumpto uel preiudicato animo: sed quonia
ad iudicium dei uenturi sumus: non refugiant scire quod uerum est
ne forte ignorantes quod uerum est: considerantesq; quia falsis cri
minationibus percutere fratrum infirmorum conscientias in xpo
peccare est. Et ideo non accomodent criminantibus aurem suam: nec
ab alio discant alterius fidem. maxime cum coram experiri sit copia
& oris sui confessio quid uel qualiter unusquisq; credit ostendat.
Sic enim scriptum est quod corde creditur ad iustitiam: ore autem
confessio fit ad salutem. Et ex uerbis suis unusquisq; iustificabitur:

& ex uerbis suis condemnabitur. Qualiter ergo origenes de singulis capitulis sanctarum scripturarum senserit. tenor libelli huius doceat. De his autem que apud eum contraria sibi inueniuntur quid cause sit in ultimo breui adiectione docuimus. Nos autem sicut traditum est a sanctis patribus ita tenemus quod sancta trinitas coeterna sit et unius nature. uniusque uirtutis atque substantie. & quod filius dei in nouissimo tempore homo factus est: et pro peccatis nostris passus est: & in ea ipsa carne in qua passus est resurrexit a mortuis: propter quod & resurrectionis spem humano generi tribuit. Carnis uero resurrectionem non per aliquas prestigias: sicut nonnulli calumniantur dicimus: sed hanc ipsam carnem in qua nunc uiuimus resurrectionem credimus. non aliam pro alia: nec corpus aliud quam huius carnis dicimus. Siue ergo corpus resurrecturum dicimus secundum apostolum dicimus hoc usus est ille: siue carnem dicimus secundum traditionem symboli confitemur. Stulta enim adinuentio calumnie est corpus humanum aliud putare esse quam carnem. Siue ergo caro secundum communem fidem: siue corpus secundum apostolum dicitur quod resurgit: ita credendum est sicut apostolus diffinit: quia quod resurget in uirtute resurgat in gloria et incorruptibile resurgat spiritale corpus: quia corruptio in corruptionem non possidebit. Saluis ergo his prerogatiuis futuri corporis uel carnis resurrectio credenda est integre atque perfecte: ut & natura carnis eadem seruetur. et incorrupti ac spiritualis corporis status et gloria non infringatur. Sic enim scriptum est. hec in hierosolymis in ecclesia dei a sancto sacerdote eius iohanne predicantur. hec nos cum ipso et dicimus et tenemus. Si quis autem preter hec uel audit uel credit uel docet uel a nobis aliter credi quam exposuimus putat anathema sit. Hostre ergo ergo fidei documentum si quis habere uult habeat ex his. Si quid autem legimus aut huius nostre fidei facimus rationem: secundum apostolum probantes omnia: et quod est obtinere ab omni spe mala nos abstinemus. & si qui hanc regulam sequuntur pax super illos et israel dei. amen.

Pamphili martyris apologus pro origene a Rufino aquilegien si ex greco in latinum uersus.

Nihil mirum fratres uidemus in his esse perpessi quod in uos origenis intellectus ut uos quoque ea sentietis de illo que et alij non nulli qui siue per imperitiam sui qua non valent sensus eius altitudinem contueri: siue prauitate mentis qua studium gerunt non solum dicta illius incusare: uerum etiam aduersus eos qui hec legunt hostiles inimicitias sumere tam pertinaciter id agentes ut nulla prorsus uenia eos dignos haberi putent.

ne ea quidem quam impartire solent verbi gratia his qui uel grecorum
secularium libros: uel non nunquam etiam hereticorum percontandi
atque agnoscendi studio decurrunt: sibi solis concedi debere peritiam
probandi sermonis putant: ut si quid bene uel ab aliquo dictum est
retinere sciant. Ab omni autem specie mala abstinere se norint: ab his
uero qui origenis libros legunt istud penitus exclusum putant esse
mandatum: quo iubentur probabiles effici trapecte: scientes quod
bonum est retinere: & ab omni specie mala se abstinere: sed tantum
modo si legere libros illius uisus fuerit statim ab his hereticorum pro
fundetur infamia. Denique cum multis honeste uitae et religiosi pro
positi uiris in quibus nihil prorsus culpe inueniunt inimicitias pro
pter hoc solum habent: si eorum studium circa memorati uiri libros
pensius esse prospexerint: inuidiosius etiam ista fingentes: quod
ab his in loco sanctorum apostolorum uel prophetarum tam ipse quam dicta eius
habeantur. Sed de hoc certum non habeo utrum calumniandi uoto
tantummodo ista iactitant: an etiam ab aliquibus simplicioribus
& pensiore affectu diligentibus uirum aliquando fortassis tale ali
quid audierint. nec tamen prospectis frequenter his qui ab eo cum ma
gno timore dei et cum omni humilitate dicuntur: cum ueniam petat
pro his quae per nimiam discussionem et per multam scrutationem
scripturarum animo disputantis occurrunt. quae cum exponit frequen
ter addere solet et profiteri se non hoc quasi diffinitiuam pronuntiare
sententiam: nec statuto dogmate terminare: sed inquirere pro uiribus & se
sum discutere scripturarum: nec tamen profiteri quod integre perfec
te quod comprehendit: suspicari magis se de quam plurimis dicens. Hec
tamen certum se esse: quia in omnibus quod perfectum est et inte
grum assecutus sit. Sed et non nunquam inuenimus eum de multis he
reticis profitentem: in quibus ea quidem quae in questionem ueni
unt mouet: nec tamen eorum absolutiones iniungit: sed cum omni
humilitate et ueritate. non erubescit fateri sibi hoc non liquere. Au
diuimus etiam illud ab eo frequenter intertextum: quod hodie ne isti qui
deum ipsi imperitissimi omnium intractatores eius dicere dedignantur:
ut si quis melius de his locis quae ille disseruit dixerit uel exposuerit:
illi potius qui rectius dixerit quam sibi esse auscultandum. Preterea com
prehendimus eum non nunquam diuersas expositiones eiusdem capituli
facere: & cum omni reuerentia quasi qui sciat se de sanctis scripturis
dicere. Cum multa quae sibi occurrerint exposuerit: precipit his qui legunt
probare de singulis quae dixerit: & quod rectius prudens lector iudicaue
rit obtinere profecto: quia nec ipsum latebat quod non omnia quae mo
uerat uel discusserat probabilia uel fixa haberi deberent pro eo quod

multa mystica in scripturis sanctis uel in secreto recondita esse credan-
 tur. Illud denique eius si intentius aduertamus quod integre et catholice
 de omnibus tractatibus suis in prefatione eorum librorum quos in ge-
 nesium scribit protestatus est omnem eius sensum ex hoc facile cognos-
 citur. de prefatione librorum origenis in genesim nisi omnimodis
 pigri esset ingenij et desidij ne ad inquirendum quidem accedere do-
 mino & saluatore nostro ad hoc nos prouocante profecto reuocassemus
 pedem considerantes quod longe sumus ab ea magnitudine spiritualis
 intelligentie quod ut de tantę magnitudinis rebus inuestigare debeat in-
 tellectus Pamphilus. & paulo post ait. Sicut uero in disceptatione si pro-
 fundum aliquid occurrerit de dicendum quidem est sed non cum
 omni affirmatione. hoc enim & temerarij hominis est et eius qui se-
 sum humane infirmitatis perdidit: oblitusque sui sit. aut certe perfe-
 ctorum uitorum & eorum qui confidenter se sciunt ab ipso domino ihesu
 didicisse id est a uerbo ueritatis et ab ipsa sapientia per quam omnia fa-
 cta sunt agnouisse: uel eorum qui diuina responsa ingressi turbine
 & caliginem ubi ipse deus est celitus acceperunt: in quod uix ille moy-
 ses ingressus uel intelligere talia potuit uel proferre. Hos uero pro eo
 solo quod mediocriter sicut credidimus cum de dno iesu et eius glori-
 amur esse discipuli: nec tamen audemus dicere quod facie ad faciem
 ab ipso traditam suscepimus intelligentiam eorum que in diuinis
 libris referuntur: que quidem certius scimus quod nec ipse quidem mun-
 dus pro uirtute ac maiestate sensuum capere potest. propter quod pronunti-
 are quidem de his que didicimus sicut apostoli potuerunt non aude-
 mus. In eo autem gratias agimus quod cum multi impietatem suam nesci-
 ant & cum motus suos incompósitos et inordinatos: interdum etiam
 & ineptos & fabulosos cum omni intentione sicut sibi uidentur quod
 si uerissima assertionem annuntient: nos de rebus magnis his que su-
 pra nos sint ignorantiam nostri non ignoramus. Cum ergo hec cum de
 seducere audiamus & huiusmodi mente ac uoto que dicit asserere
 miramur in tantum temeritatis aliquos esse prouectos: ut qui ita se hy-
 militate iudicat astruant quod ab alijs dicta eius uel libri pro sermōi-
 bus apostolicis uel dictis prophetis habeantur. aut quod ille ipse uel pro-
 phetis uel apostolis ab aliquo comparetur. & quidem quod honore pri-
 uati in ecclesia predictus fuerit: & uitam abstinentissimam egerit val-
 de et philosophiam: quod quod puram religionis obseruauerit disciplinam
 & pre ceteris uerbo dei & doctrine operam dederit nulli dubium est. &
 ex his que ad nos laboris & studij eius certissima designantur iudi-
 cia: precipue uero per eos tractatus quos pene quotidie in ecclesia habet
 bat ex tempore quos et describentes notarij ad monumentum pos-

sensum

sibilitatis tradebant. Consequens igitur erat ex his omnibus laboris
ac studiorum suorum testimonijs amplecti talem uirum et neq; de
fensionis studio plus dare eius meritis q̄ mensura deposcit. neq; rur
sum obrectandi uitio facile condemnare et alienum ab ecclesiastica
doctrina temere pronuntiare et utrumq; istud precipitum proui
dens ante diuinus sermo prohibuerit dicens. Non sit in te mensura ma
ior neq; mensura minor. Abominabile est enim in conspectu domi
ni utrumq; unicuiq; enim pro ut dignum tribuere. iustitie hoc p
prium est. propter quod et mensura integra & pondus equale acce
ptabile est apud deum: non hoc quod mentitur ueritatem per quod
uel plus donatur rebus q̄ merita exposcunt: uel subtrahitur meritis
quod debetur. Quanto igitur rectius agerent obrectatores isti si abs
q; ulla cum p̄uentione ueritatis q̄ omnibus proximis nris cū cari
tate iubemur expendere. Intelligent et unum esse de proximis qui
bus caritatem ex mandato debemus et assumptos libros eius legeret
cum euenia quam ipse in prefationibus suis deposcit: sic ubi uenia
dignum aliquid inuenirent. Nunc uero e contrario uideas eos male
dictis quidem & probris contra me non parcere. eos uero qui scriptu
raturam intelligendam sedum mandatum domini & saluatoris
nri studium gerunt a lectione librorum eius deterreere quelibet et
alia inepta etiam nihil profutura magis q̄ illius commentarios legi de
bere affirmantes in quibus sepe etiam ridiculi aliquid pati solent.
Nam ut eorum contentiosa presumptio uelut uerius preiudicata
uesania facilius declaretur accidere solet uel casu uel interdum stu
dio: ut nomine in codice non precatulato legatur aliquid ipsius in
auribus obrectatorum quasi alterius tractatoris: quod tam diu
placet et laudatur atq; in omni admiratione habetur q̄ diu nome
non fuerit indicatum. At ubi origenis cognita fuerint esse que place
bant statim displicent: ita et heretica esse dicuntur. & ea que paulo an
te ad celum usq; ferebantur huiusmodi uocibus eadem q; lingua usq; ad in
feros demerguntur. Preterea etiam illud est inuenire quod non nunq̄
tales sunt accusatores eius qui nec grecam nouerint linguam: alij omni
modis imperiti. Non nulli etiam si aliquid uidentur habere peritice nō
tamen id studij etiam habuisse inueniuntur: ut libris eius opam dederit
Aut si acciderit ut etiam legant non continuo etiam tante eruditionis
fuerint: ut altitudinem sensus eius assequi quiuerint quo ea que ille di
uerso prospectu pro locis et causis discernere solet aduertere uoluerint.
multos inuenies quos si interroges in quibus libris aut in quibus locis
dicta sunt hec que arguunt: confitentur se quidem nescire ea de quibus
affirmant nec legisse unq̄. Huiusmodi similes sunt illis de quibus apostolus.

dicit: Non intelligentes neque que locuntur neque de quibus affirmant
 audisse autem alios dicentes Ex quo cuius plena ridiculis sententia
 eorum uidebitur: cum de his iudicant atque ea condemnant: que nec
 discere quidem prius ac nosse potuerunt. In alios uero noui furoris
 morbus et inaudite labos incessit iusticie: cum tam multa eius uo-
 lumina repleta totius utilitatis instructionibus habeantur et satis ra-
 ra et per pauca loca forte sint in quibus imperitiores quique uel quod
 uerius malivoli posse sibi uideantur offendi. Omnia quidem illa ut
 ad edificationem animarum atque ad scientie instructionem etiam ut ipsi
 aperia fatentur omittunt et negligunt: nec aliquid inde unde possint
 & debent proficere assumunt ea sola que ad calumniam proficiant su-
 mo studio discunt: ut loqui boni nihil unquam forte didicerint. hec que
 ipsi non esse bona dicunt ad prius memorie retinenda comen-
 dant: in quo uidelicet promptius ea proficere exercitius valeant
 continuare calumnias. Aliud quoque est genus hominum sedum sa-
 ne et turpe quantum ad probitatem pertinet morum: sed ad calum-
 niandum uehementius & tetrius ad inculpandum quod greci phan-
 goloedoros appellant: qui summum quidem studium sed et satis in-
 tentam operam libris eius dederunt: ita ut et magistro eo in omnibus
 uterentur: & se et tanquam speciales discipulos manciparent. Sed ubi ad id
 locum uentum est ut iam se magistros malint quam discipulos nominari: ubi
 ab auditoribus plausus sectari ceptus est: ubi si forte aliquis acciden-
 tium que laudantur origenis esse obmurmurauit ne uel laude ce-
 dant magistro uel culpe iudicio: alienum esse originem continuo
 protestantur: nihil sibi cum ipsius doctrina comune esse con-
 anathema quo dicere cum non dubitant improbe et inferre male-
 dicta non parcunt: ne illud quidem aplice ueritate quod designat
 quia maledicti regnum dei non possidebunt. In tantum aut horum
 de quibus supra diximus progressa malicia est: ut quidam etiam
 conscribere aduersus eum ausi sunt: & libellis editis derogare ei
 uero qui per tot annos magister ecclesie fuit qui in ecclesia catholica
 seruuit qui aduersum eas hereses que eo tempore ecclesiam impug-
 nant ita constanter ita fortiter dimicauit: ut omnia eorum dia-
 bolice machinationis fundamenta subuerteret: non continentie
 non institutionis non humilitatis que super ceteras omnes uirtu-
 tes eius maximam gratiam continet non illud certe considerantes quod
 presbiteri dignitate in ecclesia honoratus est. Que si omnia ad reuoca-
 dam linguam comprimendumque sermonem sufficere non possunt.
 illud saltem contemplari debuerant quantum ridendi materiam
 gentibus quantumque hereticis prebeant: cum eos quos assertores x'a

ni dogmatis et defensores putant confutari nunc uideant ac refelli
a proprijs: et uelut civili bello gaudeant impugnatum: quoniam
ipsi hostiliter impugnare non poterant. Quoniam ergo q̄ plurimi ex
simplicioribus quibusq; fratribus a supradictis leduntur non solum
de eis qui de ipso male sentiunt: sed etiam de his qui studio scientie et
intelligendatum scripturarum: inter ceteros libros etiam ipsius scri
pta conficiunt timentes ne et uos quoq; ipsi in dubium ueniretis ne
forte ut multitudini uel auctoritati calumniatorum fides deberet ad
hiberi de his que passim sine ullo respectu diffamantur. Visum nobis
est primo quidem curare suspicionem uestram: Simul etiam per oc
casionem uestri omnium qui ei obicunt confutare calumnias.
Quod ita nobis prosequi rectius uisum est: ut non nostri uerbi assertio
nibus defensionem paremus: sed ex suis proprijs uocibus quibus ipse alie
na sibi hec esse que isti obijciunt proprio sermone testatur: id est omne
quicquid preter fidem catholicam predicatur: quia si nostri uerbis
hoc asserere uelimus: suspiciosum forte uideri possit eo: quod nos a
more eius si quid ipse prauis senserit celauerimus. Vbi autem eius ipsiq;
qui accusatur uocibus utamur contra omnes obiectiones accusatorum
suis uerbis eum non nostra assertione defendimus que ultra relinqui
potest criminationis occasio: saltem his ipsis qui non ueri studio sed
uelut libidine quadam culpandi semper agitantur. Et quoniam
de eo nunc sermo est: qui usq; apud homines defunctus est: quid a
pud omnes iudices apud omnes iudices pro defuncto firmitus ac for
tius valere debet q̄ littere et rescripta defuncti. Incipientes igitur in
dictis scriptorum suorum ostendere quid de singulis senserit ex his
precipue libris congregabimus que accusatores eius q̄ maxime cri
minantur q̄ de eis que per spacium & quietem in secreto conscripserit.
hec enim asserunt maxime a predicatione ecclesiastica discrepare: ex his
precipue libris quos per yarchon attulauit: in quibus q̄ plurima
a calumniatoribus accusantur. In his ergo ipsis inter principia qua
li expositione fidei usus sit proferemus: tum deinde et ex his que spar
sim uel ipsos libros uel ceteros sensu assignabimus eum predica
tionem apostolicam custodisse. Est ergo lectio ex primo libro per yarchon
quam promissimus hec
De primo libro per yarchon cathalogus ecclesiasticæ predicationis.
Sicut enim multis apud grecos et barbaros pollicentibus uerita
tem definimus apud omnes querere qui eam falsis opinionibus
asseriebant: postea quam credimus filium esse dei xpm: & ab ipso
nobis hanc discendam esse persuasimus: ita cum multi sint illi
qui se putant sentire que xpi sunt & non nulli eorum diuersa a

prioribus sentiant. Seruetur uero ecclesiastica predicatio per successionem ordinem ab apostolis tradita usque ad presens in ecclesia permanens. Illa sola credenda est ueritas que in nullo ab ecclesiastica traditione discordat. Illud tamen scire oportet quoniam sancti apostoli fidem christi predicantes de quibusdam quidem que necessaria crediderunt omnibus credendum etiam his qui pigriores etiam erga inquisitionem diuine scientie uidebantur manifestissime tradiderunt rationem scilicet assertionis eorum relinquentes ab his inquirenda qui spiritus dona excellentia et precipue sermonis sapientie et scientie per ipsum spiritum sanctum percipere merebantur. De alijs uere dixerunt quidem quia sint. Quomodo autem aut unde sint siluerunt profecto ut studiosiores qui ex posteris suis amatores sapientie exercitium habere possent quo ingenij sui fructum ostendere valerent: hi uide licet qui dignos se & capaces sapientie pararent. Species uero eorum que per predicationem apostolicam manifeste traduntur istę sunt. Primo quod unus est deus qui omnia creauit atque composuit: qui quod ex nullis esse fecit uniuersa. deus a prima creatura et conditione mundi omnium iustorum. Deus adam abel seth enos enoch noe sem abraham isaac et iacob xij. patriarcharum moysi & prophetarum. Et quod hic deus in nouissimis diebus sicut per prophetas suos ante promiserat misit dominum iesum christum primo quidem uocaturum israel secundo uero etiam gentes post perfidiam populi israel. Hic deus iustus & bonus pater domini nostri iesu christi legem & prophetas & euangelia ipse dedit qui & apostolorum deus est et ueteris et noui testamenti. Tum deinde quia christus iesus ipse qui uenit ante omnem creaturam natus ex patre est. Qui cum in omnium conditione patri ministrasset per ipsum namque omnia sunt. Nouissimis temporibus seipsum exinaniens homo factus est incarnatus est. Cum deus esset et homo factus mansit quod erat. Deus corpus assumpsit nostro corpori simile eo solo differens quod natus ex uirgine & spiritu sancto est. Et quoniam hic iesus christus natus et passus est in ueritate & non per imaginem communem hanc mortem sustinuit: uere mortuus: uere enim & a mortuis resurrexit. & post resurrectionem conuersatus est cum discipulis suis et in celis assumptus est. Tum deinde honore ac dignitate patri & filio sociatum tradiderunt spiritum sanctum. In hoc uero iam manifeste discernitur utrum natus aut innatus. Qui de nato uel innato requirit sine dubio creature in eo nullam habet opinionem. Alioquin & hoc adduxisset ad inquisitionem uel filius etiam ipse dei habendus sit necne. Sed inquirenda iam ista prout sunt de sancta scriptura & sagaci perquisitione

inuestiganda. sane quod iste spiritus sanctus unūqueq; sanctorū
uel pphetarum uel aplorum inspirauit. & non alius spiritus in
ueteribus. alius uero in his qui in aduentum xpi inspirati sunt fue
rit manifestissime in ecclesijs predicatur. post hoc iam quod ani
ma substantiam uitam q; habens ppriam: cum ex hoc mundo disces
sent pro suis meritis dispensabitur: siue uite eterne ac beatitudinis he
reditate potitura: si hic ei sua gesta presterint: siue igni eterno ac
supplicijs mancipanda: si in hoc eū scelerum culpa detorserit. Sed et
quia erit tempus resurrectionis mortuorum: cum corpus hoc quod
in corruptione seminatur surget in incorruptione. & quod seminat
in ignominia surget in gloria. Est et illud definitum in ecclesiastica p
dicatione omnem animam esse rationabilem liberi arbitrij et uolun
tatis esse. quod q; ei certamen aduersum diabolum & angelos eius cō
trariasq; uirtutes constet ex eo quod illi peccatis eam onerare contendat.
Nos uero si recte consuleteq; uiuamus: ab huiusmodi clade exuere
nos conemur. Vnde et consequens est intelligere non nos necessitati
esse subiectos ut omnimodo etiam si nolimus uel bona uel mala age
re cogamur. Si enī nostri arbitrij non essemus: impugnare nos for
tasse possunt aliquę uirtutes ad peccatum & alie iuuare ad salutem:
non tamen necessitate cogimur uel recte agere uel male: quod ficti ar
bitrantur qui stellarum cursum et motus causam dicunt huma
norū ēē gestorum: non eorū que extra arbitrij accidunt libertatem
sed eorum que in nra sunt posita potestate. De anima uero utrū ex
seminis traduce ducatur: ita ut ratio ipsius uel substantia inserta
ipsi corporalibus seminibus habeatur: an uero aliud habeat initium.
& hoc ipsum initium si genitum est aut non genitum: uel certe si
extrinsecus corpori unitur necne: satis manifesta predicatione distin
guitur. De diabolo et angelis eius contrarijsq; uirtutibus ecclesiastica p
dicatio docuit: quoniam sunt quidem hi que an sint uel quo sint nō
satis clare exposuit. Apud plurimos tamen ista habet opinio: quod
angelus iste fuerit diabolus & apostata effectus: q̄ plurimos angelorū
secum declinare persuaserit: qui et nunc usq; angeli ipsius nuncupa
tur. Est preterea et illud in ecclesiastica predicatione quod mundus
iste factus sit et a certo tempore ceperit: et sit pro sui corruptione sol
uendus. Quid tamen ante hunc mundum fuerit aut quid post
mundum erit: iam non pro manifesto multis innotuit. Non ei
evidenter in ecclesiastica de his predicatione sermo profertur. Tum
deinde quod per spiritum dei scripturę conscriptę sint et sensum
habeant non enī solum qui in manifesto est: sed et alium quem
dam latentem q̄ plurimum. Formę enim sunt hec que scripta sūt

sacramentorum quorundam et diuinarum rerum imagines de
 quo totius ecclesie unus sensus est esse quidem omnem legem spiritalem
 non tamen ea que spirat lex est omnibus nota nisi his solis quibus gra-
 tia spiritus sancti in uerbo sapientie ac scientie condonatur. Et post pau-
 ca ait. Est etiam illud in ecclesiastica predicatione esse angelos dei quos-
 dam et uirtutes bonas qui ei ministrent ad salutem hominum consu-
 mandam. Sed quando isti creati sint uel quales aut quomodo sint non
 satis in manifesto distinguitur. De sole autem et luna et stellis utrum
 animantia sint uel ex anima non manifeste traditur. Oportet igitur
 uelut elementis ac fundamentis huius uiri secundum mandatum quod
 dicit. Illuminate nobis lumen scientie. Eum qui cupit scire in quan-
 dam et corpus ex horum omnium ratione perficere. ut manifestis
 et necessariis assertionibus de singulis quibusque quid sit in uero ri-
 metur. & unum ut diximus corpus efficiat exemplis & affirmationi-
 bus uel his quas ex consequentie ipsius indagine ac recti tenore rep-
 perit. Hec quidem inter principia primi libri patriarchon differu-
 it: ut ostenderet que sint illa que manifeste in ecclesiastica predica-
 tione tradita sunt: et que sunt que non aperte diffiniuntur: de quibus
 singulis secundum eam diuisionem quam supra ostendit sparsim dis-
 putat in reliquo corpore libro. Ea quidem que ex diffinito predicari
 ab ecclesia supra docuit omnibus adhibitis probamentis ex scripturis
 sanctis manifestius et constantius asserens. De his uero de quibus oste-
 dit non manifeste neque ex diffinito in ecclesia predicari opinionibus ma-
 gis et his sensibus qui disputanti ei et tractanti de talibus occurrere po-
 tuerunt que certis aliquibus ac diffinitis assertionibus utitur: id est dis-
 cutiens et pertractans potius quam affirmans. In omnibus tamen sermo-
 nis sui meminit eius quam supra exposuimus: cum ait. illam solam
 recipiendam esse ueritatem que in nullo apostolicis et ecclesiasticis do-
 gmatibus aduersatur. & non solum in his libris quorum supra fecimus
 mentionem: sed et in omnibus que de scripturis exponit hac sente-
 tia uti solet. & in his precipue in quibus plures unius capituli inter-
 pretationes exponit hoc asserens se quidem ne quid quod dici pos-
 sit omittere. plura uero uel diuersa prout sentire potuit protulisse.
 Illud autem sensum tenere debere quod aplicus atque ecclesiasticus le-
 ctor probaret. Hoc idem facit etiam cum hereticorum discutit sectas:
 Quibus omnibus confutatis atque conuictis unam solam eam quam
 supra exposuit catholice ueritatis sententiam tenet. de quibus singulis
 qualiter responderit hereticis et quomodo uniuersa eorum dogmata
 destruens ipse aplicam confirmauerit fidem. Si uelimus omnes sen-
 tentias eius congregare et longum satis est et erit tam nobis qui scribi

mus onerosum q̄ legentibus tediosum. Sed sufficit pauca proferre
in quibus omnium profecto facile dinoscuntur indugia. Neq̄ enī
contra domini sententiam sentiendum est ut qui in paucis inue
nitur fidelis non etiam in multis haberi debeat fidelis et credi. Fir
mum ergo ex eius libris ponemus exemplum quod illi superiori con
ueniat. Ex eo libro quoniam in eplā pauli apli ad titum scriptum
de eo capitulo in quo dicit aplūs hereticum hominem post unam
correctionem deuita: sciens quod peruersus est et peccat qui est a
semet ipso damnatus. de quo dixit qualis sit qui hereticus et qualis
sit qui catholicus est et ecclesiasticus demonstrat epistola pauli ad titū.
Nomen heresis q̄tum deprehendere potui etiam in eplā ad corinthios
designatur hoc modo. Oportet enim hereses esse ut probati manifesti
fiant inter uos. Et iterum ad galathas. Inter opa carnis heresis quoq̄
nomen ascribitur sicut ait. Manifesta aut sunt opa carnis que sunt
fornicatio immunditia impudicitia idolatria ueneficia inimicitie
contentiones emulationes ire rixę contentiones discordię hereses ebri
tates comessationes & his similia que predico uobis: quoniam qui
talitā agunt regnum dei non possidebunt. per que cognoscimus quoni
am sicut hi qui fornicationibus uel immunditijs atq̄ impudicijs
& idolorum cultibus maculati sunt: regnum dei non possidebunt.
Ita et hi qui in heresim declinauerint. Neq̄ enim putandum est tan
ti apostoli tam absolutam sententiam posse ullo genere vacillare.
Apostolus enī omnium eccliarum xp̄i non ab homine neq̄ per homi
nem: sed per iesum xp̄um et deum patrem electus. Propterea ergo secu
dum auctoritatem sententię ipsius oportet nos sicut reliqua mala
que enumerauit: ita etiam nomen heresis deuotare: neq̄ cum talib
orationis societate misceri. Et post hec paucis quibusdam insertis
per medium insertis adiecit. Quid uero sit hereticus homo pro ui
ribus nris secundum quod sentire possumus describamus. Omnis
qui xp̄o se credere confitetur: & deum alium legis & pphetarum ali
um euangeliorum deum dicit et patrem dñi nostri iesu xp̄i: & nō
eum dicit esse qui a lege et pphetis predicatur: sed alium nescio qm
ignotum omnibus atq̄ omnibus in auditum: huiusmodi homines
hereticos designamus: q̄ licet varijs ac diuersis ac fabulosis concinent
ista figmentis: sicut marcionis et valentini & basilidis & hi qui sethe
ciandos appellant. Sed et appelles licet non omnibz modis dei ee denegs
legem uel pphetas: tamen & ipse hereticus designatur: quoniam deū
hunc qui mundum edidit ad gloriam alterius ingeniti & boni cū
construxisse pronuntiat. Illum aut ingenitum deum in confirmati
one seculi misisse iesum xp̄um ad emundationem mundi rogati

docuit

8 hēro

hēro diff?

ab eo deo qui eum fecerat: ut mitteret filium suum ad mundi sui cor-
reptionem. Et si quidem hoc solummodo qui de deo patre aliter sentit:
q̄ regula pietatis exposcit hereticus habendus est. Et sufficeret utiq; quod
superius dictum est: sed nunc unum atq; idem. Credendum est etiam
de eo qui de domino nro falsi aliquid senserit: siue secundum eos qui
dicunt eum ex ioseph & maria natum: sicut sunt ebionites & valen-
tini: siue secundum eos qui primogenitum eum negant et totius
creature deum et uerbum & sapientiam quę est initium uiarum dei
anteq̄ aliud fieret ante secula fundatam atq; omnes colles generatam:
sed hominem solum eum dicentes. Vel secundum eos qui deum quide-
eum fatentur: non tamen assumpsisse eundem animam corpusq; ter-
renum qui sub specie quasi amplioris glorię iesu domino deferendę oĩa
quę ab eo gesta sunt uisa gerere magis q̄ uere gesta esse testantur. quiq;
nec de uirgine natum fatentur: sed xxx. annorum uirum cum apparuis-
se in iudea. Alij uero ex uirgine quidem eum credunt esse progenitum:
sed putasse se magis uirginem peperisse: non tamen uere peperisse cōfir-
mant. Latuisse quippe etiam uirginem putatiue generationis asserunt
sacramentum. qui q̄uo non ab ecclia longe ponendi sunt cum philar-
chie morbo languentis dogmata statuerunt quibus ad suum nomen
discipulos declinarent. Sed et eos qui hominem dicunt dñm subiectum p̄-
cognitum & predestinatum: qui quando aduentum carnalem subaluer
& pprie non extulerit. Sed quod homo natus patris in se solam habuerit deita-
tem: ne illos quidem sine periculo posse ecclię numero sociari. Sicut et il-
los supstitiosos magis q̄ religiose uti ne uideantur duos deos dicere. Ne
q̄ rursus negare saluatoris deitatem vnā eandemq; substantiam pa-
tris at filij asseuerāt: id est duo quidem nomina secundum diuersitates
causarum recipientem: vnā tamen ypocastim subsistere id est vnā per-
sonam duobus nominib; subiaccntem: qui latine patri passiani appellan-
tur. Sed et qui sunt qui sp̄m sanctum alium quidem dicunt ēē qui fuit
in p̄phetis alium aut qui fuit in aplis domini nri iesu xpi unū atq; idē
delictum impietatis admittunt: quod illi qui quantum in se est naturā
deitatis sciant & sciunt unū legi & euangeliorum deum. Sed et illi
qui non omnes humanas animas unitus eiusdemq; dicunt esse substan-
tie: sed diuersas naturas animarum inter eas numerandi sunt hereses quę
iniquitatem in excelsis loquuntur: & iniustitiam iniquitatemq; eius accu-
sant. Hec non ut illi qui libertatib; potestatem ex animabus auferre niti-
tur: uelut pernitiola dogmata comuni huius uitę & uirtutis continentis
labem quandam inferre iudicandi sunt: ne humani p̄positi res putetur ho-
num quid uel facere uel dicere uel sentire ex quo ad contemptum ad ne-
gligentiam diuinj iudicij mens humana formabitur. Sit aut in ecclia

co ordine etiam de peccatorum supplicijs fides et de his qui premia bone
conuersationis & uite in regno domini iusto eius iudicio recepturi sunt.
Si quis ergo horum aliquid que supra exposuimus commutare uel subuer
tere conatur peccat uelut peruersus et a se met ipso damnatus. & scdm sen
tentiam apli etiam a nobis precepta eius obsequentibus similiter habendus
est. Designat aut ecclesiasticum uirum cum his omnibus que supra exposui
mus et de mortuorum resurrectione fides de qua sanctus aplis paulus
ita pronuntiat. Quia si quis negaret resurrectionem mortuorum: conse
quens est ut xpi resurrectionem neget. Habetur nihilominus in ecclesias
tico ordine etiam de diabolo ratio et de omni eius exercitu: per agones
quosdam et certamina aduersum omnes homines: precipue tamen ad
uersum eos qui credunt in dñm xpm iesum mouent. & quod neces
sitate quidem imponere peccandi per agones & certamina non valent
persuadere. Et decipere ad subuersionem possunt eos qui non omni cus
todia sua corda premuniunt. Habendum est aut in ecclesiasticis obser
uationibus quod neq; hominum quis a deo in perditionem traditus
est: sed unusquisq; per meritum sua neglia pereat et culpa qui habens
arbitrij libertatem eligere quod bonum est et potuit et debuit. Quod etiā
de ipso diabolo sentiendum qui in conspectu domini omnipotentis de
scribitur et resistisse et deridisse statum suum in quo fuerat immatu
latus: qui utiq; potuisset in hoc statu in quo ab initio fuit usq; ad fine
perseuerare si uoluisset. Designatus ut arbitror a nobis est prout potuimus
et descriptus quis et qualis esset que uel in quibus eius dogmata fal
sa et que opinionis habeantur: et que sit ecclesiastice obseruantie puritas.
Et post pauca addidit hoc. Neque sicut sane quidam uirum heresim
anfalina oportet uocari eos qui cathastigas nominantur: obseruantes
fallos pphas et dicentes Hec accedas ad me quoniam mundus sum. Non
enī accepi uxorem: nec est sepulcrum patens guttur meum: sed sum na
careus dei non bibens uinum sicut illi. Hic sunt uoces eius qui uelut
hereticus accusatur & corruptio ac perditio animarum ab his qui nequa
q; hostium ori suo et claustra labijs suis imponere a ppha didicerunt. que
quidem non in publico ab eo dicta sunt: id est in cōmuni in ecclie audi
torio ne forte putetur p audientes fauorabilem aptasse sermonem: s;
ex illis hec libris protulimus que in secreto apud semet ipm nullo arbitrio
intercedente dictabat. In quo attentius uos illud nolo confidere quod
dixit: Quia si quis horum aliquid commutauerit hereticus est et pec
cat in subuersione positus & a se met ipso damnatus scdm apli sententia
cuius et nos auctoritati obsequentes eadem sentire debemus. Cum ergo
ita se habeant consequens arbitror interrogare istos ipsos accusatores
eius si ipsi aliter q; eius uocibus designatum est uel de heretico sentiunt

ppheta

nature.

uel de catholico. Dicunt ipsi que alia sunt euangelica dogmata si hec non
sunt que superius digesta sunt ab illo. Et hec quidem generaliter de omni
bus ecclesiasticis dogmatibus que ab eo dicta sunt. pergamus et hec que spe
cialiter de singulis & maxime de principalibus de sancta ac beata trini
tate: id est de patre et filio et spiritu sancto senserit indicare proferentes in
medium ea que in diuersis suis operis uoluminibus inserta mandauit: ut et
ipsius sententia de maximis & diuinis rebus que fuerit ostendatur. &
duobus uel tribus uocum suarum testibus stet omne uerbum defen
sionis eius. Indicat ergo quid de deo patre omnipotente senserit in his
ipsis libris qui que maxime ab accusatoribus infamantur: id est per yarchon
scribens hoc de deo patre omnipotente. Omni igitur sensu qui corporale
aliquid de deo intelligi suggerit prout potuimus dicimus secundum uerita
tem quidem deum incomprehensibilem esse atque inestimabilem. Si quid
enim illud est quod sentire uel intelligere de deo potuerimus multis mo
dis longe eum meliorem esse ab eo quod sensimus necesse est credi. Sic
enim si uideamus aliquam uix posse scintillam luminis aut breuissime
lucerne lumen aspicere et eum cuius acies oculorum plus luminis cape
re quam supra diximus non ualet. Si uelimus de claritate ac splendore solis
edocere nonne oportebit nos ei dicere: quia omni hoc lumine quod ui
des ineffabiliter melior ac purior solis est splendor: ita mens nostra
est intra carnis et sanguinis claustra concluditur et pro talis materie
participatione hebetior ac obtusior redditur illic et ad comparisonem
nature corporee longe precellens habetur: tamen cum ad incorporea ni
tatur atque eorum intuitionem rimatur: tunc scintille alicuius lucer
ne uix obtinebit locum. Quid autem in omnibus intellectualibus id est in
corporeis tam prestant omnibus tam ineffabiliter atque inestimabiliter
precellens quam deus? Vixque uera acie hunc mentis intendi atque intueri
quis sit purissima mens ac limpidissima non potest. Verum non ui
detur absurdum si ad euidentiores rei manifestationem etiam alia
utamur similitudine. Interdum oculi si ipsam naturam lucis id est sub
stantiam solis intueri non possint: splendorem uero eius uel radios fe
nestris forte uel quibuslibet luminum breuius receptaculis infusus
intuentur considerare possumus sicut ipse uel fons quous sit corpori lu
minis. Ita ergo quasi radij quidem sunt dei uere opera diuine prouiden
tie et ars universitatis huius ad comparisonem substantie ac natu
re. Quia ergo mens nostra ipsum per se ipsum sicut est non potest intueri:
ex pulchritudine operum et decore creaturarum parentem universitatis
intelligit. Non ergo corpus aliquod aut in corpore esse putandus est deus.
sed intellectualis natura simplex nihil omnino adiunctionis admittit
ut ne maius aliquid et inferius in se habere credatur. sed ut sit ex omni

nature.

patre monas & ut ita dicam quas & mens ac fons ex quo initium totius
intellectualis nature uel mentis est. Mens uero ut moueatur & ope-
tur non indiget loco corporeo neque sensibili magnitudine uel corporali
habitu aut colore neque alio ullo prorsus indiget horum que corporis
uel materie propria sunt. propter quod natura illa simplex & tota mens ut
moueatur uel opetur aliquid nihil dilationis aut cunctationis habere pot-
ne per huius adiunctionem cunctis sibi uel inhiberi aliquatenus uideatur
diuine nature simplicitas quod est principium omnium compositum
inueniatur & diuersum & si multa non nunquam oportet totius corpo-
ris admixtionis alienum una sola ut ita dixerim deitatis specie con-
sistere. Hoc in primo libro per archon scribit de diuina natura. In secundo
uero quia idem deus ueteris et noui testamenti sit hoc modo refert.
His per ordinem prout potuimus breuiter digestis consequens est secu-
dum id quod ex initio propositum est confutare etiam eos qui putant
aliud deum esse patrem domini nostri iesu christi preter illum qui ul-
moysi responsa legis dabat uel prophetas mittebat qui est deus patrum abra-
am isaac & iacob. Oportuit enim primo in hac nos fidei ratione firma-
ri. Considerandum est ergo illud quod frequenter in euangelis dicitur
& in singulis quibusque domini & saluatoris nostri gestis adiungitur
ut impleatur quod dictum est per prophetam illum et illum cum manife-
stum sit prophetam illius dei qui mundum fecit. Ex ipa ergo consequentia
concluditur qui prophetas misit de christo que gerenda erant ipse predixit.
Et dubium non est quod hoc non alienus quis ab eo sed pater ipsius
predicabat. Sed et illud quod frequenter exempla de ueteri testamento
a saluatore proferuntur uel ab apostolis eius non aliud indicat nisi quod
auctoritas ueteribus a saluatore et ab eius discipulis adhibetur. Sed et il-
lud quod ad benignitatem prouocans discipulos suos saluator dicit.
Estote perfecti sicut et pater uester celestis perfectus est: qui solem suum
oriiri iubet super bonos & malos: & pluit super iustos et iniustos. Cui
uis etiam exigue intelligentie uero euidentissimum suggerit intelle-
ctum quod non alium admirandum proponit discipulis suis deum
nisi factorem solis & imbrium prebitorem. Post hoc in consequenti-
bus multis argumentis atque exemplis scripturarum affirmans
ostendit quoniam unus atque idem deus deus est legis et euangelio-
rum prophetarum & apostolorum iustus & bonus uisibilium ac totius uniu-
satis dominus. Quomodo ergo senserit de deo patre ex his scriptis que
supra exposuimus clariuit. Videamus ergo nunc qualiter de filio dei
differat. Pro uiribus igitur nostris perexiguas considerata ex opum
suarum magis quam ex nostris sensus contemplatione diuina natura utriusque
nihilominus creaturis eius uisibilibus que rursum contemplantur:

uirtutum

quia non omnia uel oculis uidere potest humana fragilitas uel ratione com-
plecti eo quod omnium rationabilium infirmius & fragilius animal
sumus homines. Prestantiora enim sunt ea que uel in celo uel super ce-
los habentur. Superest ut harum omnium creaturarum & dei medium et me-
diatorem queramus quem paulus apostolus primogenitum omnis creatu-
re pronuntiat. videntes enim ea que de eius maiestate in scripturis san-
ctis referuntur & intuentes quod imago inuisibilis dei primogenitus
omnis creature dicatur & quod in ipso creata sunt omnia siue que in ce-
lis siue que in terra sunt uisibilia et inuisibilia siue troni siue domina-
tiones siue principatus siue potestates omnia per ipsum et in ipso creata
sunt & ipse est ante omnes & omnia illi constant quod est caput om-
nium: solus habens caput deum patrem sicut scriptum est. Caput
autem christi deus uel prouidentis etiam quod scriptum est. quoniam ne-
mo nouit patrem nisi filius: neque filium quis nouit nisi pater. Quis
enim nosse potest que sit sapientia nisi qui genuit eam? aut quis
ad liquidum que sit ueritas nouit nisi ueritatis pater? quis certe
uniuersam uerbi sui naturam que ipsius dei qui ex deo est inuesti-
gare potuit nisi solus deus apud quem erat uerbum. Vnde pro cer-
to habere debemus quod hoc uerbum siue ratio dicenda hanc sapie-
tiam hanc ueritatem nullus alius nisi pater nouit de quo scriptum
est ne ipsum quidem mundum capere posse arbitror libros que scribe-
tur de gloria et de maiestate filii dei. Impossibile namque est tantis co-
mittere ea que ad saluatoris gloriam pertinent. Vnum illud testi-
monium de deitate filii dei ex illis libris protulimus qui maxime
ab accusatoribus arguuntur: dubium autem non est quod eodem
sensu etiam in ceteris sentiant: nec sibi ipsi sit contrarius. De eo quod
non sit pater antequam filius sed coeternus sit filius patri: in primo li-
bro de genesi hoc ait. Non enim deus cum prius esset pater postea
pater esse cepit uelut impeditus aliquibus ex causis quibus homines
mortales impediti solent: ut non statim ex quo sunt et patres esse pos-
sint. Si enim semper perfectus est deus nec deest ei uirtus qua pater sit
& bonum esse patrem talis filii: & quid differat: aut quid hoc bono
se fraudat & non statim si uerba dicat per se patre efficitur pater. Id ipsum
autem etiam de spiritu sancto dicendum.

Aliud testimonium de eadem re ex libris epistolę ad hebreos.

Lux autem eterna quid aliud sentiendum est quam deus pater qui nunquam fu-
it quando lux quidem esset: splendor uero ei non adesset. neque enim
lux sine splendore suo unquam intelligi potest: quod si uerum est nunquam
filius filius non fuit. Erat autem non sicut de eterna luce diximus
innatus: ne duo principia lucis uideamur inducere: sed sicut inge-

nite lucis splendor ipsam illam lucem initium habens ac fontem natu-
tus quidem ex ipsa: sed non erat quando non erat.

Aliud testimonium de eadem re de libris eplę ad Romanos.

Quod promiserat inquit per prophetas suos in scripturis sanctis de filio
suo qui cum secundum carnem factus ex semine dauid: factus est qd'
ante non erat. Manifestum est enim quod scdm carnem non erat prius:
secundum spiritum uero erat ante: et non erat quando non erat. Itē
in primo libro per archon quod extra ullum initium est generatio fi-
lij dei. Si ergo semel recte receptum est unigenitum filium dei sapiam
eius esse substantialiter subsistentem. Nescio si iam ultra euagari se-
sus noster debeat ad suspicandum ne forte ipsa subsistentia eius corpore
um aliquid habeat: cum omne quod corporeum est uel habitu uel
colore uel magnitudine designetur. Et quis unq̄ sani sensus habitum
uel colorem aut mensurę magni magnitudinem in sapientia requi-
siuit: per quod sapientia est. quō aut extra huius sapientie generatione
fuisse aliquando deum patrem uel ad punctum momenti alicuius po-
test quis sentire uel credere qui tamen prius aliquid de deo intelligere
nouerit uel sentire: Aut enim non potuisse deum dicere generare sapi-
entiam anteq̄ generaret ut eam que non erat postea genuerit. Aut po-
tuisse quidem. et quod nec suspicari quidem de deo fas est noluisse ge-
nerare: quod utrumq̄ et absurdum esse et impium omnib; patet: id
est ut ex eo quod non potuit deus proficeret ut posset: et ex eo cum posset
dissimularet generare sapiam. pp̄ quod nos semper deum patrem noui-
mus unigeniti filij sui ex ipso quidem nati. & quod est ab ipso trahetur
sine ullo tamen uitio non solum eo quod aliquibus ip̄um spacijs distin-
gui potest: sed ne ullo quidem quod sola apud semetip̄m mens inueni so-
let: et nudo ut ita dixerim intellectu atq; animo conspiciari. Extra omne
ergo quod uel dici uel intelligi potest initium generatam esse credendū
est sapientiam;

Aliud testimonium de eisdem.

Qui aut initium dat uerbo dei uel sapientie dei intueatur ne magis in
ipsum ingentum patrem impietatem suam taceat: cum cum neget sem-
per patrem fuisse et uerbum genuisse: & habuisse sapientiam anteciori-
bus uel temporib; uel seculis: uel si quid illud est quod nominari potest;

Item aliud testimonium de eisdem.

Efficitur ergo uirtus altera pp̄rietate subsistens: ut ait sermo scripture
Vapor quidem prime et ingentis uirtutis dei hoc quidem quod est in
de trahens non est autem quando non fuerit. Si enim quis uoluerit di-
cere quasi prius non extiterit: sed postea ad subam uenerit dicat causam
quare qui eam substituit. pater aut hoc non fecerit: quod si aliquid in

initium dedit: quod vapor iste ex dei uirtute processerit: iterum inter-
rogabitur quare non & ante illud quod dixit initium et ita semper de
anterioribus inquiretes et uerbo interrogationis ascendentes pueniamus
in illum intellectum: ut quoniam semper et poterat deus et uolebat: &
nunquam uel decessit uel causa aliqua existeret ei potuit: ut non hoc quod bonum
est et uolebat semper habuerit. Ex quo ostenditur semper fuisse vaporem
istum uirtutis dei nullum habentem initium nisi ipsum deum. Neque enim
decebat aliud ei esse initium nisi ipsum unde est et nascitur deum: secun-
dum apostolum uero dicentem quia christus dei uirtus est. Iam non solum ua-
por uirtutis dei: sed uirtus ex uirtute dicenda est;

Item aliud testimonium de eis est:

Sempiternum dicitur uel eternum proprie quod neque initium ut esset ha-
buit: neque cessare unquam potest esse quod est. Hoc autem designatur apud io-
hannem cum dicit: Quoniam deus lux est ita ut eternitatis splendor
sit sapientia. Quod si integre intelligatur manifeste declarat quod sub-
sistentia filii ab eo patre descendit: sed non temporaliter. neque ab ullo
alio initio nisi ut diximus ab eo deo.

Item de coeternitate filii et inseparabilitate eius a patre aliud testi-
monium de libro primo.

Infandum autem est et illicitum deum patrem in generatione unigeni-
ti filii sui atque in substantia eius exequare alicui uel hominum uel ali-
orum animantium generationi: sed necesse est exceptum aliquid esse
& deo dignum: cuius nulla prorsus comparatio non in rebus solum
sed ne in cogitatione quidem uel sensu inueniri potest: ut humana
ratio uel mens possit apprehendere quomodo ingenuus deus pater effici-
tur ingenui filii. Est namque ita eterna ac sempiterna generatio sicut sple-
dor generatur ex luce. Non enim per adoptionem spiritus filius fit ex-
trinsecus: sed natura filius est;

Item de eodem aliud testimonium

Videamus ergo quis sit saluator noster. Splendor dicitur glorie: id est et-
erne lucis splendor. Et certum est quod splendor ex lumine inseparabi-
liter generatur. & donec permaneat lux permanet semper splendor.
Saluator ergo noster qui sapientia est sapientia autem dei: ipsa est splen-
dor eterne lucis inseparabiliter et indefinenter generatur ex patre. Sic enim
et ipsa de se sapientia per salomonem dicit. Ante omnes colles generat
me. Non enim dixit. ante omnes colles genuit me: sed generat me.
in quo significantia sempiternitatis est. Tempus est nunc nos pro uiri-
bus de spiritu sancto pauca describere: quoniam dominus & saluator
noster in euangelio secundum iohannem paraclitum nominauit. Sicut
enim idem ipse deus atque idem ipse christus: ita et idem ipse spiritus sanctus

est qui etiam in prophetis et in discipulis fuit: id est siue in illis qui ante aduentum xpi deo crediderunt: siue in his qui per xpm confugerunt ad eum. & duos quidem deos audiui mus auisos esse hereticos dicere: et duos xpos: duos autem spiritus sanctos nunquam audiui mus ab aliquo predicari. *Quod eadem sit inconuertibilitas spiritus sancti que patris et filij: de primo libro per yarchon.*

Nulla ergo natura est secundum quod nos sentimus que non possit recipere malum. Sed non idcirco confirmamus omnem naturam recepisse malum: id est malum effectum. Sed sicut est dicere: quia omnis hominis natura recipit ut possit nauigare: non tamen ex eo etiam omnis homo nauigauit. Et iterum omni homini possibile est discere artem grammatice uel medicinam: non tamen idcirco ostenditur omnis homo uel medicus esse uel grammaticus: Ita si dicimus nullam esse naturam que non possit recipere malum: non tamen continuo etiam recepisse malum designatur. Et rursum nulla natura est que non recipiat bonum: & tamen idcirco non omnis natura probabitur recepisse quod bonum est. Et post pauca addidit. Nulla ergo natura est que non recipiat malum excepta dei natura que fons omnium & xpi sapientia est. Sapientia utique stultitiam recipere non potest. & iniustitia est. Iustitia autem nunquam profecto iniustitiam capiet. & uerbum est uel ratio que utique irrationabilis effici non potest. Sed lux est et lucem certum est quod tenebre non comprehendant. Similiter autem et natura spiritus sancti que sancta est non recipit pollutionem. Naturaliter enim uel substantialiter sancta est: si qua autem alia natura sancta est ex assumptione hoc uel inspiratione spiritus sancti habet ut sanctificetur non ex sua natura hoc possidentis: sed accidentis propter quod & decedere potest quod accidit. Ita et iniustitiam accidentem quis habere potest: unde et decedere eam possibile est. Sed et sapientiam quis accidentem nihilominus habet quousque in nostra sit positum potestate studio nostro & uite merito si sapientie operam demus effici sapientes & si semper ad studij gerimus si semper sapientie participamus. & id nobis uel plus uel minus accedat uel prouideat merito uel pro studij quantitate.

Quod equalis sibi sit trinitas & quod spiritus sanctus non sit creatura de primo libro per yarchon.

De spiritu uero sancto quia et multe nos scripture docuerunt: sicut dauid in quinquagesimo psalmo dicit. & spiritum tuum ne auferas a me. Et in danieli dicitur spiritus sanctus qui est in te. In nouo uero testamento abundantibus testimonijs edocemur. Cum spiritus sanctus super xpm descendisse prescribitur. & cum ipse dominus insufflauit in apostolos post resurrectionem dicens Accipite spiritum sanctum.

& ad Mariam dicitur ab angelo. Spiritus sanctus ueniet super te. Pau-
 lus uero docet quia nemo potest dicere dñm iesum nisi in spiritu sancto.
 Et in actibus apostolorum per impositionem manuum apostolicarum
 spiritus sanctus dabatur in baptismo. Ex quibus omnibus didicim⁹
 esse tante & auctoritatis et dignitatis substantiam spiritus sancti
 ut salutare baptismum: non aliter nisi excellentissime omnium tri-
 nitatis auctoritate: idest patris & filij & spiritus sancti cognomina-
 tione compleatur & innato deo patri & unigenito eius filio nomē
 quoq; sancti spiritus copuletur. Quis ergo non obstupescat quāta
 maiestas sit spiritus sancti: cum eum qui dixerit uerbum in filiū
 hominis uideat sperare ueniam posse: eum uero qui in spiritum
 blasphemauctit ueniam non habere: neq; in pñti seculo neq; in fu-
 turo. Et post pauca adiecit. Verumtamen usq; ad presens nullum
 sermonem in scripturis sanctis inuenire potuimus per quem spi-
 ritus sanctus factura esse uel creatura diceretur. Et in scriptis com-
 plurib; testimonijs de uirtute spiritus sancti. Post aliquanta etiam
 hec adiecit. Sed reuelante filio cognoscit patrem. Spiritus sanctus er-
 go ex ignorantia ad scientiam uenit: quod utiq; et impium pariter
 & stultum est spiritum sanctum confiteri et ignorantiam ei ascribere.
 Non enim cum aliud aliquid esset antea q̄ spiritus sanctus per pro-
 factum uenit in hoc ut cēt spiritus sanctus: ut quis audeat dicere q̄
 tunc quidem cum nondum esset spiritus sanctus ignorabat patre.
 postea uero q̄ recepit scientiam etiam spiritus sanctus effectus est. Qd
 si esset nunq̄ utiq; in unitatem trinitatis: idest dei patris inconuer-
 tibilis et filij eius etiam ipse spiritus sanctus haberetur: nisi quia et
 ipse semper erat spiritus sanctus. Et post pauca adiecit. Rectum ta-
 men uidetur inquirere quid cause sit quod qui regeneratur p̄ deū
 saltem opus habet & patre et filio et spiritu sancto non percepturus
 salutem: nisi sit integra trinitas: ne possibile sit esse participem fi-
 lij uel patris uel filij sine spiritu sancto: de quibus discutientes sine
 dubio necessarium erit ut opationē spiritalem spiritus sancti spalem
 etiam patris uel filij. Describam⁹ arbitror ergo opationem quidem
 esse patris & filij tam in sanctis q̄ in peccatorib; irrationabilib; homi-
 nib; et in multis animalib;: sed et in his quę ex anima sunt & in oī-
 bus omnino que sunt opationem uero spiritus sancti nequaquā prors⁹
 incidere uel in ea quę animata quidem sed muta sunt: sed ne in illis
 quidem inueniri qui rationabiles quidem sunt sed in malitia posi-
 ti nec omnino ad meliora conuersi. In illis que solis arbitror ēē opus
 spiritus sancti qui iam se ad meliora conuertunt & per uias iesu xpi
 incedunt: idest qui sunt in nouis actibus et in deo permanent.

Quoniam autem opatio patris et filij est et in sanctis & in peccatoribus manifestatur ex eo quod omnes qui rationabiles sunt uerbi: id est rationis participes sunt: & per hoc uelut semina quedam insita sibi gerunt sapientie et scientie quod est xpus: sed et hoc ipsum quod est et pmanet. Omnis creatura opatio est dei patris qui dixit. ego sum qui sum que peruenit super omnes. ipse est enim qui solem suum uiber oriri super bonos et malos et pluit super iustos et iniustos. Et post multam de patre et filio per scripturatum exempla assertionem addidit hoc. Spiritus uero sancti participationem a sanctis tantummodo haberi inuenimus: pp quod dicitur. Nemo potest dicere dominum iesum nisi in spiritu sancto. & uix aliquando ipsi apostoli digni habentur audire. Accipietis uirtutem spiritus sancti in uos. propter quod et consequens puto quia qui peccauerit in filium hominis uenia dignus est pro eo quod is qui uerbi uel rationis est participes si desinat rationabiliter uiuere uidetur in ignorantiam uel stultitiam decidisse: et pp hoc ueniam promereri. qui aut iam dignus est habitus spiritus sancti participatione et recto fuerit conuersus hic re ipsa et ope blasphemasse dicitur in spiritum sanctum.

Qz sicut pater nouit initia omnium que sunt & fines: sic et filius sic et spiritus sanctus scit eo quod deum possibile est omnem creaturam cognoscere de quarto libro per archon

Paulus apostolus per sanctum spiritum qui persequatur etiam profunda dei altitudinem diuinarum sapientie et scientie dei scrutans nec tamen ad finem ut ita dixerim et ad intimam cognitionem pualis peruenire desperatione rei et stupore proclamat et dicit. O altitudo diuinarum scientie et sapientie dei. Et qm desperationem perfecte comprehensionis hic exclamauerit audi ipm dicentem. Qz inscrutabilia sunt iudicia dei et q inuestigabiles uias eius. Non enim dixit difficile posse iudicia dei scrutari: sed omnino non posse iudicia dei. Nec dixit difficile inuestigari posse uias eius. sed non posse inuestigari. Quam tuncq; enim quis scrutando promoueat et studio interiore proficiat: gratia quoq; dei adiutus sensuq; illuminatus ad pfectum finem eorum que requiruntur peruenire non poterit. nec omnis mens que creata est possibile habet illo genere comprehendere: sed cum inuenitur aliqua tulum ex his que queruntur iterum uidet alia que querenda sunt: quod si et ad ipsa peruenit multo iterum plura ex illis que queri debeant providebit. Propter quod & sapientissimus salomon naturam rerum per sapientiam continens ait. Dixi sapiens efficiar et ipsa sapientia longe facta est a me longe plus q erat. Et altitudinem profundam quis inueniet si et isaias sciens rerum initia a natura mortali inueni

ri non posse: sed ne ab his quidem naturis que quis digniores sunt quam humana est facte tamen et ipse sunt uel create. Sciens ergo quod a nulla harum neque initium neque finis inueniri potest aut priora que fuerit dicere et sciemus quia dei estis. Nam & hebreus doctor tradebat pro eo quod initia omnium uel finis non possent ab ullo comprehendere nisi tantummodo a domino iesu christo et a spiritu sancto. Idcirco aiebat per figuram uisionis isaiam dixisse duos seraphim solos qui duabus quidam alijs operiunt faciem dei duabus uero pedibus & duabus uolare eos: et clamantes ad inuicem sibi et dicentes Sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth: plena est uniuersa terra gloria tua. Quod ergo sola seraphim utraque alas suas habent in facie dei et in pedibus eius uidendum est pronuntiare quod neque exercitus sanctorum angelorum neque sancte sedes neque dominationes neque principatus neque potestates scire possunt initium omnium integre et finem uniuersitatis. Sed intelligendum est sanctos istos quos enumerauimus spiritus et uirtutes proximae quidem esse ipsis initijs: sed attingere tantum quantum consequi valeant reliqui. Verum tamen quantum illud est quod reuelante filio dei ac spiritu sancto didicerint iste uirtutes quam plurima quidem assequi poterunt. in multo plura priores inferioribus. Omnia tamen comprehendere impossibile eis est: quia scriptum est quam plurima ex operibus dei in secretis sunt. Unde & optabile est ut pro uiribus se unusquisque semper extendat ad ea que priora sunt: ea que retrorsum sunt obliuiscens tam ad opera meliora quam etiam ad sensum intellectumque puriorem per iesum christum saluatorem: cui est gloria in secula seculorum amen.

In omni orbe terrarum in omni grece atque exterioribus nationibus innumeri sunt et immensi qui relictis patrijs legibus et his quos putant deos uel ob repugnantiam moysi legis in disciplinam se christi cultumque tradiderunt. Et hoc non sine ingenti odio eorum qui simulachra uenerantur: ita ut ab his frequenter et cruciatibus affligantur: nonnunquam etiam agantur in morte. Amplectuntur tamen et cum omni affectu custodiunt doctrinam christi sermonem. Et est uidere quomodo breui tempore ipsa religio circuitu penis cultorum mortibusque proficiens: sed et bonorum direptionibus atque omni ab his afflictionum genere tolerato. Et eo maxime mirum est quod nec doctores quidem ipsi uel satis idonei sunt satis plures patre tantum sermo iste in omni orbe terrarum: ita ut greci ac barbari sapientes et insipientes religionem christi sane doctrinam suscipiant. Ex quo dubium non est non hoc humanis uiribus aut operibus agi: ut cum omni potestate et persuasionem sermo iesu christi apud omnium mentes atque animos com-

ualeat. Nam et predicta esse ab eo hec ipsa et diuinis ab eo responsis
confirmata: manifestum est cum dicit quia apud presides et iudices
adducimini pp me in testimonium ipsi et gentibus. Et iterum mi
hi dicent in illa die multi Domine domine nonne in nomine tuo
manducauimus & bibimus: & in nomine tuo demonia eiecimus.
& dicam eis discedite a me oparij iniquitatis nunq uos cognoui. Que
si ita quidem dicta ab eo fuissent: nec ad finem tamen ea que predi
cta sunt peruenissent fortassis minus esse uera uiderentur: nec habere
aliquid auctoritatis. Nunc uero cum in effectum res que fuerant ab
eo predictę perueniant cum tanta aut pte atq; auctoritate predi
cta sunt: manifestissime declaratur deum uere esse qui homo factus
salutaria precepta hominib; tradidit. Quid uero inde dicendum
est quod pphete de ipso ante predixerint non cessaturos principes ex iu
da: neq; duces ex semorib; eius: usquequo ueniat ille cui repositum est
regnum: scilicet ut usquequo ueniat expectatio gentium. Manifestus
sunt enim ex ipsa historia apparet et ex his que hodie prouidentur: quia
ex temporibus xpi ultra reges apud iudeos non extiterint. sed et omnes
ille ambitiones iudaice in quibus iactantie q plurimum gerebant: &
in quibus gloriabantur id est uel de templi decore uel de altaris insigni
bus atq; omnibus illis sacerdotalibus infulis indumentisq; pontifi
cum simul uniuersa destructa sunt. Completa est eni propheta que
dixerat per dies multos sedebunt filij israel sine rege sine principe. no
erit hostia nec altare nec sacerdotium nec responsa. His ergo testimoni
is utimur aduersus eos qui uidentur asserere de his que in genesi ad
iacob dicta sunt de iuda et dicunt permanere principem ex genere iu
de: istum uidelicet qui est gentis ipsorum princeps quem nominant
patriarcham: nec deficere posse de semine eius qui permaneant usq;
ad aduentum eius xpi quem sibi ipsi describunt. Sed si uerum est qd
ait ppha quia dies multos sedebunt filij israel sine principe: nec est sac
ficium nec altare nec sacerdotium. Et ex quo subuersum est templum
nec hostię offeruntur: nec altare inuenitur: nec sacerdotium constat:
certissimum est defuisse principem ex iuda sicut scriptum est & ducē
ex semoribus eius usquequo ueniat ille cui ē repromissum. Constat ergo
quia uenit ille cui repositum est: quod manifeste uidetur impletū de
multitudine eorum qui per xpm deo ex diuersis gentib; crediderunt.
Sed et deuteronomij cantico per pphetam designatur pro peccatis pri
oris ppli futuram ēē insensate gentis deletionem non aliam utiq; q
hec que per xpm facta est: sicut enim ait. Exacerbauerunt me in si
mulacris suis: et ego in celo concitabo eos. Est ergo satis euidenter agno
scere quemadmodum hebrei qui deum exacerbasse dicuntur in his

qui no
in celo
christi
tionem
nem
di elegi
ergo glo
tur car
quid d
cto: ubi
decoru
bijs tur
et aliq
fide p
tudo p
& domi
terr. D
tr con
Sator
ex genti
uam
ducent
te enu
amor
pphera
gentes
discip
tem in
inuet
plurimi
quid ta
omni u
cum m
ma hoc
fietiam
uideret
a malit
re filiu
fabulam
bus vale

qui non sunt dii et irritasse eum in simulacris suis irritati sunt ipsi et
 in celotipiam per gentem insipientem quam deus elegit per aduentum
 christi iesu et discipulos eius. Sic enim dicit apostolus. Videte enim uoca-
 tionem uestram fratres: quia non multi sapientes inter uos secundum car-
 nem: non multi potentes: non multi nobiles. Sed que stulta sunt mun-
 di elegit deus et ea que non sunt: ut ea que erant prius destrueret. Non
 ergo gloriatur carnalis israel: ita enim in apostolo uocatur. Non inquam glorie-
 tur caro in conspectu dei. Sed de his que in psalmis prophetantur de christo
 quid dicendum est: in eo maxime qui superscribitur cantuum pro dile-
 cto: ubi refertur quia lingua eius calamus scribe uelociter scribentis
 decorus specie super filios hominum: quoniam effusa est gratia in la-
 bijs tuis. hoc est quod breui tempore transacto doctrine eius anno enim
 & aliquot mensibus docuit. Vniuersus tamen orbis predicatione ac
 fide pietatis eius impletus est. Orta est enim in diebus eius iustitia et mul-
 tudo pacis permanens usque ad finem: qui finis ablatis lunis appellata est
 & dominatur a mari usque ad mare et a flumine usque ad fines orbis
 terre. Datum est autem et signum domui dauid. Virgo enim in ue-
 tre concepit et peperit emanuel: quod interpretatur nobiscum deus.
 Scitote gentes et uincimini. Victi enim nos sumus & superati sumus
 ex gentibus: et uelut exuiis eius existimus qui eius gratie colla nostra sub-
 iecimus. Sed et locus natiuitatis eius predictus est in michea propheta
 dicente. Et tu bethleem iuda nequaquam exigua es in ducibus iuda: ex-
 te enim exiet dux qui regat populum meum israel. Sed et septimane
 annorum implete sunt usque ad christum ducem quas predixerat daniel
 propheta. Adest nihilominus et is qui per iob predictus est beluam in-
 gentem consumpturus: qui et dedit potestatem familiaribus suis
 discipulis calcare super serpentes et scorpiones et supra omnem uirtu-
 tem inimici nihil ab eo nocendi. Hec est de summis rebus id est de
 sancta trinitate origenis fides quam ex paucissimis testimonijs de quibus
 plurimis eius uoluminibus assumptis edocuimus. Et quid tam rectum
 quid tam uerum: quid tam catholicum: quid certe ad instructionem
 omnium magis utile uel apud istos certe ipsos qui inimica aduersus
 eum mente deficiunt: quid tam irreprehensibile. Et quidem in sum-
 ma hoc potuisset de fidei eius documento ac probatione sufficere: ni-
 si etiam ad reliqua que eum criminantur respondere necessarium
 uideretur. Inuocamur tamen que sunt istis ipse criminationes que
 a maliuolis intenduntur. Prima est illa qua aiunt eum innatum dice-
 re filium. Secunda quod eum dicunt per prolationem secundum valentinij
 fabulam in subsistentiam uenisse filium dicere. Tertia que et his omni-
 bus valde contraria est quod dicunt eum secundum arteman uel paulum sa-

mosathentum putum hominem idest non etiam deum dicere xpm fi-
lium dei. Post ista est que omnibus aduersatur istis: cetera enim est mali-
cia quod dicunt eum dicere docti idest putatiue tantum et per alle-
goriam: non secundum ea que per historiam referuntur. gesta et omnia
que a saluatore gesta sunt. Alia quoque criminatione qua asserunt eum duos
xpos predicare. Addunt illud quoque quod historias corporales que per omnes
sanctam scripturam referuntur de gestis sanctorum penitus denegat.
Sed de resurrectione mortuorum et de impiorum penis non leui impug-
nant eum calumnia uelut negantem peccatoribus inferenda et sup-
plicia: Quidam uero disputationes eius uel opiniones quas de anime
statu uel dispensatione differunt culpant. Ultima uero omnium est
criminatione illa que cum omni infamia dispergitur in censuratos eos
idest quod humanas animas in muta animalia uel serpentes uel pecu-
des asserat transmutari post mortem: & quod etiam ipse mutorum ani-
malium anime rationabiles sint. Quam criminationem idcirco nouis-
simam posuimus ut plura de libris eius coacervantes exempla euidenti-
us eorum falsitas nosceretur. Si ergo bene meminimus ordinis criminati-
onum que supra conscripsimus: incipiamus a prima quod ex deo pa-
tre natus est filius et unus cum patre est substantie: alienus uero a
substantiis creaturarum ex primo libro eplae ad romanos. Querat fortas-
sis aliquis Si filius caritas est precipue pro hoc quod iohannes ad deum pa-
trem retulit hanc uocem dicens: quia deus caritas est. Sed rursus ex ea-
dem epla proferemus et illud quod ait. Carissimi diligamus inuicem quoniam
caritas ex deo est: qui ergo docet quia deus caritas est: ipse iterum docet ca-
ritatem esse ex deo: quam caritatem non credo esse alium nisi unigeni-
tum filium eius. Et sicut deum ex deo ita caritatem ex caritate progeniti.
De eodem in quinto libro de euangelio secundum iohannem: Unigeni-
tus filius saluator noster qui solus ex patre natus est: solus natura et
non adoptione filius est. Item ipso libro. Unus ergo est uerus deus qui so-
lus habet immortalitatem: lucem habitat inaccessibilem unus & uerus
deus ne scilicet multis ueri dei nomen conuenire credamus. Ita ergo et
hi qui accipiunt spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba
pater: filij quidem dei sunt: sed non sicut unigenitus filius. Unigenitus
eum natura filius et semper et inseparabiliter filius est. Ceteri uero pro eo
quod susceperunt in se filium dei potestatem acceperunt filij dei fieri: quod
tamen non ex sanguine neque ex uoluntate carnis neque ex uoluntate uiri
sed ex deo nati sunt: non tamen ea natiuitate sunt nati qua natus est u-
nigenitus filius. Propter quod quantum differentiam habet uerus deus
ad eos quibus dicitur ego dixi di estis tantam habet differentiam uerus
filius ad eos qui audiunt filij excelsi omnes. De libris eplae ad hebreos quo

cū filio

unus est cum

unus est cum patre filius id est unius cum patre substantie: alienus autem
 a substantiis creaturæ. Interrogemus iterum eos quos piget confiteri de-
 um esse filium dei: quomodo poterat sola humana natura nihil in se ha-
 bens extremum. neque aliud diuine sube hereditate capere omnem princi-
 patum et omnem potestatem et uirtutem et his omnibus prefetti ac spo-
 ni a patre. Unde rectius uidetur quod prestantior esse debeat his qui her-
 ditatem caput et gē utique et suba et subsistentia uel natura atque omni-
 bus quibus modis debet esse prestantior. Et post pauca in eodem libro cū
 autem discutitur hoc quod dictum est de filio dei quod sit splendor gloriæ.
 necessario uidetur differendum et illud quod dictum est non solum
 quia splendor lucis æternæ: sed et quod huic simile in sapientia salomōis
 refert: in qua se ipsam sapientia describit dicens. Vapor est enim uirtutis
 dei et aporoa gloriæ omnipotentis purissima. Et post aliquanta. Opor-
 tet autem scire nos quia per ineffabilia quedam et secreta ac recon-
 dita quedam modum sibi faciens scriptura sancta conatur homini-
 bus indicare et intellectum suggerere subtilem. Vaporis enim nomen
 dicens. quod ideo de rebus assumpsit: ut ex parte aliqua intelligere pos-
 sumus quoniam xp̄us qui est sapientia sedum similitudinem eius
 vaporis qui de suba aliqua corporea procedit: sic etiam ip̄e ut quidam
 vapor exprimitur de uirtute ipsius dei: sic et sapientia ex eo procedet
 ex ipsa dei substantia gēatur. Sic nihilominus et sedum similitudinem
 corporalis aporoa esse dicitur aporoa gloriæ omnipotentis pura qd
 & sincera. Que utique similitudines manifestissime ostendunt comuni-
 onem substantie eē filio cum patre. Aporoa enī homouision uidetur
 id est unius substantie cum illo corpore ex quo est uel aporoa uel uapor.
 Satis manifeste ut opinor et valde euidenter ostensum est quod filiū
 dei de ipsa dei substantia natum docerit id est homouision quod est ei-
 dem cum patre substantie et non esse creaturam neque per adoptionem.
 sed naturā filium uerum ex ip̄o patre generatum. Superest ut secunde
 criminationi illate sibi ab accusatoribus per nos sed suis uerbis responde-
 at duobus uel tribus testimoniis adhibitis: quibus equum est sedum le-
 gem nr̄am omne uerbum stare quod non per prolationem natum di-
 cat filium dei esse sedum ualentini impietatem. Ego arbitror quod suf-
 ficere debeat uoluntas patris ad subsistendum hoc quod uult pater.
 volens enim non alia uia uiuit nisi que cōsilio uoluntatis profer-
 tur. Ita ergo et ab eo filij subsistentia generatur quod necesse est in pri-
 mis suscipi ab his qui nihil ingenuum id est innatum preter solum
 deum patrem farentur. Obseruandum namque est ne quis incurrat
 in illas absurdas fabulas eorum qui prolationes quasdam sibi ipsas
 depingunt: ut diuinam naturam in partes uocent: et deum patre

cū filio

quantum in se est diuidant. Cum hoc de incorporea natura uel leuiter
suspiciari non solum extreme impietatis sit: uerum etiam ultime in
sapientie: nec est ratio uel intelligentia consequens: ut incorporee natu
re substantialis diuisio possit intelligi: magis uero sicut uoluntas pro
cedit e mente: et neq; partem aliquam mentis secat: neq; ab ea sepa
tur aut diuiditur: tali quadam specie putandus est pater filium ge
nuisse imaginem scilicet suam. Ut sicut ipse est inuisibilis per natura:
ita imaginem quoq; inuisibilem genuerit. Verbum enim est filius
& ideo nihil in eo sensibile intelligendum est: sapientia est: & in sapien
tia nihil corporeum suspicandum. Lumen est uerum quod illuminat
omnem hominem uenientem in hunc mundum: sed nihil habet ad
solis huius lumen. *De his ipsis ex quarto libro periyarchon.*

Tempus est decursus his que de patre & filio & spiritu sancto differui
mus. de his quoq; que a nobis fuerant pauca repetere. Deus pater cu
& inuisibilis sit et inseparabilis a filio non per prolationem ut quida
putant generatus est. Sicut prolatio est filius patris prolatio uero dicit
que talem significat generationem qualis animalium uel hominum solet
esse progenies necessario corpus est et is qui protulit et is qui prolatus e.
Tum deinde in consequentibus uehementius aduersum valentinum he
resim talia describentem inuictus longe his contrariam suam sente
tiam secundum catholice fidei protulit ueritatem.

Ex secundo libro secundum iohannem de his ipsis;

Vnigenitus ergo deus saluator noster solus a patre generatus natura &
non adoptione filius est. Natus est aut ex ipsa patris mente sicut uo
luntas ex mente. Non enim diuisibilis est diuina natura idest ingeni
ti patris ut putemus uel diuisione uel imminutione sube eius filium
e progenitum sed mens siue quid aliud similis de deo dicendum est
indiscussus permanens: germen proferens uoluntatis: factus est uerbi
pater quod uerbum in sinu patris requiescens adnuntiat deum que
nemo uidit unq; & reuelat patrem quem nemo cognouit nisi ipse
solus: & is quem ad deum pater celestis attraxit. Sufficiat per hoc respo
dise secunde criminationi. Hunc consequenter respondebimus etiam
his qui putum hominem idest sine deo ab eo dici asserunt xpm.
*Quod non putus homo sed diuine nature sit xpus de primo li
bro epistole ad galathas.*

Ex eo quod dicit paulus apostolus non ab hominibus neq; per hominem
sed per iesum xpm manifeste datur intelligi quia non erat homo iesus
christus: sed erat diuina natura: non enim si ho esset dixisset paulus hoc
quod ait. paulus apls non ab hominibus neq; per hominem. Si enim
homo fuit iesus et per ipsum assumptus est in apostolatum paulus utiq;

Aplis

per hominem erat ap[osto]lus factus. Si enim per hominem erat ap[osto]lus: nunq[ua]m
dixisset quia neq[ue] per hominem. Sed manifeste separat ab humana natura
iesum paulus per hec uerba. Non eni[m] sufficit ei dixisse: sed adiecit dicens. s[ed]
per iesum xp[istu]m: quem utiq[ue] sciebat excellentioris esse nature. p[ro]pterea dicit
non se esse assumptum per hominem: hoc in initio epl[istol]e dicens in sequentib[us]
libris ipsius familia adiecit exponens illud caputulum in quo scriptum est.
Notum autem uobis facio fratres euangelium quod predicau[im] uobis: quo
niam neq[ue] secundum hominem neq[ue] enim ab homine ego accepi is
tud sed per reuelationem iesu xp[isti]. Aduerte ergo quid scribit quia conue
nienter quis etiam hoc adiungens prioribus ostendere poterit his qui
negant diuinitatem iesu xp[isti] sed et hominem solum eum pronuntiat
quod non est homo sed dei filius iesus xp[istu]s. Si enim dicit ap[osto]lus. quia
euangelium quod ego euangelizaui uobis non est secundum hominem
sed secundum iesum xp[istu]m. Evidenter ostendit quia iesus xp[istu]s non est ho
mo: sed sine dubio deus est. Immo non aliud erit nisi deus et homo. Et
iterum si uerum est quod dicit paulus quia non ab homine accepit euan
gelium: sed per reuelationem iesu xp[isti]: certum est quod iesus xp[istu]s est qui re
uelauit. Alienum est ab homine reuelare que in occulto sunt. Et reuelata
sunt: quod etiam si aliquando per hominem fiat non tamen ab ho[m]i
ne: sed ab eo qui in homine loquitur xp[istu]s. Tempus est his ita euidenter
ostensis nos etiam in assequenti[us] criminationis tendere defensionem.
breuitatis studio paucor[um] testimonio[rum] probatione contentus adu[er]sum
eos qui dicunt eum per allegorias adinere omnia que a saluatore scri
pta sunt corporaliter facta: adiungendum est etiam illud his que supra
diximus. quoniam corpus xp[isti] non erat alienum a terrena suba secun
dum hoc quod filius est dauid & filius abraam sicut scribit matheus. Li
ber generationis iesu xp[isti] filius dauid filius abraam. & sicut paulus dicit xp[istu]s
ex semine esse abraam & ex semine dauid secundum carnem. Quod ergo di
ctum est quia consumptis xl. diebus ieiunij et xl. noctib[us] postea esuriuit
sine dubio hoc indicat quod euacuari et repleti. similiter ut n[ost]ra corpora
solent etiam illius poterat corpus. Si uero quis obijciat nobis huius mi
raculi rationem de xl. dierum ieiunio: facile solui potest cui adhibetur
etiam illud exemplum de moyse et helya qui similiter ptulisse ieiunium
referuntur. Sed et illud quod itinere labore et estu fatigatus sedens su
per puteum requiescit: quid aliud indicat nisi neruor[um] fatigatione &
solis ardore nimio elementum corporei humoris absumptum: quod uo
in melioribus occupatus hoc quod bibere uoluerat distulit nec bibit. no[n]
p[ro]pterea dicendum est quod non passus est sitim. Sed et illud quod frequen
ter per cenas uocatur et in conspectu om[n]i manducat & bibit non deci
piens uel fallens oculos uidentium facit: neq[ue] putatiue ut quidam ar

ap[osto]lus

bitantur hoc gerit: maxime cum ita sumeret cibum ac potum: ut a quibusdam etiam quasi ex presumptione nimia culparetur uelut cibum ac potum ppenius appetens. Si aut uolentius quis uelit asserere idco hec dicta esse quia per fantasiam manducabat: et illi quomodo hec fierent nesciebant. Respondendum est ad ea ex his que ipse dominus dixit. Venit iohannes baptista neque manducans neque bibens et dicunt demonium habet. Venit filius hominis manducans & bibens & dicunt. Ecce homo deuorator & uinum bibens: ipso enim saluatore dicente quia uenit filius manducans et bibens quomodo ausus est aliquis dicere neque manducasse eum neque bibisse. que utique manifesta incredulitas est doctrine eius. Sicut autem manducabat et bibebat et substantia uini atque esce in carne eius efficiebatur sine dubio per omnes corporis eius compages ac membrorum pplexiones diffundebatur spiritalem enim naturam. Sicut quidam de eius corpore sentiunt quod imperite satis et absurde faciunt. Impossibile est uini atque esce recipere substantiam. Si uero quis indignas obscenasque adhuc proferat inquisitiones: requirens si etiam digestionem corpoream fiebant nihil absurdum uidetur fateri secundum consequentiam nature corporee. Si uero etiam exemplis a nobis hec exigant affirmari: ostendendum est illos satis hec insipienter inquirere ubi enim ista uel de apostolis uel de ceteris sanctis facta esse referuntur: uel etiam de impijs et peccatoribus ex abundantia de eo requiruntur. Sed et circumcisionis eius ratio nobis quidem non generabit angustiam dicentibus eum consequenter in humano corpore et circumcisum esse et spiritum eius terre mandatum fortasse usque ad tempus: aut si aliter in alia disputatione requiratur: hec tamen eius circumcisio satis coangustabit eos qui ex diuerso sunt. Spirituale enim corpus quo poterat circumcidi ferro terreno: propter quod non erubuerunt quidam ex ipis de proprio circumcisionis eius etiam libros edere quibus ostendere conantur quod in substantiam cesset spiritalem. Non minus autem angustabuntur etiam illi qui animale corpus dicunt esse corpus christi. Sed et de sanguine eius et aqua que processit de latere eius hasta compuncto a milite eadem sentienda sunt. Sed his qui sciunt quid audiant per hoc quod dicitur quia figure clauorum erant in eius corpore: manifeste declaratur quia caro erat terrena idest humane nature que utique non erat talis ut recipiendorum uulnorum subterfugeret qualitatem. Quod si non etiam multa humane infirmitatis in ipsa morte sensisset: cur anima ipsius perturbatur et tristis est pro ea usque ad mortem: que omnia euidenter ostendunt: quod non falso sed quasi homo dixerit spiritus quidem promptus est caro autem infirma. Eadem nihilominus ostendit etiam ratio somni cum dicitur quia erat in puppe super cervical dormiens sicut Marcus refert: et ab homine suscitatur e somno. Hec enim licet

habeant spiritalem intellectum: tamen manente prius historie ueritate etiam spiritalis recipiendus est sensus. Sicut enim cecos semper curat secundum spiritalem intelligentiam: cum ignorantia obsecatas illuminat mentes: tamen et corporaliter tunc cecum sanat. Et mortuos semper suscitatur. fecit tamen et tunc huiusmodi mirabilia. Sicut filiam principis synagoge et filium uidue & leprosum. Et quis semper cum excitatur a discipulis compescat ecclesie turbines uel procellas: tamen certum est etiam turgescentia que per historiam referuntur. Sic ergo sanum est sensum scripture recipere: nec oportet inclinare autem his qui dicunt per mariam & non ex maria esse eum natum. quod apostolus presciens ita predixit. Cum autem uenit plenitudo temporum misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege: ut eos qui sub lege erant redimeret. Vides quod dixit factum per mulierem: sed factum ex muliere. Quid tam euidenter autem integre quod ex his omnibus que scripsit confirmatur ab eo et doctorum gestorum ueritas et historie scripturarum fides. Sed prosequamur consequenter etiam aliqua in quibus accusatur affirmare quasi duos christos dicentem unum deum uerbum et alium iesum christum qui ex maria natus est.

Quia unus est christus filius dei ex primo libro de uera.

Sicut enim licet unus sit spiritus sanctus: tanti tamen per singulos dicitur spiritus sancti quanti sunt hi qui habent in se spiritum sanctum. ita et de christo dicendum est. Ab uno enim christo multi christi fiunt de quibus dicit scriptura. Nolite tangere christos meos et in prophetis meis nolite malignari. Sic et ab uno deo multi dii dicuntur: omnes scilicet in quibus habitat deus. Sed nobis unus est deus pater ex quo omnia. Vnus ergo et uerus deus qui ut ita dixerim prefator est diuinitatis: et unus christus factor christorum: et unus spiritus sanctus qui per singulas animas sanctorum facit spiritum sanctum. Christus uero sicut per hoc quod christus est christos facit: ita et per hoc quod est filius dei et filius proprius unigenitus omnes eos qui percipiunt ab eo ipsum adoptionis filios dei facit. Vnum hoc testimonium est quod christus uerus unus sit qui participatione sui multos facit christos: adhibemus tamen et aliud ex primo libro de euangelio secundum mattheum in quo hoc modo dicit. Si christus iesus cum in forma esset dei non rapinam arbitratus est esse se equalem deo: sed semetipsum exinuit formam serui accipiens et in similitudine hominum factus habitu repperit ut homo est humilians seipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Dubium non est quod natiuitas eius non est talis ut quasi ante non fuerit esse ceperit: sicut de natiuitate hominum putatur: sed qui prius erat et erat in forma dei uenit et ut formam serui susceperet. Denique quod natum est ex carne caro est inquit quod natum est id est ex ea que dicitur Ecce ancilla domini

fiat mihi secundum uerbum tuum. Hec est forma serui que utique caro est. Et in tertio libro epistole ad colocenſes de eiſdem ita ſcribit. Data eſt lex moyſi per angelos in manu et uirtute mediatoris xpi: qui cum eſſet in principio uerbum dei et apud deum eſſet et deus eſſet uerbum patri in omnibus miniſtrauit: omnia enim per ipſum facta ſunt id eſt non ſolum creature: ſed & lex et pphetę et ipſe eſt mediator dei et hominum: quod uerbum in fine ſeculorum quidem homo factus eſt ieſus xp̄us. Sed ante hunc manifeſtum in carne aduentum mediator quidem erat omnium: ſed nondum erat homo: erat tamen et tunc mediator dei et hominum: unde & data lex per angelos ipſius mediatoris manibus eſſe dicitur: ut eēt lex ſancta et mandatum ſanctum & iuſtum & bonum: et omnia hæc ſanctificarentur a xp̄o. Sufficere opinor etiam de hoc tribus testimonijs conſutatam eē calumniam. Si quis ſane offenditur quod dixit ſaluatorem animā ſuſcepſiſſe nihil de hoc amplius reſpondendum puto niſi quod huius ſententię non origenes auctor eſt: ſed ipſa ſancta ſcriptura teſtatur ipſo domino & ſaluatore dicente. Nemo tollat animam meam a me. & triſtis eſt anima mea uſq; ad mortem. & anima mea turbata eſt: & multa hiſ ſimilia in ſanctis ſcripturis inuenies. Super eſt reſpondere ad illam accusationem que calumniatur cum omnem ſcripturam in allegoriam uertere. Ex ipſis libris quos uel maxime obſectatores eiſ incuſant: id eſt de quarto per yarchon libro proferemus quia non negat ea que in ſcripturis reſeruntur etiam ſecundum litteram geſta: ne quis aut ſuſpiciatur eos hoc dicere quia nullā hystoriā ſcripturę factam eſſe ſentiamus quoniam aliqua ex hiſ non eē facta ſuſpicamur: uel nulla precepta legis ſedim litteram dicimus obſeruari non poſſe in quibus uel ratio uel rei poſſibilitas non admittit: uel ea q̄ a ſaluatore ſcripta ſunt non putare etiam ſenſibiliter impleta uel precepta eiſ ſedim lram non debere ſaluari. Reſpondendum ergo eſt quoniā euidenter decernitur in q̄ plurimis ſeruari oportere hystorię ueritatem. Quis enī negare poſſit quod abraam in duplici ſpelunca ſepultus eſt in ebron: ſed et iſaac et iacob et ſingule eorum uxores: uel quis dubitat quod in ſichima in portionem data eſt ioſeph: uel quod ieruſalem metropolis eſt iudeę in qua conſtructum eſt templum dei a ſalomōe & alia innumerabilia. Multo enim plura ſunt que ſedim hystoriam uera ſunt q̄ ea que nudum ſenſum continent ſpiritalem. Tunc deinde quis non affirmet mandatum hoc quo precipitur honora patrem tuum et matrem ut bene ſit tibi ſine ulla ſpirituali interpretatione ſufficere et eſſe obſeruantibus neceſſarium maxime cum et paulus eiſdem uerbis repetens confirmauerit ipſum mandatum. Quid uero oportet dicere de eo quod dictum eſt non adulterabis: non occideſ: non furtum facieſ: non falſum testimonium diceſ & cetera huius modi: ſam uero de hiſ

que in euangelio mandata sunt: ne dubitari quidem potest quin secundum litteram obseruentur: sicut cum dixit Ego autem dico uobis non iura et omnino. & cum ait. Qui autem inspexerit mulierem ad cognoscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. Et apud paulum apostolum que precipiuntur. comonere inquit eos: consolamini pusillanimes: sustinete infirmos: patientes estote ad omnes: & alia que plurima de epla pauli apostoli ad philomenem. Sed et de singulis sanctorum que in scriptura sancta conscripta sunt quosque in iustos electos dei esse scriptura testatur debet esse fides ab his qui saluari cupiunt. Non enim potest esse perfecta in deum fides nisi quis habeat et hanc fidem qua de sanctis quod sancti sunt creditur: quod autem dicimus talem qui credit in deum et dogmata eius uera esse suscepit. credit etiam hoc quod adam quidem primus homo formatus est: credit & de eua quod unam esse costis adam sumens deus edificauerit eam ut esset eius mulier. Credit et quod enoch uere sperauerit uel cepit inuocare nomen domini dei: & quod enoch quia in annis ducentis placuerit deo: postea que mathusalem genuit translatus est: & de noe quia responsa accepit ut fabricaretur archa et solus saluatus est ex diluuiio cum his tantummodo qui secum archam fuerant ingressi. Similiter & de abraam quod meruit testimonium dei. & quod suscepit hospitio cum esset sub illic matre tres uiros ex quibus uirum dominus erat. Credit & de isaac uel quomodo donatur uel quo responsa dei audire meruerit. Sed & iacob quod mutato nomine israel a deo cognominatus est. Et de moysi quod per signa et uirtutes ministrauerit deo. Credit & quod iesus naue exauditus a deo stare fecerit solem super gabaon et lunam super vallem helion. Quid autem dicendum est de fidelibus iudicibus & de his que per eos gesta referuntur: uel in regnorum libris de samuele quod messium tempore pluuias a deo poposcit et accepit. Et de dauid quem assumpsit dominus ab hominibus ut regeret iacob puerum suum et israel hereditatem suam: & de nathan quod prophetauerit. necnon et gad. Sed et de salomone quod apparuerit ei in uisu dominus. & de helia quod assumptus est per ascensionem in celis effectus illis omnibus que scripta sunt signis et prodigijs. Sed et de heliseo quoniam non solum resuscitauit filium sunamitis: sed et mortuum super ossa proiectum. Oportet ergo unumquemque fidelium credere & omnibus que scripta sunt de ezechia quod in diebus eius retrorsum repedauerit umbra solis. Est ergo fides nostra primo quidem omnino in dominum nostrum iesum christum. consequenter etiam uero in omnes sanctos patriarchas uel prophetas uel apostolos christi eo ordine quo superius diximus. SuffICIENTER ista ad probationem catholicę eius fidei: et qualiter etiam de ipsa scripturarum historia senserit dicta sunt. Et quoniam inter ce

teras criminationes quas ei inferunt etiam q̄ maximam ponunt quod
resurrectionem futuram denegat mortuorum: quę utiq; futura in eccle
sijs predicatur: consequens est etiam de hoc ip̄ius nos uerbis calumniosos
ostendere et mendaces et euidenter arguere eos qui etiam scripta de
hoc edere aduersum eum non pepererunt tam ex ip̄is libris quos de
resurrectione scripsit q̄ ex ceteris eius diuersis uoluminibus. Approbaui
mus etiam in hac parte q̄ catholice senserit. Quomodo sentiebat de resur
rectione ex primo libro de resurrectione. quomodo enim non uidetur
aburdum ut hoc corpus quod pro xp̄o pertulit cruciatus et pariter cū
anima persecutionum tolerauit sua tormenta. Carcerum quoq; et uī
culorū ac uerberum supplicia pertulit igne etiam cruciatum ferro cēsus
est insuper et bestiarum exuentos morsus crucis patibula ac diuersa
penarum genera p̄pessum est tantorū certaminum premijs defraudet:
quippe si sola anima quę non sola certauerit coronetur: & corporis sui vas
culum quod ei cum magno labore seruiuit nulla agonis ac uictorie
p̄mia consequatur. quō non contra omnem rōnem uidetur ut na
turalibus uitijs atq; ingentis libidini p̄ xp̄um caro resistens et uirgi
tatem optinens cum ingenti labore qui continentię labor utiq; ut ma
ior corporis est. aut certe utriusq; equalis est. premioꝝ tempore altera
uelut indigna reijciatur: altera ueniat ad coronam. Quę res sine du
bio aut iniustitie alicuius domini aut impossibilitatis accusat his as
sertionibus incipiens uti de resurrectione mortuorum. per totam uo
luminis sui sententiam euidentissimis approbationibus usus est. In secun
do uero libro eiusdem materie. cum predixisset quia quasi ad gētilēs
loqueretur huiusmodi sententiam suam declarauit. Nos uero post
corruptionem mundi eosdem ip̄os futuros esse homines dicimus licet
non in eodem statu neq; in hūdem passionib; non enī iterum ex con
uentione uiri et mulieriserunt. Sed uerbi gratia ea ratio quę continet
pauli subim (pauli aut nunc dico corporalis salua permanet. & cū uo
luerit deus secundum ea quę dicta sūt per sacramentum tubarum in
nouissima tuba facere ut mortui resurgant per illam ip̄am subilem
rōnem quę salua permanet de terre puluere suscitatur a mortuis ex oī
bus locis quibus ratio subicit corporalib; in ip̄is corporibus p̄manebat.
quę in terra prolapsa dei uoluntate iterum suscitatur. Et hoc arbitror
asserere uolentem aplūm et dixisse in prima epistola ad corinthios post
assertionem resurrectionis mortuorum. Nam cum p̄posuisset sibi ea q̄
possent ab alijs obijci de resurrectione mortuorū sic ait. Sed dicit aliquis
quō resurgunt mortui: quō anime corpore ueniunt. Stulte tu quod
seminas non uiuificatur nisi prius moriatur. Et quod seminas non cor
pus quod futurum est seminas: sed nudum granum ut puta tritici aut

aliquis ceterorum. deus autem dat illi corpus prout uult. Cum enim
manifeste ostendisset quod mortui resurgunt. & certum esset quod sal
uator noster cum ipso corpore resurrexit quod suscepit ex maria non
autem satis clarum esset quid resurrexerit essent ceteri uel quale corpus
habituuri. Comparat resurrectionem seminibus que seminantur in ter
ram. ut prout grano frumenti. quod cum ceciderit in terram corrumpi
tur. sed rationis illius uirtus que est insita in interioribus eius medullis ipsa
rationis uirtus assumpta adiacentem sibi terram uel aque humorem.
sed et aeris circustantem temperiem caloris quoque sufficientem recipiens fo
mitem per diuinam potentiam in corpus culmi uel spice consurgit. &
hoc est quod dixit tu quod seminas non uiuificatur nisi prius moriat.
Et quod seminas non corpus quod futurum est seminas: ergo hoc quod
cadit in semen corpus nostrum comparatum est grano frumenti. Et asser
tis his per huiusmodi continentiam post pauca addidit etiam hoc. Quod
autem omnis illa re promissio resurrectionis mortuorum de hoc corpore sit quod
mortuum relinquitur. sancte scripture multis modis hoc ostendunt.
sed et hec ipsa domini nostri resurrectio declarat qui primogenitus ex mor
tuis dicitur. Post hec quibusdam per medium latius disputatis adiecit
& ista. Sicut enim plus habet omnis rationabilis animalibus que uel cres
cendi uel nutriendi uel motus solius officium exhibere dicuntur: sic ea
ratio que in humano corpore est multo amplius habet quam que in reliquis
corporibus ex eo quod etiam cum corruptum fuerit corpus humani
subsistere rursus potest de uirtute seruatum & custoditum usque ad
resurrectionis sue tempus quod ubicumque fuerit restituatur: id est ab
omni in quocumque iacuerit loco. Ita ait iohannes in reuelatione sua. &
reddidit mare mortuos quos habebat in se. & mors et inferus reddidit
mortuos suos qui erant in eis. forte enim ut ego puto mare hic pro omni
ideo appellatum est elemento. inferi autem pro aere. mors uero pro terra
quasi quandam namque cognationem inter se his inuicem habentibus. cor
pus nostrum puluerem mortis uocat scriptura uel terram uel corpus mor
tis. Sane qualis fuerit in uisceribus preparatio in hac uita talis erit et re
surrectio eius. Qui beatus hic uixerit corpus eius in resurrectione diui
niori splendore fulgebit: et apta ei mansio beatorum tribuetur locorum.
Huic uero qui in malitia consumpsit tempus sibi uite presentis indul
tum tale dabitur corpus quod sufficere et perdurare tantummodo possit
in penis. Et arbitror quod hanc differentiam uolens ostendere pau
lus apostolus dicit. Alia caro animalium alia caro uolucrum alia piscium
& cetera que numerauit apostolus. Sed sicut non est putandum quod ani
malium corpora accepturus sit peccator aut uolucris aut piscium: sed
neque solis aut lune aut stellarum spandum est accipere eos qui resur

gunt in gloriam: sed exempli gratia dicta esse hoc ab aplo sentiendum est: ut designetur per hoc quod alij pro meritis suis honorabiles & clariore erunt beatiora quoque habitacula sortituri. Aliorum uero indignissimus pro gestorum scelere erit status qui etiam multis animabus dignus sit comparari. Pauca hec ad testimonium trahimus & multis & innumeris que per huiusmodi sensum in ipsis libris qd de resurrectione scribit exposuit. Non aut uidetur absurdum ad maiorem enim satisfactionem etiam de reliquis eius libris consonas his uel paucas adhibere sententias. In uigesimo igitur & octauo libro de isaiapha de illo capitulo scribens in quo dicitur resuscitabuntur mortui & resurgent hi qui in sepulcris sunt ita ait. Melius est ergo dicere quod omnes quidem resurgemus: ut et impij ueniant in eum locum ubi fletus est et stridor dentium et ubi iusti recipient unusquisq; in suo ordine scdm meritum bonoz gestorum suorum cum transformabitur corpus humilitatis eoz ut sit conforme corpori glorie xpi qd seminatur quidem in corruptione surget in incorruptione: quod seminatur in ignobilitate surget in gloria: quod seminatur in infirmitate surget in uirtute resurrectionis scilicet tempore: & quod seminatur animale surget aut corpus spiritale. Licet ergo omnes resurgant & unusq; in suo ordine resurgat: considerandum est tamen p illum sermonem iohannis qm in reuelatione sua dicit. beatus qui habet partem in prima resurrectione in hoc secunda mors non habet potestatem: ne forte diuidi possit omnis resurrectionis ratio in duas partes: id est in eos qui saluandi sunt iustos & eos qui cruciandi sunt peccatores: ut sit una quidem bonoz que dicitur prima: illa uero que est miserrum secunda dicatur. Et illam quidem in omnib; ee putam hilarem totius plenam letitiam. Illam uero alteram totam tristem totam meroris plenam & acerbam uitae eorum dignam qui in pnti uita dei mandata contempserunt & iudicij eius timore neglecto semetipsos tradiderunt in opationem totius immundicie & auaricie nec se pparrare conati sunt ut resistere aduersario possent aduersum contrariis atq; inimicis humano generi potestates. Sepulcra aut mortuorum in hoc loco et in multis alijs scdm certiore scripturę sensum accipienda sunt non ea solum que ad depositionem humanorum corporum uidentur esse constructa uel in saxis excisa aut in terra defossa: sed omnis locus in quocumq; uel integrum humanum corpus uel ex parte aliqua iacet etiam si accidat ut unū corpus per multa loca dispersū sit absurdum non erit omnia ea loca in quib; pars aliqua corporis iacet sepulcra eius corporis dici. Si enī non ita accipiamus resurgere de sepulcris suis mortuos diuina uirtute qui nequaquam sunt sepulti man-

134.
dari: sed siue naufragijs siue in desertis uel aliquibz defuncti sunt lo-
cis: ut sepulture mandari non potuerint non uidebuntur ammi-
nerari inter eos qui de sepulcris resuscitandi dicuntur: quod utiq; ual-
de absurdum est. Nihilominus in eo ipso libro interiectis quibusdam di-
cit. Cum ergo paulus scribit quod sicut stella ab stella differt in gloria
& ita erit resurrectio mortuorum. & quod dicit seminatur in corrupti-
one surgit in incorruptione et cetera huius manifeste hoc de solo corpo-
re scribit: non enim anima seminata est in corruptione aut in infirmita-
te aut in ignominia. Deniq; euidenter adiungit his omnibz & dicit: se-
minatur corpus animale: ut ne quis putet animam esse in corrupti-
one uel in ignominia uel in infirmitate. hęc quidem ex his libris que
mehia scripsit non preteribimus uero: neq; illum quē de primo psalmo
differuit: in quo etiam de resurrectione ita scripsit. Sicut enī eadem ī
nobis spēs permanet ab infantia usq; ad senectutem licet characteres
multam uideantur immutationem recipere: ita intelligendum
est hanc spēm quę nunc est in nobis ipsam pmanfuram etiam in fu-
turo plurima tamen immutatione in melius et gloriofius facta. Ne-
cesse est enim animam in locis corporis habitantem uti corporibus tali-
bus quę apta sunt his locis in quibus degit. & sicut uerbi causa si in
aquis maris nos habitare uel degere posceret: sine dubio pro habitacu-
li qualitate necessarium uideretur habere talem corporis statum et co-
positionem qualem habent illa animalia quę in aquis uiuunt: ita nūc
cū celorum habitaculum promittatur secundum locorū glām consequi
est aptandas esse etiam corporis qualitates. nec ratio tamen prior hęc
spēs exterminabitur: licet glōfior eius effecta sit pmutatio: sicut enim
ipsius domini iesu uel moysi uel helie species non erat alia in transfor-
matione q̄ fuerat ante transformationem: ita non erit alia spēs sancto-
rum etiam si multo gloriofior fiat. Sed et xv. exponens illum uersicu-
lum. Insuper autē et caro mea requiescet in spē. de carne hic dñi ait. Domi-
nus iesus xpūs hoc dicit. Cuius primo caro requieuit in spē: crucifixus ē
est primogenitus ex mortuis factus: sed post resurrectionem assumptus
in celo in celorū secum terrenum corpus euexit ita ut terrentur et
stupescerent celestes uirtutes uidentes carnem ascendentem in celis.
De helia enim scriptum quia quasi in celo assumptus est: & de enoch
quod translatus est: non tamen ductum est quod ascendit in celum: os-
tendere q; uult ex nro sermone. Ego autē cū omni fiducia asseuero: quia
sicut primogenitus ex mortuis xpūs: ita primū carnem euexit ad celū.
Deniq; nouitate ipa perterrentur celestes uirtutes: quia quod nunq̄ an-
te uidebant: nunc uidebant carnem ascendisse in celum. Et p̄ea dicit
Quis est iste qui uenit de edon: id est a terrigenis rubor uestimentorū

cius ex bos for: id est in carne suscepta. & post pauca hoc ip̄ illud quod dictum est quoniam caro mea requiescet in spe: in qua non solum quia ex mortuis resurgat. parum enim hoc est: sed mea ip̄ requiescit quia assumpta est in celum. Quid hoc euidentius et clarius. ab aliquo dici potest de resurrectione carnis quam assignauit non solum resurrecturum a mortuis: uerum etiam in celos si qua tamen id meruerit assumenda secundam scilicet cum qui primogenitus ex mortuis factus primus in celum naturam carnis inuexit. Quid tamen in. xviij. psalmo exponens illum uersiculum In sole posuit tabernaculum suum. senserit audiamus. Quid est quod dixit in sole posuit tabernaculum suum. Quidam dicebant quod saluator noster ascendens e terris in celum et corpus suum assumens puenit usque ad eum circulum que solis zona nominatur: & ibi ait posuit tabernaculum corporis sui: non enim ultra possibile erat id progredi. Sed hoc illi ita sentiunt pro eo quod allegoriam nolunt in scriptura diuina recipere. & ideo pure hystorie deseruientes huiusmodi fabulas et figmenta componunt. Hos uero deprecamur omnipotentiam dei ut nos dignetur audire: et secreta nobis spiritualis intelligentie dignetur aperire. Quid ergo a nobis sentitur in hoc loco: hoc est in sole posuit tabernaculum suum. Quid quid sit tabernaculum xpi & que sit habitatio in qua xpi tabernaculum collocatur. Habitatio tabernaculi xpi sol esse dicitur. tabernaculum uero xpi esse ecclesiam intelligo. Solem autem quem alium sentire debeo: nisi illum uerum lumen quod illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. Ipsum uero solem de quo dictum est: quia timentibus nomen domini orietur sol iustitie et sanitas in alis eius. In sole ergo posuit tabernaculum suum: id est in sole iustitie ecclesie sue collocauit. In illo enim sole ecclesia collocata est. Qui eternum diem facit sicut dictum est Erit tibi domus lux eterna et deus gloria tua. Eribescant etiam illi qui de hoc ip̄o non dubitauerunt concinere figmentum quo diceret quia corpus uel carnem xpi usque ad solem dicit euectam et ibi esse derelictam. Hoc enim ille ab alijs dictum esse confutat. Sed ostenderunt se ne hoc quidem intelligere potuisse obire statores eius que ille ab alijs non recte dicta coarguit: et que sunt que ipse coarguit. et que sunt que ipse confirmat. Tunc deinde etiam illi impudentiam suam retundant qui dicunt cum corpus quidem resurgere confiteri: carnem uero negare. Desinant aliquando a maledictis uidentibus cum carnem uerbi dei cum ip̄o uerbo deo in celum quo uerbum ascendit imponere. His coniungit de supplicijs peccatorum que nos quoque consequenter ad ea que supradicta sunt coniungimus: quoniam in ordine criminacionum ille fuerat ordo digestus. Ego arbitror quod sicut in corpore esse abundanti et qualitas et quantitas cibi contraria febres generat: et febres diuersi

uel modi uel temporis: secundum eam mensuram quam intemperies col-
 lecta materiam suggerit ac fomitem febrium que materie qualitas ex diuer-
 sa intemperie congregata causa uel acerbioris morbi uel prolixioris existit:
 ita anima cum multitudinem malorum opum et abundantiam in se
 congregauerit peccatorum competentem tempore omni illa malorum con-
 gregatio excitatur ad supplicium atque inflammatur ad penas: cum mens
 ipsa uel conscientia per diuinam uirtutem omnia in memoriam recipiens quod
 rum in se signa quedam ac formas cum peccaret expresserat: et singulorum
 gestorum suorum que uel fecte ac turpiter gesserat uel etiam impie commi-
 serat hyistoriam quandam scelerum suorum ante oculos uidebit expositam
 tunc et ipsa conscientia propriis stimulis agitur atque compungitur: et
 sui ipsa efficitur accusatrix et testis. Quod ita sensisse etiam paulum apostolum
 cum dixit inter se inuicem cogitationibus accusantibus aut etiam defende-
 tibus in die cum iudicabit deus occulta hominum secundum euangelium
 meum per iesum christum. Sed et in sequentibus rursum de peccatorum penis
 hoc modo scribit. Multa sunt aut que nos latent que illi soli cognita sunt
 qui est medicus animarum. Si enim ad corporis sanitatem pro his uitiis
 que per escam potumque collegimus necessariam heremus interdum autem
 roris ac mordacioris medicamenti curam non nunquam uero si id uitiis qua-
 litas depoposcerit rigore facti et sectionis asperitate indigemus. Quod si et hic
 supergressus fuerit morbi modus ad ultimum conceptum uitium ignis
 exurit: quomagis intelligendum est medici uiam deum uolentem dilu-
 ere uitia animarum marum que ex scelerum & peccatorum diuersitate
 collegerant uti huiusmodi penalibus curis. Insuper etiam ignis inferre
 supplicium his qui sanitatem anime perdidierunt. Item post pauca addi-
 dit etiam hoc. quoniam autem per necessaria pena est ea per ignem infer-
 ri dicitur isaias docens de israel uel quidem sic dicit. Abluet dominus sordes fili-
 orum et filiarum syon: et sanguinem expurgabit de medio ipsorum spiritu iu-
 dicij et spiritu aduersionis. De caldeis autem sic dicit. habes carbonem ignis sede-
 bit super eos: hinc tibi adiutorio. & in alijs dicit. Sanctificabit eos dominus
 igni ardenti. Et in malachia propheta dicit. Sedens dominus conflabit et
 purgabit eos: et fundet purgatios filios iuda. Hec quidem ex libris per ysa-
 chon. Innumerabilia uero dispersa sunt per omnes eius libros affectionis
 huius testimonia que nos studio breuitatis omittimus: commemorantes
 de his solimodo. Que in sexto psalmo de hoc ipso per uariis genere dispu-
 tauit possibile est considerare ex his maxime doloribus quos in hoc corpore
 posuit sentimus qui quis magni sint breuis certe sunt temporis pro eo
 quod si paulo uelamentiores extiterint continuo etiam uite ac scelerum
 inferunt finem. denique multi si res poposcerit pietatis confessione in ipso
 tormentis animam reddiderunt. alij uero in ipso iam corone aditu positi

denegant fidem quam usque ad mortem proposuerant confiteri: et hoc non uti-
que diminutione propositi patiuntur: sed ut doloris nimia et intolerabili supari.
Sic ergo in hac presenti uita tam intolerabiles sunt penarum dolores: quod
putandum est tunc cum non iam crassiore anima utitur indumen-
to: sed cum id spirituale effectum ex resurrectione recipiat et uehementius
utique quo subtilius est sentiet uim doloris: puto enim quod quanta
differentia est in presenti nudum uerberari quam uelutum ad persentien-
dum scilicet cruciatum: eo quod uehementius nudum uerba quam ue-
lutum. tantam puto futuram differentiam doloris esse cum corpo-
humanum crassitudinis huius indumento deposito uelut nudum
ceperit sustinere tormenta. Sufficere arbitror etiam ad huius crimi-
nationis calumniam propulsandam pauca hic de eius libris testimo-
nia protulisse que in iniuria sparsim per libros eius manifestum est
contineri. Hunc ad ea etiam per nos ipsos respondebimus que ei de
anima obijciunt: id est quod ante corpus eam substantiam dicat existere.
Sciens namque illud dogma de anima non aperte neque manifeste ha-
beri in ecclesia predicatione sibi occasionem aliquam uel suspensionem
potius disputandi et scripturarum suggestit sermo discutiens et tractans
ea que sensu eius occurrant discernenda. hec legentibus exposuit et p-
banda non manifesto dogmate uel scripturarum sententiam suam au-
thoritate diffiniens. frequenter et illud addens si non habere uideretur
aut probatur aliquid continentis sermo quem de anima tractauimus.
Denique in tam multis et diuersis eius libris nusquam omnino inuenitur
liber ab eo proprie de anima conscriptus sicut habet de martyrio uel
orone uel de resurrectione: nusquam prorsus librum proprie de anima scri-
ptum edidit: sed in diuersis locis sicut superius diximus incurrentes
sibi opiniones ex scripturarum occasionibus differebat quod potius maxi-
mi signi reuerentie eius actum in diuinis dogmatibus esse debere
quod tanti sensus uir et tante prudentie cum utique magister esset eccle-
sie et tanta ab eo diuine scriberentur non est ausus id sibi auctoritatis
assumere: ut proprie de anima librum ederet scriptum: procul dubio hec ob-
seruatio eius illud iudicat quod nil audebat de hac re manifesto dogma-
te confirmare. Denique in eo libro quem in epistola apostoli ad titum scri-
bit hereticum describens et animam faciens mentionem hec dicit. Sunt
uero et alia quedam dogmata que in apostolicis traditionibus non ha-
bentur: de quibus requiris si oportet eos qui quodlibet de his sentiunt
uel pertractant hereticos putandos ut puta ubi causa dixerim si quis
rationem humane anime inquirat: cum de ea neque quod ex semi-
nis traduce ducatur: neque quod honorabilior et antiquior corporum co-
page sic tradiderit ecclesiastica regula. propter quod multi nec comprehende-

factam

re potuerunt qualiter sentiri oportet de anime ratione. Sed et qui
aliquid sentire uel discere uisi sunt ante in suspensione habentur: uelut
noui aliquid inducentes. Deinde post pauca ait. Sed et tu ipse apud te
metipsum discutens considera si oportet eum quod quolibet modo de
his opinatur uel hereticum uel ecclesiasticum temere diffiniri. Aut si
non est periculosum de eo pronuntiare quoniam & ipse peruersus sit & peccet
& sit a se nec ipso damnatus quod hereticus dicitur. Si quis forte ex his
que supradiximus quamlibet opinionem licet nouam et quam pluribus
peregrinam uideatur inducere. hoc quidem ipse in eo libro quod supradiximus
scribit. Nos uero his adiungimus etiam ista que nobis ipsa equi
tas uidetur exposcere. si manifeste ecclesia traderet uel predicaret contra
ria his que ille sensit sine dubio uelut contrarius et resistens ecclesiasti
cis statutis merito culparetur. Hunc uero cum diuersitas sit apud omnes
ecclesiasticos: & alij alia de anima sentiant et omnes diuersa: quo hic magis
quam ceteri inculandus est: maxime cum ea que a reliquis affirmantur: mul
to magis et absurda uideantur & sibi ipsi contraria. Quidam enim
opinantur preparatis iam in uentre mulierum deformatisque corpori
bus tunc ad presens creati animas et inseri deformato iam corpori:
hoc uero sentientes preter hoc quod manifestas probationes ex sanctis
scripturis adhibere non possunt. Insuper etiam iniustitiam quodam
modo conditoris accusant: quod non equaliter id est equalis uite con
uersationes tribuat omnibus omnes utantur: statim enim ut cre
ata fuerit anima cum nihil utique adhuc in se culpe commiserit in
seritur interdum si ita acciderit cetero corpori: uel alij debili alij
uero sanis corporibus et firmioribus: & alijs quidem uite tempus
tribuitur: alijs uero breuissimum ita interdum simul ut nate fue
rint extrahantur ex corpore: & alij quidem ad conuersionem agros
tem quamdam & barbaram & ubi ex uita nihil humani aut hone
sti est: & super omnia ubi paterne superstitionis impietas obtinet di
riguntur. Alij uero ad uitos honestos sobrios humanos ubi et hu
manarum legum obseruatio uiget. Interdum etiam ad parentes
religiosos ubi educatio nobis & honesta ubi etiam eruditio rationa
bilis transmittuntur. Quomodo assertores eorum in talibus diuinam
providentiam recte omnia dispensantem et equali lance moderatam
tamquam boni et iusti dei poterunt assignare? Iam uero illi qui extra di
ce animas uenire confirmant & simul cum corporali eas semine
seminari. si quidem ut quidam ipsorum affirmare solent non aliud
habent esse animam quam insufflationem spiritus dei illam scilicet
quam initio futuri mundi deus insufflasse dicitur in adam de ipsa
dei esse eam substantia profutentes. quo non et isti uidebuntur quo

modo non et isti uidebuntur quodammodo hoc preter scripturę re-
gulam et rationem pietatis asserere quod suba dei est que peccat. In-
super etiam quod et penis subdenda sit pro peccato. Sed et illud se quod
per absurdum est incurrere non uident quia necesse est eam simul cū
corpore emori et esse mortalem si simul cum corpore uel seminata uel
formata uel generata est. Tum deinde illi qui unā quidem ex nullis substa-
ntiis a deo factam dicunt esse animam: id est illam que prima facta est
adam ex ca. in omni hominum animas existere et secundum corporalem
sine dubio successionem traducem quoque fieri animarum etiam ipsi
quid aliud ostendunt nisi animas esse mortales. Si enim sicut animalia
cetera ex solo semine oriuntur: ita etiam de hominibus sentiamus: ut
cū corpore simul in eodem semine etiam anima diffundatur: quid di-
cimus de his qui infecti adhuc et de uentre aborti sunt et qui non nūq̃
etiam anteq̃ uasculorum naturalium receptaculis semina sunt suscepta
deperierunt. In quibus sine dubio inuenietur quod simul etiam ille
que naturalibus seminibus inserte inierant: minime extincte sint et co-
rupte. Siue ergo ex insufflatione dei sunt: siue ab una illa que p̃ma
facta est necessario simul cum corporibus corrumperentur: si eandē
cū corporibus etiam originem sumunt secundum ipsorum rationem. Aut
enim nihil omnino ex rationabili atque immortalī anima participa-
uit illud quod adhuc in uentre corruptum est. & repulsa est illa ratio
que affirmat eam in feminis traducere simul cū corporibus seminata.
Aut si participat necessitas imminet confiteri mortalem esse animā:
quod fides utique n̄ra non recipit. Verum tamen quid est quod ex his oī-
bus ostendi uolumus illud profecto quod sicut eos qui unāquamlibet
de his quas supra exposuimus opinionem ueram putant: Hō recte
ratione hereticos quis appellat pro eo quod neque ex diuinis scripturis
certi aliquid de his uel manifestum dictum esse uideatur: neque in
p̃dicatione ecclesiastica probatur contineri: ita neque hunc uirum culpa-
ri iustum est discretem quod sibi uisum est: maxime cum illud p̃-
cipue seruauerit quod in ecclesia de anime confessione seruare omnib̃
modis debet: id est ne diuersas naturas esse diceret animarum: quin
immo et dicentes redarguit et uehementi assertionē conuincit ipse aut
factur unius substantię omnes esse animas et immortales ac rationa-
biles liberi arbitrij ac uoluntatis: iudicandas quoque esse pro his que in
hac uita gesserunt: esse tamen factas a deo qui uniuersa creauit et credi-
dit: quando aut sunt olim simul aut nunc per singulos nascentium
qd̃ periculi est alterum e duobus opinari. Sed aliter respondere possibi-
le est ut omnis penitus culpandi aditus excludatur. Sicut enī de lūmi-
naribus celi diuersa singuli et ipsi qui sunt in ecclesia sentiunt: alijs qui

putantur

dem opinantibus esse animantia et rationabilia animantium: alij
uero putantibus quod irrationabilia sint: immo uero quod non so-
lum anima sed omni sensu penitus careant: et sola sine spiritu ac sen-
sui corpora: Nemo tamen merito alterum eorum qui ita diuerse senti-
unt hereticum dixerit. Ipse quod non aperte de his traditum est in apo-
stolica predicatione: ita etiam eos qui de humana anima dubitant
et de initio eius uel origine diuersa opinantur non est rectum hereticos
pronuntiare: maxime cum in reliquis ecclesiasticis doctrine regulis quod
rectum est et catholicum teneant. Nouissima autem criminatio est me-
tem somatoscos id est transmutationes animarum ad quod sicut in ce-
teris fecimus ipsius qui accusatur respondebimus uerbis: id primo p-
necessario comonentes: quia accusatores eius non intelligentes quali-
ter ab eode ista questione tractatum sit uel quod ratio disputationis
ita se habeat ut non semper omnia uelut pronuntia uideantur q-
dicuntur sed interdum etiam ea que e contrario dici poterunt dispu-
tentur: et hanc esse artem disputandi non aduertentes. obijciunt ei
de hoc dogmate quod quasi in se senserit ea que aduersantibus persona
discernit. denique quod discernendi hec et non confirmandi dixerit ea.
ipse per ea que post tractatum rei ipsius adiecit ostendit hoc modo di-
cens. Sed hec quantum ad uos pertinet non sunt dogmata sed discus-
sionis gratia dicta sunt et obijciuntur. pro eo autem solo dicta sunt
ne uideatur quesito mora non esse discussa. Sed hec in eo loco dixit
in quo de animalibus animalium requiebat: non de transmutatione
animarum. De animarum uero transmutatione in xij. libro in eu-
gelio secundum mattheum ita scribit. Quidam quidem opinati sunt ex
eo quod dictum est ipse est helias qui uenturus est animam helie ei-
dem fuisse quam iohannis. quod cui dixit ipse fuit helias non ad ali-
ud sed ad animam referendum putarunt. & ex hoc pene solo sermone
dogmata introduxerunt metem somatoscos id est transmutationis
animarum quasi etiam ipso hoc iesu confirmante. Sed oportuerit in-
teriri quod si hoc uerum esset in multis atque plurimum uel euange-
liorum scriptis simile aliquid inueniri deberet. Tum deinde etiam
ille sermo qui huic adiungitur ostendit secretiorem querendam & ar-
cham sensum in his que dicta sunt requirendum magis q- ea que
illi secundum littere solius intelligentiam suscepimus cum dicit. q-
habet aures audiendi audiat. Addendum autem et illud id est quod
si pro peccatis sedum quod ipsi sentiunt transmutatio fiat animarum.
p- que peccata helie anima transmutata est in iohannem qui ab ip-
so angelo nasciturus pronuntiatur: a quo et iesus saluator noster. Quo
modo non ergo non euidentissimum hoc mendacium est ut ille qui

tam perfectus fuit: ut nec communem quidem istam mortem gusta-
ret ueniret ad transmutationem animæ que secundum illorum as-
sertionem non potest accidere nisi ex peccatis. Deinde quod hoc expo-
nent quod dictum est ad iohannem. tu helias es: & dicit non sum.
sed ut ostendatur conuenire hoc etiam illi uerbo quod dixit dominus.
Si uultis suscipere: ipse est helias qui uenturus est. hoc quod dixit helias
ipse est referendum est ad spiritum et uirtutem helie. Iohannes enim pro-
cessit in spiritu et uirtute helie conuolare corda patrum ad filios. De ipso
ex xi. libro de euangelio secundum matheum. Hi quidem qui alieni
sunt a catholica fide transferri animas ex humanis corporibus in corpo-
ra animalium putant secundum differentiam peccatorum. Nos uero
qui hoc nusquam uel scriptum tantum inuenimus in diuina scriptura: di-
cimus quia per multam uitæ negligentiam non per naturam. Similit-
er autem et qui tales fuerint effecti ex propositi sui negligentia qua erudiri
neglexerint: si eruditioni se atque exercitio dederint rationabiles efficiun-
tur atque prudentes: sicut scriptum est de illis euangelicis canibus qui
manducant de micis que cadunt de mensa dominorum suorum: ex qui-
bus conuersa cananea facta est dei filia: secundum quod dicit ad eam sal-
uator. O filia magna est fides tua. Sicut enim uirtus animi confert uni-
cuique ut sit filius dei: ita malitia mentis et uerborum insania atque im-
prudencia facit unumquemque secundum auctoritatem scripture appellari
canem. Similiter autem intelligendum est etiam de ceterorum animalium
mutuorum appellationibus.

in his

In eodem ex tertio decimo libro ex euangelio secundum matheum.
Iohannes helias non anima mihi helie uidetur: uti ne incurramus i-
dogma alienum ab ecclesia dei in transmutatione animarum quod nec
ab apostolis traditum est: neque usque in scripturis cautum est. Contra-
rium namque est his quodam sunt ab apostolo quoniam que uidentur
temporalia sunt. Et ubi est quod hoc omnes scripture confirmant quod
presens seculum finiendum est: Sed ne illud poterit stare quod dictum
est: Celum & terra transibunt. neque illud quod ait apostolus: transibit enim
habitus huius mundi. & illud celi peribunt & ea que secuntur. Si enim
ut aiunt auctores huius dogmatis nemo potest in id initium restitui
quod primo fuit ab initio mundi usque ad finem quia ex causa immuta-
ri uel transferri animam secundo uel tertio opus est uel frequenter.
hoc enim modo reddi delicta uniuscuiusque perhibent et penas lusi in-
diuersa corpora frequentius transmutantur: quod utique superfluo fiet si
finis nullus emendationis occurrat. nec unquam quando non anima trans-
feratur. Et si semper pro delictis animabus ad corpora diuersa redeundum
est: quis unquam mundo dabitur finis: ut impleatur illud quod dictum est

enim enim

2.
celum et terra transibunt. quod et si concedatur uerbi gratia ut sit aliquis
sine peccato quem iam non sit necesse reuolui in corpora per quos tempora
putabimus inueniri unam fortasse uix animam que perituis puta sit
nec permutatione corporis indigeat. quod et ipm si credatur. rursus cōtra
rium dogma suū efficitur. Si enim demus paucas quasque animas per sin-
gulos ad perfectionem posse restitui ita ut ultra in corpora uenire non in-
dignant. necesse est licet per infinita secula et immensa tempora singulis
quibusque animabus restituis ad perfectionem cessare iam usum corpo-
rum. et per hoc finem mundi recipere ac resolui. non tamen ita uidetur
sanctę scripturę que dixit multitudinem peccantium relinquendam
esse in fine seculi. quod ex eo manifestissime indicatur quod in euange-
lio scriptum est. Verum tamen putas ueniens filius hominis inueniet
fidem super terram. Sicut enī in diebus noe ita erit et aduentus filius ho-
minis. Et postq̄ de scripturis multa disseruit ipse iam suam sententiam
hoc modo declarat. Erunt autem his qui tunc erunt uindicta non ex
transmutatione animarum. non enim ad peccandum iam locus erit.
sed alia genera erunt pene. Transmutatio namque corporum penam non
fauet peccatorum ita ut nulla extrinsecus putentur inferi supplicia
q̄n potius est penarum peccatoribus modus. idest pro his que in hoc
mundo gesserunt penam recipient dēdictorum. Manifestum est tamē
quod iste singule rationes his qui possunt rei consequentiam diligenter
advertere contrarie sunt huic dogmati quo phibentur anime trans-
mutari. Quod si auctores gentiliū sequi uolunt qui opinionem istam
ex principiorum suorum consequentia prosecuti sunt dicentes. Cum hoc fiat
sine dubio nunq̄ mundum istum posse finire. Consequent est eos qui hoc sc-
tiunt scripturę mē non credere. que manifestissime pronuntiat finem
mundi futurum. & exquirere in ipis scripturis expositiones siue assertio-
nes ineptas et inconsequentes ex quibus nullo genere ostendi pōt quod
secundum scripturas nras nunq̄ seculi finis futurus sit.

De eadem re ex libro prouerbiorū salomonis.

Videtur autē mihi et illa assertio que transformari animas de corporibus
in alia corpora asseruat puenisse etiam in aliquos eorum qui xpo crede-
re uidentur ex quibusdam sanctę scripturę occasionibus non intelligēt
quō intelligi debeant que scripta sunt. Non enī aduertunt quō homo ef-
ficiatur aut puluis aut equus aut mulus. et putauerunt transmutari hu-
manam animam in pecudum corpora. ut estimarent quod aliquando
serpens suscipit corpus uel uiperę aliquando equi uel reliquorum animalium
Iam ergo consequens est et hoc illos dicere quod diabolus qui leo in scri-
pturis dicitur corpore leonis utatur aut draconis carnibus cum draco no-
minatur. ita erit et secundum illos transmutatio ista animarum per

ueniat et in naturam demonum ut sit aliquando uel leo uel draco ani-
mam habens diaboli. Et paulo post. Sed superflue omnes iste adinuentio-
nes. manifestum est enim quod una pena tam demonum nature q̄ hu-
mano generi peccatorum a domino prefinita sit illa quam dominus ipse
sua sententia designauit dicens. Ite in ignem eternum quem p̄parauit de-
us diabolo et angelis eius. ostendensq; eadem species penarum peccatorib;
omnibus et diabolo atq; eius angelis preparata sit licet in eadem pena di-
uersa sit quantitas pene. Alius enim grauius ac uerbementius cruci-
atur pro magnitudine peccatorum. alius aut remissiuis quoz leuiora
peccata sunt;

Tractatus Ruffini presbiteri

In his que in superiore libro scdm. apologeticum sancti mar-
tyris pampbili quem pro origine greco sermone edidit. prout
potuimus ubi res poposuit latino sermone digessimus. Illud te
desideriorum uir. machari ammoniti uolo. ut scias hanc qui-
dem fidei regulam quam de libris eius supra exposuimus esse. que etiam
amplectenda sit et tenenda. In omnibus enim his catholicum inesse sensui
evidenter probatur. Inueniri tamen in eius libris quedam ab his non
solum diuersa. sed non nunq; etiam contraria. Et ea que ueritate regula
non admittit agnosce. que nos quoq; non recipimus nec probamus. Sed
hoc unde acciderit opinionem que ad nos usq; peruenit ne ate quide uel
ab his qui uel quod uerum est scire cupiunt celari uolo. si qui tamen sunt
qui audientes id quod uerum est et quod ipa ratio indicet acquiescant
& non obrectandi studio quiduis maluit uerum esse q̄ id quod eis
obrectandi materiam perimat. dubitari non puto quod hoc nullo ge-
nere fieri potuit. ut uir tam eruditus tam prudens certe quod indulge-
re etiam accusatores eius possunt. Vir qui neq; stultus neq; insanus fue-
rit ipse sibi contraria repugnantia sententijs suis scriberet. Aut etiam si
ullo genere concedamus hoc accidere potuisse fortassis etiam dicet. ali-
quis quia ea que in prima etate cum scripsit potuit fieri ut obliuisceretur
in etate ueigenti et aliter q̄ aliquando senserat post proferret. quid faci-
emus quod interdum in eis locis atq; ut ita dixerim in consequenti pene
capite sententia contrarij sensus inuenitur inserta. Numquid in eodem
opere eiusdem libri in eodem ut diximus statim in consequenti capitulo ob-
litus fuisse potuit. Verbi causa. ut qui superius dixerat nusq; inueniri in
omni scriptura ubi spiritus sanctus factus uel creatus esse diceretur. int̄
ceteras creaturas rursus diceret factum ē spiritum sanctum. & iterū. qui
patrem et filium unius substantie et creatum poterat dicere eum. quoni-
am paulo ante de ipa natura dei patris pronuntiauerat naturam. uel de re
surrectione carnis qui tam euidenter pronuntiauit naturam carnis in

celum ascendisse cum uerbo dei: atq; inibi celestibus apparuisse uirtutibus
 nouum et admirandum eis sui uisum prebentem possibile erat ut hac
 iterum diceret non esse saluandam. Quia ergo incidere in eam quidem
 poterant qui uel mente motus uel cerebro esset insanus. Quid sit incau-
 sa q̄ breuiter possum edocebo. q̄ta sit hereticorum temeritas et q̄ nihil his san-
 cti nihil pensi sit: facile intelligi datur ex his que frequenter et ausi sunt
 et conuicti. Nam sicut patri ipsorum diabolo ab initio falsare uerba dei at
 q; inflectere ab ordine suo et sui ueneni interstere uirtutis studium fuit:
 ita et in istis successoribus suis hanc sue artis hereditatem reliquit. De
 niq; cum dixisset deus ad adam: Ex omni ligno paradisi manducabis.
 Ille cum uellet euam decipere libertatem dei omnia edere permittente:
 una tñ modo interiecta syllaba in quantas coartauit angustias. Aut ei
 quid est quod dixit ut ex omni ligno paradisi manducetis: de ligno aut
 scie boni et mali ne comedetis. quo scilicet per hoc graue dei preceptum
 esse apud hominem conquerens preuicationem precepti facilius per-
 suaderet. hec exempla patris sui atq; hanc artem magistri sui secuti he-
 retici quoscumq; ueterum nobilium tractatorum inueniunt de his q̄
 ad glām dei pertinent plene et fideliter disputasse ita ut ex lectione ipso-
 rum proficere unusquisq; fidelium possit et instrui. Non pepercerunt scrip-
 tis eorum dogmatum suorum uenenatum uirtutis infundere siue in-
 polando que dixerant siue que non dixerant inferendo quo facilius
 uidelicet sub nomine doctissimi cuiusq; et nobilis inter scriptores ec-
 clestasticos uiri heresis sue asseueretur assertio ex eo quod ita sensisse
 etiam aliqui de claris uiris et catholicis uiderentur: & horum manife-
 stissimas inter grecos scriptores ecclesiasticos probationes tenemus. Et q̄
 uis q̄ plurimi sint ex ueteribus in quorum libris huiusmodi deprehenda-
 tur adulterium: paucorum tantū sufficit adhibere testimonia ex quibus
 facilius quid etiam ex origenis libris acciderit agnoscat. Clemens a-
 postolorum discipulus qui romane ecclie post aplos et epus et martyr
 fuit libros edidit qui appellantur anagorismos idest recognitio qui-
 bus cum ex persona petri apli doctrina quasi uere aplica in q̄ pluri-
 mis exponatur: in aliquibus ita eunomij dogma scribitur: ut nihil a-
 liud q̄ ipse eunomius disputare credatur filium dei creatum de nul-
 lis extantibus asseuerans. Tunc deinde etiam illud adulterij inserit
 genus ut naturam diaboli ceterorumq; demonum non ppositi uolū-
 tatisq; malitia: sed excepta ac separata creature produxerit qualitas:
 qui utiq; in ceteris omnem rationalem creaturam docuit liberi arbi-
 trii facultate donatam. Sunt etiam alia non nulla libris ipsius in-
 ta que ecclesiastica regula omnino non recipit. Quid queso de his senti-
 endum est quod apostolicus uir immo pene aplis cuiq; aplis testimo-

num dedit dicens. Cum clemente & ceteris adiutoribus meis quorum
nomina sunt in libro uite. Scribat hoc quod libris uite contrarium
est. An id potius credendum est quod supra diximus quod peruersi
homines ad assertionem dogmatum suorum sub uirorum sanctorum nomine
tanquam facilius credenda interseruerunt ea que illi nec sensisse nec scri-
psisse credendi sunt. Clementis quoque alius alexandrinus presbiter et
magister ecclesie illius in omnibus pene libris suis trinitatis gloriam atque
nitatem unam eandemque designat. & interdum unam eandemque
inuenimus aliqua in libris eius capitula in quibus filium dei creaturam
dicit. Numquid credibile est de tanto uiro tam in omnibus catholico tam
erudito ut uel sibi contraria senserit: uel ea que de deo non dicam cre-
dere: sed audire quidem impium est scripta reliqueret. Dionysius quoque
alexandrinus episcopus eruditissimus assertor ecclesie fidei cum in quibus plu-
rimis in tantum unitatem atque equalitatem trinitatis defendat ut
imperitioribus quibusque etiam secundum sabellium sensisse uideatur.
In his tamen libris ipsius quos aduersum sabellij heresim scribit ta-
lia inueniuntur inserta ut frequenter artiani auctoritate ipsius se
defendere conetur. propter quod et sanctus episcopus anastasius compul-
sus est apologeticum pro libris ipsius scribere pro eo quod certus erat non
illum diuersa potuisse sentire: & sibi ipsi contraria scribere: sed quod in-
serta a maliuolis nosset. Et hoc quidem nos duci rei ipsius consequen-
tia de sanctis uiris et ecclesie doctoribus sensimus quo scilicet non putamus
eos sanctos qui rectam et ecclesiasticam fidem in quibus plurimis astru-
xerunt in aliquibus semetipsum aduersa sensisse de origine uero in quo
similiter ut in his quos supra diximus quaedam diuersitas inuenitur
istud non sufficiat sentire quod de preiudicatis iam catholicis sentitur
uel intelligitur uiris. Nec similis cause sufficeret excusatio: nisi et ipsius
hoc conquerentis et deplorantis scriptis ac uocibus probaremus. Quid enim
ipse dum adhuc esset in carne uiuens sentiens et uidentis que passus sit de li-
brotum suorum et sermonum corruptionibus uel adulterinis editionibus ex
ipsius epistola quam scribit ad quosdam caros suos alexandriam euidenter docet.
Et per hoc que sit causa quod in eius scriptis quaedam contraria sibi inueni-
antur agnosces de adulteratione uel corruptione librorum suorum ex libro
epistolarum origenis quarto: ipse scribit ad quosdam caros suos alexandi-
am. Quidam eorum qui libenter habent criminari proximos suos ascri-
bunt nobis et doctrine nostre crimen blasphemie quod a nobis nunquam au-
dierunt de quo ipsi uiderint uolentes obseruare mandatum istud
quod dixit quia maledici regnum dei non possidebunt: dicentes me
patrem malitie & perditionis et eorum qui de regno dei eijciuntur:
id est diabolum me dicere esse saluandum: quod ne aliquis mente

motus & manifeste insaniens dicere potest. Sed nihil mirum mihi
videtur si adulteretur doctrina mea ab inimicis: & tali adulterio cor-
rupta est eplā pauli. Quidam enim sub nomine pauli falsam eplā
conscriptum ut conturbarent thessalonicenses quasi instaret dies do-
mini et seducerent eos. propter hanc ergo eplā in secunda eplā quam
ad thessalonicenses scribit hec dixit. Rogamus aut uos fratres per aduen-
tum domini nri iesu xpi et nostre congregationis in ipsum ut nō cito
inoueamini a sensu urō neq; terramini neq; per spūm neq; per uer-
bum neq; per eplā tanq; per nos missam quasi instet dies dñi. ne
mō uos seducat ullo modo. Talia ergo quedam uideo etiam nobis ac-
cidere. Nam quidam auctor heresis cum sub presentia multorum
habita inter nos fuisset disputatio et descripti accipiens ab his qui de-
scripserant codicem que uoluit addidit et que noluit abstulit et que
ei uisum est pmutauit et circumfere tanq; ex nomine nro insultans et
ostendens ea que ipse conscribit: pro quibus indignantes fratres qui in
palestina sunt miserunt ad me athenas hominem qui acciperet a me
ipō autentica exemplaria quod ne relectum quidem uel recensitum
a me antea fuerat: sed ita neglectum iacebat ut uix inueniri potue-
rit. misi tamen: & sub deo teste loquor qm cum conuenissem illum
ipm qui adulterauerat librum: quare hoc fecisset uelut satisfaciens
mihi respondit: quoniam magis uolui ornare disputationem atq;
purgare ipam. Videte quali purgatione disputationem nrām purga-
uit: tali nempe quali purgatione marcion purgauit euangelia uel
apostolum uel quasi successor eius post ipm appelles. Nam sicut illi
subuectunt scripturarum ueritatem: sic et iste sublati que uere di-
cta sunt ob nrī criminationem inseruit que falsa sunt. Sed licet ho-
mines heretici et impij sint qui hoc facere ausi sunt: tamen habebit
& illi iudicem deum qui talibus aduersum nos criminationibus
accommodant fidem. fecerunt hoc et alij non nulli conturbare uo-
lentes ecclesias. deniq; in epheso me cum uidisset quidam hereticus
et congregari noluisset neq; omnino os suum aperuisset apud me:
sed nescio qua de causa id facere deuitasset. postea ex nomine meo &
suo conscripsit qualem uoluit disputationem: & misit ad discipu-
los suos: ut ego quidem cognoui ad eos qui romē erant puenisse. Sed
non dubito qd et ad alios qui per diuersa loca sunt. insultabant aut
& apud antiochiam priusq; ego illuc uenirem: ita ut et ad q̄ plurimōs
nrōrum perueniret ipsa disputatio quam portabat. Sed ubi affui
& multis pñtib; argui. cumq; iam sine ullo pudore ptenderet
impudenter asserere falsitatem poposci ut librum deferretur in
medium: stilus meus agnosceretur a fratrib; qui utiq; agnosceret

que soleo disputare uel quali soleo uti doctrina. Quiq; cum ausus n̄
esset proferre librum: conuictus ab omnib; et computatus est falsi
tatis: & ita persuasum est fratribus ne autem criminationib; p̄beret
Siquis ergo uult credere mihi in conspectu dei loquenti etiam de his
que in epistola mea conficta sunt et inserta credat. Sin aut quis non
credat: sed uult de me male loqui: mihi quidem nihil damni cōfert:
erit autem ipse falsus testis apud deum aduersus proximum suum
falsum testimonium uel dicens uel dicentibus credens. Hec ipse ad
huc sup̄stet conuictus que scilicet per semetipm deprehendere
potuit adulterata esse in libris suis atq; falsata meminimus. Sane
etiam in alia eius capitula similem nos de libror; suorum falsitate
legisse querimoniam cuius epl̄e exemplar in presenti non habeo.
ut etiam ipsius testimonium his pro fide ueritatis adiungerem. S;
sufficere arbitror ad satisfaciendum his qui non contentioni s̄
studio sed amore ueritatis audiunt que dicuntur. Nam quod in uer
tibus sanctis ac preiudicatis catholicis uiris quorum sup̄ius fecim;
mentionem solo argumento ex rectum consequentia & recti tenore
presumptio ostenditur ac probatur: quod si quid in libris eorum
contra eccliasuam fidem inuenitur id insertum ab hereticis potiq;
q̄ ab ipsi scriptum putetur. hoc in origene non argumento solo simili
ut in illis sed testimonio querimoniarum suarum ex suis scriptis pla
to: Absurdum non puto si credatur: ne uelut stultus aliquis aut insans
contraria sibi scripsisse uideatur. De hereticorum uero temeritate quā
credi istud scelus facile possit illa res maxime credulitatis prestat exem
plum quod abstinere impias manus ne a sacris sancti quidem euange
lium uocibus potuerunt qualiter corrodere qualiter in omnibus
maculauerint uel addendo impia uel auferendo que pia sunt. Si q̄
plenius scire uult ex his libris tertuliani quos aduersus meretricem
scripsit plenissime recognoscat. Quid ergo iam erit magnum si orige
nis scripta temerauerunt hi qui saluatoris nostri dei uerba ausi sūt
temerare: nec sane diuersitas dogmatum alicui assertionis nostre de
neget fidem quod alterius hereses fuerint illi qui euangelia depraua
runt ad alteram heresim uero respiciant ista que dicimus origenis
libris inserta cognoscat qui de his dubitat quod sicut in omnib; san
ctis est spiritus dei: sicut apl̄s dicit qui spiritus p̄phetarum p̄phetis
subiectus est: qui et iterum ait quod omnes unum spiritum pota
uimus: ita et hereticus unus est diaboli spiritus qui eos eandem ac
similem tēper maliciam docet. Verum ne tibi forte minus ad cre
dendum uideantur idonea ea que ex libris grecorum scriptorum
exempla protulimus quod grecus scriptor sit pro quo satisfacere ui

demur tamen quoniam in latinam linguam sermo deuolutus est
& satisfieri etiam latinis hominibus pro his ex quibus calumniosis
interpretationibus uulnerantur magnopere poposcisti non pige
bit etiam latinis scriptoribus talia quaedam accidisse monstrare et
calumnias immensas ex adulteratione librorum suorum sanctis &
probatissimis uitis esse comotas. & nequid aperte credulitati desit res
ad hec que sunt in memorie nostre retexam quo testimonij ueritas nemi
nem lateat. Hilarius picauiensis epus confessor fidei catholice fuit
Hic cum ad emendationem eorum qui riminensi perfidie subscri
pserant libellum instructionis plenissime conscripisset: cumque libel
lus ille in manus inimicorum et maluulorum ut quidam dicebant corru
pto notario. alij uero alia occasione narrabant: quid interest tamen cum
in manus inimicorum ignorante uenisset: ita ab his corruptus est illo
sancto uiro nihil penitus sentiente: ut postea cum ad consilium eporum
secundum ea que se in libello ipsius nouerant corruptisse hereticum
cum inimici arguerent cepissent & ipse libelli sui fidem pro sui defen
sione flagitaret de domo sua prolatus est libellus et talis inuentus
est quem ipse non agnosceret: faceret tamen eum excoicatum de consi
lij conuentione discedere. verum quia uiuenti et adhuc in corpore
posito res quam scelerata et inaudita contigit. at doli cogniti factio de
prehensa scelerum machina potuit emendari: adhibita curatio est as
sertionibus satisfactionibus et omnibus his que uiuentes pro se facere
possunt: nam mortui pati nihil refutant. Sancti cypriani marty
ris solet omne epliarum corpus in uno codice scribi. huic corpori here
tica quidam qui in ipsum sanctum blasphemant tertulliani libelli
de trinitate reprehensibiliter quantum ad ueritatem fidei nostre perti
net scriptum inferentes et quod plurimos codices de talibus exemplariis
conscribentes per totam constantinopolim urbem maximam dis
trahi pretio uiliore fecerunt: ut exiguitate precij illecti homines et
ignoti et latentes dolos facilius compararent quo per hoc inuenirent
heretici perfidie sue fidem tanti uiri auctore conquirere. Accidit tamen
ut recenti adhuc facto quidam ex martyris fratribus catholicis inuerti
admissi sceleris comenta retereant et ex parte aliqua si quos possent
ab erroris huius laqueis reuocarent: quod plurimis tamen in illis partibus
sanctum martyrem cyprianum huius fidei que a tertulliano non
recte scripta est fuisse persuasum est. Adijciam ad hec unius facti talis
exemplum quod memorie quidem recentioris est. commissum autem ne
quique antiquum satis: & quod omnes ueterum fabulas uincat. Da
masius epus cum de recipiendis appollinarianis deliberatio haberet
editionem ecclesiastice fidei id est editionem si ecclesie iungi uelint subscri

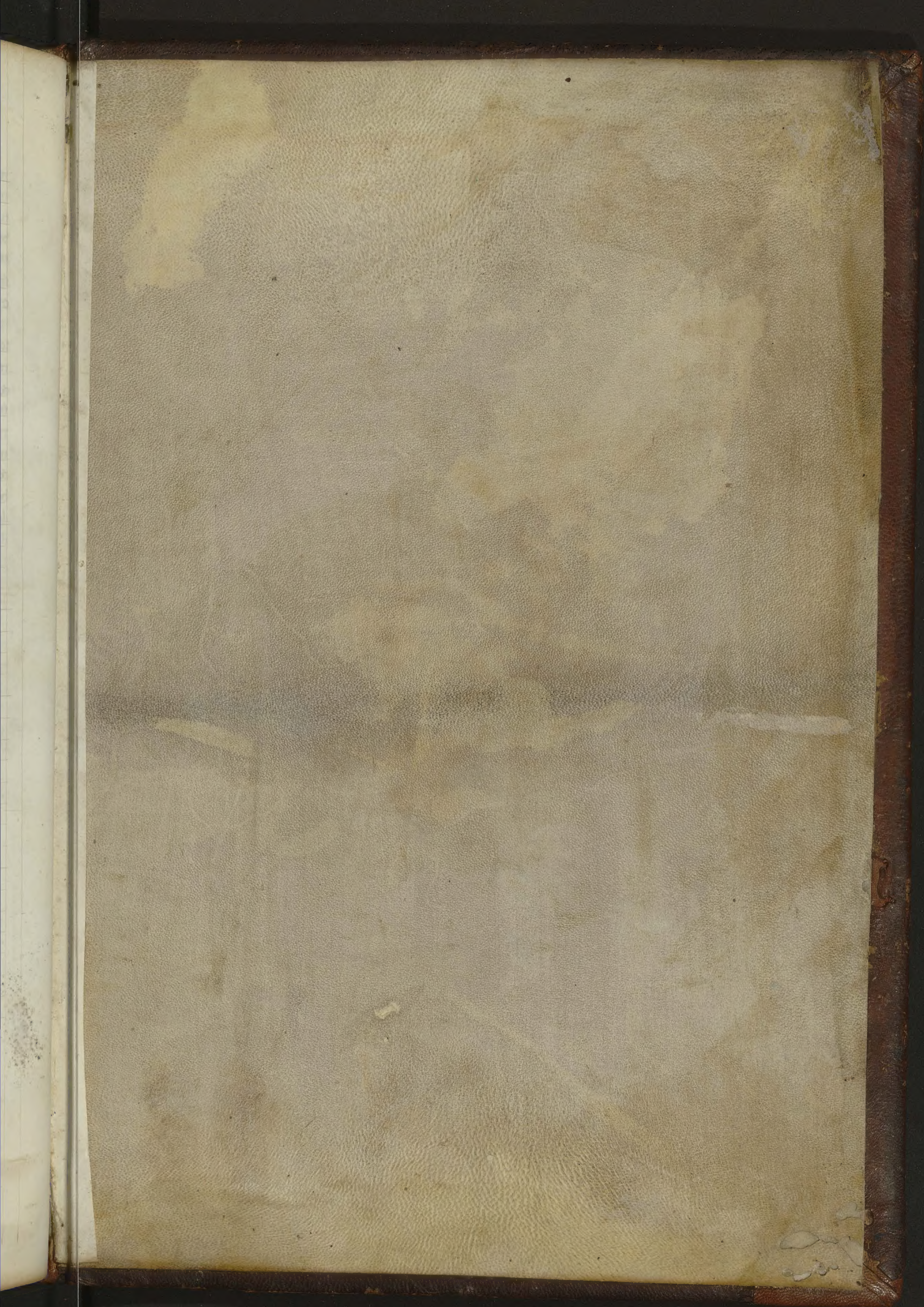
ualeret

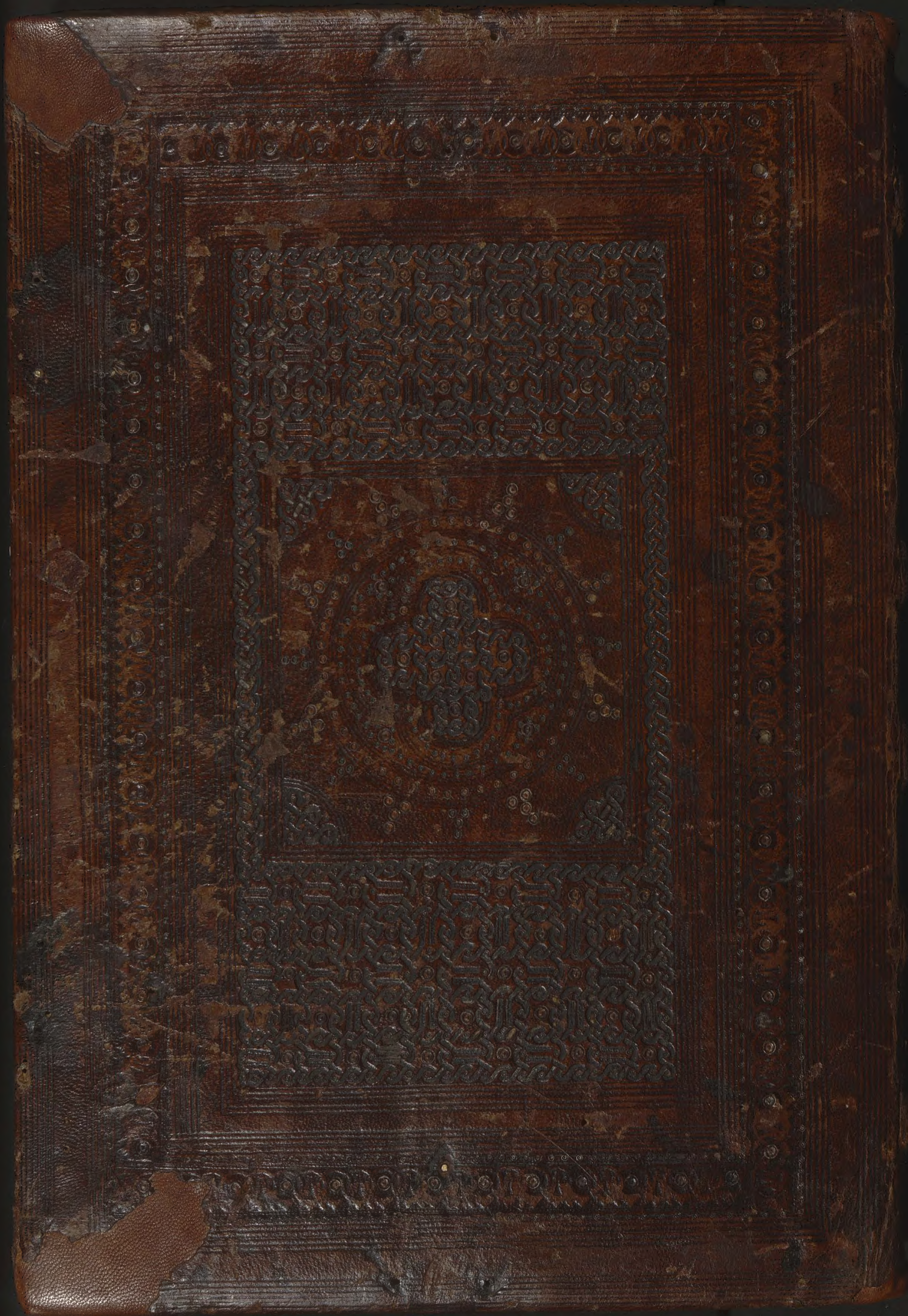
factum

bere deberent: Conscribendam mandauit amico cuius presbitero uiro discretissimo qui hoc illi ex more negotium procurabat. Necessarium uisum est dicanti in ipsa editione de incarnatione domini hominem dominicum dici. Offensi sunt in hoc sermone apollinaristae nouitatem sermonis inculcare ceperunt: adesse sibi cepit qui dictauerat: & ex auctoritate ueterum scriptorum et catholicorum uirorum nihil est confutare eos qui impugnabant. decidit ut uni ex ipsis qui nouitatem sermonis causabantur ostenderet in libro athanasij epi scriptum esse sermonem de quo questio habebatur quasi suus iam ille cui probatum hoc fuerat rogauit dari sibi codicem quo et alijs ignorantibus et contra dicentibus satisfaceret. Accepto codice inauditu excogitauit adulterationis genus: locum ipsum in quo sermo iste erat scriptus rasit & uetus sermonem rursus rescripsit quem raserat. Codex redditus simpliciter receptus est. mouetur utrum pro eodem questio ad probationem codex profertur: Inuenitur sermo de quo erat questio ex litura in codice positus fidelis profertur. tale codicem derogatur: eo quod ita illa corruptionis ac falsitatis uideretur indetum. Sed quoniam ut iterum eadem dicam uirienti hec facta sunt ac uigenti continuo egi omnia ut fraus comissi sceleris nudaretur: et nequitie macula non innocenti uiro qui nihil tale gesserat ad heretice sed in auctorem facti atque in uberiorem eius infamiam redundaret. Si ergo et origenes talia ab hereticis & maliuolis se esse popellum in epla sua ppria uoce conqueritur et multis alijs catholicis uiris tam uiuis quam defunctis eadem acciderint. similesque fraudes scriptis eorum probantur illate. Que tandem animi obstrictio est in equali casu non equali uti uenia? Sed ex hisdem accidentibus alijs excusationis reuerentiam alijs infamiam criminationis intendere quoniam potius aperienda est hoc in loco latens ueritas. Non enim possibile est tam iniquo iudicio uti quem hominum ut de causa equali non equaliter sentiat: sed quod auctores obreccatorum eius hi sunt qui uel in ecclesia disputare latius solent uel etiam libros scribere qui totum de origine uel locuntur uel scribunt. Ne ergo plures ipsorum farta cognoscant: qui utique si ingrati in magistrum non essent nequaquam citro si uidentur simplices quosque ab eius lectione deterrent. Denique quidam ex ipsis qui se uel euangelicandi necessitatem per omnes gentes et per omnes linguas habere putat de origine male loquendi sex milia librorum eius se legisse quam proxima fratrum multitudinem audiente confessus est. qui si utique ut ipse dicere solet pro cognoscendis malis eis legebat sufficere poterant decem libri ad cognoscendum aut uiginti certe aut quam plurimi: sex milia autem libros legit non iam uelle cognosce

re: sed totam pene uitam suam disciplinis eius ac studiis dedere. Quo
modo ergo merito iste audiendus est cum eos culpat qui instructionis
sue causa per pauca eius salua fidei regula atque integra pietate legunt.
Sufficere hec credimus ad ostendendum qualiter de origenis libris scien-
tendum sit. Et puto quod omnis qui non contentionis sed ueritatis
studium gerit facile his tam euidentibus assertionibus acquiescat.
Quod si quis in contentione sua permanet nos talem consuetudinem
non habemus. Definitum enim est apud nos si quando eum legimus
secundum sancti apostoli comonitionem tenere que bona sunt. Siquid au-
tem inuentum fuerit in his quod in fide catholica non consonat: hoc
& ab hetericis suspicamur insertum & tam ab illius sensu quam a nostra
fide dicimus alienum. In quo etiam si fallimur nihil ut opinor pe-
riculi huiusmodi erroris incurrimus. Nam & ipsi deo iuuante per-
manemus illesi uitando ea que suspecta habemus et improbamus.
& accusatores fratrum non inueniemur apud deum: quia diaboli proprium
hoc opus esse dicitur accusandi fratres. Vnde et diabolus a criminan-
do nomen accepit: simul et maledicorum sententiam que a regno
dei separat eos qui tales sunt declinamus;

Tractatus Rufini presbyteri pro origine explicat feliciter

1404

The image shows the front cover of an antique book. The binding is made of brown leather, which is heavily worn and discolored. A large, irregular piece of the leather is missing from the top left corner. The cover is decorated with blind-tooled patterns, including a central rectangular panel with a grid of small circles and a border of repeating geometric motifs. A small, light-colored label with the number '1404' is affixed to the center of the cover.